

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR 33

JULES VERNE

KÜRKLER ÜLKESİ

ALFA

JV 33 KÜRKLER ÜLKESİ

JULES VERNE (1828-1905)

Fransa'nın Nantes kentinde doğdu. Ailesinin isteğine uyarak hukuk diploması aldı. Şahsen tanıştığı Victor Hugo, Alexandre Dumas (Fils) gibi yazarların etkisinde tiyatro eserleri, şiirler yazdı. Yaşadığı bohem hayata kızan babasının maddi desteğini çekmesi üzerine geçimini yazarak karşılamaya karar verdi. 1863'te kaleme aldığı *XX. Yüzyılda Paris*'i yayıncısı Hetzel fazla uçuk bulup yayımlamadı. Bir tarafa atılan bu müsveddeler ancak 1994'te bulunup yayımlanabildi. Bir tek bu kitaba bakarak bile günün bilimsel ve teknolojik gelişmelerinden hareketle yüz yıl sonraki gelişmelere ilişkin kestirimlerde bulunmakta Jules Verne'nin dünyada bir eşinin daha olmadığı görülür. Verne, "Olağanüstü Yolculuklar" üst başlığıyla yayımlanan romanlarında okurunu Fransa'dan başlayıp diğer Avrupa ülkelerinde, sonra Türkiye dahil Asya, Afrika, Amerika, Avustralya'da, kutuplarda, okyanuslardaki takımadalarda, derken gezegenimizin içinde yolculuğa çıkardıktan sonra Aya, daha sonra da Güneş Sistemine götürür. Fantastik sayılabilecek roman ve öykülerinin yanı sıra bilimkurgu sınırlarında dolaşanları da bulunmakla birlikte eserlerinin çoğunun yarı-bilimsel romanlar olduğunu söylemek pek yanlış olmaz. Amiens'de öldüğünde aralarında *Seksen Günde Devri Âlem*, *İki Yıl Okul Tatili*, *Denizler Altında Yirmi Bin Fersah* gibi dünyanın en çok okunmuş kitaplarının da bulunduğu, bir kısmı ölümünden sonra basılacak çok sayıda eser bırakmıştı. Eserlerinin sayısını tam olarak vermek zordur. Bilinen 54 romandan başka 22 öykü kitabı, inceleme kitapları bulunmaktadır.

ENDER BEDİSEL (1948-2012)

İstanbul'da doğdu. Saint-Benoit Lisesini bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine devam etti. Bu arada *Tarih ve Toplum*, *So-run*, *Polemik* gibi çeşitli dergilerde yazılanı yayımlandı. Avukatlık hizmetine devam ederken bir yandan da edebiyat çevirileriyle uğraştı. Victor Hugo, Balzac, Emile Zola, Jules Verne; eserlerini çevirdiği yazarların başlıcalarıdır. Emekliye ayrıldıktan sonra çeviri çalışmalarını sürdürdü.

Le Pays des fourrures: Kürkler Ülkesi

© 2021, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın Türkçe yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak

Genel Müdür Vedat Bayrak

Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu

Çeviren Ender Bedisel

Kitap Editörü Gülten Kurt Gevinç

Kapak Tasarımı Elif Çepikkurt

Sayfa Tasarımı Mürüvet Durna

ISBN 978-625-449-522-9

1. Basım: Mart 2022

Baskı ve Cilt

Melisa Matbaacılık

Çiftahavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa-İstanbul

Tel: 0(212) 674 97 23 Faks: 0(212) 674 97 29

Sertifika no: 45099

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34110 Cağaloğlu-İstanbul

Tel: 0(212) 511 53 03 (pbx) Faks: 0(212) 519 33 00

www.alfakitap.com - info@alfakitap.com

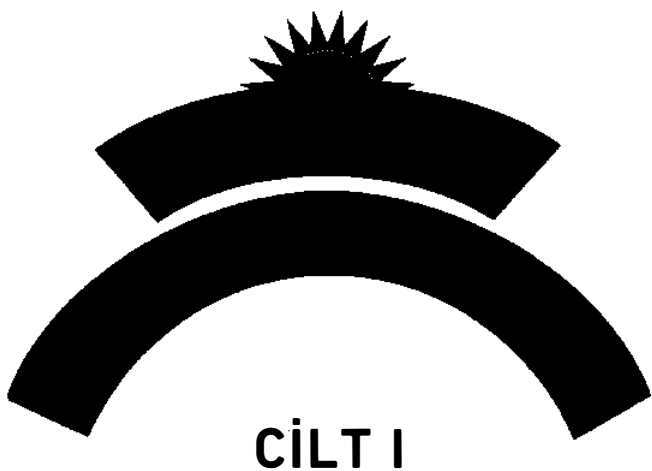
Sertifika no: 43949

Çeviren

ENDER BEDİSEL

Aksi belirtilmedikçe tüm notlar çevirmene aittir.

I.

Fort-Reliance'da Bir Akşam

O akşam -17 Mart 1859- Yüzbaşı Craventy, Fort-Reliance'da bir şölen veriyordu.

Şölen sözcüğü, nede görkemli bir gala, ne bir saray balosu ne büyük orkestra eşliğinde bir festival sayılırdı. Yüzbaşı Craventy'nin resepsiyonu çok daha sadeydi. Bununla beraber, şölen için elinden gelen özeni göstermeyi esirgememişti.

Gerçekten, Onbaşı Joliffe'in gözetimi altında zemin katın büyük salonu değiştirildi. Dikine yontulmuş, yatay biçimde yerleştirilmiş ağaç gövdelelerinden oluşan ahşap duvarlar hâlâ görünüyordu; ancak her biri dört köşeye yerleştirilen dört İngiliz usulü küçük pavyon ile kalenin ambarından ödünç alınan silah armaları salonun çıplaklığını örtüyordu. Yukarıda uzun kalaslar, pürtüklü, siyahımtrak görünümleri, kaba saba süslemeleriyle tavanda uzanıyordu, buna karşılık tenekeden reflektörlerle donanmış iki lamba, zincirlerinin ucunda pırl pırl sallanıyor, salonun puslu atmosferine yeterli ışık yayıyordu. Pencereler dardı, içlerinden birkaçı mazgal deliklerine benziyordu; kalın bir kırağı örtüsüyle kaplanan camlar bütün meraklı bakışlara meydan okuyordu. Fakat birkaç camın yüzeyinde bulunan, zevkle yerleştirilmiş, kırmızı pamuklu kumaşlar davetlilerde hayranlık uyandırıyor.

Döşemeye gelince, birbirine bitişik kalın keresteden oluşmuştu. Onbaşı Joliffe bunların üzerini özenle süpürmüştü. Ne koltuklar, ne divanlar, ne iskemleler ne de modern döşeme takımları ortalığı rahatsız ediyordu. Salonun bütün eşyası, kalın ayaklı iki masa, kerestesi baltayla biçimlendirilmiş kocaman küpler, kalın bölme duvarlara yaslanmış ahşap sıralardan ibaretti. Yan duvarlardan birinde bulunan tek kanatlı dar kapı, bitişik odaya geçişi sağlıyordu. Kapının üzeri, ilginç ve güzel bir şekilde süslenmişti. Hayranlık uyandırıcı bir düzen içinde, duvar kirişlerinden kıymetli kürkler sarkıyordu. Böylesi eşyalar arasındaki uygunluk, Regent-Street ya da Perspective-Niewski'nin en görkemli vitrinlerinde dahi görülmuş şey değildi. Kuzey bölgeler faunasının en güzel postlarından alınan numuneler, bu dekorasyon içinde temsil edilmişti. Kurtlar, boz ayılar, kutup ayıları, su samurları, sansarlar, vizonlar, wolverenler, kunduzlar, kakımlar, mis-kıscanları, gümüşü tilkiler... İnsan hayvan kürklerinin hangisine bakacağını şaşırıyordu. Serginin üzerine bir yazı asılmıştı. Yazının harfleri sanatsal biçimde bir karton üzerine dizilmişti. Ünlü Hudson Koyu Kumpanyasının döviziydi bu:

PROBELLE CUTEM.

Yüzbaşı Craventy, Onbaşı Joliffe'e:

"Gerçekten, her zamankinden güzel olmuş onbaşım!" dedi.

"Öyle sanıyorum yüzbaşım, öyle sanıyorum," diye cevap verdi onbaşı. Ama herkese hakkını vermek lazım. Övgülerinizin bir kısmına Bayan Joliffe lâayk. Her bakımdan bana yardımcı oldu."

"Becerikli kadındır, onbaşı."

“Bir benzeri daha yok, yüzbaşım.”

Salonun ortasında, kocaman bir soba dikiliyordu. Yanısı tuğladan, yanısı fayanstan yapılmıştı. Kocaman saç boru tavandan geçiyor, dumanlar dışarıda karanlık havaya karışıyordu. Soba kızışıyordu, homurdanıyor, içine bol bol atılan kömürün etkisiyle kızanıyordu. Bu işle ilgilenen asker ara vermeden kömür atıyordu. Bazen geri tepen rüzgâr dışarıdan bacaya üflüyor, yakıcı bir duman aşağı doğru inerek salonu istila ediyordu. Alev dilimleri sobanın tuğla bölmelerini yalıyor, donuk bir bulut lambanın ışığını perdeliyor, tavan kirişlerini kirletiyordu. Ancak bu olumsuzluk pek önemli sayılmazdı; Fort-Reliance konukları pek etkilenmiyorlardı. Soba içlerini ısıtıyordu, gelen sıcaklık hiç fena değildi; zira dışarıda hatırı sayılır bir soğuk vardı, üstelik kuzeyden gelen rüzgâr soğuk havayı şiddetlendiriyordu.

Gerçekten, evin etrafında uğuldayan fırtınanın sesi işitiliyordu. Kar yağıyordu; neredeyse hemencik katılaştan kar taneleri camların kırığına çarparak çıtırdıyordu. Fırtınadan çıkan acı ısıklar pencere ve kapı aralıklarından geçerek ara sıra yükselen seslere dönüşüyordu. Sonra büyük bir sessizlik oluşuyordu. Doğa sanki soluk alıyor, şiddetli rüzgâr yeniden zincirlerinden boşanıyordu. Bütün evin temellerinden sarsıldığı hissediliyor, tahtalar çatırdıyor, kirişler inliyordu. Havanın bu olumsuzluklarına kalenin konukları kadar pek alışık olmayan bir yabancı, bu kargaşanın ahşap yığınının yerinden söküp götürebileceğini düşünebilirdi. Gelgelelim şiddetli fırtınayı Yüzbaşı Craventy'nin konukları pek umursamıyorlardı, hatta fırtınalarda oynayan fırtınakuşları gibi pek ürkememiş sayılıyorlardı.

Bu arada, konuklar bakımından birkaç gözlem yapmak gerekir. Burada bir araya gelen topluluk, yüz kadar kadınlı erkekli bir topluluktu. Yalnız iki kişi -iki kadın- Fort-Reliance'ın her zamanki personelinde değildi. Yüzbaşı Craventy, Teğmen Jasper Hobson, Çavuş Long, Onbaşı Joliffe ve Kumpanyanın altmış kadar asker ve görevlisi bu personeli meydana getiriyordu. İçlerinden bazıları evliydi; sıcakkanlı, gözüaçık bir Kanadalı kadınla evli olan Onbaşı Joliffe mutlu bir kocaydı; Mac Nap adındaki İskoçyalı bir kadınla evliydi, nihayet John Raë, bölge Yerlilerinden bir kadınla beraberdi. Bütün bu insanlar, ast üst ayırt etmeden subaylar, görevliler ve askerler Yüzbaşı Craventy tarafından bu akşam davet edilmişti.

Söylemek gerekir ki Kumpanya personeli bu davetin kontenjanını tek başına doldurmamıştı. Komşu kaleler de Yüzbaşı Craventy'nin davetine katılmıştı. Epey uzaklardan gelmişlerdi. Böylesi bölgelerde yüzlerce mil uzaklardan bile komşuluk yapıldı. Esclave Gölü çevresinden, Fort-Résolution ve Fort-Providence'dan gelen çok kişi vardı. Hatta daha güneyde kalan Fort-Chipewan ve Fort-Liard'dan katılanlar olmuştu. Her zaman bulunmaz, beklenmedik bir eğlenceydi bu. Toplumdan el etek çekmiş, bir kenara çekilmiş bu insanların arayıp da bulamayacakları bir şeydi. Kuzeyin uç bölgelerinde yaşayan, yalnızlığın içine yarı yarıya batmış bu insanlar içtenliği arzuluyorlardı.

Aslında birkaç Yerli şef de kendilerine yapılan daveti reddetmemişti. Bu yerliler ortaklık acenteleriyle sürekli ilişki içindeydi. Kumpanyanın ticaretini yaptığı kürkleri değiş tokuş yoluyla büyük çapta onlar tedarik ediyorlardı. Genel olarak bunlar,

Chipeways Yerlileriydi. Güçlü kuvvetli, hayranlık duyulacak ölçüde yapılıydılar; meşin kazaklar, çok dayanıklı kürklerden mantolar giymişlerdi. Adamların yüzü yarı esmer, yarı kırmızıydı. Başlarının üzerinde kartal tüylerinden demetler yükseliyordu; bu tüyler bir sinyoranın yelpazesi gibi açılıyor, siyah saçlarının her kımıldanışında titreşiyorlardı. Şeflerin sayısı bir düzineyi buluyordu; hiçbirisi karısını yanında getirmemişti. Zavallı *squaws* köle düzeyinden asla yukarı çıkamamışlardı.

İşte bu akşam, yüzbaşının Fort-Reliance'da onurlandırdığı kalabalık bu kadardı. Orkestra eksikliği yüzünden dans edilmiyordu. Ancak yemek servisi Avrupa balolarının yerini haydi haydi doldurmuştu. Masanın üzerinde, Bayan Joliffe'in kendi eliyle hazırladığı piramit şeklinde bir puding yükseliyordu. Bu, parçalara bölünmüş kocaman bir yığındı. Undan oluşmuş, içine dana eti ve rengineyi yağı katılmıştı. Belki yumurta, süt ve limondan yoksundu, ama bu kusurunu devasa boyutlarıyla kapatıyordu. Bayan Joliffe hâlâ dilimlere bölmeye çalışıyor, fakat kocaman şey direniyordu. Masanın üzerinde sandviç yığınları da bulunuyordu; bunlar bisküvi yerine İngiliz ekmeğinin ince dilimlerinden yapılmıştı. Sandviçin iki dilimi, doyurucu olmalarına rağmen Chipeways'lerin dişlerine dayanmıyordu. Bayan Joliffe bunun için bir tuzlama sığır eti türünden "salamura sığır" etinin ince dilimlerini sandviç arasına ustaca sokuşturmuştu. Bu tuzlu et, York jambonunun ve Eski Kıta (Avrupa) büfelerinde, soğuk et peltesiyle içi doldurulan sandviçlerin yerini pekâlâ tutuyordu. Soğuk içeceklere gelince, viski ve cin kü-

çük kadehlerde dağıtılıyordu. Bu suareyi kapatacak olan kocaman bir punç da cabası. Yerlilere uzun süre kendinden söz ettirecek bir punçtu bu.

Nitekim akşam boyunca, kanı koca Joliffe'ler o denli iltifatlar aldılar ki! Fakat o denli çalışkan, o denli lütuflârdılar ki! Hiçbir şey gözlerinden kaçmıyordu! Soğuk içecekler dağıtılırken o denli nezaket gösteriyor, hiç beklemeden herkesin isteğini seziyorlardı. Şunu bunu istemeye, dilemeye fırsat bırakmadan o isteği karşılıyorlardı. Sandviçlerin ardından, bitmez tükenmez puding dilimleri geldi. Pudingin yanında, kadehlerde cin ve viski ikram edildi.

"Yo, yeter Bayan Joliffe."

"Çok iyisiniz onbaşı, soluk almanıza izin vereceğim."

"Bayan Joliffe, emin olun bunaldım!"

"Onbaşı Joliffe, bana dilediğiniz şeyi yaptırdınız."

"Hayır madam, bu kez öyle değil! Durum farklı!"

Mutlu çift neredeyse sürekli olarak birbirine laf yetiştiriyordu. Ancak onbaşı ile karısı ikramda öyle ısrar ediyorlardı ki en inatçılar dahi sonunda razı oluyorlardı. Aralıksız bir şeyler yeniyor, hâlâ içiliyordu! Konuşmaların tonu gitgide yükseliyordu! Askerler ve görevlilerin çenesi açılmıştı. Burada avdan, şurada ticaretten konuşuluyordu. Gelecek sezon için ne projeler ortaya atılmıştı! Kutup bölgelerinin bütün faunası bu hırslı avcılarının gözünü doyurmaya yetmeyecekti. Zaten ayılar, tilkiler, öküzler onların kurşunlarıyla çoktan vurulmuştu! Kunduzlar, sıçanlar, kakımlar, sansarlar, vizonlar... Bu hayvanlardan binlercesi onların kapanına yakalanmıştı! Kıymetli kürkler Kumpanya mağazalarına yığılmıştı. Bu yıl, büyük kazançlar elde edilecekti. İçki servisi aralıksız devam ediyor. Avrupalı

Karı koca Joliffe'ler o denli çalışkan, o denli
lütufkârdılar ki!

hayalleri ateşliyordu. Yerliler ağırbaşlı ve sessiz kalmışlardı. Böyle şeylere hayran kalmamak için çok kibirli görünüyor, birtakım vaatlerde bulunmak için çok ihtiyatlı davranıyorlardı. Açılan çeneleri kendi başlarına bırakmışlardı. Bir yandan Yüzbaşı Craventy'nin kızıştıran suyunu yüksek dozda almayı ihmal etmiyorlardı.

Bu hayhuy arasında mutlu görünen yüzbaşı, zavallı insanların aldığı zevkten memnun oluyordu.

Sanki şu yeryüzünün ötesine uzaklaşmış, konukların ortasında keyifli keyifli geziniyor, kendisine sorulan her şeye cevap yetiştiriyordu. Bu sorular şölene ilişkin olunca:

“Bunu Joliffe’e sorun! Joliffe’e sorun!” diyordu.

O zaman Joliffe’e soruyorlar, o da her zaman herkesin hoşuna giden bir sözle karşılık veriyordu.

Fort-Reliance’ın hizmetinde olan ve muhafız personelinden bazı kişiler hakkında burada özellikle durmak gerekecektir. Zira bunlar, hiç kimsenin aklından bile geçiremeyeceği korkunç olayların oynacağı olacak. şu halde, Teğmen Jasper Hobson’a, Çavuş Long’a, karı koca Joliffe’lere ve iki yabancı kadına değinmek zorundayız. Öyle ki yüzbaşı o iki yabancı kadını suarenin onur konuğu olarak ağırılıyordu.

Teğmen Jasper Hobson kırk yaşlarında bir adamdı. Ufak tefek, cılızdı; kaslı yapısı büyük bir güç oluşturmamakla beraber manevi yürekliliği onu bütün olayların, bütün yıkımların üstüne çıkarıyordu. O, “Kumpanyanın bir çocuğu” idi. Dublin’den bir İrlandalı olan babası birkaç yıl önce ölmüştü. Binbaşı Hobson, Bayan Hobson’la beraber uzun yıllar Fort-Assiniboine’da bulundu. Jasper Hobson burada doğdu. Çocukluđu ve gençliği burada, Montagnes Rocheuses’ün eteğinde geçti. Özgürce yaşadı. Binbaşı Hobson tarafından sıkı bir disiplinle eğitildi, soğukkanlılığı ve cesareti öğrenerek “erkek” oldu. Oysa daha o zamanlar yeniyetmeydi. Jasper Hobson avcı değildi, ama bir asker, zeki ve mert bir subaydı. Orégon’da Kumpanyanın rakip firmalara karşı verdiği mücadeleler esnasında, gösterdiği yoğun çaba ve cüretkârlık sonucu sıvrıldı, hemen ardından teğmenlik rütbesine hak kazandı. Hayli kabul gören bu başarının sonucunda, Kuzeyde bir sefere ko-

Teğmen Jasper Hobson.

muta etmek üzere görevlendirildi. Seferin amacı, Grand-Ours Gölünün kuzey kısımlarını araştırmak ve Amerika Kıtası sınırında bir kale inşa etmektir. Teğmen Jasper Hobson'ın yola çıkışı, nisan ayının ilk günlerinde başlayacaktı.

Teğmen mükemmel bir subay tipini temsil ediyordu. Oysa elli yaşlarında bir adam olan Çavuş Long, hindistancevizi liflerine benzeyen gür sakallıyla bir asker tipi idi. Yaratılıştan yiğit, mizacı itaatkâr, talimattan başka şey bilmeyen, ne denli acayip

olursa olsun aldığı emri asla tartışmayan, hizmet söz konusu olduğu zaman bundan başka şey düşünmeyen bir adam. Gerçek üniformalı bir aygıt. Ama mükemmel bir aygıt. Asla yorulmadan, eskimek nedir bilmeden daima çalışan bir makine. Belki Çavuş Long kendine olduğu gibi adamlarına karşı da biraz katıydı. En ufak bir disiplin aykırılığını hoşgörmezdi. En ufak bir ihmâl söz konusu olduğu zaman bunu acımasızca cezalandırırdı, oysa kendisi hiçbir zaman ceza almamıştı. Emir veriyordu, çünkü çavuşluk rütbesi bunu gerektiriyordu, fakat emir verirken hiç tatmin olmadığını hissederdi. Tek kelimeyle itaat etmek için dünyaya gelmiş bir insandı ve kendini hiçe saymak duygusu yaratılışından ileri geliyordu. Dehşet saçan ordular böyle insanlarla kurulur. Tek bir başın hizmetinde olan kollardır bunlar. Kuvvetin gerçek organizasyonu böyle değil midir? Efsane’de iki tip tasavvur edilir: Yüz kollu Briareos, yüz başlı Hydra. Bu iki şeyi birbirine kattığınız zaman zaferi kazandıran kimdir? Briareos.

Onbaşı Joliffe’i herkes tanır. Belki at kılındaki bir sinektir, ama vızıldarken onu işitmek hoşadır. Askerden çok bir sofracıbaşısıdır. Bunu kendisi de iyi bilir. Nitekim kendisini seve seve “ayrıntıyla yükümlü onbaşı” diye nitelendirir, yalnız ufak tefek Bayan Joliffe olmasa o ayrıntıların içinde boğulur gider. Bayan Joliffe emin ellerle onu yönlendirir. Yani hiç dinlemek istemese de onbaşı karısının emrindedir. Galiba Filozof Sancho gibi kendine şöyle söylenir: “Kadın öğüdü öyle büyük şey değil, ama dikkate almamak için deli olmak lazım!”

Suareye katılan yabancı unsur, yukarıda değindiğimiz gibi iki kadındı. Bunlar yaklaşık kırk yaşlarındaydı. Kadınlardan biri, gerçekten ünlü gezgin-

lerin ön saflarına yerleştirilmesi gereken bir insan olmayı hak ediyordu. Pfeiffer'lerin, Tinné'lerin, Haumaire de Hell'lerin rakibesi sayılan kadının adı Paulina Barnett idi. Kraliyet Sosyetesinde onurlandırılmış, coğrafya alanında birçok kez adından söz edilmişti. Brahmaputra Nehrini izleyerek Tibet dağlarına kadar ulaşmış, Yeni Hollanda'nın bilinmeyen bir köşesini aşarak Carpentaria Körfezinde Cygnes Koyunu keşfederek büyük bir kadın gezgin olmanın niteliklerini geliştirmişti. Uzun boylu bir kadındı; on beş yıldır duldu. Seyahat tutkusu aralıksız olarak onu bilinmeyen ülkelere doğru sürüklüyordu. Yer yer ak düşen, uzun bağlarla sarı başı gerçek bir gözüpekliliği hissettiriyordu. Biraz miyop olan gözleri gümüş çerçeveli bir kelebek gözlüğün arkasına gizleniyor, gözlük uzun dik bir buruna yaslanıyordu. Kımıldayan burun delikleri "ortalığı koklar" gibiydi. Yürüyüşü, itiraf etmek gerekir, biraz erkeksiydi, bütün kişiliğinde yumuşaklıktan ziyade manevi bir güç okunuyordu. York Kontluğundan bir İngilizdi. Belirli bir servetten yoksun kaldığı anlaşılıyordu. Parasını serüven dolu seferlerde harcaması bu yoksunluğun en belirgin nedeniydi. Şu anda, Fort-Reliance'da bulunuyordu, herhangi yeni bir keşif gezisi onu bu uzak bölgeye sürüklemişti. Kendini ekinoks bölgelerine atmıştı, şimdiyse herhalde uzak Kuzey bölgelerin son uç sınırlarına girmek istiyordu. Kalede bulunması bir olaydı. Kumpanya müdürü, Yüzbaşı Craventy'ye özel bir mektup yazarak onu tavsiye etmişti. Yüzbaşı da bu mektubun muhatabı olarak ünlü gezginin işini kolaylaştırmalıydı. Kadının projesi Kutup Denizinin kıyılarına varmaktı. Muazzam bir girişim! Hearne'lerin, Mackenzie'lerin, Raë'lerin, Franklin'lerin izlediği yolu yeniden

katetmek gerekecekti. Bu mücadele, yorgunluklar, tehlikeler, felaketlerle doluydu. Kutup bölgesinin korkunç doğa koşulları! Bir kadın böylesi bir yolculuğa nasıl cesaret edebilirdi? Kendisini tehlikeye atmaya nasıl cesaret edebilirdi? Öyle ki yüzlerce kâşif oradan geri dönmek zorunda kalmış ya da yok olmuştu! Gelgelelim yabancı, şu anda kendini Fort-Reliance'a kapatmıştı, artık bir kadın değildi; o, Kraliyet Sosyetesinden ödüllü Paulina Barnett'di.

Ünlü gezginin yol arkadaşı Madge bir hizmet-kârdan daha özverili, sadık bir dost, yürekli bir insandı. Sırf onun için yaşıyordu. Eski zamanların İskoçyalısı. Bir Caleb'in' hiç küçülmeden evlenebileceği bir kadın. Madge, hanımefendisinden birkaç yaş daha büyüktü – hemen hemen beş yaş; biraz iriyan ve güçlü, sağlam yapılı. Madge, Paulina ile “sen” diye konuşuyor, Paulina da ona “sen” diye hitap ediyordu. Paulina, Madge'i büyük kız kardeşi gibi görüyor; Madge de ona kızıymış gibi davranıyordu. Sözü'n kisası, bu iki varlık sanki tek kişiydi.

Her şey bir yana, Yüzbaşı Craventy bu suareyi Paulina Barnett'in onuruna düzenlemişti. Chipeways Yerli kabilesini ve kendi adamlarını onun için bir araya getirmişti. Gerçekten, gezgin kadın Teğmen Jasper Hobson'ın Kuzey keşif gezisine katılacaktı. Bu yüzden, ortaklık acentesinin büyük salonu sevinç dolu hurra sesleriyle çınılıyordu.

Anmaya değer bu suarede, soba bir kental kömür tüketti. Zira dışanda, sıfırın altında yirmi dört derece (sıfırın altında 32° santigrat) soğuk hüküm sürüyordu. Fort-Reliance, Kutup dairesinin dört derece aşağısında, 61° 47' kuzey enleminde bulunuyordu.

II. Hudson's Bay Fur Company

"Yüzbaşım?"

"Evet, Madam Barnett."

"Teğmeniniz hakkında ne düşünüyorsunuz, Mösyö Jasper Hobson?"

"Sanırım, çok daha uzağa gidecek bir subay."

"Bu sözcüklerle ne demek istiyorsunuz: Daha uzağa? Sekseninci paraleli aşacağını mı düşünüyorsunuz?"

Bayan Paulina Barnett'in bu sorusu karşısında Yüzbaşı Craventy, gülümsemekten kendini alamadı. İkiisi birlikte sobanın yanında söyleşiyordu. O sırada konuklar soğuk içecek masasıyla yemek masası arasında mekik dokuyorlardı.

Yüzbaşı:

"Madam," dedi, "Jasper Hobson bir insanın yapabildiği kadarını yapacaktır. Kumpanya elinde bulunan kuzeydeki topraklarda onu araştırma yapmakla yükümlü kılmıştır. Amerika Kıtasının uç sınırlarında mümkün merteye bir ortaklık acentesi kurmakla görevlidir ve kuracaktır."

Gezgin kadın:

"Teğmen Hobson'a düşen büyük bir sorumluluk!" dedi.

"Evet madam, ama Jasper Hobson, ne denli çetin olursa olsun, yapacağı iş konusunda asla geri adım atmaz."

Bayan Paulina:

“Size inanıyorum yüzbaşı,” diye cevap verdi. Şu teğmeni işbaşındayken göreceğiz bakalım. Fakat Kutup Denizi kıyılarında bir kale kurması için Kumpanyanın ne gibi bir çıkarı olabilir?”

Yüzbaşı:

“Büyük çıkarı var madam,” dedi, “hatta çifte çıkar söz konusu. Büyük olasılıkla, hayli yakın bir gelecekte, Rusya elinde bulunan Amerikan kıyılarındaki araziye Birleşik Devletler’e devredecek. Bu devir işlemi tamamlandığında Kumpanyanın Pasifik üzerinden ticaret yapması çok zorlaşacak. Yeter ki Mac Clure tarafından keşfedilen kuzeybatı geçidi işlek bir yol olsun. Zaten yeni girişimler bunu gösteriyor. Amirallik bir gemi gönderiyor. Geminin misyonu, Bering Boğazından Couronnement Körfezine kadar Amerikan kıyısından yukarı çıkmak. İşte doğudaki son sınırdaki yeni kale kurulmak zorunda. Eğer girişim başarılı olursa, bu nokta önemli bir ortaklık acentesi olacak, Kuzeyin bütün kürkçülük ticareti burada yoğunlaşacak. Kürk nakliyatı hatını sayılır bir zaman gerektiriyor ve yerli karasularında vakit kaybedildiğinden muazzam fireler veriliyor. Oysa yeni kaleyi kullanan istimbolcular birkaç gün içinde Pasifik Okyanusuna gidebilecek.”

Bayan Paulina Barnett:

“Eğer kuzeybatı geçidinden yararlanılabilirse bu gerçekten hatını sayılır bir girişim olacak,” diye karşılık verdi. “Ama çifte çıkardan söz ettiniz, sanırım?”

Yüzbaşı ekledi:

* Gerçekten, Yüzbaşı Craventy'nin uzağı görüşü, o tarihten bu yana gerçekleşmiştir.

“Öteki çıkar şöyle, madam. Aslında Kumpanya bakımından yaşamsal bir sorun. İzin verirsiniz bu sorunun kaynağını birkaç kelimeyle açıklayayım. Bu ortaklığın bir zamanlar ne denli sağlıklı olup da şimdi ürünlerinin kaynağını bile kaybetmek tehdidi altında kaldığını o zaman anlayacaksınız.”

Sonra birkaç kelimeyle Yüzbaşı Craventy ünlü Kumpanyanın geçmişini anlattı.

En geri kalmış zamanlarda insanoğlunun, hayvanların derisini yüzerek kürklerini giydiği bilinir. Kürkçülük ticareti çok eski zamanlardan gelir. Kürkçülük modasının önüne geçmek ve kürk savurganlığını önlemek amacıyla birçok kez yasalar çıkarıldı. Gelgelelim giyim lüksü gelişti. Sibiryaya sincabı ve beyaz kürk avı XII. yüzyılın ortasında yasaklanmalıydı.

1553'te Rusya, kuzey steplerinde birçok işletme kurdu. İngiliz şirketleri onu taklit etmekten geri kalmadı. Samur, sansar, kunduz gibi hayvanların ticareti Samoyedler aracılığıyla yapıliyordu. Ama Elisabeth'in saltanatı döneminde lüks kürk kullanımını tuhaf biçimde kısıtlandı ve kraliyet iradesiyle ticaretin bu kolu birkaç yıl durakladı.

2 Mayıs 1670'te Hudson Koyu Kürkçülük Kumpanyasına bir imtiyaz tanındı. Bu ortaklık yukarı soylu sınıfından belirli sayıda hissedarı bünyesinde barındırıyordu: York Dükü, Albermale Dükü, Kont Shaftesbury vb. O zamanlar sermayesi ancak sekiz bin dört yüz yirmi lira kadardı. Özel şirketlerle rekabet halindeydi; bu şirketlerin arasında Fransız acenteler de bulunuyordu Bu acenteler Kanada'da yerleşmişti; tehlikeli, ama oldukça kazançlı seferlere atılıyorlardı. “Kanadalı gezginler” adı altında tanınan bu korkusuz avcılar çiçeği burnunda Kum-

panyayla öyle bir rekabete girdiler ki ortaklığın hayatta kalma şansı ciddi biçimde azaldı.

Gelgelelim Kanada'nın ele geçirilmesi bu sakat durumu değiştirdi. Quebec'in alınışından üç yıl sonra, 1766'da, kürkçülük ticareti bir ivme kazandı. İngiliz tüccarlar bu tür ticaretin zorluklarına alışkindılar. Ülkenin gelenek ve göreneklerini, Yerlilerin alışkanlıklarını, onların değiş tokuş yapma usullerini biliyorlardı. Bu arada Kumpanyanın kâr marjı hâlâ sıfırdı. Üstüne üstlük, 1784'e doğru, Montrealli satıcılar kürkçülüğü işletmek için ortaklık kurmuş, o güçlü "Kuzeybatı Kumpanya"sını meydana getirmişlerdi. Çok geçmeden, aynı ortaklık bu türden bütün işleri tekeline aldı. 1798'de, yeni kumpanyanın seferlerinden muazzam kazanç elde edildi: Yüz yirmi bin sterlin. O sırada, Hudson Koyu Kumpanyasının varlığını sürdürüp sürdüremeyeceği hâlâ belli değildi.

Kuzeybatı Kumpanyasının kendi çıkarı söz konusu olduğu zaman, her türlü yolsuz eylemden kaçınmadığını belirtmek gerekir. Kendi görevlilerini sömürüyor, Yerlilerin sefaletini fırsat bilip kötü davranıyor, zil zurna sarhoş ederek yağmalıyor, yerli topraklarda alkollü içki satışını yasaklayan hükümete meydan okuyordu. Kuzeybatı acentalarını muazzam kazançlar elde ediyorlardı. Bunu, yeni kurulan ve kendileriyle rekabet eden Amerikan ve Rus şirketlerine rağmen başarıyorlardı. Bunların arasında, 1809'da bir milyon dolar gibi bir sermayeyle kurulmuş olan "Amerikan Kürkçülük Kumpanyası" da vardı. Montagnes-Rocheuses'ün batısını işletiyordu.

Ancak bütün bu şirketlerin içinde var olup olmaması işten bile olmayan Hudson Koyu Kumpan-

yasıydı. Bu durum, uzun görüşmelerin ardından, eski rakibi Kuzeybatı Kumpanyasını yutana kadar sürdü ve 1821'de son buldu. Yeni ortaklık, "Hudson's bay fur Company" adını aldı.

Günümüzde, bu önemli ortaklığın artık "Amerikan Saint-Louis Kürkçülük Kumpanyası"ndan başka rakibi kalmamıştır. Elinin altında çok sayıda işletme bulunmaktadır. Bunlar, üç milyon yedi yüz bin kilometrekarelik bir alana yayılmıştır. Ortaklığın belli başlı acenteleri James Koyunda, Severn Nehrinin ağzında, Yukarı Kanada'nın güney kısmı ve sınırlarında, Athapeskow, Winnipeg, Superieur, Methye, Buffalo Göllerinde, Colombia, Mackenzie, Saskatchewan, Assinipoil Nehirlerinin yakınlarında kurulmuştur. Hudson Koyuna dökülen Nelson Akarsuyu York Kalesinin kontrolü altındadır. Bu kale Kumpanyanın ana noktası sayılır ve belli başlı kürk deposu burasıdır. Bunun yanında 1842'de, Kuzey Amerika'da bulunan Rus işletmelerine yerlerini kiralamıştır. Yılda ortalama yüz bin frank kira geliri vardır. Mississippi ile Pasifik Okyanusu arasında bulunan kocaman araziye kendi hesabına işletmektedir. Korkusuz gezginlerini bütün yönlerle göndermiştir. 1770'te, Hearn, Copernicie'nin keşfi amacıyla Kutup Denizine gitmiştir. Franklin, 1819'dan 1822'ye kadar Amerikan kıyı boylarında beş bin yüz elli mil katetmiştir. Mackenzie, kendi adını verdiği akarsuyu keşfettikten sonra, Pasifik kıyılarında 52° 24' kuzey enlemine ulaşmıştır. 1833-34 yıllarında, Avrupa'ya yollanan deri ve kürk miktarları aşağıdadır. Bunlar, ticaretin gerçek rakamlarıdır:

Kunduzlar: 1074

Yavru kunduz derisinden parşömenler: 92.288

Miskısıcanlar: 694.092

Porsuklar: 1069

Ayılar: 7451

Kakımlar: 491

Tilkiler: 9937

Vaşaklar: 14.255

Sansarlar: 64.490

Kokarcalar: 25.100

Su samurları: 22.303

Küçük sıçanlar: 713

Kuğular: 7918

Kurtlar: 8484

Wolverenler: 1571

Böylesi bir üretimin Hudson Koyu Kumpanyasının çok önemli kârlarını güvence altına alması gerekirdi. Ne yazık ki bu kârlar seviyelerini koruyamadı ve şöyle böyle yirmi yıldan beridir azalma eğilimi gösteriyorlar.

Bu düşüş nereden ileri geliyordu? Yüzbaşı Craveny, şimdi Bayan Paulina Barnett'e bunu açıklıyordu:

"1837'ye kadar madam," dedi, "Kumpanyanın durumu son derece sağlıklıydı. O tarihte, deri ihracatı hâlâ iki milyon üç yüz elli sekiz bin seviyelerindeydi. Ama daha sonra, düşmeye yüz tuttu ve şu anda bu rakamın yarısına inmiş durumda."

Bayan Paulina Barnett:

"Kürk ihracatındaki bu dikkat çekici düşüşü hangi nedene bağlıyorsunuz?" diye sordu.

"Bunun nedeni, kürk avlama alanlarında avcılarının ihmal edilmesi ve buraların ıssız kalması. Bütün ormanlar aralıksız talan edildi, hayvanlar öldürüldü. Bu katliamlar fark gözetmeksizin gerçekleştirildi. Yavrular, gebe dişiler bile ayırılmadı. Kürk hayvanlarındaki önüne geçilmez azalmanın nede-

ni budur. Susamuru adeta tümüyle yok oldu, artık kuzey Pasifik adalarından başka yerde bulunmuyor. Kunduzlar daha ötede, akarsuların kıyılarına sığındı. Aynı şekilde daha bir sürü kıymetli hayvan avcılarının saldırısından kaçmak zorunda kaldı. Bir zamanlar, onları boğazlayan tuzakların içi şimdi boş. Derilerin fiyatı yükseliyor, tam da kürklerin son derece rağbet gördüğü bir devirde. Nitekim avcılar bu işten bıkip usandılar. Artakalanlar, direnç gösterip yorulmak bilmiyor; şimdi Amerika Kıtasının son sınırlarına kadar ilerliyorlar.”

Bayan Paulina Barnett:

“Şimdi anlıyorum. Kutup Denizi kıyılarında bir acente açılması Kumpanyanın çok işine yarayacak. Mademki hayvanlar Kutup dairesinin ötesine sığınmış.”

Yüzbaşı:

“Elbette madam,” diye ekledi. “Zaten Kumpanyanın işlerini daha kuzeye kaydırması gerekiyor. Zira Britanya hükümeti tuhaf bir karar aldı. Onun faaliyet alanlarını kısıtladı.”

Gezgin kadın:

“Peki bu kısıtlamaya kim öneyak oldu?” diye sordu.

“Çok önemli, ekonomik bir neden, madam. Olay, Büyük Britanya devletini büyük çapta etkiledi. Aslında, Kumpanyanın misyonu uygarcaya sayılmazdı. Tam tersine. Alanları belli belirsiz kendi yararı için kullanıyordu. Tarım alanları açma girişimi onun tarafından acımasızca durduruldu. Çünkü bu girişim kürk hayvanlarının uzaklaşmasına neden oluyordu. Öte yandan Kumpanya tarımsal girişime tümüyle düşmandı. Kendi üretiminin dışında kalan sorunlar yönetim kurulu ta-

rafından şiddetle reddedildi. İşte bazı yönlerden ahlakdışı sayılan bu katı tutum, hükümeti önlemler almaya zorladı. 1857'de, koloniler sekreteri tarafından atanan bir komisyon, tarımsal alanlara ilişkin bütün toprakları Kanada'ya bağlamaya karar verdi. Nitekim Riviere-Rouge toprakları, Saskatchewan'daki araziler Kanada'ya katıldı. Daha sonraki yıl, Kumpanya, Montagnes-Rocheuses'ün batı yamaçlarını da kaybetti. Colonial-Office onun kullanma hakkını doğrudan kaldırdı. Dolayısıyla madam, Kumpanya kürkçülük ticaretinden vazgeçmek niyetinde değil. Kuzeyin uzak bölgelerini işletmeyi deneyecek. İşte bunun için, Pasifik Okyanusuna ulaşmak için Kuzeybatı geçidini kullanma yollarını arayacak."

Bayan Paulina Barnett böylece, ünlü Kumpanyanın geleceğe yönelik projelerini öğrenmiş oldu. Kutup Denizi kıyısında yeni bir kalenin kuruluşuna kendisi de katkıda bulunacaktı. Yüzbaşı Craventy onu da devreye sokmuş oluyordu. Belki daha ayrıntılara girecekti –çünkü konuşmak hoşuna gidiyordu– ama bir olay sözünü kesti.

Gerçekten Onbaşı Joliffe yüksek sesle anons ediyordu. Bayan Joliffe'in yardımıyla punçu hazırlamaya başlayacaktı. Bu haber coşkuyla karşılandı. Birkaç hurra sesi yükseldi. Kâse –daha doğrusu leğen– kıymetli içkiyle doluydu. İçinde en az on pint brandy vardı. Dibinde, dozu Bayan Joliffe'in eliyle ayarlanmış şeker parçaları yığılıydı. Yüzeyde, daha önceden kurutulmuş limon kabukları yüzüyordu. Bu alkol gölcüğünü tutuşturmaktan başka iş kalmamıştı. Sanki bir madeni ateşe veremiş gibi, onbaşının elinde yanan kükürtlü bez yüzbaşının emrini bekliyordu.

O sırada Yüzbaşı Craventy “Hadi bakalım Joliffe!” dedi.

Ateş içkiyle buluştu ve punç alev aldı. Aynı anda konukların alkışları eşlik ediyordu.

On dakika sonra, dolu bardaklar kalabalığın arasında dolaşıyordu. Açık artırmadaki satışlar gibi her bardak alıcısını buluyordu.

“Hurra! Hurra! Hurra!” sesleri yükseldi. “Yaşasın Bayan Paulina Barnett! Yaşasın Yüzbaşı!”

“Hadi bakalım Joliffe!”

Sevinç içinde hurra sesleri yükselirken dışarıda feryatlar işitildi. Konuklar birden sustu.

Yüzbaşı:

“Gidin bakın Çavuş Long,” dedi, “neler oluyor?”

Şefinden emir alan çavuş, içkisini yarım bırakarak salondan fırladı.

III.

Bir Bilgin Donmak Üzere

Çavuş Long, kalenin dışarıya açılan kapısına giden dar koridora ulaştığı anda feryatların çoğaldığını işitti. Ahşap, yüksek duvarlarla korunan avluya geçişi sağlayan gizli kapıya şiddetli şiddetli vuruyorlardı. Çavuş avlu kapısını itti, yeri bir ayak boyu kar kaplamıştı, beyaz yığına dizlerine kadar daldı. Şiddetli rüzgâr görmesini engelliyordu. Korkunç soğuk kanını dondurdu. Yanlamasına avluyu geçti, dış kapıya doğru yöneldi.

“Böyle bir havada hangi iblis gelebilir?” diye söyleniyordu Çavuş Long. Bir yandan usulüne uygun olarak ya da “disiplin gereği” denebilir, kapının ağır sürgülerini çekiyordu.

Dışarıdan bağınıyorlardı:

“Hadi açın, açın artık!”

Sanki bir saniyede açılıyormuş gibi Çavuş:

“Açıyoruz,” diye karşılık verdi.

Nihayet kapının kanatları içeriden indi, çavuş kendini bir anda karın üstünde buldu. Şimşek gibi içeri dalan altı köpekli bir kızak onu devirmişti. Az kaldı zavallı Long ezilecekti. Ama hiç homurdanmadan ayağa kalkarak dış kapıyı kapattı, eve geri döndü. Olağan bir stille, yani dakikada altmış beş büyük adım atarak yürüdü.

Fakat Yüzbaşı Craventy, Teğmen Jasper Hobson, Onbaşı Joliffe aşırı soğuğa meydan okurcasına çoktan oradaydı. Önlerinde duran, karla kaplı kızağa bakıyorlardı.

Başı gözü kat kat kürkle örtülü bir adam hemen aşağı indi.

“Fort-Reliance burası mı?” diye sordu.

Yüzbaşı cevap verdi:

“Burası.”

“Yüzbaşı Craventy?”

“Benim. Siz kimsiniz?”

“Bir Kumpanya kuryesi.”

“Yalnız mısınız?”

“Hayır! Bir yolcu getiriyorum!”

“Bir yolcu mu? Ne yapmaya geliyor?”

“Ayı görmeye.”

Bu cevap karşısında Yüzbaşı Craventy “Bir deliyle mi konuşuyorum acaba?” diye düşündü. Zaten böylesi koşullarda mümkündü. Ama bunu sorgulamaya vakit yoktu. Kurye kızağın içinden cansız bir yığın çıkardı; karla kaplı bir çeşit bavuldu bu. Onu evin içine sokmaya yeltendi. O sırada yüzbaşı sordu: “Bu bavul ne?”

Kurye:

“Benim yolcum!” karşılığını verdi.

“Kimdir bu yolcu?”

“Gökbilimci Thomas Black.”

“Ama donmuş!”

“Donmuşluğunu çözeriz.”

Thomas Black, çavuş, onbaşı ve kurye tarafından taşındı. Kalenin konutuna götürdüler. Birinci katta bir odaya yerleştirdiler. Oda sıcaklığı hayli korlaştıran bir soba sayesinde iyi sayılırdı. Bir yatağın üzerine uzattılar. Yüzbaşı elini tuttu.

"Benim yolcum!"

El kesinlikle donmuştu. Thomas Black'i saran kürklü manto ve kumaşları açtılar. Kürklerin arasında adam paketlenmiş gibiydi. Elli yaşlarında, şişman, kısa boylu, saçları kırlaşmış, sakal dağınık, gözler kapalı, dudaklar zamkla birbirine yapıştırmış gibi, ağız kaskatı. Hiç soluk almıyor ya da zar zor soluk alıyordu. Joliffe onu soydu, çabuk çabuk bir o yana bir bu yana döndürdü. Bir yandan: "Hadi canım! Hadi canım mösyö! Kendinize gelemiyor musunuz?" diye söyleniyordu.

Bu koşullar altında gelen adamcağız cesetten başka şeye benzemiyordu. Yitirdiği vücut sıcaklığını tekrar kazanması için Onbaşı Joliffe tek çare düşündü: Adamı yanmakta olan puncun içine daldırmak.

Bereket versin, tam o sırada Teğmen Jasper Hobson başka şey buldu. "Kar lazım!" dedi. "Çavuş Long, avuç avuç kar getirin!"

Fort-Reliance'ın avlusunda bol bol kar vardı. Çavuş istenen karları toplarken Joliffe gökbilimciyi iyice soydu. Zavallının bedeni, pul pul beyazımtrak lekelerle kaplıydı; bu da soğuğun iyice içine işlediğini gösteriyordu. Donmuş organlara acilen kan yürütmesi gerekiyordu. Karla sert sert ovuştura ovuştura bu sonuca gidilebilirdi. Jasper Hobson'ın umut ettiği şey de buydu. Kutup bölgelerinde genellikle bu yola başvurulduğu bilinir. Şiddetli soğukla duran kan dolaşımını tekrar başlayabilir. Bir düşünün, aynı soğuk akan nehirleri bile durduruyor.

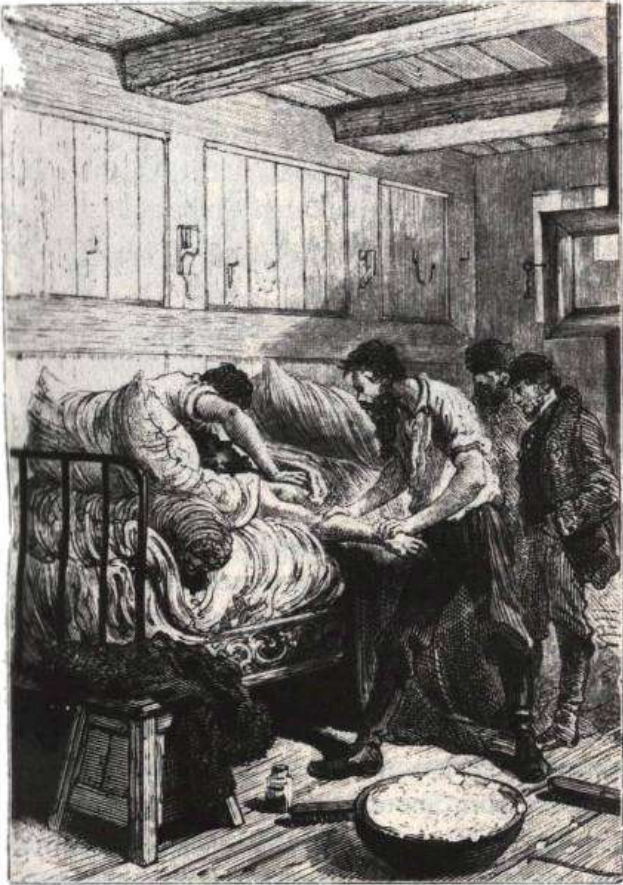
Çavuş Long geri döner dönmez, Joliffe'le birlikte hastayı ovuşturmaya başladılar. Bu hareket, ne yavaş yavaş bir ovma işi ne de yağ sürer gibi bir işlemdi; şiddetli bir masajdı.. Elle okşar gibi değil de kaşağlar gibi bir şey.

Bu işlem boyunca, çenesi düşen onbaşı kendisini işitemeyen yolcuyu durmadan uyanyordu: "Hadi canım! Hadi canım, mösyö! Kendinizi bu kadar dondurmak nereden aklınıza esti? Yapmayın! Bu kadar inat etmeyin!"

Büyük olasılıkla, Thomas Black inat ediyordu. Yarım saat geçmiş, en ufak bir hayat belirtisi göstermeye razı olmamıştı. Tekrar canlandırmak için az kalsın umutlar sönüyordu ki zavallı adamın birkaç soluk alışı duyuldu. Masaj yapanlar yorucu egzersizlerini hemen kestiler.

Jasper Hobson: "Yaşıyor! Kendine geliyor!" diye haykırdı.

Bedenin dışını ova ova ısıtmışlardı, ama içini de unutmamak gerekiyordu. Nitekim Onbaşı Joliffe acele acele birkaç bardak punç yetiştirdi. Yolcu gerçekten canlandığını hissetti; yanakları renkleniyor, gözleri açılıyor, dudakları kımlıyordu. Yüzbaşı ni-

hayet umutlanabilirdi; Thomas Black böyle acınası bir halde, niçin buraya geldiğini anlatabilecekti.

Battaniyelerle iyice sarıp sarmalanan Thomas Black biraz doğruldu, dirseklerine yaslanarak cılız bir sesle:

“Fort-Reliance burası mı?” diye sordu.

Yüzbaşı:

“Burası, karşılığını verdi.”

“Peki Yüzbaşı Craventy?”

“Benim mösyö, hoş geldiniz. Ama neden Fort-Reliance’a geldiğinizi öğrenebilir miyim?”

Kurye:

“Ayı görmek için!” diye ekledi.

Kuşkusuz bu cevap için hazırlıklıydı. Çünkü ikinci kez söylüyordu. Zaten Thomas Black’i tatmin etmişti, o da onaylarcasına başını salladı. Sonra yeniden sordu:

“Teğmen Hobson?”

Teğmen cevap verdi:

“Buyrun, benim.”

“Hâlâ yola çıkmadınız mı?”

“Henüz çıkmadık, mösyö.”

Thomas Black:

“Pekâlâ mösyö, size teşekkür etmeliyim,” dedi, “şimdi, yarın sabaha kadar uyumak zorundayım!”

Yüzbaşı ile arkadaşları onun yanından ayrıldı, bu acayip kişiyi dinlenmesi için rahat bıraktılar. Yarım saat sonra, şölen sona ermiş, konuklar odalarına dönüyorlardı. Odaların bir kısmı kalenin içinde, bir kısmı kale surlarının dışında kalan konutlardı.

Ertesi gün, Thomas Black aşağı yukarı kendine gelmişti. Sağlam yapısı şiddetli soğuğa dayanmıştı. Donmakta olan bir insan geri dönemezdi, ama o başkaları gibi değildi.

"Fort-Reliance burası mı?"

Öyle ya bu gökbilimci kim oluyordu? Nereden geliyordu? Hâlâ çok sert hüküm süren bu kış mevsiminde, Kumpanya topraklarında bu yolculuğu neden yapmıştı? Kuryenin cevabı ne anlama geliyordu? Ayı görmek! Ama ay, her yerden görünmez mi? Uzak Kuzey bölgelerinde onu aramanın ne gereği var?

İşte, Yüzbaşı Craventy'nin kafasına takılan sorular bunlardı. Gelgelelim ertesi gün, yeni konu-

ğuyla bir saat boyunca görüştü; artık her şeyi öğrenmişti.

Gerçekten Thomas Black bir gökbilimciydi. M. Airy tarafından son derece parlak bir biçimde yönetilen Greenwich Gözlemevine bağlıydı. Teorisyen olmaktan çok keskin görüşlü, derin bir zekâ olan Thomas Black, yirmi yıldır bu işlerle uğraşıyordu, gökyüzü bilimlerine büyük hizmetlerde bulunmuştu. Özel yaşamında mutlak bir hiçti, gökbilim sorunları dışında sanki yaşamıyordu. Varlığını yeryüzünde değil de gökyüzünde sürdürüyordu. Onun yolundan giden bir adamcağızı, La Fontaine bir kuyunun içine düşürmüştü. Yıldızlar konusu dışında, Thomas Black'le konuşma yapmak mümkün değildi. Sanki teleskopla yaşıyordu. Gözlemcilik alanında dünyada bir başka rakibi yoktu. Rakipsiz bir gözlemciydi! Yorulmak bilmez, sabır gösterirdi. Kozmik bir olayı aylar boyu gözlerdi. Zaten göktaşları ve akan yıldızlar alanında uzmanlaşmıştı, bu konuda kendinden söz ettirmeyi hak ediyordu. Kaldı ki ne zaman titiz gözlemler, hassas yorumlar ve kesin tespitler gündeme gelse, Thomas Black'e başvurulurdu. Son derece dikkat çekici bir "gözlemleme yeteneği" vardı. Gözlem yapmayı bilmek herkese özgü değildir. Greenwich'li gökbilimcinin aşağıda anlatacağım olay için seçilmesinde şaşılacak bir yan yok. Kaldı ki ay haritacılığı bilimi bu olayla son derece ilgiliydi.

Güneşin tam tutulması esnasında, ay çevresinde ışıklı bir hâle oluştuğu bilinir. Fakat bu hâlenin kaynağı nedir? Gerçek bir nesne mi? Yoksa ay çevresinde güneş ışınlarınınca meydana getirilen bir kırılma mı?

1706'dan bu yana, gökbilimciler ışıklı hâleyi bilimsel olarak açıklamaya çalıştılar. Louville ve Halley, 1715'te tam tutulma esnasında, Maraldi

1724'te, Antonio de Ulloa 1778'de, Bouditch ve Ferrer 1806'da titiz gözlemler yaparak olayı inceledi. Fakat çelişkili kuramlar ürettiler; kesin sonuca varmak mümkün olmadı. 1842'de tam tutulma gerçekleştiği zaman, çeşitli uluslardan bilginler, Airy, Arago, Peytal, Laugier, Mauvais, Otto-Struve, Petit, Baily vb bu olaya ilişkin kesin çözüme ulaşmayı denedi; gelgelelim gözlemleri ne denli ciddi sayılsa da Arago bunları şöyle eleştirdi: "Çeşitli yerlerde gökbilimcilerce yapılan gözlemler arasında uyumsuzluk vardır. Üstelik bu kuramlar aynı tutulma hakkında öyle karanlık noktalar bıraktılar ki belirli bir sonuca ulaşmak mümkün olmamıştır." O tarihten beridir, başka tam güneş tutulmaları da incelendi, fakat gözlemler hiçbir çözüm elde edemedi.

Bununla beraber ay haritacılığı araştırmaları bu olayla son derece ilgileniyordu. Her ne pahasına olursa olsun bu konuyu çözmek lazımdı. O zamana dek çok tartışılan ışıklılı hâleyi araştırmak için yeni bir fırsat doğdu. Yeni bir tam güneş tutulması olayı, 18 Temmuz 1860'ta meydana gelecekti. Bu olay, Amerika'nın kuzey ucundan, İspanya'dan, Afrika'nın kuzeyinden vb tümüyle görülecekti. Çeşitli ülkelerin gökbilimcileri anlaştılar. Tam tutulma, yeryüzünün çeşitli noktalarından eşzamanlı olarak gözlemlenecekti. Söz konusu tutulmayı gözlemlemesi amacıyla Thomas Black'in Amerika'nın kuzeyine gönderilmesi uygun görüldü. 1851'deki tutulma olayında, İngiliz gökbilimciler İsveç ve Norveç'e gitmişlerdi. Thomas Black'in de onlar gibi aynı koşullarda çalışması gerekiyordu.

Tabii Thomas Black yakaladığı fırsatı kaçırmak istemedi; mademki bu ışıklılı hâleyi inceleme işi kendisine önerilmişti. Öte yandan yeryüzünün

çeşitli noktalarında beliren kırmızımtrak kızılıklaların içyüzünü de elden geldiği kadar çözmeye çalışacaktı. Greenwich’li astronom, bu çalışmalarını bilim Avrupa’sının övgülerini kazanacaktı.

Nitekim Thomas Black yola çıkmak üzere hazırlandı. Hudson Koyu Kumpanyası hakkında tavsiye mektupları aldı. Zaten aynı tarihlerde kıtanın güney kıyılarına bir sefer düzenlenecek, yeni bir acente kurulacaktı. Böyle bir fırsattan yararlanmalıydı. Tabii Thomas Black hemen hareket etti, Atlantik’i aştı, New-York’ta karaya çıktı. Gölleri aşarak Rouge Nehri işletmesine vardı, sonra hızlı bir kızakla kaleden kaleye geçti. Kızağı Kumpanya kuryesi kullanıyordu. Kış mevsimine, soğuk havaya, kuzey bölgelerinde geçerli olan bütün tehlikelere rağmen 17 Martta Fort-Reliance’a ulaştı. Hangi koşullarda oraya ulaştığını biliyoruz.

Astronom tarafından Yüzbaşı Craventy’ye aktarılan bilgiler işte bunlardı. Yüzbaşı, Thomas Black’in emrine amade olduğunu bildirdi. “Ama Mösyö Black,” dedi, “gelmekte neden bu denli acele ettiniz? Tutulma tarihi 1860 değil mi? Daha bir yıl süre yok mu?”

Gökbilimci cevap verdi:

“İyi de yüzbaşım, Kumpanyanın bir sefer düzenlediğini öğrendim. Amerikan kıyı boyunda yetmişinci paralelin ötesine geçilecekmiş, Teğmen Hobson’la yola çıkma fırsatını kaçırmak istemedim.”

Yüzbaşı:

“Mösyö Black,” dedi, “Teğmen Hobson sizden önce hareket etmiş olsaydı bizzat ben seve seve size eşlik ederdim. Bunu bir görev bilirdim.”

Sonra gökbilimcinin kesinlikle kendisine güvenmesini söyledi, Fort-Reliance’a hoş geldiğini yineledi.

IV. Bir Ortaklık Acentesi

Esclave Gölü, altmış birinci paralel bölgesindeki en geniş göllerden biridir. Uzunluğu iki yüz elli mil, genişliği elli mili bulur. Tam tamına, $61^{\circ} 25'$ enlemiyle 114° batı boylamı arasındadır. Civardaki bütün bölge, uzun şevler halinde aynı çöküntüye doğru alçalır. Arazinin bu geniş çöküntüsünü göl suları ılgal etmiştir.

Gölün konumu, ilk başlarda Kumpanyanın dikkatini çekmişti. Av arazisinin tam ortasında bir yerdi. Eskiden kürkü için avlanan hayvanların kaynaşp durduğu bir alandı. Çok sayıda akıntı ya göle boşalıyor ya da gölden doğuyordu. Sözgelimi Mackenzie, Foin ırmağı, Atapeskow vb böyledir. Aynı zamanda kıyılarında çok önemli birkaç kale inşa edilmişti: Kuzeyde Fort-Providence, güneyde Fort-Résolution. Fort-Reliance'a gelince, gölün kuzeydoğusunu işgal eder; Chesterfield girişine uzaklığı üç yüz mildir. Chesterfield, Hudson Koyunun kendi suları ile oluşmuş uzun ve dar bir haliçtir.

Esclave Gölünün içine irili ufaklı adacıklar yayılmıştır. Bunların yüksekliği, yüz ila iki yüz ayağa ulaşır. Gnays ve granit kayalıklar pek çok yerde su yüzüne çıkar. Gölün kuzey kıyısı yoğun ormanlık alanla örtülüdür. Kıtanın çorak ve buzlanmış bir bölümüdür burası. **Terre-Maudite (Lanetli toprak)**

adını boş yere almamıştır. Buna karşılık özellikle kalkerden oluşmuş güney bölgesi yassıdır; ne bir tepecik ne de düzlük alanda inişli çıkışlı bir görüntü söz konusudur. Kutup Amerikası'nın kocaman genişletirenlerinin, yani bufalo ya da bizonların yaşadığı alanın sınırı burada başlar. Bu hayvanlar neredeyse asla bu sınırın ötesine geçmez. Bunların eti Yerli ve Kanadalı avcılarının temel besin maddesidir.

Kuzey kıyı boyunda gruplaşan ağaçlar gözalıcı ormanları oluşturur. Son derece geri kalmış bu bölgede bu denli güzel bir bitki örtüsüne şaşmamalı. Aslında Esclave Gölü iklim sıcaklığı bakımından Norveç ya da İsveç'in buraya yakın kısımlarından pek farklı sayılmaz. Bu kısımlarda Stockholm ve Christiana bulunur. Yalnız, izotermik çizgilerde sıcaklık aynı eşitlikte dağılmaz, aynı paralelde bulunmalarına rağmen Amerika, Avrupa'dan kıyaslanamayacak ölçüde daha soğuktur. Nisan ayında, New-York sokakları hâlâ kar altındadır, oysa New-York, Asor Adalarıyla az çok aynı paraleldedir. Demek ki bir kıtanın doğası, o kıtanın okyanuslara göre konumu, hatta toprağının oluşumu iklim koşullarını adamakıllı etkiler.

Fort-Reliance'ın çevresi, yaz mevsimi boyunca yeşillere bürünür. Uzun ve sert geçen kış mevsiminin ardından göze hoş gelen şeylerdir bunlar. Ortalık, kavak ağaçları, çam ağaçları ve kayın ağaçlarıyla doludur. Göldeki adacıklar, görkemli söğütlerle süslenir. Ormanın içi av hayvanından geçilmez; öyle ki bunlar soğuk iklim başladığında bile orayı terk etmez. Daha güneyde, kalenin avcıları bizonları, rengeliklerini ve Kanada domuzlarını başlarıyla izleyip avlarlar. Bu Kanada domuzunun eti enfestir. Esclave Gölünün suları balıkla kayna-

şır. Alabalık olağanüstü iriliktendir, ağırlığı çoğu kez otuz kiloyu bulur. Turna balıkları, obur lota balıkları, İngilizlerce “mavi balık” adı verilen bir çeşit som balığı, uzun sürüler halinde dolaşan sayısız “tittameg”ler gölün içini doldurur. Dolayısıyla Fort-Reliance sakinleri bakımından beslenme sorunu kolayca çözülüyor, doğa onlara bu olanağı sağlıyordu. Kış aylarında giyim koşulları bakımından, ortalık tilkiler, ayılar ve diğer kürklü hayvanlarla doluydu. Nitekim insanlar bu sayede sert iklim koşullarına meydan okuyabiliyorlardı.

Kale tam anlamıyla ahşap bir evden oluşuyordu. Zemin katı dahil tek katlıydı. Komutan ve subayları için konut işlevini görüyordu. Evin etrafı, düzenli biçimde sıralanmış asker konutları, Kumpanya mağazaları ve ticari işlere ayrılan dükkânlarla çevriliydi. İçinde papazı eksik olmayan küçük bir kilise ile bir barutçu dükkânı kaledeki yapıların bütünü oluşturuyordu. Bu bütün, şarampolle çevrili surlarla çevrelenmişti. Surlar yirmi ayak yüksekliğinde, geniş bir dörtgen oluşturuyordu. Dört köşeye yerleştirilen, dört ufak sipsivri burç bu dörtgeni savunuyordu. Dolayısıyla bu durumda kale güvenlikti. Zaten zorunlu bir önlemdi bu. Zira o tarihte, Yerliler Kumpanya ile işbirliği yapacakları yerde, topraklarının bağımsızlığı için mücadele ediyorlardı. Öte yandan rakip firmaların askerlerine ve acentelerine karşı da korunmak gerekiyordu. Zira eskiden, bu zengin kürkler ülkesine el koymak ve işletmek amacıyla müthiş bir rekabet vardı.

Hudson Koyu Kumpanyası, o sırada bünyesinde yaklaşık bin kişilik bir personel barındırıyordu. Mutlak bir otorite sözünü geçiriyordu. Hatta bu otorite öldürme ve yaşatma hakkını bile elinde bu-

lunduruyordu. Acente şefleri ücretleri diledikleri gibi düzenler, erzak ve kürk fiyatlarını istedikleri gibi saptarlardı. Her türlü denetimden uzak bu sistem sayesinde, pek yüksek oranlarda kazançlar sağlanması olağandı.

Zaten, *Kaptan Robert Lade'in Seyahati* isimli kiptan alınan aşağıdaki tabloda, eskiden Yerlilerin hangi koşullarla alışveriş yaptıkları görülecektir. Şimdi Kumpanyanın gerçek ve en iyi avcılarını olmuşturlardır. Kunduz derisi, o devirde belli başlı alım satım malzemesidir:

Yerliler,

Bir tüfek için: 10 kunduz derisi

Yarım kilo barut için: 1 kunduz derisi

İki kilo kurşun için: 1 kunduz derisi

Bir baltaya: 1 kunduz derisi

Altı bıçağa: 1 kunduz derisi

Yarım kilo incik boncuğa: 1 kunduz derisi

Şeritlerle süslü bir giysiye: 6 kunduz derisi

Şeritsiz bir giysiye: 5 kunduz derisi

Şeritli kadın giysisine: 6 kunduz derisi

Yarım kilo tütüne: 1 kunduz derisi

Bir kutu pudraya: 1 kunduz derisi

Bir tarak ve aynaya: 2 kunduz derisi

Ödüyorlardı.

Gelgelelim birkaç yıldan bu yana, kunduz derisi o denli az bulunur oldu ki değış tokuş birimi değışmek zorunda kaldı. Şimdi bizon postu pazarlarda para yerine geçiyor. Kaleye bir Yerli geldiği zaman, ne kadar deri getirirse satıcı ona o kadar mal satıyor. Bu sistemden yararlanan Kumpanya sattığı ve satın aldığı nesnelerin fiyatını dilediği gibi belirliyor. Gerçekten hatırı sayılır kazançlar elde ediyor.

Çeşitli acenteler nasıl bu sistemi uyguluyorlarsa, Fort-Reliance da onlardan aşağı kalmıyordu. Kalede kalışı 16 Nisana kadar uzadığından Bayan Paulina Barnett bu sistemi inceleme fırsatı buldu. Gezgin kadın ve Teğmen Hobson sık sık görüşüyordu. Olağanüstü projeler yapıyor, hiçbir engel karşısında geri adım atmıyorlardı. Thomas Black'e gelince, ancak uzmanlık alanına giren konu üzerinde konuşuyordu. Işıklı hâle ile ay üzerindeki kırmızımtrak kabartılar dışında başka şey ilgisini çekmiyordu. Bütün yaşamını bu problemin çözümüne adanmıştı anlaşıyordu. Sonunda bu bilimsel gözlem konusuna Bayan Paulina Barnett'in de ilgisini çekmeyi başardı. Konu Bayan Paulina'yı çok heyecanlandırdı. Ah! İki de Kutup dairesini aşmak için sabırsızlanıyordu. Yalnız 18 Temmuz 1860'a daha çok süre vardı. Hele Greenwich gökbilimcisi o tarihe kadar nasıl sabredecekti!

Yola çıkış hazırlıkları mart ayının ortalarında başlayabildi. Hazırlıkların tamamlanması bir ay sürdü. Gerçekten kutup bölgelerine yönelik böyle bir seferi organize edebilmek kolay şey değildi, zahmetli bir çaba gerektiriyordu. Her şeyi götürmek gerekiyordu: Yiyecek-içecek, kapkacak, giysiler, aletler, silahlar, mühimmat.

Gruba Teğmen Jasper Hobson kumanda edecekti. Kafle bir subay, iki astsubay ve on askerden oluşuyordu. Bunların üçü evliydi; eşlerini yanlarında götürceklerdi. En kararlılar ve gözünü budaktan sakınmayanlar Yüzbaşı Craventy tarafından seçilmişti. İşte adamların listesi:

1° Teğmen Jasper Hobson,

2° Çavuş Long,

3° Onbaşı Joliffe,

4° Petersen, asker,
 5° Belcher, asker,
 6° Raë, asker
 7° Marbre, asker,
 8° Garry, asker,
 9° Pond, asker,
 10° Mac Nap, asker,
 11° Sabine, asker,
 12° Hope, asker,
 13° Kellet, asker,

Ayrıca:

Bayan Raë,
 Bayan Joliffe,
 Bayan Mac Nap,

Kalenin yabancı konukları:

Bayan Paulina Barnett,
 Madge,
 Thomas Black.

Toplam, on dokuz kişi. Bu insanları yüzlerce mil öteye götürmek söz konusuydu. Issız, pek bilinmeyen bir kara parçasından geçilecekti.

Sefer için zorunlu olan her türlü malzeme Kumpanya tarafından bir araya getirilmişti. Köpeklerin çektiği bir düzine kızak hazırlandı. Hayli ilkel olan taşıtlar, hafif ve dayanıklı tahtalardan yapılmış, şeritlerle enine birbirlerine eklenmişti. Bir paten ayakkabının ucu gibi kalkık ve sivri bir tahtadan oluşan ön bölüm, içine derinliğine dalmadan kızığın karları yarmasını sağlıyordu. İkişer ikişer sıralanan altı köpek kızığı çekecekti. Kızığın motoru köpeklerdi. Hızla giden bu canlı motorlar sürücünün kırbacı altında, saatte on beş mili aşabilirdi.

Yolcuların giyim kuşamı, rengineyiği derisinden giysilerden oluşuyordu. Giysiler iç taraflarından kalın kürklerle takviye edilmişti. Bu bölgede sık rastlanan ani ısı düşüşlerine karşı herkes yünlü kumaşlarla korunuyordu. Kadın ya da erkek, subay ya da asker olsun, herkesin ayağında fok derisinden çizmeler vardı. Eşi az bulunur bir maharetle hayvanın sinirlerinden dikiliyorlardı. Bu işi beceren yerlilerdi. Çizmelerin kesinlikle su geçirmez özellikleri vardı; esnek olduklarından yürüyüş için son derece elverişliydi.

Silahlara gelince, Teğmen Hobson yanına yeterli cephane almıştı. Bunun yanında yönetmeliğe uygun, Kumpanya tarafından teslim edilen kısa namlulu tüfekler, tabancalar ve birkaç kılıç vardı. Aletler; baltalar, testereler ve doğrama işleri için zorunlu keserlerden ibaretti. Kapkacak bakımından böylesi koşullarda gerekli olan ne varsa yanlarına almışlardı. Bunların arasında bir soba, dökme demirden bir ocak, hava basmak için iki pompa, su üstünde yol almaya elverişli bir şişme bot vardı. Bu, kauçuktan yapılmış, kullanmak gerektiğinde havayla şişirilen bir çeşit kanoydu.

Beslenme sorununa gelince, bu bakımdan onlara eşlik eden becerikli avcılara güvenilebilirdi. Bazı askerler av sürmek konusunda pek ustaydı. Zaten Kutup bölgelerinde rengeliklerine sıkça rastlanırdı. Ekmek ve diğer besinlerden yoksun kalan bütün Yerli kabileleri ve Eskimolar, bolca bulunan ve lezzetli olan bu av etiyle besleniyorlardı. Bu arada beklenmedik gecikmeleri ve her türden zorlukları hesaba katarak belirli miktarda yiyeceği yanlarına almışlardı. Bu yiyecekler, uzun süreli süre avı sonucunda, gölün güney tarafın-

dan ele geçirilen bizon, rengineyiği ve alageyik etleriydi; ayrıca "salamura sığır eti" stok edilmişti. Bu etin özelliği, hiç bozulmadan uzun süre muhafaza edilmesiydi. Yeniden pişirilmesine gerek yoktu ve bu haliyle son derece besleyici bir yiyecek özelliğini koruyordu.

İçecekler bakımından, Teğmen Hobson bol miktarda brandy ve viski fiçıları götürüyordu. Ancak, bu alkollü içkilerin mümkün mertebe ekonomik tüketilmesinde kararlıydı. Üstelik böylesine soğuk iklim koşullarında insan sağlığına zararlı olabilirlerdi. Öte yandan Kumpanya kendisine taşınabilir ufak bir eczane tahsis etmişti. Eczane, bol miktarda meyve suları, limonlar ve diğer doğal ürünleri içeriyordu. Zira bu bölgelerde çok salgın olan iskorbüt hastalığına yakalanmamak lazımdı, onun için böylesi bir önlem şarttı. Kaldı ki bütün adamlar özenle seçilmişti; ne çok şişman ne de çok zayıftılar. Sert iklim koşullarına uzun yıllardır alışkındılar. Kutup Okyanusu seferine pek zorlanmadan dayanabilirlerdi. Üstelik bunlar, iyi niyetli, yürekli, korkusuz insanlardı; kendi iradeleriyle serbestçe bu işi kabul etmişlerdi. Yetmişinci paralelin ötesine geçmeyi başarırlarsa, Amerika Kıtasının uç sınırlarında kaldıkları bütün zaman boyunca kendilerine iki kat ücret ödenecekti.

Bayan Paulina Barnett ve sadık arkadaşı Madge için daha konforlu, özel bir kızak hazırlanmıştı. Yürekli kadın yol arkadaşlarından farklı bir konumda bulunmak istemiyordu, ama Yüzbaşının ısrarlarına dayanamamıştı. Zaten bu ısrarlar, Kumpanyanın kendisine beslediği dostça duyguların bir ifadesiydi. **Bayan Paulina sonunda razı olmuştu.**

Astronom Thomas Black'e gelince, kendisini Fort-Reliance'a ulaştırın taşıt, onu hedefine kadar götürmeliydi. Çünkü alet edevatı onun içindeydi. Gökbilimcinin araçları çok kalabalık sayılmazdı: Ay haritacılığı gözlemleri için bir dürbün, enlem belirlemeye yarayan bir sekstant, boylamları saptamaya yarayan bir kronometre, birkaç harita, birkaç kitap. Bütün bunlar, kızağın içine istif edilmişti. Thomas Black bu sadık köpeklerinin yol boyunca kendini terk etmeyeceğine inanıyordu.

Tabii, kızaklara koşulan köpekleri unutmamalı. Bunların beslenmesi ayrı bir sorundu. Toplam yetmiş iki köpekten oluşan kocaman bir sürü. Hayvanların yol boyunca aç kalmaması gerekiyordu; kafiyeledeki avcılar özellikle onlara yiyecek bulmakla ilgilenmeliydiler. Akıllı ve güçlü hayvanlardı. Chipeways Yerlilerinden satın alınmışlardı. Adamlar bu zorlu iş için eğitmişlerdi onları.

Küçük kafilenin hazırlık işleri zorlanmadan yürütüldü. Teğmen Jasper Hobson, her türlü övgüyü hak ederek yoğun çaba gösteriyordu. Yaptığı işten kıvanç duyuyor, hırslı hırslı çalışıyordu. Başarıyı tehlikeye sokmamak amacıyla hiçbir şeyi gözden kaçırmak istemiyordu. Her zaman işi başından aşkın olan Onbaşı Joliffe, yine her tarafa yetişmeye çalışıyordu. Öte yandan karısının sefere katılması çok yararlı olsa gerekti. Bayan Paulina Barnett onunla dostluk kurmuştu. Bu zeki ve heyecanlı Kanadalı, tatlı bakışlı, kocaman gözlü, sarışın bir kadındı.

Yüzbaşı Craventy, girişimin başarıya ulaşması bakımından hiçbir şeyi gözünden kaçırmamıştı. Kumpanya üst görevlilerinden edindiği bilgiler, seferin başarıya ulaşmasına ve yetmişinci paralelin

ötesinde yeni bir işletme açılmasına ne çok önem verildiğini gösteriyordu. Denebilir ki bu amaca varılması için bir insan olarak elinden geleni yapmıştı. Gelgelelim doğa bu yürekli teğmenin karşısına acaba hangi aşılmaz engelleri çıkaracaktı? Kimse kestiremezdi şimdiden!

V. Fort-Reliance'dan Fort-Entreprise'e

İlk güzel günler başlıyordu. Kısım kısım silinen kar tabakalarının altından tepelerin yeşil örtüsü yeniden belirmeye yüz tutuyordu. Güneyden gelen birtakım kuşlar, kuğular, dağ horozları, dazlak kafalı kartallar ve diğer göçmen kuşlar daha ılıman bölgelere doğru yöneliyordu. Kavakların, kayın ağaçlarının, söğütlerin dalları tomurcuklanmaya başlamıştı. Karların erimesiyle oluşan kocaman su birikintileri kırmızı kafalı ördekleri kendilerine misafir ediyordu. Bu ördek türü Kuzey Amerika'da çok değişken cinslerde görünür. Karabataklar, kara gagalı yelkovanlar, *eider-duck*'lar' kuzeyde, daha soğuk sahillere yöneliyorlardı. Fındık iriliğinde, minnacık sivri sıçanlar rastgele deliklerinden çıkarak, sivri, minik kuyruklarının ucuyla toprağın üzerinde alacalı garip şekiller çiziyordu. Soluk almak insanı kendinden geçiriyor, ilkbaharın canlandırdığı güneş ışınlarını içine çekerek yutmak insanı sarhoş ediyordu! Doğa deliksiz uykusundan uyanmak üzereydi. Kış aylarının o bitmez tükenmez gecesi sona ermişti, doğa uyanırken gülümsüyordu. Uzak Kutup bölgeleri, yenilenmenin bu izlerine herhangi bir yeryüzü parçasından çok daha duyarlıdır.

* Kuzey ülkelerinde yaşayan bir çeşit deniz ördeği -çn.

Bu arada buzların çözülmesi tamamlanmış sayılmazdı. Fahrenheit termometresi, sıfırın üstünde kırk bir dereceyi (sıfırın üstünde 5° santigrat) gösteriyordu, ama geceleri sıcaklık düşüşü karlı ovaların yüzeyini kaskatı donduruyordu. Bu durum aslında kızakların kayabilmesi için elverişli sayılırdı. Jasper Hobson tam buzlar çözülmeden önce bu fırsattan yararlanmak istiyordu.

Göldeki buzlar henüz kırılmamıştı. Kalenin avcılarını, bir aydan beridir, uzun ovaları aşarak avlanmaya çıkarıyorlardı. Av hayvanları zaten sık sık oralara geliyordu. Bu adamlar kar ayakkabılarını öyle şaşırtıcı bir beceriyle kullanıyorlardı ki Bayan Paulina Barnett hayran kalmaktan kendini alamadı. Kar ayakkabılarıyla onların hızı dört-nala giden bir atınkine ulaşıyordu. Yüzbaşı Craventy'nin tavsiyesine uyan gezgin kadın bu ayakkabılarla yürümeye çalıştı. Bir süre sonra, kar yüzeyinde kaymayı öğrendi ve başardı.

Birkaç gündür Yerliler gruplar halinde kaleye geliyorlardı. Kışın avladıkları ürünlerle mamul malları değiş tokuş edeceklerdi. Av mevsimi bereketli sayılmazdı. Kürk sayısı azalmıştı; vizon ve samur kürkü gene hayli yeterli rakama ulaşıyordu; fakat kunduz, susamuru, vaşak, kakım ve tilki derileri seyrekti. Dolayısıyla Kumpanya daha kuzeydeki yeni toprakları işletmeyi tasarlarlarken akıllıca davranıyordu. O bölgeler şimdilik, insanın açgözlülüğünden kurtulmuşlardı.

16 Nisan sabahı Teğmen Jasper Hobson'la ekibi harekete hazırdılar. İzleyecekleri yol, önceden çizilmişti. Bölgenin bilinen bu kısmı, Kutup dairesinin ötesinde, Esclave Gölü ile Grand-Ours Gölü arasında uzanan araziydi. Jasper Hobson'ın bu

gölün kuzey ucunda bulunan Fort-Confidence'a ulaşması gerekiyordu. Ekibinin yiyecek ve içeceği ni sağlamak amacıyla konaklayacağı yer Fort-Entreprise'di. Bu kale, iki yüz mil kuzeybatıda, küçük Snure Gölünün kıyılarında bulunuyordu. Günde on beş mil yapacağını tasarlayan Jasper Hobson, mayıs ayının ilk günlerinde orada mola vereceğini hesap ediyordu.

Bu noktadan yola çıkarak ekip en kestirmeden Amerikan kıyı boyuna ulaşacak, daha sonra Bathurst Burnuna varacaktı. Bir yıl içinde Yüzbaşı Craventy, Bathurst Burnuna bir kafil ile erzak ve cephane gönderecekti. Teğmen onları karşılaması için birkaç adamını yollayacak ve kafilayı yeni kurulan kalenin bulunduğu yere götüreceklerdi. Bu konuda tam anlamıyla anlaşmışlardı. Bu şekilde yeni açılan acentenin geleceği herhangi bir uğursuzluğa karşı güvence altına alınmış olacak, gönüllü sürgünler olarak teğmen ve arkadaşları kendi hemcinslerinden kopmamış olacaklardı.

16 Nisan sabahı kızaklar kale kapısının önüne dizilmiş, yolcuları bekliyorlardı. Yüzbaşı Craventy, kafilaya katılan adamları bir araya topladıktan sonra, onlara birkaç güzel söz söyledi. Her şey bir yana, kendi aralarında birliği bozmamalarını öğütledi, zira göğüs germek zorunda kalacakları bir sürü tehlikeyle karşılaşacaklardı. Bu girişimin başariya ulaşmasının temel koşulunun şeflerine itaat etmek olduğunu söyledi. Zira bu girişim, bir sadakat ve fedakârlık eseri olacaktı. Yüzbaşının konuşması hurra sesleriyle yankılandı. Ardından hızlı hızlı vedalaştılar. Herkes kızaklarda önceden belirlenen yerini aldı. Jasper Hobson ve Çavuş Long en başa geçti. Bayan Paulina Barnett ve Madge onları

Yüzbaşı Craventy, kafiye katılan adamları
bir araya topladı.

izliyordu. Madge uzun Eskimo kırbacını ustalıklı kullanmasını biliyordu. Madge'in tuttuğu kırbacın sapı, katılaşmış sinirden yapılmış uzun bir kayıştan ibaretti. Thomas Black ile askerlerden Kanadalı Petersen kervanın üçüncü sırasına yerleşti. Kadınlar ve askerlerin yer aldığı öteki kızaklar onların arkasından gidecekti. Onbaşı Joliffe ve Bayan Joliffe artçılık görevini yapacaktı.

Her sürücü Jasper Hobson'ın emirlerine uyacak, herhangi bir karışıklığa meydan vermemek için belirlirli bir mesafeyi koruyacaktı. Gerçekten büyük bir hızla yol alan kızakların çarpışması uğursuz kazalara neden olabiliirdi.

Jasper Hobson, Fort-Reliance'ı terk ederken doğrudan kuzeybatı yoluna girdi. İlkın, Esclave Gölü ile Wolmsley Gölünü buluşturan geniş bir ırmağı aşmak zorunda kaldı. Gelgelelim bu akarsu hâlâ donmuş haldeydi ve uçsuz bucaksız ovayla ayırt edilmliyordu. Tek tip kar örtüsü her yanı kaplıyordu; hızla yol alan kızaklar karla kaplı zeminde uçuyordu.

Hava güzeldi, ama hâlâ çok soğuk vardı. Ufukta biraz yükselen güneş, gökyüzünde çok uzun bir eğri çiziyordu. Parlak ışınlar karların üzerinde yansıyor, sıcaklıktan ziyade ortalık ışığa boğuluyordu. Bereket versin, hiçbir esinti olmadığından yaprak kımıldamıyor, havanın sakinliği soğuğu katlanabilir kılıyordu. Bununla birlikte kızakların hızından oluşan rüzgâr Teğmen Hobson'ın arkadaşlarının suratına çarpıyordu. Kutup ikliminin sertliklerine alışkın olmayan bazı arkadaşlar bundan etkilenmiş olsalar gerekti.

Jasper Hobson, silah elde hazırmış gibi kımıldamadan yanında oturan çavuşa: "İşler yolunda," diyordu, "yolculuk iyi başladı. Hava elverişli, ısı uygun, bizim kızaklar ekspres trenler gibi gidiyor. Yeter ki şu güzel hava devam etsin! Bizim yolculuk kazasız belasız sürecekt. Ne dersin Çavuş Long?"

Olayları komutanından farklı düşünemeyen çavuş:

"Sizin gibi, aynı şeyi düşünüyorum," diye cevap verdi.

Jasper Hobson:

"Siz de benim gibi iyice kararlısınız," dedi. "Kuzeyin keşfini mümkün olduğu kadar ilerleteceğiz, öyle değil mi?"

"Teğmenim sizin kumanda etmeniz yeter. Ben itaat ederim."

Jasper Hobson:

"Onu biliyorum çavuş," dedi, "yerine getirilmesi için size bir emir vermek yeter. Biliyorum. Misyonumuzun ne denli önemli olduğunu keşke sizin

"İşler yolunda!"

gibi adamlarımız da anlayabilseler; ruh ve beden olarak Kumpanyanın çıkarlarına bağlı kalsalar! Ah! Çavuş Long, size yerine getirilmesi olanaksız bir emir versem ne yaparsınız?”

“Olanaksız emir yoktur teğmenim.”

“Öyle mi? Ya size Kuzey Kutbuna gitmeyi emretsem?”

“Giderim teğmenim.”

Jasper Hobson gülümseyerek ekledi:

“Ya oradan geri dönmeyi?”

Çavuş Long saf saf:

“Geri dönerim,” dedi.

Teğmen Hobson’la çavuş karşılıklı görüş alış-verişinde bulunurken, Bayan Paulina Barnett ile Madge de söyleşiyordu. O sırada dikleşen bir yokuş kızağın yol alışını ağırlaştırmıştı. Başlarında susamuru kürkünden berelerini taşıyan, kalın bir beyaz ayı kürkünün içine yarı yarıya gömülmüş bu iki yürekli kadın sert doğayı seyrediyorlar, yüksek buz yığınlarının ufuk çizgisinde oluşturduğu solgun silüetleri izliyorlardı. Kafele, Esclave Gölünün kuzey kıyısında engebeler çizen tepeleri arkasında bırakmıştı. Tepelerin dorukları, çarpıklaşmış ağaç iskeletleriyle örtülüydü. Göz alabildiğine uzanan sonsuz düzlük tam bir değişmezliği koruyordu. Bu yaygın ıssızlığı uçan birkaç kuşun sesleri dağıtıyordu. Kuşların arasında, kuzeye doğru göç eden kuğu sürüleri dikkat çekiciydi; kuğuların beyazlığı karların beyazlığına karşıyordu. Ancak duman rengi havada ayırt edilebiliyorlardı. Yere indikleri zaman, karlı arazide onları fark etmek mümkün değildi, beyaz renkler iç içe girdiğinden en keskin göz dahi onları seçemezdi.

Bayan Paulina Barnett: "Ortalık ne kadar hayret uyandırıcı!" diyordu. "Bizim yeşillere bürünmüş Avustralya ovalarından şu Kutup bölgeleri ne kadar farklı! Sevgili Madge, hatırlar mısın, Carpentaria Körfezi kıyılarında sıcaklık bizi nasıl bunaltırdı! O bulutsuz ve esintisiz, acımasız havayı hatırlar mısın?"

Madge cevap verdi:

"Kızım, benim senin gibi hatırlama yeteneğim yok. Senin anıların aklından çıkmıyor; ben, benimkileri unutuyorum."

Bayan Paulina Barnett.

"Nasıl olur Madge," diye bağırdı, "Hindistan ve Avustralya'daki o tropikal sıcaklığı unuttun mu? Çektiğimiz acılar belleğinde hiçbir iz bırakmadı mı? Çölün ortasında susuz kalmıştık, güneş ışınları kemiklerimize kadar içimizi yakıyordu. Hava karardığı zamanda bile ıstırabımızı hiçbir şey dindirmiyordu!"

Kürklerine sıkı sıkıya sarılan Madge:

"Hayır, Paulina, hayır," dedi, "hiçbir şey anımsamıyorum! Şu an, her yanımız buzlarla çevrili; o acıları, o sıcaklığı, o susuzluk işkencelerini nasıl anımsarım? Şu kızaktan aşağı elimi bir uzatsam, bir tutam kar toplanım! Bana sıcaktan söz ediyorsun! Ayı kürklerine sarındığımız halde neredeyse donacağız! Yakıcı güneş ışınlarından söz ediyorsun; şu nisan güneşi dudaklarımıza yapışan küçük buz parçalarını bile eritemiyor! Hayır kızım, bir yerlerde sıcaklığın var olduğundan bana söz etme, aşırı sıcaktan şikâyetçi olduğumu bana yineleyip durma, sana inanmam!"

Bayan Paulina gülümsemekten kendini alamadı.

"Demek çok üşüyorsun sevgili Madge'im? diye ekledi."

“Elbette kızım, üşüyorum. Ama soğuk beni rahatsız etmiyor. Tam tersi. Bu iklim çok sağlıklı olsa gerek. Amerika’nın bir ucuna gitmek bana çok iyi gelecek! Bundan eminim. Gerçekten çok güzel bir ülke!”

“Evet Madge, hayranlık duyulması bir ülke! Ama onun içine saklanan harikaları henüz görmedik! Yeter ki yolculuğumuz Kutup Denizi kıyılarına kadar devam etsin! Olsun, dev buzulların içinde kış yaşayalım! Olsun, onun karlı örtüsünü, buz kesen fırtınalarını, tan kızılıklarını, görkemli yıldızlarını, altı ay süren uzun gecelerini görelim! Yaratıcının yarattığı eserin her zaman ve her yerde yeni olduğunu o zaman anlayacaksınız!”

Bayan Paulina Barnett coşku dolu hayallere dalmış gidiyordu. Kuş uçmaz, kervan geçmez şu bölgelerde, aman vermez şu iklim koşullarında, doğanın en güzel olaylarına tanık olmak istiyordu. İçgüdüleri mantığını bile aşmıştı. Şu Kutup bölgelerinde, heyecan dolu şiiirden esinleniyordu. O şiir Sagaların efsanelerinde ölümsüzleşmiş, Kelt ozanları ünlü şair Oryan zamanında onun dizelerini söylemişlerdir. Gelgelelim Madge daha gerçekçiydi. Kutup bölgelerinde sefere çıkmak tehlikelerle doluydu, bunu gizlemiyordu. Üstelik sıfırın altında otuz dereceye kadar inen kış koşullarında acılara katlanmak işin cabasıydı.

Gerçekten bu koşullara çok daha dayanıklı olan insanlar, kimisi yorgunluktan, kimisi aç ve susuz kalmaktan, kimisi ruhsal ve bedensel acılar yüzünden ağır iklim koşulları altında can vermişti. Herhalde Teğmen Jasper Hobson’ın misyonu onu çok uzak bölgelere sürüklemeyecekti. Herhalde Kutuba ulaşmak söz konusu değildi; Parry’lerin, Ross’ların,

Mac Clure'ların, Kean'lerin, Morton'ların yaptığını yapmak söz konusu olamazdı. Zira Kutup dairesini aşar aşmaz, aşağı yukarı aynı felaketler başgösteriyor, uzak bölgelere yaklaştıkça giderek artıyordu. Jasper Hobson yetmişinci paralelin ötesine geçmeyi düşünmüyordu! Tamam. Ama Franklin ve talihsiz arkadaşlarının öldüğünü, soğuk ve açlığın onları öldürdükleri akıllardan çıkmasın! Oysa onlar, o sırada ancak yetmiş sekiz derece kuzey enlemini aşmış bulunuyorlardı.

Bay ve Bayan Joliffe'ların bulunduğu kızakta ise başka şeyler oluyordu. Galiba onbaşının akli hâlâ kalede kalmıştı. Zira genç karısının uyarılarına kulak asmıyor, inatlaşıyordu.

Onbaşı: "Hayır Bayan Joliffe," diyordu, "yok hiç endişe etmeyin! Bir kızağı kullanmak bir midillinin çektiği arabayı kullanmak kadar kolay! Köpek koşulmuş bir kızağı da süremezsem vay halime!"

Bayan Joliffe:

"Senin ustalığını tartışmıyorum, karşılığını verdi. Ama daha dikkatli olmalısın. Bu gidişle kervanın başına geçtin. Teğmen Hobson'ın seni uyardığını işitiyorum. Arka sırada yerini almanı söylüyor."

"Bırakın bağırsın, Madam Joliffe, bırakın bağırsın!"

Onbaşı köpeklerin sırtına yeni bir kırbaç darbesi indirdi, kızağın hızı biraz daha arttı.

Genç kadın:

"Dikkat Joliffe," diye yineliyordu. "Hızını artırma! İşte bak, inişin başındayız!"

Onbaşı:

"Yokuş aşağı mı?" dedi. "Siz buna yokuş mu diyorsunuz Madam Joliffe. Tam tersi, bu yukarı doğru tırmanıyor!"

"Sana diyorum ki aşağı iniyor!"

“İddia ediyorum ki yukarı çıkıyor. Bakın, bakın, köpekler nasıl çekiyor!”

İnatçı adam ne derse desin, aslında köpekler hiç de kızıağı çekmiyordu. Yoldaki eğiklik tam aksine açıkça belliydi. Kızak başdöndürücü bir hızla iniyordu ve çoktan kafilenin epey önüne geçmişti. Bay ve Bayan Joliffe her an ürkerek sıçıyorlardı. Karlı yüzeyin engebeli yerleri darbeleri gitgide çoğaltıyordu. Karı koca bir o yana bir bu yana savruluyor, birbirleriyle çarpışıyor, şiddetli şiddetli sarsılıyorlardı. Gelgelelim onbaşı hiç aldırış etmiyordu. Ne karısının uyarılarına ne de Teğmen Hobson’ın haykırılarına kulak asıyordu. Çılgınca gidişi fark eden teğmen zavallılara ulaşmak için kendi kızıağını hızlandırmıştı. Bütün kervan bu sürate ayak uydurdu.

Ne var ki onbaşı hâlâ zevkli zevkli gidiyordu! Kızıağının sürati aklını başından almıştı! El kol hareketleri yapıyor, haykırıyor, becerikli bir yanşmacı gibi uzun kırbacını şaklatıyordu.

“Olağanüstü bir araç şu kırbaç!” diye bağırdı. “Eskimolar çok ustalıkla kullanırlar!”

İhtiyatsız kocasının kolunu tutup kızıağı durdurmaya çalışan Bayan Joliffe:

“Ama sen Eskimo değilsin ki!” diye bağırdı.

“Ben de Eskimo gibiyim. Eskimolar köpeklerini uyarmak için hayvanın en duyarlı yerini pek iyi tanırırlar. Gerekirse öyle bir kırbaç savururlar ki hayvan gemi azıya alır. Ben de deneyeceğim...”

Dehşete kapılan genç kadın:

“Deneme Joliffe, deneme!” diye haykırdı.

“Hiçbir şeyden korkmayın, Bayan Joliffe, hiçbir şeyden korkmayın! Ben kendimi bilirim! Bakın bizim beşinci köpek sapıtmaya başladı! Ona şimdi gösteririm!...”

Galiba onbaşı pek Eskimoya benzemiyordu. Kırbaç kullanmaya da pek alışkın değildi. Kırbaç dört ayak uzunluğunda bir şeydi, kızıağın boyunu aşırıyordu. Isık çalarak şakladı ve yanlış bir hareketle geri dönerek usta Joliffe'in boynuna sarıldı, adamın takkesini havaya uçurdu.

O anda köpekler bir yana doğru savruldu, kızak takla atarak devrildi, kan koca karların üzerine serildiler. Bereket versin, kalın bir kar tabakasının

Kan koca karların üzerine serildiler.

üzerine düşmüşlerdi. En ufak bir yara almadan kurtuldular. Fakat durum onbaşı için utanç vericiydi. Genç karısının yüzüne bakamadı. Teğmen Hobson fena halde azarladı.

Kızak savrulduğu yerden kaldırıldı. Fakat bundan böyle, ev işlerinde olduğu gibi kızağın yönetimini de Bayan Joliffe ele aldı. Onbaşı, süklüm püklüm boyun eğdi. Biraz duraklamış olan kabile, çok geçmeden yola koyuldu.

On beş gün boyunca hiçbir yeni olay meydana gelmedi. Hava hâlâ çok elverişliydi, soğuk dayanılır gibiydi. 1 Mayıs'ta ekip Fort-Entreprise'e ayak basıyordu.

VI. Wapitiler Düello Ediyor

Fort-Reliance'dan yola çıkışlarından bu yana iki yüz millik bir mesafeyi aşmışlardı. Yolcular uzun alacakaranlık günleri geride bırakmış, kızakların içinde gece gündüz yol almış, nihayet Fort-Enterprise yakınında bulunan Snure Gölü kıyılarına varmışlardı. Gerçekten yorgunluktan bitkin düşmüşlerdi.

Bu kale, Hudson Koyu Kumpanyası tarafından birkaç yıl önce kurulmuştu. Aslında yiyecek-içecek gibi erzak temin eden bir yerdi, bunun dışında pek önemli bir konumda sayılmazdı. Üç yüz mil kuzeybatıdaki Grand-Ours Gölünden gelen kürkçü kervanlarına eşlik eden ekiplerin belli başlı konaklama yerlerinden biriydi. Bir düzine asker tarafından korunuyordu. Kazık duvarlardan oluşan surlarla çevrili ahşap bir konuttan ibaretti. Fakat bu konut o denli konforsuz olmasına rağmen Teğmen Hobson'ın arkadaşları için biçilmiş kaftandı. İki gün boyunca, oraya sığındılar, yolculuğun ilk yorgunluklarını üzerlerinden attılar.

Kutup bölgesinin alçakgönüllü, cılız ilkbahar havası kendini hissettirmeye başlamıştı. Karlar yavaş yavaş eriyor, ılıklaşan geceler yeni buzlanmaları önlüyordu. Ufak tefek karayosunları, cılız buğdaygiller şurada burada yeşillere bürünüyordu.

Henüz renksiz olan küçük çiçekler çakıl taşlarının arasından nemli başlarını gösteriyordu. Uzun kış gecesinin ardından yavaş yavaş uyanan doğada gözleri okşuyordu. Bizi elemlere boğan karların beyazlığına karşılık, bitki örtüsünün yeniden canlanışı içimizde sevinç uyandırıyor.

Bayan Paulina Barnett ile Jasper Hobson, hoş vakit geçirmek amacıyla küçük gölün kıyılarını dolaşmaktan kendilerini alamadı. Doğayı anlıyor, hayran kalıyorlardı. Güneş ışınlarının etkisiyle ayrışıp çöken buz parçaları küçük çağlayanlara dönüşüyordu. İkisi de onlara baka baka yola düzülürdü. Snurre Gölünün yüzeyi hâlâ donmuş haldeydi. Buzların çözüldüğüne dair hiçbir çatlak görünmüyordu. Kırık dökük birkaç buzdağı katılaşmış göl yüzeyinde diken diken sivriliyordu. Güneş ışınları özellikle buzdan tepelerin doruklarında, tuhaf, güzel görünümlü şekiller oluşturuyor, alaca bulaca renkler yansıtıyorlardı. Sanki güçlü bir el tarafından kınılan gökkuşağının renkli dilimleri birçok yerde birbirleriyle kesişiyordu.

Bayan Paulina Barnett:

“Bu manzara gerçekten güzel Mösyö Hobson!” diye yineliyordu. “Prizma biçiminde dağılan şu ışıklar sonsuza dek değişkenlik gösteriyor. Size öyle gelmiyor mu? Sanki kocaman bir kaleydoskopun içindeymişiz gibi. Benim için son derece ilginç; ilk kez görüyorum bu manzarayı. Ama belki siz onu görmekten bıkmışsınızdır.”

Teğmen:

“Hayır madam,” diye cevap verdi. “Ben bu topraklarda doğdum, çocukluğum, gençliğim bu kıtada geçti. Ama şu olağanüstü güzellikleri seyretmeye doyamam. Güneş ışınları bu bölgeleri ışıga

boğduğu, başka deyişle gün ışığı şu ülkenin görünümünü değıştirdiğı zaman, siz oldukça hayranlık duyuyorsunuz, ancak kış aylarının aşırı soğuk günlerinde bu toprakları gözlemlemeye kalksanız, acaba bu hayranlığınız nice olur? Size itiraf edeyim ki madam, ılıman bölgelerin o denli kıymetli güneşi benim Kutup Kıtasını biraz şımartıyor.”

Teğmenin bu gözlemini dinleyen gezgin kadın gülümseyerek:

Doğayı anlıyorlardı ve ona hayrandılar.

“Aslında Mösyö Hobson,” dedi, “güneş çok iyi bir yol arkadaşıdır. Görüyorsunuz, Kutup bölgelerine bile sıcaklığını yayıyor. Ondan pek yakınmamalı!”

Jasper Hobson.

“Ah! Madam,” dedi, “ben Rusya’yı kış mevsiminde, Sahra’yı yaz aylarında görmeyi tercih edenlerden yanayım. Bu ülkeler ancak o mevsimlerde özgün görünümelerini sergiler. Hayır! Güneş sıcak ülkelerin ve ılıman bölgelerin yıldızıdır. Kutupta asla otuz derece sıcaklığa ulaşamaz. Bu toprakların özelliği, berrak bir gökyüzü ve soğuk kış mevsimidir. Gök yıldızlar içindedir, bazen tan kızılığı sonucu alev alev pırıldar. Burası, aydınlığın değil; karanlığın ülkesidir. Uzun süren kutup gecesi madam, büyülu harikalarını sunacaktır size.”

Bayan Paulina Barnett:

“Mösyö Hobson,” diye karşılık verdi, “Avrupa ve Amerika’nın ılıman bölgelerinde hiç dolaştınız mı?”

“Evet madam. Hayran kaldım. Bu hayranlığı hak ediyorlar gerçekten. Ama doğduğum yere ne zaman geri gelsem bambaşka bir tutkuya, bambaşka bir coşkuya kapılmışımdır. Soğuk iklim adamıyım, buna aldırış etmemekte belki haksızım. Eskimolar gibi karlar altında bir evde aylarca yaşayabilirim.”

Gezgin kadın:

“Mösyö Hobson,” dedi, “o korkunç düşmandan söz ederken insanın içine su serpermiş gibi bir haliniz var. Kutup soğuğuna meydan okuyorsunuz. Umarım bu meydan okumaya layık olduğunuzu bana kanıtlarsınız. O zaman düşmana karşı birlikte göğüs gereriz.”

“Elbette madam, elbette! Yeter ki peşimden gelen bütün arkadaşlar, şu askerler ve kadınlar, sizin kadar kararlı olduklarını kanıtlasınlar! Tanrı’nın yardımıyla uzaklara gideceğiz!”

“Ama yolculuk güzel başladı. Herhangi bir şeyden yakınmanıza sebep yok, sanırım. Tek bir kazayla karşılaşmadık. Kızaklar için son derece elverişli bir hava! Soğuk dayanılır gibi! Her şey yolunda gidiyor.”

Teğmen:

“Kuşkusuz doğru madam,” diye karşılık verdi. “Gelgelelim şu sizin hayran kaldığınız güneş çok geçmeden yorgunlukları da beraberinde getirecek. Attığımız adımlar engellerle karşılaşacak.”

Bayan Paulina Barnett:

“Ne demek istiyorsunuz?” diye sordu.

“Demek istiyorum ki bu sıcaklık ülkenin doğasını ve görünümünü etkileyecek. Buzların erimesi, kızakların kaymasına elverişsiz bir ortam yaratacak, toprak pürtüklü ve katı bir zemine dönüşecek, soluk soluğa kalan köpekler bizi aynı hızla taşıyamayacaklar. Irmaklar ve göller eski sıvı hallerine dönecek; ya onların etrafından dolaşmak ya da sığ yerlerini bulup oradan geçmek zorunda kalacağız. Bütün bu sorunlar madam, güneşin etkisinden kaynaklanıyor. Gecikmeler, yorulmalar, tehlikeler başgösterecek. En ufak bir dikkatsizlik, gevrek karları ayağımızın altından kaydırabilir. Ya buzlu dağların doruklarından yuvarlanacak çığlar! Görüyorsunuz ya, şu güneş bize nelere mal olabilir! Üstelik her gün ufukta biraz daha yükseliyor! Şunu aklınızdan çıkarmayın madam! Evrenin yaratılışını inceleyen antik bilim dört elemanı öngörmüştür. Bunların içinden yalnızca hava bizim için zorunlu ve kaçınılmazdır; bizim için tek yararlı elemandır. Ama geri kalan üçü, yani toprak, ateş ve su bize göre yok sayılır. Kutup bölgelerinin doğasına aykırı düşerler.”

Kuşkusuz teğmen abartıyordu. Bayan Paulina Barnett hiç zorlanmadan onun iddialarına karşı çıkabilirdi. Ancak Jasper Hobson'ın hararetle ileri sürdüğü düşüncelerden rahatsız olmuyordu. Teğmen bu ülkeyi aşırı bir tutkuyla seviyordu. Şu anda hayatındaki rastlantılar gezgin kadını da bu ülkeye sürüklemişti. Teğmenin kesin kararlı olduğunu görmüştü. Hiçbir engel karşısında gerilemeyeceğinden emindi.

Ne var ki güneşin neden olacağı sıkıntılardan yakınıırken Jasper Hobson haklıydı. Dört gün sonra, 4 Mayıs'ta, kabile tekrar yola koyulduğu zaman bunu iyice anlamışlardı. Termometre, gecenin en soğuk saatlerinde bile hiç oynamadan otuz iki derecenin üstünde kalıyordu. Geniş düzlüklerde buzlar bütünüyle çözülmeye yüz tutmuştu. Beyaz örtü eriye eriye suya dönüşüyordu. İlkel biçimli kayalardan oluşan arazide girinti çıkıntılar oluşuyor, bunların art arda indirdikleri darbeler hem kızakları hem yolcuları sarsıyordu. Sertleşen zemin yüzünden köpeklerin çekiş gücü azalmış, yavaşlamak zorunda kalmışlardı. Bu durumda, ihtiyatsız Onbaşı Joliffe'in yönetiminde kazasız belasız gidebilirlerdi. Ne haykırışları ne de kırbaç şaklatmaları köpekleri hızlandırabiliyordu.

Öyle ki yolcular, köpeklerin yükünü azaltmak amacıyla ara sıra kızaklardan inerek yaya olarak yola devam etmek zorunda kaldılar. Öte yandan bu ağır ağır yolculuk kabiledeki avcılarının işine geliyordu. Av bakımından zengin görünen İngiliz Amerika'sındaki topraklarda avlanma fırsatı bulmuşlar-

* Fahrenheit (fahrenheit) termometresinde belirlenen bu rakamın santigrat karşılığı sıfır derecedir.

dı. Bayan Paulina Barnett ile sadık dostu Madge için de büyük fırsat sayılırdı; av sanatının inceliklerini yakından izleyip gözlemliyorlardı. Thomas Black ise, tam tersi, av sanatına ilişkin eylemlere tam anlamıyla ilgisiz kalıyordu. Şu uzak bölgelere gelmesinin amacı avcılık değildi; ne vizon ya da kakım avlamak gibi bir hedefi vardı. Tek amacı, güneşin önünü kapatıp tutulmasına neden olduğu zaman Ayı gözlemleyecekti. Nitekim ufukta yükseldiği zaman, gecelere ışık saçan uyduya gözleriyle yer gibi bakıyordu. Bu hareketi teğmenin dikkatini çekiyordu. Gökbilimciye laf atmaktan kendini alamadı:

“Hey Mösyö Black! Bir aksilik olup da 18 Temmuz 1860’ta ay randevunuza gelmezse sizin için pek hoş olmaz, sanırım!”

Astronom ciddi ciddi:

“Mösyö Hobson,” diye karşılık verdi, “ay böyle bir şey yaparsa ben de mahkemeye başvururum!”

Ekibin belli başlı avcıları, askerlerden Marbre ile Sabine’di. İkisi de bu işin ustası kabul ediliyordu. Muazzam bir deneyim kazanmışlardı. Gözlerinde öyle bir keskinlik, ellerinde öyle bir ustalık vardı ki en becerikli Yerlilere bile taş çıkartabilirlerdi. Hem tuzak kuruyor hem avcılık yapıyorlardı. Sansarları, susamurlarını, kurtları, tilkileri, ayıları vb ele geçirmek için kullanılan bütün aletleri tanıyorlardı. Hiçbir kurnazlığın yabancısı değillerdi. Şu Marbre ve Sabine, zeki ve becerikli adamlardı. Yüzbaşı Craventy çok iyi düşünmüş, bu adamları Teğmen Hobson’ın ekibine özellikle katmıştı.

Fakat küçük kabile ilerlerken ne Marbre ne de Sabine tuzak kurma fırsatı bulabiliyorlardı. Ancak birkaç saat kableden uzaklaşabiliyor, tüfeklerinin menziline giren bir tek av hayvanıyla yetiniyor-

lardı. Bu arada, yine de Amerikan faunasının en büyük gevişgetirenlerinden birini vurmuş, bu avla sevinmişlerdi. Üstelik bu hayvana, bu denli uzak bölgede çok nadir rastlanırdı.

Bir gün, 15 Mayıs sabahı, iki avcı, Teğmen Hobson ve Bayan Paulina Barnett, izlenen yolun birkaç mil doğusunda kalmışlardı. Marbre ve Sabine izin istemişti. Taze av izleri fark etmişler, onları izleyeceklerdi. Jasper Hobson avcılara izin vermek şöyle dursun, ava bizzat katılmaya karar vermişti. Gezin kadın da beraberinde geliyordu.

Bunlar boylu poslu yarım düzine alageyiğin geçişiyle meydana gelen izlerdi. Mümkün değil, yanılmıyorlardı. Marbre ile Sabine bu konuda kesin konuşuyorlardı. Bu gevişgetirenleri pek iyi tanıyorlardı.

Bayan Paulina Barnett teğmene:

“Mösyö Hobson, şu hayvanların bu bölgedeki varlığı sizi şaşırtıyor değil mi?” diye sordu.

Jasper Hobson:

“Gerçekten madam,” dedi, “elli yedi derece enleminde bu türlere rastlamak çok nadir bir şeydir. Onları sadece Esclave Gölünün güneyinde avlamak mümkün. Söğüt ve kavak ağaçlarının tomurcuklarına en sık orada rastlanır. Alageyikler o tomurcuklara bayılır. Anlaşılan şu ki bu ve kürk hayvanlarının izini süren avcılar bu gevişgetirenleri sıkıştırıyorlar. Onlar da daha sakın bölgelere kaçıyorlar.”

Teğmen:

“Zaten ben de,” dedi, “altmış beşinci paralele kadar çıkmalarına başka anlam veremiyorum. Yeter ki doğa iki adamımızı aldatmamış olsun! İzlerin kökeni hakkında kendilerinden eminler!”

Sabine:

“Yok, yok hayır teğmenim!” diye karşılık verdi. Marbre da ben de yanılmıyoruz. Bunlar alageyik izleri. Biz avcılar kırmızı alageyik deriz, Yerli dilinde ona “wapiti” adı verilmiştir.”

Marbre:

“Çok doğru,” diye ekledi. “Bizim gibi eski tuzak avcılar yanılmaz. Bakın teğmenim, onların tuhaf ısıklarnı işitiyor musunuz?”

Jasper Hobson, Bayan Paulina Barnett ve arkadaşları, o sırada küçük bir tepenin eteklerine varmıştı. Tepenin inişlerinde karlar ermişti, yürümeye elverişliydi. Hızlı hızlı tırmanmaya başladılar. O sırada, Marbre’ın değindiği ısıklar gittikçe yoğunlaşarak işitiliyordu. Bazen bu seslerin arasına eşek anırtısına benzeyen haykırımlar karışıyordu. İki avcının hiç de yanılmadığı anlaşıyordu.

Jasper Hobson, Bayan Paulina Barnett, Marbre ve Sabine tepenin doruğuna vardı. Bakışlarını batıya doğru uzanan düzlüğe çevirdiler. Engabeli arazinin bazı kısımları hâlâ beyazdı, ancak hafif bir yeşillik göz kamaştırmacı kar beyazlığını dilim dilim bölüyordu. Kuru kuru birkaç çalı şurada burada sırtıyordu. Ufukta kocaman buzdağları tırtıklı görüntüler halinde gökyüzünün külrengine çalan fonunda profiller çiziyorlardı.

Sabine ve Marbre bir ağızdan:

“Wapitiler! Wapitiler! İşte oradalar!” diye bağırdı.

Doğu yönünde kalabalık bir hayvan grubunu işaret ediyorlardı.

Gezgin kadın:

“Ne yapıyorlar?” diye sordu.

Jasper Hobson:

“Dövüşüyorlar madam,” karşılığını verdi. “Kutup güneşi kanlarını biraz ısıttığı zaman dövüşmek

onların âdetidir! Işıldayan güneşin olumsuz bir etkisi daha!”

Jasper Hobson, Bayan Paulina Barnett ile arkadaşları bulundukları mesafeden wapiti grubunu kolaylıkla ayırt ediyordu. Bunlar alageyik familyasının çok güzel bir cinsiydi. Bu nazik hayvanların bacakları inceydi. Esmer postlarının üzerinde, yaz mevsiminde rengi koyulaşan yer yer kırmızımtrak tüyler bulunurdu. Yabanıl erkek geyikler görkemli beyaz boynuzlarından kolayca tanınırdı; zira dişiler böyle bir uzantıdan kesinlikle yoksundu. Bir zamanlar, wapitiler bütün Kuzey Amerika topraklarına yayılmıştı. Gelgelelim her yanda açılan tarlalar, balta darbelerine kurban giden ormanlar bu hayvanların yaşamlarını o denli etkiledi ki wapiti, Kanada’nın gürültüden patırtıdan uzak bölgelerine sığınmak zorunda kaldı. Çok geçmeden o uzak bölgelerde de rahatı kaçtı, sık sık Hudson Koyu kıyılarına inmeye başladı. Kısaca, belli olan bir şey varsa, wapiti soğuk ülkelerin hayvanıdır. Teğmenin de gözlemlediği gibi elli yedinci paralelin ötesindeki topraklarda kesinlikle barınmaz. Ancak bunlar, kendilerine karşı kıyasıya bir savaş açan Yerlilerden kaçmak için yukarılara kaçmış ve ıssızlığa sığınarak kendilerini güvenlikte bulmuşlar.

Bu arada wapitilerin kavgası kıyasıya devam ediyordu. Avcıları hiç fark etmemişlerdi. Zaten müdahale etselerdi de büyük olasılıkla kavgayı durduramazlardı. Marbre ve Sabine bunların gözü dönmüş kavgacılar olduklarını pek iyi bildiklerinden hiç çekinmeden yaklaşabilir ve fırsattan yararlanabilirlerdi.

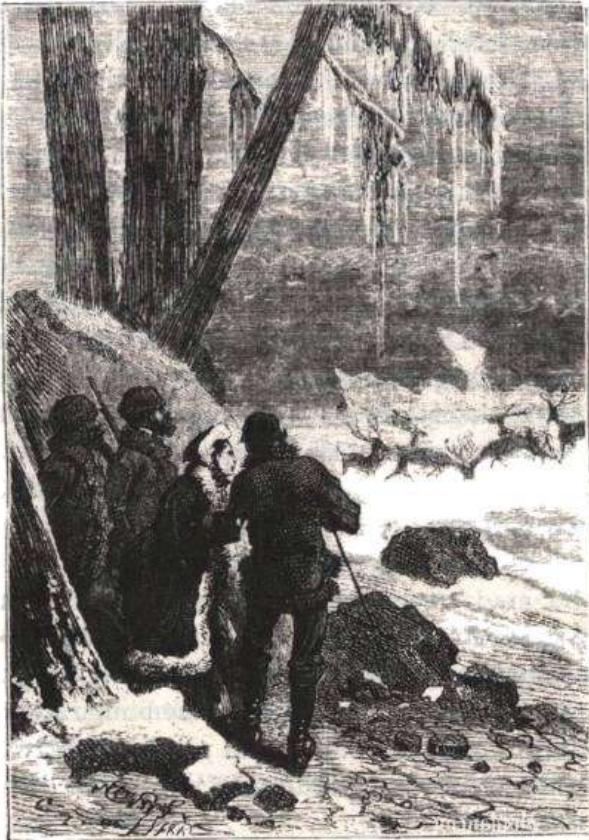
Bu yaklaşma işini Teğmen Hobson’a önerdiler.
Marbre:

“Bizi bağışlayın teğmenim,” dedi. “Bu iş için barutumuzu ve kurşunlarımızı tüketmeye hiç gerek yok. Hayvanlar ölümüne kapışmışlar, sağ kalanlar bizim olur.”

Bayan Paulina Barnett:

“Wapitilerin ticari bir değeri var mıdır?” diye sordu.

Jasper Hobson:

Bulundukları mesafeden wapiti grubunu kolaylıkla ayırt ediyorlardı.

“Tabii madam,” dedi, “derileri rengeyiğinkinden daha az kalındır, o yüzden çok aranan bir deridir. Hem kuraklığa hem rutubete daha dayanıklıdır. Nitekim Yerliler wapiti derilerini elde etmek için büyük özen gösterirler.”

“Fakat av eti bakımından elverişli midir?”

Tegmen:

“Pek güzel sayılmaz madam. Bu hayvanın eti serttir, biraz lezzetsizdir. Etin yağı ateşten alınır alınmaz donar ve dişlere yapışır. Yani pek sevilen bir et değildir, öteki alageyiklere göre daha kalitesizdir. Ne var ki kıtlık günlerinde insanın karnını doyurur.”

Birkaç dakikadan beri, Bayan Paulina Barnett ve Jasper Hobson böyle konuşurken wapitilerin kavgası birden durdu. Gevişgetirenlerin öfkesi yatışmış mıydı? Yoksa avcılar fark edip tehlikeyi sezmişlerdi miydi? Her ne ise, uzun boylu iki wapitinin dışında, bütün sürü aynı anda ve aynı hızla kaçtı. Birkaç saniye içinde kaybolmuşlardı. En hızlı koşan at bile onlara yetişemezdi.

Fakat iki alageyik savaş alanında kalmıştı. Başlarını eğmiş, boynuzlarıyla tos atıyorlar, arka ayaklarından destek alarak birbirlerine kafa tutuyorlardı. İkisi de birbirine girip bir türlü ayrılmayan kavgacılara benziyordu.

Bayan Paulina Barnett:

“Ne gözü dönmüslük!” diye haykırdı.

Jasper Hobson:

“Öyle,” dedi, “kinci hayvanlardır bu wapitiler! Herhalde eski bir kavganın hesabını görüyorlar!”

Gezgin kadın:

“Onlara yaklaşmanın tam zamanı değil mi?” diye sordu. “Mademki gözü dönmüş bunların!”

Sabine:

“Nasılsa vaktimiz var madam,” dedi. “Hem bu alageyikler elimizden kurtulamaz! İyice yanlarına sokulsak, elimiz tetikte tüfeği onlara doğrultsak da kılını kıpırdatmayacaktır bunlar!”

“Sahi mi?”

Avcının gözleminden sonra dövüşçüleri daha dikkatle gözleyen Jasper Hobson:

“İster bizim elimizden ölsünler, ister kurtlar parçalasın, şu wapitiler er ya da geç şu anda bulundukları yerde ölecekler.”

Gezgin kadın:

“Sizin böyle konuşmanıza sebep olan nedir, anlamıyorum,” diye cevap verdi.

Teğmen:

“Pekâlâ biraz daha yaklaşın madam,” dedi. “Hayvanları ürküteceğim diye hiç çekinmeyin. Bizim avcının söylediği gibi artık bir yere kaçamazlar.”

Bayan Paulina, beraberinde Sabine, Marbre ve teğmen olmak üzere tepeden aşağı indi. Dövüş meydanından kendisini ayıran mesafeyi aşması birkaç dakika sürdü. Wapitilerin kılı dahi kıpırdamadı. Toslaşan iki koç gibi eşzamanlı olarak başlarını itiyor, ama sanki birbirlerinden hiç ayrılmayacakmış gibi duruyorlardı.

Gerçekten, kavganın kızıştığı bir anda wapitilerin boynuzları öylesine dolaşıp birbirine geçmişti ki ayrılamıyorlardı. Boynuzları ayırmak için ancak kırmak lazımdı. Avlanma bölgelerinde çoğu kez meydana gelen bir olaydır bu. Birbirinden kopamayan zavallı yaratıkların yerlerde süründüğüne rastlanır. Çok geçmeden ya açlıktan ölürler ya da kolayca vahşi hayvanlara yem olurlar.

VII. Kutup Dairesi

Kafile kuzeybatıya doğru ilerlemeye devam etti. Fakat kızakları çeken köpekler engebeli arazi yüzünden çok zorlanıyordu. Yolculuğun başındaki süratlerinden eser kalmamıştı, yürekli hayvanlar artık dayanamıyordu. Günde, sekiz ya da on mil hız yapabiliyorlardı. Ancak Jasper Hobson, ekibinin ilerleyişini mümkün olduğu kadar hızlandırmaya çalışıyordu. Bir an önce Grand-Ours Gölüne varıp Fort-Confidence'a yerleşmek istiyordu. Gerçekten oraya varınca, yolculukta işine yarayacak birkaç bilgi edinmek niyetindeydi. Gölün kuzey kıyılarını sık sık ziyaret eden Yerliler, komşu deniz kıyılarını da biliyorlar mıydı? Yılın bu aylarında Kuzey Denizi elverişli miydi? Bunlar ciddi sorunlardı ve olumlu biçimde çözümlürse yeni acentenin yazgısını belirleyebilirlerdi.

Küçük kafilenin aşmakta olduğu bölge çok sayıda derelerle dilim dilim bölünüyordu. Bu derelerin çoğu iki önemli akarsuyun kollarını oluşturuyorlardı. İki akarsu da güneyden gelerek kuzeye yöneliyor, Kuzey Buz Denizine dökülüyordu. Batıdan gelen Mackenzie Irmağı, doğudan gelen Copper ırmağıydı. Bu belli başlı iki akarsuyun arasında çok sayıda göl ve gölcük oluşmuştu. Ne var ki şimdi yüzeylerinde bulunan buzlar çözülmüştü ve bu bakımdan kızak-

ların yol alması tehlikeli sayılırdı. Bundan böyle, onların etrafından dolanmak gerekiyordu, bu da ister istemez yolun uzamasına neden olacaktı.

Teğmen Hobson kesinlikle haklı çıkmıştı. Aslında yukarı kuzey ülkelerinin gerçek mevsimi kıştı; ancak kış koşulları bu toprakları daha elverişli kılabilirdi. Bayan Paulina Barnett'in bunu daha iyi anlayabilmesi için eline birkaç fırsat daha geçecekti.

Terre-Maudite içinde kalan bu bölge, Amerikan kıtasındaki bütün kuzey toprakları gibi kesinlikle ıssızdı. Gerçekten on bin metrekareye ancak bir kişinin düştüğü hesaplanmıştı. Bu toprakların sakinleri, çok nadir rastlanan Yerlileri saymazsak, çeşitli kürkçülük kumpanyalarına bağlı olan bin kadar görevli ya da askerden ibaretti. Nüfus genellikle güneydeki bölgelerde ve acente dolaylarında toplanmıştı. Nitekim kafilenin yolu üzerinde hiçbir insan izine rastlanmamıştı. Gevrek toprağın üzerinde kalan izler yalnızca gevişgetiren ve kemirgenlere ait olanlardı. Birkaç ayı fark edilmişti. Kutup ayısı türlerinden olan bu hayvanlar dehşet vericiydi. Bununla birlikte bu etoburların seyrek görünmesi Bayan Paulina Barnett'i şaşırtıyordu. Kış aylarını buralarda geçirenlerin anlattıklarına göre Kutup bölgeleri, bu korkunç hayvanların sık sık ziyaretine uğruyormuş. Bu nedenle Baffin Koyunda balina avcıları ve kazazedeler, bu günlerde onların saldırısıyla karşı karşıya kalıyormuş. Grönland ve Spitzberg'de aynı olaylar yaşanıyormuş. Gezgin kadın, birkaç tanesi dışında, kabile yakınlarında onların sık görülmemelerini buna bağlıyordu.

Teğmen: "Kışı bekleyin madam," diyordu, "bekleyin de görün! Soğuk açlığı tetikler, belki siz bile onlara yem olabilirsiniz!"

Bu arada, küçük kafilе uzun ve yorucu bir yolu geride bırakmış, 23 Mayıs'ta, nihayet Kutup Dairesi sınırına varmıştı. Burası Kuzey Kutbunun 23° 27' 57" uzağındadır. Güneş ışınlarının bu paralelden öteye geçmediği bilinir. Matematiksel olarak güneş ışınlarının son limitidir burası. İşte bu noktadan itibaren kafilе belirgin biçimde Kutup bölgelerine girmiş olacaktı.

Bu enlem derecesini Astronom Thomas Black ile Jasper Hobson özenle bulmuştu. İkisi de aynı ustalıkta kullandıkları araçlar sayesinde sonuca ulaşmıştı. Ölçüm esnasında hazır bulunan Bayan Paulina Barnett nihayet birazdan Kutup Dairesini aşacağını sevinç içinde öğrendi.

Teğmen:

"Daha önceki yolculuklarınızda madam," dedi, "iki dönenceyi de aşmıştınız. Şimdi, Kutup Dairesinin limitine geldiniz. Bu denli farklı bölgelerde, böylesine tehlikeye atılan çok az kâşif bulunur! İçlerinden bazıları sıcak toprakların uzmanıdır. Yani Afrika ve Avustralya özellikle araştırmalarının konusu olmuştur. Sözelimi Barth'lar, Burton'lar, Livingstone'lar, Speck'ler, Douglas'lar, Stuart'lar... Ötekiler, üstelik bu topraklara çok yabancı olmalarına rağmen, gönüllerini Kutup bölgelerine kaptırmışlardır. Sözelimi Mackenzie'ler, Franklin'ler, Penny'ler, Kane'ler, Parry'ler, Rae'ler... Biz şu anda, onların izlerini sürüyoruz. Bayan Paulina Barnett'i kutlamak gerekir. Çünkü hem dönenceleri hem kutup bölgesini ilk kez gören bir gezgindir."

Bayan Paulina Barnett:

"Mösyö Hobson, her şeyi görmek lazım, "karşılığını verdi." En azından, her şeyi görmek için çaba göstermeli! Sanırım, engeller ve tehlikeler her yer-

de geçerli. Şu Kutup bölgelerinde sıcak ülkelerin ölümcül ateşi yok, şiddetli sıcaklığın neden olduğu sağlığa aykırılık yok, siyah ırk kabilelerinin acımasızlığı yok, soğuk da düşmandır ama, bu saydığım şeylerden fazla korkunç değildir. Yırtıcı hayvanlara bütün bölgelerde rastlanır. Beyaz ayların Tibet kaplanlarından ya da Afrika aslanlarından farkı ne olabilir? Şu halde, ister Kutup Dairesinde olsun ister iki dönencede olsun, aynı engeller, aynı tehlikeler geçerlidir. Araştırmacıların girişimlerini uzun süre yasaklayan bölgeler her zaman olmuştur.”

Jasper Hobson:

“Kuşkusuz doğru madam,” dedi, ama “Kuzeyin daha yukarı bölgeleri böylesi girişimlere daha uzun süre direnir. Tropikal bölgelerde, en başa çıkılmaz engel yerlilerdir. Çok sayıda gezgin bu barbar Afrikalıların kurbanı olmuştur. Günün birinde, uygarlığın kapıları orada da açılacaktır. Gelgelelim, Antarktika ve Kuzey Kutbunda durum tam tersidir. Araştırmacıların yolunu kesen oranın sakinleri değil, doğanın ta kendisidir. Orası aşılmaz buz yığınidır, soğuktur; insanın bütün gücünü tüketen acımasız soğuk!”

“Şu halde Mösyö Hobson, sıcak bölgede, yani Afrika ve Avustralya’da en ücra köşelere kadar girildiğini, ama kutup bölgesinin henüz tamamına girilmediğini mi söylemek istiyorsunuz?”

“Evet madam, hem bu görüşüm olgularla saptanmış durumda. Kuzey Kutup bölgelerinin en yürekli kâşifleri Parry, Penry, Franklin, Mac-Clure, Kane, Morton seksen üçüncü paralelin ötesine geçemedi. Dolayısıyla kutbun yedi derece gerisinde kaldılar. Buna karşılık Avustralya kuzeyden güneye doğru korkusuz Stuart tarafından birçok kez keşfe-

dildi. Hatta kendisine kafa tutan kim olursa olsun, herkese korkunç suratını gösteren Afrika bile Doktor Livingstone tarafından bir ucundan diğer ucuna aşıldı. Doktor, Loanga Koyundan başlayarak Zambezi nehrinin ağzlarına kadar vardı. Demek ki ekvator bölgelerinin kutup topraklarına oranla daha çok keşfedildiğini söylerken yanılmıyoruz.”

Bayan Paulina Barnett:

“Mösyö Hobson,” dedi, “insanın günün birinde kutuba da ulaşacağına inanıyor musunuz?”

Jasper Hobson:

“Bundan hiç kuşkunuz olmasın madam, cevabını verdi.”

Gülümseyerek devam etti:

“Bir adam ya da kadın bunu başaracaktır. Bu arada, bana öyle geliyor ki yeryüzünün bütün meridyenleriyle kesişen bu noktaya ulaşmak amacıyla şimdiye dek denizcilerin kullandığı tüm yöntemleri dipten doruğa değiştirmek gerekecek. Birkaç gözlemcinin hayal meyal görür gibi olduğu buzulsuz denizden söz ediliyor. Eğer bu deniz buzlardan arınmışsa ve buna rağmen varlığı geçerliyse yine de ona ulaşmak çok zordur. Üstelik onun kutba kadar uzandığına, elinde ne tür kanıt bulunursa bulunsun, hiç kimse güvence veremez. Zaten kanımca, araştırmacılar için buzulsuz deniz kolaylıktan çok zorluk çıkaracaktır. Bana sorarsanız yolculuk boyunca sağlam bir kara parçasını tercih ederim; zemini kayalık ya da buz olsun, fark etmez. O zaman, art arda yapılan seferlerle yakacak ve yiyecek depolayarak gitgide kutba yaklaşırım. Bunun için daha uzun zaman ve çok para gerekebilir. Bu büyük bilimsel problem uğruna insanlar da feda edilebilir. Fakat girilmesi olanaksız olan yeryüzünün

bu noktasına eninde sonunda ulaşacağıma inanıyorum.”

Bayan Paulina Barnett:

“Sizin görüşünüzü paylaşıyorum Mösyö Hobson,” diye cevap verdi. “Üstelik bu iş için riske giderseniz aynı yorgunlukları ve tehlikeleri de paylaşırım. Bundan kaçınmam. Birleşik Krallık bayrağını Kuzey Kutbuna dikmek benim için bir onur olacak! Ama şimdilik, amacımız bu değil.”

Jasper Hobson:

“Şimdilik amacımız bu değil madam,” diye yinedi. “Bununla beraber Kumpanyanın projeleri bir kere gerçekleşsin, Amerikan kıtasının son ucunda yeni kale kurulsun, o mıntıkanın kuzeye yönelecek bütün seferler için bir hareket noktası olması mümkün olacak. Kaldı ki yoğun biçimde izleri sürülen kürk hayvanları da kutup bölgesine sığınyor. Bizim de oraya kadar onların peşini bırakmamamız gerekecek!”

Bayan Paulina Barnett:

“Yeter ki şu pahalı kürk modası sonunda geçmesin,” diye ekledi.”

Teğmen:

“A! Öyle şey olur mu madam?” diye sesini yükseltti. “Bir samur ya da vizon kürkünü hoş bir kadın her zaman arzu edecektir. Onu hoşnut etmek gerekir!”

Gezgin kadın gülerek:

“Galiba haklısınız,” dedi. “Gerçekten, büyük olasılıkla kutbu ilk keşfeden kişi, bir sansar ya da tilkinin izini süren biri olacaktır!”

Jasper Hobson:

“Kanımca doğru söylüyorsunuz madam,” karşılığını verdi. “Maddi çıkar insanı daima bilimsel

çıkardan önce ilgilendirir ve sırf onun için her şeyi yapabilir. İnsanın yaratılışı böyle!"

"Ya öyle mi? Siz de böyle konuşursanız, Mösyö Hobson!"

"Ama ben de Hudson Koyu Kumpanyasının bir görevlisi değil miyim, madam? Kumpanya kapitallerini ve görevlilerini riske atmaktan başka şey düşünüyor mu? Tek amacı kârlarını artırmak değil mi?"

Bayan Paulina Barnett:

"Mösyö Hobson," dedi, "sizi yeterince tanıdığımı sanıyorum. Gerektiğinde bütün varlığınızla kendinizi bilime adayacağınızı hissediyordum. Bilimsel çıkar söz konusu olursa, gözünüzü kırpmadan kutba kadar gideceğinizden emindim."

Sonra gülererek ekledi:

"Önemli bir sorun bu. Ancak çözümü uzun vadeli. Kutup Dairesine henüz vardık. Umanım, büyük zorluklarla karşılaşmadan onu aşarız."

Jasper Hobson:

"Pek bir şey bilmiyorum, madam, karşılığını verdi. Gökyüzünün koyulaşan rengini görüyor musunuz? Şu puslu hava çok geçmeden kar tanelerine dönüşecek, ardından rüzgâr şiddetlenirse bir kar fırtınasıyla burun buruna gelebiliriz. Gerçekten, Grand-Ours Gölüne ulaşmak için çabuk davranmalıyız!"

O sırada dikkatli bir gözle havanın durumunu inceliyordu. Hava, birkaç gündür gözdağı veriyordu.

Bayan Paulina Barnett ayağa kalkarak:

"Hemen yola çıkalım, Mösyö Hobson," dedi. "Zaman yitirmeyelim!"

Teğmenin uyarılmaya hiç ihtiyacı yoktu. Kendisi gibi yürekli adamlarıyla gece gündüz demeden ilerleyecek bir insandı. Fakat kendisinin kararlı tavrını başkalarından bekleyemezdi. Tek başına

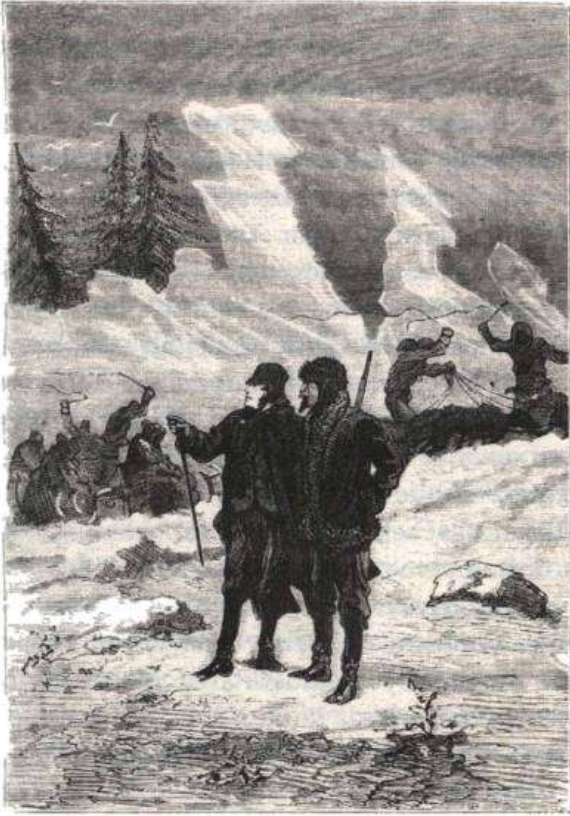
çılgınlık yapmayı göze alırdı, ama yanındakilerin yorgunluklarını ister istemez hesaba katmak gerekiyordu. O gün, ihtiyatlı davranarak küçük kafilenin birkaç saat dinlenmesini uygun gördü. Öğleden sonra, saat üçe doğru tekrar yola koyuldu.

Jasper Hobson hiç yanılmıyordu. Havadaki değişimi fark etmişti. Gerçekten bu durum kendini hissettirmekte gecikmedi. Öğleden sonra puslu hava koyulaştı, uğursuz, sarımtırak bir renge büründü. Teğmen pek belli etmiyordu, ama hayli endişelenmişti. Çavuş Long'u uyardı. Bir fırtınanın yaklaşmakta olduğunu söyledi.

Kafilenin o sırada aşmakta olduğu arazi, aksi gibi kızakların kaymasına pek elverişli değildi. Çok engebeli, çeşitli yerleri yarık yarık bir topraktı. Bazen iri granit bloklar halinde dikiliyor, bazen kocaman buzdağlarından artakalan çözölmüş buz parçaları gidişi tıkıyordu. Doğaldır ki köpeklerin işini zorlaştırıyor, yolu dayanılmaz hale sokuyordu. Zavallı hayvanlar sonunda stop etti, sürücülerin kırbacı da para etmedi.

Nitekim teğmen ve adamları sık sık yere inmek zorunda kaldı. Bitip tükenmiş köpekleri zorluyor, kızakları arkalarından itiyor, hatta taşımaya kalkışıyorlardı. Yerde beliren ani girinti çıkıntılar bütün bu işleri onlara yaptırıyordu. Hiç kimse yakınmıyordu, herkes bu dayanılmaz yorgunluğa katlanıyordu. Bir tek Thomas Black kendi saplantısı içine gömölmüş, hiç kızaktan aşağı inmemişti. Zaten vücut yapısı ağır işleri kaldıracak durumda değildi.

Kutup Dairesini aşmışlardı; göröldüğü gibi arazi tümüyle değişmişti. Birtakım jeolojik dalgalanmaların kocaman blokları etrafa saçtığı anlaşıyordu. Bu arada daha gelişmiş bir bitki örtüsü kendini

Jasper Hobson, Çavuş Long'u uyardı.

gösteriyordu: Ağaççıklar, çalılıklar, tepelerin eteklerinde kümeleşen ağaçlar... Bu ağaçlar, şiddetli kuzey rüzgârına karşı diğer bitki örtüsünü koruma işlevini de görüyordu. Çamlar, köknarlar, söğütler birbiri ardı sıra diziliyordu. Bütün ağaç dizisi, bu soğuk topraklarda belirli bir bitkisel gücün varlığına tanıklık ediyordu. Jasper Hobson Kutup Denizinin limitlerine ulaştıkları zaman aynı bitki örtüsünden yoksun kalmamalarını umut ediyordu. Zira bu ağaçlar, hem kalenin ahşap kısımları için işe yara-

yacak hem de insanların ısınmasını sağlayacaktı. Gerçekten daha az çorak bir bölgeydi burası ve Esc-lave Gölü ile Fort-Enterprise arasında uzanan beyaz düzlüklerle çelişki oluşturunuyordu. Bu çelişkiyi gözlemlerken herkes kendisi gibi düşünüyordu.

Karanlık basar basmaz, sarımtırak puslu hava daha yoğunlaştı. Rüzgâr kendini gösterdi. Çok geçmeden iri kar taneleri düşmeye başladı. Birkaç saniye içinde her yer karlı kalın bir örtüyle kaplandı. Bir saat içinde karlı tabaka bir ayak boyunu geçmişti. Katılaşmıyor, yumuşaklığını koruyordu. Kızaklar ilerlerken çok büyük zorluk çekiyorlardı. İyiden iyiye karların içine gömülüyor, her an duraklamak zorunda kalıyorlardı.

Akşam saat sekize doğru rüzgâr giderek şiddetini artırdı. Hızla savrulan kar taneleri, kâh yere saldınyor kâh havaya kalkıyordu. Kar yağışı kalın bir anafora dönüşmüştü. Sert rüzgânı yiyen köpekler geriye doğru itiliyor, şiddetli anafordan sersemleyip ilerleyemiyorlardı. Kafiye o sırada, yüksek buzlu dağların arasına sıkışmış dar bir boğazı izliyordu. Dar boğazın içinden geçen fırtına hiçbir şeye benzemeyen bir kuvvetle esiyordu. Fırtınanın şiddetiyle buzdağlarından kopan parçalar geçidin içine düşüyor, geçişi çok tehlikeli bir hale sokuyorlardı. Bir yandan kısım kısım çığ düşüyordu. Bunların bir teki bile kızakları ezebilirdi. İçindekilerin de sağ kalıp kalmayacağı meçhuldü. Böylesi koşullarda kafilenin ilerleyişi devam edemezdi. Jasper Hobson uzun süre diretmedi. Çavuş Long'un fikrini aldıktan sonra mola verdi. Fakat zincirlerinden boşalan şiddetli kar fırtınasına karşı bir sığınak bulmak gerekiyordu. Bu durum kutup seferlerine alışkın insanları zora sokmazdı. Jasper Hobson ve arkadaş-

ları böylesi olağandışı tehlikeler karşısında nasıl davranacaklarını biliyordu. Fırtına ilk kez başlarına gelen bir şey değildi. Kumpanya kalelerinin birkaç yüz mil uzağındaydılar, ama başlarını sokacak ne bir Eskimo kulübesi ne de bir Yerli barakası vardı.

Jasper Hobson, "Buzdağlarına! Buzdağlarına!" diye haykırdı.

Herkes teğmeni anlamıştı. Buz yığınlarının içinde "kar evleri" kazmak söz konusuydu. Daha açık söylemek gerekirse, yığının içinde delikler oyarak bütün fırtına süresince içlerine büzüleceklerdi. Baltalar ve bıçaklar buzdağlarının elverişli yerlerini hemen oymaya başladı. Kırk beş dakika içinde, kalın yığında, dar ağızlı on kadar oyuk açılmıştı. Oyukların her biri iki ya da üç kişiyi içine alabilecek şekilde hazırdu. Köpeklere gelince koşumları çözüldü, kendi hallerine bırakıldılar. Hayvanların uyanık oluşuna güveniyorlardı; karın altında nasıl olsa sığınacak bir yer bulurlardı.

Saat 10'u bulmadan, sefere çıkan bütün personel "kar evlerin" içine büzülüp saklanmıştı. Herkes ikişer üçer, yakınlık duyduğu kişilerle gruplaşmıştı. Bayan Paulina Barnett, Madge ve Teğmen Hobson aynı sığınaktaydı.

Thomas Black ile Çavuş Long aynı oyuğa girmişti. Ötekiler diğer oyuklara. Sığınakların içi gerçekten sıcak, hatta konforluydu. Eskimolar ve Yerlilerin bunlardan başka bannacak yerlerinin olmadığını akıldan çıkarmamalı. En şiddetli soğuklarda bile onların içinde yaşar bu insanlar. Yani Jasper Hobson'la yanındakiler, güvenlik içinde fırtınanın sonunu bekleyebilirdi. Ancak oyuk ağzının karla örtülmemesi için özen göstermek gerekiyordu. Nitekim ihtiyatlı davranarak yarım saat aralık-

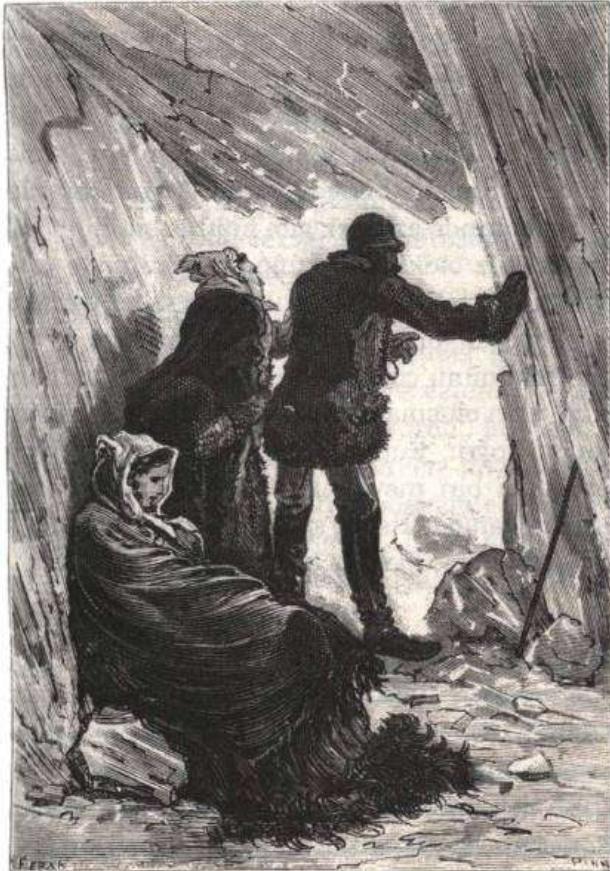
larla deliğin ağzını süpürdüler. Bu kargaşada, teğmenle arkadaşları dışarıya adım bile atmadı. Bereket versin, yeterli erzakları vardı. Yeraltında yaşayan kunduzlar gibi bu duruma katlandılar. Ne soğuktan ne de açlıktan etkilendiler.

Kırk sekiz saat boyunca fırtınanın şiddeti hiç kesilmeden devam etti. Rüzgâr dar geçidin içinde

Buz yığınlarının içinde "kar evleri" kazmak söz konusuydu.

uğulduyor, buzdağlarının doruklarından parçalar kopanyordu. Belki yirmi kez yankılanan büyük gürültüler, düşen çığların gittikçe yoğunlaştığını belirtiyordu. Jasper Hobson dağların arasından izleyeceği yolun bu durumda aşılması olanaksız engellerle kapanabileceğinden kaygı duyuyordu. Gürültülere ulumalar da karışmaya başlamıştı.

Kırk sekiz saat boyunca, fırtınanın şiddeti hiç kesilmeden devam etti.

Seslerin özelliği teğmeni yanıltmıyordu. Geçidi kullanmaya çalışan ayıların uluma sesleriydi bunlar. Tehlikeyi yürekli Bayan Paulina Barnett'den saklamaya gerek görmedi. Bereket versin ki bu korkunç hayvanlar kendi başlarının derdine düşmüşlerdi, yolcuların sığındığı yerleri fark etmediler. Kalın bir kar tabakasının altında kalan kızaklar ve köpekler hiç dikkatlerini çekmemişti; akıllarına bir muzırlık gelmeden geçip gittiler.

Son gece, yani 25 Mayıs 26'sına bağlayan gece, hâlâ dehşet vericiydi. Fırtınanın şiddeti öylesine artmıştı ki buzdağlarının devrilmesinden bile korkulabilirdi. Gerçekten bu devasa yığınların temellerinden sarsıldığı hissediliyordu. Zavallı insanları dağların altında ezilmek gibi müthiş bir ölüm bekliyordu. Buz bloklar korkunç bir gürültüyle çatırıyordu. Hatta bazı sarsıntılarla beraber çatlaklar meydana geliyordu; ortaya çıkan çatlaklar buzdağının bütününe çökertebilirdi. Ne var ki herhangi bir heyelan oluşmadı. Buzlu yığın direndi, gecenin sonuna doğru, Kutup bölgelerinde sık rastlanan olaylardan biri meydana geldi. Gitgide sertleşen soğuk havanın etkisiyle şiddetli fırtına aniden durdu. Günün ilk ışıklarıyla birlikte hava sakinleşti.

VIII. Grand-Ours Gölü

Şanslı bir olay. Mayıs ayının olağan bazı günlerine rastlayan –buna ılıman bölgenin bazı paralellerinde de rastlanır– kısa ömürlü şiddetli soğuklar, kalın kar tabakasının katılaşması için yeterli olur. Arazi yeniden elverişli zemine dönüşür. Ekibini ardına alan Jasper Hobson tekrar yola düzüldü, kızaklar son hızla hareket ettiler.

Gittikleri yön biraz değiştirilmişti. Doğrudan kuzeye yönelmek yerine batıya ilerlediler. Dolayısıyla Kutup Dairesinin eğriliğini izleyeceklerdi. Teğmen Fort-Confidence'a varmak istiyordu. Bu ortaklık acentesi, Grand-Ours Gölünün en sivri ucunda kurulmuştu. Şu birkaç gündür devam eden soğuk hava teğmenin işine yaramıştı. Daha hızlı yol almış, hiçbir engelle karşılaşmamıştı. 30 Mayısta küçük kafil e acenteye ulaşıyordu.

Fort-Confidence ile Fort-Good-Hope, Mackenzie ırmağının kıyısında bulunuyordu. Hudson Koyu Kumpanyasının o dönemde en kuzeyde bulunan şubeleriydi bunlar. Grand-Ours Gölünün kuzey ucunda inşa edilmiş Fort-Confidence son derece önemli bir noktaydı. Kışın buzlanan, yaz mevsiminde eriyen göl sularından güney uçtaki Fort-Franklin'le kolayca irtibat kurulabiliyordu. Üstelik uzak ve soğuk iklimlerin avcıları olan Yerlilerle günlük

ticari alışveriş yapma olanakları da vardı. Bu şubeler, özellikle Fort-Confidence, Grand-Ours sularını ve kıyılarını işletiyordu. Göl tam anlamıyla bir Akdeniz limanına benziyordu. Enine boyuna, çok geniş bir alanda uzanıyordu. Girintili çıkıntılı, tam ortasında yer alan iki sivri burnuyla kuzeye doğru geniş bir üçgen şeklindeydi. Genel görünümüyle yere serilmiş kocaman bir gevişgetiren postu gibiydi. Ancak postun kellesi yoktu.

Fort-Confidence postun “sağ ayağının” tam ucunda kurulmuştu; Couronnement Körfezinden aşağı yukarı iki yüz mil gerideydi. Couronnement Körfezi, Amerika’nın kuzey sahilini yarımay şeklinde, gelişigüzel içeriye doğru oyan sayısız halçilerden biridir. Yani bu acente Kutup Dairesinin üzerinde bulunur. Ama şimdilik, yetmişinci paralelin üç derece aşağısındadır. İşte bunun ötesinde Hudson Koyu Kumpanyası, yeni bir işletme açmak niyetindeydi.

Fort-Confidence bütünü bakımından Güneyin diğer şubeleriyle benzerlik gösteriyordu: Subaylar için bir konut, askerler için lojmanlar, kürkçülük için dükkânlar... Bu yapıların tümü ahşaptı ve kazıklı surlarla çevrelenmişti. Orada komuta eden yüzbaşı ortalıkta yoktu. Birtakım Yerliler ve askerlerle birlikte Doğuya gitmişti. Avlanmaya daha elverişli topraklar arayacaklardı. Geçen yıl işler kesat gitmişti. Pahalı kürkler bulunmuyordu. Bununla beraber ne mutlu ki göl yakınlarında olduklarından epey susamuru kürkü elde edilebilmişti. Bu kürk stokları Güneyin merkez acentelerine gönderilmişti. Öyle ki Fort-Confidence mağazaları şu anda boşalmıştı.

Yüzbaşının yokluğunda, Jasper Hobson’ı ağırlamak görevi bir çavuşa düştü. Bu adam aslında Ça-

vuş Long'un kayınbiraderiydi. Adı Felton'dı. Hemen teğmenin emrine amade olduğunu belirtti. Teğmen arkadaşlarının dinlenmesi için iki ya da üç gün Fort-Confidence'da kalmaya karar verdiğini söyledi. Küçük bir birlik yüzbaşıyla ayrılmış olduğundan yeterli lojman eksik sayılmazdı. Çok geçmeden yolcular ve köpekler lojmanlara yerleştirildi. Tabii konutun en güzel odası Bayan Paulina Barnett'e ayrıldı. Çavuş Felton odayı öve öve bitiremedi.

Jasper Hobson'ın ilk işi, civarda Kuzey Yerlilerinin bulunup bulunmadığını Felton'a sormak oldu. Acaba Grand-Ours kıyılarında şu anda bu Yerlilerden var mıydı?

Çavuş: "Tabii teğmenim, cevabını verdi. Onların bir kamp kurduğunu az önce bildirdiler. Gölün öbür kuzey ucuna yerleşmişler."

Jasper Hobson sordu:

"Kaleye ne kadar uzaklıktalar?"

Çavuş Felton:

"Yaklaşık otuz mil," karşılığını verdi. "Bu yerlilerle ilişki kurmayı mı düşünüyorsunuz?"

Jasper Hobson:

"Hiç kuşkusuz," dedi. Kutup Denizine çok yakın bu kara parçası hakkında bana yararlı bilgiler verebilirler. Hem aynı kara parçası Bathurst Burnuna kadar uzanıyor. Eğer orası yerleşime elverişli ise yeni acentemizi orada inşa etmeyi düşünüyorum."

Felton:

"O zaman sorun yok teğmenim," diye cevap verdi. "Yerlilerin konakladığı yere gitmek kadar kolay bir şey olamaz."

"Göl kıyısından mı?"

"Hayır, gölün sularından giderek. O sularda buz yok şu anda, rüzgâr da elverişli. Emrinize bir

filika tahsis ederiz. Filikayı bir tayfa kullanır. Birkaç saat içinde yerli kampına ulaşırsınız.”

“Pekâlâ çavuş,” dedi Jasper Hobson. “Önerinizi kabul ediyorum. Yarın sabah, arzu ederseniz...”

Çavuş Felton:

“Sizin için ne zaman uygun olursa teğmenim, cevabını verdi.”

Yarın sabah hareket edilmesi kararlaştırıldı. Jasper Hobson’dan bu haberi öğrenen Bayan Paulina Barnett kendisinin de katılması için teğmen-den izin istedi. Tahmin edersiniz, tabii izin hemen verildi.

Ancak daha gün bitmemişti. Onu doldurmak lazımdı. Bayan Paulina Barnett, Jasper Hobson, iki ya da üç asker, Bayanlar Mac Nap ve Joliffe gölün komşu kıyılarını ziyarete gitti. Felton onlara kılavuzluk ediyordu. Kıyılar yeşillikten yoksun değillerdi. Küçük tepelerde karlar erimişti. Bu sayede kimi reçineli ağaçlar başlarını gösteriyorlardı. Bunlar İskoçya türü çam ağaçlarıydı. Yerden kırk ayak kadar yukarı yükseliyorlardı. Uzun kış ayları boyunca, kale sakinlerinin yakacak ihtiyacını karşılıyorlardı. Bükülgen dallarla süslü iri gövdeleri, kül-rengine çalan, son derece kendine özgü bir renge bürünmüştü. Ne var ki göl kıyılarına kadar inen bu kalın yığınlar, hiç değişiklik göstermeyen kümeler halinde, dik dik, hepsi aynı boylarda sıralanmıştı. Manzaranın tekdüzeliğini bozamıyorlardı. Ağaç kümelerinin arasında toprağı beyazımtrak bir ot cinsi kaplamıştı. Otların içinden pek hoş bir kekik kokusu yayılıyordu. Çavuş Felton konuklarına etrafa güzel koku salan bu otun “tütsülü ot” adını taşıdığını söyledi. Gerçekten bu adına yaraştığını kızgın kömürlerin üstüne atıldığı zaman gösteriyordu.

Konuklar kaleden ayrıldılar. Birkaç yüz metre ilerledikten sonra küçük, doğal bir limana vardılar. Kenarları dik, yüksek granit kayalar, açık deniz dalgalarına karşı limanı koruyordu. Fort-Confidence filotillası halatla buraya bağlanmıştı. Aslında filotilla dediğimiz şey, bir tanecik balıkçı teknesinden ibaretti. Ertesi gün aynı tekne Jasper Hobson ile Bayan Paulina Barnett'i Yerliler kampına götürecek olsa gerekti. Bu açıdan bakınca gölün büyükçe bir kısmı görünüyordu: Ağaçlıklı tepeler, burunlar ve doğal küçük koylar, girintili çıkıntılı, değişken kıyıları... Göl suları hafif bir yelle dalga dalga kıpırdıyor, göl yüzeyinde hâlâ dilim dilim birkaç buzdağının siluetleri seçiliyordu. Ufukta, denizin gerçek dairesel çizgisi uzanıyordu; açıkça gökle suyun birleştiği bir çizgiydi bu. Parlayan güneş ışınları gök ve suyu içe içe yansıtıyordu.

Grand-Ours'un sıvı yüzeyiyle işgal edilen bu geniş alanda, granit kayaların ve çakıl taşlarının serpildiği kıyılar, otların halı gibi serildiği bayırlar, tepeler, tepeleri süsleyen ağaçlar; bütün bu elemanlar, her yanda bitkisel ve hayvansal yaşamın izlerini taşıyordu. Sayısız ördek türü geveze geveze sulara geziniyordu: Eiders-ducks, yaban ördekleri... Çenesi asla susmayan geveze kuşlar. Karagagalı yelkovanlar ve karabataklar telaşla kaçıştı. Ağaçların altında, deniz tavşancıkları şişinip kabarıyordu. Bunlar iki ayak boyunda, bir çeşit şahin türüydü. Karınları külrengi, ayakları ve gaganları mavi, gözleri turuncu renkteydi. Bu kuşlar yuvalarını ağaç dallarının çatallarına yapmıştı. Deniz yosunlarından kurulmuş yuvalar kocaman bir hacim oluşturunuyordu. Avcı Sabine bu kocaman kuşlardan birini vurmaya başardı. Hayvanın kanat

uzunluğu şöyle böyle altı ayaktı. Balıkçılğillerden olan göçmen kuşlardandı. Görkemli yaratıklar kış mevsiminde Meksika Körfezi kıyılarında avlanıyor, yaz mevsimi Kuzey Amerika'nın en uzak bölgelerine geliyorlardı.

Fakat konukların en çok ilgisini çeken şey, kürkü hayli para eden bir susamurunun yakalanması oldu.

Hem karada hem suda yaşayabilen bu kıymetli yaratıklara bir zamanlar Çin'den çok talep varmış. Ancak Çin pazarlarında onun kürküne duyulan talep azalmakla birlikte Rusya pazarlarında hâlâ büyük ilgi görüyormuş ve orada yüksek fiyatlarla alıcı buluyormuş. Nitekim Rus tüccarlar Kutup Denizine kadar bütün Nouveau-Cornouailles sınırlarını kullanarak denizlerde aralıksız susamuru avlıyor, bunun sonucu bu tür azalıyormuş. Bu hayvanların avcılardan sürekli olarak kaçmasının nedeni buymuş. Avcılar onları bütün Bering Boğazı adalarında, Kamçatka kıyılarına kadar izlemek zorunda kalıyorlarmış.

Bütün bu ayrıntıları konuklarına anlatan Çavuş Felton, "Fakat," diye ekledi, "Amerikan susamurları hiç de küçümsenecek hayvanlar değil; çok kıymetli şeyler. Sık sık Grand-Ours Gölünü ziyaret edenler bile iki yüz elli üç yüz frank ediyorlar."

Gerçekten göl sularında yaşayan susamurları görkemli yaratıklardı. Çavuşun ustalıkla yakalayıp öldürdüğü bir susamuru neredeyse Kamçatka'nın bütün su ürünlerine bedeldi. Burnunun ucundan kuyruğunun ucuna kadar iki buçuk ayak uzunluğundaki bu hayvanın ayakları perdeli, bacakları kısa, tüyleri esmerimsiydi. İpek gibi yumuşacık, parlıtlı ve kısa olmayan bu tüyler sırtında daha koyu, karnında daha açık renge bürünüyorlardı

Teğmen Hobson, "Tam isabet çavuş!" dedi. Bir yandan, vurulan hayvanın görkemli kürkünü Bayan Paulina Barnett'e anlata anlata onun hayranlığını artırmaya çalışıyordu.

Çavuş Felton:

"Gerçekten öyle, Mösyö Hobson," karşılığını verdi. "Her gün bir tane samur kürkü bulsak, daha ne isteriz! Yalnız bu hayvanları yakalamak çok zaman alır! Öyle hızlı hareket edip yüzerler ve sualtına dalarlar ki! Ancak karanlıkta avlanmaları mümkündür; gün ışığında yuvalarından çok nadir çıkarlar. Bir ağaç gövdesinde ya da bir kaya oyduğunda onları fark etmek son derece zordur. En deneyimli avcılar için de bu iş böyledir."

Bayan Paulina Barnett sordu:

"Bunların nesli gitgide tükeniyor değil mi?"

Çavuş:

"Evet madam," cevabını verdi. "Bu tür ortadan kalktığı zaman, Kumpanya kârları da büyük oranda düşecektir. Bütün avcılar samur kürkünün peşinde koşuyor. Özellikle Amerikalılar bizimle yıkıcı bir rekabete giriyorlar. Teğmenim, yolculuğunuz esnasında, Amerikan kumpanyalarından birinin acentesine rastlamadınız mı?"

Jasper Hobson:

"Hiçbirini görmedim," diye karşılık verdi. "Bu denli uzak topraklara el atabiliyorlar mı?"

"Sık sık geliyorlar Mösyö Hobson," dedi. "Bu uğursuz adamların gelişi haber alınınca önlem almak gerekir."

Bayan Paulina Barnett sordu:

"Bu adamlar yağmalamak için mi geliyor?"

Çavuş:

"Hayır madam," dedi. "Ama müthiş bir rekabe- te giriyorlar. Av hayvanı seyrek bulunduğu zaman tüfeklerine sarılıp bizimle çekişiyorlar. Hatta Kum- panyanın girişimi başarıyla sonuçlanırsa, yani kı- tanın ucunda bir kale kurmayı başarırsanız onlar da bu işte geri kalmazlar, sizi taklit ederler."

Teğmen:

"Yok canım!" dedi. "Avlanma alanları çok geniş, yani Güneş herkese gelir. Durun bakalım, hele bir işe başlayalım da! İlerlemeye devam edelim, ma- demki ayaklarımızın altındaki toprak hâlâ katılığı- nı koruyor! Tanrı da bizi korusun!"

Üç saat süren gezinin ardından, ziyaretçiler Fort-Confidence'a geri döndü. Balık ve taze av etiy- le süslü güzel bir sofra büyük salonda onları bek- liyordu. Çavuşun akşam yemeğini onurlandırdılar. Salonda birkaç saat söyleştiler; gün sona ermişti. Kalenin konukları geceleyin mışıl mışıl uykuya daldılar.

Ertesi gün, 31 Mayıs'ta, Bayan Paulina Barnett ve Jasper Hobson sabahın saat beşinde ayaktaydı. Teğ- men Yerli kampını ziyaret edecekti. Bütün günü bu iş için feda etmek zorundaydı. İşine yarayacak bil- gileri toplamak istiyordu. Thomas Black'in kendine eşlik etmesini önerdi. Fakat astronom yerinden kı- pırdamamayı tercih etti. Birkaç astronomik gözlem yaparak Fort-Confidence'ın içinde bulunduğu en- lem ve boylamı saptamayı arzu ediyordu. Dolayı- sıyla Bayan Paulina Barnett ile Jasper Hobson gölü baş başa geçmek zorunda kaldı. Tekneyi Norman adında ve yıllardır Kumpanyaya hizmet eden yaşlı bir denizci kullanacaktı.

İki yolcunun yanında Çavuş Felton da bulunu- yordu. Küçük limana vardıklarında ihtiyar Norman

teknenin içinde onları bekliyordu. Omurgası sekiz ayak uzunluğunda, güvertesiz bir balıkçı filikasıydı bu. Yalnız bir kişinin kolayca kullanması mümkündü. Hava güzeldi. Yol almak için çok elverişli, hafif bir yel kuzeydoğudan esiyordu. Çavuş Felton beraberlerinde gelemediği için konuklarından özür dileyerek onlarla vedalaştı. Yüzbaşının yokluğunda acenteden ayrılamıyordu. Filikanın halatı boğaltıldı, sancak tarafındaki yelkeni açarak küçük limandan ayrıldı. Gölün serin sularında hızla ilerlemeye başladı.

Bu yolculuk aslında gezintiden başka bir şey değildi. Üstelik sevimli bir gezi. Doğası gereği hayli suskun olan ihtiyar tayfa, dümen yekesi kolunun altında, teknenin arka tarafında sessiz oturuyordu. Bayan Paulina Barnett ile Jasper Hobson yandaki sıralara oturmuş, gözlerinin önüne serilen manzarayı inceliyorlardı. Filika yaklaşık üç mil kadar Grand-Ours'un kuzey kıyısına yöneldi. Düz bir çizgi halinde bir yönü izliyordu. Batıya doğru yavaş yavaş alçalan ağaçlıklı tepelerin kocaman kütleleri kolayca gözlemlenebiliyordu. Bu taraftan, gölün kuzey kısmını oluşturan bölge dümdüzdü. Ufuk çizgisi hatırı sayılır bir mesafe içinde gerilemişti. Bütün kıyı yeşil çamlarla çevrili Fort-Confidence'in yükseldiği yerde oluşan darağıyla çelişki gösteriyordu. Kale burcunun tepesinde dalgalanan Kumpanya bayrağı hâlâ görünüyordu. Güneş ışınlarının yanlmasına geldiği göl suları güneye ve batıya doğru yer yer gözleri kamaştırıyordu. Fakat asıl gözü kamaştıran, erimekte olan gümüş bloklara benzeyen hareket halindeki buzdağlarıydı. Onlardan yansıyan ışınlar insanın gözlerini alıyorlardı. Kış aylarında iç içe kaynaşan buz parçalarından

eser kalmamıştı. Yalnız şu yüzer buzdağları, kutup güneşini protesto edermiş gibi meydan okuyordu. Onları ancak güneş zarzoru eritebilecekti. Zira sadece gündüzleri ortaya çıkan ışınlar parlaklık saçıyorlardı, ama sıcaklık yayamıyorlardı.

Bayan Paulina Barnett ile Teğmen Hobson bu konular üzerinde söyleşiyordu. Her zamanki gibi tuhaf doğa onlara yeni düşünceler ilham ediyordu. Anılar bu düşünceleri zenginleştiriyordu. O sırada tekne, sessiz suları dalgalandıra dalgalandıra, hızlı hızlı ilerliyordu.

Gerçekten fılika sabahın altısında hareket etmiş, saat dokuzda gölün kuzey kıyısına iyice yaklaşmıştı. Kuzey kıyısına varması gerekiyordu. Zira Yerlilerin kampı Grand-Ours'un kuzeybatı ucunda bulunuyordu. Saat ona gelmeden, ihtiyar Norman bu uca varmış, çok sarp bir yamacın yanında bulunan orta yükseklikte bir kayalığa yanaşıyordu.

Teğmen ile Bayan Paulina Barnett çok geçmeden karaya çıktı. İki ya da üç Yerli karşılamak için onlara doğru koştu. Yerlilerin arasında, tüylerle donanmış şefleri de vardı. Yeterli, anlaşılabilir bir İngilizceyle konuşmaya başladı. Bu Yerliler de Chippeways ırkındandı. Gelenek ve görenekleri, giyim kuşamları bakımından soydaşlarıyla pek az farkları vardı. Öte yandan ticari acentelerle sıkı ilişkileri kurmuşlardı. Nitekim bu ticari ilişkiler, onları vahşi olmalarına rağmen uygarlaştırmıştı. Av ürünlerini kalelere götürüyor, bunları yaşam için gerekli olan eşyalarla değiştiriyorlardı. Birkaç yıldan beri, bu eşyaları kendileri imal etmiyor, hazır alıyorlardı. Başka deyişle Kumpanyanın hizmetine girmişlerdi. Onun sayesinde yaşıyorlardı. Bu arada bütün yerel özelliklerini kaybettiklerine de şaşmamalı.

Şef yeterli, anlaşılabilir bir İngilizceyle konuşmaya başladı.

Avrupalı yaşam biçiminin bulaşmamış olduğu bir Yerli ırkı bulmak için daha yukarı bölgelere gitmek gerekir. Hatta Eskimoların yoğunlukla yaşadığı soğuk, buz gibi bölgelere. Eskimo, Grönlandlılar gibi kutup bölgelerinin çocuğudur.

Bayan Paulina Barnett ve Jasper Hobson kıyıdan yarım mil uzakta bulunan Yerli kampına gitti. Karşılarına otuz kişi kadar Yerli çıktı: Erkekler, ka-

dınlar, çocuklar. Göl dolaylarında balık avlayarak yaşıyorlardı. Bu insanlar çok yakın bir geçmişte, Amerikan Kıtasının kuzey topraklarından gelmişlerdi. Yetmişinci paralel civarındaki kıyı boyunun güncel durumu hakkında Jasper Hobson'a bazı bilgiler verdiler. Ancak bunlar, hayli yetersiz bilgilerdi. Yine de teğmen biraz sevindi. Zira hiçbir Amerikan ya da Avrupalı ekip kutup denizinin sınırlarına ulaşmamıştı. Ve yılın bu döneminde deniz buzlarından anılmış durumdaydı. Bathurst Burnuna gelince Yerliler orasını tanımıyorlardı. Aslında teğmenin niyeti o mıntıkaya yönelmekti. Şef, Grand-Ours ile Bathurst Burnu arasında kalan bölgeden aşılması zor bir mıntika olarak söz etti. Şu anda, oradaki akarsular eriyen karlarla taşıyormuş ve arazi engebeliymiş. Teğmene Coppermine-river akıntısından gölün kuzeydoğusuna inmeyi tavsiye etti. Böylece kıyıya en kestirme yoldan varabileceğini söyledi. Bir kere kutup denizine vardıktan sonra kıyı boylarını izlemek çok kolay olacaktı. O zaman, Jasper Hobson kendine uygun gelen yerde dilediği gibi duracaktı.

IX. Gölde Fırtına

İhtiyar denizci yolcuların dönüşünü belirli bir sabırsızlıkla bekliyordu.

Gerçekten şöyle böyle bir saattir hava değişmişti. Aniden meydana gelen bu değişim, salt rüzgârları ve bulutları gözlemlemeye alışkın bir adamı endişelendirebilirdi. Koyu bir sisle maskelenen güneşin beyazımtrak yuvarlaklığı artık görünmüyordu. Yani ne parlaklığı ne ışıldaması kalmıştı. Yel kesilmiş, fakat gölün güney tarafından suların homurdanması işitiliyordu. Değişiklik gösteren bu belirtiler çok geçmeden bir şeyler olacağını haber veriyordu. Bunlar uzak bölgelerin kendine özgü çabukluğuyla belli oluyorlardı.

İhtiyar Norman tam başının üstünde asılı duran koyu sise endişe içinde bakarak:

“Hemen gidelim mösyö, hemen gidelim!” diye bağırdı. “Bir saniye yitirmeden gidelim. Havada büyük tehlike var.”

Jasper Hobson:

“Doğru,” dedi, “hava değişmiş. Bunu fark etmedik madam.”

Gezgin kadın Norman’e seslenerek:

“Bir fırtına mı çıkacak acaba?” diye sordu.

İhtiyar denizci cevap verdi:

“Evet madam. Grand-Ours’da patlayan fırtınalar çoğu kez korkunç olur. Atlantik’teki gibi her şeyi al-

tüst eder. Şu aniden çıkan koyu sis pek hayra alamet değil. Yine de fırtınanın patlamasına üç dört saat var. O zamana kadar Fort-Confidence'a varmış oluruz. Hiç oyalanmadan hareket edelim. Teknemiz şu kayaların arasında güvenlikte sayılmaz."

Teğmen bu gibi şeyleri Norman'la tartışacak durumda değildi. Zaten böyle şeyleri adam daha iyi anlıyordu. Kaldı ki ihtiyar denizci uzun yıllardan beri göl sularını tanıyordu; göl yolculuklarına alışkındı. Onun deneyimine güvenmek gerekiyordu. Bayan Paulina Barnett ve Jasper Hobson hemen filikaya bindi.

Bu arada halatı karadan çözerek açığa çıkarken, Norman bir şeyler sezmişti. Şu kelimeleri mırıldandı: "Galiba beklesek daha iyi olacak!"

Bu sözler Jasper Hobson'ın kulağından kaçmamıştı. Dümen yekesine geçen ihtiyar denizciye baktı. Tek başına olsa yola çıkmakta hiç sakınca görmezdi. Gelgelelim Bayan Paulina Barnett'in varlığı ona daha ihtiyatlı davranmayı emrediyordu. Gezgin kadın da arkadaşının kararsızlığını fark etmişti.

"Beni pek düşünmeyin Mösyö Hobson," dedi. "Hiç burada yokmuşum gibi davranın. Mademki şu yiğit denizci gitmemiz gerektiğini söylüyor, hiç oyalanmayalım!"

Halatı çözen Norman:

"Hadi bakalım!" dedi. "En kestirmeden kaleye dönelim!"

Tekne açığa çıktı. Bir saat boyunca ilerledi.

Sersemleten rüzgârla zarzor şişen yelken direğe çarpa çarpa dalgalanıyordu. Sis daha koyulaşıyordu. Filika şimdiden gitgide şiddetlenen köpüklü dalgalara maruz kalıyordu. Deniz, biraz sonra meydana çıkacak felaketi havadan önce "hisset-

mişti.” İki yolcunun ağzını bıçak açmıyordu. İhtiyar denizci kısık gözkapaklarının arasından etrafa bakarak koyu sisi delmeye çalışıyordu. Her türlü beklenmedik olaya karşı hazırды. İskotayı sımsıkı tutmuş, rüzgârın gelmesini bekliyordu. Eğer birden patlarsa yelken ipini koyuverecekti.

Filika yol alabilseydi, şimdiye dek ortalık karışmadığından her şey yolunda gidiyordu. Fakat bir saat geçmiş, Yerli kampından ancak iki mil uzaklaşabilmişlerdi. Bundan başka, aksi tesadüf karadan esen sert rüzgâr açığa sürüklemişti. Şu anda, sisli hava yüzünden kıyı zar zor seçiliyordu. Bu, gerçekten aksilikti, eğer kuzeyden gelen rüzgâr devam ederse gölün çok uzaklarına doğru sürüklenme tehlikesi vardı. Zira bu hafif teknenin rüzgâra direnme gücü pek zayıftı ve yaprak gibi başıboş kapılıp giderdi.

Teğmen ihtiyar Norman’e:

“Zorlukla ilerliyoruz,” dedi.

Denizci:

“Çok zor Mösyö Hobson,” karşılığını verdi. “Rüzgâr kesilmiyor. Kesilirse, korkarım tehlikeli yönden gelmeye başlayacak.”

Sonra elini güneye doğru uzatarak:

“O zaman, Fort-Confidence’dan önce karşımıza Fort-Franklin çıkacak!” diye ekledi.

Bayan Paulina Barnett şakayla karışık:

“Eh! Fena sayılmaz,” dedi, “gezi yolumuzu uzatmış oluruz. Şu Grand-Ours görkemli bir göl, gerçekten kuzeyden güneye görülmeye değer! Norman, sanırım o Fort-Franklin’dan geri dönebiliriz?”

İhtiyar Norman:

“Evet madam!” dedi. “Oraya varabilirsek... Yalnız on beş gün süren fırtınalara bu gölde sık rast-

lanır. Şansımız açık olsa da güney kıyılarına savrulmasak. Yoksa bir aydan önce Fort-Confidence'a geri dönemeyiz."

Teğmen:

"O zaman, dikkatli davranalım," dedi. "Böyle bir gecikme, bütün planlarımızı altüst eder. Onun için ihtiyatlı hareket edin dostum. Gerekirse yeniden kuzey tarafındaki karaya dönmeye bakın! Bayan Paulina Barnett karadan yirmi yirmi beş mil hızla yapılan bir koşuya itiraz etmez sanırım."

Norman:

"Kuzey kıyısına geri dönmek isterdim, Mösyö Hobson, ama artık yapamam. Bakın, kendiniz görün. Rüzgâr oradan tam da üstümüze geliyor. Yapabileceğim tek şey kuzeydoğuya yönelmek. Rüzgâr artmazsa iyi yol alacağımı umuyorum."

Fakat saat dört buçuğa doğru fırtına iyice sahneye çıktı. Havanın yüksek tabakalarından acı ısıklıklar yankılandı. Üst tabakalardan başlayan rüzgâr henüz göl suları seviyesine inmemişti. Ama eli kulağındaydı. Koyu sisin içine kapılıp ürken kuşların acı çığlıkları duyuluyordu. Sonra ansızın koyu sis yarıldı, sisin içinden basık, kalın bulutlar görüldü. Şiddetle güneye doğru savrulan, parça parça, lime lime bulutlardı bunlar. İhtiyar denizcinin kaygılarını gerçek oluyordu. Rüzgâr kuzeyden geliyordu ve çok geçmeden fırtınaya dönüşerek gölün üzerine çullanacaktı.

Norman iskotayı kasarak dümen yekesini filikanın rüzgâra karşı dikine gitmesi için doğrulttu.

Şiddetli yel tekneyi vurdu. Tekne ilkin yan yattı, sonra yükselerek bir dalganın tepesine sıçradı. O andan itibaren çalkantı açık denizdeymiş gibi çoğaldı. Görelî olarak pek derin olmayan suların oluş-

turduğu dalgalar, gölün dibinden kalkarak olağan-
dışı yüksekliğe erişiyordu.

Yelkeni çabuk çabuk indirmeye çalışan ihtiyar
denizci haykırdı:

“Yardım edin! Yardım edin!”

Jasper Hobson, hatta Bayan Paulina Barnett yar-
dım etmeye çalıştı, ama başaramadılar. Zira bir fi-
likayı manevra etmeyi pek bilmiyorlardı. Norman
dümen yekesini terk edemiyordu. Yelken ipleri di-
reğin tam tepesinde olduğundan yelken inmiyor-
du. Filika her an alabora olabilirdi, üstünden aşan
kocaman dalgalar her yanını kuşatmışlardı. İyice
dolu olan gökyüzü gitgide kararıyordu. Karla karı-
şık soğuk bir yağmur sel gibi yağıyordu. Dalgaların
saçını başını dağıtan çılgın fırtına iyice gemi aızıya
alıyordu.

Fırtınanın uğultuları arasından ihtiyar denizci-
nin sesi yükseldi:

“Yelken ipini kesin! Yelken ipini kesin!”

Rüzgâr yüzünden saç başı dağılan, yoğun yağış-
tan önünü göremeyen Jasper Hobson, Norman’ın
bıçağını kavradı, bir harp teli gibi gergin olan yel-
ken ipini kesti. Fakat buna rağmen ip ıslanmış ol-
duğundan makarada dönmüyordu, direğin tepe-
sinde takılı kaldı.

O zaman, Norman kaçmak istedi. Rüzgârla başa
çıkma için başka çare kalmadığından güneye kaç-
maya çalıştı. Ne var ki bu iş de son derece tehlike-
liydi. Dalgaların arasında kalmıştı, dalgaların hızı
filikanın hızını aşıyordu. Kaçıyordu, ama bu kaçış,
ister istemez Grand-Ours’un güney kıyılarına sü-
rüklenme riskini de taşıyordu.

Jasper Hobson ile yürekli yol arkadaşı kendile-
rini tehdit eden tehlikenin bilincindeydi. Bu narin

tekne dalgalara uzun süre dayanamazdı. Ya alabora olacak ya da parçalanacaktı. İçindekilerin hayatı Tanrı'nın insafına kalmıştı.

Buna rağmen, ne teğmen ne de Bayan Paulina Barnett umutsuzluğa kapılmışlardı. Tahta sıralara yapışmış, dalgaların sıçrattığı soğuk sularla tepeden tırnağa sırlıslık olmuştı, karla karışık yağmurun sert rüzgârını yemiş, koyu puslara bakıyorlardı. Kara görünmez olmuştı. Filikanın az ötesinde, göl suları ile bulutlar birbirine giriyorlardı. Sonra, gözleriyle ihtiyar Norman'ı sorguya çekiyordu. Adamcağızın dişleri kasılmış, elleri dümen yekesine kilitlenmişti. Hâlâ rüzgârla boğuşmaya çabalıyordu.

Ancak fırtınanın şiddeti o hal aldı ki filika bu şekilde uzun süre devam edemezdi. Ön tarafından çarpan dalgaların onu parçalaması kaçınılmazdı. Üst ve alt kaplamaları şimdiden ayrılmaya yüz tutmuştu ve birden dalgaların açtığı çukura bütün ağırlığıyla düştüğü zaman sanki bir daha yukarıya çıkamayacak gibiydi.

İhtiyar denizci:

"Kaçmak lazım, yine de kaçmak lazım!" diye mırıldandı.

Dümen yekesine asılıp iskotayı gerdi, tekneyi güney yönüne çevirdi. Yelken öyle şiddetle gerilmişti ki çok geçmeden tekne başdöndürücü bir hızla sürüklendi. Fakat daha şiddetli kocaman dalgalar daha hızla saldırmaya başlamıştı. Rüzgâr arkasına alıp kaçmak büyük tehlike oluşturunuyordu. Öbek öbek sular içeri doluyor, filika onlardan sakınamıyordu. Su devamlı dolduğu için sürekli olarak boşaltmak gerekiyordu; aksi halde sulara gömülme kaçınılmazdı. Gölün açığına çıktıkça, kıyıdan uzaklaştığı için sular daha gürültü çıkıyordu.

Teknedekilerin hayatı Tanrı'nın insafına kalmıştı.

Fırtınanın kudurganlığını önleyecek ne bir sığınak, ne ağaç kümesi ne de tepe vardı görünürde. Bulutların aralanması ya da pusların biraz dağılması sonucunda beliren aydınlıkta kocaman buzdağları göze çarpıyordu. Onlar da şamandıralar gibi yuvarlanıp gölün güneyine doğru sürükleniyordu.

Saat beş buçuk olmuştu. Ne Norman ne de Jasper Hobson ne kadar yol aldıklarını, hangi yönü izlediklerini kestirebiliyordu. Filikanın kontrolunu kaybetmişlerdi artık; fırtınanın kaprislerine boyun eğmişlerdi.

O anda teknenin yüz ayak kadar gerisinden dev bir dalga kabardı. Tam tepesinde beyaz köpükler vardı. Dalganın içindeki inişli çıkışlı sular bir çeşit girdap oluşturunuyordu. Girdap rüzgârla ezilen irili ufaklı dalgaları yutmuştu. Durmaksızın hareket eden girdabın içinde suların rengi kararmıştı. Bu uçuşuma gitgide gömülen tekne dibe doğru çekiliyordu. Dev dalga öteki küçük dalgaları yutarak filikanın üzerine geldi. Tekneyi tuz buz etmesi an meselesiydi. Norman bir bakışta onun yaklaştığını fark etti. Jasper Hobson ve Bayan Paulina Barnett bakıştı. Dalganın üstlerine devrilmesini beklemekten başka yapacak şey yoktu.

Gerçekten dehşetli bir gürültüyle devrildi. Tekneyi çatlattı, arka kısım tamamen sulara gömüldü. Müthiş bir darbe meydana geldi. Dağ gibi yükselen suların altında kalan teğmen ve arkadaşından bir çığlık yükseldi. Batmak üzere olduklarına inanmak zorunda kaldılar.

Dörtte üçü sular altında kalan filika, buna rağmen yükseldi..., ama ihtiyar denizci ortalıkta yoktu!

Jasper Hobson umutsuz bir çığlık attı. Bayan Paulina Barnett ona doğru döndü.

Teğmen arka taraftaki boş yeri göstererek:

“Norman!” diye haykırdı.

Gezgin kadın:

“Zavallı!” diye söylendi.

Dalgaların üzerinde inip kalkan tekneden aşağı düşme tehlikesini göze alarak ayağa kalkmışlardı. Ama hiçbir şey göremediler. Bir ses, bir haykırış dahi duyulmuyordu. Beyaz köpüklerin üzerinde cisime benzer hiçbir şey yoktu. İhtiyar denizci suların içinde ölüme gitmişti. Bayan Paulina Barnett ve Jasper Hobson tekrar az önce oturdukları yere

çöktü. Şimdi yalnız kalmışlardı. Kurtulmanın bir yolunu bulmaları gerekiyordu. Gelgelelim ne teğmen ne de yol arkadaşı bir filika kullanmasını biliyorlardı. Zaten bu son derece olumsuz koşullarla deneyimli bir denizci bile başa çıkamazdı. Tekne dalgaların oyuncağı olmuştu. Gergin yelkeni onu sürükliyordu. Jasper Hobson onu nasıl durdurabilecekti?

Talihsiz insanlar! Çok kötü bir durumdu bu. Her an batabilir bir teknenin içinde fırtınaya yakalanmışlardı. Kullanmasını bile bilmiyorlardı!

Teğmen.

"Mahvolduk! dedi."

Yürekli Paulina Barnett:

"Hayır Mösyö Hobson," diye karşılık verdi. "İlkin kendimize yardım edelim! Tanrı da bizim yardımcımız olacaktır."

Şu anda aynı yazgıyı paylaşıyorlardı, Jasper Hobson bu kadının yiğitliğini daha iyi anladı.

En acil olan iş, tekneyi ağırlaştıran suyu boşaltmaktı. İkinci bir dalga gelirse bir anda sulara gömülürlerdi. Zaten filikanın hafiflemesinde yarar vardı, o zaman dalgalara daha kolay direnir, suyun dibini boylamak riski azalırdı. Bayan Paulina Barnett ve Jasper Hobson hızlı hızlı suyu boşalttı. Öyle ki su, sağa sola yalpalarken bile tekneyi alabora edebilirdi. Bu da kolay iş sayılmazdı, çünkü her an yeni bir dalgacık içeri giriyordu. Çamçağı bir an olsun elden bırakmaya gelmiyordu. Gezgin kadın daha ziyade bu işe vermişti kendini. Teğmen dümen yekesini tutuyor, rüzgârı arkasına alan filikayı iyi kötü götürüyordu.

Tehlike olasılığını artıran bir olay gecenin gelmesiydi. Ancak buna gece değil de karanlığın bas-

ması diyebiliriz; çünkü yılın bu mevsiminde bu uzak bölgede gece aşağı yukarı birkaç saat sürüyordu. Puslarla karışık alçak bulutlar yoğun bir sis tabakası oluşturunuyordu; ışık bu tabakanın arasından zar zor sızıyordu. Filikanın biraz ötesi seçilmiyordu. Başiboş bir buz parçasına çarparsa parçalara ayrılabilirdi. Kaldı ki başiboş buz parçaları birdenbire ortaya çıkabilirdi ve onlardan sakınmanın olanağı yoktu.

Fırtına bir an yatıştı. Bayan Paulina Barnett:

“Mösyö Hobson, dümen yekesine söz geçiremiyorsunuz galiba?” diye sordu.

Teğmen:

“Hayır madam,” karşılığını verdi. “Başımıza her an bir şey gelebilir, hazırlıklı olun!”

Yürekli kadın yalın bir dille:

“Hazırlıklıyım!” dedi.

O anda bir çatırtı işitildi. Boğuk bir gürültüydü bu. Rüzgârın parçaladığı yelken beyaz bir bulut gibi uçtu. Tekne yelkenden aldığı hızla birkaç saniye daha sürüklendi, sonra durdu. Dalgalar bir tahta parçasıymış gibi onu salladı. Jasper Hobson ve Bayan Paulina Barnett artık her şeyin bittiğini hissetti. Dehşetle sarsıldılar, oturdukları yerden sıçrayıp yara bere içinde kaldılar. Teknede rüzgâra karşı gelecek bir bez parçası bile yoktu. İki talihsiz insan, karanlık su serpintilerinin arasından, karla karışık sağanağın içinde birbirini zor seçiyordu. Seslerini işitemiyorlardı, her an öleceklerini düşünerek belki bir saat böyle kaldılar. Onları kurtaracak yegâne güç olan Tanrı'ya yalvarmaktan başka ellerinden bir şey gelmiyordu.

Öfkeden kudurmuş suların içinde daha ne kadar zaman kalacaklardı? Ne Teğmen Hobson ne de

Bayan Paulina Barnett söyleyecek söz bulabiliyordu. O anda müthiş bir darbe hissedildi.

Filika dev bir buzdağına çarpmıştı. Elle tutunmanın bile mümkün olmadığı, kaygan ve dik inişleri olan yüzer yığınlardan birisiydi bu. Ani çarpışma sonucunda, teknenin ön tarafı yanılmış içeri oluk oluk su giriyordu.

Jasper Hobson:

“Batıyoruz! Batıyoruz!” diye bağırdı.

Gerçekten tekne batıyordu; şimdiden su yoğunluğu yarısını geçmişti.

Teğmen:

“Madam, madam,” diye haykırdı. “Buradayım... Yanınızda kalacağım!”

Bayan Paulina:

“Olmaz Mösyö Jasper!” dedi. “Bir tek kendinizi kurtarabilirsiniz... İkimiz birlikte ölürüz! Beni bırakın! Beni bırakın!”

Teğmen Hobson seslendi:

“Asla!”

Tam bu sözcüğü söylemişti ki yeni bir dalga şoku yiyen filika dikine batmaya başladı. Teknenin aniden yutulmaya yüz tutmasıyla ikisi birden anafurun içinde kayboldu. Birkaç saniye sonra, su yüzüne çıktılar. Jasper Hobson bir koluyla kuvvetle yüzüyor, öbür koluyla arkadaşını tutuyordu. Fakat kudurgan dalgalara karşı uzun süre dayanamazdı, kurtarmak istediği insanla birlikte ölecekti. O anda tuhaf sesler dikkatini çekti. Kuş seslerine hiç de benzemiyorlardı, ama bir insan sesiydi. Jasper Hobson olağanüstü bir çabayla dalgaların üstüne yükseldi, hızla etrafına bir bakış attı. Yoğun sisin arasından hiçbir şey göremedi. Hâlâ o sesleri işitiyordu; yaklaşıyorlardı. Kimdi bu cesaretli insanlar?

Nasıl oluyor da yardımına koşuyorlardı? Fakat, ne olursa olsun, çok geç kalmışlardı. Giysileri ağır gelmişti, teğmen sürüklendiğini hissetti. Artık başını suyun üzerinde tutamıyordu.

O zaman son bir çaba gösterip yürek parçalayıcı bir feryat kopardı ve kocaman bir dalganın içinde kayboldu.

Ama yanılmamıştı. Gölde dolaşan üç kişi, perişan durumdaki tekneyi fark etmiş, onun imdadına

İkisi birden anaforun içinde kayboldular.

koşuyordu. Adamların altındaki tekne fırtınaya direnecek özellikteydi. Kudurgan sulara ancak onlar karşı koyabilirlerdi.

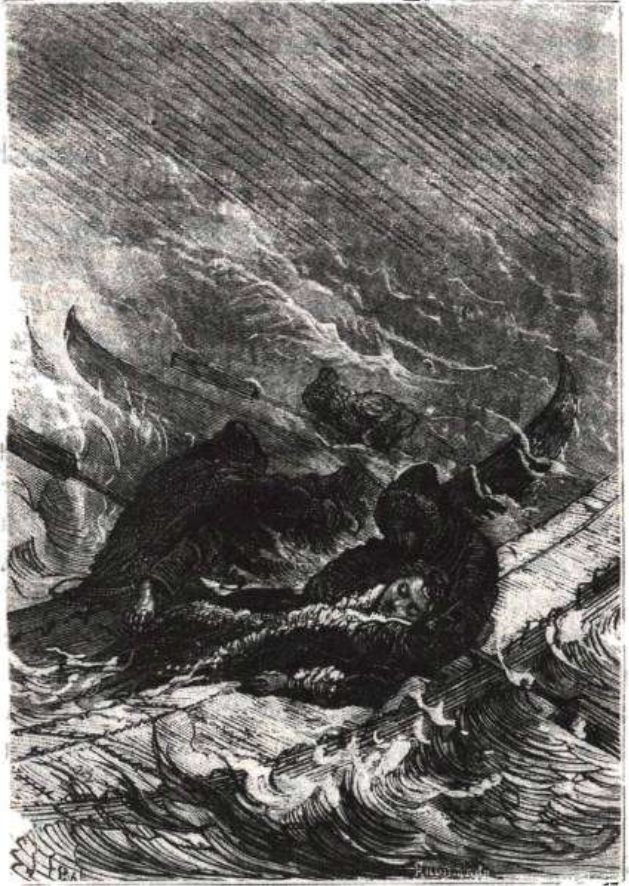
Eskimolardı bu üç kişi. Her biri kayağına sım-sıkı sarılmıştı. Kayak iki ucu kalkık, içi ağaçtan oyulmuş bir kayıktır. Son derece hafif keresteden yapılmıştır; üzerine fok derisi gerilmiş, eklemleri fokbalığı sinirleriyle iyice tutturulmuştur. Kayağın üstü boylu boyunca deriyle kaplanmış, yalnız ortası boş bırakılmıştır. Eskimonun yerleştiği yer orasıdır. Sugeçmez muşambasını bu boşluğun siperine bağlar, o muşamba kayığın bir parçası olur ve kayak bir damla olsun su almaz. Bu esnek ve hafif kayak, her zaman dalgaların sırtında yükselebilir, batmaz, belki alabora olabilir, fakat bir kürek darbesi onu tekrar suların üstüne kaldırır. Bir şalupanın parçalandığı dalgalara direnebilir, direnir de.

Üç Eskimo kaza yerine tam zamanında vardı. Teğmenin umutsuz feryadı onlara yön göstermişti. Jasper Hobson ve Bayan Paulina Barnett boğulmak üzereydi, ama kuvvetli bir el onları yukarı çekiyordu. Karanlık yüzünden kurtarıcıların göremediler.

Eskimolardan biri teğmene sarıldı ve kayığına çekti. Öteki aynı şekilde Bayan Paulina Barnett'i kurtardı. Sonra üç kayak, ayak boyundaki uzun küreklerle ustalıklı manevra edilerek köpüklü dalgaların arasında uzaklaştılar.

Yarım saat sonra iki kazazede bir kumsala çıkarılmıştı. Fort-Providence'dan üç mil geride bir yerdi burası.

Dönüş yolunda tek eksik ihtiyar denizciydi.

Kuvvetli bir el onları yukarı çekiyordu.

X. Geçmişe Bir Bakış

Akşam saat 10'a doğru Bayan Paulina Barnett ve Jasper Hobson kalenin kapısına vuruyordu. Onları yeniden görmek mutluluktu, çünkü kaybolduklarını sanıyorlardı. İhtiyar Norman'ın ölümünü duydukları zaman, sevinç yerini derin üzüntüye bıraktı. Yiğit adam herkes tarafından sevilirdi. Cesur ve vefakâr Eskimolara gelince, teğmen ve arkadaşının sonsuz teşekkürlerini aldıktan sonra kale içine bile girmek istemediler. Yaptıkları iş kendilerine son derece doğal geliyordu; ilk kurtarma eylemi değildi ki bu onların. Göl üzerinde tehlikeli serüvenlerine geri döndüler. Gece gündüz gölü dolaşacak, susamurları ve sukuşları avlayacaklardı.

Jasper Hobson dönüşünün gecesini, yani 1 Haziran gecesini 2 Hazirana bağlayan geceyi tümüyle dinlenmeye ayırdı. Küçük kafile çoktan hazırды, ama teğmeni bekledi. Teğmen ayın 2'sinde sabah-tan yola çıkmaya karar verdi. Tabii ne mutlu ki fırtına dinmişti.

Çavuş Felton acentenin bütün olanaklarını kafilenin hizmetine sundu. Birkaç kızağın köpekleri değiştirildi. Tam hareket anında Jasper Hobson iyice düzene girmiş kızaklarını kalenin kapısında buldu.

Vedalaştılar. Son derece konukseverlik gösteren Çavuş Felton'a herkes teşekkür etti. Özellikle Ba-

yan Paulina Barnett minnettarlığını belirtti. Çavuş kayınbiraderi Long'la içtenlikle tokalaştı, ardından veda töreni son buldu.

Herkes ikişer ikişer kendilerine ayrılan kızaklara bindi. Bu kez, Bayan Paulina Barnett ile teğmen aynı kızakta yer almıştı. Madge ve Çavuş Long onların peşinden gidecekti.

Yerli şefin tavsiyesi üzerine Jasper Hobson, Amerikan kıyısına en kestirmeden varmaya karar vermişti. Fort-Confidence ile sahil şeridi arasından dümdüz gidecekti. İzleyeceği arazi yapısı hakkında oldukça doğru bilgi veren haritasını inceledikten sonra, Coppermine Vadisinden gitmek aklına daha yattı. Coppermine hayli önemli bir akarsuydu; Couronnement Körfezine dökülüyordu.

Fort-Confidence ile bu akarsu ağzı arasındaki mesafe aşağı yukarı seksen beş doksan mildi. Geniş yarımay şeklindeki körfez Krusenstern Burnunun kuzeyinde son buluyordu. Burundan sonra sahil şeridi görünür biçimde batıya yöneliyor, Bathurst Burnundan itibaren yetmişinci paralelin ötesine geçiyordu.

Nitekim Jasper Hobson şimdiye dek izlediği yönü değiştirdi, doğuya yöneldi. Bu şekilde birkaç saat içinde akarsuya ulaşmış olacaktı.

Ertesi gün, 3 Haziranda, öğleden sonra akarsuya ulaşılar. Coppermine'in saf ve hızlı sularında buzlar erimiş, gürül gürül geniş bir vadiye akıyorlardı. Bu sular, üstünden kolayca aşılabilen çok sayıda dere tarafından besleniyordu. Kızakların vadiyi aşması zor olmadı. Kızakta yol alırlarken Jasper Hobson yol arkadaşına bu toprakların tarihini anlatıyordu. Yaşları ve konumları elverdiğinden aralarında sıkı bir yakınlık, içtenlikli bir dostluk

kurulmuştu. Bayan Paulina Barnett kendini bilgilendirmekten hoşlanıyordu. Keşiflere çok meraklı olduğundan kâşiflerin hikâyelerini dinlemekten zevk alıyordu.

Jasper Hobson kendi Kuzey Amerika'sını "gözü kapalı" tanıyordu. Şimdi anlatacakları şeyler arkadaşının merakını büyük ölçüde giderecekti.

"Yaklaşık seksen yıl önceleri," dedi, "bütün şu Coppermine akarsuyunun suladığı kara parçası kimse tarafından bilinmiyordu. Onun keşfedilmesini Hudson Koyu Kumpanyasının ajanlarına borçluyuz. Yalnız madam, bir şey araştırılırken başka şey keşfedilir. Bilmsel alanda da bu böyledir. Colomb Asya'yı araştırıyordu, Amerika'yı buldu.

Bayan Paulina Barnett:

"Peki Kumpanya ajanları neyi arıyorlardı?" diye sordu. "Yoksa şu ünlü Kuzeybatı geçidini mi?"

Genç teğmen karşılık verdi:

"Hayır madam, hayır. Bir yüzyıl önce, Kumpanyanın bu yeni irtibat yolunu kullanmaya hiç ihtiyacı yoktu. Zaten kendisinden çok rakiplerinin işine yarayan bir geçitti orası. Hatta Christophe Middleton adında birinin 1741'de bu toprakları araştırmakla görevlendirildiği söylenir. Bu adam güya Kumpanyadan beş bin lira almış ve iki okyanus arasında denizden hiçbir irtibat yolunun bulunmadığını iddia etmiş.

Bayan Paulina Barnett:

"Böyle bir iddia ünlü Kumpanyanın onurunu küçük düşürmez," dedi.

Jasper Hobson ekledi:

"Zaten böyle bir şeyi savunmuyorum. Ancak hükümet onun girişimlerini kınadı. Öte yandan 1746'da, her kim bu geçidi keşfederse yirmi bin lira

ödül vereceğini vaat etti. Nitekim aynı yıl, iki gözüpek gezgin, William Moor ve Francis Smith, o denli arzulanan geçidi keşfetmek umuduyla Repulse Koyuna kadar gitti. Ne var ki girişimleri başarısızlıkla sonuçlandı. Bir buçuk yıl süren ayrılıktan sonra İngiltere'ye dönmek zorunda kaldılar.”

Bayan Paulina Barnett:

“Peki başka yürekli ve kendinden emin kaptanlar onların izinden gitmediler mi?” diye sordu.

“Hayır madam, hükümetin koyduğu o büyük ödüle rağmen, otuz yıldan bu yana Amerikan kıtasında hâlâ böyle bir girişim yapılmamıştı. Amerikan kıtası yerine İngiliz Amerikası demek daha doğru, çünkü hâlâ bu sıfat geçerli. Ancak 1769'da, bir Kumpanya ajanı Moor ve Smith'in çalışmalarını yeniden ele aldı.”

“Kumpanya sırf kendisi için öngörülen bencil fikirlerine geri döndü, öyle mi Mösyö Jasper?”

“Yok madam, henüz değil. Samuel Hearne –ajanın adı böyle– yerlilerden aldığı bilgiye göre yalnızca bir bakır madenini araştıracaktı. Bu ajan 6 Kasım 1769'da, Prince-de-Galles Kalesinden ayrıldı. Bu kale Hudson Koyunun batı kıyısında, Churchill ırmağı üzerinde kurulmuştur. Samuel Hearne korkusuzca kuzeybatıya doğru ilerledi; ama öyle sert bir soğukla karşılaştı ki yiyeceği de tükenmiş olduğundan Prince-de-Galles Kalesine dönmek zorunda kaldı. Ne var ki yılgınlık gösterecek bir adam değildi. Bir sonraki yıl, beraberinde birkaç Yerliyi de götürerek yeniden yola çıktı. Gelgelelim ikinci yolculuğun akıbeti daha müthişti. Samuel Hearne kendine pek güveniyordu, ama çoğu kez ne doğru dürüst avlanabilmiş, ne de balık bulabilmişlerdi. Hatta bir keresinde, yabani meyveler, eski me-

şin parçaları ve yanık kemikler dışında, yedi gün boyunca kursaklarına bir şey girmedir. Korkusuz gezgin hiçbir sonuç elde edemeden ancak acente-ye geri dönebilecek gücü buldu kendisinde. Fakat yılmadı. 7 Aralık 1770'te üçüncü kez yola çıktı. On dokuz ay süren mücadelenin ardından 13 Temmuz 1772'de Coppermine-River'ı keşfetti. Akarsuyun ağzına kadar ilerledi ve buzulsuz denizi gördüğünü ileri sürdü. Amerika'nın kuzey kıyısına ilk kez ulaşılmış oluyordu."

Bayan Paulina Barnett sordu:

"Fakat kuzeybatı geçidi, yani Atlantik'le Pasifik arasında doğrudan irtibat kuran geçit hâlâ keşfedilmemiş miydi?"

Teğmen:

"Hayır madam," dedi. "Bir sürü maceracı denizci o tarihten bu yana araştırdı. 1773'te Phipps, 1776'dan 1779'a kadar James Cook ve Clerke, 1815-1818 arası Kotzebue, Ross, Parry ve Franklin kendilerini bu işe adadılar. Fakat hiç faydası olmadı. Yalnız zamanımızın bir tek kâşifi, atılgan Mac Clure Kutup Denizini aşarak bir okyanustan öbürüne geçmeyi başardı."

Bayan Paulina Barnett:

"Mösyö Jasper," dedi, "aslında bu tam anlamıyla bir coğrafya keşfi! Biz diğer İngilizler kıvanç duymalıyız! Fakat söyleyin bana, daha cömertçe fikirlere geri dönen Hudson Koyu Kumpanyası Samuel Hearne'den sonra başka bir gezgini desteklemedi mi?"

"Destekledi madam. Kaptan Franklin Kumpanya sayesinde 1819-1822 arasındaki yolculuğunu gerçekleştirebildi. Bu yolculuğu Hearne ırmağı ile Turnagain Burnu arasında yaptı. Bu keşfin yorgunluk ve ıstırapları da ağır oldu. Çoğu kez yolcular yiyecek

sıkıntısı çekti. İki Kanadalı arkadaşları tarafından öldürölüp çiğ çiğ yem oldu... Bu denli acılara rağmen Kaptan Franklin az mesafe katetmedi. Beş bin beş yüz elli millik bir mesafeyi aştı ve kendisinden önce bilinmeyen Kuzey Amerika sahil şeridine ulaştı.”

Bayan Paulina Barnett:

“Az bulunur bir cesaret örneği!” diye ekledi. Onu da kanıtlamış. Bunca çektiği acıya rağmen Kuzey Kutbunu fethetmek için bir atılım daha yapmış.”

Jasper Hobson:

“Evet,” dedi, “ama o yürekli kâşif ne yazık ki keşiflerinin kurbanı oldu, acımasız bir ölümle karşılaştı! Yalnız kesin olan bir şey var ki Franklin’in bütün arkadaşları onunla birlikte yok olmadı. Bu zavallılar hâlâ o dondurucu ıssızlıklarda yaşıyorlar, bundan eminim! Ah! İnsanın içi sızlıyor, onlar o müthiş durumda nasıl terk edilir!”

Teğmen tuhaf bir güvence verirmişçesine heyecan içinde ekledi:

“Günün birinde, o uğursuz felaketin yaşandığı o bilinmeyen toprakların altını üstüne getireceğim ve...”

Bayan Paulina Barnett teğmenin eline sarılarak:

“Ve o gün, ben de sizin yanınızda olacağım,” dedi. “Evet! Bunu defalarca düşündüm. Sizin gibi Mösyö Jasper benim de içim sızlıyor, o yurttaşlarımız, o İngilizler belki yardım bekliyor...”

“O talihsiz insanlar için belki çok geç olacak madam, ama hiç değilse birkaçı kurtulacak, bundan emin olun!”

Bayan Paulina Barnett:

“Tanrı sizi duymuş olsun Mösyö Hobson!” diye cevap verdi. “Sanırım, Kumpanya ajanları bu sahil şeridine çok yakın yerdeler, bu işi herkesten daha

Black'in 1834'te yaptığı yolculukta onlar yardımcı olmamışlar mıydı? Üstelik o yolculuk bize Terre de Roi Guillaume'un keşfini sağlamıştı. Hem Franklin'in başına gelen felaket aynı topraklarda yaşanmamış mıydı? Ajanlarımızdan ikisi, yürekli insanlar Dease ve Simpson, Hudson Koyu valisi tarafından Kutup Denizi kıyılarını araştırmakla görevlendirilmemiş miydi? Üstelik o araştırma sonunda Victoria Toprağı ilk kez keşfedilmemiş miydi? Buna inanıyorum, Kumpanyanın geleceği açık; bütün kuzey kutup kıtası onun sayesinde fethedilmiş olacak. Onun acenteleri yavaş yavaş, kürk hayvanlarının zorunlu olarak sığındığı kuzeye doğru ilerleyecek; günün birinde tam Kutupta bir kale dikilecek. Hem de bütün dünya meridyenlerinin kesiştiği matematiksel nokta üzerinde!..."

Bu konuşmayı daha pek çok başkaları izledi. Jasper Hobson Kumpanyanın hizmetine girmesinden bu yana başından geçen serüvenleri anlattı. Rakip acentelerin adamlarıyla nasıl mücadele ettiğini, kuzey ve batının bilinmeyen yerlerine nasıl keşif gezileri yaptığını hikâye etti. Bayan Paulina Barnett de tropikal bölgelerde yaşadığı olayları ilettiler. Orada ne yaptıysa hepsini söyledi ve günün birinde neyi gerçekleştirmek istediğini tümüyle açıkladı. Bu hoş anlatılar yolculuğun uzun saatlerini dolduruyordu.

Bu esnada, köpekler tarafından doludizgin çekilen kızaklar kuzeye doğru ilerliyordu. Kuzey Kutup Denizine yaklaştıkça Coppermine Vadisi gitgide genişliyordu. Yan taraflardaki tepelerin sarp yamaçları yavaş yavaş alçalıyordu. Reçineli ağaç kümeleri, etraftaki hayli acayip görünümün tek düzeliğini bozuyordu. Akarsuyun içinde sürüklenen birkaç buz parçası güneşin yaydığı ısıya hâlâ

direniyor, ama sayıları günden güne azalıyordu. Bir kayık, hatta bir şalupa hiç zorlanmadan bu akarsuyun akıntısında gidebilirdi. Zaten akıntıyı kesen hiçbir doğal engel, hiçbir kaya parçası görünmüyordu. Coppermine'in yatağı derin ve genişti. Eriyen karlarla beslenen son derece saydam sular ani gürültüler çıkarmadan canlı canlı akıyorlardı. Akarsuyun yukarı bölümünde akıntı, ilkin çok yilankaviydi. Bu yilankavilik daha ileride, yavaş yavaş düzelmeye başlıyor, kilometrelerce düz bir çizgiye dönüşüyordu. Akarsu kıyılarına gelince geniş düzlükler oluşturuyor, ince ve sert kumlarla örtülüyorlardı. Kıyıların bazı kısımlarını kısa, kuru otlar bürümüştü. Kızakların kaymasına elverişli bir zemin oluşturuyorlardı. Kıyılarda bir sorun yoktu, dolayısıyla bu dümdüz arazide köpekler hiç zorlanmıyordu.

Kafile böylece büyük bir hızla ilerliyordu. Gece gündüz devam ediyorlardı. Aslında gece gündüz deyimi ortamı tam anlamıyla ifade etmiyordu, çünkü sürekli gündüz devam ediyormuş gibi tepedeki güneş nadiren kayboluyordu. Bu uzak bölgede, gece ancak iki saat sürüyor, yılın bu döneminde alacakaranlığın ardından hemen gün ışığı belirliyordu. Zaten hava güzel, ufukta biraz pus görünse de gökyüzü epey berraktı. Ve kafile bu olumlu koşullar altında yolculuğuna devam ediyordu.

İki gün boyunca hiçbir zorlukla karşılaşmadan Coppermine akıntısını izlediler. Akarsu dolayları kürk hayvanlarınca pek seyrek ziyaret ediliyordu. Ama bol miktarda kuş vardı. Sansarların, kakımların, kunduzların, tilkilerin ve öteki hayvanların ortalıkta görülmeyişini teğmen kafasına takmadan edemiyordu. İnsanların güneyi terk edişleri gibi bu

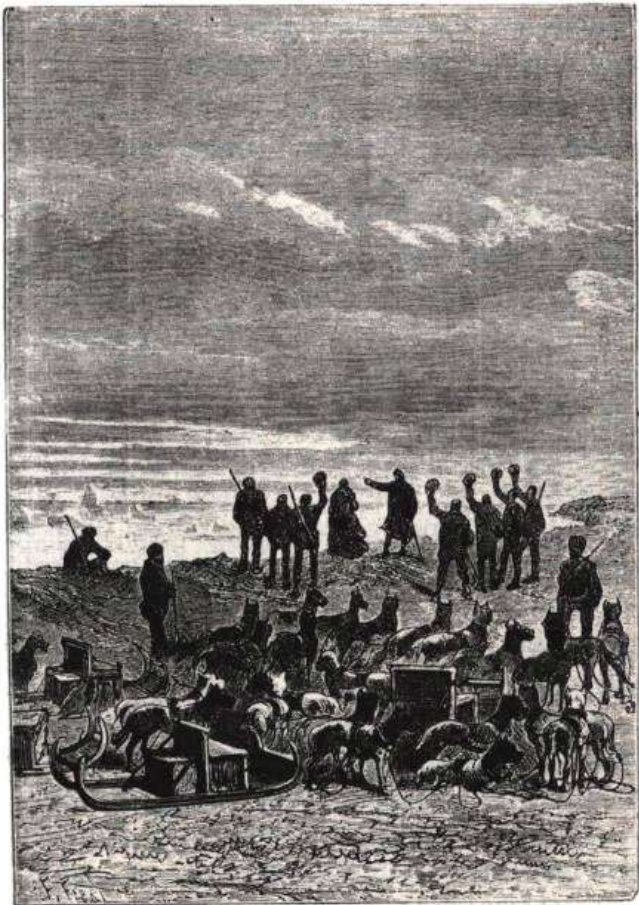
toprakların da terk edilip edilmediğini kendine soruyordu. Belki bunlar da bir sürü av hayvanının peşine takılmış, etoburları, kemirgenleri aşırı miktarda telef etmişlerdi. Böyle olması büyük olasılıktı; zira sık sık terk edilen kamp kalıntılarına, sönmüş ateş kümelerine rastlıyorlardı. Bu izler, yerli ya da yabancı avcılarının az önce buradan geçmiş olduğuna tanıklık ediyorlardı. Jasper Hobson daha kuzeye yönelmesi gerektiğini anlamıştı. Coppermine'in ağzına vardıkları zaman yolculuğun sadece bir kısmı aşılmış olacaktı. Samuel Hearne tarafından keşfedilen bu mıntıkaya ayak basmak için acele ediyordu. Bütün otoritesini kullanarak kafilenin ilerlemesini hızlandırdı.

Zaten herkes, Jasper Hobson gibi sabırsız davranıyordu. Kutup Denizi sahillerine en kısa zamanda varmakta kararlıydılar, bu yüzden hepsi hızlı hareket ediyorlardı. Yiğit öncülerini tanımlanamaz bir güç öne doğru itiyordu. Bilinmeyen uyandırdığı saygınlık akıllarını başlarından alıyordu. Belki dayanılmaz yorgunluklar başgösterecekti. Ama olsun, o denli arzulanan kıyılara ulaşacaklardı ya. Herkes bir an önce varmak, doğrudan hedefe yürümek için telaşa kapılmıştı. Şu anda geçtikleri yerler doğrudan ilgilerini çekmiyordu, asıl Kutup Denizi kıyılarına vardıkları zaman gerçek araştırma başlayacaktı. Herkes yetmişinci paralelde, batının birkaç yüz mil yakınında bulunan o topraklara varmak umuduyla kıvranıp duruyordu.

Nihayet 5 Haziranda, Fort-Confidence'dan ayrılışlarından dört gün sonra, Teğmen Jasper Hobson Coppermine'in gözle görünür biçimde genişlediğini fark etti. Batı kıyı şeridi hafif bir eğik çizgi izleyerek neredeyse dosdoğru kuzeye doğru yöneliyordu.

Doğu tarafı ise, tam tersi, ufuğun son limitlerine kadar genişliyordu.

Jasper Hobson birden durdu ve eliyle arkadaşlarına uçsuz bucaksız denizi gösterdi.

Jasper Hobson eliyle arkadaşlarına uçsuz bucaksız denizi gösterdi.

XI. Kıyıdan Giderek

Altı haftalık yolculuktan sonra, kafilе akarsu ağzının oluşturduğu geniş koya varmıştı. Burası, Amerikan kıtasından açıkça ayrılan yamuk şeklinde bir koy oluşturuyordu. Batıdaki ucu Coppermine'in ağzına açılıyor, doğudaki uç ise, tam tersi, derinliğine uzanan bir kıyı boyu meydana getiriyordu. Adı Entrée de Bathurst diye anılıyordu. Bu tarafta, sahil şeridi çiçekler ve yeşilliklerle süslüydü, küçük küçük koylarla oyulmuş, sivri, sarp burunlarla diken diken olmuş, daha ötede birbirine dolaşan karmaşık boğazlar, dar geçitler yığılmıştı. Bu görüntüye kutup haritalarında göz attığınız zaman tuhaf şekillerle karşılaşıyordunuz. Öbür tarafta, yani koyun sol yanında, sahil Coppermine ağzından başlayarak kuzeye doğru gidiyor, Kruzenstern Burnunda son buluyordu.

Bu geniş koy, Couronnement Körfezi adını taşıyordu. Sularına bir sürü ada ve adacıklar serpilmişti; bunlar Duc-d'York Takımadalarını oluşturuyordu.

Çavuşa danışan Jasper Hobson, bu mıntıkada arkadaşlarına bir günlük mola verdi.

Araştırma artık başlamış oluyordu. Bundan böyle, teğmen ortaklık acentesinin kurulacağı en uygun yeri saptayacaktı. Kumpanya, ajanına yetmişinci paralelin mümkün olduğu kadar ötesine

geçmeyi ve Kutup Denizine ulaşmayı önermişti. Görevini yerine getirmeye çalışan teğmen ancak batıya doğru böyle bir nokta saptayabilirdi. Bu nokta, Amerikan kıtasına ait olmalı ve mümkün olduğu kadar uzak bölgede bulunmalıydı. Gerçekten doğruya doğru uzanan bütün kara parçaları kutup bölgesinin içinde kalıyordu. Bir tek Boothia toprağı belirgin biçimde yetmişinci paralelin tam ucundaydı. Fakat coğrafi konumu bakımından bu durum hâlâ belirsizliğini koruyordu.

Harita üzerinde enlem ve boylam ölçümlerini yaptıktan sonra, Jasper Hobson hâlâ yetmişinci paralelin yüz mil gerisinde bulunduğunu fark etti. Fakat Kruzenstern Burnunun ötesinde, kıyı şeridi kuzeydoğuya yöneliyor ve yetmişinci paraleli keskin bir açıyla aşıyordu. Aşağı yukarı yüz otuzuncu meridyenin üstüydü burası. İşte Yüzbaşı Craventy Bathurst Burnunun bu noktasını işaret etmişti. Ulaşılması gereken bu noktaydı ve mıntıka bir acentenin oluşturulması için gereken olanakları sağlıyorsa yeni kale orada kurulacaktı.

Kutup bölgeleri haritasını çavuşuna gösteren teğmen:

“İşte burası Çavuş Long,” dedi. “Kumpanya tarafından bize dayatılan yer burası. Bu mıntıkada deniz yılın önemli bir bölümü buzlardan arınmıştır, Bering Boğazından geçen gemilere kaleye kadar ulaşma olanağı bu şekilde sağlanmış olur. Gemiler erzak ihtiyacını bizim kaleden edindikten sonra ürünlerin ihracatını yapar.”

Çavuş Long:

“Buna bizim adamların alacağı çifte ücret de dahil,” diye ekledi. “Mademki yetmişinci paralelin ötesine geçmiş olacaklar, buna hakları var!”

Teğmen:

“O işin lafı mı olur,” dedi. “Zaten hiç dırılanmadan kabul edeceklerine eminim.”

Çavuş:

“Şu halde teğmenim,” dedi, “Bathurst Burnuna doğru hareket etmekten başka yapılacak şey kalmadı. Fakat bir günlük mola verdik. Ertesi gün, 6 Haziranda yola çıkarız.”

Yolculuğun ikinci bölümü, birinci bölümden tümüyle farklı olsa gerekti. Kızakların şimdiye kadar ilerlemesini sağlayan koşullar artık geçerli değildi. Her kızak keyfine göre hareket ediyordu. Ancak gündüzleri kısa aralıklarla yürüyor, kıyı boyunca her köşesinde duruyor, çoğu kez yaya olarak devam ediyorlardı. Teğmen Hobson arkadaşlarına bir tek uyarıda bulunmuştu. Kıyı boyundan en az üç mil uzaklaşılmayacak ve kafil e günde iki kez, öğlen ve akşam bir araya toplanacaktı. O tarihte hava sürekli olarak güzel gidiyordu, sıcaklık hayli yüksekti. Çünkü ısı ortalama olarak sıfırın üstünde elli dokuz derece fahrenheit (sıfırın üstünde 15° santigrat) gösteriyordu. İki ya da üç kez, uzun sürmeyen, hızla geçip giden kar fırtınasına yakalandılar, ne var ki ısı büyük ölçüde değişiklik göstermedi.

Kruzenstern Burnu ile Parry Burnu arasında kalan ve iki yüz elli mili aşan bir alanı içine alan Amerikan sahil şeridinin bu bölümü, 6 Hazirandan 26 Hazirana kadar inceden inceye araştırıldı. Bölgenin coğrafi bakımdan keşfi hiçbir özellik ifade etmemekle beraber araştırma sırasında Jasper Hobson, Thomas Black'ten çok yardım aldı; daha eskiden belirlenmiş birkaç hidrografi yanlışını düzeltebildi. Konu Hudson Koyu Kumpanyasını doğ-

rudan ilgilendiriyordu, ama bu topraklar bundan daha uzman bir gözle gözlemlenemezdi.

Gerçekten bu topraklarda av hayvanı bol olabilir miydi? Evcil av hayvanı kadar kürkü için avlanan hayvanların da burada bulunacağından ne kadar emin olabilirdik? Şu memleketin kaynakları, hiç değilse yaz sezonu için, bir acente işletmeye olanak sağlayacak mıydı? Teğmen Hobson'ın kafasını kurcalayan en ciddi sorun buydu. İşte şunları gözlemledi.

Av hayvanı bakımından –Onbaşı Joliffe her şey bir yana, sırf bu konunun üzerine eğiliyordu– etraf gerçekten çok zengindi. Kanatlı hayvanlar, özellikle ördek türleri az sayılmazdı. Ne var ki kemirgenler familyası birkaç kutup tavşanından ibaretti. Bunlar da kendilerine yaklaşmalarına pek izin vermiyordu. Buna karşılık ayların sayısı Amerikan kıtasının bu bölümünde hayli kabarık olsa gerekti. Sabine ve Mac Nap sık sık bu etoburların taze izlerine rastlamışlardı. Hatta içlerinden pek çoğu gözle fark edilmiş ve iz sürerek yakalanmıştı, ama pek yakına sokulmuyorlardı. Anlaşılan bir şey varsa, soğuk iklim başladığı zaman daha yukarı bölgelerden gelen bu karnı aç hayvanlar sık sık Kutup Denizi kıyılarına iniyor olsa gerekti.

Yiyecek sıkıntısı durmadan kafasını kurcalayan Onbaşı Joliffe:

“Ayıyı tel dolabın içine koyduğunuz zaman,” diye anlatıyordu, “hiç azımsanacak bir av eti sayılmaz, çok lazım da olur. Ama onu avlamaya kalkıştığınız zaman, hayli sorunsal bir av hayvanı sayılır, hem onu yakalayıp yakalayamayacağınız da hayli şüphelidir, çünkü siz avcılar onun yazgısına el koymaya çalışırken aynı akıbet sizin başınıza gelebilir!”

Bundan daha bilgece konuşulmazdı. Ayılar kalelerin yiyecek stokları bakımından yeterli av eti sayılmıyordu. Bereket versin, bu arazi ayılardan daha yararlı olan çok sayıda hayvan sürüsü barındırıyordu, üstelik bunlar nefis yiyeceklerdi; Eskimolar ve Yerlilerin belli başlı besin kaynağını oluşturunuyordu. Genellikle rengineyikleriydi bunlar. Onbaşı Joliffe bu olayı gözlemleyince pek sevindi. Zira bu gevişgetirenler kıyı şeridinin bu bölümünde bol miktarda bulunuyordu. Gerçekten doğa onları kendine çekebilmek için her şeyi hazırlamıştı. Bunun için toprağa cömertçe liken ekmişti. Rengeyiği bu bitkiye çok duyarlıdır, belki sırf onunla beslenir. Karları eşeleyerek toprağın içinden likeni bulup çıkarır. Kış mevsimi boyunca hayvanın biricik besin maddesi bu likendir.

Onbaşı gevişgetirenlerin bıraktığı izlere çeşitli yerlerde rastlamıştı. Jasper Hobson da bu gözlemden dolayı az memnun kalmamıştı. Kolayca teşhis edilebilecek izlerdi bunlar; çünkü geyiğin tabanının iç yüzü değil, tümsekli bir yüzeydir, tıpa tıpa deve tabanı gibidir. Bu hayvanlardan oluşan sürülere Amerika'nın bazı kısımlarında rastlanır. Yabani bir yaşam sürdürürler ve binlercesi biraraya gelir. Canlı canlı evcilleştirilmeleri zor değildir ve acentelere büyük hizmetlerde bulunurlar. Sütleri inek sütünden daha besleyicidir. Kızakları çekerler. Ölülerini az yararlı sayılmaz. Derileri çok kalındır ve giyim kuşamda kullanılır. Tüylerinden çok kullanışlı iplik yapılır. Etleri lezzetlidir. Sözün kısası, şu soğuk iklim bölgelerinde ondan daha değerli hayvan yoktur. Rengeyiklerinin varlığı Jasper Hobson'ı cesaretlendirmiş olsa gerekti. Projeleri vardı; bu topraklarda işletme kurmak için bundan daha büyük fırsat bulamazdı.

Kolayca teşhis edilebilecek izlerdi bunlar.

Kürk hayvanları bakımından da pek hoşnut olmuştu. Kunduzlar ve misksıçanları küçük dere-lerin kenarlarına çok sayıda yuva kurmuştu. Porsuklar, vaşaklar, kakımlar, sansarlar, vizonlar sık sık dolayları ziyaret ediyordu. Avcıların buradan uzak olması da hayvanlara huzur veriyordu. İnsan denilen varlık bu yerlerde henüz kalıcı bir iz bırakmamıştı; dolayısıyla hayvanlar buraya güven içinde sığınıyordu. O görkemli tilkilerin izlerine de

rastlamışlardı. Bu hayvan türü giderek azalıyordu, üstelik tilki postu altın gibi kıymetliydi. Sabine ve Mac Nap, araştırma esnasında, bir fırsatını bulup kıymetli bir iki av gerçekleştirmişlerdi. Ama teğmen bu gibi avlanmaları yasakladı. Elverişli mevsim başlamadan bu hayvanları ürkütmek istemiyordu. Çünkü kış aylarında ele geçirilen tilki postu çok daha güzel oluyordu. Öte yandan kızakları aşırı yüklemenin de gereği yoktu. Sabine ve Mac Nap bu nedenleri haklı buldular, ama elleri yine boş durmadı. Bir sansar ya da kıymetli bir tilki tüfeklerinin menziline girdiği zaman hayvanların işini bitiriyorlardı. Gelgelelim Jasper Hobson'ın emirleri kesindi ve onlara aykırı davranılmasına göz yummuyordu.

Nitekim yolculuğun ikinci bölümünde, avcı tüfeklerinin menziline kafilenin yakınlarında görülen birkaç kutup ayısı girebildi. Fakat bu etoburlar henüz açlık çekmediklerinden hemen kaçıveriyordu. Dolayısıyla ciddi bir hedef olmadılar. Bu arada yaklaşan kafiye dört ayaklılar kurban olmamışlardı, ama kanatlı hayvanlar için aynı şey söylenemezdi. Bütün hayvan soyunun bedelini onlar ödedi. Beyaz kafalı kartallar vuruldu. Kulağı sağır edici çığlıklar atıyorlardı. Kuru ağaç gövdelerinde yuva kuran balıkçıl şahinler öldürüldü. Bu kuşlar yaz mevsimi boyunca kutup bölgelerine göç ediyordu. Bundan başka, hayran kalınacak beyazlığı olan kar kazları, yabani denizkazları sıraya girdi. Denizkazları evcilleştirme bakımından kaz familyasının en iyi türünü oluşturuyordu. Kırmızı kafalı, kara göğüslü ördekler, şakacı, az bulunur çirkinlikte, alakarga cinsinden külrengi kuzgunlar, eiders, kılkuyruk denilen siyah denizördekleri ve bu kanatlı ırkın daha bir sürü türleri. Bunların

kulakların sağır eden çığlıkları kutup kayalıklarında yankılanıyordu. Bu uzak sahillerde milyonlarca kuş yaşar ve sayısal bakımdan her türlü tahminin ötesine geçerler.

Anlaşılabacağı gibi dört ayaklıların avlanması yasaklandığından avcılar bu uçucu hayvanların dünyasına çullanmışlardı. On beş gün içinde, özellikle evcil türlerden yüzlerce kuş öldürüldü. Bunların eti, salamura sığır eti ve bisküviye katıştırıldı ve çok lezzetle yenen bir yiyecek oluştu.

Yani hayvan bakımından arazi yoksul sayılmazdı. Kumpanya bu sayede, kolayca mağazalarını dolduracak, ofisler personel bakımından boş kalmayacaktı. Gelgelelim bu iki koşul bir acentenin geleceğini güvence altına alamazdı; yeterli değildi. Kutubun soğuk iklim koşullarıyla mücadele edebilmek için yeterli miktarda yakacak lazımdı. Ve bu ihtiyaç, bol bol tedarik edilmeliydi. Aksi halde bu denli uzak bir memlekette yerleşmenin olanağı yoktu.

Şükürler olsun ki kıyı şeridi ağaçtan geçilmiyordu. Sahilin arka tarafında uzanan tepeler yeşil ağaçlarla örtülüydü. Özellikle çam ağacı çoğunlukta idi. Hatta bu reçineli bitki kümeleri bazı yerlerde ormanlara dönüşüyordu. Öte yandan Jasper Hobson soyut ağaç kümelerini fark etmişti. Bunlar, söğütler, kavak ağaçları, bodur kayın ağaçları ve kocayemiş ağacının sayısız çalılıklarını meydana getiriyordu. Sıcak iklim dönemindeydik; bütün bu ağaçlar yeşillere bürünmüştü. Bu görünüm, kutup bölgelerinin çıplak ve buruk profillerine alışmış gözü biraz şaşırtıyordu. Tepelerin eteklerinde top rak kısa boylu otlarla halı gibi süslenmişti. Rengelikleri bunlarla bol bol otlanıyordu. Zaten kış boyu

onlarla besleneceklerdi. Görüldüğü gibi teğmenin keyfi yerindeydi. Amerikan kıtasının kuzeybatısında bir işletme açabilmesini sağlayacak koşullar olumlu sayılırdı.

Görüldüğü gibi bu toprak parçası hayvanlardan yoksun olsaydı insanlar da buraya pek gelmezlerdi. Ne Eskimolara ne de Yerlilere rastlardınız. Eskimo kabileleri Hudson Koyu yakınındaki bölgelere seve seve gelmişlerdi. Yerlilerde de aksi halde Kutup Dairesinin ötesine kolay kolay geçmezlerdi. Aslında avcılar için riskli bir yerdi burası. Kötü hava koşullarına aniden yakalanabilirler ve dış dünya ile bütün iletişimi kaybedebilirlerdi. İşte bu yüzden Teğmen Hobson hemcinslerinin bu topraklardaki yokluğundan yakınırken haklıydı. Orada, ancak rakiplerini bulabildi. Oysa bakir bir memleket arıyordu; salt kürk hayvanlarının sığındığı ıssız bir mıntıka. Bu konuda, işletmenin başarısına ilgi duyan Bayan Paulina Barnett'in anlamlı sözleri aklından çıkmıyordu. Gezin kadın Hudson Koyu Kumpanyasının konuğu olduğunu unutmuyordu. Doğal olarak teğmenin projelerinin başarıya ulaşması için dileklerde bulunuyordu.

Gelgelelim Jasper Hobson'ın keyfi kaçtı. 20 Haziran sabahı, son günlerde terk edilmiş bir konaklama yeriyle karşılaştı.

Dar, küçük bir koyun dibiydi burası. Darnley Koyu adını taşıyordu. İşte bu koyda bulunan Parry Burnu batıya doğru en sivri ucu oluşturunuyordu. Küçük bir tepeden aşağı bakınca o kamp yeri seçiliyordu; kazıklarla çevrelenmiş bir savunma siperi ve sönmüş ocakların üstüne yığılmış, soğumuş küllerden ibaretti.

Bütün kabile kamp yerinin etrafında toplandı. Böylesi bir keşiften Teğmen Hobson hiç hoşnut kalmamıştı; bunun herkes farkındaydı.

“İşte uğursuz bir manzara,” dedi. “Aslında yolumun üstünde bir kutup ayısı ailesine rastlamayı tercih ederdim!”

Bayan Paulina Barnett karşılık verdi:

“Ama burada konaklamış insanlar, kim olurlarsa olsunlar, şimdi herhalde çok uzaklarda olsalar gerek. Büyük olasılıkla, güneye doğru, her zamanki avlanma bölgelerine çekilmişlerdir.”

Teğmen:

“Bu, duruma göre değişir madam,” dedi. “Eğer burada gördüklerimiz Eskimoların izleri ise o zaman kuzeye doğru yollarına devam etmişlerdir. Fakat bunlar Yerlilerin bıraktığı izler ise belki şimdi bu yeni avlanma bölgesini araştırmaya koyulmuşlardır. Yineliyorum, bizim için gerçekten olumsuz bir durum.”

Bayan Paulina Barnett sordu:

“Peki bu yolcuların hangi ırka ait olduğunu anlayabilir miyiz? Bunlar ya Eskimolardır ya da güneyin Yerlileri. Bana öyle geliyor ki gelenek ve görenekleri çok farklı olan kabilelerin konaklama biçimi de farklı olur.”

Bayan Paulina Barnett haklıydı. Kamp yerini enine boyuna incelerlerse bu önemli sorunun çözülmesi mümkündü.

Jasper Hobson’la yanındaki birkaç kişi bu olayı incelemeye başladı. Birkaç iz, unutulmuş bir eşya, hatta parmak izleri bulmaya çalıştılar. Gelgelelim ne toprakta ne de soğumuş küllerde bir iz belirliyordu. Şuraya buraya atılmış birkaç hayvan kemiği hiçbir şey ifade etmiyordu. Teğmen çok kızmıştı.

Bu anlamsız araştırmadan vazgeçmek üzereydi ki Bayan Joliffe'in seslendiğini işitti. Kadın yüz adım kadar uzakta, sol tarafta duruyordu.

Çok geçmeden Jasper Hobson, Bayan Paulina Barnett, çavuş, onbaşı ve daha birkaç kişi genç Kanadalı kadına doğru yöneldi. Genç kadın kımıldamadan duruyor, dikkatle yere bakıyordu.

Onun yanına eriştikleri zaman Bayan Joliffe Teğmen Hobson'a:

"Siz birtakım izler mi arıyorsunuz?" dedi. "İşte bakın!"

Bayan Joliffe çok sayıda ayak izlerini işaret ediyordu. İzler balçıklı zeminde açıkça belli oluyordu.

Kendine özgü bir iz olsa gerekti. Zira Eskimoların ve Yerlilerin hem ayakları hem ayakkabıları birbirinden tümüyle farklılık gösterir.

Fakat her şeyden önce, Jasper Hobson'ın dikkatini bu izlerin özelliği çekti. İnsan ayağından, hatta ayakkabı giymiş bir ayağın basıncından ileri geldikleri görülüyordu. Ama tuhaf olan şey şu ki ayak tabanı değildi bunlar. Her biri topuksuz ayaktı sanki. Üstelik izler çoğalıyor, yaklaşıyor, iç içe geçiyorlardı. Her şey bir yana, sınırlı bir çemberin içinde toplanmışlardı.

Jasper Hobson arkadaşlarına bu tuhaflığı işaret etti.

"Bunlar, yürüyen birinin ayak izleri değil," dedi.

Bayan Paulina Barnett ekledi:

"Bu kişi sıçramıyor, mademki topuktan yoksun."

Bayan Joliffe:

"Yok canım!" dedi. "Bu dans eden bir kişinin ayak izleri!"

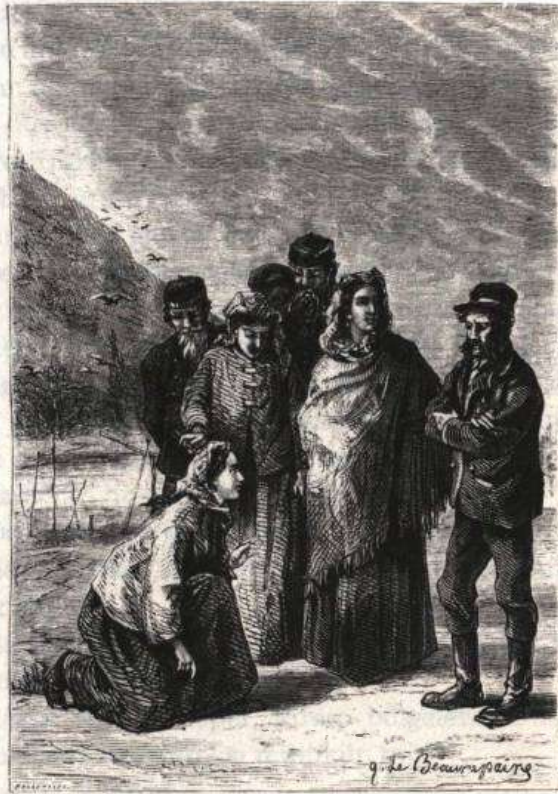
Elbette Bayan Joliffe'in hakkı vardı. İzlere iyice baktığınız zaman, onların bir insanın ayak izleri olduğuna kuşku yoktu. Galiba koreografik figürler

çizen biriydi. Ama bu ölçülü, ağır ve basık bir dans olamazdı. Hafif, sevimli, neşeli bir dansa benziyordu. Bu gözlem tartışmasız doğrudu. Kutup Dairesinin üstünde bir yerdi burası. O dans eden insanın sevinci nereden ileri geliyordu? Amerikan kıtasının şu uç noktasında, o insanı o denli sevince boğarak dans ettiren şey ne olabilirdi?

Teğmen:

"Kesinlikle bu bir Eskimo değil," dedi.

Onbaşı Joliffe seslendi:

"Bu, dans eden bir kişinin ayak izleri!"

“Yerli de olamaz!”

Çavuş Long sakın sakın:

“Yok canım! Bu, bir Fransız,” dedi.

Herkes aynı fikirdeydi. Yeryüzünün böylesi tuhaf bir noktasında, ancak bir Fransız dans edebilirdi.

XII. Geceyarısı Güneşi

Çavuş Long'un tahmini biraz havada kalmıyor muydu? Dans etmişlerdi, bu açıkça görülüyordu, ama bir tek kişi, bir Fransız bu dansı yapabilir miydi?

Bu arada Çavuşun tahmini, Teğmen Jasper Hobson'ın aklına yatmıştı. Zaten hiç kimse bunun aksini düşünmüyordu. Herkesin düşüncesine göre, bir yolcu grubu içinde bulunan Vestris'nin bir yurttaşı bu figürleri çizmişti.

Anlaşıldığı gibi bu keşif teğmeni tatmin etmedi. Jasper Hobson bazı rakiplerinin kendisinden önce davranmış olmasından endişe ediyordu. Kumpanya kendi projesini sır gibi saklamasına rağmen bu kişiler, İngiliz Amerikası'nın kuzeybatı topraklarına girmiş olabilirlerdi. Herhalde proje hakkında bilgi sızdırılmış, bu haber Birleşik Devletler ya da Kanada'nın ticari merkezlerinde yayılmıştı.

Dalgın dalgın yürürken bir an durdu, tekrar yürümeye başladı. Teğmen çok kuşkulu bir durumda kalmıştı.

Bu olayın ardından, Bayan Paulina Barnett doğaç olarak şu soruyu sordu:

"Ama Mösyö Jasper, Kutup bölgelerinde hâlâ Fransızların bulunması mümkün mü?"

Jasper Hobson:

“Evet madam,” diye cevap verdi. “O Fransızlara Kanadalılar demek daha doğru. İkisi de aynı şey. Eskiden Kanada Fransa’ya aitti. Bu Fransızlar eski Kanadalı ailelerin soyundan gelenlerdir. Yalnız bu insanlar korkulacak rakipler değiller artık.”

Gezgin kadın:

“Zaten doğrusu da bu. Eski Kuzeybatı Kumpanyasını yuttuktan sonra Hudson Koyu Kumpanyası Amerikan kıtasında rakipsiz kalmış olsa gerektir.”

Jasper Hobson devam etti:

“Madam, bizim dışımızda kürkçülük ticareti yapan bir firma yok artık. Fakat bağımsız, özel firmalar bulunabilir. Genellikle bunlar Amerikan şirketleridir. Bu şirketler Fransız uyruklu ajanları çalıştırmırlardır.”

Bayan Paulina Barnett sordu:

“O ajanlar pek revaçta kişiler galiba, öyle değil mi?”

“Elbette madam, hem bu konumu hak ediyorlar. Kanada’da Fransız egemenliği seksen dört yıl sürdü. Fransız ajanlar bizimkilere oranla belirgin bir üstünlük gösterdiler. Rakiplerimiz olsalar da onların hakkını yememek lazım.”

Bayan Paulina Barnett:

“Özellikle rakiplerimiz! diye ekledi.

“Evet... Özellikle... O tarihte, Fransız avcılar merkez işletmelerinin bulunduğu Montreal’den yola çıktılar, ötekilerden çok daha yürekli davranıp kuzeye doğru ilerlediler. Yerli kabilelerin arasında yıllarca yaşadılar. Bazen o insanlarla evlilik bile yaptılar. O avcılara “orman çapkınları” ya da “Kanadalı gezginler” gibi lakaplar takılmıştır. Birbirlerini kuzen ya da kardeş gibi görüyorlardı. Yürekli, becerikli, çok yiğit, çok kaygısızdılar. Irmak ve nehir gemiciliğinde son derece uzmandılar. Soylarına

özgü o uysal karakterleri her şeye katlanmalarını sağlamıştı. Çok özverili ve hangi koşullar altında olursa olsun, her şeye hazırlıklıydılar. Çok neşeli olmak da onlar için şarkı söylemek ya da dans etmek demekti.”

“Az önce izlerine rastladığımız o yolcu grubunun kürk hayvanları avlamak amacıyla bu denli uzaklara geldiğini düşünüyor musunuz?”

Teğmen Hobson:

“Neden olmasın madam,” diye cevap verdi. “Kessin olan bir şey var ki bu insanlar da yeni avlanma bölgelerinin ardında koşuyor. Onları durdurmak bizim elimizde değil, biz, kendi işimize bakalım. Her türlü rekabetle mücadele etmeyi korkusuzca göze almalıyız!”

Teğmen Hobson olası bir rekabetle karşılaşacağını umuyordu. Zaten ona karşı çıkamazdı. Ekibinin hızla yola çıkması için acele etti. Bir an evvel, yetmişinci paralelin ötesine geçmekte kararlıydı. Belki –hiç olmazsa böyle umuyordu– rakipleri oraya kadar peşlerinden gelmeyi göze alamayacaklardı.

Daha sonraki günler, küçük kafil yirmi mil kadar güneye doğru geri döndü. Franklin Koyunun çevresinden dolaşacaklardı. Bu şekilde daha kolay ilerleyeceklerdi. Bölge hâlâ yeşillere bürünmüş görünümünü koruyordu. Daha önce gözlemledikleri dört ayaklılar ve kuşlar sık sık ortalıkta görünüyordu. Büyük olasılıkla Amerikan kıtasının kuzeybatı ucu canlılarla kaynıyordu.

Dalgalarıyla sahil şeridini okşayan deniz göz alabildiğine uzanıyordu. Zaten son zamanların haritaları Amerikan sahil şeridinin kuzeyinde hiçbir kara parçasını işaret etmiyordu. Buzlardan arınmış, bomboş bir alandı burası. Bering Boğazından

geçerek Kutuba gelmek isteyen denizcilerin yolunu sadece bankiz kesebilirdi.

4 Temmuzda, kafilâ yarınmay şeklinde, derinliğine oyuk bir koy olan Whasburn Koyunun çevresinden dolaştı. Şimdiye dek pek bilinmeyen bir göl kıyısına ulaştı. Göl aşağı yukarı iki kilometrekare genişliğinde küçük bir alanı kaplıyordu. Aslında burası göl değil de içinde tatlı su bulunan bir gölcüktü.

Kızaklar hiç zorlanmadan, sessiz sessiz yol alıyordu. Yeni bir acente kurucusu gözüyle bakılınca bölgenin görünümü imrenilecek gibiydi. Arkasında şu gölcük bulunan ve Bathurst Burnunun tam ucunda kurulmuş bir kalenin tam karşısında kocaman geçiş yolu Bering Boğazı, yani buzulsuz deniz yer alacaktı. Öyle ki bu deniz sıcak mevsimin dört beş ayında buzulsuz konumunu korurdu; bu konum ihracat ve konaklama olanakları bakımından son derece elverişliydi.

Ertesi gün, 5 Temmuz, saat üç buçuğa doğru, kafilâ nihayet Bathurst Burnunun ucunda durdu. Şimdi geriye bu burnun tam yerini saptamak kalıyordu. Haritalar yetmişinci paralelin üstünde gösteriyordu. Fakat bu kıyıların hidrografi bakımından doğru saptanmış olduğuna pek güvenilmesi doğru sayılmazdı. Çünkü ölçümler yeterli bir kesinliğe varamamıştı. Jasper Hobson şimdilik bu mıntıkada durmaya karar verdi.

Onbaşı Joliffe:

“Bizim kesinlikle burada yerleşmemize kim ka-nışabilir?” diye sordu. “Sanırım, siz de aynı fikirde-siniz teğmenim, etraf çok çekici.”

Teğmen Hobson:

“Benim değerli onbaşım,” karşılığını verdi, “eğer çifte ücret alırsanız sizin için daha çekici görünecek.”

Onbaşı Joliffe:

“Buna hiç kuşku yok,” dedi, “Kumpanya talimatlarına uymak gerekir.”

Jasper Hobson:

“Yarına kadar sabredin,” diye ekledi, “eğer sandığım gibi Bathurst Burnu gerçekten kuzey bölgesinde, yetmişinci paralelin ötesinde bulunuyorsa buraya çadırımızı dikeriz.”

Gerçekten yerleşmeye elverişli bir yerdi burası. Pekâlâ bir acente kurulabilirdi bu mıntıkada. Gölcüğün kıyıları ağaçlıklı tepelerle çevriliydi. Bol bol çam ağaçları, kayın ağaçları göze çarpıyordu. Bunlar yeni kalenin inşasında kullanılacak ve yakacak ihtiyacını karşılayacaktı. Teğmen ve arkadaşları burnun tam ucuna kadar ilerledi. Batıda kıyının çok uzun bir yay çizerek büküldüğünü gözlemlediler. Birkaç mil ötede, hayli yüksek kayalıklar ufku örtüyordu. Gölcüğün sularına gelince, tuzlu ve acı değil de tatlı olduğunu keşfettiler. Tuzlu olmasından kuşkulanmışlardı, ne de olsa denizle komşuydu. Fakat her şey bir yana, eğer bu su içilmez türden olsa bile tatlı sudan yoksun kalmaları mümkün değildi. Çünkü küçük bir akarsu, berrak ve serin sularını Kutup Denizine boşaltıyordu. Akarsuyun bulunduğu yer Bathurst Burnunun birkaç yüz adım gerisindeydi ve dar bir ağızdan denize açılıyordu. Bu ağız kayalarla kuşatılmamış, ama kum ve topraktan oluşan hayli tuhaf bir yığılma meydana getirmişti. Böylece doğal bir liman oluşuyordu. İki ya da üç gemi açık denizin rüzgârlarına karşı pekâlâ burada bannabilirdi. Bering Boğazından gelecek gemilerin demir atma alanı için son derece avantajlı bir konumdu bu. Jasper Hobson, gezgin kadın onuruna bir incelik gösterip bu küçük akarsuya Pa-

ulinariver, küçük limana Port-Barnett adını verdi. Bu adlandırma gezgin kadını pek hoşnut kıldı.

Kaleyi Bathurst Burnunun biraz arkasında kalan bir yere inşa ederlerse merkez konutla mağazalar soğuk rüzgârlara karşı kesinlikle korunmuş olacaktır. Burnun yüksek olması, doğaldır ki siper olacak ve şiddetli kar fırtınalarından korunmalarını sağlayacaktı. Aksi halde konutlar birkaç saat içinde karlar altında kalabilir, düşen kalın çığ yığınları onları toprak altına gömebilirdi. Yüksek burunla gölcük kıyısı arasında kalan alan hayli genişti; bir acente işletmek amacıyla gereken inşaatların yapılabilmesine elverişliydi. Hatta bu alan kazıklı surlarla çevrilebilir, kayalığın dik inişlerinden destek alabilirdi. Böylece burnun kendisi, tahkim edilmiş bir tabyayla kaplanacaktı. Bunlar doğrudan savunma amaçlı çalışmalardı. Fakat bu topraklara yerleşmeye kalkışacak rakipleri düşünürsek çok önemli sayılacak önlemlerdi. Nitekim Jasper Hobson hiçbir işe girişmeden önce, durumun savunma bakımından son derece elverişli olduğunu gözlemledi.

Hava hâlâ güzeldi, sıcaklık fena sayılmazdı. Ne ufukta, ne gökyüzünde bulut vardı. Yalnız ılımlı ve sıcak ülkelerde görülen berrak gökyüzünü bu soğuk bölgelerde aramak boşunadır. Yaz mevsimi boyunca, hafif bir pus neredeyse sürekli olarak havada kalır; fakat kış ayları gelip çatınca buzdağları harekete geçer, boğuk kuzey rüzgârı kamçılarmış gibi kayalara çarpar, bu topraklarda bir gece dört ay sürer. O zaman, Bathurst Burnunun hali nice olacaktır? Şimdilik Jasper Hobson'ın hiçbir arkadaşı bunları aklına getirmiyordu. Hava olağanüstü güzellikteydi: Yeşillere bürünmüş bir görünüm, ılık ılık bir hava, ıslıl ıslıl deniz...

Geçici bir kamp kurarak geclemek için her türlü malzeme kızaklarda hazırды. Kamp tam gölcüğün kıyılarında kuruldu. Karanlık basana kadar Bayan Paulina Barnett, teğmen, Thomas Black ve Çavuş Long keşif amacıyla etrafı kolaçan etti. Toprak parçası her bakımdan elverişliydi. Jasper Hobson tam anlamıyla durumu anlamak için bir an önce ertesi günü bekliyordu. O zaman, Kumpanya

Geçici bir kamp kuruldu.

tarafından önerilen koşulların bulunup bulunmadığını görecekti.

Araştırmaları sona erince, gökbilimci:

“İşte teğmenim,” dedi, “gerçekten çok sevimli bir yer. Kutup Dairesinin ötesinde, böyle bir yer bulunduğunu söyleseler inanmazdım.”

Jasper Hobson karşılık verdi:

“Tabii Mösyö Black, dünyanın en güzel yerleri buradan başlıyor! Şu kara parçasının enlem ve boylamını belirlemek için sabırsızlanıyorum.”

Gelecekteki güneş tutulmasından başka şey düşünmeyen gökbilimci:

“Özellikle enlem gerekli!” dedi. “Mösyö Hobson, sanırım yiğit arkadaşlarınız sizden çok sabırsızlanıyorlar. Malum ya, yetmişinci paralelin ötesinde bulunduğumuzu saptarsanız çifte ücret var!”

Bayan Paulina Barnett sordu:

“Ya siz Mösyö Black, salt bilimsel açıdan siz sabırsızlanmıyor musunuz? Şu paraleli aşmamız sizin için çok önemli değil mi?”

Gökbilimci cevap verdi:

“Kuşkusuz madam, kuşkusuz çok önemli. Ben güneş tutulmasını gözlemlemekle yükümlüyüm. Tam isabetle yapılan ölçümlere göre, ancak yetmişinci paralelin az ötesinde bulunan bir gözlemci bu olayı tam anlamıyla inceleyebilir. Bathurst Burnunun konumunu saptamak için ben de teğmenimiz kadar sabırsızlanıyorum.”

Gezgin kadın:

“Yalnız Mösyö Black,” dedi, “yanılmıyorsam güneş tutulması 18 Temmuzda meydana gelecek, öyle değil mi?”

“Evet madam, 18 Temmuz 1860'ta.”

“Biz şu anda, henüz 5 Temmuz 1859'dayız! Olay bir yıl sonra gerçekleşecek!”

Astronom:

“Elbette madam,” diye cevap verdi. “Ancak gelecek yıl yola çıksaydım çok geç kalma riskim vardı.”

Jasper Hobson:

“Gerçekten Mösyö Black,” diye ekledi, “bir yıl önceden davranmakla iyi ettiniz. Şimdi, tutulma olayını kaçırmamanıza imkân yok. Öte yandan itiraf edeyim ki Fort-Reliance’dan Bathurst Burnuna kadar süren yolculuğumuz son derece elverişli koşullarda gerçekleşti. Hiç yorgunluk hissetmedik, sonuçta hiç gecikmeden vardık. Doğrusunu söylemek gerekirse ağustos ayının ortasından önce buraya varacağımızı ummuyordum. Eğer tutulma 18 Temmuz 1859’da, yani bu yıl olsaydı çoktan kaçırmış olacaktınız. Ne var ki yetmişinci paralelin ötesinde bulunduğumuzu henüz bilmiyoruz.”

Thomas Black:

“Doğru söylüyorsunuz sevgili teğmenim,” dedi. “Sizinle beraber gelmekten hiç pişman değilim. Tutulma olayını önümüzdeki yıla kadar sabrederek bekleyeceğim. Sarışın Phœbé hayli büyük bir hanımefendidir, onu beklemek kendisini onurlandırır!”

Ertesi gün, 6 Temmuz, öğleden az önce, Jasper Hobson ve Thomas Black, Bathurst Burnunun konumunu tam isabetle belirlemek için işe başladılar. Yani bu mevkinin enlem ve boylamını saptayacaklardı. O gün güneşin yaydığı ışık yeterliydi ve ölçümleri yapmak mümkündü. Üstelik güneş yılın bu döneminde ufukta en yüksek noktasına erişmiş bulunuyordu. Dolayısıyla meridyenden geçerken doruk noktasına çıkması iki gözlemcinin işini kolaylaştırıyordu.

Zaten bir gün önce teğmen ve astronom, sabahleyin, farklı yüksekliklerde saat dilimlerini he-

saplayarak bulundukları yerin boylamını kesin bir sonuçla elde etmişlerdi. Ancak enlemin ölçülmesi özellikle Jasper Hobson'ın kafasını kurcalıyordu. Şayet Bathurst Burnu yetmişinci paralelin ötesinde ise, aslında bu da önemli sayılmazdı.

Öğle vakti yaklaşıyordu. Kafiyei oluşturan bütün insanlar, sekstantlarıyla çalışan gözlemcilerin etrafını sarmıştı. Bu yiğit insanların sabırsızlığını anlamak zor sayılmazdı; çünkü hepsi birlikte gözlemin sonucunu bekliyordu. Gerçekten onlar için önemli olan yolculuğun amacına ulaşım ulaşmasıydı. Yoksa kıyı şeridinde araştırmaya devam etmek zorunda kalacaklardı. Kumpanyanın dayattığı koşullarda yeni bir yer bulmaları gerekiyordu.

Nitekim araştırmaya devam etmeleri de büyük olasılıkla hiçbir sonuç doğurmayacaktı. Gerçekten Amerikan kıyısının bu bölümünü içine alan haritalar çok yetersizdi. Bathurst Burnundan başlayan sahil şeridi, batıya yönelerek tekrar yetmişinci paralelin altına iniyordu. Sonra yeniden Rus Amerikası'na geçiyordu; işte burada İngilizlerin hiçbir yerleşme hakkı bulunmuyordu. Bu kuzey topraklarının haritalarını titizlikle inceledikten sonra, Jasper Hobson'ın Bathurst Burnuna yönelmesi boşuna değildi. Gerçekten bu burun sipsivri bir nokta gibi yetmişinci paralelin üstüne çıkıyordu. Yüz ve yüz ellinci meridyenler arasında, bu kıtaya ilişkin, yani İngiliz Amerikası'na dahil olan başka hiçbir yüksek çıkıntı yoktu. Geriye Bathurst Burnunun en modern haritalarca işaret edilen mevkide bulunup bulunmadığını belirlemek kalıyordu.

Kısaca, kesin gözlemler elde etmek kaçınılmazdı. Thomas Black ve Jasper Hobson'ın çözmek zorunda olduğu en önemli sorun buydu.

O sırada güneş, doruk noktasına yaklaşıyordu. İki gözlemci sekstantlarının dürbünlerini yükseltmekte olan güneşe doğru çevirdi.

Herkes derin bir sessizliğe gömülmüştü.

Çok geçmeden Jasper Hobson haykırdı:

“Tam on iki!”

Aynı anda Thomas Black tekrarladı:

“Tam on iki!”

Hemen dürbünler indirildi. Teğmen ve astronom, elde ettikleri açılar okudular, hemen bu gözlemin rakamlarını kaydettiler.

Birkaç dakika sonra Teğmen Hobson ayağa kalktı ve arkadaşlarına seslenerek:

“Dostlarım,” dedi, “bugün, 6 Temmuzda, Hudson Koyu Kumpanyası vaadini tutarak ücretinizi iki katına çıkarmıştır!”

Teğmen Hobson’ın değerli arkadaşları hep bir ağızdan haykırdılar:

“Yaşasın! Yaşasın Kumpanya!”

Gerçekten Bathurst Burnu ile o burnu sınırları içine alan bölge kesin olarak yetmişinci paralelin üstünde bulunuyordu.

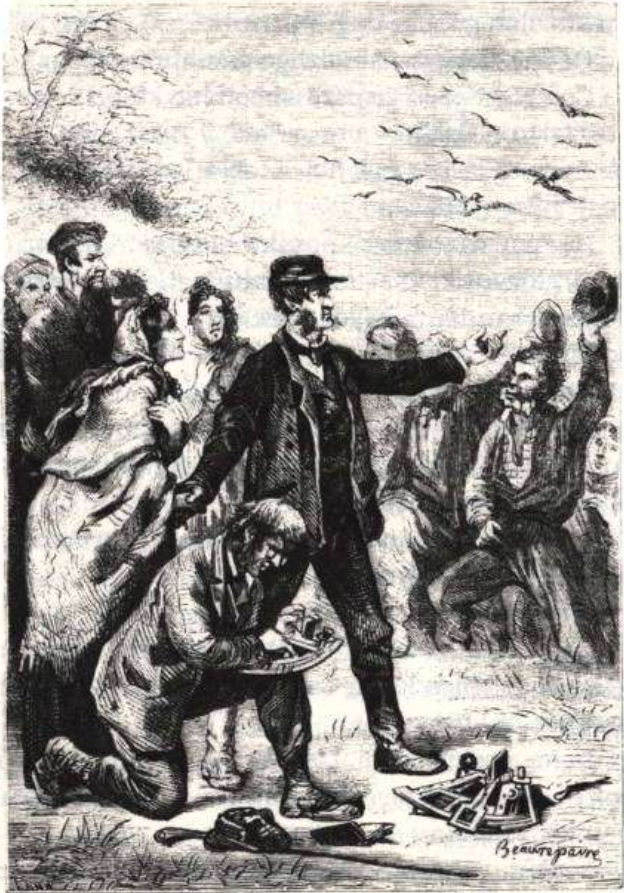
Daha ileride, yeni kalenin geleceğine yönelik çok büyük önem taşıyan ve bir saniye sonra saptanan koordinatları da şöyleydi:

Boylam: 127° 36’ 12” Greenwich meridyeninin batısında.

Enlem: 70° 44’ 37” kuzey.

Aynı gece bu yürekli öncüler kamp kurmuşlardı. Şu anda yaşanan dünyanın çok ötesindeydiler. Fort-Reliance’la aralarında sekiz yüz mili aşan bir mesafe vardı. Batı ufkunun kıyılarını sıyrarak geçen güneşi gördüler.

Geceyarısı güneşi ilk kez gözlerini kamaştırıyordu.

Teğmen Hobson ayağa kalktı ve arkadaşlarına seslendi.

XIII. Fort-Espérance

Kalenin hangi mevkide kurulacağı kesinlikle belli olmuştu. Hiçbir yer bu denli uygun olamazdı. Göl-cüğün doğu kıyısında seçtikleri arazi doğal bakımdan düz ve Bathurst Burnunun ters tarafında bulunuyordu. Jasper Hobson hemen merkez konutun inşasına başlamaya karar verdi. Şimdilik herkesin kendi isteğine göre organize olması öngörüldü. Geçici konaklamayı sağlamak için becerikli bir yöntemle kızaklardan yararlanıldı.

Zaten, becerikli adamları sayesinde, merkez bannağın en az bir ay içinde inşa edileceğini umuyordu. Yapının yeterli genişlikte olması gerekiyordu. Zira kafiye oluşturur on dokuz kişi geçici olarak orada bannacaktı. Daha ileride, şiddetli soğuklar başlamadan önce, gereken zaman da kalırsa askerlere ayrılan lojmanlar yapılacak, kürkleri depolamak amacıyla mağazalar kurulacaktı. Fakat Jasper Hobson, bu çalışmaların ancak eylül ayının sonuna doğru tamamlanabileceğini tahmin ediyordu. Eylül ayından sonra geceler uzayacak, kötü iklim koşulları başlayacaktı. İlk don olaylarıyla birlikte kış mevsimi bastıracağından, ister istemez her tür çalışmaya ara verilecekti.

On asker, Yüzbaşı Craventy tarafından özellikle bu iş için seçilmişti. İçlerinden ikisi, Sabine ve

Marbre uzmanlaşmış avcıydı. Geride kalan sekiz kişi, tüfek kadar baltayı da ustalıkla kullanıyordu. Denizciler gibi herşeye eli yatkın, her şeyi becerebilen adamlardı. Fakat şimdilik, asker olarak değil de işçi gibi kullanılmaları gerekiyordu. Zira hiçbir düşmanın saldırmayı bile aklından geçiremeyeceği bir kalenin yerden yükselmesi söz konusuydu. Petersen, Belcher, Raë, Garry, Pond, Hope ve Kellet gayretkeş ve becerikli bir doğramacılar grubunu oluşturuyordu. Stirling'den bir İskoçyalı, Mac Nap, bu adamlara öncülük edecekti. Kendisi de evlerin, hatta gemilerin inşası konusunda hayli becerikliydi. Aletler yok sayılmazdı: Baltalar, iki ağızlı keserler, küçük el testereleri, keskiler, rendeler, kollu testereler, çekiçler, tokmaklar, makaslar, vb. Adamlardan biri, Raë, uzman bir demirciydi. Küçük bir demirhanede, doğrama işleri için gerekli olan bütün takozları, cıvataları, yuva dişlerini, çivileri, vidaları ve cıvata somunlarını imal edebilirdi. Bu işçilerin arasında hiç duvarcı yoktu, zaten ihtiyaç duyulmuyordu, çünkü acentenin bütün yapısını ağaçtan yapılacaktı. Şükretmek gerekir ki Bathurst Burnu dolaylarında ağaçtan bol bir şey bulunmuyordu. Gelgelelim Jasper Hobson'ın dikkatini çeken bir tuhafılık göze çarpıyordu. Zira bu mıntıkada, ne kayaya ne de taş parçasına rastlamıştı. Hatta çakıltaşı, yassı çakıl bile yoktu; toprak, kum, hiçbirisi. Kıyı boyuna sayısız ikiçeneli böcek kabukları serpilmişti. Bunlar, dalgaların karaya çarparak geriye dönmeleri sonucu etrafa dağılmıştı. Bir de deniz bitkileri ya da selentereler görülüyordu. Çoğunlukla bunlar deniz kestaneleri ve deniz yıldızlarından ibaretti. Öte yandan teğmen Bayan Paulina Barnett'in de dikkatini çekti; gerçek-

ten burun dolaylarında bir tek taş, bir tek parça çakmaktaşı, bir tek granit kalıntısı mevcut değildi. Burnun kendisi bile yer değiştirebilir toprağın üst üste yığılmasından meydana gelmişti. Bu molekülleri ancak biraz bitki örtüsü birbirine eklemliyordu.

O gün, ikinci vakti, Jasper Hobson, usta doğramacı Mac Nap merkez konutun oturtulacağı mevkiiyi belirlemeye gittiler. Bathurst Burnunun ete-

asper Hobson ve usta Mac Nap konut çevresini bir iple çizdiler.

ğinde uzanan düzlüğü seçtiler. Gölcüğü ve batıya doğru on iki millik bir mesafeyi buradan görmek mümkündü. Sağ tarafta, en az dört mil geride yüksek kayalıklar dikiliyordu. Daha uzaklar, sislerin arasında boğuluyordu. Sol yanda, tam tersi, uçsuz bucaksız ovalar, geniş stepler göze çarpıyordu. Bu durumda kış bastırıldığı zaman, gölcüğün buzlu yüzeyi ile Okyanusu birbirinden ayırt etmek olanaksız olacaktı.

Mevki belirlendikten sonra Jasper Hobson ve usta Mac Nap konut çevresini bir iple çizdiler. Gerilen ip bir dikdörtgen oluşturuyor, geniş kenarlar altmış ayak, dar kenarlar otuz ayak boyunda geliyordu. Şu halde, evin ön cephesi altmış ayak uzunluğa erişecek, dört açıklığı bulunacaktı: Yüksek buruna bakan üç pencere ve bir kapı, iç avlu işlevini görecek bir boşluk, ayrıca gölcük tarafında dört pencere. Kapı tam orta yerde bulunmayacak, sol köşeye konacaktı. Böylece dışarıdan gelen soğuk hava kolayca odalara girmemiş olacak, konutun öbür ucuna yönlendirilecekti..

Sofa yerine geçen ilk bölüme çifte kapı yapılacak, bu kapılar şiddetli fırtınalara karşı korunma işlevini yerine getirecekti. Bir ikinci bölüm, yalnızca mutfak işlerinde kullanılacaktı. Böylece pişen yemeklerin buharlı nemi diğer oturma odalarına dağılmayacaktı. Üçüncü bölüm geniş bir salondur; herkes burada sofraya oturacaktı. Dördüncü bölüm, gemi kamaralarına benzer şekilde küçük küçük odalara ayrılacaktı. İşte teğmenle usta doğramacının öngördükleri basit plan bu kadardı.

Askerler geçici olarak büyük salona yerleşecek, orada yatacaklardı. Teğmen, Bayan Paulina Barnett, Thomas Black, Madge, Bayan Joliffe, Bayan Mac Nap

ve Bayan Raë dördüncü bölümdeki küçük odalara yerleşecekti. Daha doğru bir deyişle “herkes birbiri üstüne” yerleşecekti. Fakat bu olumsuz durum uzun sürmese gerekti. Askerlerin lojmanları hazır olur olmaz, merkez konut kabile komutanına, onun çavuşuna, Bayan Paulina Barnett ile onun sadık dostu Madge’e ve astronom Thomas Black’e tahsis edilecekti. Belki dördüncü bölüm salt üç odadan ibaret olup geçici küçük odalar olmayabilirdi. Zira kışı geçiren insanların hiç unutmaması gereken bir kural vardı: “Köşelerden sakınmak!” Gerçekten, köşeler donmuş havayı en iyi içine çeken yerlerdir. En ciddi etkenler, havalandırmaya engel olan duvarlardır; dolayısıyla karla bütünleşen rutubet odaları yaşanmaz hale getirip sağlığı bozar, en tehlikeli hastalıklara neden olur. Nitekim buzların arasında kışı geçirmek zorunda kalan gemiciler geminin içinde bir tek geniş oda açarlar, bütün mürettebat, yani subaylar ve tayfalar orada barınır. Fakat anlaşılması zor sayılmayacak birtakım nedenlerden ötürü Jasper Hobson bu şekilde davranamazdı.

Görüldüğü gibi, henüz gerçekleşmemiş bir barınağın peşin peşin tasvirini yapıyoruz. Devam edelim. Kalenin merkez barınağı, salt bir zemin kat-tan oluşacak, üstünde geniş bir dam yükselecekti. Damdaki aşağıya doğru dikine oluklar suların akışını kolaylaştıracaktı. Karlara gelince, iyice yağılması beklenecek, konutun her yanı sıkı sıkıya karla örtülecekti. Bu şekilde evin iç ısısı hiç değişkenlik göstermeyecekti. Gerçekten karın, doğası gereği, biri olumlu biri olumsuz yönü vardır. Sıcaklığın içeri girmesine hiç izin vermez; ama buna karşılık kutup kışlarında çok önemli bir rol oynar, o da sıcaklığın içeriden dışarıya kaçmasını önlemektir.

Doğramacı damın üstüne iki baca kuracaktı. Bunlardan biri mutfakın, öteki büyük salondaki sobanın bacası olacaktı. Büyük salondaki soba aynı zamanda, dördüncü bölümdeki küçük odaları ısıtacaktı. Yapılacak işin bütününe bakarsanız, meydana gelecek eserin elbette mimari bir özelliği olamazdı. Fakat oturma koşulları son derece elverişli olacak bir konut tasarlanıyordu. Bundan fazlası can sağlığı! Zaten şu koyu alacakaranlığın içinde, şiddetli kar fırtınalarının ortasında, iyiden iyiye buzlara gömülmüş, tepeden tırnağa beyazlara bürünmüş bir konuttan daha başka ne beklenir? Nereden bakarsanız bakın, kışı geçirecek bu insanların barınağı tuhaf, iç karartıcı, hüznün verici bir görüntü yansıtacaktı.

Yeni barınağın planı meydana çıkmıştı. Geriye onu gerçekleştirmek kalıyordu. Bu da usta Mac Nap ve adamlarının işiydi. Doğramacılar bir yandan çalışırken, yiyecek ihtiyacını karşılamakla yükümlü avcılar da boş oturmayacaklardı. Herkese iş vardı.

Usta Mac Nap, ilkin, yapının inşası için gerekli olan ağaçları seçmeye gitti. Tepelerde İskoçya çamına benzeyen çok sayıda çam ağacı buldu. Ağaçlar orta boyluydu ve inşasına başlanacak ev için çok uygundu. Gerçekten bu kaba inşaatlar için söz konusu olan sadece ahşaptı. Yani duvarlar, döşemeler, tavanlar, bölme duvarlar, ince duvarlar, çatı mertekleri, çatı omurgası, makas kirişleri, tahta kiremitler, direkler, putreller, her şey ahşap olmalıydı.

Bilirsiniz, bu çok basit inşaat türü salt el işi gerektirir. Mac Nap fazla özen göstermeden bu işin altından kalkacak tek kişiydi. Ancak konutun sağlamlığı bakımından hiçbir şeyi esirgememeliydi.

Mac Nap hayli boylu, dik ağaçları seçti. Bunlar yerden bir ayak yüksekte kesildiler. Yüz kadar çam ağacının dalları budandı, kabukları soyularak dik açılı biçiminde yontuldu. Yirmi ayak uzunluğunda ahşap putrellere dönüştürüldüler. Balta ve keserle uçlarında yarıklar açıldı. Mesele burada kertikler açarak putrelleri birbirine sabitlemektir. Çalışma ancak birkaç gün sürdü. Çok geçmeden bu kütükler köpeklerle çekilerek merkez konutun yapılacağı düzlüğe götürüldü.

İlk iş olarak düzlük özenle düzeltildi. Toprak ve ince kumla karışık yer bası bası doldurulup düzenli bir zemine dönüştürüldü. Üstünde bulunan kısa otlar ve cılız çalılar ateşe verildi. Yanarak yükselen küller düzlük yüzeyinde kalın bir tabaka oluşturdu. Rutubetin geçmesine izin vermeyen bir tabakaydı bu. Dolayısıyla Mac Nap kuru, temiz bir alan elde etti. Şimdi buraya güvenlik içinde ilk malzemelerini yerleştirebilirdi.

İlk çalışma sona erince putreller evin her köşesine konacak, bölme duvarlara dikine oturtulacak şekilde monte edildi. Evin iskeletini bu putreller meydana getirecekti. Putrellerin ucu ateşte kızıştırlıp katılaştırıldı ve birkaç ayak derinliğe çakıldı. Yanlamasına içi oyuk olanlar duvarın enlemesine putrelleriyle iç içe geçirildi. Bunların arasında kapı ve pencere boşlukları açıldı. Putrellerin üst kısmı da kertiklere iyice geçme yapılarak başkalarıyla birleştirildi, böylece yapının iskeleti sağlamlaştırıldı. Geçme putreller aynı zamanda, saçakları oluşturuyordu. Çatı bunların üstüne yerleştirilecekti. Saçakların iç uçları, ahşap bir dağ evininki gibi dışa doğru çıkıntı yapıyordu. Saçakların üstüne tavanı

kaplayan putreller, küllerden oluşan kalın tabakanın üzerine de döşeme putrelleri konuldu.

Dış duvarları ve bölme duvarları oluşturan putreller böylece eklemelendi. Bu eklemeleri sağlama almak amacıyla demirci Raë bazı yerlerinden yuva dişi açarak demirden uzun takozlarla onları birbirine bağladı. Fakat eklemleme yeterli sayılmazdı; küçük boşlukların sıkı sıkıya tıkanması gerekiyor-

Kütükleri köpeklerle çekerek düzlüğe götürdüler.

du. Mac Nap bunları da başarıyla kalafatladı. Bu iş gemilerin güvertesini su geçmez konuma getirir, aksi halde en ufak bir yarık su geçmez yerlerden suyu sızdırır. Kalafatlama işi için üstüğü yerine geçen bazı kuru yosunlar kullanıldı. Zaten Bathurst Burnunun bütün arka tarafı bu bitkilerle doluydu. Aralıklar yosunla tıkandı, içlerine demir parçaları sokulup tahta tokmak darbeleriyle sıkıştırıldı. İç yuvalara usta doğramacı çam ağacından eriterek sağladığı katran sıvıyı sokuşturdu. Duvarlar ve döşeme tahtaları böylece meydana çıkmış oldu; hepsi mükemmel bir su geçirmezlik örneğiydi. Kış soğuklarına ve şiddetli rüzgârlara karşı en büyük güvenceyi sağlıyorlardı.

Kapı ve pencereler iki tarafı açık yerlere kaba saba ama sımsıkı yerleştirildi. Pencerede bulunan küçük camlar, kurutulmuş balık zarından elde edilen, sert, sanımrak, yarı saydam bir maddeden yapıldı. Zaten, güzel havalarda evin iyice havalanması için bu pencereler ardına kadar açık bırakılmalıydı. Kötü havalarda ise karanlık kutup gecesi hiçbir ışık sızdırmadığından pencerelerin sımsıkı kapatılması gerekecekti. Bütün olumsuz hava koşullarına karşı kalın demir eklemli pancurlar da korunmayı sağlayacaktı.

Evin içini düzene koyma işi zaman yitirmeden gerçekleştirildi. Önlü arkalı, çift kanatlı bir kapı giriş odasına takıldı. Böylece hem içeri girenler, hem dışarı çıkanlar ortalama bir sıcaklıktan etkileneceklerdi. Dolayısıyla acı soğukları ve buzlu rutubeti beraberinde getiren rüzgâr doğrudan odalara girmemiş olacaktı. Zaten havalandırma pompaları Fort-Reliance'dan getirilmişti. Bunlar, şiddetli soğuklar yüzünden kapı ve pencereleri

açmanın olanaksız olduğu durumlarda barınağın iç havasını temizleyeceklerdi. Pompalardan biri, içerideki sağlığa zararlı havayı dışarı atacak, öteki pompa temiz havayı rezervuarında depolayıp içeri verecekti.

Mutfaktaki belli başlı malzeme, dökme demir- den kocaman bir fırındı. Parça parça taşınarak Fort-Reliance'dan getirilmişti. Demirci Raë'nin yapacağı yegâne iş onu yerine yerleştirmek oldu. Bu da ne zorluk çıkarmış, ne de uzun sürmüştü. Gelgelelim mutfak ve büyük salon sobalarının du- manlarını dışarı atacak boruların konulması hem zaman hem ustalık gerektiriyordu. Sac boru kul- lanmak yanlıştı; şiddetli rüzgâr darbelerine uzun süre dayanamazdı. Daha dirençli malzeme lazım- dı. Başarısızlıkla sonuçlanan birçok denemenin ar- dından Jasper Hobson ağaçtan farklı bir malzeme kullanmaya karar verdi. Yani elinde taş malzeme olsa sorun hemen çözülmüdü. Fakat söylemiştik, açıklaması olmayan bir tuhaflıktı bu. Bathurst Bur- nu dolaylarında taş parçalarından eser yoktu.

Buna karşılık onu da söylemiştik, kumsallarda böcek kabuklarından geçilmiyordu.

Teğmen Hobson usta Mac Nap'a:

"Madem öyle," dedi, "biz de borularımızı kabuk- lardan imal ederiz!"

Doğramacı:

"Kabuklardan!" diye haykırdı.

Jasper Hobson:

"Evet Mac Nap," karşılığını verdi. "Ama ezilerek unufak edilmiş, yakılmış ve kireç haline indirgen- miş kabuklardan. Bu kireci ince levhalara dönüştü- rüp tuğla olarak kullanınız."

Doğramacı:

“Tamam kabuklar!” dedi.

Teğmen Hobson’ın fikri tutarlıydı; hemen uygulamaya geçildi. Kıyı boyu sayısız kalkerli kabuklarla doluydu. Bunlar üçüncü jeolojik zamanın alt katmanlarını oluşturuyordu. Doğramacı tonlarca kabuk topladı. Karbonatı kabuklardan ayrıştırmak amacıyla bir fırın hazırlandı. Ayrıştırma işlemi kabukları fırında pişirme yöntemiyle yapılacaktı. Nitekim tertemiz bir kireç elde edildi.

Çalışma on iki saat kadar sürdü. Gerçekten Jasper Hobson ve Mac Nap, her türlü yabancı madde den arınmış, güzel bir kireç ürettiler. Biraz abartmak gibi olacak, ama elde edilen kireç suyla temas edince dağılıyor, çok iyi kaliteli bir düzeyde hacmi genişliyor, bol sıvılı yumuşak bir macuna dönüşüyordu. Sonuçta bu kireç biriketlere dönüştürüldü ve gayet elverişli biçimde evin şöminelerinde kullanıldı. Birkaç gün içinde, çatı üzerinde iki koni biçiminde baca yükseliyordu. Kalın görünümleri bütün şiddetli rüzgârlara karşı dayanabileceklerine tanıklık ediyordu.

Bu zorlu uğraşı kısa zamanda başarmalarından ötürü, Bayan Paulina Barnett teğmenle doğramacıyı tebrik etti. Sonra gülerek:

“Yeter ki bacalarınızdan duman çıksın!” diye ekledi.

Jasper Hobson kurnazca:

“Duman çıkacak,” cevabını verdi, “duman çıkacak. Hiç kuşkunuz olmasın. Bütün şömineler tüter!”

Arazideki büyük uğraş bir ay içinde tamamlandı. 6 Ağustosta konutun açılış töreni yapılacaktı. Mac Nap ve adamları aralıksız çalışırken Jasper Hobson yönetiminde Çavuş Long, Onbaşı Joliffe –Bayan Joliffe mutfak servisini düzenliyordu– iki avcı Marbre

ve Sabine, Bathurst Burnu dolaylarını kolaçan etti. Çok hoşnut kalmışlardı, zira bol miktarda hayvan türü belirlediler. Avlanma faaliyeti şimdilik organize edilmemişti; avcılar ilkin yöreyi araştırdılar. Bu arada birkaç çift rengineyi yakalamayı başardılar. Bu hayvanların evcilleştirilmesi kararlaştırıldı; yavrularından ve sütünden yararlanılacaktı. Nitekim konutun elli adım kadar ötesinde çitli bir ağıl yaparak onları içeri kapattılar. Bir Yerli kadın olan demirci Raë'nin karısı ağıl hizmetine yabancı değildi, hayvanların bakımını üzerine aldı.

Madge'den destek alan Bayan Paulina Barnett'e gelince, konutun iç düzenlemesiyle ilgilendi. Çok geçmeden bu işi çok iyi becerdiği anlaşıldı. Titiz ve zeki bir kadının her türlü ayrıntıya dikkat ettiği görülüyordu. Jasper Hobson ve arkadaşlarının elinden bu kadar gelmezdi.

Teğmen enine boyuna araştırdıktan sonra, bu kara parçasının geniş bir yarımadadan oluştuğunu anladı. Yarımadanın yüzeyi, aşağı yukarı yüz elli kilometrekareyi buluyordu. Dört mil genişliğinde bir kıstak yarımadayı Amerikan kıtasına bağlıyor, Washburn Koyunun dibinden doğuya doğru uzanıyordu. Yarımadanın devamı olan karşı kıyı yüksekçe bir burunla son buluyordu. Teğmen, sınırı açıkça belirlenen yarımadaya Victoria adını verdi.

Daha sonra Jasper Hobson, deniz ve gölcüğü oluşturan suların özelliğini anlamak istedi. Gölcüğün suları pek derin sayılmazdı, ama içinde balık kaynaşıyordu. Alabalık, turna balığı ve diğer tatlı su balıkları bakımından zengindi. Küçük ırmağın içinde, suyun akıntısından etkilenmeyen somonlar ve lapina balıkları barınıyordu. Kıyı boyunda deniz, balık bakımından gölcük kadar zengin değil-

di. Fakat ara sıra, açıklardan geçen kocaman yunus balıkları, balinalar ve kaşalotlar göze çarpıyordu. Bunlar herhalde, Bering balıkçılarının zıpkınından kaçan hayvanlardı. Ancak iri memelilerden birinin mutlaka karaya vurup can verdiği görülüyordu. Bathurst Burnunda yaşayanların onları yakalamak için ellerindeki tek fırsat da bu oluyordu. Sahil şeridinin batı tarafına gelince, burası çok sayıda fok familyası tarafından ziyaret ediliyordu; ancak Jasper Hobson bu hayvanların gereksiz yere avlanmalarını yasakladı. Onlardan faydalanma konusuna daha ileride karar verilecekti.

Bathurst Burnu sakinleri 6 Ağustos'ta yeni konutlarına kavuştular. Aralarında tartışarak iyi umutlar dileyen ve oybirliğiyle kabul edilen bir isim koydular.

Bu konuta, daha doğrusu –Amerikan kıyı şeridinde Kumpanyanın en uç noktasını meydana getiren– bu kaleye Fort-Espérance adını verdiler.

Son zamanlardaki kutup bölgeleri haritalarında adı bile geçmeyen kaleyi, yakın gelecekte korkunç bir son bekliyordu.

XIV. Birkaç Keşif Gezisi

Yeni barınağın iç düzeni hızla gerçekleşti. Büyük salona kurulan yataklar artık uykuya yatacak olanları bekliyordu. Doğramacı Mac Nap kalın ayaklı, ağır ve geniş bir masa imal etti. Bu durumuyla masa, üstüne ne kadar ağır yemekler konulursa konulsun, onların altında inlemeyecekti. Masanın etrafına, çok sert olmayan, sabitleştirilmiş tahta sıralar yerleştirildi. Gerçi salt seyyar eşyalara yakıştıran “mobilya” sıfatına pek uymuyordu bu görüntü ama, neyse, yerinden kaldırılabilen birkaç iskemle ve iki geniş dolap odanın malzemesini tamamlıyordu.

İçteki geniş oda da hazırды. Kalın bölme duvarlar onu altı küçük odaya bölüyordu. Odacıkların yalnızca ikisine ön ve arka cepheye açılan pencerelerden ışık sızıyordu. Her odacığın eşyası, salt bir yatak ve masadan ibaretti. Bayan Paulina Barnett ve Madge, doğrudan gölcüğe bakan odacığı işgal ediyorlardı. Jasper Hobson avludan ışık alan odacığı Thomas Black’e sunmuştu. Astronom hemen buraya el koydu. Teğmene gelince, adamlarının yerleşmelerini bekledikten sonra, yemek odasına bitişik, yarı karanlık bir hücreyi aldı. Bölme duvarda delinmiş bir göz pencereden iyi kötü ışık alıyordu hücrenin içi. Bayan Joliffe, Bayan Mac Nap ve Bayan Raë koca-

larıyla birlikte öteki odacıklara yerleşmişti. Zaten bu çiftleri birbirinden ayırmak hiç hoş olmazdı. Üçü birbirine bağlı, mutlu karı kocaydılar. Öte yandan küçük topluluk yeni bir üye kazanmakta gecikmedi. Usta Mac Nap günün birinde, Bayan Paulina Barnett'in vaftiz anaları olmasını önerdi. Bayan Paulina Barnett seve seve bu öneriyi kabul etti.

İlk çalışmalar sona erdikten sonra teğmen evin iç ısınmasıyla ilgilendi. Yakacak odun ihtiyacı, ağaçlı tepelerden hatırı sayılır miktarda giderildi. Zira bazı kış aylarında, dışarıya çıkmak hem olanaksız hem son derece tehlikeli olacaktı. Giriş odasının dibinden bir merdivenle çıkılan tavanarasına hemen kullanmaya gerek duyulmayan kap kacak, erzak ve araç-gereç yerleştirildi. Kışlık giysiler, çizmeler ve yünlü kazaklar, kürkler aynı yerde, rutubetten korunmalı geniş dolaplara kondu.

Isınma sorunu gerçekten çok önemliydi; Teğmen Hobson'ın iyice kafasını kurcalıyordu.

Arasına gezgin kadına:

"Madam," diyordu, "ben kutup bölgelerinin çocuğuyum, böyle şeylerde deneyimliyim. Bol bol kış öyküleri okudum. Bu toprakların soğuk iklimi hiç belli olmaz; her şeyi eni boyu düşünüp hiçbir önlemi ihmal etmemek gerekir. Aksi halde kış koşullarında bir unutkanlık, sadece bir teki, onulmaz felaketlere yol açar."

Bayan Paulina Barnett:

"Sizi anlıyorum Mösyö Hobson," dedi, "görülüyor ki soğuk hava en müthiş düşmanınız. Fakat beslenme sorunu aynı derecede önem taşıyor mu size göre?"

"Son derece önemli madam! Stoklarımızı ekonomik kullanmak zorundayız. Bu koşulları gerekli

kılan bir ÷lkede yaşıyoruz. Nitekim birkaç gün içinde yerleşir yerleşmez, yiyecek tedarik etmek için avlanmaya başlayacağız. Kürk hayvanları sorununa gelince onu daha ileride çözmeye çalışacağız ve Kumpanyanın mağazalarını dolduracağız. Zaten, kakım, sansar, tilki ve diğer kürk hayvanlarını avlamanın zamanı değil henüz. Kışlık kürkleri daha çıkmadı ve şu andaki derileri avlayıp depolarsak bunlar bize yüzde yirmi beş değer kaybettirir. Yok olmaz. Biz ilk önce Fort-Espérance'ın erzak ihtiyacını gidermekle yetinelim. Şimdilik rengineyikleri, wapitiler bizim avcılarının hedefi olmalı. Gerçekten karnı doyması gereken yirmi kişi ve altmış kadar köpek var. Bu da öncelikle çözüm bekleyen bir sorun!"

Gör÷ldüğü gibi teğmen bir disiplin adamıydı. Belirli bir yöntem dahilinde hareket etmek istiyordu. Arkadaşları da aynı disiplin içinde ona yardım ediyorlardı. Zorlu girişimdi bu iş; iyi sonuçlanacağından kuşku duymuyordu.

Hava hâlâ güzeldi, hiç değışkenlik göstermiyordu. Karlı havaların başlamasına beş hafta vardı. Merkez konut tamamlandıktan sonra Jasper Hobson doğrama işlerine devam etti. Köpeklerin barınmasını sağlayacak geniş bir kulübe yapıldı. Yüksek burunun dibine oturtulan kulübe, evin kırk adım kadar ötesinde, sağ tarafında bulunan bayıra yaslandı. Adamların lojman ihtiyacı için ayrılan yerler kulübenin sol yanında yer alacaktı. Mağazalar ve barut deposu etrafı kuşatacak olan surlardan önce kurulacaktı.

Jasper Hobson biraz abartılı bir önlem olarak surları kış koşulları başlamadan önce yapmaya karar verdi. Sivri uçlu direklerden oluşmuş, sapasağlam zemine çakılmış, güçlü kazıklar acentenin güven-

liğini sağlayacaktı. Bu surlar salt tehlikeli hayvanların saldırılarından korumuş olmayacak, insanların saldırılarına karşı da acenteyi koruyacaktı. Herhangi bir düşman, ister Yerlilerden ya da başka biri, her an karşılarına çıkabilirdi. Fort-Espérance'ın iki yüz mil gerisinde belirlediği izleri teğmen unutmamıştı. Bunlar herhangi bir grubun izleriydi. Göçebe avcıların şiddetli yöntemlerini iyi biliyordu ve kendini savunmak için her an hazırlıklı olmak gerekiyordu. Acentenin etrafını çevirecek şekilde bir kuşatma siperi çizildi. Gölcük kıyısını gören iki köşeye usta Mac Nap ahşap iki gözcü kulesi dikti. Nöbetçilerin barınması için çok elverişliydi bunlar.

Biraz daha özen gösterip çabuk davranırlarsa –ki bu özverili işçiler aralıksız çalışıyorlardı– yeni işlerin kış başlamadan önce tamamlanması mümkündü.

Bu arada Jasper Hobson çeşitli av seferleri düzenledi. Kıyı foklarına yönelik araştırmayı birkaç gün erteledi. Özellikle gevişgetirenlere ağırlık verdi. Bu hayvanların eti kurutulacak ve konserve yapılacak, kötü hava koşullarında kalenin yiyecek ihtiyacını karşılayacaktı.

Nitekim 8 Ağustostan başlayarak Sabine ve Marbre bölgeyi karış karış taradı. Bazen baş başa gidiyorlar, bazen teğmenle Çavuş Long da onlara katılıyordu. Hatta çoğu kez, yorulmak nedir bilmeyen Bayan Paulina Barnett de beraber geliyordu. Elinde taşıdığı tüfeği beceriyle kullanıyor, av işinde arkadaşlarından geri kalmıyordu.

Bütün ağustos ayı boyunca, seferler çok verimli geçti. Tavanarası tıka basa erzakla doldu. Denebilir ki Sabine ve Marbre bu topraklarda bildikleri her türlü hileyi kullanıyordu. Özellikle rengelikleri son

derece ürkekti; o yüzden kurnazlıktan başka çare kalmıyordu. Üstelik bu hayvanların yaydığı koku dayanılmazdı. Bu bakımdan adamların sabrına hayran kalmamak elde değildi. Bazen bodur çalıların üzerinden önceki avların ganimeti olan gözalıcı bir geyik boynuzunu sallayarak onları kendilerine çekiyor, görünüşe aldanan hayvanlar avcılarının menziline yaklaşıyor, onlar da fırsatı kaçırmıyorlardı. Bir de çoğu kez, Sabine ve Marbre'ın iyi tanı-

Misis Paulina Barnett de beraber geliyordu.

dığı gammaz bir kuş, güvercin iriliğinde bir gündüz baykuşu hayvanların kaçmak üzere olduğunu haber veriyordu. Acı bir çocuk çığlığı çıkararak avcılarını çağırıyor, Yerlilerin ona taktığı “ihbarcı” lakabını doğruluyordu. Elli kadar gevişgetiren vuruldu. Uzun parçalar halinde kesilen av etleri hatırı sayılır bir erzak oluşturdu, sepilenen derileri kundura yapımında kullanıldı.

Sadece rengeyikleri besin stokuna katkıda bulunmamıştı. Onun yanında, bu kara parçasında hızla üreyen kutup tavşanları da önemli bir besin maddesi meydana getirdiler. Avrupa’daki hemcinslerine oranla daha az ürkektirler ve aptalca ölümeye gidiyorlardı. Uzun kulaklı, kara gözlü, bir kuğu gibi beyaz kürklü, on-on beş kilo ağırlığında kocaman kemirgenlerdi bu hayvanlar. Avcılar tavşanlardan çok sayıda öldürdüler. Gerçekten etleri de lezzetliydi. Bayan Joliffe’in becerikli eliyle pişirilen etlerden yüzlercesini yediler. Tabii geri kalanlar, yine Bayan Joliffe’in becerikli elinden iştah kabartıcı kıymalı böreklerle dönüştürüldü.

Geleceğe yönelik ihtiyaçlar böylece istif edilirken günlük beslenme sorunu da ihmal edilmemişti. Kutup tavşanlarının birçoğu günlük yemeklerde tüketildi. Usta Mac Nap’ın işçileri gibi avcılar da bir parça taze ve lezzetli et parçasını küçümseyecek adamlar değildi. Bayan Joliffe’in mutfağında, bu kemirgenler çeşitli yemeklerde kullanıldı. Onbaşı hayran kalıp övgüler düzüyordu, ama zaten beceri bakımından o bu övgüleri de aşıyordu.

Birkaç sukuşu, günlük tüketime çeşni kattı. Gölcük kıyılarında bolca bulunan ördekler de işin cabasıydı. Birkaç cılız söğüt ağacının bulunduğu yerde sürüler halinde uçuşan bazı kuşlardan söz

etmekte yarar var. Sülün türünden kanatlı hayvanlardı bunlar. Zoolojik adları yok değildi bu kuşların. Nitekim Bayan Paulina Barnett bu kuşların adını Sabine'e sorduğu zaman, avcı:

"Madam," diye cevap verdi, "Yerliler onları "söğüt horozları diye adlandırır. Ama biz Avrupalı avcılara göre, onlar gerçek çalı horozlarıdır."

Gerçekten bu hayvanlara beyaz sülün denebilirdi. Kuyruklarının ucunda, siyah benekli uzun tüyler vardı. Nefis bir av etiydi, ateşte çıtır çıtır pişiyordu.

Bu çeşitli av etlerine, gölcüğün ve küçük ırmağın bol bol balık çeşitleri de eklenebilirdi. Hiç kimse sakın ve sessiz Çavuş Long kadar balık tutmaktan haz alamazdı. Bazen oltasındaki yemi balık kapar, bazen boşalmış oltasını sularda çırpıştırırdı. Sabır ve ustalık bakımından kimse onunla baş edemezdi. Yalnız burada bir kişi, Bayan Paulina Barnett'in sadık arkadaşı Madge onunla aynı sabrı gösterirdi. Ünlü Isaac Walton'ın bu iki çömezi, olta ellerinde, saatlerce yan yana otururdu. Tek kelime etmeden avlarının oltaya yakalanmasını beklerlerdi. Fakat onların sayesinde balık hiç es geçmezdi. Gölcük ve küçük ırmak her gün onlara gözalıcı som balıkları ikram ederdi.

Ağustos ayının sonuna kadar devam eden keşif gezileri esnasında, avcılarının tehlikeli hayvanlarla da başı derde girdi. Jasper Hobson biraz endişe duyarak bu kara parçasında bol miktarda ayı bulunduğunu gözlemledi. Gerçekten etoburlara rastlamadan bir günün geçmesi bile çok enderdi.

* İngiltere'de pek tutulan, oltayla balık avlama konulu, bilimsel bir kitabın yazarı.

Korkunç ziyaretçilerin üzerine sürekli ateş edildi. Bazen bozayı sürülerine rastlıyorlardı. Terre-Maudite dolaylarında çok sayıda bozayı yaşıyordu. Bazen iri yarı kutup ayıları karşılarna çıkıyordu. İlk soğuklar başlayınca kuşkusuz daha kalabalık ayı sürüleri Bathurst Burnu dolaylarını işgal edecekti. Gerçekten kış öykülerinde kâşiflerin ve balina avcılarının bu etoburlara sık sık rastladığı anlatılırdı.

Marbre ve Sabine çoğu kez kurt sürüleri de fark etmişlerdi. Avcıların yaklaştıklarını görünce

Olta ellerinde, saatlerce yan yana otururlardı.

sürü tabanları yağlıyordu. Bir rengeyiği ya da wapitinin izini sürerken uluma sesleri çıkanyorlardı. Bunlar kül renginde, üç ayak boyunda, uzun kuyruklu, iri yapılı kurtlardı. Kış ayları yaklaştıkça kürkleri beyazlaşırdı. Yiyeceği bol olan şu toprak parçasında, açlık sorunu çekmediklerinden sürü halinde yaşıyorlardı. Bazı ağaçlı köşelerde, tilki gibi saklandıkları deliklerde sık sık karşınıza çıkıyorlardı. O tarihte, karnları tok olduğundan, kendi ırklarına özgü bir ürkeklik sonucu, avcılar çok uzaktan fark eder etmez hemen kaçıyorlardı. Gelgelelim açlık sorunu başladığı zaman, bu hayvanlar canavarlaşıyorlardı. Yeraltı inleri bu mntıkada bulunuyordu, onun için kış mevsiminde bile buradan ayrılmıyorlardı.

Bir gün avcılar Fort-Espérance'a iğrenç bir yaratık getirdiler. Ne Bayan Paulina Barnett ne de gökbilimci Thomas Black ömürlerinde böyle bir hayvan görmüştü. Amerika porsuğuna benzeyen ve taban üstü yürüyen bir yaratıktı. Bacakları kısa, kıvrık tırnaklara sahip, güçlü çeneli, sert ve vahşi bakışlı, bütün kedi cinsleri gibi yumuşak karnlı, korkunç bir etobur.

Bayan Paulina Barnett sordu:

"Bu iğrenç hayvan neyin nesi?"

Verdiği cevaplar her zaman dogmatik olan Sabine:

"Madam," dedi, "bir İskoçyalı size onun bir "quickhatch" olduğunu söyleyecektir. Yerliye göre o bir "okelcoo-haw-gew"dir. Kanadalıya göre onun adı "carcajou"dur."

Bayan Paulina Barnett:

"Ya size göre?" diye sordu. "O nedir...?"

Sabine:

“Bu, bir ‘wolveren’ madam,” dedi.

Gerçekten wolveren, dört ayaklı acayip bir yaratığın zoolojik adıdır. Ürkütücüdür, geceleri dolaşır. Ağaç kavuklarında, kaya oyuklarında barınır. Kunduzların, miksıçıanlarının ve diğer kemirgenlerin en büyük yokedicisidir. Tilki ve kurdun amansız düşmanıdır; onların avını çalmaktan hiç çekinmez. Çok kurnaz, çok kaslı, kokuya çok duyarlıdır. En soğuk bölgelerde bile rastlanabilir. Kısa tüylü, kış mevsiminde neredeyse siyahlaşan kürkü çok kıymetlidir ve Kumpanyanın ihracat ürünleri arasında ön sıralarda yer alır.

Keşif gezileri devam ederken kara parçasındaki bitki örtüsü de hayvan türleri gibi aynı dikkat ve özenle gözlemlendi. Bitkiler hayvan türleri kadar değişkenlik göstermez. Kötü hava koşulları başlayınca diğer canlı türleri gibi yumuşak iklimlere göç etmez, oldukları yerde kalırlar. Bu bakımdan, gölcüğün doğu tarafındaki tepelerde çam ağaçlarından geçilmiyordu. Bir de bir çeşit kavak ağacı türü olan ve yükseklerle tırmanan “takamaklar” Jasper Hobson’ın dikkatini çekti. Bu ağacın sarı renkli yaprakları güz sonu yeşilimtrak bir renge bürünüyordu. Çok nadir rastlanan ağaçlardı bunlar. Aynı şekilde hayli cılız bünyeli birkaç karaçamı da güneş ışınları canlandırmaya yetmiyordu. Bazı karaçamlar, özellikle kuzey rüzgârlarından korunan boğazlarda bulunanlar ayakta kalmayı başarıyordu. Bu ağacın varlığı sevinçle karşılandı. Zira onun tomurcuklarından rağbet gören bir bira üretilir. Kuzey Amerika’da bu içkiye “çam birası” adı verilir. Tomurcuklarından bol miktarda toplandı ve Fort-Espérance’ın kilerine götürüldü.

Öteki bitkiler, bodur kayınlar, iki ayak boyunda ağaççıklardan ibaretti. Çok soğuk iklimlere özgü bitkilerdi. Oysa sedir ağacı demetleri mükemmel bir yakacak odun özelliği taşıyordu.

Bu hasis toprakta kendiliğinden çıkan ve sebze işlevini gören yabani bitkilere gelince bunlar çok seyrekli. Botanik bilimiyle çok ilgilenen Bayan Joliffe, mutfağı için ancak iki sebze türüne rastlayabilmişti.

Bu sebze türlerinden biri soğan köklü, çiçek açma mevsimi yaprakları döküldüğünden ne idüğü belirsiz, yabani bir pırasaydı. Bu pırasadan yumurta iriliğinde bol bol soğan tedarik edildi ve sebze niyetine kullanıldı.

Öteki bitki, Amerika'nın kuzeyinde "Labrador çayı" adıyla biliniyordu. Gölcük kıyılarında, söğüt ve kocayemiş ağaçlarının arasında sıkça bulunuyordu. Kutup tavşanlarının çok rağbet gösterdiği bir besin kaynağıydı. Bu çay, kaynar suya katılıp içine birkaç yudum brandy ya da cin ilave edilince nefis bir içki elde ediliyordu. Konserve edilen bu bitki, Fort-Reliance'dan getirilen Çin çayının ekonomik şekilde tüketilmesini sağladı.

Bitkisel beslenme yokluğuna çare bulmaya çalışan Jasper Hobson, zamanı geldiğinde toprağa ekme amacıyla yanında çeşitli tohumlar getirmişti. Bunlar genellikle, kuzukulağı ve kaşıkotu tohumlarıydı. Bu bitkilerin en büyük özelliği, soğuk iklimlerin baş belası olan iskorbüt hastalığına karşı tedavi işlevi görmeleriydi. Gelecek sezon tohumlarının sonuç vermesi için sert rüzgârlara karşı korunmalı bir araziye ekilmesi gerekiyordu. Bunun için elverişli arazi seçilerek bitkileri yakar gibi alev alev esen rüzgârdan sakınmak şarttı.

Bunun yanında iskorbüt hastalığına karşı başka önlemler de alınmıştı. Kumpanya sandık sandık limon tedarik etmiş ve kutup bölgelerinde, olmazsa olmaz sayılan limon suyu sağlamıştı.

Fakat bu stokları da ötekiler gibi ekonomik tüketmek önemliydi. Zira kötü hava koşulları bastırırsa Fort-Espérance'la Güneydeki acenteler arasında iletişimin tehlikeye girme olasılığı çok büyüktü.

XV.

Bathurst Burnundan On Beş Mil Öteye

Eylül ayının ilk günleri başlamıştı. En olumlu koşulları göz önüne alsak bile, üç hafta sonra kötü hava koşulları başgösterecek, bütün çalışmalar kesilecekti. Yani acele davranmak gerekiyordu. Şükür ola ki yeni yapılar hemen tamamlandı. Usta Mac Nap'la adamları bu bakımdan mucizeler yaratıyordu. Köpeklerin kulübesindeki iş bir çekiç darbesine kalmıştı. Kaleyi kuşatan kazıklı surlar aşağı yukarı her yanda yükseliyordu. İç avluya girişi sağlayan kapının takılmasına hız verildi. Surlar sivri uçlu kazıklardan yapılmış, on beş ayak yukarıya tırmanmışlardı. Ancak bu yeterli değildi; istihkâm sistemini tamamlamak lazımdı. Bunun için, her yere egemen olan Bathurst Burnunun doruğunu da surla kaplamak gerekiyordu. Görüldüğü gibi Jasper Hobson surla kapama sistemine devam ederek birbirinden bağımsız kaleler inşa etmek istiyordu. Cormontaigne ve Vauban'ların sanatına nazaran büyük hamle sayılırdı bu girişim. Fakat burunda alınacak önlem bir yana, aşağıdaki kazıklı surlar şimdilik yeni yapıların korunmasına yetiyordu.

4 Eylülde Jasper Hobson bu günü sahil şeridinde, hem karada, hem suda yaşayan hayvanların avlanmasına ayırdı. Gerçekten bu hayvanların yağı

stok edilecekti. Zira bu yağlar hem ışıklandırma hem ısınma sorunu için çok önemliydi.

Fokların bulunduğu yer, on beş mil kadar ötede-
ydi. Jasper Hobson, Bayan Paulina Barnett'in de
sefere katılmasını önerdi. Gezgin kadın kabul etti.
Ancak orada yapılacak fok katliamını görme me-
rakından kaynaklanmıyordu sefere katılışı. Ülkeyi
görmek, Bathurst Burnu dolaylarını gözlemlemek
istiyordu. Özellikle en çok merakını çeken şey,
yüksek kayaliklarla çevrili kıyı boyunu görmektir.

Teğmen Hobson, Çavuş Long ile askerler Peter-
sen, Hope ve Kellet'nin kendilerine eşlik etmesini
istedi.

Sabah saat sekizde hareket ettiler. Altı köpeğin
koşulduğu iki kızak küçük ekibi götürüyordu. De-
nizde ve karada yaşayan hayvanların ölülerini de
aynı kızaklar kaleye taşıyacaktı.

Teğmen, Bayan Paulina Barnett ve arkadaşları
kızaklarda yerlerini aldı. Hava güzeldi, ancak ufuk-
taki alçak puslar güneş ışınlarını süzerek sızdır-
yorlardı. Kutup güneşi, bu tarihte birkaç saat içinde
gözden kayboluyordu.

Bathurst Burnunun batısında kalan sahil şeri-
dinin bu bölümü dümdüz bir yüzeyi sergiliyordu.
Aynı yüzey Kutup Okyanusu hizasından neredey-
se birkaç metre yükseklikteydi. Bu durum Teğmen
Hobson'ın dikkatini çekti. İşte bakın neden?

Kutup denizlerinde gelgit olayı çok etkilidir.
Bu olayı gözlemleyen denizciler, Parry, Franklin,
Ross'lar, Mac Clure, Mac Clintock, o dönemde de-
nizin normal seviyesinden yirmi yirmi beş ayak
yukarıya yükseldiğini görmüştü. Eğer bu gözlem
doğruysa -zaten gözlemcilerin gerçekçiliğinden
kuşkulanan için hiçbir neden yoktur- Teğmen

Hobson şöyle düşünmek zorundaydı: Ay çekiminin etkisiyle kabaran deniz nasıl oluyor da bu kıyı şeridini istila etmiyordu? Toprakta suların istilasını engelleyebilecek ne bir tümsek ne de bir kum tepesi göze çarpıyordu. Nasıl oluyor da gelgit olayı sonucu bütün kara parçası sular altında kalmıyor, Kutup deniziyle gölün suları birbirine karışmıyordu? Açıkça anlaşılan şuydu ki burası hiç sular altında kalmamış, yani böyle bir olay hiç meydana gelmemişti.

Jasper Hobson bu düşüncesini yol arkadaşına açıklamaktan kendini alamadı. Yol arkadaşı da karşılık olarak, söylenenlere rağmen, kuşkusuz gelgit olayının Kutup Okyanusunda pek hissedilmediğini belirtti.

Jasper Hobson:

“Ama tam tersine madam,” dedi, “bütün denizci raporları bu noktada uyuyorlar. Kutup denizlerinde alçalma ve kabarma olayından çok söz ediliyor. O gözlemlerin yanlış olması kabul edilemez.”

Bayan Paulina Barnett.

“O zaman, söyleyin bana Mösyö Hobson,” dedi, “Okyanus dalgaları niçin bu bölgeyi istila etmiyorlar? Üstelik deniz seviyesinden on ayak yüksekliği olmayan bir yer burası!”

Jasper Hobson:

“İşte madam,” diye cevap verdi, “kafamı kuralayan nokta! Bu olayı nasıl açıklayacağımı bilemiyorum. Bir aydan beri şu kıyılardayız, olağan zamanda deniz seviyesinin ancak bir ayak yükseldiğini defalarca gözlemledim. Bundan eminim ki on beş gün sonra, 22 Eylülde, yani bu olayın maksimum seviyeye çıktığı tarihte Bathurst Burnu kıyılarında sular bir buçuk ayak yüksekliğe ancak çıkacaktır. Neyse bekleyip görelim bakalım.”

“Ama bunun bir açıklaması olmalı Mösyö Hobson! Dünyada her şeyin bir açıklaması yok mudur?”

Teğmen:

“Şöyle açıklayabiliriz madam,” dedi, “iki şeyden biri: Ya gözlemciler yanıldılar. Bunu da kabul edemem, çünkü Franklin, Parry, Ross ve ötekiler önemli kişiler. Ya da gelgit olayları bu kıyılarda hiç söz konusu değil. Bazı iç denizlerde, sözgelimi Akdeniz ve öteki denizlerde bu olay hiç hissedilmiyor. Kara parçasının bu sulara yakın olması ve dar boğazlarla ayrılması Atlantik sularındakine benzer kabarma ve alçalmayı hissettirmiyor.”

Bayan Paulina Barnett cevap verdi:

“Bu varsayımın geçerli olduğunu kabul edersek Mösyö Jasper...”

Teğmen başını sallayarak:

“Etmemiz gerekir madam,” karşılığını verdi. “Yine de bu gözlem beni tatmin etmiyor. İçyüzünü bilemediğim doğal bir acayiplik hissediyorum.”

Düz ve kumlu araziye izleyen iki kızak saat dokuzda, fokların sıkça bulunduğu koya varmıştı. Hayvanları ürkütmemek amacıyla köpekler fazla yaklaştırılmamıştı. Çünkü kıydan kaçmalarını önlemek istiyorlardı.

Bu kara parçası Bathurst Burnunu içine alan mıntıkadan o denli farklıydı ki!

Avcıların durdukları yerde, kıyı boyu, içeri doğru yarımay şeklinde oyuk durumdaydı. Boylu boyunca tuhaf biçimde iç içe geçmişti. Yüksek burun dolaylarını karakterize eden tortul oluşumlardan çok farklı görünümdeydi.

Jeolojik zaman dilimlerinin ateşi –suyu değil– bu toprakları oluşturmuştu. Bathurst Burnunda bulunmayan taşlı yapı –geçerken belirtelim, gelgit

olaylarının yokluğu gibi bu da ayrı bir açıklanamaz olguydu-, burada düzensiz bloklar ve toprağa derinliğine geçmeli kayalar halinde kendini gösteriyordu. Her yana siyahımtrak bir kum serpilmişti. Kabarcıklı lavların ortasına, alüminyum silikatlardan oluşan çakıltaşları saçılmıştı. Alüminyum silikatların ortak adına feldispat denir. Bu görünümü içinde bu kıyı şeridinin kristalleşmiş bir toprak parçasını meydana getirdiği anlaşılyordu.

İki kızak saat dokuzda koya varmıştı.

Toprak yüzeyinde sayısız labradorit pırıldıyordu; canlı, değişken, mavi, kırmızı ve yeşil yansımalar yayan çeşit çeşit yassı çakıllar seçiliyor, şurada burada süngertaşları ve doğalcamlar göze çarpıyordu. Arka tarafta, yüksek kayalıklar dizilmişti; deniz seviyesinden iki yüz ayak yukarıya yükseliyorlardı.

Jasper Hobson bu kayalıkların doruğuna tırmanmaya karar verdi. Amacı bölgenin bütün doğu tarafını incelemektir. Henüz vakti vardı, çünkü fokları avlama zamanı gelmemişti. Şu anda, hem karada hem suda yaşayan bu hayvanlardan sahilde oynayan birkaç çift görülüyordu. Bu deniz memelilerinin sayı bakımından çoğalmalarını beklemek daha uygun olacaktı. Öğle vakti güneşin altında uykuya yatarlarken kısıvrak yakalayacaklardı. Teğmen Hobson adamlarının kendisine bildirdiği gibi bu hayvanların gerçek anlamda fok olmadığını anlamıştı. Bu memeliler, yüzgeçayaklılar grubundan denizatları ve denizinekleriydi. Ve zooloji kataloğunda morsların bir cinsini oluşturuyorlardı. Ayırt edici özellikleri, üst çenelerinde bulunan köpekdişi ve yukarıdan aşağıya doğru uzanan keskin savunma dişleriydi.

Avcılar bu hayvanlarca çok sevildiği anlaşılan küçük koya Morslar Koyu adını verdiler ve kıyıdaki kayalığa yöneldiler. Petersen, Hope ve Kellet yüksek bir kayada yer tuttu. Buradan fokları izleyeceklerdi. Bayan Paulina Barnett, Jasper Hobson ve çavuş kayalığın doruğuna çıktı. Doruk, yüz elli iki yüz ayak kadar çevreye egemen durumdaydı. Bir yandan aşağıdaki arkadaşlarını gözden kaybetmelerini gerekiyordu. Yeterli sayıda mors toplanır toplanmaz, onlara haber vereceklerdi.

Bir eyrek saat sonra teğmen, yol arkadaşı ve avuş en yüksek uca varmıştı. Bu noktadan bakarak ayaklarının altında uzanan kara parçasını bütünüyle hiç zorlanmadan gözlemlediler.

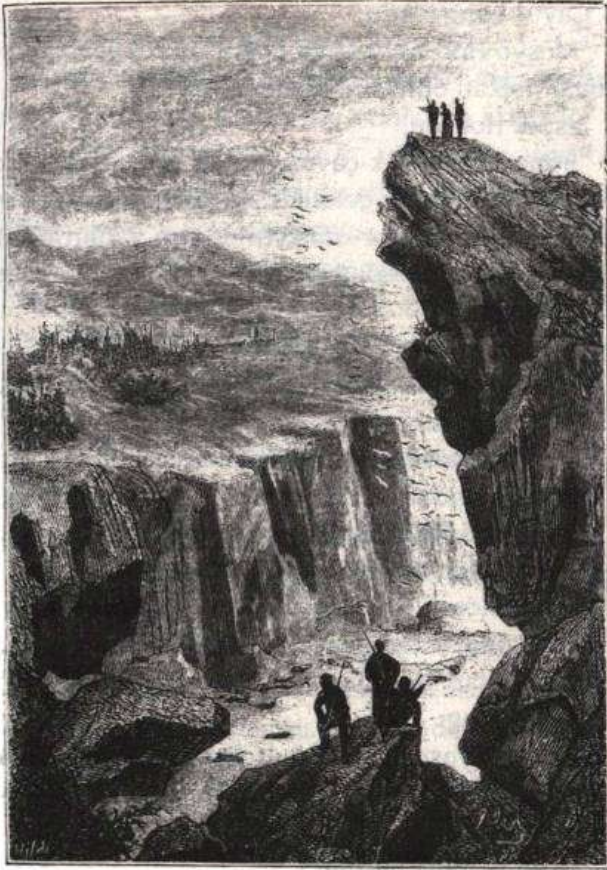
Aşağıda, kuzey ufkunu tümüyle kaplayan, uçsuz bucaksız deniz uzanıyordu. Görünürde ne kara, ne bankiz ne de buzdağı vardı. Okyanus göz alabildiğine buzlardan arınmış durumdaydı. Büyük olasılıkla bu paralel içinde, Kutup Denizinin bu bölümünden Bering Boğazına kadar gemilerin sefer yapmasına elverişliydi. Demek ki yaz mevsimi boyunca, kuzeybatı geçişini kullanan Kumpanya gemileri rahat rahat Bathurst Burnuna ulaşabilecekti.

Batıya dönüp bakınca Jasper Hobson yepyeni bir kara parçası keşfetti. Bütün kıyı boyunu dolduran volkanik kalıntıların içyüzü böylece anlaşılmış oldu.

On mil kadar ötede, kesik kesik koniler biçiminde, sıra sıra ateş püsküren tepeler diziliyordu. Bu tepeler Bathurst Burnundan seçilmiyordu, çünkü kayalıklar onları gizliyordu. Gökyüzüne belli belirsiz izleri yansıyor; sanki titrek bir el tarafından çizilmişlerdi. Jasper Hobson dikkatle gözlemledi, sonra eliyle çavuşa ve Bayan Paulina Barnett'e tepeleri gösterdi. Daha sonra tek kelime söylemeden bakışlarını karşı tarafa çevirdi.

Batıda Bathurst Burnuna kadar girintisiz çıkıntısız, dümdüz bir kıyı uzanıyordu. Elllerinde iyi bir dürbün bulunan gözlemciler Fort-Espérance'ı görebilirler, hatta şu anlarda Bayan Joliffe'in mutfak bacasından tüten mavimtrak dumanı seçebilirlerdi.

Arka tarafta kara parçası birbirinden dilim dilim kesilmiş iki farklı görünüm sergiliyordu. Doğuya ve güneye doğru, geniş bir ova burunu içine alıyordu. Buna karşılık kayalıkların arka planında, Morslar

Ayaklarının altında uzanan kara parçasını hiç zorlanmadan gözlemlediler.

Koyundan volkanik dağlara kadar arazi ürkütücü biçimde birbirine geçmişti. Bu manzara, püsküren lavlar sonucu oluşan bir arazi izlenimi bırakıyor olsa gerekti.

Teğmen, kara parçasının iki bölümünde son derece belirginleşen bu çelişkiyi gözlemledi. İtiraf etmeli ki bu durumu çok "tuhaf" karşıladı.

Çavuş Long sordu:

“Mösyö Hobson, batıya doğru ufku kaplayan şu dağlar volkan olmasın, ne dersiniz?”

Jasper Hobson:

“Buna kuşku yok çavuş,” dedi. “Şu sayısız laboratoritleri, şu yassı çakılları, şu süngertaşlarını ve doğalcamları buraya kadar fırlatan o yanardağlar. Üç bin mil daha ilerlesek lavlar ve küller ayaklarımızımıza dolaşacak.”

Çavuş:

“Teğmenim bu yanardağlar hâlâ aktif olmasınlar?” diye sordu.

“Bu konuda bir şey söyleyemem.”

“Ama şu anda ağızlarından hiç duman sızılmıyor.”

“Bu yeterli bir neden değil Çavuş Long. Pipo içerken ağızınızdan sürekli duman çıkar mı?”

“Hayır Mösyö Hobson.”

“İşte Long, volkanlar için de aynı şey söz konusu. Her zaman duman çıkarmazlar.”

Çavuş Long:

“Sizi anlıyorum Mösyö Hobson,” dedi. “Fakat anlamadığım bir şey, volkanlar kutup bölgelerinde ne arıyor?”

Bayan Paulina Barnett:

“Çok sayıda volkan yok,” diye ekledi.

Teğmen:

“Hayır madam,” cevabını verdi, “belirli sayıda var: Jean-Mayen Adasında, Aléoutiennes Adalarında, Kamçatka’da, Rus Amerikası’nda, İzlanda’da var. Sonra güney bölgelerinde, Terre de Feu’de. Bu volkanlar geniş, merkezi bir fabrikanın bacalarından ibaret. O fabrikada yeryüzünün kimyasal ürünleri üretiliyor. Sanırım Tanrı gereken yerleri delerek oralara bacalar yerleştirmiş.”

Çavuş:

“Kuşkusuz Mösyö Hobson,” dedi. “Ama Kutupta, buz gibi soğuk iklimlerde bunlar ne anıyor?”

“Çavuş, ister Kutup olsun, isterse Ekvator, bunun ne önemi var! Hatta diyebilirim ki kutup bölgelerinde bu volkanların sayısı daha çoktur.”

Bu iddia karşısında hayli şaşırılmış görünen çavuş:

“Bunun sebebi nedir Mösyö Hobson?” diye sordu.

“Çünkü içeride biriken gazların basınç yapmasıyla bu supaplar açılır. Özellikle yer kabuğunun daha ince olduğu yerlerde bu durum görülür. Nitekim kutuplarda yer kabuğunun yassılaşması doğal olarak...”

Açıklamasını yarıda kesen teğmen:

“Durun bakayım,” dedi, “Kellet işaret veriyor. Bizimle beraber gelir misiniz madam?”

Gezgin kadın:

“Sizi burada beklerim Mösyö Hobson,” diye cevap verdi. “Mors katliamı konusunda benim ilgimi çeken bir şey yok!”

Jasper Hobson:

“Anlaştık madam,” dedi. “Bir saat sonra birlikte kaleye döneriz.”

Bayan Paulina Barnett kayalığın tepesinde kaldı. Oradan görkemli manzarayı seyre daldı.

Bir çeyrek saat sonra Jasper Hobson ile Çavuş Long kıyıya vardılar.

Morsların sayıları kabarmıştı. Birkaç tanesi kısa ve perdeli ayaklarıyla kumları eşeliyordu. Büyük çoğunluk uykuya yatmıştı. İçlerinden bir iki tanesi, üç metre boyunda, seyrek tüylü, kızılımtırak, iri yapılı erkek foklar sürünün geri kalanına bekçilik yapar gibiydi.

Kayaları siper alan avcılar, arazinin inişli çıkışlı yapısından yararlanarak aşırı bir ihtiyatla ilerlediler. Hayvanların etrafını kuşattılar, denize kaçış yollarını kestiler. Bu hayvanlar karada ağır, az hareketli ve beceriksizdir. Küçük sıçramalarla ya da sürünerek hareket ederler. Gelgelelim suyun içi onların gerçek mekânıdır. Çevik davranan balıklara dönüşürler, ürkütücü birer yüzücü olurlar. Çoğu kez onların izini süren şalupalara tehlike yaratırlar.

Bu arada iri erkek foklar işkillenmişlerdi. Tehlikenin yaklaştığını seziyorlardı. Başlarını yukarı dikmişler, her yanı gözleriyle kolaçan ediyorlardı. Fakat sürüyü uyarıya fırsat bulamadılar. Bir yandan Jasper Hobson'la Kellet üzerlerine atıldı, diğer yandan Petersen ve Hope saldırdı. Beş tane mors kurşunlanarak yere serilmişti. Sonra taşla vura vura işlerini bitirdiler. Geri kalan sürü denize doğru sıvıştı.

Zafer kolay elde edilmişti. Beş tane mors iri yapılı hayvandı. Keskin savunma dişlerindeki fildişi aklıgı birinci sınıftı. Ancak Teğmen Hobson'ın asıl ilgisini çeken şey yağlı ve iri vücutlarıydı. Bu vücutlardan çok verimli yağ çıkarılabiliyordu. Yükleri hızla kızaklara yerleştirdiler; böylece köpeklerin taşıyacağı kızaklar yeterli yükünü almış oldu.

Bir saat dolmuştu. O zaman Bayan Paulina Barnett arkadaşlarıyla buluştu. Hepsi birlikte kıyı şeridini izleyerek Fort-Espérance'a doğru yola koyuldu.

Ne var ki yol yaya olarak katedildi. Kızaklar tıka basa yüklüydü. Aslında aşılması gereken on mil kadar bir mesafe vardı; hiç dolambaçlı olmayan bir yoldu bu. Bir İngiliz atasözü, "Dolambaçlı yol kadar uzun bir şey yoktur" demiş. Hakkı var.

Nitekim can sıkıntısını dağıtmak için avcılar havadan sudan konuşarak yürüyorlardı. Onlar konuşurken Bayan Paulina Barnett de sık sık lafa karşıyordu. Bu yiğit insanların bilgilerinden yararlanıyor, kendini eğitiyordu. Hızlı hızlı ilerleyemiyorlardı. Ölü morsların ağır et yığınları hatırı sayılır bir yük oluşturuyor, kızaklar zar zor hareket ediyorlardı. Oysa iyice katılaşmış kar tabakasının üstünde, köpekler Fort-Espérance'la Morslar Koyu arasındaki mesafeyi iki saatte aşabilirlerdi.

Gücü tükenen köpekleri dinlendirmek amacıyla Teğmen Hobson sık sık mola vermek zorunda kaldı.

Bunun üzerine Çavuş Long söylendi:

“Şu morslar biraz bizi düşünüp de kale yakınlarında toplansalar olmaz mıydı?”

Teğmen başını sallayarak karşılık verdi:

“O koy kadar elverişli bir yer bulamazlardı.”

Bu cevaba oldukça şaşırان Bayan Paulina Barnett:

“Neden başka yer olmasın Mösyö Hobson?” diye sordu.

“Çünkü hem karada hem denizde yaşayan bu hayvanlar yumuşak inişli kıylara gider. Dolayısıyla sürüne sürüne denize girip çıkarken zorlanmak istemezler.”

“Ama burundaki sahil?...”

Jasper Hobson:

“Burundaki sahil,” dedi, “kalın bir siper gibi dik ve sarp. Kıyı boyunun hiçbir eğik tarafı yok. Sanki dikine kesilmiş gibi. Bu toprak parçasının anlaşıl-maz bir tuhaflığı da bu madam. Bizim balıkçılar bu kıyıda balık tutmak isterlerse oltaları üç yüz kulaç dibe gidecektir! Neden böyle? İşte bunu bilmiyorum. Yalnız yüzyıllar önce şiddetli bir çökük mey-

dana gelmiş olabilir. Bu da volkanik hareketten ileri gelmiştir. O şiddetli sarsıntı sonucunda önemli bir kara parçası kıyından kopmuş, Kutup Denizi tarafından yutulmuştur!”

XVI. İki El Ateş

Eylül ayının ilk yarısı geçiyordu. Fort-Espérance kutuptaydı, yani enlem olarak yirmi derece daha yukarıda. Aynı ayın 21'inde, kutup gecesi kaleyi karanlıklara gömecekti. Fakat yetmişinci paralelin üstünde, güneş bir otuz gün daha yüzünü gösterecekti. Ne var ki düşen sıcaklık kendini hissettiriyordu. Gece boyu, termometre otuz bir derece fahrenheit (sıfırın altında 1° santigrat) gösteriyordu. Sağda solda körpe buz parçaları oluşuyor, ancak son güneş ışınları gün boyu onları eritiyordu. Yağmurla karışık şiddetli rüzgâr ara sıra kar fırtınasına dönüşüyordu. Besbelli kötü hava koşulları kapıdaydı.

Ne var ki acente sakinleri hiç endişelenmeden o günleri bekleyebilirlerdi. İstif ettikleri erzak yeterliydi, hatta artardı. Kurutulmuş av eti bollaşmıştı. Yirmi kadar daha mors öldürülmüştü. Mac Nap iyice korunmalı bir ağıl yapma zamanı bulmuş, ağıl evcil rengineyiklerine ayrılmıştı. Konutun arka tarafına kurulan geniş hangara yakacak odun istiflenmişti. Kış mevsimi, yani kar, don, soğuk artık gelebilirdi. Karşılamaya hazırdılar.

Ancak kale sakinlerinin geleceğe dönük ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra Jasper Hobson Kumpanyanın çıkarlarını düşündü. Hayvanların kışlık kürk-

leri olgunlaşmıştı. Artık kıymetli birer av hayvanı olacaklardı. Tüfeklerle onları vurmak için zaman elverişliydi. Tuzaklar daha sonra kurulacaktı; yerin karla örtülmesini beklemek gerekiyordu. Nitekim Jasper Hobson avlanma seferlerini organize etti. Bu uzak bölgede, Yerlilere pek güvenilmezdi; onlar da acentelere satmak amacıyla kürk peşindeydi. Zaten daha güney bölgelere gidiyorlardı. Teğmen Hobson, Marbre, Sabine ve iki üç kişi Kumpanya hesabına avlanmak zorundaydı. Hem bu işi savsaklayamazlardı.

Küçük ırmağın bir kolunda, kalenin güneyinde yaklaşık altı mil ötede, bir kunduz sürüsü ihbar edildi. Jasper Hobson ilk av seferi için oraya yöneldi.

Eskiden kunduz tüyünün kilosu dört yüz frank ediyordu. Şapkacılık sektöründe pek revaçtaydı. Daha sonra, tüyün kullanımı azaldı. Ne var ki kunduz kürkü piyasada hâlâ çok para ediyordu. Çünkü bu kemirgenler soyu acımasızca telef edildiğinden yok olmak üzereydi.

Avcılar ırmak üzerinde belirlenen yere yöneldiler. Orada teğmen bu hayvanların su altında yuvalarını kurmak için nasıl becerikli çalıştıklarını yol arkadaşına anlattı. Bayan Paulina Barnett hayran kalmıştı. Yüz kadar kunduz çiftler çiftler yeraltı yuvalarını oymaya uğraşıyordu. Hanl hanl çalışarak kışlık mekânlarını çoktan hazırlamaya başlamışlardı.

Yeraltı yuvalarında sert kış günleri donmamak için kunduzlar önlem alıyordu. Yay biçiminde bir bent inşa etmişlerdi. Bent akarsuyun geldiği yönde, hızla akan suların hayli derin bir yerindeydi. Dikine sıralanmış kazıklarla eklemlenmiş, sağlam bir yapıydı. Enine birbirine geçirilmiş esnek dallar

ve budanmış ağaç dalları bu yapıyı payandalamıştı. Bütün malzeme killi toprakla birbirine eklemli, duvar gibi örülmüş, birbirine tutturulmuş durumdaydı. Kemirgen ilkin ayaklarını kullanarak bunu şekillendirmişti. Daha sonra kuyruğundan yardım alarak –yatay biçimde yassı, pul pul tüylerle kaplı, geniş, aşağı yukarı oval bir kuyruk– killi toprağı yumaklaya yumaklaya bendi meydana getirmişti.

Jasper Hobson:

“Bu bent madam,” dedi, “ırmak suyunun sabit bir seviyede kalmasını sağlar. Sürünün mühendisleri yukarıda yuvarlak biçimli şu kulübecikleri inşa ederler. Siz onun tepesini görüyorsunuz. Bu kulübecikler sağlam yapılardır; ağaçtan ve killi topraktan oluşan bölme duvarları iki ayak kalınlığındadır, su altında, iç tarafta daracık bir kapısı vardır. İçeri girmek ya da dışarı çıkmak isteyen her kulübe sakini suya dalmak zorundadır. Ama bir yandan bu durum, kunduz ailesinin güvenliğini sağlar. Bu kulübeciklerden birini yıkarsanız içinin iki kattan meydana geldiğini görürsünüz. Alt kat kiler yerine kullanılır, içeriye kışlık erzak istif edilmiştir. Erzak, ağaç dalları, ağaç kabukları ve köklerinden ibarettir. Suyun giremediği üst kat, ev sahibinin yaşadığı küçük yuvasıdır.”

Bayan Paulina Barnett:

“Fakat bu hünerli hayvanlardan hiçbirini ortalıkta göremiyorum,” dedi. “Yapıyı kurmaktan caydılar galiba?”

Teğmen Hobson:

“Hayır caymadılar madam,” cevabını verdi. “Şu anda işçiler dinlenmek için uyuyorlar. Zira bu hayvanlar yalnız geceleri çalışırlar. Biz de onları yeraltı yuvalarında kısıvrak yakalayacağız!”

Gerçekten hayvanların yakalanması hiç zorluk çıkarmamıştı. Yüz kadar kunduz bir saat içinde ele geçmişti. Aralarında ticari değeri çok yüksek olan birkaç kunduz vardı. Zira bu hayvanların kürkü simsiyahtı. Ötekilerin kürkü yumuşacık, uzun, parlaktı. Bu kürkün rengi, kestaneye çalan kırmızı bir renkti. Kürkün altında, gümüş renkte, kısa ve ince tüyler bulunuyordu. Bu av seferinden olumlu sonuç alan avcılar keyifli keyifli kaleye döndüler. Kunduz derileri, fiyatlarına göre genç kunduzlar ya da “parşömenler” diye kaydedilip ambara istiflendi.

Bütün eylül ayı boyunca, ekim ayı ortalarına kadar, av seferleri devam etti ve olumlu sonuçlar alındı.

Porsuklar da yakalandı, ama az miktarda. Porsuk derisi önemliydi. Araba beygirlerinin halkalarında süs takımı olarak kullanılıyordu. Tüylerinden duvar ve resim için fırça imal ediliyordu. Bu etoburlar –gerçekten küçük birer ayı idiler– Kuzey Amerika’ya özgü bir porsuk türüdür.

Kemirgenler ailesinin diğer üyeleri de acente mağazalarında çok yüksek fiyatla satışa çıkarılacaktı. Bunlar en az kunduz kadar hünerli hayvanlardı. Kısa kuyruklu, bir ayağı aşan boyuyla mikskaçanlarının kürkü de hayli para ediyordu. Yeraltı yuvalarında zahmetsizce yakalanmışlardı. Hızla üreyip çoğalıyorlardı; kendi türlerine özgü bir şeydi bu.

Kedi familyasından vaşaklara karşı ateşli silah kullanmak zorunda kaldılar. Esnek, çevik, açık kızıl sarı renkli, siyahımtrak benekli kürkleri olan bu hayvanlar rengineyiklerine bile korku salıyordu. Gerçekten korkusuzca kendini savunan bir vaşak türüydü bunlar. Gelgelelim ne Marbre ne de Sabine ilk vaşak avlarını yapan insanlardı; bu hayvanlardan altmış kadarını öldürdüler.

Kakımlar nadiren ortaya çıkıyordu. Bu hayvanlar, kokarcalar gibi sansar familyasındandı Kuyruğun ucundaki kara beneğin dışında, bembeyaz olan kışlık giysilerine henüz bürünmemişlerdi. Kürklerinin üstü hâlâ kızılıımtrak, altı sarımtrak gri renkteydi. Jasper Hobson şimdilik bu hayvanlara dokunulmamasını istedi. “Olgunlaşmalarını” beklemek gerekiyordu. Sabine’in deyimiyle, kış soğukları başlayınca aklaşmaları beklenecekti. Kokarcalara gelince, adı üstünde, etrafa iğrenç bir koku yaydıklarından avlanmaları çok tatsız bir olaydı. Gerek yuva olarak kullandıkları ağaç deliklerinde sıkıştırarak gerekse dalların arasına gizlendikleri zaman tüfekle kurşunlayarak, çok sayıda kokarca ele geçti.

Sansarlar tam anlamıyla kendine özgü bir avın konusu oldu. Bu etoburların kürkünün ne kadar kıymetli olduğu bilinir. Kış mevsiminde gür çıkan kürkleri siyahımtraktır. Ancak bu kürkün değeri samur kürküne oranla ikinci sınıftır. Ne var ki bu samur cinsine, Avrupa’nın kuzey bölgelerinde ve Asya’da Kamçatka dolaylarında sıkça rastlanır. Özellikle Sibiryalıları bu hayvanın en önde gelen avcılandır. Bu arada Kutup Denizinin Amerikan kıyılarında kürkleri pek değerli olan başka sansar türleri de bulunur. Bu hayvanlar, vizon ve pekan dır, başka deyişle “Kanada sansarları.”

Eylül ayı boyunca, acente hesabına yakalanan sansar ve vizon kürkleri pek fazla miktarda değildi. Bunlar, uzun ve esnek yapılı, çok hareketli, çok çevik hayvanlardır; onlara “solucanbiçim” denmesi bu yüzdendir. Gerçekten bir solucan gibi kıvrır kıvrır uzayabilirler ve en dar deliklerden sızmayı becerirler. Avcıların elinden kolayca kurtulmaları böyle-

ce anlaşılabilir. Nitekim kış mevsiminde tuzaklara yakalanmaları daha kolaydır. Marbre ve Sabine tuzak kurulacak elverişli zamanı bekliyorlardı. Kış sezonu başlar başlamaz, Kumpanya mağazaları vizon ve sansar kürklerinden geçilmeyecekti.

Fort-Espérance'ı av seferleri sırasında zenginleştiren başka kürk hayvanlarından söz etmek yerinde olur. Bu hayvanlar, gümüşü ve mavitilkilerdi. Tilki kürkleri Rusya ve İngiltere pazarlarında en pahalı hayvan kürküdür.

Kalite bakımından, zoolojik adı "isatis" olarak bilinen mavitilki hepsinin üstünde yer alır. Bu sevimli hayvanın burnu siyah, tüyleri kül rengi ya da koyu sandır ve sanıldığı gibi hiçbir yeri mavi değildir. Kürkü çok uzun, çok kalın, yumuşaktır. Hayranlık uyandırıcıdır ve bir kürkün güzelliğini içeren bütün nitelikleri yansıtır: Yumuşaklık, sağlamlık, tüylerin uzunluğu, kalınlık ve renk. Mavitilki kürk hayvanlarının tartışmasız kralıdır. Nitekim derisi, öbür hayvan derilerinden altı kez daha pahalıdır. Bir Rus çarına ait olan manto, bütünüyle mavitilkinin boynundaki deriden yapılmıştır. 1851'de Londra sergisinde çok takdir edilen ve en güzellerinden sayılan bu kürkün değeri üç bin dört yüz sterline alıcı bulmuştur.

Bu tilkilerden birkaçı Bathurst Burnu dolaylarında görünmüştü; ne var ki avcılar ele geçiremediler. Bu etoburlar kurnaz ve çeviktir, kolay kolay yakalanmazlar. Ama gümüşü tilkilerden bir düzine öldürmeyi başardılar. Bunların kürkü görkemliydi; göz alıcı, beyaz benekli, siyah bir kürk. Mavitilkilerinki kadar para etmiyorsa da yine zengin bir ganimetti, İngiltere ve Rusya pazarlarında yüksek fiyattan alıcı bulurdu.

Gümüşi tilkilerden biri olağanüstü güzellikteydi. Boyu normal tilkinin boyunu biraz aşıyordu. Omuzları, kulakları, kuyruğu duman karasıydı. Fakat kuyruk uzantısının ucu ile kaşlarının üstü beyazdı.

Yalnız bu tilki kendine özgü koşullarda öldürülmüştü. Bu bakımdan olay ayrıntılı bilgi vermeyi gerekli kılıyor. Üstelik bu ayrıntılar Teğmen Hobson'ın bazı kaygılarını doğrular niteliktedir. Ayrıca teğmen savunmaya ilişkin bazı önlemler de düşünülmüştü. Şimdi bu önlemleri de galiba uygulamaya koyacaktır.

24 Eylül sabahı iki kızak Bayan Paulina Barnett, teğmen, Çavuş Long, Marbre ve Sabine'i Morslar Koyuna götürmüştü. Bir önceki gün kafileden birkaç kişi tilki izlerine rastlamıştı. Kayaların ortalarından, cılız ağaççıkların arasından izler geçiyordu. Bu izler tilkilerin buradan geçtiğini ele veriyordu. İştahı kabaran avcılar çok kıymetli bir avın peşinde olduklarına inandılar. Bu iş büyük kazanç getirecekti. Gerçekten araştırmaları boşa gitmedi. İki saat sonra hayli güzel bir gümüşi tilki cansız yerde yatıyordu.

Etoburlardan iki üç tanesini daha fark etmişlerdi. O zaman ikiye bölündüler. Sabine ve Marbre bir tilkinin izini sürmeye başladılar. Teğmen Hobson, Bayan Paulina Barnett ve Çavuş Long, kayaların arkasına saklanmaya çalışan başka bir güzel hayvanın yolunu kesmeyi denedi.

Doğal olarak tilki kurnazlığından yararlanıyordu. Kendini çok zor gösteriyor, gövdesinin hiçbir yanı hedef olmuyordu.

Kovalamaca yarım saat boyunca, hiçbir sonuç getirirmeden sürdü. Bu arada hayvan üç cepheden kuşatılmıştı, deniz dördüncü cephesini kapatıyor-

du. Durumunun kritik olduğunu çok geçmeden sezdi, olağanüstü bir sıçrama yapmaya karar verdi. Avcıya havada sıçrarken onu vurmaktan başka şans vermiyordu.

Bir kayadan atlayarak sıçradı. Jasper Hobson onu kolluyordu, sıçradığı anda kurşunu yapıştırdı.

Aynı anda, bir el ateş daha atıldı. Ölümcül darbe alan hayvan yere serildi.

Jasper Hobson:

“Yaşasın! Yaşasın!” diye haykırdı. “O benim!”

Tam teğmen hayvana doğru elini uzatırken ayağını tilkinin üzerine koyan bir yabancı:

“Benim de!” karşılığını verdi.

Şaşalayan Jasper Hobson geri çekildi. İkinci kurşunun çavuşun tüfeğinden çıktığını zannetmişti. Oysa yabancı bir avcının karşısındaydı. Tüfeğinden hâlâ duman tütüyordu.

İki rakip göz göze geldi. Bayan Paulina Barnett ve çavuş olay yerine varmıştı. Çok geçmeden, Marbre ve Sabine de onlara katıldı. O sırada, kayanın arkasından beliren bir düzine kadar adam yabancıya yaklaşıyordu. Yabancı saygıyla gezgin kadının önünde eğildi. “Kanadalı gezginler” grubundan biri olduğu tipinden belli oluyordu. Jasper Hobson’ın özellikle en korktuğu rakipler bu adamlardı. Yabancı avcı hâlâ o geleneksel kıyafeti taşıyordu; Amerikalı romancı Washington Irving o kıyafeti pek güzel tasvir etmiştir: Pelerini andıran kaput, çizgili yünlü gömlek, paçalı, kısa ve geniş pantolon, meşin tozluklar, geyik derisinden çarıklar, yan tarafından bıçak sarkan alacalı yünlü kuşak, tütün tabakası, pipo ve birkaç kamp gereci. Tek kelimeyle yarı uygar, yarı yabanıl bir giyim kuşam. Yanındaki dört arkadaşı aynı onun gibi giyinmişti, ama

biraz kaba saba. Ona eşlik eden diğer sekiz kişi Chi-peways Yerlileriydi.

Jasper Hobson hiç yanılmıyordu. Karşısında bir Fransız vardı veya Kanada Fransızlarının torunlarından bir adam. Belki yeni acentenin kuruluşunu izleyen Amerikan kumpanyalarından birinin ajanı.

Teğmen Hobson bir anlık sessizliğin ardından:

“Bu tilki bana aittir mösyö,” dedi.

O anda, rakibi gözleriyle onu süzüyordu. Hafif yabancılık kokan güzel bir İngilizceyle:

“Siz öldürdüyseniz, size aittir,” karşılığını verdi. Biraz heyecanlanan Jasper Hobson:

“Yanıyorsunuz mösyö,” diye cevap verdi, “sizin kurşununuzla ölmüş olsa bile bu hayvan bana aittir!”

Bu sözler, Atlantik’ten Pasifik’e, Hudson Koyu topraklarını kendine mal etmeye kalkışan Kumpanyanın iddialarını özetler nitelikte, küçümseyici bir gülümsemeyle söylenmişti.

Tüfeğinin üzerine yaslanan yabancı:

“Anlaşılan mösyö, siz Hudson Koyu Kumpanyasına bu toprakların mutlak sahibi gözüyle bakıyorsunuz!”

Teğmen Hobson:

“Bundan hiç kuşkunuz olmasın mösyö,” dedi. “Sanırım, siz bir Amerikan şirketine bağlısınız...”

Avcı eğilerek:

“Saint-Louis Kürkçülük Kumpanyasına,” karşılığını verdi.

Teğmen devam etti:

“Zannederim, bu arazinin herhangi bir bölümü için size bir imtiyaz tanınmamıştır Böyle bir sözleşmeden yoksun olmanız gerekir.”

Kanadalı küçümseyici bir tavırla:

“Sözleşmeler! İmtiyazlar!” diye söylendi. “Eski Avrupa’nın Amerika’da kötü sesler çıkaran kelimeleridir bunlar.”

Jasper Hobson kasılarak:

“Ama siz Amerika’da değilsiniz ki,” dedi. “Şu anda, İngiltere toprağına basıyorsunuz.”

Biraz kızıışan avcı:

“Sayın teğmen,” diye cevap verdi, “bu konuyu tartışmanın zamanı değil şimdi. Genel olarak İngiltere’nin hak iddialarını biliyoruz. Ayrıca avlanma bölgeleri konusunda Hudson Koyu Kumpanyası’nın iddialarını biliyoruz. Ama sanırım, er ya da geç olaylar mevcut durumu değiştirecek ve Amerika, Magellan Boğazından Kuzey Kutbuna kadar Amerikan olacaktır.

Jasper Hobson soğuk soğuk:

“Bunu sanmıyorum mösyö,” karşılığını verdi.

Kanadalı:

“Her neyse mösyö,” dedi, “uluslararası sorunu bir yana bırakmanızı rica edeceğim. Kumpanyanın iddiaları ne olursa olsun, besbelli olan bir şey var; kıtanın en yukarı bölümlerinde, özellikle kıyı şeridinde, toprak onu işgal edene aittir. Bathurst Burnunda bir acente kurdunuz, güzel, o zaman sizin topraklarınızda avlanmayız, buna saygı duyarız. Ancak Saint-Louis kürkçüleri, Amerika’nın kuzey kıyılarında, başka bir noktada kale kurdukları zaman, siz de bizim toprağımıza saygı duyacaksınız.”

Teğmenin alnı kırııştı. Jasper Hobson, pek uzak olmayan bir gelecekte, Hudson Koyu Kumpanyası’nın amansız rakiplerle burun buruna geleceğini pekâlâ biliyordu. Doğal olarak Kuzey Amerika’nın bütün topraklarına sahip olma iddiası geçersiz sayılacak, saygıyla karşılanmayacaktı. Nitekim rakip-

ler arasında silahlı çatışma olasılığı büyüktü. Ama imtiyazlar sorununu tartışmanın şimdi zamanı olmadığına o da anladı. Zaten çok saygılı olan avcının tartışmayı başka bir alana çekmek istediğini gördü.

Kanadalı yolcu:

“Şimdi bizi anlaşmazlığa düşüren konuya gelelim mösyö. O kadar önemli de sayılmaz. Biz avcılar olarak soruna bakalım. Sizin tüfeğinizle benimkinin çapı farklı; kurşunlarımız kolayca anlaşılacaktır. Şu tilkinin ikimizden birine ait olması için, onu kimin öldürdüğüne bakmalıyız!”

Öneri doğrudu. Hayvanı kimin öldürdüğü böylelikle kesin biçimde anlaşılacaktı.

Tilkinin leşi incelendi. İki avcıdan iki kurşun yemiş, kurşunların biri böğrüne, öbürü kalbine girmişti. Kalbe giren kurşun Kanadalıya aitti.

Görkemli malın yabancı ellere gitmesinden üzüntü duyan ve üzüntüsünü belli eden Jasper Hobson:

“Bu hayvan sizindir,” dedi.

Yolcu tilkiyi aldı, sırtına yükleyip götürmesi beklenirken Bayan Paulina Barnett’e doğru ilerledi.

“Hanımlar güzel kürkleri severler,” dedi. “Ama hangi tehlikeler, hangi yorgunluklar pahasına onların ele geçirildiğini bilseler belki daha çok severler. Madam izin verirsiniz tanışmamızın bir anısı olarak kürkü size sunuyorum.”

Bayan Paulina Barnett bu teklifi kabul etmekte tereddüt etti. Gelgelelim Kanadalı avcı görkemli kürkü öyle iyi niyetle sunmuştu ki reddetmek kalbini kırmak olurdu.

Kürkü aldı ve yabancıya teşekkür etti.

Adam hemen Bayan Paulina Barnett’in önünde eğildi, sonra İngilizleri selamladı. Onu izleyen arkadaşlarıyla kayalıkların arasında gözden kayboldu.

Teğmenle adamları, yeniden Fort-Espérance'a doğru yola koyuldu. Fakat Jasper Hobson çok düşünceli görünüyordu. O denli özenle kurduğu işletmesi, şimdi karşısında rakip bir kumpanya bulmuştu. Gelecek günlerde Kanadalı yolcu hakkında büyük kaygılar besliyordu.

XVII. Kış Yaklaşıyor

21 Eylüle gelmiştik. Güneş artık sonbahar ekinoksuna geçiyordu, yani bütün dünyada gündüz ve gecenin eşitlenecek, o günün ardından geceler uzamaya başlayacaktı. Işıktan karanlığa geçiş kalelerin tarafından memnuniyetle karşılanmıştı. Karanlık saatlerde daha güzel uyuyorlardı. Göz gerçekten karanlıkta dinlenir ve kendini yeniler. Özellikle birkaç ay sürekli olarak güneşli günler yaşayan göz iyice yorgun düşmüştür.

Ekinoks döneminde bilindiği gibi gelgit olayı daha şiddetlidir. Ay ve Güneşin aynı hizada ve aynı yanda bulunduğu konumda, olay çift taraflı etkilendir ve yoğunluğu artar. İşte bu durumda Bathurst Burnu kıyılarında meydana gelecek gelgit olayını gözlemlemek önem kazanmıştı. Jasper Hobson birkaç gün önceden, röper noktalarını belirlemişti; bu, bir çeşit maregraf işiydi. Kabaran ve alçalan suların seviyesini kaydedecekti. Ne var ki bütün gözlemcilerin raporlarına rağmen ay ve güneşin etkisinin Kutup Denizinin bu bölümünde pek az hissedildiğini saptadı. Gemicilerin raporları tersini söylüyorlardı, ama gelgit olayı yok gibiydi.

Teğmen:

“Bu işte normal olmayan bir şey var,” diye düşündü.

Gerçekten hiç anlayamamıştı. Ama diğer etkenler dikkatini çektiler. Bu özgünlüğü anlamakta çok gecikmedi.

29 Eylülde, hava hissedilir biçimde değişti. Termometre kırk bir derece fahrenheitta (sıfırın üstünde 5° santigrat) düştü. Gökyüzü sislere bürünmüştü. Çok geçmeden bunlar yağışa dönüştüler. Kötü mevsim geliyordu.

Bayan Joliffe kar toprağı örtmeden önce davranıp ekin işleriyle uğraştı. Kuzukulağı ve kaşıkotunun uzun ömürlü tohumları kar tabakasının altında korunacak, soğuk iklimin sertliğine direnerek ilkbaharda canlanacaklardı. Umut böyleydi. Burada kayalığın arkasına gizlenen geniş bir arazi önceden hazırlanmış, eylül ayının son günlerinde tohumlar ekilmişti.

Jasper Hobson şiddetli soğukların başlamasını beklemedi. Kışlık giysileri arkadaşlarına dağıttı. Çok gecikmeden onlar da mevsime uygun biçimde giyindiler. Bütün beden yünle kaplanmış, geyik derisinden kaputlar, fok derisinden pantolonlar, kürklü bereler ve sugeçmez çizmelerle donatılmıştı. Sanki odalar da kendi tuvaletlerini yapmışlardı. Ahşap duvarlara kürkler asılmıştı. Burada amaç, bazı ısı düşüşlerinde buz tabakalarının duvarları kaplamasını önlemektir. Usta Raë, havadaki su buharını toplayan kondansatörleri kurdu. Haftada iki kez bunların boşaltılması gerekiyordu. Sobanın ateşine gelince, dış sıcaklığın değişmelerine göre ayarlandı. Öyle ki odalardaki sıcaklık elli derece fahrenheitin (sıfırın üstünde 10° santigrat) altına düşmeyecekti. Zaten yakında evin dışı kalın bir kar tabakasıyla kaplanacaktı. Bu olay içerinin ısı kaybını önleyecekti. Kışlık yaşayanların iki aman-

sız düşmanı vardır: Soğuk ve rutubet. İşte bu çeşitli yöntemleri kullanarak o düşmanları yenmeyi umut ediyorlardı.

2 Ekimde ısı iyice düştü; yağan ilk karlar bütün Bathurst Burnu toprağını istila ettiler. Rüzgâr hafif olduğundan kutup bölgelerine özgü o anaforlar oluşmuyordu. İngilizler bu anaforlara “drifts” der. Tekdüze, upuzun beyaz bir halı, çok geçmeden burnu da aynı beyazlığın içine soktu. Kale surları ve kıyı boyunun uzun kenarları aynı beyazlığa büründü. Yalnızca, göl ve denizin suları henüz teslim olmamıştı. Suların bulanık, donuk ve külrengine çalan renkleri beyazlıkla çelişkiler oluşturuyordu. Bu arada kuzey ufkunda, gölgeleri puslu havaya yansıyan ilk buzdağları seçiliyordu. Bankiz henüz görünürde yoktu. Fakat doğa bu aşılmaz engel için malzemelerini üst üste yığıyordu. Çok geçmeden soğuk çimento gibi onu sağlamlaştıracaktı.

Zaten ilk buzlar, deniz ve göl yüzeyini katılaştırmaya başlamışlardı. İlk gölcük teslim oldu. Beyaz külrengi parçalar sağda solda su yüzüne çıktı. Ortalıkta sessiz bir dinginlik vardı, bu dinginlik yakın zamanda don olayının başlayacağını bir göstergeydi. Gerçekten bir gece, termometre on beş derece fahrenheitta (sıfırın altında 9° santigrat) düştü. Göl ertesi gün Serpentine’in en yetenekli patinajcılarını imrendirecek bir piste dönüştü. Sonra ufuk kendine özgü bir renk aldı. Bu olaya balina avcılarını “blink” derler; buz alanlarının yansımasından kaynaklanır. Çok geçmeden deniz dondu; don olayı uçsuz bucaksız bir alanı kapsıyordu. Dağınık buz parçalarının yavaş yavaş topaklanmasıyla yaygın

* Londra’da, Hyde-Park’ta bulunan küçük akarsu.

bir buzalanı oluştu ve kıyı boyunu kapladı. Ancak okyanusta gelişen buzalanı göle ulaşmamıştı. Dalgalardan ileri gelen çalkantılar onun duruluğunu kirletiyordu. Sağda solda uzun, katılaşmış buz parçaları çalkalanıyordu. Bu yüzer buzlar, “drift-ices” diye tanınır. Çeşitli yerlerde basınçtan kaynaklanan, çok belirgin kabarmalar ve çıkıntılar meydana getirirler. Balina avcılarını bunları “tümsek buzlar” diye adlandırır.

Birkaç gün içinde Bathurst Burnu ve dolaylarında görünüm tümüyle değişti. Bayan Paulina Barnett'e göre yeni bir güzellikti bu değişkenlik. Seyrine doymulmuyordu. Güzellikleri görmek uğruna gezgin ruhu öyle bedeller ödemişti ki! Nice acılar, nice yorgunluklar yaşanmıştı! şu kış mevsiminin etrafı sarması kadar yüce bir şey olamazdı! Ya şu bölgelerin şiddetli soğuk tarafından esir alınması! Bayan Paulina Barnett'in şimdiye dek gözlemlediği her şey geride kalmıştı. Kara parçası tanınmaz hale gelmiş, değişiyordu. Yeni bir kara doğuyordu; hüznünlü bir görkemi içinde barındıran kara. Ayrıntılar gözden kayboluyordu, karlı tabaka ancak görünümün ana çizgilerine izin veriyordu, onlar da puslar arasında silikleşen çizgilerdi. Bir dekorun ardından büyünlü bir hızla başka bir dekor ortaya çıkıyordu. Daha geçenlerde uçsuz bucaksız Okyanusun uzandığı yer artık deniz değildi. Değişken renkler sergileyen toprak artık yoktu; onun yerine göz kamaştırıcı bir halı serilmişti. eşit çeşit ağaçlarla süslü orman da yoktu. Orman yerine, kırağı tanecikleriyle pudralanmış, yüzünü buruşturan siluetlerden ibaret bir kargaşa vardı. Işıl ışıl güneş gitmiş, onun yerini solgun bir yuvarlak almıştı. Pusların arasında sürüklenen, yüzünü ancak birkaç saat gösteren bir

Hüzünlü bir görkemi içinde barındıran yeni bir kara doğuyordu.

yuvarlak. Nihayet net çizgisi ufukta belirginleşen deniz gitmişti Onun yerini sonsuz bir buzdağı dizisi dolduruyordu. Bu diziler çizik çizik profilleriyle aşılması olanaksız bankizi meydana getirmişti; dolayısıyla doğa Kutupla onun cüretkâr araştırmacıları arasına müthiş bir engel yerleştiriyordu.

Kutup bölgesinde bu değişkenlikler öyle yorumlara, öyle gözlemlere neden oldu ki! Galiba bir tek Thomas Black görkemli manzaranın güzelliklerine

duyarsız kalmıştı. Şimdiye dek kale personelinden bile sayılmayan ve her türlü bilgiyi yalayıp yutmuş bir gökbilimciden başka ne beklenirdi? Bu derin bilgili gökbilimcinin hayatı göksel olayları gözlemlemekten ibaretti. Gökyüzünün masmavi yollarından başka yer bilmiyordu. Bir yıldızdan başka bir yıldız geçiyordu. Aksiliğe bakın ki onun da gökyüzü kapanıyor, yıldızlar gizleniyor, geçirimsiz, puslu bir perde uzanıyordu. Çok içerlemişti! Ama Jasper Hobson çok yakında güzel soğuk gecelerin başlayacağını söyleyerek onu teselli etti. Öyle ki bu geceler astronomik gözlemler için son derece elverişliymiş. Daha neler neler görecekmış? Kuzey kıvrımlıkları, hâleler, ay ağılları ve başka başka şeyler... Kutup bölgelerine hayran kalacaktı.

Bu arada, ısı dayanılır gibiydi. Rüzgâr pek etkili sayılmazdı. Çünkü özellikle rüzgârdan etkilenen soğuk ısırır, böcek gibi sokar. Birkaç gün daha ava gidildi. Yeni kürkler acente mağazalarına yığıldı; yeni yiyecekler kilere istiflendi. Daha ılıman bölgelere kaçan sülünler, kartavukları kalabalık sürüler halinde geçiyorlardı. Onlardan taze ve körpe et tedarik edildi. Kutup tavşanları kaynaşıyordu; kışlık giysilerine bürünmüşlerdi. İzleri karlı zeminde kolayca sürülen bu kemirgenlerden yüz kadarı kalenin yiyecek stoklarını zenginleştirdi.

Öte yandan Kuzey Amerika'nın kendine özgü güzel bir türü olan kuğular geniş kanatlarını çırpıp çırpıp geçiyorlardı. Avcılar birkaç çifti öldürdü. Tüyleri bembeyaz, dört beş ayak uzunluğunda görkemli kuşlardı bunlar. Beslenme ihtiyacı için su ürünleri ve böcekler bakımından daha ikramcı bölgelere gidiyorlardı. Borazanı andıran bir ses çıkaran başka bir kuğu cinsi de fark edilmişti. Sürüler halinde

göç ediyordu. Bunlar da beyaz tüylü, aşağı yukarı aynı boyda, ama gagaları ve ayakları siyah renkli kuşlardı. Marbre ile Sabine kuşlardan birkaçını vurdu, ama pek tatmin olmadılar, “yine görüşürüz” diyerek el salladılar. Gerçekten bu kuşlar ilkbahar başlangıcında, ister istemez geri döneceklerdi. O günlerde yakalanmaları çok daha kolaydı. Derileri ve tüyleri, özellikle avcılar ve Yerlilerce aranan ganimetlerdi. Bazı bolluk yıllarında on binlerce kuğu acentelerin mağazalarını doldurur, Eski Kitanın pazarlarında sergilenirdi.

Hava koşulları yüzünden çoğu kez ara verilen ve ancak birkaç saat süren seferler sırasında, karşılarına sık sık kurt sürüleri de çıkmıştı. Bu hayvanlarla karşılaşmak için pek uzaklara gitmeye gerek yoktu. Açlıktan kıvrandıkları zaman acentenin yanına sokulacak kadar cesaret gösteriyorlardı. Burunları çok hassastı, mutfaktan gelen kokular onları çekiyordu. Gece boyu uğursuz uluma sesleri duyuluyordu. Bireysel olarak pek tehlike saçmıyorlardı; ama sürü halinde çok tehlikeliydiler. Nitekim tehlikeden sakınmak amacıyla avcılar iyice silahlanarak kale dışına çıkıyorlardı.

Bunun yanında ayılar daha saldırgan yaratıklardı. Bu hayvanlarla karşılaşılmayan gün yok gibiydi. Karanlık bastırınca kale surlarının dibine kadar yaklaşıyorlardı. Birkaç tanesi yediği kurşunlarla yaralandı, karlar üstüne kan lekeleri bırakarak uzaklaştı. Henüz hiçbirisi ılık ve kıymetli kürkünü avcılarının eline teslim etmemişti. Zaten Jasper Hobson adamlarının bu heybetli hayvanlara saldırmasına izin vermiyordu. Şimdilik onlara karşı savunma pozisyonunda kalmak en doğru işti. Belki zamanı gelecek, açlıktan kıvranan etoburlar Fort-Espéran-

ce'a saldırmaya kalkacaktı. Hem yiyecek tedarik etmek hem de kendini savunmak için duruma göre karar verilecekti.

Hava soğukluk ve kuruluşunu birkaç gün boyunca devam ettirdi. Yüzeyde kar katılığını koruyordu; yürüyüş bakımından çok elverişliydi. Nitekim kıyı boyuna ve kalenin güneyine birkaç sefer düzenlendi. Teğmen Hobson, Saint-Louis kürkçülük ajanlarının bu toprakları terk edip etmediğini anlamak istiyordu. Etrafta izlerini bulmak için yapılan araştırmalar boşa çıktı. Amerikalılar kış aylarını geçirmek amacıyla herhalde daha güneyde bir işletmeye dönmek zorunda kalmışlardı.

Güzel günler fazla uzun sürmedi. Kasım ayının ilk haftasında, güney tarafa geçen rüzgâr havayı soğutmamıştı, ama kar tipi halinde yağmaya başladı. Çok geçmeden yerde birkaç ayak yüksekliği buldu. Konutun çevresindeki karları her gün açmak zorunda kaldılar. Dış kapıya, geyiklerin ağılına ve köpeklerin kulübesine ulaşan bir geçit açıldı. Seferler seyrekleşti. Kar ayakkabıları ve karda yürümeyi kolaylaştıran raketler kullanıldı.

Gerçekten karlı yüzey soğğun etkisiyle katılaşmıştı; bir insanın ağırlığını pekâlâ taşıyabilirdi; bu durumda ayağınızı sağlam bir zemine basmış oluyordunuz. Olağan adımlarınız engellenmiyordu. Fakat kar yumuşadığı zaman dizlerinize kadar gömülmeden yürümenin olanağı kalmayacaktı. İşte Yerliler bu koşullar yüzünden raketlerden yararlanıyorlardı.

Teğmen Hobson ve arkadaşları kar ayakkabılarını kullanmaya alışmıştı. Buz pistinde patinaj yapan sporcu çevikliğiyle karda kayabiliyorlardı. Bayan Paulina Barnett de bu tür ayakkabıları benimse-

mişti. Çok geçmeden, arkadaşlarıyla boy ölçüşecek düzeye geldi. Dolayısıyla kıyı boyunda ve donmuş gölün üzerinde uzun gezilere çıkıyorlardı. Hatta Okyanusun katı zemininde pek uzaklara gittiler, zira buz yüzlerce ayak kalınlıktaydı. Ancak yorucu bir geziydi bu, çünkü buzlu alan aksak ve düzensizdi. Her yana serpilmiş buz parçalarının, tümseklerin etrafından dönmek gerekiyordu. Biraz ötede, bankiz aşılması olanaksız bir engel sergiliyordu. Öyle ki dorukları beş yüz ayak yüksekliğe çıkıyordu. Güzel görünümlü yığınlar oluşturan buzdağları çok görkemliydi. Sanki antik bir kentin kalıntılarıydı. Daha ötede, adeta volkanik bir bölge meydana çıkmıştı; ortalık altüst olmuş, buz yığınlarından sıradağlar dizilmişti, bu dağların kendi vadileri, kolları, dorukları sıralanmıştı. Sanki baştan aşağı buzlardan oluşan bir İsviçre! Bu ıssızlığın ortasında, hâlâ fırtınakuşları, kutupmartıları, penguene benzer perdeayaklı kuşlar uçuşuyor, çığlıklarıyla sessizliği deliyorlardı. Tümseklerin arasından iriyanı kutup ayıları beliriyor, göz kamaştıncı beyaz bütünlüğün bir parçası oluyorlardı. Gerçekten gezgin kadın duygulanıp heyecan duymaktan kendini alamıyordu. Sadık dostu Madge, bu duyguları onunla paylaşıyordu. İkisi de Avustralya ve Hindistan'ın tropikal bölgelerinden o denli uzaktaydı ki!

Buzlarla kaplı denizde birçok gezi yapılmıştı. Gerçi kalın buz kabuğu bütün ağırlıklara dayanmıştı, ama geziler gitgide zorlaşmıştı. Kesinlikle ara vermek gerekti. Gerçekten ısı hissedilir biçimde alçalıyordu. En ufak bir hareket, en ufak bir çaba bile insanın soluğunu kesip uyuşturuyordu. Gözler yoğun kar beyazlığından etkilenmişti. Bu etkileyici yansıma Eskimolarda görme bozukluklarına neden

olur. Güneş ışınlarının kınılmasından ileri gelen tuhaf bir olay da mesafelerin, derinliklerin ve kalınlıkların olduğu gibi görülmemesiydi. İki buz parçasının arasını aşmak için beş altı ayak gerekiyordu, oysa göz kararı bu ara iki ya da bir ayaktı. İşte bu nedenle, göz yanılması sonucunda, sık sık acılı kazalar yaşanıyordu.

14 Ekimde termometre sıfırın altında üç derece fahrenheit (sıfırın altında 16° santigrat) gördü. Rüzgâr şiddetlendikçe havadaki sertlik daha dayanılmaz hale geliyordu. Sanki her yanınıza iğneler batıyordu. Evin dışında kalan biri için çok ciddi tehlike söz konusuydu. “Frost bitten” a yakalanması, yani donmuş organı karla ovalayıp kan dolaşımını başaramazsa anbean donmaya başlaması kaçınılmazdı. Kutup bölgelerinde, Garry, Belcher, Hope ve başkaları bu donma tehlikesine maruz kalmış, donmakta olan organı tam zamanında ovaladıklarından ölümden dönmüşlerdi.

Görüldüğü gibi bu koşullarda elle herhangi bir iş yapmak olanaksızdır. Zaten o tarihte, günler çok kısadır. Güneş ancak birkaç saat yüzünü gösterir. Ardından uzun süreli bir alacakaranlık gelir. Gerçek kış koşulları, yani içeri kapanma olayı başlıyordu. Son kutup kuşları da ışıksız kıyı boyunu terk etmişti. Geride son kalanlar, benekli şahinlerdi. Yerliler onlara “kışlayan kuşlar” adını takmışlardır. Zira kutup karanlığı başlayana kadar donmuş bölgelerden ayrılmaz ve çok geçmeden ortadan kaybolurlar.

Nitekim Teğmen Hobson, bir an evvel bitirmek amacıyla çalışmalara hız verdi. Bathurst Burnu dolaylarına, kışlık dönem için tuzaklar ve kapanlar kuruldu.

Tuzaklar yalnızca ağır kalaslardan ibaretti. Bunlar üç parça odundan destek alıyor, oynak bir dengede durduklarından, en ufak bir temas sonucu aşağıya düşmeye neden oluyordu. Kapanla kuş tutanlar, tuzağı tarlalarda büyük bir merdivene kurarlar. Yatay tahta parçasının ucuna et parçalarının yem takılmıştır. Orta boy bir hayvan, tilki ya da sansar ayağını ileri attı mı yakalanmaktan kurtulamaz. Tuzak kuran ünlü avcılardan serüven dolu yaşamlarını Cooper şiirsel bir dille anlatmıştır. Bu avcılar, kış aylarında millerce alanı kapsayan bir

O gün acentenin bayram günü oldu.

mıntıkada faaliyet gösterirler. İşte bu tuzaklardan otuz kadarı Fort-Espérance etrafında kurulmuştu ve yakın bir zamanda ziyaretçilerini kabul edecekti.

12 Kasımda küçük topluluğa yeni bir üye katıldı. Bayan Mac Nap sağlam yapılı bir bebek dünyaya getirdi. Tabii usta doğramacının ağzı kulaklarına vanyordu. Bayan Paulina Barnett bebeğin vaftiz analığını yaptı, çocuğun adını Michel-Espérance koydular. Vaftiz töreni gösteriye dönüştü, o gün acentenin bayram günü oldu. Zira küçük yaratık kuzey kara parçasında, yetmişinci paralelin ötesinde doğmuştu.

XVIII. Kutup Gecesi

Uzun gece şiddetli bir fırtınayla başladı. Soğuk o denli etkili değildi, ama havadaki rutubet alıp başını gitmişti; alınan tüm önlemlere rağmen konutun içine giriyordu.

Dışarıda, hortum gibi anaförler yaratan kar yığınları rüzgârla sürükleniyordu. Yağan kar artık dikine değil de neredeyse yatay düşüyordu. Jasper Hobson kapının açılmasını yasak etti; açıldığı zaman içerisini bir anda karlar istila ediyordu. Kalede yaşayanlar bundan böyle hapse giren tutuklulardı.

Pencerelerin pancurları sımsıkı indirilmişti. Ancak uyurken söndürülen ışıklar, şimdi uzun gece boyunca sürekli olarak yanıyordu.

Fakat dışarıda karanlık hüküm sürüyordu. Fırtınanın çıkardığı gürültü, uzak bölgelerin o görkemli sessizliğinin yerini alıyordu. Evle kayalık arasında esen rüzgâr uzun uzun uğultular çıkıyordu. Konuta yandan vuran fırtına kazık temelleri sarsıyordu. Yapı sağlam olmasa besbelli fazla direnemezdi. Bereket versin, duvarların etrafına yığılan kar, fırtına darbelerini azaltıyordu. Mac Nap bacalardan endişe ediyordu. Dıştaki borular, uyduruk kireçten yapıldığından rüzgârın basıncına dayanamayabilirdi.

Kargaşanın çıkardığı ışıklardan içinden, Bayan Paulina Barnett'in içyüzünü anlayamadığı olağan-

dışı çatırtılar yükseliyordu. Bu sesler açık denizde buzdağlarının devrilmesinden ileri gelen çatırtılardı. Yankılanan sesler gökgürültülerine benzer gürültüler çıkıyordu. Devrilen buzdağlarının çatırtılarına aralıksız çatırtılar karşıyordu. İnsanın paniğe kapılmaması için şiddetli iklim koşullarına alışkın olması gerekiyordu. Teğmen Hobson ve arkadaşları bu ortama alışkındı; Bayan Paulina Barnett ve Madge de yavaş yavaş alışmaya başlamıştı. Şiddetli rüzgârları görmemiş değillerdi. Başlarından çok şeyler geçmişti. Gelgelelim Bathurst Burununda, olay çok tehlikeli boyutlarda hissettiriyordu kendisini. Korkunç tehlikeyi doğuran şey karanlık ve kar yağışıydı. Rüzgârın etkisiyle yapı yıkılmıyordu gerçi, ama karların altına gömülüyordu. Böyle devam ederse on iki saat içinde konut, köpeklerin kulübesi, hangar ve surlar kalın kar tabakasının altında yok olacaktı.

Zoraki hapis günlerinde, eviçi yaşam organize edilmişti. Bütün bu yiğit insanlar çok iyi anlaşıyordu. Böylesine dar bir alanda sürdürülen ortak yaşam, ne rahatsızlığa neden olmuş ne de acı acı yakınmalar doğurmuştu. Zaten gerek Fort-Reliance'da gerekse Fort-Entreprise'de aynı koşullar altında yaşamıyorlar mıydı? Bayan Paulina Barnett zorluk çıkarmadan bu denli uyum sağlamalarına pek şaşırılmamıştı.

Bir yandan iş, diğer yandan okuma ve oyunlar bütün anlarını dolduruyordu. Yapılan çalışmalar, giysilerin elden geçirilip onarılması, silahların bakımı, ayakkabıların yapımı, Teğmen Hobson tarafından tutulan günlüğe devam edilmesi gibi şeylerdi. Günlükte, teğmen kışlık yaşamın en ince ayrıntılarını not ediyordu. Sözgelimi hava ve ısı durumu,

rüzgârların yönü, kutup bölgelerinde sıkça görülen göktaşlarının belirlenmesi vb. Konutun bakımı da başka bir işti: Odaların temizlenmesi, rutubetten etkilenme olasılığı olan ambara istiflenmiş kürklerin günü gününe kontrol edilmesi... Ayrıca sobaların bakımı ve dumanı çekiş durumlarına dikkat ediliyordu. Köşelere gizlenen rutubetli moleküller sürekli ayıklanıyordu. Bu çalışmalara herkesin katkısı vardı. Büyük salona asılan işbölümü talimatına herkes uymak zorundaydı. Kale konukları da boş durmuyorlardı. Bu arada Thomas Black astronomik hesaplarını gözden geçiriyor, aletlerinin bakımını yapıyordu. Neredeyse gün boyu odasına kapanıyor, geceleri gözlem yapmasına fırsat tanımayan fırtınaya sövüp sayıyordu. Üç evli kadına gelince, Bayan Mac Nap harika bir zamanda dünyaya gelen bebeğiyle ilgileniyor, onbaşının mızırızlığıyla bunalan Bayan Joliffe, Bayan Raë'den yardım alarak mutfak işlerini idare ediyordu.

Boş vakitleri değerlendirme, her pazar bütün güne, hafta içi belirli saatlere ayrılmıştı. Herkes bu boşlukları değerlendiriyordu. Her şeyden önce, okuma saatleri geliyordu. Kalenin kütüphanesi, İncil ve birkaç seyahat kitabından ibaretti. Fakat bu kadar yetiyordu bu güzel insanlara. Genellikle okuma işini Bayan Paulina Barnett üzerine alıyordu. Onu dinlerken insanlar büyük zevk alıyorlardı. Kutusal kitaba ilişkin öyküler ve gezi anlatıları çok ilgi çekiyordu. İnsanın içine giren, inandırıcı bir ses tonuyla İncil'den bölümler okuyordu. Düşsel kişilikler, efsanelere özgü kahramanlar canlanıyor, şaşırtıcı bir yaşam sürüyorlardı. Her zamanki saatte, sevimli kadın kitabı eline aldığı zaman, genel hava sevince gömülüyordu. Zaten bu küçük dünyanın

ruhu gibiydi. Hem kendini hem de başkalarını eğitiyor, kendi kanısını belirtip öğütler veriyor, her tarafa her an yardım etmeye hazır bekliyordu. Bir kadının içinde bulunan bütün iyilikleri kendinde toplamış, bir erkeğin manevi gücünü ruhuna katmıştı. Her asker bu çift nitelik yüzünden onun uğruna hayatını verirdi. Açıkçası Bayan Paulina Barnett ortak yaşamın bir parçasıydı, kendi odasına hiç kapanmıyor, her şeyini arkadaşlarıyla paylaşıyor-

Okuma işini Misis Paulina Barnett üzerine alıyordu.

du. Ortaya sorular atarak herkesi konuşmaların içine çekiyordu. Yani Fort-Espérance'da hiç kimse boş durmuyordu; hem eller hem de diller hareket ediyordu. Çalışıyorlar, söyleşiyorlar, tabii herkes gül gibi geçiniyordu. Dolayısıyla keyifler sağlıklı yapıyı güçlendiriyor, uzun süreli içeri hapsolmanın sıkıntılarını gideriyordu.

Bu arada fırtına hız kesmiyordu. Üç gündür insanlar konutun içine kapanmışlardı. Karları küreleme işi son süratle devam ediyordu. Jasper Hobson sabırsızlanıyordu. İçerideki havayı yenilemek de acil durum gerektiriyordu, asit karbonik çok yüklenmişti; sağlıklı ortamdan etkilenen lambalar sararmaya yüz tutmuştu. Hava pompalarını devreye sokmak istediler, ne var ki borular buzlanıp tıkanmıştı, işe yaramadılar. Önlem almak gerekiyordu. Çavuşa danışan teğmen 23 Kasım'da ön cephede bulunan pencerelerden birini açmaya karar verdi. Bu tarafta rüzgârın hızı nispeten düşüktü.

Bu da basit bir iş olmadı. Pencere kanatları içerden kolayca açıldı, ama pancur demir parçalarıyla iyice sıkıştırmıştı. Bütün çabalara rağmen direndi. Zıvanalarından sökmek zorunda kaldılar. Sonra kar tabakasını kürek ve kazma darbeleriyle yarıdılar. Kar kalınlığı en az on ayaktı. Dışarıdan havayı çekecek şekilde bir çeşit yarık açıldı.

Jasper Hobson, çavuş, birkaç asker ve Bayan Paulina Barnett hemen yarığa sokulup hava almaya çalıştı. Bu eylem tehlikeli ve kolay değildi. Zira rüzgâr ani ve şiddetli bir atakla yarıktan içeri saldırıyordu.

Bathurst Burnu ve çevresindeki düzlüğün müt-hiş bir görünümü vardı! O sırada öğle vaktiydi. Güney ufkundan cılız ışıklar yansıyor. Soğuk sanıldığı kadar sert değildi; termometre sıfırın altında

on beş derece fahrenheit (sıfırın altında 9° derece santigrat) gösteriyordu. Bir yandan karları küreleme işi son hızla sürüyordu. Teğmen, arkadaşları ve gezgin kadın bu iş için yarı bellerine kadar kar tabakasının arasına girmişlerdi. Aynı kar tabakası rüzgârın hızını kesmeseydi sürüklenip gitmeleri işten bile değildi. Gözlerini kör eden kar taneleri yüzünden ne birbirlerini görüyorlar ne de konuşabiliyorlardı. Yarım saat içinde kara gömülmüşlerdi. Etrafta her şey bembeyazdı. Surlar tepeleme dolmuş, evin çatısı, duvarları aynı şekilde kara gömülmüştü. Yalnızca iki bacadan çıkan mavimtrak bir duman havada süzülüyordu. Herhangi bir yabancı, burada, içinde insanların barındığı bir ev olduğunu aklından bile geçiremezdi.

Bu koşullar altında, “gezi” çok kısa sürdü. Gezgin kadın hazin manzaraya bir an göz attı. Karlar altında kutup ufkunu ve kutup fırtınasının acımasız dehşetini hayal meyal seyretti. Belleğinde silinmez bir iz bırakacak anılarla geri döndü.

Evin içi birazcık havalanmış; canlı, tertemiz bir hava akımı kirliliği alıp götürmüştü. Teğmen ve arkadaşları temiz havayı içlerine çekti. Pencere tekrar kapatıldı. Ama her gün o yankı temizlenip pencere açılacaktı, çünkü havalandırma işi kaçınılmaz bir zorunluluktuktu.

Bütün hafta böyle akıp geçti. Bereket versin ki rengeyikleri ile köpeklerin bol miktarda yiyecek stoku vardı, onları ziyaret etmeye gerek kalmamıştı. Sekiz gün boyunca insanlar tekrar içeri kapandılar. Açık havaya alışkın asker, avcı gibi insanlar için uzunca bir süreydi bu. Okuma işi gitgide cazibesini yitirdi, kâğıt oyunları monotonlaştı. Her seferinde uyandıklarında, rüzgârın uğultusunun kesildiğini

işitmek umuduyla yatıyorlardı. Ama boşunaydı. Kar hâlâ pencere camlarında yığılıyor, rüzgâr fınıldak gibi esiyor, buzdağları göğün gürüldemesine benzer sesler çıkıyor, bacalardan odaların içine sızan duman boğuk boğuk öksürüklere neden oluyordu. Fırtınanın kesilmesi şöyle dursun, sonsuza dek kesilmeyecekmiş gibi sürüyordu.

Nihayet 28 Kasım'da, büyük salonda bulunan kadranlı barometre hava durumunun yakında değişeceğini işaret etti. Duyarlı biçimde yükseldi. Aynı zamanda dışarıda duran termometre, neredeyse aniden sıfırın altında dört derece fahrenheitta (sıfırın altında 20° derece santigrad) indi. Bunlar hiç yanılmayan belirtilerdi. Gerçekten 29 Kasım'da, Fort-Espérance sakinleri dışarının dinginliğini hissettiler. Fırtına durmuştu.

Herkes hemen kendini dışarı attı. Hapis günleri hayli sürmüştü. Kapı açılır gibi değildi; kar yığını temizleyip pencereden çıkmak zorunda kaldılar. Fakat bu kez, ayaklarının altında yumuşak bir tabaka yoktu. Şiddetli soğuk bütün yığını katılaştırmıştı. Kazma darbeleriyle kar yığına saldırdılar.

Uğraş yarım saat sürdü. Henüz ayağa kalkamayan anne Bayan Mac Nap dışında, çok geçmeden bütün insanlar iç avluyu arşınıyordu.

Soğuk son derece etkiliydi; fakat rüzgâr kesildiğinden dayanılır gibiydi. Sıcak bir barınağın içinden çıkmış, yaklaşık otuz derecelik (30° santigrat) bir ısı farklılığıyla burun buruna gelmişlerdi. Gereken önlemleri almak zorunda kaldılar.

Saat sabahın sekiziydi. Doruktaki yıldızlar hayranlık uyandırıcı bir berraklık içinde göz kamaştırıyorlar, ufkun son çizgilerine kadar pırıldıyorlardı. Bütün gökkubede çıplak gözle görülen yıldızların

sayısı beş bini geçmemekle birlikte, bir bakışla onların milyonlarca olduğunu sanabilirdiniz. Thomas Black ağzından hayranlık dolu nida sesleri kaçıyordu. Yıldızla dolu gökyüzünü sanki alkışlarla karşılıyordu. Görünürde ne pus ne de bulut vardı. Bir gökbilimcinin gözlerine bundan daha güzel bir gökyüzü sergilenemezdi!

Thomas Black yeryüzünün sorunlarına kayıtsız kalıp böylesine kendinden geçerken, arkadaşları kale surlarının dibinde kar tabakasıyla uğraşıyorlardı. Bu tabaka kaya gibi sertleşmişti. Üstelik çok kaygandı; önemsiz birkaç kazaya neden oldu.

Tabii avlu tıka basa karla doluydu. Beyaz yığından bir tek evin çatısı biraz sıyrılabilmisti; rüzgâr yüzeyi epey süpürmüştü. Surları oluşturan kazıkların yalnızca tepeleri açık kalmıştı: bu haliyle kemirgenlerin en uysalına bile karşı koyamazlardı. Ama yapılacak bir şey yoktu! Böylesine geniş bir alanı örten on ayak kalınlığında kar tabakasını temizlemek mümkün müydü? Ancak surların iç tarafını korumak için bir hendek açılabilir, dolayısıyla savunma güçlenebilirdi. Oysa kış yeni başlıyordu ve yeni bir fırtınanın çıkması, birkaç saat içinde hendeğin karla dolması büyük olasılıktı.

Güneş ışınları karlı tabakayı eritmedikçe, teğmen merkezi konutun alınan bu önlemlerle nasıl kurtarılabileceğini düşünüyordu. O sırada Bayan Joliffe haykırdı:

“Ya köpeklerimiz! Ya geyiklerimiz!”

Aslında hayvanların durumuyla ilgilenmek lazımdı. Geyiklerin ağılıyla kulübenin seviyesi evden daha alçaktı. Tümüyle karların altında kalmış olmalıydılar. İçerde havasız bir ortamın oluşması mümkündü. Kimisi kulübeye kimisi geyiklerin ağı-

lına doğru seğırtti. Ama bütün endişeler hemen dağıldı. Evin kuzey cephesini kayalığa bağlayan buzdan duvar iki yapıyı da korumuştı. Yapıların çevresindeki karlı tabakanın yüksekliği dört ayak boyu geçmiyordu. İç yüzü kaplayan duvarlardan gün ışığı alan delikler tıkanmamıştı. Nitekim hayvanlara bir şey olmamıştı. Kapıyı açar açmaz, köpekler uzun havlama sesleri çıkararak sevinçle dışarı fırladı.

Bu esnada soğuk gitgide ısırmaya başlıyordu. Bir saatlik gezinin ardından herkes büyük salonda homurdayan emektar sobanın başına dönmeye karar verdi. Şu anda dışarıda yapılacak bir şey yoktu. Tuzaklar on ayak boyu karın altında kalmıştı, onlara gidip bakmak olmazdı. Eve döndüler. Pencere kapatıldı, herkes sofrada yerini aldı. Çünkü akşam yemeği için vakit tamamdı.

Tabii konuşmaların konusu, aniden beliren ve hızla karlı tabakayı katılaştıran soğuktu. Üstelik sakıncalı bir durumdu bu. Belirli bir yerden sonra kalenin güvenliği de tehlikeye girebilirdi.

Bayan Paulina Barnett:

“Ama Mösyö Hobson,” diye sordu, “birkaç gün içinde buzlar çözülürse karların erimesi mümkün olmaz mı?”

Teğmen:

“Hayır madam,” karşılığını verdi, “yılın bu döneminde buzların çözülmesi olası değil. Öyle sanırım ki soğuğun şiddeti daha da artacaktır. Zaten yumuşayan karı kaldırmamız olanaksız.”

“Ne diyorsunuz! Isı daha şiddetle düşecek mi?”

“Kesinlikle madam. Sıfırın* altında dört derece

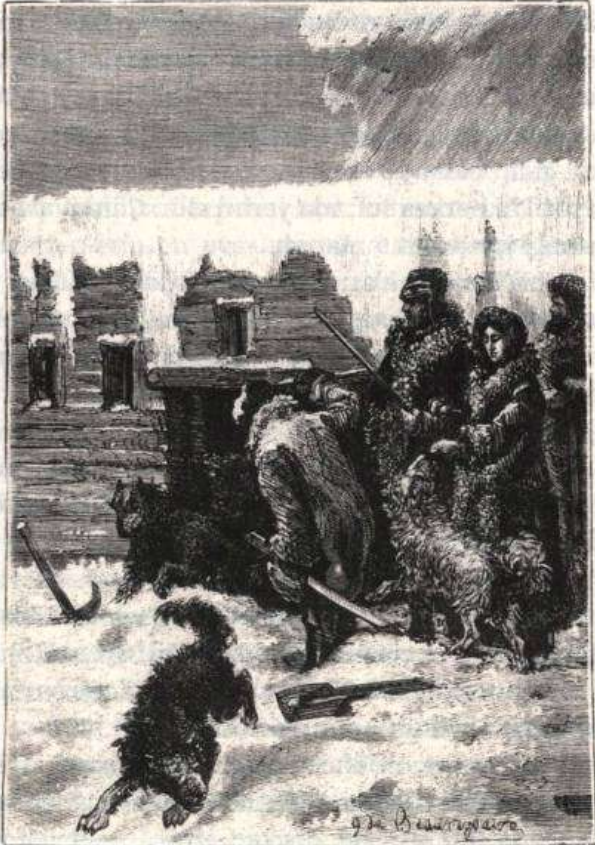
* Sıfır derece fahrenheit söz konusu.

(sıfırın altında 20° santigrat) olabilir. Bu denli soğuk iklim koşullarında normal!”

Bayan Paulina Barnett:

“Ya Kutupta olsaydık ne yapardık?” diye sordu.

“Kutup madam, büyük olasılıkla yeryüzünün en soğuk noktası değil. Mademki denizcilerin önemli bir bölümü orada buzulsuz denizin bulunduğu konusunda anlaşıyorlar. Öyle görünüyor ki bazı coğrafya ve hidrografi gözlemlerine göre, en düşük sı-

Kapıyı açar açmaz köpekler sevinçle dışarı fırladılar.

caklığın ölçüldüğü mevki seksen beşinci meridyen ile yetmiş sekiz derece enlemi, yani Kuzey Georgia kıyıları. Bütün yıl boyu, oradaki sıcaklık ortalaması sıfırın altında iki derece (sıfırın altında 19° derece santigrat) olacaktır. Nitekim bu mevki 'kutup soğuğu' olarak bilinir."

Bayan Paulina Barnett:

"Ama Mösyö Hobson," dedi, "biz o korkunç noktanın enlem olarak sekiz derece gerisindeyiz."

Jasper Hobson:

"Nitekim Kuzey Georgia'da olmadığımıza göre, Bathurst Burnunda aynı şekilde etkilenmiyoruz. Fakat kutup soğuğu dediğimiz zaman, ısı düşüşü söz konusu olduğunda bunu tam anlamıyla kutupla karıştırmamak gerekir. Hatta yeryüzünün çeşitli noktalarında da şiddetli soğuklar hissedilmiştir. Ama bunlar kısa sürmüştür."

Bayan Paulina Barnett:

"Hangi noktalarında Mösyö Hobson?" diye sordu. "İnanın soğuk konusu, şu anda son derece ilgi mi çekiyor."

Teğmen Hobson:

"Hatırladığım kadarıyla söyleyeyim," diye cevap verdi. Kutup yolcuları Melville Adasında ısının sıfırın altında altmış bir dereceye kadar indiğini gözlemlemişler. Hatta Félix Limanında eksi altmış dereceye düşmüş."

"Melville Adası ile Félix Limanı, Bathurst Burundan daha yukarı enlemde değiller mi?"

"Kuşkusuz öyle madam. Ama herhangi bir enlem derecesi bir şey ifade etmiyor. Hatın sayılır soğuklara neden olan hava koşullarının oluşması yeterli. Yanlış anımsamıyorsa 1845'te... Çavuş

Long, siz o tarihte Fort-Reliance'da bulunuyordunuz, öyle değil mi?"

Çavuş Long:

"Evet teğmenim," cevabını verdi.

"Pekâlâ o yıl, ocak ayında olağanüstü bir soğuk gözlemlemiştik, değil mi?"

Çavuş:

"Gerçekten öyle. Çok iyi anımsıyorum, termometre sıfırın altında yetmiş dereceyi (sıfırın altında 50° 7 santigrat) göstermişti."

Bayan Paulina Barnett:

"Nee!" diye bağırdı. "Esclave Gölünün üzerinde, Fort-Reliance'da yetmiş derece mi?"

Teğmen:

"Evet mâdam," dedi. "Oysa altmış beş derece enlemi, nereden baksanız Christiania ile Petersburg arasında bir paralel!"

"O halde Mösyö Hobson, her şey beklenir!"

"Evet her şey! Özellikle, kutup bölgelerinde kış koşullarında yaşarken!"

29 ve 30 Kasım günleri soğğun şiddeti hız kesmedi, sobaları iyice kızıştırmak gerekti, evin her yeri buz kesmeye yüz tutuyordu. Fakat yakacak boldu, bol bol tüketmekten sakınılmadı. Dışarıdan gelecek tehditlere karşı, evin içinde ortalama sıcaklık elli iki derece (sıfırın üstü 10° santigrat) seviyesinde korundu.

Isı düşüşüne rağmen Thomas Black, kendini pırl pırl gökyüzüne kaptırmış, yıldızlara ilişkin gözlemler yapmak istemişti. Dorukta pırıldayan görkemli gök cisimlerinden birkaçını incelemeyi umuyordu. Ne var ki her türlü gözlemi bir yana bırakmak zorunda kaldı. Aletleri ellerini "yakı-

yordu.” Yakmak terimi, bu denli soğukta metalik bir cismin ne denli etkili olabileceğini ifade eden yegâne sözcüktür. Zaten fiziksel anlamda terim özdeştir. Yakıcı bir nesneyle bedene giren sıcaklık ya da o nesnenin buz gibi bir cisimle geri çekilmesi... İkisi de aynı etkiyi yaratır. Kıymetli bilgin bu etkiyi öyle şiddetle hissetti ki parmaklarının derisi dürbüne yapışık kaldı. Dolayısıyla gözlemlerini askıya aldı.

Gelgelelim o tarihte gökyüzü, adamcağıza öyle şeyler sunuyordu ki... Sözgelimi birbirinden güzel göktaşları, ay etrafındaki hale, tan kızılığı...

Hale gökyüzünde oluşan beyaz bir çemberdir; ay etrafında soluk kırmızı renkli bir şerit biçimindedir. Atmosferde bulunan prizmatik buzlu kristallere ay ışınlarının yansımından ileri gelen bu ışıklı görüntü yaklaşık kırk beş derecelik bir çap oluşturur. Gecelerin gök cismi, bu çemberin içinde daha canlı pırıldar, ayda beliren gökkuşağının yanı saydam, sütümsü şeritlerini yansıtır.

On beş saat sonra muhteşem bir tan kızılığı yay çizerek kuzey ufkunun üzerinde kendini gösterdi. Yayın üstü tam manyetik meridyene oturuyordu ve ara sıra gözlemlenen bir tuhaflik sonucu, bu olay prizmanın bütün renkleriyle süslenmişti. Renklerin içinde kırmızı ağır basıyordu. Gökyüzünün bazı noktalarında, yıldızlar sanki kan kırmızıya boğulmuştu. Kızılığın çekirdeğini oluşturan puslu yığılmadan etrafa kızgın gazlar saçılıyordu. İçlerinden birkaçı doruğa yükselerek elektrik dalgalarıyla boğulan ayın ışığını sarartıyordu. Aynı ışıklar sanki bir hava akımına maruz kalıyorlarmış gibi moleküllerini titretiyordu. Bu görkemli yücelik

kelimelerle anlatılamazdı. Kuzey kutbunun bütün ihtişamı böylece ışıldıyordu. Yarım saat sonra, o benzersiz parlaklık, o muhteşem göksel olay bir anda söndü, sanki görünmeyen bir el onu canlandıran elektrik dalgasını kapatmıştı.

Thomas Black için tam zamanıydı. Beş dakika daha kalsaydı olduğu yerde donacaktı!

XIX. Bir Komşu Ziyareti

2 Aralıkta soğğun şiddeti azalmıştı. Ay etrafındaki hale olayları bir meteoroloji uzmanını yanılgıya düşürmeyen bir belirtiydi. Havada belirli miktarda su buharı bulunduğunu gözlemlediler; gerçekten barometre hafifçe aşağı indi, aynı zamanda termometre sıfırın üstünde on beş dereceye (-9° derece santigrat) yükseldi.

Her ne kadar soğuk sertliğini devam ettiriyorsa da kış koşullarına profesyonelce alışkın olanlar zorlanmadan dayanabilirlerdi. Zaten hava sakin-di. Teğmen Hobson buz tutmuş karların üst tabakalarında yumuşama gözlemledi, kale surlarının dış kenarlarının temizlenmesini emretti Mac Nap ve adamları cesaretle bu işe girişti ve birkaç gün içinde iyi bir sonuca ulaştılar. Öte yandan karlar altında kalan tuzakları açtılar, yeniden eski haline getirdiler. Çok sayıda kürk hayvanlarının izine rastlamışlardı. Bu izler burun dolaylarında yoğunlaşıyordu. Toprak açlığı giderecek hiçbir besin sunamayacağına göre tuzağa düşen avların etleriyle yetineceklerdi.

Avcı Marbre'in tavsiyeleri üzerine, Eskimoların yöntemine uyularak rengineyikleri için bir tuzak hazırlandı. Her yanı on ayak açıklığında, on iki ayak derinliğinde geniş bir hendek kazıldı. Tahterevalli

işlevini gören gizli bir tahta tuzağın üzerine yerleştirildi. Tahtanın ucuna yerleştirilen otlar ve ağaç dalları hayvanı kendine çekecek, tahta hayvanın ağırlığıyla kalkacak ve geyik bir daha oradan çıkmayacak şekilde hendeğe düşecekti. Anlaşılabileceği gibi tahterevalli sistemi sonucu tuzak tekrar geri alıyor, birinci geyik yakalandıktan sonra ötekiler de tuzağa düşüyordu. Tuzağı hazırlayan Marbre, en büyük zorluğu çok katılaşmış toprağı kazarken yaşad. Epey şaşırılmıştı –Jasper Hobson’ın şaşkınlığı ondan aşağı kalmadı–, çünkü dört beş ayak toprağı kazdıktan sonra toprağın altında kar tabakasına rastladı. Öyle ki tabaka kaya gibi sert ve çok kalındı.

Bu jeolojik özelliği gözlemleyen Teğmen Hobson:

“Bu kıyı şeridi yıllar önce son derece aşırı bir soğukla karşılaşmış olsa gerek,” dedi. “Çok uzun süren bu zaman diliminde, toprak ve kumlar yavaş yavaş büyük olasılıkla granit bir yatak üzerinde uzanan buzlu yığın altında kalmış.”

Avcı:

“Merak etmeyin teğmenim,” diye ekledi, “bu durum bizim tuzağı bozmaz. Tam tersi, geyikler bir kez içine düştü mü kaygan buzlu duvardan kurtulamazlar.”

Marbre’in hakkı vardı. Yaşanan bir olay tahminlerini doğruladı. 5 Aralıkta Sabine’le birlikte tuzağı ziyarete gittiler. Aşağıdan boğuk homurtular işitip durdular. Marbre:

“Bu ses geyik bağırması değil,” dedi. “Tuzağa yakalanan hayvanı iyi tanırım.”

Sabine:

“Ayı olmasın?” diye sordu.

Gözleri sevinçten parlayan Marbre:

“Evet,” dedi.

Sabine:

“Madem öyle,” diye ekledi, “ayağımıza gelen fırsatı geri tepemeyiz. Ayı külbastısı, rengineyiği külbastısına bedeldir, üstelik kürkü de cabası. Hadi bakalım!”

İki avcı da silahlıydı. Tüfeklerine birer kurşun sürdüler ve tuzağa doğru ilerlediler. Tahterevalli aynı yerde duruyordu, ama yem niyetine konan otlar yok olmuştu, büyük olasılıkla hendeğin dibine düşmüşlerdi. Marbre ve Sabine hendeğin ağzına varınca dibine baktılar. Homurdanmalar çoğaldı. Gerçekten bu, bir ayının sesleriydi. Çukurun bir köşesine dev bir yığın büzülmüştü. Loşlukta hayal meyal görünen, hakiki beyaz kürklü bir gölge. O gölgenin ortasında kıvılcımlar saçan iki göz parlıyordu. Çukurun kenarları tırnak darbeleriyle derinliğine çizilmişti. Tabii kenarlar topraktan oluşmuş olsaydı ayı dışarıya doğru kendine bir yol açardı. Fakat tırnaklar kaygan buza bir şey yapamamış, hapishane biraz daha genişlemişti.

Bu koşullarda hayvanın ele geçirilmesi hiç zor olmadı. Hendeğin dibine sıkılan iki kurşun işi bitirdi. Ancak asıl mesele, onun çukurdan yukarı çekilmesi idi. İki avcı yardım almak amacıyla Fort-Espérance’a döndü. İplerle donanmış on kişi, tuzağın başına geldi. Hayvanın çukurdan çıkarılması bin bir güçlülle gerçekleşti. Altı ayak boyunda, altı yüz kilo ağırlığında, dev gibi bir hayvandı bu. Çok güçlü olduğu besbelliydi. Beyaz aylar türünün alt soyundandı. Yassı kafatası, uzun bedeni, ince burnu, biraz bükük ve kısa tırnaklarından anlaşılıyordu. Bembeyaz bir kürkü vardı. Yenecek parçalar özenle Bayan Joliffe’e teslim edildi ve akşam nefis bir yemeğin malzemesi oldu.

Daha sonraki hafta, tuzaklar hayli bereketli biçimde işlevlerini yerine getirdi. Yirmi kadar sansar yakalandı; kışlık giysilerinin tüm güzelliğine bürünmüşlerdi. Buna karşılık sadece iki üç tilki ele geçirildi. Kurnaz hayvanlar kendileri için kurulan tuzağı seziyordu. Çoğu kez tuzağın yanındaki toprağı kazarak yemi kapıyor ve kurtulmayı başanıyorlardı. Bu olay sonucu Sabine küplere binmişti.

10 Aralığa doğru, rüzgâr yön değiştirip güneybatıya dönmüş, kar yağışı yeniden başlamıştı, ama lapa lapa yağmıyordu. Pek yoğun olmayan, ince ince yağan bir kardı bu. Fakat hemen buzlanıyordu, zira şiddetli bir soğuk kendini hissettiriyordu. Rüzgâr da hızını artırdığından dayanılması zorlaşıyordu. Nitekim tekrar içeri kapanmak ve eviçi çalışmalara tekrar başlamak gerekli oldu. Sağlık önlemi olarak Jasper Hobson herkese limon suyu ve kireçli pastiller dağıttı. Zira rutubetli soğuk iskorbüt hastalığına neden olabilirdi. Şimdilik Fort-Espérance sakinlerinde hiçbir iskorbüt vakasına rastlanmamış, alınan sağlık önlemleri sayesinde kimsenin sağlığı bozulmamıştı.

Kutup gecesi hâlâ koyu karanlığını sürdürüyordu. Kış mevsiminin gündüzleri yaklaşıyordu, o tarihte kuzey yarımkürede, güneş ufkun altında maksimum düzeye iner. Geceyarısı, uzun beyaz düzlüklerin güney sınırı daha az koyu renklere bürünür. Kutup toprağında gerçek bir hüznün egemendir, karanlıklar her yanını sarmaktadır.

Konutun içinde birkaç gün daha geçti. Surların dip kenarları temizlendikten sonra Jasper Hobson'ın içi rahat etti, hiç önemsenmeyecek bir önlem sayılmazdı bu. Vahşi hayvanların saldırması her an mümkündü. Nitekim dışarıdan korkunç ho-

murdanma sesleri işitiliyordu. Kanadalı ya da yerli avcılar tehlikesine gelince, bu zamanda endişe edilecek bir şey yoktu.

Bu arada bir olay meydana geldi. Tam kış ortası, o uzun kış günleri yaşanan ikinci derecede bir olguydu bu. Gelgelelim bu olay, ıssızlıkların da tümüyle insandan arınmış olmadığını kanıtlıyordu. Karlar altında konaklayan, morsları avlayan insanlar hâlâ bu kıyılarda dolaşıyorlardı. Bunlar “çiğ balık tüketicileri” ırkına aitti. Kuzey Amerika kıtasında, Baffin Denizi ve Bering Boğazı arasında kalan alana yayılmışlardı. Esclave Gölü onların güneydeki son sınırıydı.

14 Aralık sabahı, öğleden önce saat dokuzda, kıyı boyunda bir seferden dönen Çavuş Long teğmene raporunu verdi. Eğer gözleri yanılmıyorsa bir göçebe grubunun kaleden dört mil ötede, küçük bir burunda konakladığını söyledi.

Jasper Hobson:

“Bu göçebeler de kim?” diye sordu.

Çavuş Long:

“Bunlar ya morslar ya da insanlar,” diye cevap verdi. “İkisinin ortası yok!”

Çavuşun bilmediği bir şey vardı; doğabilimciler “ikisinin ortası” sözcüğüne başka bir anlam yüklerler. Gerçekten, bilginler az çok şaka yollu, Eskimoları “insanla fokbalığı arası bir tür” olarak görürler.

Çok geçmeden Teğmen Hobson, Bayan Paulina Barnett, Madge ve birkaç kişi bu ziyaretçileri görmeye gitti. Ani don olaylarına karşı sıkı giyinmişlerdi. Tüfekleri ve baltaları vardı. Kürklü çizmele-ri buz tutan kara sağlam basmalarını sağlıyordu.

* Eskimo sözcüğünün tam çevirisi böyledir.

Kale kapısından çıkarak buz parçalarıyla dolup taşan kıyı boyunu izlediler.

Puslu gökyüzünden süzülen ay, buzlu alana belli belirsiz ışınlarını gönderiyordu. Bir saatlik yürüyüşten sonra teğmen çavuşun yanıldığına inandı. Belki sadece morsları görmüş olabilirdi. Onlar da kuşkusuz buzlu alanda kurdukları yuvalarına dönmüşlerdi.

Fakat çavuş külrengi bir dumanı işaret etti. Duman koni biçimli bir tümsekten yükseliyordu. Tümsek, buzlu alan seviyesinden yüz adım kadar yukarıdaydı.

Çavuş kendinden emin konuştu:

“İşte morsların dumanı!”

O sırada tümsek kulübecikten karda sürüklene süreklene canlı yaratıklar çıktı. Bu yaratıklar Eskimolardı; yalnız hangileri kadın, hangileri erkekti? Aradaki farkı salt bir yerli söyleyebilirdi, zira giyim kuşamları aynı sayılırdı.

Gerçekten yukarıda belirttiğimiz gibi doğabilimcilerin fikrini doğru kabul edersek, bunların fokgillerden farkı yoktu; aynı onlar gibi suda ve karada yaşayan, tüylü, çok kıllı yaratıklar. Altı kişiydiler; dördü büyük, iki küçük. Orta boylarına rağmen geniş omuzlu, basık burunlu, iri ağızlı, kalın dudaklı bir yapı; uzun, sert, siyah saçlar, içi oyuk gözlerin üstünde kocaman gözkapakları, sakaldan yoksun bir yüz. Giysilere gelince, mors derisinden yuvarlak uzun asker ceketi, çizmeler, kukuleta, aynı cinsten yün eldivenler. Yarı vahşi bu yaratıklar Avrupalılara yaklaştı ve sessiz sessiz bakmaya başladılar.

Jasper Hobson arkadaşlarına dönerek:

“İçinizden biri Eskimo dilini biliyor mu?” diye sordu.

Tümsek kulübecikten karda sürüklene süreklene canlı yaratıklar çıktı.

Kimse bilmiyordu; fakat bir ses yükseldi, İngilizce “hoş geldiniz” diyordu:

“Welcome! Welcome!”

Bu, bir Eskimoydu, daha doğrusu çok geçmeden anlaşıldığına göre kadın Eskimo. Bayan Paulina Barnett’e doğru ilerleyerek eliyle selamladı.

Hayretlere düşen gezgin kadın birkaç kelimeyle karşılık verdi. Yerli kadın kolayca anlarmış gibi

göründü. Yerli aile Avrupalılar tarafından kaleye davet edildi. Eskimolar göz göze bakışarak birbirlerine danıştılar, bir kararsızlık anından sonra, Teğmen Hobson'ın beraberinde yürüdüler.

Surların önüne gelince yerli kadın evi görür görmez haykırdı:

“House! House! Snow-house?”

Kardan bir ev olup olmadığını ve böyle bir şeye inanıp inanamayacağını soruyordu. Gerçekten konut, toprağı örten beyaz yığının içinde gözden kaybolmuştu. Bunun ahşap bir ev olduğunu açıklamaya çalıştılar. O zaman, kadın Eskimo arkadaşlarına bir şeyler söyledi, onlar onaylarmış anlamında başlarını salladılar. Herkes kale kapısından geçti, bir saniye sonra büyük salona alındılar.

Orada kukuletalarını çıkarınca cinsiyetlerini ayırt etmek mümkün oldu. Kırk elli yaşlarında iki erkek vardı. Tenleri sarı-kırmızımtrak, dişleri sivri, elmacık kemikleri çıkıktı. Bu ifade, etoburlarla kendileri arasında belli belirsiz bir benzerlik uyandırıyordu. İki kadın daha gençti; örgülü saçları kutup ayılarının tırnak ve dişleriyle süslenmişti. Nihayet beş altı yaşlarında iki çocuk, gözlerini kocaman açarak bakıyordu; uykudan yeni uyandırılmış, zavallı küçük yaratıklardı bunlar.

Jasper Hobson:

“Eskimoların karnı her zaman açtır,” dedi. “Bunu böyle varsaydığımıza göre, konuklarımıza biraz et ikram etmek hoşlarına gidecektir.”

Teğmen Hobson'ın emri üzerine, Onbaşı Joliffe birkaç parça rengineyiği eti getirdi. Zavallı insanlar hayvansal bir iştahla etlere saldırdılar. Bir tek kendini İngilizce ifade eden genç Eskimo kadını çekingen kaldı. Gözlerini onlardan ayırmadan, Bayan

Paulina Barnett ve acentenin öteki kadınlarını süzüyordu. Sonra Bayan Mac Nap'ın kucağındaki bebeği fark etti, ayağa kalktı, anneye doğru yaklaşp tatlı bir sesle, hafif hafif çocuğu sevmeye başladı.

Genç yerli kadın arkadaşlarından biraz daha farklıydı; en azından daha uygarca görünüyordu. Bunun böyle olduğu, hafif hafif öksürürken eliyle ağzını kapatmasından belliydi. Zaten uygarlığın belli başlı, ilk kurallarından biri buydu.

Bu hareket kimsenin gözünden kaçmamıştı. Nitekim Bayan Paulina Barnett en çok kullanılan İngilizce sözcükleri konuşarak Eskimo kadınla söyleşmeye koyuldu. Birkaç cümlemin ardından, genç yerli kadının Upernavik'te Danimarkalı valinin yanında bir yıl boyunca çalıştığını öğrendi. Üstelik valinin karısı İngilizdi. Daha sonra yerli kadın Grönland'dan ayrılmış, av bölgelerinde yaşayan ailesine katılmış. İki erkek onun erkek kardeşiymiş, öteki kadın bu erkeklerden biriyle evliymiş ve iki çocuğun annesiymiş; yerli kadının görünmcesi oluyormuş. Bütün aile Melbourne Adasından geliyormuş. Bu ada, İngiliz Amerikası'nın kıyı şeridinde, doğuda bulunuyormuş. Kabileleri orada yaşıyormuş. Bathurst Burnunda bir acenteyle karşılaşmaları onlar için ilginç bir konu olmuştu. İşletmeye bakarken iki Eskimo başlarını salladı. Kıyı boyunca bu noktasında bir kalenin kurulmasını onaylamamışlar mıydı acaba? Mevkinin kötü seçildiğini mi düşünüyorlardı? Teğmen Hobson son derece sabır göstermesine rağmen bu konuda neler düşündüklerini ağızlarından alamadı ya da ne demek istediklerini anlayamadı.

Genç Eskimo kadınına gelince adı Kalumah'tı, Bayan Paulina Barnett'le büyük dostluk kurdu. Bu

arada, daha sosyalleşmişti, eskiden Upernavik valisinin yanında bulunduğu konumdan hiç pişmanlık duymuyordu, ama ailesine çok bağlıydı.

Eskimolar yemeklerini yedikten, çocukların da birer yudum aldığı şarabı içtikten sonra, ev sahiplerinden izin istediler. Fakat yola çıkmadan önce genç yerli kadın Bayan Paulina Barnett'i kardan yapılmış küçük kulübelerine davet etti. Gezgin kadın hava izin verirse ertesi gün ziyaret edeceğine söz verdi.

Gerçekten ertesi gün beraberinde Madge, Teğmen Hobson ve birkaç silahlı askerle yola çıktı. Ancak silahlar zavallı insanlara karşı değil de büyük olasılıkla karşılarına çıkacak ayılardan korunmak için götürülüyordu. Böylece Bayan Paulina Barnett Eskimo Burnuna gitti. Eskimo kampı o burnun yanında bulunduğu için oraya bu adı koymuşlardı.

Kalumah bir önceki gün tanıştığı kadın dostunu karşılamaya koştu, sevine sevine kulübeciğin içini gösterdi. Kardan yapılmış büyük bir koniydi bu. İçeride bulunan ocağın dumanı dışarı tütsün diye tepesine daracık bir delik açılmıştı. İşte bu koniyi kazarak Eskimolar geçici konutlarını yapmışlardı. Kardan evleri büyük bir çabuklukla meydana getiriyorlar, yerli dilinde bunlara "igloo" deniyor. İklim koşullarına son derece uyumlu yapıldıklarından, bunların içinde oturanlar ateş yakmadan ve hiç üşümeden sıfırın altında kırk derece soğuklara bile dayanıyorlar. Yaz mevsimi boyunca Eskimolar rengiği ve fokbalığı derisinden çadırlarda yaşarlar, bunlara da "tupic" denir.

Kulübeciğin içine girmek kolay iş değildi. Yer hizasında bir tek girişi vardı. Üç dört ayak uzunluğunda bir oyuktan içeriye sürüne sürüne girmek gerekiyordu. Zira kardan bölme duvarlar da en az bu

Eskimolar yemeklerini yedikten sonra ev sahiplerinden izin istediler.

kadar kalınlıktaydı. Ancak uzmanlaşmış bir gezgin kadın, kraliyet sosyetesinden ödüllü bir kişi kararsızlık gösteremezdi, nitekim Bayan Paulina Barnett hiç tereddüt etmedi. Peşinde Madge olmak üzere, genç yerli kadını izleyerek korkusuzca daracık geçide daldı. Teğmen Hobson ve adamlarına gelince, içeriği ziyaret etmekten vazgeçtiler.

Bayan Paulina Barnett içeri girince anladı ki asıl mesele bu kardan yapılmış kulübeciğe girmek değil

de orada kalmaktı. İçerisi üstünde mors kemikleri yanan bir ocakla ısıtılıyordu. Pis kokulu, mikrop saçan bir lambayla aydınlatılıyor, kirli yağlı giysilerden, Eskimoların başlıca gıdası olan fok etlerinden pis kokular yayılıyordu. Hava mide bulandırıcıydı. Madge dayanamadı, hemen dışarı çıktı. Genç yerli kadını üzmemek için Bayan Paulina Barnett insanüstü bir tahammül gösterdi ve ziyaret süresini beş dakika daha uzattı. Sanki beş yüzyıl! İki çocukla anneleri içeride oturuyordu. İki erkeğe mors avına gitmişti. Bu av onları konaklama yerinden dört beş mil öteye sürüklemişti.

Bayan Paulina Barnett dışarı çıkar çıkmaz, soğuk havayı derin derin soludu. Biraz sararmış yüzüne renk geldi.

Teğmen:

“Ee madam,” dedi, “Eskimo evleri hakkında ne düşünüyorsunuz?”

Bayan Paulina Barnett sadece:

“Havalandırma orayı aratmaz!” cevabını verdi.

Sekiz gün boyunca bu ilginç yerli aile orada konakladı. Yirmi dört saatin on iki saatini iki Eskimo morsları avlayarak geçiriyordu. Yalnız kulübecikte yaşayanların anlayabileceği bir sabrı göstererek gidiyorlar, fokların deliklerinde pusu kurup bekliyorlardı. Hayvanlar buzlu alanın yüzeyinde hava almak için bu deliklerden yukarı çıkıyorlardı. Mors deliğinin ucunda belirir belirmez, kaygan ilmekli bir ip onun gövdesine fırlatılıyor, iki yerli fazla zorlanmadan hayvanı yukarı çekiyor ve balta darbeleriyle öldürüyorlardı. Aslında bu, bir avdan ziyade balık tutmaktı. Sonra büyük ziyafet başlıyordu. Ziyafetin anlamı, bu hayvanların sıcak kanını içmekten ibaretti. Bunu içerken Eskimolar kendinden geçiyorlardı.

Her gün Kalumah, soğuk havaya rağmen Fort-Espérance'a geliyordu. Konutun çeşitli odalarını dolaşmaktan çok zevk alıyordu. Dikiş dikenleri seyrediyor, Bayan Joliffe'in mutfak işlerini izliyordu. Her şeyin İngilizce ismini öğrenmek istiyor, Bayan Paulina Barnett'le saatlerce söyleşiyordu. Buna "söyleşmek" mi denir, bilinmez ama, iki taraf için kelime değiş tokuşu desek daha doğru olur. Gezgini kadın yüksek sesle okumaya başladığı zaman, Kalumah pek bir şey anlamamasına rağmen, pürdikkat onu dinliyordu.

Kalumah şarkı da söylüyordu. Hafif yumuşak bir sesi vardı. Tuhaf bir ahengi olan, soğuk, donmuş, melankolik şarkılar. Bayan Paulina Barnett sabır gösterip o şarkılardan birini çevirmeye kalktı. Grönland "saga"larından biriydi bu. Uzak kuzey şiirinden alınmış, içine hüznü bir hava karışan, duraklamalarla, tuhaf aralıklarla süren bir şarkı. İçine tanımlanamaz bir renk katılmıştı. İşte gezgin kadının albümüne not ettiği bu şiirden dizeler:

Gökyüzü karanlık,
Güneş sürükleniyor
Emekleye, emekleye!
Zavallı ruhum belirsiz
İçi dolu!

Sarışın çocuk sevecen şarkılarıma gülüyor,
Ve kalbinin üzerinde buz parçaları geziniyor!

Düş gören melek,
Seni yaşatan sevgin
Aklımı başımdan alıyor,
Ve ben meydan okudum
Seni görmek, seni izlemek için
Kırağıya!

Heyhat! Buselerimle, onların sıcaklığıyla,
Kalbinin buzlarını eritemedim!
Ah! Yarın benim ruhum
Seninkine kavuşsun,
Ve elim sevgiyle
Senin elini tutsun!
Bizim göğümüzde güneş parlayacak,
Ve kalbindeki aşk buzları çözecek!

20 Aralıkta Eskimo ailesi Fort-Espérance'a vedalaşmaya geldi. Kalumah gezgin kadına bağlanmıştı. O da yerli kadından ayrılmak istemedi. Ne var ki genç kadın yakınlarını terk etmek istemiyordu. Yine de önümüzdeki yaz Fort-Espérance'a geleceğine söz verdi.

Vedalaşırken dokunaklı anlar yaşandı. Yerli kadın Bayan Paulina Barnett'e bakırdan küçük bir yüzük hediye etti. Bunun karşılığında siyah kehribardan bir gerdanlık aldı, onunla hemen kendini süsledi. Jasper Hobson zavallı insanların eli boş gitmelerine izin vermedi. Kızaklarını erzakla doldurdu. Kalumah minnet dolu birkaç söz söyledikten sonra ilginç aile batıya doğru yöneldi, kıyı boyunca yoğun puslar arasında gözden kayboldu.

XX. Cıvanın Donduğu Yer

Havanın dingin ve kuru olması, birkaç gün daha avcılarının işini kolaylaştırdı. Bununla beraber kaleden pek uzaklaşmadılar. Zaten av hayvanlarının bolluğu, sınırlı bir bölgede avlanmalarını sağlıyordu. Kıtanın bu noktasında işletmeyi kurmasından dolayı Teğmen Hobson kendini kutlamaktan alamıyordu. Tuzaklarda her türden çok sayıda kürk hayvanı yakalanmıştı. Sabine ve Marbre belirli sayıda kutup tavşanı öldürdü. Yirmi kadar aç kalmış kurt tüfek kurşunlarıyla vuruldu. Bu etoburlar son derece saldırganı. Sürüler halinde kale yakınlarına geliyor, boğuk boğuk uluyarak ortalığı karıştırıyorlardı. Buzlu alandaki tümseklerden iriyan aylar geçiyordu; bunları da dört gözle kollamak gerekiyordu.

25 Aralıkta her türlü sefer projesini ertelemek zorunda kaldılar. Rüzgâr kuzeye sıçramış, soğuk aşırı biçimde sertleşmişti. "Frost bitten" tehlikesini göze almadan. Açık havada durulmazdı. Fahrenheit termometresi sıfırın altında on sekiz dereceye (sıfırın altında 28° santigrat) düştü. Rüzgâr makinalı tüfekten çıkan yaylım ateşi gibi ses çıkarıyordu. İçeri kapanmadan önce Jasper Hobson, köpeklerle ve geyiklere birkaç hafta karnlarını doyuracak yiyecek bırakılmasına özen gösterdi.

25 Aralık İngilizlerin kutsal bayramı Noel'di. Dinsel bir coşku içinde kutlandı. Kışı geçiren insanlar, şimdiye dek kendilerini koruduğu için Tanrı'ya şükrettiler. Bu kutsal günde herkes tatil yaptığından görkemli bir şölenin önünde toplandılar. Karşılarında iki tane dev gibi puding tabağı duruyordu.

Akşam büyük masanın üzerinde, bardakların arasında alev alev bir punç yer alıyordu. Işıklar söndürüldü, içerisi puncun ateşiyle fantastik bir havaya büründü. Askerlerin o iyi yüzleri titrek yansımalarla heyecanlandı. Yanar haldeki içkiyi aldıkça heyecan giderek artıyordu.

Sonra alev ılımlı hale dönüştü, mavimtrak dilimler halinde kesilmiş ulusal pastanın etrafına saçıldı ve yok oldu.

Beklenmedik bir olay! Işıklar yeniden yakılmamıştı, ama salon hiç de karanlık değildi. Canlı bir ışık pencereden içeri giriyordu. Kırmızımtrak bir ışıktı. Lambalardan yansıyan ışıklar şimdiye dek onun görülmesini engellemişti.

Bütün konuklar şaşkın bir halde ayağa kalkarak bakışlarıyla birbirlerini sorguladı.

Birkaç kişi:

"Yangın var!" diye bağırdı.

Gelgelelim evin içinde bir yangın çıkmadıysa, Bathurst Burnu civarında bir yerin yanması olanaksızdı.

Teğmen pencereye doğru atıldı; olayın iç yüzünü hemen anladı. Bir yanardağ püskürmesiydi.

Gerçekten batıdaki kayalar tarafında, Morslar Koyunun ötesinde, Bathurst Burnundan otuz mil boyunca uzanan ufuk ateşler içindeydi. Ateş kusan tepelerin dorukları seçilmiyordu. Ancak alev kü-

mesi olağanüstü bir yüksekliğe yayılıyor, saldırgan yansımalarla bütün kara parçasını kaplıyordu.

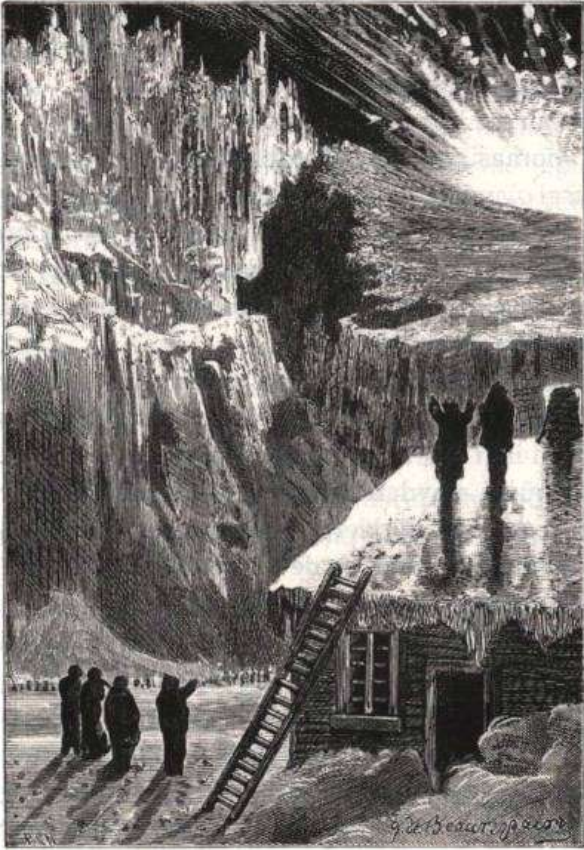
Bayan Paulina Barnet haykırdı:

“Tan kızılığından daha güzel!”

Thomas Black bu söze itiraz etti. Yeryüzü olayı göksel olaydan daha güzel olabilir miydi? Acı soğuga, sert rüzgâra rağmen herkes salonu terk ederek bu görüşü tartışa tartışa görkemli manzarayı seyretmeye gitti. Kıvılcımlar saçan ateş demeti karanlığın içine yaylıyordu.

Jasper Hobson ile arkadaşları kalın kürklerle kulaklarını ve ağızlarını kapatmamış olsaydı püskürmeden ileri gelen boğuk gürültüleri de işitecek, bu olağanüstü olaydan daha çok etkileneceklerdi. Ne var ki sımsıkı kürklere sârinmişlardı. Bu yüzden ne konuşabiliyorlar ne de bir şey işitiyorlardı. Görerek yetinmek zorunda kaldılar. Öyle görkemli bir sahneydi ki bu! Belleklerinde öyle iz bırakacaktı ki! Koyu karanlık ve karla kaplı düzlüğün beyazlığı; onların ortasında volkanik alevlerin yaydığı ışıklar. Hiçbir ressam fırçası, hiçbir yazarın kalemi bu görüntüyü tasvir edemezdi. Işık yansımaları öyle yoğundu ki yıldızların parlamasını bile gölgeliyordu. Beyaz toprak altın sarısı renklere bürünüyordu. Buzlu alanın tümsekleri ve arka planda beliren buzdağları kor gibi kızaran aynalar halinde değişken ışıklar yansıtıyorlardı. Işın demetleri bütün bu engellere çarparak kırıla kırıla yansıyor, kırılan ışınlar daha canlı bir parlaklık halinde geri dönüyordu. Gerçekten ışınların büyüğü bir çarpışması! Sanki bir peri oyunu, o oyunun muazzam bir dekoruydu. Bu ışık şöleni özel olarak sahneye konmuştu.

Fakat aşırı soğuk seyircileri çok geçmeden sıcak konuta dönmek zorunda bıraktı. Az daha dışarıda

"Tan kızılığından daha güzel!"

kalsalar, o görsel şölenden aldıkları hazzı pahalıya ödeyeceklerdi.

Daha sonraki günler soğuk iki katına çıktı. Öyle ki termometrede cıvanın yetersiz kalacağına ve dereceleri göstermeyeceğine inanmak mümkündü. O zaman alkollü termometre kullanmak gerekebi-

* Sıfırın altında 42° santigratta, termometredeki cıva donar; o zaman saf alkol içeren aygıtlar kullanmak gerekir. Alkol çok daha aşırı soğukta katılaşıır.

lirdi. Gerçekten 28 Aralık gecesı, termometre sıfırın altında otuz iki dereceye (sıfırın altında 37° derece santigrat) indi.

Sobalar tıka basa yakacakla doldurulmuş, ama buna rağmen eviçi sıcaklık yirmi derecenin üstüne (sıfırın altında 7° derece santigrat) çıkmamıştı. Soğuk bütün odaları etkiliyordu. Sobaların on ayak ötesinde herhangi bir sıcaklıktan eser kalmıyordu. Nitekim en güzel yer küçük çocuğa aitti; sırayla sobaya yaklaşanlar beşiğini kucağına alıyorlardı. Kapı ya da pencere açmak kesinlikle yasaktı, zira odaların içinde konsantre olan buhar hemen kara dönüşüyordu. Soluk alıp vermek gitgide zorlaşıyordu. Her yandan tuhaf patlamalar işitiliyor, bu sesler iklim koşullarına alışkın olmayan kişileri hayretlere düşürüyordu. Bunlar evin bölme duvarlarını oluşturan ağaç gövdelerinden çıkan seslerdi. Şiddetli soğuktan etkilenip çatırtıyorlardı. Çam tomurcuklarından imal edilen bira donarak fıçıları patlatıyordu. Bütün katı cisimler sanki taş kesilmişti, sıcaklığın nüfuz etmesine direniyorlardı. Odun zar zor yanıyordu, onun yanmasını kolaylaştırmak amacıyla Jasper Hobson belirli miktar mors yağını feda etmek zorunda kaldı. Bereket versin ki bacalar iyi çekiyor ve kirli havanın içeriği rahatsız etmesini önlüyordu. Fakat dışarıda, Fort- Espérance dumanlarının mide bulandırıcı pis kokusunu uzaklara yayıyordu. Bu nedenle sağlığa zararlı işletmeler arasında yer almayı hak ediyordu.

Önemli bir sorun, yoğun soğuktan ileri gelen aşırı susuzluktu. Dolayısıyla susuzluğu gidermek için sıvıları sürekli olarak ateşte tutmak ve buzlarını çözmek gerekiyordu. Zira buz katılığında kalırlarsa susuzluğu gidermek bakımından bir işe yaramıyorlardı. Başka bir sorun uyuşukluktu. Jasper Hobson

sık sık bu konuda arkadaşlarını uyarıyordu. Birkaç kişi ayak diriyor, bir türlü uyuşukluğu yenmeyi başaramıyordu. Öte yandan daima özverili olan Bayan Paulina Barnett herkesle konuşa konuşa, bıkıp usanmadan öğütler vere vere insanları yüreklen-diriyordu. Çoğu kez birkaç seyahat kitabı okuyor veya eski İngiltere havalarından bir şarkı söylüyor, herkes koro halinde şarkıya katılıyordu. Bu şarkılar uyuklayanları az çok kendine getiriyor, çok geçmeden onlar da koroya katılıyordu. Uzun günler böyle geçip gidiyordu. Tam anlamıyla içeri kapanmışlardı. Jasper Hobson pencereden dışarıya yerleştirilen termometreyi kontrol ederek soğuk havanın durmaksızın yoğunlaştığını gözlemliyordu. 31 Aralıkta aygıtın içinde bulunan cıva tamamen donmuştu. Yani sıfırın altında kırk dört derecelik (sıfırın altında 42° santigrat) bir ortamdaydılar.

Ertesi gün, 1 Ocak 1860'ta, Teğmen Jasper Hobson yeni yıl için Bayan Paulina Barnett'e iltifatlarda bulundu, yürekliliğini ve içtenliğini kutladı. Zira bu nitelikleri sayesinde kış koşullarının acılarına dayanmayı bilmişti. Aynı iltifatları gökbilimciye de yöneltti. Oysa adamcağız 1859 yılının bitmesinden dolayı önünde bir tek şey görüyordu; o da 1860 yılıydı. İşte bu yıl o ünlü güneş tutulmasını görecekti. Küçük topluluğun içinde herkes birbirine iyi yıllar diledi. Aralarında öyle güzel kaynaşmışlardı ki! Tanrı'nın sayesinde sağlıkları da çok iyi gidiyordu. Biraz iskorbüt rahatsızlığı görünür görünmez, hiç itiraz etmeden hemen limon suyu ve kireç pastillerine başvuruyorlardı.

Ancak hemen gevşemek doğru olmazdı. Kötü iklim koşulları daha üç ay sürecekti. Kuşkusuz güneş yüzünü göstermekte gecikmeyecekti, ama soğuk

havanın maksimum seviyeye varıp varmayacağını kimse bilemezdi. Zaten genellikle kuzey bölgelerinde en aşırı ısı düşüşleri şubat ayında gözlemlenir. Nitekim yeni yılın ilk günlerinde havanın sertliği azalmamıştı. 5 Ocakta pencerenin dış tarafına konan alkollü termometre sıfırın altında altmış altı dereceyi (sıfırın altında 52° santigrat) belirledi. Birkaç derece daha düşerse 1835'te Fort-Reliance'ta ölçülen minimum seviyelere inecek, belki onu da aşacaktı!

Hayli şiddetli bu soğuk havanın ısrarla sürmesi Jasper Hobson'ı gitgide daha çok endişelendiriyordu. Bu durumda kürk hayvanları daha güneye inmek zorunda kalacak ve daha ılıman bölgeler arayacaklardı. İşte onu endişelendiren şey buydu. Böyle bir olay önümüzdeki ilkbaharda avlanma projelerini aksatabilirdi. Üstüne üstlük, yeraltı tabakalarından gelen bazı boğuk gürültüler işitiyordu. Tabii bunların nedeni volkanik hareketlerdi. Batı tarafında ufuk hâlâ ateşler içindeydi. Belli olan bir şey vardı ki yerkabuğunun derinliklerinde faaliyet durmuyordu. Aktif bir yanardağın bitişiğinde bulunmak yeni acente için tehlike çanlarının çalması anlamına gelmiyor muydu? Yerin dibinden birtakım homurtular geldiği zaman Teğmen Hobson işte bunları düşünüyordu. Fakat bu kaygıları kendine sakladı. Zaten belli belirsiz şeylerdi.

Tahmin ettiğiniz gibi, böylesi bir soğukta evden dışarı çıkmayı kimse düşünmüyordu. Köpekler ve rengineyikleri tamamen ihmal edilmişti. Ancak bu hayvanlar kış koşullarında uzun günler aç kalmaya alışkındı ve sahiplerinden yardım beklemeye gerek duymuyorlardı. Nitekim dışarıda, sert soğuğa maruz kalmak için hiçbir neden yoktu. Zaten içeride odun ve yağ yakarak zar zor ısınabiliyorlardı. Alı-

nan tüm önlemlere rağmen rutubet havasız odaların içine sızıyor, kirişlerde parlak buz tabakaları oluşturunuyordu. Üstelik bu tabakalar her gün biraz daha kalınlaşıyordu. Kondansatörler tıkanmıştı, hatta biri katılaştan suyun basıncıyla patladı.

Bu koşullarda, yakacak stokunu idareli kullanmak Teğmen Hobson'ın aklından bile geçmiyordu. Hatta sobalardaki ateş biraz azalır azalmaz, odaların ısısı on beş derece fahrenheit (9° santigrat) düşer düşmez, sıcaklığı artırmak amacıyla odunu savurganca tüketiyordu. Dolayısıyla yakacak işiyle yükümlü adamlar ateşleri kollayıp gözetmek emrini almışlardı.

Bir gün, Çavuş Long teğmene:

“Çok yakında odunumuz bitecek,” dedi.

Jasper Hobson:

“Bitecek mi?” diye bağırdı.

Çavuş:

“Demek istiyorum ki,” diye ekledi, “evde stok tükeniyor. Birazdan önlem almamız gerekecek. Hangardan odun almamı lazım. Fakat deneyimlerim sonucu biliyorum. Bu denli soğukta dışarı çıkmak hayatını tehlikeye atmaktır.”

Teğmen:

“Doğru!” dedi, “bir yanlış yaptık; odunluğu evin bitişğine kurmadık, evle doğrudan irtibatı olmayan bir yerde kurduk. Bunu şimdi fark ediyorum. Yetmişinci paralelin ötesinde bir kış geçirdiğimizi unutmamam gerekirdi. Ama olan olmuş bir kere!”

“Söyleyin bana Long, evde ne kadar odunumuz var?”

Çavuş:

“En çok iki veya üç günlük!” cevabını verdi.

Jasper Hobson:

“Bugünden yarına ısının biraz yükselmesini dileyelim,” dedi. “O zaman kazasız belasız kalenin avlusunu aşabiliriz.”

Çavuş Long başını sallayarak:

“Bundan pek emin değilim teğmenim, karşılığını verdi. Gökyüzü berrak, yıldızlar parlak, rüzgâr kuzeyden geliyor. Aynı soğuk on beş gün daha sürerse hiç şaşmam. Yeni ay doğana kadar!”

Terğmen Hobson:

“Öyle olsun, benim mert Long’um. Soğuktan ölmeye razı olacak değiliz herhalde. Bir yolunu bulup dışarı çıkararak...”

Çavuş Long:

“Dışarı çıkarız teğmenim,” cevabını verdi.

Jasper Hobson çavuşun elini sıktı, bu adamın sadakatini iyi bilirdi.

Jasper Hobson ile Çavuş Long’un olayı abarttığı sanılabilirdi. Böylesi bir soğğun organizma üzerine ne denli ölümcül bir darbe indirebileceğine aldırmazmış gibi konuşuyorlardı. Ancak kutuptaki şiddetli iklim koşullarına alışkındılar, çok deneyimler yaşamışlardı. Buna benzer koşullarda, en dayanıklı adamların bile dışarı çıkar çıkmaz buzların üstüne serildiklerine gözleriyle tanık olmuşlardı. Solukları tıkanıyor, boğularak ölüyorlardı. Ne denli inanılmaz olursa olsun, bu olaylar birçok kez meydana gelmişti. 1746’da, Hudson Koyu kıyılarında yolculuk yaparken, William Moor ve Smith buna benzer pek çok kazaya tanık olmuş, soğuktan darbe yiyen bazı arkadaşları bir anda ölmüşlerdi. Isının cıvayı bile dondurduğu bir ortamda aniden bir ölüm olayıyla karşılaşılması kesindi.

Fort-Reliance sakinlerinin kaygı verici durumları böyleydi. Bundan beter bir olay, işleri daha kötüleştirirdi.

XXI. Büyük Kutup Ayıları

Yalnız dört pencereden biri kale avlusunu görmeye izin verdi. Bu da girişin dibine doğru açılan yerdeydi. Pancurları indirilmişti. Pencere camı kalın bir buz tabakasıyla kaplanmıştı. Dışarıyı görebilmek için kaynar suyla buzları eritmek gerekiyordu. Teğmenin verdiği emirle eritme işi günde birçok kez tekrarlanıyordu. Üstelik zorunluydu, çünkü Bathurst Burnu dolaylarını da aynı yerden görmek mümkündü. Dışarıya konulan alkollü termometreye bakılıyor, hava durumu gözlemleniyordu.

Nitekim 6 Ocakta, sabah saat on bire doğru, gözlem işiyle yükümlü asker Kelett aniden çavuşu yanına çağırdı, hafif karanlığın içinde kımıldayan bazı kocaman gölgeleri işaret etti.

Pencereye yaklaşan  avuş Long sakın sakın:
"Ayılar!" dedi.

Gerçekten duman kokularını alan yanm düzine kadar ayı surları aşmış, eve doğru ilerliyordu.

Korkunç etoburların içeri girdikleri kendisine bildirilen Jasper Hobson pencerenin önüne barikat kurulmasını emretti. Burası kaleye girmek için biricik geçiş yoluydu. Pencerenin ağzı bir kez kapatılırsa evin içine girmek olanaksız olacaktı. Doğramacı Mac Nap'ın birbirine sıkı sıkıya pekiştirdiği tahta parçalarıyla pencere kapatıldı. Yine de daracık bir

açıklık bırakıldı. Bu sayede davetsiz konukların ne halt karıştırdıkları gözlenecekti.

Doğramacı.

“Bu beyler iznimiz olmadan artık içeri giremezler,” dedi. “Bir savaş konseyi toplamak için bol bol zamanımız olacak.”

Bayan Paulina Barnett:

“Mösyö Hobson, eh artık işimiz iş,” dedi. “Şu kış koşullarında hiçbir şeyimiz eksik kalmadı. Soğuk havanın ardından ayılar.”

Teğmen Hobson:

“Soğuk havanın ardından değil,” cevabını verdi, “soğuk hava ‘esnasında.’ Öyle bir soğuk ki dışarı çıkmamızı bile engelliyor! Şu musibet hayvanlardan nasıl kurtulacağımızı bilemiyorum!”

Gezgin kadın:

“Ama sanırım sabırları taşacaktır,” dedi. “Geldikleri gibi giderler!”

Jasper Hobson pek ikna olmamış gibi başını salladı.

“Bu hayvanları bilmezsiniz madam,” dedi. “Acımasız kış koşulları onları aç bırakmış. Zor kullanmadıkça asla burayı terk etmeyeceklerdir!”

Bayan Paulina Barnett:

“Endişeli misiniz Mösyö Hobson?” diye sordu.

Teğmen:

“Evet veya hayır,” cevabını verdi. “Ayıların eve giremeyeceğini biliyorum; ama biz mecbur kalırsak dışarı nasıl çıkarız, onu bilmiyorum!”

Konuşmanın ardından Jasper Hobson pencerenin yanına döndü. Bu sırada Bayan Paulina Barnett, Madge ve öteki kadınlar mert çavuşun etrafında toplanmıştı; deneyimli bir kişi olarak “ayılar konusunu” anlatıyordu. Çavuş Long’un birçok kez

ayılarla başı derde girmiş. Güney topraklarında bile sık sık karşısına çıkmışlar, başarıyla altından kalkmasını bilmiş. Fakat burada kuşatılmış durumdaymışız ve soğuk hava hiçbir şekilde dışarı çıkmamıza imkân vermiyormuş.

Gün boyu ayıların hareketlerini gözlediler. Arada sırada hayvanlardan biri kocaman başını gelip pencereye yaslıyor, sonra öfkeden kaynaklanan boğuk bir homurtu işitiyorlardı. Teğmen Hobson ile Çavuş Long birbirine danıştı ve ayılar çekip gitmezlerse tüfeklerle ateş etmeyi kararlaştırdılar. Fakat bu saldırı yöntemine başvurmadan önce birkaç gün daha beklenmesi uygun görüldü. Çünkü Jasper Hobson dışarıdaki ısı ile şimdiden düşmeye başlayan odaların ısınısını anlamaya çalışacaktı. Öyle ki sobaların içine atılan mors yağı çok sert buz parçalarına dönüşüyor, balta darbeleriyle buzları kırmak gerekiyordu.

Gün başka bir olay yaşanmadan sona erdi. Ayılar gidip geliyor, evin etrafında dolaşıyorlardı. Ama doğrudan saldırıya geçmiyorlardı. Askerler gece boyu nöbet tuttular. Sabah saat dörde doğru evi kuşatan hayvanların avluyu terk etmiş olacakları sanıldı. Ortalıkta görünmüyorlardı.

Ama saat sekize doğru, biraz yiyecek getirmek amacıyla tavanarasına çıkan Marbre hemen aşağı indi. Ayılar evin çatısında yürüyordu.

Jasper Hobson, çavuş, Mac Nap ve birkaç kişi daha silahlarına davrandı ve tavanarasına çıkan merdivene atıldılar. Tavanarasındaki soğuk o denli şiddetli idi ki Jasper Hobson ve arkadaşları tüfeklerini elle tutamayacak hale gelmişti. Soludukları rutubetli hava kar taneleri halinde yere düşüyordu.

Marbre yanılmıyordu. Ayılar evin çatısını işgal etmişti. Homurdana homurdana koştukları işitili-

yordu. Ara sıra buzlu tabakayı kazıyan tırnakları çatının tahtalarına geçiyordu. Korkulacak bir şeydi bu. Demek tahtaları kazıyacak denli güçlüydüler.

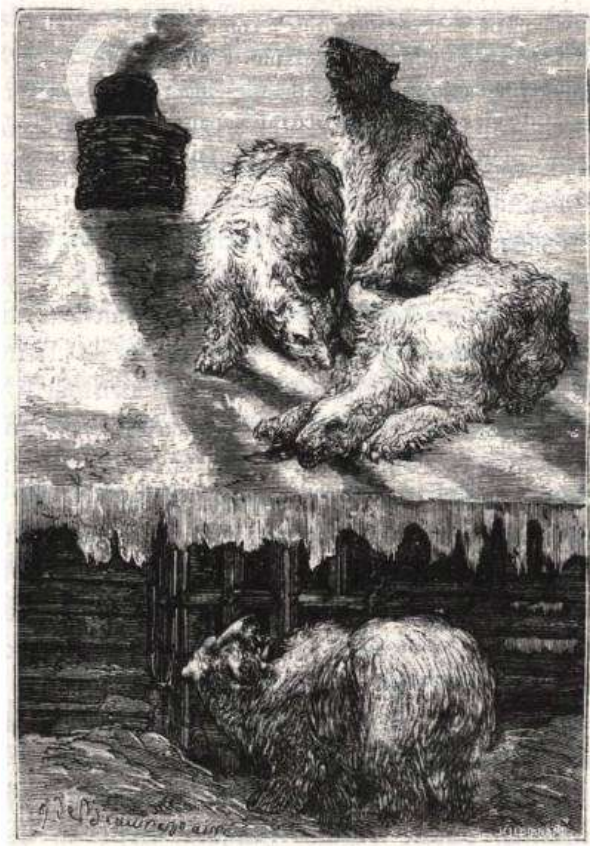
Dayanılmaz soğuk nedeniyle çarpılan teğmen ve arkadaşları tekrar aşağı indi. Jasper Hobson içinde bulundukları durumu açıkladı.

“Ayılar,” dedi, “şu anda çatıdalar. Hiç hoş olmayan bir durum. Yine de henüz korkulacak bir şey yok, çünkü bu hayvanlar odalara giremez. Ama tavanarasındaki girişi zorlayıp orada istiflenen kürkleri kemirebilirler. Bu kürkler Kumpanyaya ait, onlara el sürülmemesini sağlamakla yükümlü-yüz. Sizden rica ediyorum dostları, onları güvenli yere koymamız lazım, bana yardımcı olun!”

Çok geçmeden teğmenin bütün arkadaşları, tavanarasında bulunan merdivene art arda dizildi. İki üç kişi sırayla yukarı çıkıp –başka türlü çalışamazlardı– tavanarasındaki soğukla boğuştu. Sonunda, bir saat içinde, kürkler büyük salona yığılmıştı.

Bu eylem sürerken ayılar faaliyetlerine devam ediyor, çatı mertebeni kaldırmaya çalışıyorlardı. Dar ve uzun tahtalar hayvanların ağırlığına dayanamamış, birkaç yerden parçalanmışlardı. Usta Mac Nap endişelenmekten kendini alamıyordu. Çatıyı yaparken böylesine bir yükün üstüne bineceğini düşünememişti. Tamamen çökmesinden korkuyordu.

Bu gün de böyle geçmiş, saldırganlar tavanarasına girmeyi başaramamışlardı. Yalnız en az onlar kadar ürkütücü bir düşman yavaş yavaş odalara sinmeye yüz tutmuştu. Sobalardaki ateş azalıyordu. Yakacak stoku hemen hemen tükenmek üzereydi. On iki saat geçmeden son odun parçası atılacak ve soba sönecekti.

"Aylar," dedi, "şu anda çatıdalar!"

Ölüm kapıya dayanmıştı; soğuk yüzünden ölüm, ölümlerin en beteri. Zavallı insanlar birbirlerine sarılmışlar, gittikçe soğuyan sobanın etrafını çevirmişlerdi. Çok geçmeden vücut ısılarını da yitireceklerini hissediyorlardı. Ama sızlanmıyorlardı. Kadınlar kahramanca bu acılara dayanıyorlardı. Bayan Mac Nap küçük çocuğunu buz gibi göğsüne bastırıyordu. Bazı askerler uyukluyor ya da derin bir uyuşukluğa dalıyorlardı. Bu, uyku olamazdı.

Sabah saat üçte Jasper Hobson sobadan on ayak kadar uzaklaşarak içeride, büyük salonun duvarında asılı duran cıvalı termometreyi kontrol etti.

Sıfırın altında dört derece fahrenheit (sıfırın altında 20° santigrat) gösteriyordu.

Teğmen elini alnına koydu, arkadaşlarına baktı. İnsanlar sessiz sessiz bir araya gelmiş, daracık bir grup oluşturmuşlardı. Birkaç saniye kımıldamadan durdu. Ağzından çıkan soluk beyazımtırak bir dumana dönüşüyordu.

O anda omuzuna bir el dokundu. İrkilerek geri döndü. Karşısında Bayan Paulina Barnett duruyordu.

Yılgınlık göstermeyen kadın:

“Bir şeyler yapmak lazım Teğmen Hobson,” dedi, “bu şekilde ölemeyiz”

Biraz morali yükselen teğmen:

“Evet,” diye cevap verdi, “bir şeyler yapmak lazım!”

Teğmen, Çavuş Long'u, Mac Nap'ı ve demirci Raë'yi yanına çağırdı. Bu adamlar, grubun en yürekli kişileriydi. Bayan Paulina Barnett'in eşliğinde pencerenin önüne gittiler. Orada camı kaynar suyla yıkayarak dış termometreyi kontrol ettiler.

Jasper Hobson:

“Yetmiş iki derece! (sıfırın altında 40° derece santigrat)” diye haykırdı. “Dostlarım, iki şıktan birini seçeceğiz: Ya yakacak temin etmek için hayatımızı tehlikeye atarız ya da sıralar, yataklar, ahşap duvarlar, yani evde ne varsa sobaya atıp yakarız! Son çaremiz bu, soğuk devam edebilir ve havanın durumu ne olur, kimse bilemez.”

Çavuş Long:

“Riske girelim!” diye karşılık verdi.

İki arkadaşının fikri de aynıydı. Başka şey konuşulmadı, herkes harekete geçti.

Elden geldiği kadar ayakta kalabilmek umuduyla alınan önlemler şöyle başladı.

Odunun içinde bulunduğu hangar, yaklaşık elli adım ötede, sol yanda, merkezi konutun arkasındaydı. Adamlardan birinin koşarak bu hangara ulaşması kararlaştırıldı. Beline sarmış olduğu uzun bir ipi yanında, bir ipi elinde götürecekt, ipin öbür ucunu arkadaşları tutacaktı. Hangara varır varmaz, oraya bırakılmış olan kızaklardan birinin üstüne odun yığacak, iplerden birini kızığın ön tarafına bağlayacak, bu şekilde onun eve kadar çekilmesi sağlanacaktı. Bir başka ipi kızığın arkasına bağlayacak, bu şekilde kızak hangara geri çekilecekti. Nitekim evle hangar arasında bir gidiş-geliş trafiği başlayacaktı. Sonuçta, fazla tehlikeye girmeden yakacak stoku yenilenecekti. İpi sallayarak sinyal verilecek, kızığın hangarda yüklenmiş olduğu ya da evde yükünün boşaltıldığı anlaşılacaktı.

Plan güzelce tasarlanmıştı, ama onu başarısız kılacak iki şık vardı: Birincisi, hangarın kapısı buzla tıklandığından açılması çok zor olabilirdi; ikincisi, çatıdan inen ayılar evle hangar arasında yolu kesebilirdi. Bu iki aksilik de mümkündü.

Çavuş Long, Mac Nap ve Raë, üçü birden riske girmeye hazırды. Ancak çavuş iki arkadaşının da evli olduğuna değindi ve bu işe kendisinin girişmesinde ısrar etti. Teğmene gelince o da riske girmeye hazırды.

Bayan Paulina Barnett:

“Mösyö Jasper, siz bizim şefimizsiniz,” dedi, “hepimize yararlı oluyorsunuz, kendinizi tehlikeye atmanıza hakkınız yok. Bırakın bu işi Çavuş Long üzerine alsın.”

Jasper Hobson konumu gereği ödevleri olduğunu anladı ve üç kişinin arasından çavuşu seçtiğini bildirdi. Bayan Paulina Barnett mert Long'un elini sıktı.

Kalenin öteki sakinleri uyuşmuş, uyukluyorlardı; bu girişimin farkında bile değildiler.

İki uzun ip hazırlandı. Bunlardan biri çavuşun beline sarıldı. İp adamın üstünde bulunan ve değeri bin sterlini bulan kürklere sarmalanmıştı. Öbür ipi kemerine bağladı, bir kamayla tabancayı keme-rine taktı. Harekete geçmeden önce, bir yudum şarap içti.

Jasper Hobson, Long, Raë ve Mac Nap büyük salsondan dışarı çıktı. Mutfaktan geçtiler, oradaki soba sönmek üzereydi. Tavanarasının önüne geldiler. Raë tavanarası merdiveninden çıkıp kapağı aralayarak çatıya baktı. Ayılar hâlâ çatıdaydı. Bundan emin oldular. Şimdi eyleme geçmenin zamanıydı.

Birinci kapıyı açtılar. Jasper Hobson ve arkadaşları kalın kürklere sarılmalarına rağmen iliklerine kadar donduklarını hissettiler. İkinci kapı doğrudan avluya açılıyordu. Kapıyı açar açmaz geri çekildiler, bir anda nefesleri tıkanmıştı. O sırada, geçişte bulunan nemli buhar katılaşmış, yerleri ve duvarları ince bir kar tabakası örtmüştü.

Dışarıda hava kupkuruydu. Yıldızlar göz kamaştırıyor, olağanüstü parlaklık yayıyorlardı. Çavuş Long bir saniye oyalanmadan karanlığın içine atıldı. İpin bir ucunu yanında götürüyordu. Öbür ucu arkadaşları tutuyordu. Dış kapı aralık bırakıldı, Jasper Hobson, Mac Nap ve Raë geri dönerek ikinci kapıyı sımsıkı kapadı. Sonra beklemeye başladılar. Eğer Long birkaç dakika içinde geri dönmezse işi başardığı anlaşılacaktı. Hangara ulaştığı ve ilk odun yükünü hazırladığı varsayılacaktı. Öte yandan han-

Misis Paulina Barnett, Long'un elini sıktı.

garın kapısı zorluk çıkarmazsa, bu iş için on dakika yetecekti. Bu arada Raë tavanarasını ve ayıları kolluyordu. Koyu karanlık vardı. Bu durumda eylemin ayıların gözünden kaçacağını umuyorlardı.

On dakika sonra Jasper Hobson, Mac Nap ve Raë iki kapı arasındaki dar boşluğa geri döndü ve orada kızıktan gelecek sinyali beklemeye koyuldular.

Beş dakika geçti. Bir ucunu tuttukları ip kımıldamadı. Duydukları endişeyi bir düşünün! Çavuş

gideli on beş dakika olmuştu, bu süre kızağın yüklenmesine yeterdi, gelgelelim hiçbir sinyal gelmiyordu.

Jasper Hobson birkaç saniye daha bekledi, sonra ucunu gererek arkadaşlarına ipi çekmelerini işaret etti. Eğer odun yükü hazır değilse çavuş kızağın çekilişini geciktiriyordu.

İp büyük bir güçle çekildi. Ağır bir nesne yerde kayarak yavaş yavaş yaklaştı. Birkaç saniye sonra bu nesne dış kapıya ulaştı.

Bu, kemerinden bağlı olan çavuşun bedeniydi. Zavallı Long hangara bile varamamış,. soğuktan darbe yiyerek yere serilmişti. Yirmi dakika bu soğuğu yiyen beden, bir cesetten ibaret olsa gerekti.

Mac Nap ve Raë umutsuz bir çığlık attılar. Bedeni içeri taşıdılar. Fakat teğmen tam dış kapıyı kapamak üzereyken kapının şiddetle itildiğini hissetti. O sırada dehşet verici bir homurtu duyuldu.

Jasper Hobson:

“Yardım edin!” diye haykırdı.

Mac Nap ve Raë teğmene yardım etmek için atıldı. Başka biri onlardan önce davrandı. Bayan Paulina Barnett’ti. Teğmenin yanına katılıp vargücüyle kapıyı kapamaya çalıştı. Ne var ki korkunç hayvan bütün ağırlığıyla kapıya yüklenmiş, yavaş yavaş itiyordu. İçeri girmesine az kalmıştı...

O anda Jasper Hobson’ın belindeki tabancayı kavrayan Bayan Paulina Barnett, son derece soğukkanlı, hayvanın başının kapı aralığından geçmesini bekledi ve hayvanın tam ağzına kurşunları boşalttı.

Ayı geriye doğru düştü, kuşkusuz ölmüştü. Kapı tekrar kapatıldı, arkasına sağlam barikat kuruldu.

Biraz sonra çavuşun bedeni büyük salona taşın-

dı ve sobanın yanına uzatıldı. Soba o sırada sönmek üzereydi. Ne yapacaklardı?

Sobayı nasıl canlandıracaklardı? Bütün ateş bitiyordu.

Demirci Raë:

“Ben giderim! Ben giderim!” diye haykırdı. “Gidip odunu alacağım...”

Yanında bir ses:

“Tamam Raë!” dedi. “Birlikte gideriz.”

Böyle konuşan, adamın yürekli karısıydı.

Jasper Hobson:

“Olmaz dostlarım, olmaz!” diye bağırды. “Ne soğuktan, ne aylardan kurtulabilirsiniz. Burada yakılacak ne varsa onları yakalım. Tanrı yardımcımız olsun!”

Bunun üzerine, yanı donmuş bu zavallılar ayağa dikildi, balta ellerinde çılgınlar gibi atıldılar. Sıralar, masalar, ahşap duvarlar, hepsi parçalandı, ufalandı ve büyük salonla mutfaktaki sobaya atıldı. Birkaç damla mors yağının cılız ateşi hâlâ sobaları söndürmemişti; kızgın bir alevle parladılar.

İçeride sıcaklık on iki derece kadar yükseldi. Büyük özen göstererek çavuşu iyileştirmeye çalıştılar. Sıcak şarapla ovaladılar, yavaş yavaş kan dolaşımı geri döndü. Vücudunun bazı yerlerinde beliren beyazımtrak lekeler kaybolmaya yüz tuttu. Ama zavallı çok ıstırap çekmişti, kendine gelmesi için uzun saatler geçti. Adamı sımsıcak bir yatağa uzatıldılar, Bayan Paulina Barnett ile Madge ertesi güne kadar onun başında bekledi.

Bu arada Jasper Hobson, Mac Nap ve Raë işin içinden çıkmanın yolunu arıyordu. Korkunç tehlike devam ediyordu. Besbelli olan bir şey vardı, ki bu yakacak olsa olsa iki gün daha onları kurtarırdı.

Nitekim o da bitecekti. Şayet soğuk dayatarsa, insanların hali ne olacaktı? Yeni ay doğalı kırk sekiz saat geçmiş, ama ortaya çıkışı havada hiçbir değişiklik meydana getirmemişti. Kuzey rüzgânı hâlâ dondurucu soğuk getiriyordu. Barometre hiç oynamadan, olduğu yerde kalmıştı. Uçsuz bucaksız buzlu alandan oluşan topraktan hiç buhar çıkmıyordu. Şiddetli soğuğun aynen devam edeceğinden endişe edilebilirdi. O zaman ne yapacaklardı? Odunluğa girmek için yeni bir denemeye mi başvuracaklardı? Ama bu deneme ayıların dikkatini çekecekti. Asıl ayılar ölümcül tehlike değil miydi? Açık havada o hayvanlarla boğuşmak mümkün müydü? Hayır. Çılgınca bir eylem olurdu. Sonunda herkes ölürdü.

Bununla beraber odaların sıcaklığı biraz daha düzelmişti. O sabah Bayan Joliffe sıcak etlerden ve çaydan oluşan bir kahvaltı sundu. Kaynatılmış şarap kimseden esirgenmedi; yiğit Çavuş Long da payını aldı. Isıyı artıran sobaların yardımseverliği idi. Zavallı insanların da morali yükselmişti. Artık ayılara saldırmak için Jasper Hobson'ın emrini bekliyorlardı. Fakat teğmen ortamın elverişli olmadığını düşünerek onları tehlikeye atmak istemedi. Gün olaysız geçecekmiş gibi görünüyordu. Ama saat üç buçuğa doğru evin çatısında büyük bir gürültü koptu.

Baltalara ve tabancalara davranan askerler:

"İşte onlar!" diye bağırdılar.

Çatının tahtalarından birini söken ayıların tavanarasından girmeye çalıştıkları besbelliydi.

Teğmen sakin bir sesle:

"Kimse yerinden ayrılmamasın!" dedi. "Raë, kapak!"

Raë tavanarasına doğru atıldı, merdiveni tırmandı, kapağı sımsıkı yerine oturttu.

Yukandan müthiş bir gürültü geliyordu. Ayılarn ağırlığından sanki tavan çökecek gibiydi. Homurtular, pençe darbeleri, tırmık gıcırıtları!

Bu saldırının sonu nereye varacaktı? Durum daha da kötüye mi gidiyordu? Jasper Hobson'la arkadaşları birbirlerine danıştı. Çoğunluk durumun daha iyileştiği görüşündeydi. Eğer bütün aylar biraraya gelmişse –bu da olası görünüyordu– o daracak alanda onlara saldırmak zor sayılmazdı. Bu durumda soğuk etkili olmayacaktı; ne solukları tıkanacak ne de silah tutan elleri donacaktı. Kuşkusuz bu etoburlarla göğüs göğüse çarpışmak son derece tehlikeliydi; ama başka seçenek kalmamıştı.

Geriye bu zorlu çarpışma için karar vermek kalıyordu. Eylem öyle çetin ve öyle tehlikeliydi ki daracak kapaktan askerler birer birer tavanarasına gireceklerdi.

Anlaşılabacağı üzere Jasper Hobson ilk başta duraksadı. Nasıl saldıracaklardı? Uzun uzun düşünüp çavuş ve ötekilere –ki hepsinin yiğitliği tartışılmazdı– danıştıktan sonra beklemeye karar verdi. Belki bir şey olur da şansları açılırdı! Ayıların tavandaki kırışleri sökmeleri olanaksızdı; kırışler çatının taktalarından daha sağlamdı. Dolayısıyla aşağıda odalara inmeleri mümkün değildi.

Beklediler. Gün bitti. Bütün gece kimsenin gözüne uyku girmedii. Kudurgan hayvanlar öyle patırtı çıkartıyordu ki!

Ertesi gün saat dokuza doğru, yeni bir olay durumu iyice karıştırdı ve Teğmen Hobson'ı eyleme geçmek zorunda bıraktı.

Mutfakta ve salonda bulunan soba borularının tavanarasını boylu boyunca geçtiğini biliyoruz. Borular kireçli tuğladan yapılmış ve çimentoyla katı-

laşmamış olduğundan yandan gelen basınca fazla dayanamazlardı. Nitekim öyle oldu ki aylar bu malzemeye gerek doğrudan saldırarak gerek boruların sıcaklığından yararlanmak için yaslanarak yavaş yavaş yıktı. Tuğla parçalarının içeri düştüğü duyuldu ve çok geçmeden sobalar fazla dayanamadı.

Bu, onulmaz bir felaketti. Gözüpek insanların umudunu kırabilirdi. İşler daha da karıştı. Gerçekten, ateş azalırken kara, acı, iç bulandırıcı bir duman bütün evin içine yayıldı. Yanmakta olan odun ve yağın dumanıydı bu. Tavan üstündeki borular çatlamıştı. Birkaç dakika sonra, duman öyle yoğunlaştı ki lambaların ışığı karardı. Jasper Hobson evi terk etmek zorunda kalacaklarını anladı. Dayanılmaz havanın içinde boğulmaktansa dışarı çıkmaktan başka çare yoktu. Ama evi terk etmek, ölmek demekti.

Kadınların feryatları işitildi.

Bir baltayı kavrayan teğmen:

“Dostlarım! Dostlarım!” diye haykırdı. “Aylara! Aylara saldırın!”

Tek çözüm buydu! Korkunç hayvanları yok etmek gerekiyordu. Herkes dahil, tavanarasına atıldılar, merdivene tırmandılar. Jasper Hobson başı çekiyordu. Kapak kaldırıldı. Dumanların arasından silah sesleri patladı. Ulumalara karışan çığlıklar duyuldu. Kan etrafa saçıldı. Koyu karanlığın içinde dövüşüyorlardı.

Fakat o sırada dehşet verici gürültüler koptu. Yer, şiddetli sarsıntılarla sallandı. Ev sanki temellerinden sökülmiş gibi yana yattı. Duvar kirişleri birbirinden ayrıldı, Jasper Hobson ve arkadaşları açılan yarıklardan o sahneyi gördü. Şaşırmışlardı. Dehşete kapılan aylar uluya uluya karanlıklara doğru kaçıyordu.

XXII.

Beş Ay Boyunca

Şiddetli bir yer sarsıntısı Amerikan kıtasının bu bölümünü sallamıştı. Bu volkanik arazide buna benzer sarsıntılar herhalde sık sık tekrarlanıyordu. Püskürme olayları ile bu olay arasındaki bağlantı bir kez daha kanıtlanmıştı.

Jasper Hobson olan biteni anlamıştı. Endişe içinde bekledi. Toprak yanılarak onu ve arkadaşlarını yutabilirdi. Fakat tek sarsıntı oldu, bu, doğrudan değil de artçı sarsıntıydı. Ev göl kıyısına doğru sarktı ve bölme duvarlar birbirinden ayrıldı. Sonra yer eski hareketsiz haline döndü.

Çok çabuk davranmak gerekiyordu. Altı üstüne gelen ev hâlâ oturulabilir durumdaydı. Kirişlerin ayrılmasından ileri gelen yankılar hızla kapatıldı. Bacalar ve borular iyi kötü onarıldı.

Askerlerden birkaçı ayırla boğuşurken yaralanmışlardı. Bereket versin, hafif yaralanmalardı, basit sargılarla önlem alındı.

Zavallı insanlar bu koşullarda dayanılmaz iki gün geçirmişti. Yatakları, bölme duvarların tahtalarını yakmışlardı. Bu kısa zaman aralığında, Mac Nap ve adamları ev içinde en acil onarımları yaptı. Sağlam şekilde yere çakılı olan kazıklı temeller yerinden oynamamıştı. Hepsi sapsağlam duruyordu. Fakat belli olan bir şey vardı ki yer sarsıntısı

kıyı şeridinin yüzeyinde girinti çıkıntıya neden olmuş, kara parçasında birtakım değişiklikler meydana gelmişti. Bu değişiklikleri öğrenmek amacıyla Jasper Hobson çabuk davranmak istedi. Zira belirli bir aşamadan sonra bunlar acentenin güvenliğini de tehlikeye sokabilirdi. Gelgelelim acımasız soğuk kimsenin dışarıya çıkmasına fırsat tanımıyordu.

Bu arada bazı belirtiler göze çarptı; bunlar yakın gelecekte bir hava değişikliğine işaret ediyordu. Camdan dışarı bakınca yıldızların parlaklığında bir zayıflama gözlemleniyordu. 11 Ocakta barometre biraz daha düştü. Bulutlar havada yoğunlaşıyor, yoğunlaştıkça soğuk artıyordu.

Gerçekten 12 Ocakta, rüzgâr güneybatıya sıçradı, beraberinde kesik kesik bir kar yağışı getirdi. Dışarıdaki termometre aniden sıfırın üstünde on beş dereceye (sıfırın altında 9° derece santigrat) yükseldi. Kış koşullarını bu denli acımasızcasına yaşayan bu insanlar için ilkbahar havası sayılırdı bu durum.

O gün sabah saat on birde, herkes kendini dışarı attı. Sanki bir tutuklu grubu serbest bırakılmıştı. Fakat kale surlarının dışına çıkmak kesinlikle yasaaktı. Kötü tesadüflerden korkuluyordu.

Yılın bu döneminde güneş henüz yüzünü göstermemişti, ama ufka hayli yaklaşarak uzun bir alacakaranlık meydana getiriyordu. İki millik bir alan içinde nesneler birbirinden ayrıntı olarak seçiliyordu. Jasper Hobson'ın ilk bakışı bu toprak parçasına yöneldi. Yer sarsıntısı kuşkusuz onu değiştirmişti.

Gerçekten çeşitli değişiklikler meydana gelmişti. Bathurst Burnunun sonunda bulunan yükseklik bölüm bölüm ayrılmıştı. İri kaya parçaları kıyı boyuna yuvarlanmıştı. Adeta burun bütünüyle göle doğru

sarkmıştı. Böylece kalenin bulunduğu düzlük yer değiştirmişti. Genelinde bütün toprak batıya doğru alçalmış, doğuya doğru yükselmişti. Bu inişli çıkışlı yapı ciddi bir sonuç doğuracaktı. Buzlar çözülür çözülmez, gölün ve Paulina-river'in suları serbest kalacak, yeni duruma göre yatay biçimde yer değiştirecek, büyük olasılıkla batıda kara parçasının bir kısmı sular altında kalacaktı. Irmak da doğal olarak başka bir yatak oluşturacak ve ağzında bulunan doğal liman bozulacaktı. Doğru kıyılarındaki tepeler görünür biçimde alçalmıştı. Doğuda bulunan kayalıklara gelince, tam anlaşılamıyordu ama, uzaklaşmış gibiydiler. Özetle, yer sarsıntısının neden olduğu değişiklik şöyle yorumlanabilirdi: En az dört beş millik bir alanda toprağın yatay durumu bozulmuş, inişli çıkışlı bir hal almıştı. Batıdan doğuya doğru inen yokuş bunu açıkça ortaya koyuyordu.

Gezgin kadın gülerek:

“Çok ilginç Mösyö Hobson!” dedi. “İncelik gösterip limanla ırmağa benim adlarımı koydunuz, ama ortalıkta ne Paulina-river var, ne de Barnett Limanı! İtiraf etmeli ki hiç şansım yok.”

Teğmen:

“Gerçekten haklısınız madam,” dedi. “Irmak gitmiş, ama göl kalmış. İzin verirsiniz onu bundan böyle Barnett Gölü diye adlandırınız. Dilerim size sadık kalacaktır!”

Bay ve Bayan Joliffe evden çıkar çıkmaz, biri köpeklerin kulübesine, öteki geyiklerin ağılına seğirtmişti. Köpekler uzun süre kapalı kalmıştı, ama durumdan çok rahatsız görünmüyorlardı. Zıplaya zıplaya iç avluya fırladılar. Birkaç gün önce rengeyiklerinden biri ölmüştü. Ötekiler biraz zayıflamıştı, ama iyi durumda gözüküyorlardı.

Teğmen, Bayan Paulina Barnett'e:

"Çok şükür madam," dedi, "beladan kurtulduk. Bu kadarını bile umut etmiyorduk!"

Gezgin kadın:

"Ben hiç umudumu yitirmemiştim Mösyö Hobson," cevabını verdi. "Zaten siz ve arkadaşlarınız, kış koşullarına yenik düşecek adamlar değilsiniz!"

Teğmen Hobson devam etti:

"Madam, kutup bölgelerinde yaşadığımdan beri buna benzer bir soğuk görmedim. Doğrusu, birkaç gün daha sürseydi sağ kurtulacağımızı hiç şanmıyordum."

Gezgin kadın:

"Yer sarsıntısı tam zamanına rastladı," dedi, kahrolası ayları kovaladı. Belki aşırı soğuk havayı da etkilemiş olamaz mı?"

Teğmen:

"Olabilir madam, büyük olasılıkla mümkündür," diye cevap verdi. "Bütün doğa olayları birbiriyle ilintilidir, birbirini etkiler. Fakat size itiraf edeyim ki arazinin volkanik yapısı beni endişelendiriyor. Aktif haldeki şu yanardağın bizim işletmenin bitişiginde olması hiç hoş değil. Püsküren lavlar bu raya kadar ulaşamaz, ama yer sarsıntıları kaleyi tehlikeye sokabilir. Görüyorsunuz ya konutumuz ne hale geldi!"

Bayan Paulina Barnett

"Havalar iyileşince, tamir ettirirsiniz Mösyö Hobson," dedi. "Şimdi deneyim kazandınız, daha sağlam payanda vurursunuz."

"Elbette madam, ama şimdiki haline birkaç ay daha katlanmak zorundayız. Korkarım size pek konforlu gelmeyecektir."

Bayan Paulina Barnett gülerek:

“Bana mı Mösyö Hobson?” dedi. “Benim gibi gezgin bir kadına mı konforlu gelmeyecek? Ben kendimi bir gemi kamarasında yaşarmış gibi görüyorum. Yalpalayan bir gemi bu. Sizin eviniz yalpa vurmadığına göre, deniz tutmasından şikâyetim olmayacak!”

Jasper Hobson:

“Haklısınız madam, haklısınız,” karşılığını verdi. “Sizin karakterinizi değerlendirmek haddime mi! Herkes sizi tanıyor! Manevi gözüpekliliğiniz, sevimli tavrınızla o uğursuz anlarda bize katkı sağladınız. Arkadaşlarım ve kendim adına size teşekkür ederim!”

“Mösyö Hobson emin olun, abartıyorsunuz...”

“Hayır, hayır, size söylediklerimi herkes olduğu gibi yineleyecektir. Ama izin verirseniz bir şey sorayım. Bildiğiniz gibi önümüzdeki haziran ayında, Yüzbaşı Craventy buraya bir sefer düzenliyor. Erzak konvoyu gelecek. Dönerken bizim kürk stokunu Fort-Reliance’a götürecektir. Dostumuz Thomas Black, güneş tutulması gözlemini yaptıktan sonra, temmuz ayında büyük olasılıkla bu kafilayla geri dönecek. İzin verirseniz şunu öğrenmek istiyorum madam. Siz de onunla birlikte geri mi döneceksiniz?

Gezgin kadın gülümseyerek sordu:

“Beni geri mi gönderiyorsunuz Mösyö Hobson?”

“Oh! Madam...”

Bayan Paulina Barnett elini Jasper Hobson’a uzatarak:

“Sizden bir şey rica edeceğim ‘teğmenim’” dedi, “bir kış mevsimini daha Fort-Espérance’da geçirmeme izin verir misiniz? Önümüzdeki yıl büyük olasılıkla Kumpanya gemilerinden biri Bathurst

"Görüyorsunuz ya konutumuz ne hale geldi!"

Burnuna demirlemiş olacak. Bu durumdan yararlanmak istiyorum, hiç de sıkılmam, karayolundan geldim, ama Bering Boğazından deniz yoluyla geri dönerim."

Arkadaşının fikri teğmenin çok hoşuna gitti. Onaylayıp değerlendirdi. Bu yürekli kadına karşı içinde büyük bir sevgi besliyordu. Aynı şekilde o kadın da kendisini iyi ve yiğit bir erkek olarak görüyordu. Gerçekten ikisi de aynılık saati geldiğinde üzüntü duymadan edemiyordu. Kim bilir belki baş-

ka yıkımlar da yaşayacaklardı! O yıkımlara birlikte göğüs germek zorunda kalacaklardı!

20 Ocakta güneş ilk kez yüzünü gösterdi. Böylece kutup gecesi sona erdi. Ancak birkaç saniye ufukta görünmüş ve kışı geçiren insanlar tarafından hurra sesleriyle karşılanmıştı. O tarihten itibaren günler uzamaya başlayacaktı.

Şubat ayı boyunca, 15 Marta kadar ani hava değişimleri yaşandı. Güzel havanın ardından kötü hava geldi. Güzel havalar çok soğuktu; kötü havalar karlı. Soğuk günler avcılarının dışarı çıkmasını önlüyor, kar fırtınaları evde kalmak zorunda bırakıyordu. Ancak ılıman havalarda, bazı işler dışarıda yapılabilirdi. Uzun sefere çıkılması asla denenmedi. Zaten, kaleden uzaklaşmak hiçbir işe yaramazdı. Tuzaklar kendiliğinden av işlerini görüyordu. Kış sonuna doğru çok sayıda sansar, tilki, kakım, wolveren ve öteki kıymetli hayvanlar tuzağa düşmüştü. Tuzaklar Bathurst Burnu dolaylarına yakın olduğundan avcılar boş kalmamıştı. Yalnız Morslar Koyuna bir tek sefer yapılmış, yer sarsıntısının ortalığı çok değiştirdiği görülmüştü. Sözgelemi kayalar tuhaf biçimde alçalmıştı. Bundan başka, ateş püsküren dağların tepesi hafif bir bulutla sarılmıştı. Buralarda volkanik etkinlik şimdilik yatışmış gibi görünüyordu.

20 Marta doğru avcılar ilk kuğuların geldiğini bildirdiler. Güney bölgelerinden göç eden bu kuşlar keskin çığlıklar atarak kuzeye uçuyordu. Çok geçmeden birkaç sarıasma kuşu ve kışı geçiren şahinler görüldü. Fakat uçsuz bucaksız beyaz bir tabaka her yeri örtüyor, güneş, denizi ve gölü kaplayan bu katı yüzeyi eritemiyordu.

Buzların çözülmesi nisan ayının ilk günlerine rastladı. Birbirinden kopan buzlar top atışlarına benzeyen olağanüstü sesler çıkarıyordu. Bankizde ani değişimler oluştu. Birden çok buzdağı çarpışa çarpışa yıpranmış, dibi aşınmış olduğundan korkunç bir gürültüyle devrildi. Buzlu alanın kırılmasını tetikleyen heyelanlar işte bunlardı.

O tarihte ortalama sıcaklık sıfırın üstünde otuz iki derece (0° santigrat) idi. Nitekim kıyı boyunun ilk

Birbirinden kopan buzlar olağanüstü sesler çıkarıyordu.

buzları erimeye yüz tuttu ve kutup akıntılarından etkilenen bankız ufka doğru, pusların içine dalarak yavaş yavaş geri çekildi. 15 Nisanda deniz buzlarından arınmıştı. Yani belli olan bir şey vardı. Pasifik Okyanusundan gelen bir gemi Bering Boğazından geçerek, Amerikan kıyısında uzun uzadıya yol aldıktan sonra Bathurst Burnuna yanaşabilecekti.

Kutup Okyanusunun yanı sıra Barnett Gölü buzlu kabuğundan kurtuldu. Buna en çok göl kıyısında kaynaşan binlerce sokuşu ve ördekler sevindi. Ancak Teğmen Hobson'ın sezdiği gibi arazide oluşan yeni inişten dolayı gölün çevresi de değişmişti. Kale surların önünde uzanan ve doğuda ağaçlı tepelerle sınırlanan kıyı boyu gözle görülür biçimde genişlemişti. Jasper Hobson gölün doğu kıyısında bulunan suların beş yüz adım geri çekildiğini kestirdi. Karşı tarafta aynı sular, doğuya doğru öylesine yer değiştirmişti ki her yeri istila etmişlerdi.

Şükür ola ki arazide iniş seviyesi batıdan doğuya doğru gerçekleşmişti. Aksi halde, yani tersine bir gelişme olsaydı, acente kaçınılmaz olarak sular altında kalacaktı.

Küçük ırmağa gelince buzların erimesiyle suları çekildi. Yani sular kaynağına doğru akmaya başladılar. Çünkü bu yönde seviye kuzeyden güneye doğruyd.

Jasper Hobson çavuşa:

“İşte,” dedi, “haritadan silinmesi gereken bir akarsu daha! İçme suyu olarak salt bu akarsuya güvenmiş olsaydık epey sıkıntı çekerdik. Çok şükür, Barnett Gölü var. Umarım bizimkiler içe içe tüketmezler.”

Çavuş Long karşılık verdi:

“Sahi göl... Ama suyu tatlı mıdır acaba?”

Jasper Hobson çavuşa dik dik baktı. Kaşları çatılmıştı. Bu fikir aklının köşesinden geçmemişti. Toprakta meydana gelen bir yarık deniz suyuyla göl suyunu birbirine karıştırmış olabilirdi. Bu, onulmaz bir yıkımdı. Yeni acentenin mahvına sebep olurdu.

Teğmen ve Çavuş Long hızla göle doğru koştu-
lar!... Sular tatlıydı!

Mayıs ayının ilk günlerinde, toprak kardan arınmış, güneş ışınlarının etkisiyle bazı yerlerde yeşil renklere bürünmüştü. Ufak tefek otlar, yosunlar belirmeye başlamıştı. Bayan Joliffe'in ektiği kuzukulağı ve kaşıkotu tohumları canlandı. Üzerlerindeki kar tabakası onları sert kış koşullarından korumuştur. Fakat kuş gagalarına ve kemirgenlerin dişlerine karşı önlem almak gerekiyordu. Bu önemli iş de cefakâr onbaşı sayesinde gerçekleşti. Bostandaki korkuluk gibi görevini ciddiyetle yerine getirdi.

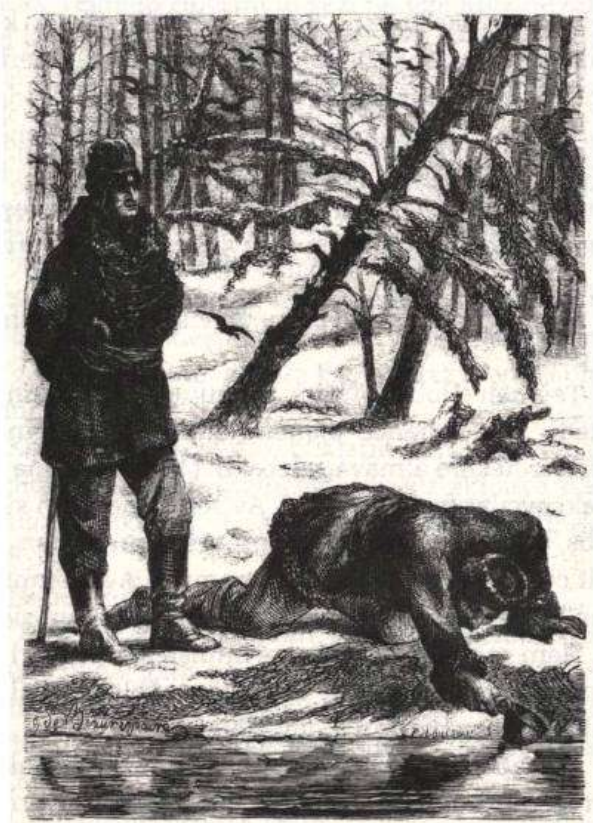
Uzun günler başlıyordu. Avcılar hazırlıklarını yaptılar.

Teğmen Hobson kürk stokunu tamamlamak istedi. Fort-Reliance ajanları birkaç hafta içinde kürkleri teslim almaya gelecekti. Marbre, Sabine ve öteki avcılar faaliyete geçti. Av seferi, ne uzun sürmüş, ne yorucu olmuştu. Bathurst Burnundan iki mil öteye gitmeye gerek kalmamıştı. Av bakımından bu denli bereketli bir bölgeyi hiç görmemişlerdi. Hem şaşırmış hem de sevinmişlerdi. Sansarlar, rengineyikleri, tavşanlar, kanada geyikleri, tilkiler, kakımlar ayaklarının dibine dolaşıyordu.

Dikkati çeken bir gözlem vardı. Artık ortalıkta ayı görünmüyordu. İzlerine bile rastlanmıyordu. Bu yaratıklar kaçarken sanki bütün türlerini arka-

larında sürüklemişti. Belki yer sarsıntısı bu hayvanları ürkütmüş olabilirdi. Organizmaları çok duyarlı, çok sinirliydi.

Mayıs ayı yağışlı geçti. Bir kar, bir yağmur yağıyordu. Sıcaklık ortalaması sıfırın üstünde kırk bir derece (sıfırın üstünde 5° santigrat) olarak ölçülüyordu. Sis olayı sıklaşmıştı; bazen öyle yoğunlaşıyordu ki kaleden uzaklaşmak riske girmeyi gerektiriyordu. Petersen ve Kellet yolunu şaşırmış, kırk sekiz saat boyunca arkadaşlarına endişeli anlar ya-

Teğmen ve Çavuş Long göle doğru koştu...

şatmışlardı. Yön tayin ederken hata yapmış, Morslar Koyu dolaylarına geldiklerini sanarak güneye doğru sürüklenmişlerdi. Yarı aç ve bitkin durumda geri döndüler.

Haziran geldi, onunla birlikte güzel havalar ve kendini hissettiren bir sıcaklık başladı. İnsanlar kışlık giysilerini çıkardılar. Evi onarmaya çalışıyorlardı. Baştan aşağı gözden geçirilmesi gerekiyordu. Jasper Hobson avlunun güney köşesinde geniş bir mağaza inşa ettirdi. İnşaatın belli başlı amacı, bölgenin av hayvanı bakımından son derece çömert olmasıydı. Kürk stoku hayli genişlediğinden, kürkleri içine alacak özel bir yere ihtiyaç vardı.

Bu arada Jasper Hobson Yüzbaşı Craventy'nin kendisine göndereceği kafiye bekliyordu Yeni acentenin hâlâ pek çok eksikliği vardı. Malzeme yenilenecekti. Eğer o kafiye Mayıs ayının ilk günlerinde Fort-Reliance'dan hareket etmişse Bathurst Burnuna haziran ortalarında varması lazımdı. Yüzbaşı ile teğmen buluşma noktası olarak burayı uygun görmüştü. Zaten Jasper Hobson yeni kaleyi tam buruna kurmuştu; gönderilen ajanlarla bu noktada karşılaşılması aksamayacaktı.

Böylece 15 Hazirandan itibaren teğmen burun dolaylarının gözetlenmesini emretti. İngiliz bayrağı kayaların tepesine dikilmişti, uzaktan görülmesi mümkündü. Konvoy aşağı yukarı teğmenin izlediği yoldan gelecekti; Couronnement Körfezinden Bathurst Burnuna kadar kıyı boyunca ilerleyecekti. En güvenli, en kısa yol buydu. Üstelik o tarihte buzlardan arınmış olan deniz kıyı şeridini de açmış olacak, yolun izlenmesini kolaylaştıracaktı.

Bu sırada haziran ayı bitmişti. Konvoy ortalarda yoktu. Jasper Hobson biraz endişelendi; sisler ye-

niden etrafı sarmaya başlayınca endişesi arttı. Bu ıssızlığın içinde yol alan ajanların sisler yüzünden yollarını şaşırımlarından korkuyordu.

Jasper Hobson, sık sık Bayan Paulina Barnett, çavuş, Mac Nap ve Raë ile durumu tartışıyordu. Gök-bilimci Thomas Black bu tartışmalara iyice kulak asıyordu. Zira güneş tutulmasını gözlemledikten sonra konvoyla birlikte geri dönmeyi planlamıştı. Yani konvoy gelmezse ikinci kış mevsimini de burada geçirme olasılığı söz konusuydu. Bu namuslu bilgin işi bitince çekip gitmekten başka şey istemiyordu. Nitekim teğmenin kaygılarını o da paylaştı. Gelgelelim Teğmen Hobson ona ne diyeceğini bilemiyordu.

4 Temmuzda yine bir şey yoktu. Kıyı boyunda üç mil öteye, güneydoğuya doğru adamlar gönderildi. Hiçbir ize rastlayamadılar.

O zaman Fort-Reliance ajanlarının hiç yola çıkmadığını ya da yolda kaybolduklarını varsaymaktan başka çare yoktu. Ne yazık ki ikinci varsayım daha ihtimal dahilindeydi. Jasper Hobson, Yüzbaşı Craventy'yi tanırdı. Yüzbaşıyla kararlaştırdıkları tarihte erzak konvoyunun Fort-Reliance'tan ayrıldığına emindi.

Endişelerin ne denli haklı olduğuna kuşku yok! Güzel hava geçip gidiyordu. İki ay sonra kutup kışı kapıya dayanacaktı. Yani sert rüzgârlar, kar fırtınaları, uzun geceler kıtanın bu parçasını altüst edecekti.

Teğmen Hobson kuru gürültüye pabuç bırakacak adam değildi! Kesin karar vermek gerekiyordu. Arkadaşlarına danıştı. Kararını vermişti. Gökbilimcinin vargücüyle onu desteklediğini söylemeye bile gerek yok.

5 Temmuzda gelmiştik. On dört gün sonra -18 Temmuzda- güneş tutulması gerçekleşecekti. Thomas Black hemen ertesi gün Fort-Espérance'dan ayrılabilirdi. Beklenen ajanlar gelmediğine göre, birkaç kişi ve dört beş kızaktan meydana gelen bir grup hazırlanacak, bu grup Esclave Gölüne varmak üzere acenteden yola çıkacaktı. Grup kürklerden en kıymetli olanları yanında götürecek ve altı hafta içinde; yani ağustos ayının sonuna doğru, havanın hâlâ elverişli olduğu günlerde Fort-Reliance'a ulaşacaktı.

Bu plan kararlaştırıldıktan sonra Thomas Black her bilgiyi yalayıp yutmuş adam haline geri döndü. Artık Ayın tam Güneşle "kendisi" arasına girip Güneşi kapatacağı anı beklemekten başka yapacağı şey kalmamıştı!

XXIII. Güneş Tutulması (18 Temmuz 1860)

Bu arada sisler dağılmıyordu. Güneş ancak yoğun puslar arasından yüzünü gösteriyordu. Bu durum, gökbilimcinin canını sıkıyordu. Hatta ara sıra sis öyle yoğunlaşıyordu ki kalenin avlusundan bakınca burnun tepesi bile seçilemiyordu.

Teğmen Hobson'ın endişesi gitgide artıyordu. Fort-Reliance'dan gönderilen konvoy bu ıssızlıkta kaybolmuştu; bundan hiç kuşkusu kalmamıştı. Belli belirsiz önseziler, kaygılar kafasını kurcalıyordu. Gözüpek adam gelecek günlere endişeyle bakıyordu. Neden? Buna cevap veremiyordu. Oysa her şey yolunda gidiyordu. Sert kış koşullarına rağmen küçük topluluk sağlık bakımından mükemmeldi. Arkadaşları arasında hiçbir anlaşmazlık çıkmamıştı; yiğit insanlar her işi coşkuyla yerine getirmişlerdi. Kara parçasında av hayvanı kaynıyordu. Kürkler bakımından olumlu sonuca ulaşmıştı. Kumpanya elde edilen sonuçlardan son derece memnun kalacaktı. Fort-Espérance'ın erzak ve malzeme bakımından tam anlamıyla hazırlıklı olmadığını kabul etsek bile, ikinci kış mevsimini pek zorlanmadan atlatabilirdi. Peki Teğmen Hobson'ın güvensizliği neden ileri geliyordu?

Bu konuda Bayan Paulina Barnett'le uzun uzun görüşmeler yaptılar. Yukarıdaki olumlu sonuçları tek tek sayan gezgin kadın onun içine su serpmeye çalışıyordu. Bir gün, kıyı boyunda gezinirlerken, bu denli pahalıya mal olan acente ve Bathurst Burnu meselesini ısrarla savundu.

Jasper Hobson.

"Doğru, haklısınız madam," dedi, "ama insan önsezilerine söz geçiremez ki! Garip fikirleri olan bir adam değilim. Askerlik yaşamımda, belki yirmi kez kritik anlar yaşamışımdır, ama bir kez olsun gözüm korkmadı. İşte bakın, ilk kez gelecek günler beni endişelendiriyor! Karşımda, belirgin bir tehlike görsem" hiç korkmam. Belli belirsiz bir tehlike var; elimde değil, ama hissediyorum!"...

Bayan Paulina Barnett.

"Ama nasıl bir tehlike?" diye sordu. "Neden korkuyorsunuz, insanlardan, hayvanlardan ya da doğadan mı?"

Teğmen:

"Hayvanlardan mı?" dedi. "Yok canım, asıl onlar Bathurst Burnu avcılarından korksun. İnsanlardan mı? Hayır. Bu topraklarda sadece Eskimolar yaşıyor, çok nadir olarak da Yerliler ziyaret ediyor..."

Bayan Paulina Barnett:

"Ama Kanadalılara dikkatinizi çekerim," diye ekledi. "Yaz mevsiminde gelmelerinden korkuyordunuz. Uğramadılar bile..."

"Gelmelerine üzüldüm madam!"

"Nasıl! Üzüldünüz mü? Bunlar düşman değil mi? Kumpanyanın rakipleri değil mi?"

Teğmen.

"Üzüldüm veya üzülmедim!" cevabını verdi. "Bunu açıklaması hayli zor! Fakat unutmayın,

Fort-Reliance'dan konvoy gelecekti, ama gelmedi. Saint-Louis kürkçüleri için de aynı şey oldu. Gelebilirlerdi, ama gelmediler. Yaz boyu, hiçbir Eskimo ortalıkta görünmedi.”

Bayan Paulina Barnett:

“Peki bundan çıkardığınız sonuç, Mösyö Hobson?...” diye sordu.

“Bathurst Burnu ve Fort-Espérance’a gelmek öyle kolay değil madam!”

Kadın:

“Teğmen Hobson,” dedi, “insanlardan ve hayvanlardan korkmadığınıza göre, sanırım sizi korkutan şey büyük olasılıkla doğa elemanları...”

Jasper Hobson:

“Madam,” karşılığını verdi, “belki kafam karışık, belki önsezilerim beni yanıltıyor, onu bilmem, ama bu topraklar bana tuhaf geliyor. Daha iyi tanımış olsaydım daha kesin konuşurdum. Bazı anlaşılmasız şeyler hakkında dikkatinizi çekmiştim. Sözelimi şu toprak parçasında hiç taş bulunmaması, kıyı boyunca açıkça belli olan çökük! Bu kara parçasının geçmişteki ilkel durumu benim gözümde net değil. Yanımızda bir yanardağın olması elbette bazı olaylara neden olabilir, bunu biliyorum... Gelgitler hakkında söylediklerimi hatırlayın.”

“Hepsi aklımda Mösyö Hobson.”

“Bu kıyılarda, kâşiflerin yaptıkları gözlemlere göre, denizin on beş yirmi ayak yükselmesi gerek. Oysa ancak bir ayak yükseliyor!”

Bayan Paulina Barnett:

“Kuşkusuz öyle! Ama bu olayı, tuhaf arazi yapısı ve boğazların sıkışık olmasıyla açıklamıştınız...”

Teğmen Hobson:

“Açıklamaya çalışmıştım, o kadar!” diye cevap verdi. “Ama önceki gün çok daha inanılmaz bir olay gözlemledim. Pek açıklayamam. Sanırım pek çok bilgin de açıklamayı başaramaz.”

Bayan Paulina Barnett, Jasper Hobson’a baktı:

“Ne oldu?” diye sordu.

“Önceki gün madam, dolunay vardı, yıllık göstergelere göre, gelgit olayının çok etkili olması gerekirdi. Gelgelelim deniz bir ayak bile kıtıldamadı.”

Bayan Paulina Barnett teğmenin dikkatini çekerek:

“Yanılmış olabilirsiniz!” dedi.

“Yanılmadım. Bizzat gözlemledim. Önceki gün, 4 Temmuzda gelgit yoktu. Bathurst Burnu kıyısında kesinlikle yoktu.”

Bayan Paulina Barnett:

“Bunu nasıl yorumluyorsunuz Mösyö Hobson?...” diye sordu.

Teğmen:

“Şöyle yorumluyorum madam,” dedi. “Ya doğanın yasaları değışti ya da..., bu toprakların özel bir durumu var... Daha doğrusu yorumlamadım... Açıklayamam... Anlamıyorum... Hem endişeliyim!”

Bayan Paulina Barnett, Teğmen Hobson’ı daha fazla sıkıştırmadı. Elbette gelgit olayının yokluğu anlaşılır gibi değildi, doğaya aykırı bir şeydi. Yani tam öğle vakti meridyende güneşin yokluğu gibi bir şey. Yalnız bir etken daha vardı. Yer sarsıntısı kıyı boyunun ve kutup topraklarının yapısını alabildiğine değıştirmiş olabilirdi. Ancak böyle bir varsayım, ciddi bir gözlemciyi tatmin edemezdi.

Teğmenin yanıldığını düşünsek bile, bu da kabul edilemezdi. O gün, 6 Temmuzda, Bayan Paulina Barnett’le birlikte kıyı boyuna röper koydular

ve bir yıl önce bir ayak yükseklikte yer değiştiren gelgit olayının şimdi hiç gerçekleşmemiş olduğunu belirlediler.

Bu gözlemi sır olarak aralarında sakladılar. Teğmen Hobson haklı olarak arkadaşlarını kaygılandırmak istemiyordu. Gelgelelim teğmenin sık sık burnun tepesine çıkarak buzulsuz denizi gözlemlediğini görüyorlardı. Tek başına, sessiz sessiz, kırmıldamadan uzaklara bakıyordu.

Temmuz ayında, kürklü hayvanların avlanmasına ara verildi. Sansarlar, tilkiler ve ötekiler kışlık tüylerini döküyordu. Evcil hayvanların, kanada ge-yiklerinin, kutup tavşanlarının peşine düşülmekle yetinildi. Yalnız Bayan Paulina Barnett tuhaf bir şey fark etti. Bu hayvanlar Bathurst Burnu dolaylarında kaynaşırken, tüfek atışları sonucu yavaş yavaş uzaklaşıyorlardı.

15 Temmuzda durum değişmedi. Fort-Reliance'dan hiç haber yoktu. Beklenen konvoy görünmüyordu. Jasper Hobson kafasındaki projeyi uygulamaya koydu. Mademki yüzbaşı gelmiyordu, o Yüzbaşı Craventy'ye gidecekti.

Doğal olarak, gönderilecek küçük kafilenin şefi Çavuş Long olacaktı. Çavuş teğmeni bırakmak istemiyordu. Gerçekten uzun bir ayrılık söz konusu olacaktı. Zira gelecek yaz aylarından önce Fort-Espérance'a dönülemezdi. Çavuş kötü mevsimi Fort-Reliance'da geçirmek zorunda kalacaktı. Sekiz aylık bir eksiklik uzunca bir süreydi. Mac Nap veya Raë tabii ki Çavuş Long'un yerine gidebilirdi, ama iki yiğit asker de evliydi. Üstelik Mac Nap usta doğramacı, Raë demirci idi ve acenteye gerekli kişilerdi, onlardan vazgeçilemezdi.

Teğmen burnun tepesine çıkarak buzulsuz denizi gözlüyordu.

İşte bu nedenlerden ötürü Teğmen Hobson çavuşu görevlendirdi. Onunla gidecek askerlere gelince Belcher, Pond, Petersen ve Kellet gitmeye hazır olduklarını söyledi.

Dört kızak hazırlandı, köpekler kızaklara koşuldu. Yanlarında yiyecek ve kürkleri götüreceklerdi. En kıymetli kürkler seçildi: tilkiler, kakımlar, sansarlar, kuğular, misksıçanları, vaşaklar, wolverenler... Yola çıkış tarihi olarak 19 Temmuz sabahı

belirlendi. Yani güneş tutulmasının ertesi günü. Thomas Black'ın Çavuş Long'la gideceğini söylemeye gerek yok. Kızaklardan biri, onu ve aletlerini taşıyacaktı.

Cefakâr bilgin o günü sabırsızlıkla bekliyordu, ama daha önceki günler onu epey umutsuzluğa düşürmüştü. Güzel hava ve bozuk havanın art arda gelişleri, sık sık beliren sis olayları, bazen sis bazen yağış, istikrarsız rüzgâr onu haklı olarak endişelendiriyordu. Ne bir şey yiyor, ne de uyuyordu, artık yaşamıyordu. Tutulma birkaç dakika sürecekti. Eğer gökyüzü bulutlarla dolu olursa, ay ve güneş böylece perdelenirse sırf bu iş için gönderilen Thomas Black bu olayı gözlemleyemeyecek, büyük düş kırıklığı yaşayacaktı! Boş yere çekilen o denli sıkıntı, boş yere katlanılan o denli tehlike!

Hem komik hem de acınacak bir ses tonuyla:

“Ay'ı görmek için bu denli uzaklara gitmek!” diye bağıyordu. “Ve onu hiç görememek!”

Hayır! Bu düşünceye razı olamazdı! Karanlık basar basmaz, burnun tepesine çıkıyor ve gökyüzüne bakıyordu. Sarışın Phœbé'yi şu anda seyretmek onu avutamazdı. Üç gün sonra dolunay doğacaktı. Şimdilik güneşi izliyor, o batarken kendisi doğuyordu.

Thomas Black içini sık sık Bayan Paulina Barnett'e döküyordu. Onun acısına katılan kadın, yakınmalarını önleyemiyordu. Ama bir gün, elinden geldiği kadar içini rahatlatmıştı. Barometrenin yükselmekte olduğunu söyledi. Hâlâ güzel havaları yaşadıklarını yineledi.

Thomas Black omuzlarını silkerek:

“Güzel hava mı?” diye bağırdı. “Böyle bir ülkede güzel hava olur mu?”

Bayan Paulina Barnett:

“Ama Mösyö Black,” dedi, “varsayalım ki şanssızlık sonucu tutulmayı kaçırdınız, sanırım başkaları da olacaktır! Kuşkusuz 18 Temmuz, yüzyılın son tutulması değil!”

Astronom:

“Hayır madam, hayır,” diye cevap verdi. “Bunun ardından 1900 yılına kadar beş tam güneş tutulması daha olacak. Birincisi, 31 Aralık 1861’de. Atlantik Okyanusu, Akdeniz ve Sahra Çölünde tam tutulma gerçekleşecek. İkincisi, 22 Aralık 1870’te. Asor Adaları, Cezayir, Sicilya, Türkiye ve İspanya’nın güneyinde görülecek. Üçüncüsü, 19 Ağustos 1887’de; Almanya’nın kuzeydoğusu, Rusya’nın güneyi ve Orta Asya’dan izlenecek. Dördüncüsü, 9 Ağustos 1896’da; Grönland, Laponya, Sibirya’dan görülecek. Nihayet 28 Mayıs 1900’de beşinci tam tutulma gerçekleşecek. O da Birleşik Devletler, İspanya, Cezayir ve Mısır’dan izlenecek.”

Bayan Paulina Barnett:

“O zaman Mösyö Black,” dedi, “varsayalım ki 18 Temmuz 1860’ta bu tutulmayı kaçırdınız, 31 Aralık 1861’de teselli bulursunuz! On yedi ay nedir ki!”

Astronom ciddi bir ses tonuyla karşılık verdi:

“Benim teselli bulmam için on yedi ay yetmez; yirmi altı ay beklemem gerekir!”

“O neden?”

“Bütün bu tutulmalar içinde bir tek 9 Ağustos 1896 tarihli önemli. Çünkü Laponya, Sibirya ve Grönland gibi soğuk bölgeleri kapsayacak!”

Bayan Paulina Barnett sordu:

“Bu denli yüksek bir paralelde gözlem yapmanızın ne gibi bir anlamı olabilir?”

Thomas Black.

“Anlamı mı madam!” diye bağırdı. “Çok önemli, bilimsel bir anlamı var. Tutulma olayları kutup bölgelerinde ender olarak gözlemlenmiştir. Orada güneş, ufkun üstünde çok az yükseldiğinden görüntü olarak hatırı sayılır bir disk oluşturur. Araya girerek onu gölgeleyen ay için de aynı şey olur. Bu koşullarda, ışıklı hâleyi ve çıkıntıları incelemek mükemmel sonuç verir. İşte bunun içindir ki madam yetmişinci paralelin üstüne geldim! Oysa bu koşullar ancak 1896’da tekrarlanacak! O tarihe kadar yaşayacağımı kim garanti edebilir?”

Bu kanıtlar karşısında diyecek bir şey yoktu. Thomas Black mutsuzluğundan sıyrılamadı. Havanın dengesizliği ona bir oyun oynamaya hazırlanıyordu.

16 Temmuzda hava çok güzeldi. Ama ertesi gün kapadı, yoğun sisler meydana çıktı. Umutsuzluğa düşmemek elde değildi. Thomas Black gerçekten hasta olmuştu. Birkaç gündür süren ateşli rahatsızlığı önemli bir hastalığa dönüşüyordu. Bayan Paulina Barnett ve Jasper Hobson onu boş yere sakinleştirmeye çabalıyordu. Çavuş Long ve ötekilere göre, acaba “Aya olan aşkı” mı onu mutsuz ediyordu? Hiçbir şey anlamıyorlardı.

Ertesi gün, 18 Temmuz, aslında en büyük gündü. Astronomik cetvel hesaplarına göre tam tutulma dört dakika otuz yedi saniye sürecekti. Yani saat on bir, kırk üç dakika, on beş saniye ile on bir, kırk yedi dakika, elli yedi saniye arasında.

Astronom saçlarını yola yola, acı acı haykırıyordu:

“Ne istiyorum ben? Sadece gökyüzünde bir köşe. Minicik bir köşe. Tutulmanın oradan görünmesi için. Yeter ki bulutlardan arınmış olsun, ne kadar süre için? Sadece dört dakika! Ondan sonra,

ne olursa olsun, kar yağsın, gök gürlesin, yer yerinden oynasın; hiç umurumda değil!"

Thomas Black'in umutsuzluğa düşmekte hakkı vardı. Büyük olasılıkla bu gözlemi gerçekleştiremeyecekti. Gün doğarken hava puslarla örtülüydü. Güneyde iri bulutlar yükseliyordu. Tam da tutulma noktasının bulunduğu yere toplanmışlardı. Fakat galiba, astronomların tanrısı zavallı Black'e acımıştı. Zira saat sekize doğru, kuzeyden esen kuvvetli bir rüzgâr bütün gökyüzünü temizledi!

Ah! Cefakâr bilginin bağrından minnet haykırıları yükseldi. Hava saydamdı, güneş göz kamaştırıyordu. O sırada beliren ay yavaş yavaş güneşi kararttı!

Çok geçmeden Thomas Black'in aletleri taşınıp yüksek burunun doruğuna yerleştirildi. Astronom aletleri güney ufkuna çevirdi ve bekledi. Gözlem yaparken gerekli olan eski sabrı ve soğukkanlılığına yeniden kavuşmuştu. Endişe edecek bir şey kalmış mıydı? Hiçbir şey, yeter ki gök başına yıkılmasın! Saat dokuzda, havada ne pus ne de bulut vardı! Bundan daha elverişli bir astronomik gözlem olamazdı!

Jasper Hobson'la bütün arkadaşları, Bayan Paulina Barnett ve bütün kadın arkadaşları gözlem sırasında hazır bulunmak istemişti. Bütün topluluk Bathurst Burnuna çıkmış, astronomun başına toplanmıştı. Güneş yavaş yavaş yükseliyor, güneye doğru uzanan uçsuz bucaksız düzlükte çok uzun bir yay çiziyordu. Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Bir çeşit görkemli endişe içinde bekliyorlardı.

Saat dokuz buçuğa doğru tutulma başladı. Ayın diski güneşin diskinin içine işledi. Ancak tam tutulma, saat on bir, kırk üç dakika, on beş saniye ile

on bir, kırk yedi dakika, elli yedi saniye sularında gerçekleşecekti. Astronomi cetvellerinde belirlenen zaman buydu. Hiç kimse bu hesaplarda yanlış bulamazdı. Çünkü dünyanın bütün gözlemevlerinde bilginlerce kontrol ediliyor ve gözden geçiriliyorlardı.

Thomas Black astronomi çantasında belirli miktar karartılmış cam getirmişti. Onları arkadaşlarına dağıttı. Böylece herkes olayın aşamalarını gözleri kör olmadan izleyebilecekti.

Ayın esmer yuvarlağı yavaş yavaş ilerliyordu. Yeryüzü nesneleri sarı turuncu bir renge bürünüyordu. Havanın rengi değişmişti. Saat onu çeyrek gece güneş yuvarlağının yarısı karanlıktı. Başboş dolaşan birkaç köpek endişeye kapılmıştı; oraya buraya koşuşuyor, acı acı havlıyorlardı. Gölün kenarlarında kımıldamadan duran ördekler gece yatarken çıkardıkları sesleri çıkarıyor, uykuya yatmak için elverişli bir yer arıyorlardı. Analar yavrularını çağırıyor, yavrular onların kanatları altına saklanıyordu. Bütün bu hayvanlar için gece bastırmış, uyku saati gelmişti.

Saat 11'de, güneş çemberinin üçte ikisi kararmıştı. Nesneler bu kez, şarap kırmızısı bir renge büründü. Yarı karanlık hâlâ hüküm sürüyordu. Tam tutulmanın gerçekleşeceği dört dakika boyunca ortalık tam karanlığa gömülecekti.

Bu arada bazı gezegenler de kendini gösteriyordu.

Thomas Black gözü dürbünün üzerinde, sessiz, kımıldamadan olayın aşamalarını izliyordu. Saat on biri kırk üç gece, iki yuvarlağın tam üst üste gelmesi gerekiyordu.

Saatine dikkatle bakan Jasper Hobson:

Böylece herkes olayı izleyebilecekti.

“On biri kırk üç geçiyor,” dedi.

Thomas Black kendini gözleme kaptırmış, kı-mıldamıyordu. Otuz saniye geçti...

Thomas Black ayağa kalktı, gözleri yuvaların-dan fırlamıştı. Yeniden otuz saniye daha dürbünü kavradı, ikinci kez ayağa kalkarak boğuk bir sesle:

“Ama gidiyor! Gidiyor!” diye haykırdı. “Ay, ay uzaklaşıyor! Kayboluyor!”

Gerçekten ay yuvarlağı güneşi tümüyle örtmeden süzülüyordu. Güneş yuvarlağının sadece üçte ikisi gölgelenmişti!

Thomas Black yere yığıldı, şaşkındı! Dört dakika geçmişti. Güneş ışığı yavaş yavaş artıyordu. Tam ışık tutulması gerçekleşmemişti.

Jasper Hobson:

“Ama ne oluyor?” diye sordu.

Astronom haykırdı:

“Ne mi oluyor? Tutulma tam değil, yeryüzünün bu noktasında tam değil! Beni anlıyor musunuz? Tam değil!”

“Şu hâlde astronomik cetvelleriniz hatalı!”

“Hatalı mı? Yok canım! Bunu nereden çıkardınız teğmenim?”

Yüzü birdenbire değişen Jasper Hobson:

“Peki o zaman...” diye bağırdı.

Thomas Black karşılık verdi:

“O zaman, yetmişinci paralelin altında değiliz!”

Bayan Paulina Barnett seslendi:

“Sahi mi?”

Gözlerinden öfke ve düş kırıklığı fışkıran astronom:

“Şimdi anlarız!” dedi “Birkaç dakika sonra güneş meridyenden geçecek... Sekstantımı getirin! Çabuk! Çabuk!”

Askerlerden biri eve doğru koştu ve istenen aleti getirdi.

Thomas Black güneşe nişan aldı, onun meridyenden geçişini bekledi, sonra sekstantını aşağı indirerek birtakım rakamlar not etti.

“Bir yıl önce, biz buraya vardığımızda Bathurst Burnu nerede bulunuyordu?” diye sordu. “Hangi enlemde belirlemiştik onu?”

Teğmen Hobson cevap verdi:

“Yetmiş derece, kırk dört dakika, otuz yedi saniye enlemindeydi!”

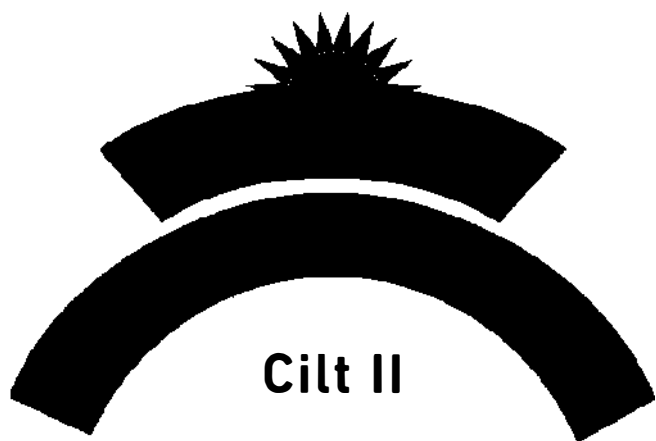
“İşte bakın mösyö, şimdi yetmiş üç derece, yedi dakika, yirmi saniye enleminde! Gördüğünüz gibi yetmişinci paralelin altında değiliz!...”

Jasper Hobson:

“Daha doğrusu, artık değiliz,” diye mınıldandı.

Kafasında aniden bir şimşek çaktı. Şimdiye dek açıklanamayan bütün o olaylar şimdi açıklığa kavuşuyordu!...

Bathurst Burnunun bulunduğu kara parçası, Teğmen Hobson'ın oraya varışından bu yana üç derece kuzeye sapmıştı!

I. Yüzer Bir Kale

Kutup Denizi limitlerinde kurulan Fort-Espérance yatağını değiştirmişti! Kumpanyanın cesur ajansına herhangi bir sitemde bulunmak doğru olur muydu? Hayır. Herkes onun gibi yanılabilirdi. Böyle bir olasılık karşısında, onu uyarmaya kalkışmak kimsenin aklına bile gelmezdi. Kaleyi kayalık bir zemin üstüne kurduğuna inanmış, oysa kalenin zemini kumluk arazi bile çıkmamıştı! Bu kara parçası, Victoria Yarımadasını oluşturuyordu. İngiliz Amerikası'nın en geçerli haritalarında Amerikan Kıtasına bağlı bir kara olarak gösterilmiş, ama kıttadan birdenbire ayrılmıştı. Söz konusu yanmada, aslında, yüz elli bin kilometrekare yüzölçümü olan uçsuz bucaksız bir buz parçasından ibaretti. Art arda yığılan alüvyonlar onu görünürde katı bir araziye dönüştürmüştü. Arazide ne bitki örtüsü ne de humus vardı. Binlerce yıldır kıyı şeridinin bir parçası olarak varlığını sürdürmüş, 8 Ocakta meydana gelen yer sarsıntısı herhalde karayla olan bütün bağlarını koparmıştı. Yani yanmada adaya dönüşmüştü; ama başıboş gezen bir ada! Kuşkusuz üç aydan bu yana, akıntılar onu Kutup Okyanusunda sürüklüyordu!

Evet! Fort-Espérance'la sakinlerini de birlikte götüren yüzer bir buz parçasıydı! Jasper Hobson

durumu hemen anlamıştı. Gözlemledikleri enlemede meydana gelen yer değiştirme olayı başka türlü açıklanamazdı. Kıstak, yani Victoria Yanımadasını anakarayla birleştiren dar kara dilimi depremde ileri gelen şiddetli sarsıntı sonucu, birkaç ay önce kırılmıştı.. Kırılmaya neden olan şey de volkanik faaliyetti. Ancak uzun süren kış mevsiminde, deniz şiddetli soğuk nedeniyle donduğundan, kırılma olayı yanımadanın coğrafi konumunda hiçbir değişiklik oluşturmamıştı. Fakat mevsim nedeniyle buzlar çözülmeye başlamıştı. Güneş ışınlarından etkilenen buzlar erimeye yüz tutmuştu. Aynı olay sonucu, bankiz gerileyerek açık denizde ufuk limitlerine dayanmıştı. Açık deniz de buzlardan arınmıştı. Nihayet buzlu zemine oturan kara parçası, ağaçlar, kayalar, yüksek burun, içteki küçük göl, kıyı şeridi, yani hepsi birlikte akıntıya kapılmış, sürükleniyordu. Birkaç aydır böyle sürüklenirken orada yaşayanlar av seferleri düzenlemişlerdi. Ancak seferler Fort-Espérance'dan pek uzaklaşmadan gerçekleştirildiğinden olayın farkına varmamışlardı. Zaten karada yaşarken adalı olduklarına dair hiçbir iz kendini ele vermemişti. Görüş açısını kapatan yoğun puslar, toprakta hiçbir kımıldanmanın hissedilmemesi; işte bu etkenler, ne Teğmen Hobson'ın ne de arkadaşlarının uyanmasına izin vermişti. Dikkat çekici bir şey de yer değiştirmesine rağmen yanımadanın izlediği yönün değişmemesiydi. Bunun nedeni herhalde yüzölçümüne ve izlediği akıntıdan hiç sapmamasına bağlıydı. Gerçekten, Bathurst Burnuna göre belli başlı noktalar değişmiş olsa, ada kendi etrafında dönse, güneş ve ay yeni bir ufuk çizgisinde doğup batsa Jasper Hobson, Thomas Black, Bayan Paulina Barnett ya

da bir başkası olan biteni anlardı. Yalnız, herhangi bir nedenden ötürü, yer değiştirme yeryüzünün paralellerinden birini izleyerek meydana gelmiş ve çok hızlı gerçekleştiğinden hissedilmemişti.

Arkadaşlarının manevi gözüpekliğinden, soğukkanlılığından ve cesaretinden hiç kuşku ol-
mamakla beraber Jasper Hobson gerçeği söylemek istemedi. Bunun zamanı gelecekti; ama yeni durumun iyice incelenmesi lazımdı. Bereket versin ki yiğit insanlar, askerler ya da işçiler astronomik gözlemlerden pek anlamıyorlardı. Enlem ya da boylam problemleriyle ilgileri yoktu. Yanımadan koordinatlarında birkaç aydan beridir ortaya çıkan değişikliğin farkında değillerdi. Jasper Hobson'ın kafasını kurcalayan olaydan sonuçlar çıkaramazlardı.

Teğmen elinden geldiği kadar durumu gizlemeye ve susmaya karar verdi. Zaten işin çözümü olmadığından yapılacak bir şey yoktu. Hiçbir yılgınlık göstermeden, üstün bir çabayla iradesini topladı ve kendisine hâkim oldu. Bu kararlı tavrı Bayan Paulina Barnett'in gözünden kaçmamıştı. Öte yandan vargücüyle talihsiz Thomas Black'i teselli etmeye çalıştı; zira adamcağız sızlanıp duruyor, saçlarını yoluyordu.

Gökbilimci kendisinin de kurbanı olduğu olaydan kuşku bile duymamıştı. Teğmen gibi o da bu kara parçasının tuhaflıklarını gözlemlemediğinden, bu denli aksi tesadüften hiçbir şey anlamamış, hayalinden bile geçmemişti. Oysa, belirlenen saatte ay tümüyle güneşi kapatmamıştı. Böyle bir şeyi başka türlü nasıl düşünebilirdi? Gözlemevleri utansındı; astronomik cetveller yanlış yapmışlardı. Thomas Black o denli arzuladığı tutulma olayını gözlemlemek amacıyla bir yığın yorgunluk

pahasına bu kadar uzaklara gelmişti. Gelgelelim yetmişinci paralelin üstündeki olay “tam tutulma” değildi! Olmaz! Bu, kabul edilemezdi! Asla! Çok büyük düş kırıklığına uğramıştı. Fakat Thomas Black birazdan gerçeği öğrenecekti.

Bu arada Jasper Hobson tutulma olayının salt astronomu ilgilendirdiğine, kendilerine ilişkin bir şey olmadığına arkadaşlarını inandırdı. Yeniden işlerinin başına dönmelerini istedi. Fakat acenteye dönmek üzere, tam Bathurst Burnundan ayrılırlarken Onbaşı Joliffe birden durdu. Elini takkesine götürerek:

“Teğmenim,” dedi, “size basit bir şey sorabilir miyim?”

Onbaşının işi nereye getireceğini pek sezemeyen Jasper Hobson karşılık verdi:

“Tabii onbaşı. Hadi konuşun!”

Fakat onbaşı susuyordu. Duraksamıştı. Genç karsı dirseğini dürttü. Onbaşı devam etti:

“Şöyle teğmenim, yetmişinci paralel hakkında, yanlış anlamadıysam sizin sandığınız yerde değiliz...”

Teğmenin alnı kınıştı. Kaçamak bir sesle:

“Ashında” dedi, “hesaplarımızda yanılmışız... İlk gözlemimiz yanlıştı. Ama anlamadım... Bu sizi niye ilgilendiriyor?”

Suratı asılan onbaşı:

“Ücret nedeniyle teğmenim, “karşılığını verdi. “Tabii biliyorsunuz, Kumpanya tarafından vaat edilen ücret...”

Jasper Hobson içini çekti. Hatırlarsınız, gerçekten, yetmişinci paralelin üstüne çıkmayı başarlarsa, adamlarının daha yüksek bir ücret istemeye hakları vardı. Onbaşı Joliffe bu konuyu merak edi-

"Merak etmeyin, Onbaşı!"

yordu. Acaba bir sorun mu vardı? İstedikleri ücreti neden hâlâ alamamışlardı?

Jasper Hobson gülümseyerek cevap verdi:

"Merak etmeyin onbaşı. Yiğit arkadaşlarınızı da merak ettirmeyin. Hatamızı açıklamak zor. Ama sizin bir zararınız söz konusu değil. Yetmişinci paralelin altında değil, üstündeyiz. Yani çift ücreti hak ettiniz."

Yüzü parlayan onbaşı:

“Sağ olun teğmenim, sağ olun,” dedi. “Siz paraya aldırıyorsunuz, o kahrolası para size aldıyor.”

Bu görüşme üzerine Onbaşı Joliffe ve arkadaşları geri çekildi. Kara parçasının konumunda ve doğasında meydana gelen o korkunç ve tuhaf değişmeden hiç kuşkulanmamışlardı.

Çavuş Long da acenteye inmek üzereydi. Jasper Hobson onu durdurarak:

“Çavuş, siz kalın,” dedi.

Çavuş topukları üzerinde geri döndü ve teğmenin emrini bekledi.

Şimdi yüksek burnun üstünde kalanlar, Bayan Paulina Barnett, Madge, Thomas Black, teğmen ve çavuştan ibaretti.

Tutulma olayından bu yana, gezgin kadının ağzından tek kelime çıkmamıştı. Bakışlarıyla Jasper Hobson’ı sorguluyordu. Teğmen onunla göz göze gelmemeye dikkat ediyordu. Yürekli kadının yüzünde endişeden çok şaşkınlık okunuyordu. Acaba anlamış mıydı? Gözlerindeki parlaklık bunun ifadesi miydi? Durumu kavramış ve pratik zekâsıyla bundan sonuçlar çıkarmış mıydı? Her ne ise, susuyor, onu belinden kavrayan Madge’e yaslanıyordu.

Astronoma gelince bir gidiyor, bir geliyor; yerinde duramıyordu. Saçları diken diken olmuştu. Konuşurken kollarıyla hareketler yapıyordu. Ellerini birbirine çarpıyor, yere sallıyordu. Dudaklarından umutsuz sesler dökülüyordu. Yumruğunu güneşe doğru kaldırıyordu! Gözlerini kör edercesine dik dik ona bakıyordu!

Sonunda birkaç dakika sonra sakinleşti. Konuşabileceğini hissetti, tam Teğmen Hobson’ın karşısına dikildi. Gözleri alev alevdi. Yüzünden düşen bin parça oluyordu.

“Şimdi sıra ikimizde!” diye bağırdı. Sıra ikimizde, Hudson Koyu Kumpanyasının sayın ajanı!

Bu ses tonu, bu hırçın poz tuhaf bir provokasyona benziyordu. Jasper Hobson karşılık vermek istemedi, zavallı adama bakmakla yetindi; onun müthiş düş kırıklığını çok iyi anlıyordu.

Kendini tutamayan bir öfke içinde Thomas Black:

“Mösyö Hobson,” dedi, “bunun ne anlama geldiğini bana açıklayınız lütfen? Sizden kaynaklanan bir yutturmaca mı bu? Bu durumda iş daha yukarıya gider, anlıyor musunuz, pişman olabilirsiniz!”

Jasper Hobson sakin sakin:

“Ne demek istiyorsunuz Mösyö Black?” diye sordu.

Astronom ekledi:

“Demek istiyorum ki mösyö, siz ekibinizi yetmişinci paralelin limitine getirmekle yükümlüydünüz...”

Jasper Hobson:

“Ya da ötesine,” karşılığını verdi.

Thomas Black bağırdı:

“Ötesine mi mösyö! Ötesinde ne işim var? Ben tam yetmişinci paralelin üstünde bulunmak zorundaydım, tam güneş tutulmasını gözlemlemek için. Hah! İşte bakın, üç derece üstündeyiz!”

Jasper Hobson çok sakin bir ses tonuyla:

“Aksilik bu ya Mösyö Black!” dedi. “Yanılmışız, hepsi bu.”

Teğmenin sakin tavrına içerleyen astronom:

“Hepsi bu mu!” diye bağırdı.

Jasper Hobson devam etti:

“Gözlem yaparak yanılmış olduğumu size göstereceğim Mösyö Black. Hem benim hatamı siz de paylaştınız. Zaten Bathurst Burnuna birlikte geldik.

Astronom yumruğunu güneşe doğru kaldırıyordu!

Sizin yanınızda aletleriniz, benim yanımda aletlerim vardı. Enlem derecesini birlikte saptadık. Sizin tarafınızdan işlenen bir gözlem yanlışından ötürü beni sorumlu tutamazsınız!”

Bu cevap karşısında öfkesine rağmen Thomas Black ezildi, ne diyeceğini bilemedi. Kabul edilebilir bir mazeret bulamazdı! Bir hata varsa o da kaba-hatliydi. Avrupa’nın bilim çevresinde, Greenwich

Gözlemevinde ne diyeceklerdi? Bir enlemi gözlemlerken hayli beceriksizce davranıp yanılgıya düşen bir gökbilimci hakkında ne düşüneceklerdi? Güneşin ölçümünü yaparken Thomas Black gibi biri üç derecelik bir yanlışla düşsün ha! Hem de hangi koşullarda! Üstelik aynı koşullar bir daha kolay kolay geri gelmeyecekken! Thomas Black onurunu yitirmiş bir bilgindi!

Saçlarını yola yola bir kez daha bağırdı:

“Ama nasıl olur? Nasıl böyle yanılabiliyorum? Demek bir sekstantı kullanmasını bilmiyorum! Bir açıyı hesaplamasını bilmiyorum! Demek bilmeden anlamadan iş yapıyorum! Eğer böyleyse kendimi yüksek burundan baş aşağı atmalıyım!...”

Jasper Hobson ağırbaşlı bir sesle:

“Mösyö Black,” dedi, “kendinizi suçlamayın, hiçbir gözlem hatası yapmadınız. Kendinize sitem etmeye hakkınız yok!”

“O zaman, sadece siz...”

“Mösyö Black, suçluluk bakımından sizden aşağı kalır yanımlar yok. Rica ederim beni dinleyin.”

Sonra Bayan Paulina Barnett’e dönerek.

“Siz de madam,” diye ekledi. “Siz de Madge, siz de Çavuş Long.. Size bir şey açıklayacağım ve bir tek şey istiyorum. Bu gizin kesinlikle aramızda kalmasını. Eğer arkadaşlarımız bunu öğrenirlerse belki umutsuzluğa düşüp dehşete kapılırlar. Onun için öğrenmelerine hiç gerek yok.”

Bayan Paulina Barnett, kadın arkadaşı, çavuş ve Thomas Black teğmene sokuldu. Ağızlarından tek kelime çıkmadı. Sanki o gizi tutmaya sessiz sessiz razı olmuşlardı.

Jasper Hobson:

“Dostlarım,” dedi, “bundan bir yıl önce İngiliz Amerikası’nın bu noktasına varmış ve Bathurst Burnunun bulunduğu yeri belirlemiştik. Burun tam yetmişinci paralelin üstünde bulunuyordu. Oysa şimdi yetmiş ikinci paralelin üzerindedir. Yani yatağını değiştirip üç derece kuzeye sapmıştır.”

Thomas Black:

“Yatağını mı değiştirmiş?” diye bağırdı. “Yok canım! Bir burunun saptığı ne zaman görülmüş?”

Teğmen Hobson ciddi ciddi karşılık verdi:

“Ama bu böyle Mösyö Black. Victoria Yanımdası baştan aşağı buzlardan oluşmuş bir ada. Yer sarsıntısı onu anakaradan ayırdı. Şimdiyse büyük kutup akıntılarından biri onu sürüklüyor!...”

Çavuş Long:

“Nereye?” diye sordu.

Jasper Hobson:

“Tanrı’nın dilediği yere!” dedi.

Teğmenin arkadaşları suskun kaldı. Bakışlar istemeye istemeye güneye yöneldi. Geniş düzlüklerin ötesine, kınlan kara diliminin tarafına baktılar. Fakat bulundukları yerden, kuzey tarafı dışında, onları her yandan kuşatan denizin ufkunu seçemediler. Şayet Bathurst Burnu, Okyanus seviyesinden birkaç yüz ayak yüksekte olsaydı bulundukları alanın çevresi açıkça belirginleşecek, bir adanın üzerinde olduklarını anlayacaklardı.

Herkesin heyecandan yüreği sıkıştı. Demek ki bundan böyle, Fort-Espérance sakinleri karadan açığa doğru sürüklenecek, rüzgârların ve dalgaların oyuncağı olacaklardı.

O sırada Bayan Paulina Barnett:

“Şimdi anlaşılıyor Mösyö Hobson,” dedi. “Şu kara parçasını gözlemlerken bir türlü açıklayama-

diğınız tuhaflıkların içyüzü böylece anlaşılıyor, değil mi?”

Teğmen:

“Evet madam,” diye karşılık verdi. “Hepsi anlaşılıyor. Şimdi bir adaya dönüşen Victoria Yanmadasının sapasağlam bir zemine oturduğuna inanıyorduk, inanmak zorundaydık. Aslında gepgeniş bir alanı kapsayan bir buz parçasıymış. Amerikan kıtasında yüzyıllardır varlığını sürdürmüş. Rüzgârlar azar azar üzerine toprak ve kum taşımış, ağaçları ve yosunları üreten tohumları serpmiş. Yağmur dolu bulutlar, gölün ve küçük ırmağın tatlı suyunu doldurmuş. Bitki örtüsü buz parçasını dönüştürmüş! Gelgelelim gölün, toprağın, kumun, kısaca ayaklarımızın altında, buzdan bir zemin var. Özgül ağırlığı daha hafif olduğundan zemin denizde yüzüyor. Evet! Bizi taşıyan ve götüren bir buz parçası! İşte bunun için, yüzeyinde ne bir çakıltaşına rastladık ne de taş parçası bulduk! İşte bu yüzden, rengelikleri için tuzak kazarken toprağın on ayak dibinde buza rastladık, nihayet bu kıyı şeridinde gelgit olayı olamaz, çünkü suların kabarıp alçalması anında bütün yanmada aynı şekilde yükselip alçalıyor!”

Bayan Paulina Barnett:

“Gerçekten, her şey anlaşılıyor Mösyö Hobson,” dedi. “Önsezileriniz sizi yanıltmadı. Ama gelgit olayı kafamı kurcalıyor. Size bir şey sorayım, Bathurst Burnuna varışımızda gelgit az çok hissediliyordu. Şimdi hiç yok, bu neden?”

Teğmen Hobson:

“Açıkçası şöyle madam,” diye cevap verdi, “bizim buraya varışımızda, yanmada esnek de olsa, hâlâ Amerikan karasının dilimine bağlıydı. Sula-

nın yükselmesine belirli ölçüde direniyordu. Kuzey kıyılarında, suların yüzeyi yirmi ayak yerine, yaklaşık iki ayak fark ediyordu. Karadan kopma olayı yer sarsıntısı sonucu gerçekleşti. O anda yanmada tümüyle bağımsızlaştı, açık denizin gelgit hareketiyle birlikte alçalıp yükseldi, dolayısıyla gelgit söz konusu bile olmadı. Birkaç gün önce yeni ay doğarken bunu sizinle birlikte belirledik!”

Thomas Black gayet normal olan umutsuzluğuna rağmen Jasper Hobson’ın açıklamalarını büyük bir dikkatle dinlemişti. Teğmenin çıkardığı sonuçlar son derece doğru olsa gerekti. Yine de çok kızgındı. Bu denli az bulunur, beklenmedik ve “saçma” bir aksilik adeta kendisini bulmuş, tutulma gözlemini yapmasına ket vurmuştu. Tek kelime etmedi, içine kapandı; doğrusu utanç içindeydi.

Bayan Paulina Barnett:

“Zavallı Mösyö Black!” dedi. “Şurası doğru ki dünyanın varoluşundan beri hiçbir gökbilimci bu denli aksi tesadüfle karşılaşmamıştır!”

Jasper Hobson:

“Aslına bakarsanız madam,” diye ekledi, hiçbirimizin kabahati yok! Ne size ne de bana sitem etmek doğru olur. Her şeyi yapan doğa, yegâne suçlu o! Yer sarsıntısı, yanmadanın karayla olan bağlantısını kopardı ve biz, gerçekten yüzer bir adanın üzerinde gidiyoruz. Yine bu yüzden, kürk hayvanlarının kale dolaylarında neden bu denli kalabalıklaştığı anlaşılıyor; onlar da bizim gibi bu alanda hapsolmuş durumdalar!”

Madge:

“Yine bu yüzden,” dedi, “yaz mevsiminden beri sizin o denli korktuğunuz rakiplerinizi bizi ziyaret etmedi Mösyö Hobson!”

Çavuş ekledi:

“Yine bu yüzden, Yüzbaşı Craventy tarafından gönderilen kfile Bathurst Burnuna ulaşamadı!”

Bayan Paulina Barnett teğmene bakarak:

“Yine bu yüzden,” dedi, “bu yıl da Avrupa’ya dönme umudumdan vazgeçmek zorundayım!”

Son cümleyi söylerken gezgin kadın kaderine boyun eğen bir ses tonuyla konuştu. Hayli filozofik bir düşünceyi dilegetiriyordu. Bu acayip durum karşısında, aniden kesin karar vermiş gibiydi. Herhalde tanık olduğu bir dizi ilginç gözlemler de bu kararı verdirmişti. Zaten umudunu yitirmiş de olsa, bütün arkadaşları yakınlıkla acı acı söylenecekler de içinde bulundukları durumu önleyebilirler miydi? Başboş giden adanın hareketini durdurabilirler miydi? Onu herhangi bir manevrayla bir kıtaya bağlayabilirler miydi? Hayır. Bir tek Tanrı, Fort-Espérance’ın yazgısını belirleyebilirdi. Onun iradesine boyun eğmek gerekiyordu.

II. Neredeyiz?

Beklenmedik yeni durum Kumpanya ajanlarını harekete geçirdi. Büyük bir özenle incelenmesi gerekiyordu. Jasper Hobson hemen kollarını sıvayıp haritayı önüne serdi. Ama ertesi günü beklemek gerekiyordu; Victoria Adasının –bulundukları mevki aynı ismi korudu– enlem ve boylam ölçümelerini çıkarmak lazımdı.

Akşam saat ikide Teğmen Hobson ve Thomas Black sekstantı kullanarak güneşin ufukta yükselişini belirledi. Ertesi gün sabah saat 10'a doğru aynı işleme tekrar başladılar. Maksat, Kutup Okyanusunda adanın bulunduğu noktanın boylam ölçümelerini çıkarmaktı.

Ama hemen kaleye inmediler; Jasper Hobson, astronom, çavuş, Bayan Paulina Barnett ve Madge arasında, uzunca bir süre görüşmeler devam etti. Madge Tanrı'nın iradesine boyun eğmişti, ama salt gezgin kadını düşünüyordu. Hanımefendisine, "kızı Paulina'ya" gelince, sadık dostunun önerilerini, belki geleceğin ona hazırladığı yıkımları düşünerek heyecan duymadan ona bakamıyordu. Madge, Paulina için hayatını vermeye hazırды; gelgelelim bu fedakârlık şu yeryüzünde en çok sevdiği insanın hayatını kurtaracak mıydı? Her ne ise, Bayan Paulina Barnett'in kolay kolay pabucu bıraka-

cak bir kadın olmadığını biliyordu. Bu yürekli insan geleceğe bakarken dehşet duyuyordu, ancak umutsuzluğa kapılmak için henüz hiçbir neden olmadığını düşünüyordu.

Gerçekten Fort-Espérance sakinleri için şimdilik kesin gözüyle bakılacak bir ölüm tehlikesi yoktu. Hatta büyük felaketi önlemek hâlâ ellerindeydi. Jasper Hobson içinde bulundukları durumu anlaşılır bir şekilde arkadaşlarına açıkladı.

Amerikan kıtasının açıklarında yüzen adayı iki tehlike tehdit ediyordu; yalnızca iki tehlike:

Ya buzulsuz denizin akıntılarına kapılarak sürüklenecekti. O zaman, uzak kutup bölgelerine kadar gidebilir ve bir daha geri dönemezdi.

Ya da akıntılar onu güneye götüreceklerdi; o zaman belki Bering Boğazından geçerek Pasifik Okyanusuna çıkacaktı.

Birinci şıkta, adanın üstündekiler buzlar tarafından esir alınmış olacak ve aşılmaz bankiz tarafından yolları kesilecekti. Kendi hemcinsleriyle hiçbir şekilde irtibat kuramayacak, kutup ıssızlığında açlık ve soğuktan ölmeye mahkûm olacaklardı.

İkinci şıkta, Victoria Adası akıntılar tarafından sürüklenerek Pasifik'in daha sıcak sularına girecek, dibinden başlayarak azar azar eriyecek ve üstündekilerle beraber sulara gömülecekti.

Bu iki varsayım da bütün arkadaşlarıyla birlikte Teğmen Jasper Hobson'ın tam anlamıyla mahvolması demekti. Bin bir zahmete katlanarak kurulan acente de aynı akıbete uğrayacaktı.

Ancak bu iki şıktan biri gerçekleşecek miydi? Hayır. Olası değildi.

Gerçekten yaz mevsimi çok ilerlemişti. İlk kutup soğukları üç ay içinde başlayacak ve deniz

donacaktı. Buzlu alan denizin tümüne yayılacak, kızıklar aracılığıyla en yakın kara parçasına ulaşılacaktı. Eğer ada doğuya yönelirse o kara Rus Amerikası; bunun tersine, batıya doğru sürüklenirse Asya kıyıları olabilirdi.

Jasper Hobson ekliyordu:

“Aslında, yüzer adamıza hiçbir şekilde söz geçiremeyiz. Gemide değiliz; kullanacak yelken yok; onu belirli bir yöne çeviremeyiz. Bizi nereye götürürse oraya gideceğiz.”

Jasper Hobson’ın tezi çok açık, çok netti; hiç tartışmasız kabul edildi. Kış mevsiminin sert soğukları, Victoria Adasını geniş bir buzlu alanla kaynaştıracaktı. Bu kesindi. Hatta adanın ne fazla kuzeye ne de fazla güneye sürükleneyeceği düşünülebilirdi. Dolayısıyla böyle buzlu bir alanda birkaç yüz mili aşmak zor sayılmazdı. Bu kararlı ve yürekli adamlar bu işte yılgınlık göstermezlerdi. Zaten kutup koşullarına ve kutup bölgesinde uzun seferlere alışkindılar. Sonuçta o denli emekle yaratılan Fort-Espérance’ı terk etmek zorunda kalacaklar, o denli çalışmalar boşa gidecekti. Ama yapılacak bir şey var mıydı? Böyle yüzer bir zemine oturan acente, Hudson Koyu Kumpanyasına hiçbir yarar sağlamazdı. Kaldı ki ada günün birinde, er ya da geç Okyanusun dibini boylayıp yok olacaktı. Şu halde koşullar elverişli olur olmaz, onu terk etmek gerekiyordu.

Tek olumsuz durum –ve teğmen özellikle bu noktanın üzerinde durdu– Kutup Denizi donmadan önce Victoria Adasının sekiz dokuz hafta boyunca çok kuzeye ya da çok güneye sürüklenmesiydi. Gerçekten bu koşulları yaşayanların öykülerinde rüzgâr ve akıntı sonucu sürüklenme olaylarından

çok söz edilmiştir. Üstelik o sürüklenme olayları çok uzun bir alana yayılmış, kurtulma olanağı da bulunamamıştır.

Her şey Bering Boğazı ağzında oluşan ve bilinmeyen akıntılara bağlıydı. Kutup Okyanusu haritasında, onların yönünü belirlemek son derece önem taşıyordu. O haritalardan biri Jasper Hobson'ın yanında bulunuyordu, Bayan Paulina Barnett, Madge, gökbilimci ve çavuştan odasına kadar gelmelerini rica etti. Yalnız Bathurst Burnu tepesinden ayrılmadan önce güncel durumu kesinlikle gizli tutmalarını bir kez daha tembihledi.

“Bununla beraber durum umutsuz değil,” diye ekledi, “yani arkadaşlarımızın kafasını karıştırmak gereksiz. Belki olumlu ve olumsuz şansları bizim kadar göremezler.”

Bayan Paulina Barnett bir şeye dikkat çekti:

“Bu arada, hepimizi içine alacak ve denizde birkaç yüz mil yol almamızı sağlayacak geniş bir tekne inşa etsek doğru olmaz mı?”

Teğmen Hobson:

“Gerçekten doğru olur,” diye cevap verdi. “Onu yaparız. Hiç gecikmeden bu işe girişirim. Sağlam bir tekne yapması için usta doğramacıya emir vereceğim. Ama bana göre, bu geri dönüş biçimi en kötüsü de olsa başka seçeneğimiz yok. Önemli olan buzların çözülme zamanında adanın üzerinde bulunmaktan sakınmak. Kış geldiğinde Okyanus donar donmaz, karaya ayak basmak zorundayız.”

Gerçekten en doğru davranış biçimi buydu. Otuz-otuz beş tonilatoluk bir tekne inşası için üç ay beklemek gerekiyordu, çünkü şu anda ondan yararlanamazlardı, mademki deniz henüz buzulsuz durumdaydı. Daha ileride, teğmen küçük ekibini

buzlu alandan aşırarak karaya çıkana kadar götürecekti. En mutlu sonuç yine bu olsa gerekti, zira insanları buzların çözülme döneminde tekneyle götürmek hayli riskli bir yolculuktu. İşte bu nedenle Jasper Hobson, tasarlanan bu tekne işine en kötü dönüş biçimi olarak bakarken haklıydı. Bu görüşü herkes tarafından paylaşıldı.

Herkes söz konusu gizi saklı tutacağına bir kez daha söz verdi. Bathurst Burnundan aşağı indikten birkaç dakika sonra iki kadın ve üç erkek Fort-Espérance'ın büyük salonunda masaya oturuyordu. Salon o sırada bomboştu, çünkü herkes dışarıda işlerle uğraşıyordu.

Tegmen okyanus akıntılarını gösteren kapsamlı bir harita getirdi. Kutup Denizinde, Bathurst Burnundan Bering Boğazına kadar uzanan bölüm, titiz bir incelemeye tabi tutuldu.

Belli başlı iki akıntı bu tehlikeli suları ikiye bölüyordu. Akıntılardan biri, Kutup dairesi ile pek bilinmeyen o bölgeyi içine alıyordu. Bilinmeyen bölge, Mac Clure'un cüretkâr keşfinden bu yana "kuzeybatı geçidi" diye adlandırılır. Kaldı ki hidrografik gözlemler de ondan başka bölgeyi işaretlememiştir.

Akıntılardan birinin adı Kamçatka'dır. Aynı adı taşıyan yarımadanın açıklarında doğar, Asya kıyılarını izler ve Tchouktchis ülkesinin en uç noktası olan Oriental Burnunu yalayarak Bering Boğazından geçer. Genel olarak kuzeyden güneye doğru yönelir; boğazın yaklaşık altı yüz mil ötesinde aniden saparak açıkça batıya doğru akar ve az çok Mac Clure geçidinin paralelini izler. Kuşkusuz yaz mevsiminin birkaç ayında, gemiler için elverişli bir yoldur.

Öteki akıntı, Bering akıntısı adını almıştır ve tam tersi yönde akar. Doğudan batıya doğru Amerikan kıyısını izledikten ve kıyı şeridini yüz mil aştıktan sonra boğazın ağzında Kamçatka akıntısıyla burun buruna gelir. Daha sonra güneye inerek Rus Amerikası'nın kıyılarına yaklaşır. Sonunda Bering Denizinde, Aleut Adalarının bir çeşit değirmi bendi üzerinde dağılır.

Bu harita, son zamanların gemici gözlemlerinden bir özetti. Çok geçerli sayılırdı. Yani ona güvenilebilirdi.

Jasper Hobson açıklama yapmadan önce haritayı eni konu inceledi. Kafaşındaki uğursuz bir önseziyi kovalamak istercesine elini alnına koyduktan sonra:

“Dostlarım,” dedi, “umudumuzu kırmayalım; dileyelim de kader bizi bu uzak sulara sürüklemesin! Başiboş adamız oralardan bir daha çıkamaz, bu risk var.”

Bayan Paulina Barnett heyecanla:

“Neden Mösyö Hobson?” diye sordu.

Teğmen:

“Neden mi madam?” dedi. “Kutup Okyanusunun bu tarafına iyice bakın, o zaman anlarsınız. Bizim için tehlikeli sayılacak iki akıntı birbirine ters yönde akıyor. Karşılaştıkları yerde ada kımıldamaz halde kalacak ve karadan hayli uzak mesafede duracak. O karşılaşma mevkiinde, kış mevsimini geçirecek ve buzların çözülme zamanında Kamçatka akıntısına kapılarak kuzeybatının en ücra noktalarına kadar sürüklenecek. Buna karşılık, Bering akıntısına kapılırsa Pasifik'in derinliklerinde yok olacak.”

Madge içtenlikli bir imanla:

“Böyle olmayacak teğmenim,” dedi. “Tanrı izin vermeyecek.”

Bayan Paulina Barnett ekledi.

“Fakat şu anda, Kutup Denizinin neresindeyiz, anlayamıyorum. Sadece Bathurst Burnunun açıklarında akan o tehlikeli Kamçatka akıntısını görüyorum. Dosdoğru kuzeybatıya yöneliyor. Biz de o akıntıya kapılmış olamaz mıyız? Belki de Kuzey Georgia topraklarına gidiyoruz.!”

Jasper Hobson bir an daldıktan sonra:

“Sanmıyorum,” karşılığını verdi.

“Neden olmasın?”

“Çünkü bu akıntı süratli madam. Eğer üç aydır onunla birlikte gidiyorsak bir sahil şeridiyle karşılaştırdık. Görünürde böyle bir şey yok.”

Gezgin kadın sordu:

“Peki şu anda neredeyiz, dersiniz?”

Jasper Hobson:

“Galiba Kamçatka akıntısıyla sahil şeridi arasında. Büyük olasılıkla, kıyı boyunda oluşan bir anaforun içinde.”

Bayan Paulina Barnett heyecanla:

“Bu, olamaz Mösyö Hobson,” dedi.

Teğmen:

“Olamaz mı?” diye yineledi. “Neden olamaz madam?”

“Eğer Victoria Adası bir anafora yakalanmışsa, dolayısıyla sabit bir yönü olmadığı için, herhangi bir eksen üzerinde dönmesi gerekir. Oysa üç aydan bu yana yönü değişmedi. Yani olamaz.”

Jasper Hobson:

“Hakkınız var madam,” diye cevap verdi. “Böyle şeyleri çok iyi anlıyorsunuz. Gözleminize diyeceğim yok. Yeter ki bu haritada henüz işaretlenme-

Jasper Hobson, bir an daldıktan sonra, "Sanmıyorum," karşılığını verdi.

miş, bilinmeyen bir akıntıya kapılmamış olalım. Aslında belirsizlik çok kötü. Yarından tezi yok, adanın konumunu saptamam lazım."

Madge:

"Yarın olacak," diye ekledi.

Beklemekten başka yapılacak şey yoktu. Dağıldılar. Herkes işinin başına döndü. Fort-Reliance'a gidiş tarihi ertesi gündü. Ancak ertelenmişti. Ça-

vuş Long bu konuda arkadaşlarını uyardı. Mazeret olarak şiddetli soğuklar başlamadan önce acenteye varmanın zor olduğunu, kış koşullarının çok yaklaştığını söyledi. Zaten Fort-Espérance'ın yeterli erzak stoku vardı. Gökbilimci yeni kış mevsimine hazırlanmaya karar verdi. Meteorolojik gözlemlerini tamamlamak niyetindeydi. Bu yiğit insanların şimdilik pek az ilgilendiği şeylerdi bunlar.

Teğmen Hobson avcılara özel bir uyanda bulundu. Bundan böyle, kürk hayvanlarını pek öldürmeyeceklerdi. Daha çok, evcil av hayvanının üzerine gideceklerdi. Amaç, acentenin stoklarını yenilemektir. Avcılar kaleden iki mil kadar uzaklara gidebilirlerdi, daha ötesini yasakladı. Marbre, Sabine ve öteki avcıların ansızın bir denizle karşılaşmalarını istemiyordu. Çünkü bundan birkaç ay önce, oradaki kıstak Amerikan kıtasıyla Victoria Yarımadasını birleştiriyordu. O dar kara diliminin şimdi yok olması durumu açığa çıkarırdı.

O gün Teğmen Hobson'a bitmez tükenmez gibi geldi. İkide bir Bathurst Burnuna tırmandı. Tırmanırken bazen yanında Bayan Paulina Barnett de geliyordu. Her işe el atabilen ve güçlü bir ruhu olan gezgin kadın hiçbir şeyden ürkmüyordu. Gelecek ona göre ürkütücü sayılmazdı. Hatta şakalaştı. Şu başboş adanın kendilerini Kuzey Kutbuna götüren sahici bir taşıt olduğunu söyledi! Akıntı elverirse yeryüzünün o geçit vermeyen noktasına niçin ulaşmasınlardı?

Teğmen Hobson bu teoriyi geliştiren arkadaşını dinlerken başını sallıyordu. Fakat gözlerini ufuktan ayırmıyor, bilinen ya da bilinmeyen bir kara parçası arıyordu. Gelgelelim gök ve deniz öyle iç içe girmişti ki iç içeliği hiçbir kabartı bozmuyordu. Bu

süreklilik Jasper Hobson'ın düşüncesini doğruluyordu. Victoria Adası hiçbir yöne sapmadan batıya gidiyordu.

Bayan Paulina Barnett.

“Mösyö Hobson,” diye sordu, “bizim adanın etrafında bir tur atmak istemez misiniz?”

Teğmen Hobson cevap verdi:

“Çok doğru madam. Bulunduğumuz mevkiyi belirledikten sonra mıntıkanın biçim ve uzamını görmeyi planlıyorum. Zorunlu bir ölçüm bu, gelecekte ne gibi değişimlere uğrayacak, bunu anlamamız lazım. Görünürdeki durumuna göre, dar kara diliminden kopmuş ve kopma sonucu bütün yarımada adaya dönüşmüş.”

Bayan Paulina Barnett devam etti:

“Bizimki tuhaf bir yazgı Mösyö Hobson! Ötekiler yolculuktan döndüklerinde dünya haritasına yeni kara parçaları ekliyorlar! Oysa biz, tam tersi, Victoria Yarımadasını haritadan silerek kara parçasını ufaltıyoruz!”

Ertesi gün, 18 Temmuz, sabah saat onda, berrak gökyüzü altında Jasper Hobson olumlu bir ölçüm yaptı. Elde ettiği sonucun rakamını belirledi, önceki günkü gözlemiyle karşılaştırdı. Böylece bulundukları mevkinin boylamını çıkardı.

Bu gözlem sırasında gökbilimci ortalıkta görünmemişti bile. Surat asıp odasından çıkmıyordu. Zaten bilimsel yaşam dışında, kocaman bir çocuk gibiydi.

Ada, Greenwich meridyeninin batısında, 157° 37' boylamında bulunuyordu.

Önceki gün, tutulmayı izleyen öğle vakti, elde edilen enlem, bilindiği gibi 73° 7' 20" idi.

Bu noktalar harita üzerinde incelendi. Teğmenin yanında Bayan Paulina Barnett ve Çavuş Long da bulunuyordu.

Müthiş kaygılı bir an geçti. Ve işte harita üzerinde noktalamanın sonucu.

Teğmen Hobson'ın önceden sezdiği gibi başıboş ada o sırada batıya doğru sürükleniyordu. Ancak onu sürükleyen akıntı harita üzerinde belirlenmemişti. Bu kıyıları inceleyen hidrografi uzmanların-

Gökbilimci odasından çıkmıyordu.

ca bilinmeyen bir akıntıydı bu. Doğal olarak adayı Bering Boğazına doğru sürüklüyordu. Victoria Adası eğer kış başlamadan önce bir sahile götürülmezse Jasper Hobson'ın öngördüğü tehlikelerin hepsi korkulacak şeylerdi.

Gezgin kadın sordu:

“Ama Amerikan kıtasına tam anlamıyla ne kadar uzağındayız?”

İşte şu anda, ilginç bir soru.

Jasper Hobson pergeline aldı ve harita üzerinde yetmiş üçüncü paralel ile sahil şeridi arasında bulunan en dar deniz parçasını ölçtü.

“Şu anda,” dedi, “Rus Amerikası'nın kuzey ucundan iki yüz elli mil uzaktayız. Yani o kuzey ucunda denize uzanan Barrow dili bulunuyor.”

Çavuş Long:

“Şu halde, eskiden Bathurst Burnunun bulunduğu yerden ada kaç mil öteye sürüklenmiş, bunu bilmemiz gerekmez mi?” diye sordu.

Haritaya bir daha göz atan Jasper Hobson:

“En az yedi yüz mil,” karşılığını verdi.

“Akıntıyla sürüklenmenin ne zaman başladığını az çok belirleyebilir miyiz?”

Teğmen Hobson:

“Kuşkusuz nisan ayı sonuna doğru,” dedi. “Gerçekten o tarihte, buzlu alan dağılmaya yüz tutmuştu. Güneşin eritemediği buz parçaları kuzeye sürüklendi. Şunu kabul etmek gerekir ki kıyı boyunca paralel hareket eden bu akıntı Victoria Adasını batıya doğru sürüklüyor. Bu hareket yaklaşık üç aydır devam ediyor ve günde ortalama dokuz on mil sürükleniyoruz.”

Bayan Paulina Barnett:

“Ama hatırı sayılır bir hız değil mi bu?” diye sordu.

Jasper Hobson:

“Elbette hatırı sayılır bir hız,” diye cevap verdi. “Nereye kadar sürükleneceğimizi bir düşünün. Üstelik önümüzde iki aylık bir yaz sezonu var ve Kutup Okyanusunun bu bölümünde deniz hâlâ buzlardan anırmış durumda!”

Teğmen, Bayan Paulina Barnett ve Çavuş Long birkaç saniye suskun kaldı. Kutup bölgeleri haritasından gözlerini ayıramıyorlardı. O bölgelere doğru dayanılmaz biçimde sürüklendiklerini hissediyorlardı. İnsan araştırmalarına inatla direnen bölgelerdi bunlar!

Gezgin kadın sordu:

“Öyleyse bu durumda, elimizden hiçbir şey gelmez mi? Yapılacak bir şey yok mu?”

Teğmen Hobson:

“Hiçbir şey madam,” karşılığını verdi. “Hiçbir şey. Beklemek gerekiyor, bütün dileğimiz kutup kışının bir an önce başlaması; yani denizcileri o denli ürküten kış koşullarını. Yalnız o bizi kurtarabilir. Kış buz demektir madam; buz bizim son umudumuz, son çaremiz; adanın başıboş sürüklenmesini yalnız o durdurabilir.”

III. Ada Etrafında Tur

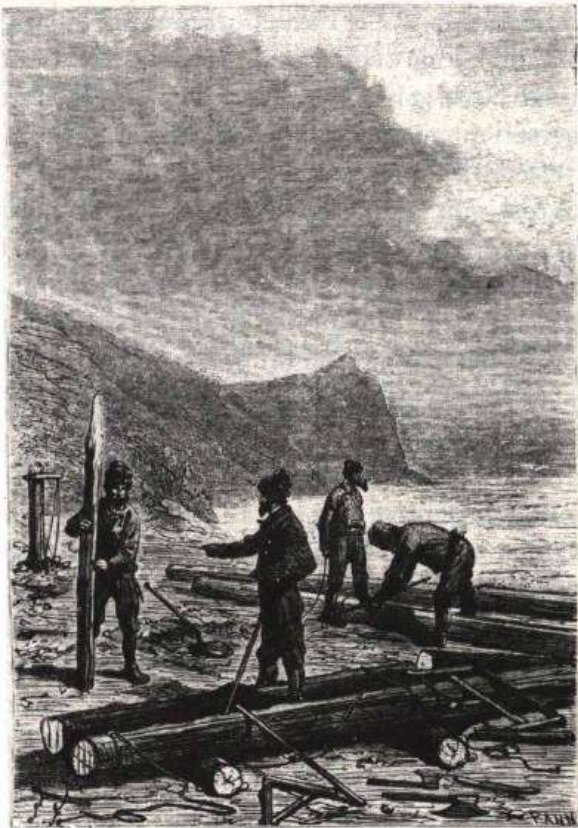
Bugünden başlayarak, sanki bir gemi güverte-sindeymiş gibi kerteriz noktalarının belirlenmesi kararlaştırıldı. Tabii hava durumunun bu işlemi mümkün kıldığı zamanlarda. Zaten Victoria Adası, bundan böyle sahipsiz bir gemi değil miydi? Kendi-ni serseri mayın gibi sulara bırakmış, ne yelkeni ne de dümeni olan bir gemi!

Ertesi gün, kerterizden sonra, Jasper Hobson adanın yön değiştirmediğini ve hâlâ birkaç mil batıya kaydığını saptadı. Geniş bir tekne yapımı için doğramacı Mac Nap'a emir verildi. Jasper Hobson buna da bir bahane bulup gelecek yaz mevsimi, Rus Amerikası'na kadar kıyı boyunda keşif yapmak istediğini söyledi. Doğramacı daha fazla bir şey sormadı, teknenin ahşap malzemesini seçmeye koyuldu ve şantiye yeri olarak Bathurst Burnunun ayağında bulunan kumsalı tercih etti. Yaptığı tekneyi buradan kolayca denize atmayı düşünüyordu.

Aynı gün Teğmen Hobson üzerinde bulundukla-rı zemini keşfetme projesini uygulamaya koymak istedi. Şimdi arkadaşlarıyla birlikte o zeminde mahsur kalmışlardı. Yazgısını suların her an değışen ısisına bağlamış olan ve buzlardan oluşan bir adanın üzerindeydiler. Adanın dış görünüşü çok önemli değışmelere maruz kalabilirdi. Güncel biç-

mini, yüzölçümünü, hatta belirli yerlerde kalınlığını belirlemek önem kazanıyordu. Kıtadan koptuğu yer, büyük olasılıkla kıstak büyük özenle incelenmeliydi. Henüz yeni kırılmış olan o mevkide, belki de adanın zeminini oluşturan, üst üste yığılan buz ve toprak katmanları ayırt edilebilirdi.

Ama o gün hava birden puslandı, ikinci vakti her yeri koyu sis kapladı ve kuvvetli bir kasırga patladı. Çok geçmeden bulutlarla kapanan havada

Doğramacı, şantiye yeri olarak kumsalı tercih etti.

bardaktan boşanırcasına yağış başladı. Evin çatısında çığırdayan iri dolu taneleri düştü, uzaklarda art arda gök gürlemeleri duyuldu. Bu denli uzak bölgelerde nadiren gözlemlenen bir olaydı bu.

Teğmen Hobson tur gezisini ertelemek zorunda kaldı. Doğa elemanlarının yatışmasını bekleyecekti. Gelgelelim 20, 21, 22 Temmuz günleri havada bir değişiklik olmadı. Fırtına şiddetliydi, hava yağmur doluydu. Dalgalar sahili kulakları sağır eden gürültüler çıkararak dövüyorlardı. Çığ gibi yükselen sular Bathurst Burnuna çarpıyorlardı. Öyle şiddetli bir çarpışmaydı ki bu, burnun sağlam kalıp kalmadığından endişe edilebilirdi. Zaten bundan böyle, akıbeti meçhuldu, zira toprakla kumun kaynaşmasından oluşmuştu; dolayısıyla güvenli bir zeminden yoksundu. Açık denizde seyreden gemiler için bu fırtına pek hoş sayılmazdı! Ama başıboş ada bu çalkantılı sulara hiç kulak asmıyordu. Kocaman kütlesi Okyanusun saldırılarına kayıtsız kalıyordu.

22 Temmuz gecesı fırtına aniden durdu. Kuzeybatıdan gelen kuvvetli bir rüzgâr ufukta biriken sisleri dağıttı. Barometre biraz yükselmişti. Teğmen Hobson artık tur gezisine çıkabilirdi. Hava koşulları elverişli hale dönmüştü.

Keşif gezisinde Bayan Paulina Barnett ve Çavuş Long teğmene eşlik edecekti. İki günlük bir aynlık söz konusuydu. Acente sakinleri onların gidişinden kuşkulalmazlardı. Kumanya olarak yanlarına bir miktar kuru et, bisküvi ve birkaç şişe şarap aldılar. Keşifçilere pek ağırlık yapmayacak şeylerdi bunlar. O dönemde günler hâlâ çok uzundu; güneş ufukta ancak birkaç saat kayboluyordu.

Korkulacak tehlikeli hayvanlar ortalıkta yoktu. İçgüdülerine uyan ayılar sanki Victoria Adası-

na dönüşmeden önce yanmadayı terk etmişlerdi. Yine de önlem olarak Jasper Hobson, çavuş ve Bayan Paulina Barnett tüfeklerini yanlarına aldı. Bundan başka teğmen ve çavuş, kutup bölgelerinde yolculuk yapan birinin asla yanından ayırmadığı birer küçük balta ve kar bıçağı taşıyorlardı.

Teğmen Hobson ve Çavuş Long'un yokluğunda kalenin komutanı Onbaşı Joliffe olacaktı. Rütbesi gereği komutan onbaşydı, ama aslında genç karısı onun yerini alacaktı. Jasper Hobson o kadına güvenebileceğini iyi biliyordu. Thomas Black'e gelince ona hiçbir şey emanet edilemezdi. Keşifçilere bile katılmak istemedi. Bununla beraber teğmenin yokluğunda kuzey sularını izleyeceğine söz verdi. Gerek denizin gerekse adanın yönü hakkında meydana gelecek değişimleri kaydedecekti.

Bayan Paulina Barnett zavallı bilgini çok teselli etmeye çalışmıştı. Ama hiçbir şey dinlemek istemiyordu. Biraz haklıydı, doğanın kendisiyle dalga geçtiğine inanıyordu. Böyle bir şaka yüzünden doğayı asla bağışlamayacağını söylüyordu.

Kalede kalanlarla el sıkışarak vedalaştılar. Bayan Paulina Barnett ve iki arkadaşı konuttan çıktı, kale kapısından geçtiler ve batıya yöneldiler. Bathurst Burnundan Eskimo Burnuna kadar olan kıyı boyunu izlediler.

Sabahın saat sekiziydi. Hırçın ışınlarını yansıtan güneş kıyı boyunu canlandırıyordu. Denizin köpüren dalgaları azar azar hız kesiyordu. Fırtına yüzünden dağılan kuşlar, kartavukları, fırtınakuşları, kutupmartıları, kuzey denizlerinin karabatakları... bunlardan binlercesi geri dönmüştü. Ördek sürüleri telaş içinde Barnett Gölü kıyılarına dönüyordu. Farkında değillerdi, ama Bayan Joliffe'in sebzeli et

haşlamasına malzeme olmaya koşuyorlardı. Birkaç kutuptavşanı, sansarlar, mikskaçanları, kakımlar ayakları üstünde dikilip yolculara bakıyor, sonra fazla ürkmeden kaçıyorlardı. Hayvanlar galiba o tehlikeyi sezmişlerdi; insana sığınmaya çalışır gibi bir halleri vardı.

Jasper Hobson:

“Bu adayı terk edemeyeceklerini, denizin kendilerini de kuşattığını biliyorlar!” dedi.

Bayan Paulina Barnett sordu:

“Şu kemirgenler kış başlamadan önce, güneye daha ılıman iklimlere göç etmeye alışkın değiller mi?”

Jasper Hobson:

“Evet madam,” diye cevap verdi. “Ama bu kez, yeter ki buzlu alanlardan kaçabilsinler. Bizim gibi onlar da mahpus kalacaklar. Korkarım, kış başlayınca pek çoğu soğuk ve açlıktan ölebilir.”

Çavuş Long:

“Şu hayvanların bizim besin kaynağımız olması fena sayılmaz,” dedi. “Bereket versin ki içgüdülerine kapılıp kara diliminin kırılmasından önce kıta-ya savuşmamışlar.”

Bayan Paulina Barnett:

“Ama kuşlar kuşkusuz bizi terk edecek, öyle değil mi?” diye sordu.

Jasper Hobson:

“Evet madam,” diye cevap verdi. “İlk soğuklar başlar başlamaz bütün kanatlı yaratıklar kaçacak. Hiç yorulmadan uzun mesafeleri aşabilirler. Tabii bizden daha şanslılar. Sağlam kara parçasına dönmeyi başarabilirler.”

Gezgin kadın:

“Peki neden bize ulak hizmeti görmesinler?” dedi.

Teğmen Hobson onayladı:

“Çok iyi, mükemmel bir fikir. Bu kuşlardan yüz kadarının elimize geçmesi işten bile değil. Onların boynuna bir kâğıt ilâştirip içinde bulunduğumuz durumu iletiriz. 1848’de John Ross buna benzer bir deneme yaptı. Kutup denizlerinde dolaşan *Entrep-rise* ve *Investigator* adlı gemilerin kendilerini aradığını Franklin seferinde hayatta kalanlara bildirmeye çalıştı. Tuzaklar hazırlayıp yüz kadar beyaz tilki yakaladı. Onların boynuna bakırdan bir kolye bağlayıp kolyenin üzerine durumu anlatan notlar ekledi. Sonra hayvanları bütün yönlerle saldı.”

Bayan Paulina Barnett:

“Belki de bu ulaklardan birkaçı kazazedelerin ellerine düşmüştür!” dedi.

Jasper Hobson:

“Olabilir,” diye karşılık verdi. “Bu tilkilerden birini anımsıyorum. Yaşlanmıştı. Kaptan Hatteras keşif gezisi sırasında onu yakaladı. Tilki boynunda bir kolye taşıyordu. Kolyenin bir kısmı silikleşmiş, bir parçası beyaz kürkünün arasına karışmıştı. Bize gelince, onların dört ayaklılarla yaptığını, biz kuşlarla yapacağız!”

Böyle konuşa konuşa, geleceğe yönelik planlar yapı yapı, iki keşifçi ile onların arkadaşı adanın kıyı boyunu izliyordu. Hiçbir değişiklik dikkatlerini çekmedi. Hep aynı kıyıları bunlar. Kum ve toprakla örtülü, dik yamaçlar. Yeni oluşmuş bir kırılma fark edilmiyordu. Korkulması gereken, devasa buz parçasının daha sıcak akıntılarla karşılaşmasıydı. Tabanı aşınabilir, kalınlığı azalabilirdi. Bu varsayım, çok haklı olarak Jasper Hobson’ı endişelendiriyordu.

Sabah saat on birde, keşifçiler Bathurst Burnu ile Eskimo Burnu arasındaki sekiz millik mesafeyi

aşmışlardı. Orada Kalumah ailesinin eski konaklama izlerini tekrar buldular. Kardan yaptıkları evlerinden doğal olarak eser kalmamıştı. Gelgelelim soğumuş küller ve fok kemikleri Eskimoların buradan geçtiğine hâlâ tanıklık ediyorlardı.

Bayan Paulina Barnett, Jasper Hobson ve Çavuş Long bu mevkide mola verdi. Niyetleri kısa süren gece saatlerini Morslar Koyunda geçirmekti. Birkaç saat sonra karanlık bastıracaktı. Cılız ve seyrek otlarla örtülü, topraktan bir tümseğin üzerine oturup yemek yediler. Gözlerinin önünde bütün çıplaklığıyla uçsuz bucaksız bir deniz ufku uzanıyordu. Kocaman ıssızlığı ne bir yelkenli ne de bir buzdağı bozuyordu.

Bayan Paulina Barnett:

“Şu anda, karşınızda bir gemi görünse çok şaşırır mıydınız Mösyö Hobson?” diye sordu.

Teğmen Hobson:

“Yok şaşırmazdım madam,” dedi, “ama hoşuma giderdi doğrusu. Yaz günleri, balina avcılarının Bering’ten böyle uzaklara gelmesine sık rastlanır. Özellikle o tarihte, Kutup Okyanusu balinalar ve kaşalotlar bakımından canlı balık havuzu gibidir. Ama şimdi 23 Temmuzdayız ve sezon bitmek üzere. Herhalde şu anda, bütün balıkçılar Kotzebue Körfezinde, boğazın ağzında toplanmıştır. Balina avcılarını haklı olarak Kutup Denizinin azizliklerine pek güvenemezler. Buzlardan korkarlar, onlar tarafından kuşatılmaktan çekinirler. Buzdağlarından, buzların akıntısından, bankizden öyle korkarlar ki! Oysa biz, dört gözle onları bekliyoruz!”

Çavuş Long:

“Sabredin teğmenim,” diye karşılık verdi. “Ge-

lecekler. Açık denizin dalgaları iki ay sonra artık Eskimo Burnunu dövmeyecekler.”

Bayan Paulina Barnett gülümseyerek:

“Eskimo Burnu!” dedi. “Yarınadanın sivri uçlarına, küçük koylarına çeşit çeşit isimler koyduk. Ama bunlar biraz geçici galiba! Barnett Limanını, Paulina ırmağını çoktan yitirdik. Eskimo Burnu ve Morslar Koyu da onlara sıra geldiğinde belki ortadan kaybolacaktır, kim bilir?”

Bir tümseğin üzerine oturup yemek yediler.

Jasper Hobson:

“Onlar da kaybolacak madam,” diye devam etti. “Onların ardından Victoria Adası bütünüyle yok olacak. Zira bundan böyle kıtayla hiçbir bağlantısı yok Ne yazık ki yok olmaya mahkûm! Bu, kaçınılmaz bir akıbet. Hep birlikte haritadan silineceğiz!”

Çavuş:

“Yok bir isim kalacak!” dedi.

Jasper Hobson sordu:

“Hangisi?”

Çavuş:

“Bathurst Burnu,” karşılığını verdi.

“Gerçekten doğru söylüyorsunuz, Bathurst Burnu şimdilik kutup haritasında işaretli!”

İki saatlik mola keşifçilere yetmişti. Öğleden sonra, saat birde yola devam ettiler.

Yola çıkarlarken Jasper Hobson etrafı çevreleyen denize son kez bakış attı. Dikkatini çeken hiçbir şey görmeyince aşağı indi, çavuşla birlikte kendisini bekleyen Bayan Paulina Barnett'in yanına geldi.

“Madam,” dedi, “şurada karşılaştığımız yerli ailesini unutmadınız değil mi?”

Gezgin kadın:

“Hayır Mösyö Hobson,” cevabını verdi. “O iyi kalpli, genç Kalumah hakkında pek güzel anılarım var. Fort-Espérance’a bizi görmeye geleceğine söz verdi. Bundan böyle, sözünü tutması olanaksız. Ama niçin bunu sordunuz bana?”

“Çünkü bir olguyu anımsıyorum madam. O zaman, pek aldırış etmediğim bir olgu. Şimdi aklıma geliyor.”

“Nedir o?”

“Bathurst Burnunun ayağına bir acente kurduğumuzu görmüşler ve endişeyle karışık bir şaşkın-

lığa kapılmışlardı. Eskimoların o şaşkınlığını hatırlıyor musunuz?”

“Hiç unutmadım Mösyö Hobson.”

“Yerlilerin endişesini anlamak istemiş, ısrar ettiğim halde başaramamıştım. Onu da hatırlıyor musunuz?”

“Kesinlikle.”

Teğmen Hobson:

“O zaman başlarını sallayıp neden şaşıtkılarını şimdi anlıyorum. Hem gelenekleri hem deneyimleri sonucu ya da herhangi bir nedenden ötürü, Victoria Yanımadasının doğasını ve başlangıcını biliyorlardı. Kaleyi sağlam bir zemine oturtmadığımızı da biliyorlardı. Ama kuşkusuz, bu gibi şeyler yüzyıllar önce yaşanmıştı. Tehlikenin eli kulağında olabileceğine ihtimal vermediler. Bu yüzden daha kesin ve açık bir dille konuşmadılar.”

Bayan Paulina Barnett devam etti:

“Öyle olsa gerek Mösyö Hobson. Yalnız Kalumah arkadaşlarının kuşkulandığı şeyi kesinlikle bilmiyordu. Bilmiş olsaydı, zavallı çocuk hiç duraksamaz, o bilgiyi bize aktarırdı.”

Bu bakımdan Teğmen Hobson, Bayan Paulina Barnett’in fikrini doğru buldu.

Çavuş:

“İtiraf etmeli ki şu yanımadaya gelip yerleşmemiz büyük talihsizlik!” diye ekledi. “Tam da kıttan ayrılmaya denizlere sürüklenme zamanına rastlamışız! Zaten teğmenim, böyle şeylerin geçmişi çok eskilere dayanır! Belki yüzyıllar öncesine!”

Jasper Hobson:

“Binlerce, binlerce yıl öncesine Çavuş Long, cevabını verdi. Şöyle bir düşünün, şu anda üzerinde yürüdüğümüz bitkisel toprak rüzgârlar tarafından

parsel parsel buraya taşınmış, şu gördüğünüz kum tane tane buraya uçmuş! Şu çamların, kayınların, kocayemişlerin tohumları buraya ne zaman serpilmiş, nasıl çoğalıp ağaç olmuşlar, bunları bir düşünün! Belki bizi taşıyan şu buz parçası, insanın yeryüzünde belirmesinden çok önceleri kıtayla birleşmiş!”

Çavuş Long bağırdı:

“İyi de mızıkçı buz parçası biraz daha bekleyemez miydi! Açık denizde sürüklenmeden önce, birkaç yüzyıl daha geçse ne olurdu sanki! Bizi bir sürü endişeden ve tehlikeden kurtarmış olurdu!”

Çavuş Long’un bu çok doğru düşüncesi görüşmenin sonunu getirdi. Tekrar yola koyuldular.

Eskimo Burnundan Morslar Koyuna kadar, sahil şeridi yüz yirmi yedinci meridyenin izdüşümünü izleyerek az çok kuzey ve güneye yöneliyordu. Arka planda, dört beş mil uzakta, küçük gölün sivri burnu seçiliyordu. Bu uçtan güneş ışınları yansıyor. Biraz daha ötede, küçük gölün sularını kuşatan yeşilliğin son ağaçlı bayırları görülüyordu. Gökyüzünden kocaman kanatlarını çırpıp çırpıp kartallar geçiyordu. Bir yığın kürk hayvanı, kumlu oyuklara gizlenen ya da cılız çalılıkların arkasına saklanan sansarlar, vizonlar, kakımlar yolculara bakıyorlardı. Tüfek kurşunundan korkmaya gerek kalmadığını anlamış gibiydiler. Jasper Hobson birkaç kunduzu da görür gibi oldu. Bunlar herhalde, küçük ırmağın yok olmasından bu yana ne yapacaklarını şaşırılmışlar, tehlikeyi umursamadan ortalığa çıkmışlardı. Sığınacak kulübeleri kalmamış, köylerini inşa edecek su akıntıları bitmişti. Aşırı don olayları kendini hissettirir hissettirmez, soğuktan ölmeye mahkûmdular. Aynı

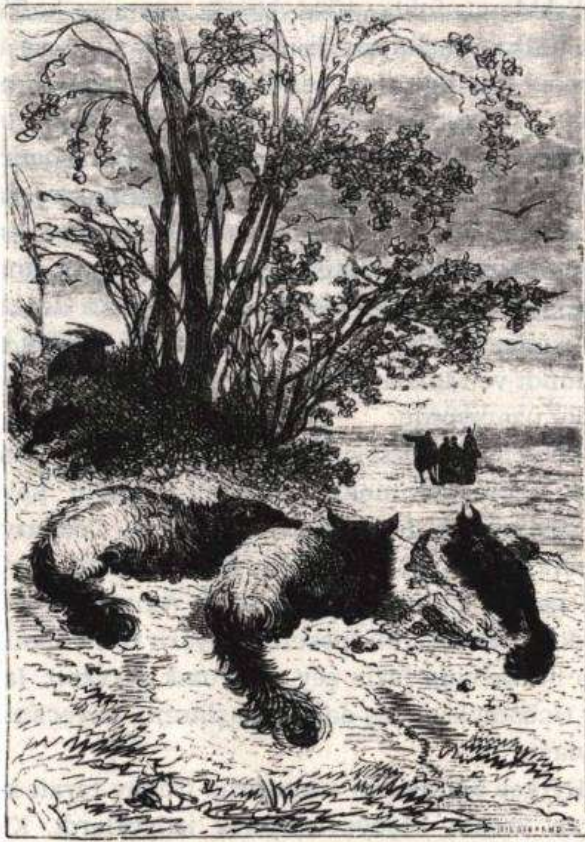
anda Çavuş Long, düzlükte koşuşan bir kurt sürüsünü fark etmişti.

Demek ki bütün kutup hayvanları yüzer adanın içine hapsolmuştu. Kış koşulları başlayıp da etoburlar aç kaldıkları zaman –karnlarını doyurmak için daha ılıman bölgelere gidemeyeceklerine göre– doğal olarak Fort-Espérance sakinleri için büyük tehlike oluşturalacaklardı.

Yalnız –tabii olmasalar daha iyi olur– kutup ayıların ortalıkta yoktu. Bununla beraber çavuş kayın ağaçlarının arasında belli belirsiz beyaz bir yığın gördüğünü sandı. Yavaşça kımıldayan, kocaman bir şeymiş. Ama daha titiz bir incelemenin ardından yanıldığını anladı.

Sahil şeridinin bu bölümü Morslar Koyunu içine alıyordu. Genellikle deniz seviyesinden biraz yukarıdaydı. Ama bazı kısımlarını sular yalıyordu Adanın bu bölümünde, çok yakın bir zamanda arazinin alçalması mümkündü. Kontrol noktalarının olmaması, değişikliği belirleyecek olanağı sağlayamıyordu. Bu yüzden işin ciddiyeti anlaşılamamıştı. Jasper Hobson yola çıkmadan önce Bathurst Burnu dolaylarına röper noktaları koymadığına pişman oldu. Oysa bu durumda, sahil şeridinin alçalıp çöktüğü kolayca anlaşılacaktı. Döner dönmez, bu işin önlemini almaya karar verdi.

Bu araştırma, anlaşıldığı gibi, ne teğmene, ne çavuşa ne de gezgin kadına hızlı hızlı yürüme imkânı sağlıyordu. Sık sık duruyor, zemini inceliyor, kıyı boyunda bir yanılma olup olmadığına bakıyorlardı. Bazen yarım mil kadar adanın içine dalmak zorunda kalıyorlardı. Önlem olarak çavuş bazı noktalara söğüt ve kayın dalları dikti. Bunlar gelecekte jalon işlevini yerine getireceklerdi. Özellikle sağ-

Bir yığın kürk hayvanı yolculara bakıyordu.

lam zeminin kuşkuğu görüldüğü oyuk yerlerde işe yarayacaklardı. Zaten bundan böyle, değişimleri anlamak zor olmayacaktı.

Bu arada ilerliyorlardı. Saat üç buçuğa doğru, Morslar Koyu üç mil güneyde kalmıştı. Jasper Hobson kara parçasının kırılmasını daha kolay gözlemleyebildi. Bu konuda, Bayan Paulina Barnett'in de dikkatini çekti. Gerçekten çok önemli değişiklikti bu.

Eskiden, ufukta, güneybatıda, uzunca, hafifçe yuvarlak bir sahil şeridi uzanırdı. Orası, geniş Liverpool Koyunun kıyı şeridini oluştururdu. Şimdi orada, ufku yalayan sular vardı. Kara yok olmuştu. Victoria Adası, keskin bir köşe meydana getirip orada son buluyordu. Kırılma noktası burası olsa gerekti. O keskin köşeyi dönünce, uçsuz bucaksız bir denizin başlayacağı hissediliyordu. Şu anda adanın bütün güney kısmı boylu boyunca denizle buluşmuştu. Oysa burası, bir zamanlar kaskatı bir zemindi ve Morslar Koyundan Washburn Koyuna kadar uzanıyordu.

Bu yeni manzarayı görünce Bayan Paulina Barnett, heyecanlanmaktan kendini alamadı. Böyle bir şey bekliyordu, yine de kalbi çarptı. Gözleriyle ufukta silinen kıtayı arıyordu Bu kıta şimdi iki yüz mil geride kalmıştı. Kadın artık Amerikan kıtasında yürümediğini hissetti. Duyarlı ruhu olanlar için bu konuda fazla şey söylemek gereksiz. Jasper Hobson'la çavuş da arkadaşlarının heyecanını paylaştı.

Herkes adımlarını sıklaştırdı. Güney tarafı kapatan keskin köşeye ulaşmak istiyorlardı. Kıyı boyunca bu kısmında zemin biraz yükselmişti. Toprak ve kum tabakası hâlâ kalındı. Bu görüntü adanın bir zamanlar asıl kıtayla bitişik olduğunu kanıtlıyordu. Toprak tabakasıyla buzlu kabuğun kalınlığı yüzyıllar boyu artmış, sonuçta kıstak direnebilmişti. Ama sonuçta, jeolojik olay kıtayla kopukluğu doğurmuştu. 8 Ocakta meydana gelen yer sarsıntısı bütün Amerikan kıtasını etkilemiş, yanımadan kırılmasına yetmişti. Bundan böyle Okyanusun kaprislerine teslim olan bir adadan ibaretti.

Sonunda, saat dörtte, köşeye ulaştılar. Morslar Koyu gözden kaybolmuş, kıtanın bir parçası olarak kayıplara karışmıştı.

Çavuş Long gezgin kadına ciddi ciddi:

“Bana sorarsanız madam,” dedi, “ne mutlu size ki ona Paulina Barnett Koyu adını koymamışsınız!”

Bayan Paulina Barnett:

“Doğru söylüyorsunuz,” dedi. “Kendimi coğrafya adlar dizininde zavallı bir dul kadın gibi hissetmeye başladım!”

IV. Bir Gece Konaklama

Nitekim Jasper Hobson kırılma noktası hakkında yanılmıyordu. Yarınmadayı kıtaya bağlayan dilim yer sarsıntısına dayanamamıştı. Amerikan kıtasından görünürde hiçbir iz yoktu; ne kayalıklar ne de adanın batısındaki volkanlar. Her yeri deniz kaplamıştı.

Bir buz parçasının kopmasından sonra, adanın güneybatısında oluşan köşe şimdi hayli sivri bir burun meydana getiriyordu. Daha ılık sularla kemirilmiş, bütün çarpışmalara açık hale gelmişti; tabii yakın gelecekte yok olmaktan kurtulamazdı.

Keşifçiler tekrar yürümeye koyuldular. Kırılan hattı izliyorlardı; bu hat aşağı yukarı düz çizgi halinde hem batıya hem doğuya uzanıyordu. Kırılma gayet net anlaşıyordu; sanki keskin bir alet tarafından karadan koparılmıştı. Bazı kısımlarda, zeminin durumu gözlemlenebiliyordu. Yarısı buzdan, yarısı toprak ve kumdan oluşan şu yamaç on ayak kadar su yüzüne çıkmıştı. Tümüyle sarp bir kıyıya dönüşmüştü. Bazı kısımlar ve dilimler, çok yakın çökmelere maruz kaldıklarını belli ediyordu. Çavuş Long kıyıdan kopan iki üç küçük buz parçasını işaret etti. Bunlar da açık denizde eriyecekti. Daha sıcak dalgaların çarpıp geri dönmesiyle sular bu çıplak yamacı kolayca kemireceklerdi. Geçen

zaman, kıyı boyunun geri kalanı gibi burasını henüz kar ve kumla örtmemişti. Nitekim bu görünüm pek güven verici sayılmazdı.

Bayan Paulina Barnett, Teğmen Hobson ve Çavuş Long mola vermeden önce adanın bu güney tarafında araştırmayı tamamlamak istedi. Çok uzun bir yay çizen güneş akşam saat on birden önce batmasa gerekti. Yani hâlâ gün devam ediyordu. Güneşin parlak diski yavaş yavaş batı ufkunda sürükleniyor, eğik ışınlar keşifçilerin gölgelerini yansıtıyordu. Bazı anlarda, bu insanların sesleri çoğalıyor, sonra uzun aralıklarla suskun kalıyor, denizi sorgulayıp geleceği düşünüyorlardı.

Jasper Hobson'ın niyeti, gece boyunca Washburn Koyunda konaklamaktı. Bu noktaya vardığında yaklaşık on sekiz mil katettiğini hesapladı. Eğer varsayımları doğru çıkarsa dairesel gezisinin yarısını aşmıştı. Birkaç saatlik molanın ardından, kadın arkadaşı yorgunluğunu giderdikten sonra, batı kıyısını izleyerek Fort-Espérance yolunu tutmayı planlamıştı.

Morslar Koyu ile Washburn Koyu arasında yeni oluşan bu kıyı boyunda yapılan keşif esnasında hiçbir olay yaşanmadı. Akşam saat yedide Jasper Hobson seçtiği konaklama yerine varmıştı. Bu tarafta yine değişiklik söz konusuydu. Washburn Koyundan geriye kala kala ada kenarından oluşmuş uzun bir eğri çizgi kalmıştı. Eskiden burası kuzeyin son sınırıydı. Michel Burnu denilen yere kadar yedi mil boyunca hiç bozulmadan olduğu gibi uzanırdı. Adanın bu bölümü kırılma olayından hiç etkilenmemiş gibiydi. Çam ve kayın ağaçlarından oluşan kümeler biraz arka planda kalmıştı. Yılın bu döneminde, hepsi yapraklı ve yeşillikler içindeydi. Düz-

lükte zıplayıp duran çok sayıda kürk hayvanı da görülüyordu.

Bayan Paulina Barnett ile iki yol arkadaşı bu mıntıkada durdu. Bakış açısı kuzeyde sınırlıydı; güneyde ise ufkun yansını kucaklıyordu. Güneş öyle açık bir yay çiziyordu ki batıya doğru daha belirginleşen ışınları yerde yansıyarak kırılıyor, Washburn Koyu kıyılarına kadar gelmiyordu. Ama henüz karanlık basmamıştı, alacakaranlık bile değildi, zira ışık saçan yıldız kaybolmamıştı.

Çavuş Long çok ciddi bir ses tonuyla.

“Teğmenim,” dedi, “şu anda mucize eseri bir çan çınlasa neyi haber verirdi?”

Jasper Hobson:

“Akşam yemeği saatini,” karşılığını verdi. Madam sanırım, siz de benimle aynı kanıdasınız, değil mi?”

Gezgin kadın:

“Elbette,” dedi. “Sofra olmadığına göre yerlere otururuz. Şu yosunlardan oluşan halının üzerine. Biraz konforsuz, ama olsun Tanrı onları bizim için yere sermiş.”

Erzak çantası açıldı. Kuru et, Bayan Joliffe’in elinden kotarılmış tavşan etli börek, birkaç bisküvi akşam mönüsünü oluşturuyordu.

Bir çeyrek saat sonra, yemek bitince, Jasper Hobson adanın güneydoğu köşesine geri döndü. Bayan Paulina Barnett, dalları kırık, cılız bir çam ağacının altına yerleşti. Çavuş Long geceyi geçirmek için kampı hazırladı.

Teğmen Hobson adayı oluşturan buz parçasının yapısını incelemek istiyordu. Mümkünse, buzun taban biçimini anlayacaktı. Çökme sonucu meydana gelen küçük bir yamaçtan deniz seviyesine ka-

dar inmeye başladı. Orada, kıyı boyunu oluşturan dik kesintiyi gözlemleyebildi.

Bu noktada zemin denizden üç ayak boyu yukarıdaydı. Üst kısmı çok ince bir kum ve toprak tabakadan oluşuyordu. Arasına böcek kabukları karışmıştı. Alt kısım sıkışık buzdan ibaretti. Madeni kaplama gibi çok sertti ve bu haliyle ada üstündeki humusu taşıyordu.

Bu buzlu tabaka deniz seviyesini ancak bir ayak boyu aşılıyordu. Yeni oluşan bu parçanın üzerinde, buzlu alanı bölen jeolojik katmanlaşma açıkça görölüyordu. Yatay olukların art arda gelen buzlanmalar sonucunda meydana geldiği ve görelî olarak sakin sularca yaratıldığı anlaşılıyordu.

Bilindiği gibi, don olayı sınırların üst kısmında meydana gelir. Daha sonra, soğuk devam ederse yukarıdan aşağı doğru katılan tabaka kalınlaşır. Bu durum çarpıntısız, sakin sular için geçerlidir. Buna karşılık çarpıntılı, akışkan sularda buzlanma dipte oluşur ve sonra yüzeye çıkar.

Ancak Victoria Adasının tabanını oluşturan buz parçasının, Amerikan kıtasının kıyı boyunda sakin sularca meydana getirilmediği aşikârdı. Donma olayı üst kısmında oluşmuştu. Mantıksal olarak buzlanmanın çözülmesi alt kısmında gerçekleşecekti. Daha sıcak sulardan etkilenince buz parçasının kalınlığı azalacak, ada alçalarak deniz seviyesine inmeye başlayacaktı.

En büyük tehlike, işte buradaydı.

Az önce söylemiştik, Jasper Hobson adanın buzlu zeminini incelerken bunun deniz seviyesinden yaklaşık bir ayak boyu yukarıda olduğunu gözlemlemiştir. Dolayısıyla yüzer haldeki bir buzlu tabanın beşte dördünün sular altında kaldığı bilinir. Yani

Teğmen Hobson buz parçasının yapısını incelemek istiyordu.

buzlu alan ya da buzdağı bir ayak boyu su üzerindeyken dört ayak boyu suyun altındadır. Öte yandan köken ve oluşum biçimlerine göre, yüzer buzların özgül ağırlıkları değişkendir. Tatlı sudan oluşan buzlar, deniz suyundan oluşan buzlara oranla daha hafiftir. Deniz suyu buzları gözenekli ve saydamsızdır; güneş ışınlarından etkilenecek mavi ya da yeşil renklere bürünürler. Çıkıntılı yüzeyleri deniz sevi-

yesinin biraz üstüne çıkar. Belli olan bir şey vardı ki Victoria Adasının tabanı deniz suyundan oluşmuş bir buz parçasıydı. Bunu göz önüne alan Jasper Hobson, buz parçasının üzerini kaplayan bitkisel ve mineral tabakanın ağırlığını da hesaba katarak şu sonuca vardı: Buz parçasının deniz altındaki kalınlığı yaklaşık beş altı ayak olsa gerekti. Adada bulunan çeşitli engebelere gelince, bunlar zeminde oluşan tepeler ve tümseklerdi; doğal olarak adanın kumlu ve topraklı yüzeyini meydana getiriyorlardı. Sonuçta genel anlamda, başıboş ada beş ayak boyu sular altındaydı.

Bu gözlem Jasper Hobson'ı epeyce kaygılandırdı. Yalnızca beş ayak derinlik! Fakat buzlu alanın maruz kalacağı erime ve çözülme nedenleri bir yana, en basit bir darbe bile yüzeyinde kırılmaya neden olmayacak mıydı? Bir fırtına sonucu şiddetle kaba-
ran dalgalar onu dağıtıp parçalara ayıramaz mıydı? Ah! Kış ve soğuk bir gelse, termometredeki cıva bir donsa! Teğmen Hobson dört gözle o günleri bekliyordu. Yalnızca kutup bölgelerinin şiddetli soğuğu, kutup kışının koşulları adanın tabanını katılaştırıp kalınlaştırabilir, aynı zamanda karayla irtibat kurmasını sağlayabilirdi.

Teğmen Hobson mola yerine geri döndü. Çavuş Long geceleme ve yatma işiyle uğraşıyordu. Gezgin kadın ona da razı olurdu, ama çavuş geceyi yıldızların altında geçirmek niyetinde değildi. Jasper Hobson'a toprağın içinde buzdan bir ev kazmak niyetinde olduğunu söyledi. Üç kişiyi içinde barındıracak genişlikte kardan bir ev yapacak, böylece gece soğuşundan da korunmuş olacaktı.

"Eskimoların ülkesinde," dedi, "bir Eskimo gibi yaşamaktan daha akıllıca bir şey olamaz."

Jasper Hobson bu fikri onayladı, ama çavuşa buzlu toprağı çok derinliğine kazmamasını tavsiye etti. Zaten zemin beş ayak derinliğe iniyordu.

Çavuş Long işe başladı. Küçük baltayı ve kar bıçağını kullanarak çok geçmeden toprağı kazdı ve doğrudan buzlu kabuğa ulaşacak bir oyuk açtı. Yüzyıllardan bu yana, oyuğun üstünü örten toprak ve kum yığınının iyice genişletmeye çalıştı.

Yeraltı oyuğunu açmak için bir saat yeterli olmuştu. İçerisi aslında, buzlu duvarlardan oluşan bir mağaraydı. Sıcaklığı içinde tutmaya çok elverişli, gece birkaç saat barınmaya çok uygun bir yerdi.

Çavuş Long karınca gibi çalışırken, Teğmen Hobson kadın arkadaşının yanına gitmişti. Victoria Adasının fiziksel oluşumuna ilişkin gözlemlerini anlatıyordu. Bu araştırmanın kafasında uyandırdığı ciddi kaygıları açıklamaktan kaçınmadı. Buz parçası pek kalın değildi, teğmene göre bu durum yüzeydeki kırılmalardan ileri gelmiş olabilirdi, daha ileride kestirmesi olanaksız kopmalar olacak, sonuçta bunların önüne geçmek mümkün olmayacaktı. Özgül ağırlığının her an değişmesi sonucu, başıboş ada azar azar sulara gömülecek ya da adacıklara ayrılacak ve çok sayıda adacığın ömrü kısa sürecekti. Bu durumda Fort-Espérance sakinlerinin elden geldiği kadar acenteden uzaklaşmaması ve bir arada bulunması gerekiyordu. Böylece hep birlikte aynı yazgıyı paylaşabilirlerdi.

Jasper Hobson tam sözünü bitirirken ortalık çığlıklara boğuldu.

Bayan Paulina Barnett ve teğmen hemen ayağa fırladı. Her yana, ağaçlara, düzlüğe ve denize baktılar.

Kimse yoktu.

Bu arada çığlıklar yoğunlaşıyordu.

Jasper Hobson:

“Çavuş! Çavuş!” diye seslendi.

Peşinden gelen Bayan Paulina Barnett’le birlikte konaklama yerine doğru atıldı.

Kardan evin ağzına gelmişti ki Çavuş Long’u gördü. İki eliyle kavradığı bıçağı buzlu duvara saplanmıştı. Soğukkanlılığını koruyarak yüksek sesle bağırıyordu.

Çavuşun sadece başı ve kolları meydandaydı. Beline kadar suyun içine batmıştı. Kazıya devam ederken birden buzlu zemin çökmüştü,

Jasper Hobson:

“Sıkı durun!” demekle yetindi. Yere yatarak oyuğun kenarına uzandı.

Sonra çavuşa elini uzattı. Çavuş onun elini yakalayıp aşağıdan çıkmayı başardı.

Bayan Paulina Barnett:

“Aman Tanrım!” dedi. “Çavuş Long ne oldu size?”

İslanmış köpek gibi silkelenen Long:

“Madam,” dedi, “şu buzlu toprak ayağımın altından kaydı ve zoraki banyo yaptım.”

Jasper Hobson.

“Ama neden sözümü dinlemediniz?” diye sordu. “Neden çok derinliğine kazdınız?”

“Özür dilerim teğmenim. Oysa buzlu zemini ancak on beş parmak delmek zorunda kaldım. Siz de bakın isterseniz. Bıçağımı duvara saplamasaydım aptalca adanın altına gömülecektim. Çok uğursuz bir olay, öyle değil mi madam?”

Gezgin kadın elini zavallı adama uzatarak:

“Çok uğursuz yiğit çavuş!” cevabını verdi.

Çavuş Long’un söyledikleri doğrudu. Herhangi bir nedenden ötürü, kuşkusuz bir hava boşluğundan, buz bu noktada suyun üzerinde bir kemer oluş-

Jasper Hobson oyuğun kenarına kadar gidip elini uzattı.

turmuştu. Sonuçta çok kalın olmayan buzlu kemer, kar bıçağının sürtmesiyle daha incelmış, çavuşun ağırlığına dayanamayıp kırılmıştı.

Bu durum kuşkusuz hiç güven verici sayılmazdı. Sağlam bir zemine ayak basılıp basılamayacağı belli değildi. Ayak basılan yer her adımda çökebilirdi. Bu ince buz ve toprak tabakanın Okyanusun girdaplarına kapıldığını bir düşünün. Böyle bir şey en yürekli adamın bile tüylerini diken diken edebilirdi.

Bu arada Çavuş Long o zoraki banyonun ardından, kazı işine devam etmek istedi. Ama bu kez Bayan Paulina Barnett razı olmadı. Bir geceyi açık havada geçirmek ona dokunmazdı. Yakında bulunan ağaç kümesi kendisi ve arkadaşları için elverişli bir sığınak işlevi görebilirdi. Çavuş Long'un tekrar işe başlamasına karşı çıktı. Adamcağız boyun eğip itaat etmek zorunda kaldı.

Nitekim konaklama yeri kıyı boyundan yüz adım kadar geriye götürüldü. Üzerinde tek tük çam ve kayın ağaçlarının bulunduğu küçük bir tümsek seçildi. Akşam saat ona doğru, toplanan kuru dallarla çıtırdayan bir ateş yakıldı. O sırada güneş ufuk çizgisini sıyrarak geçiyordu. Ufkun altında ancak birkaç saat gözden kaybolacaktı.

Çavuş ateşin hararetinden yararlanıp ıslak bacaklarını kurutma fırsatı buldu. Alacakaranlık bastırana kadar Jasper Hobson'la görüştüler. Bayan Paulina Barnett ara sıra söze katılıyor, teğmenin karanlık düşüncelerini dağıtmaya çalışıyordu. Bütün kutup geceleri gibi yıldızlar içinde güzel bir geceydi. İnsan ruhunun huzura kavuşmasına çok elverişliydi. Çamların arasından rüzgâr mırıldanıyordu. Deniz kıyı boyunda uyukluyordu. Hafif köpüklü bir çalkantı suyun üstünde kabanyor, ada sahilinde sessiz sessiz kayboluyordu. Havada hiç kuş sesi, düzlükte hiç tavşan viyaklaması işitilmiyordu. Kuru çam dalları hafif hafif çıtırdayarak reçineli alevler çıkarıyordu. Belirli aralıklarla insan sesleri boşluğa karışıyor, gecenin sessizliğini bozuyordu.

Bayan Paulina Barnett:

"Okyanusun ortasında," dedi, "böyle sürükleneciğimize kim inanır! Gerçekten Mösyö Hobson,

ben de kendimi inandırmaya gayret ediyorum; sanki bu deniz olduğu yerde duruyormuş gibi. Gelgelelim dayanılmaz bir güçle bizi sürüklüyor!"

Jasper Hobson:

"Evet madam," cevabını verdi. "Eğer altımızdaki taşıtın sağlam olduğuna inansam, şu geminin karinasından er ya da geç yoksun kalmayacağından emin olsam, gövdesinin hiç yanılmayacağını, nihayet beni nereye götürdüğünü bir bilsem itiraf edeyim ki Okyanusta gitmekten zevk alırdım."

Gezgin kadın:

"Aslında Mösyö Hobson," diye devam etti, "bizimkinden daha hoş bir yolculuk olabilir mi? Bir yerden bir yere gittiğimizi bile hissetmiyoruz. Bizim ada kendisini sürükleyen akıntıyla birlikte aynı hızda gidiyor. Havada balonla uçan biri için aynı olay yaşanmaz mı? Üstelik yanında evi, bahçesi, parkı, hatta ülkesiyle birlikte yolculuk yapmak ne hoş! Bu, başıboş bir gemi, ama ben tabanı sağlam, suya batmayan, sahici bir adadan söz ediyorum. Öyle bir taşıt hayal ettiğinizi düşünün! Ne konforlu, ne harika bir yolculuk olurdu. Gemilerde kurulan bahçelerden söz ediliyor, öyle değil mi? Günün birinde, suda yüzen ve dünyanın bir ucundan öbür ucuna giden parklar niçin yapılmasın? Hem onlar çok büyük olduğundan denizin çalkantısından da etkilenmez. Fırtınalardan hiç çekinmezler. Hatta direklerine gerilen kocaman yelkenler onları götüremez mi? Sonra üzerinde yeşeren bitkiler yolcuları hayrete düşürür. Akıntıları iyi bilen becerikli kılavuzlar onu dilediği yere ulaştırır ve sonsuz bir bahardan yararlanabilir!"

Jasper Hobson kendini heyecana kaptıran Paulina Barnett'in hayallerine gülümsemekten kendini

alamadı. Yürekli kadın bunları öyle içtenlikle anlatıyordu ki gidişini hiç aksatmadan sürdüren şu Victoria Adasına benziyordu. Adanın her an eriyerek suların altında kalma tehlikesi olmasaydı, denizlerde şu acayip biçimiyle yolculuk yapmak tabii çok zevkli olurdu.

Gece geçti. Birkaç saat uyudular. Uyanınc, kahvaltı yapıldı, herkes kahvaltıyı enfes buldu. Hâlâ yanan dallar gece soğuktan uyuşan bacakları biraz canlandırdı.

Sabah saat altıda Bayan Paulina Barnett, Jasper Hobson ve Çavuş Long tekrar yola koyuldu.

Eski Barnett Limanı ile Michel Burnu arasında bulunan kıyı boyu, neredeyse dümdüz bir çizgi halinde güneyden kuzeye yöneliyordu. Yaklaşık on bir millik bir mesafeydi bu. Sahil hiçbir değişiklik göstermiyordu, sanki kınılma olayından hiç etkilenmemişti. Genellikle alçak, pek yılkavi olmayan bir deniz kenarıydı. Teğmenin emri üzerine Çavuş Long kıyı boyunun arka tarafına birkaç röper yerleştirdi; bu işaretler ileride meydana gelecek değişiklikleri belli edecekti.

Teğmen aynı akşam, Fort-Espérance'a katılmayı arzu ediyordu. Bayan Paulina Barnett de arkadaşlarını, dostlarını bir an önce görmek istiyordu. Zaten içinde bulundukları koşullarda, komutanın acentedeki yokluğunu pek fazla ertelemek doğru olmazdı.

Nitekim çarçabuk hareket ettiler, kestirmeden giderek eskiden doğu rüzgârlarına karşı Barnett Limanını koruyan küçük buruna öğle vakti ulaştılar.

Bu noktadan Fort-Espérance'a sekiz mil kadar bir mesafe kalmıştı. Akşam saat dört olmadan sekiz mil aşıldı ve keşifçilerin geri dönüşü Onbaşı Jolliffe'in hurra haykırılarıyla karşılandı.

V.

25 Temmuzdan 20 Ağustosa

Kaleye döner dönmez, Jasper Hobson'ın ilk işi Thomas Black'i sorgulamak oldu. Yirmi dört saatte bu yana hiçbir değişiklik olmamıştı. Fakat hemen yapılan bir gözlemin ardından adanın bir enlem derecesi alçaldığı anlaşıldı. Yani tümüyle batıya yönelerek güneye sürüklenmişti. Şimdi Glaces Burnunun yukarısında bulunuyordu. Batı Georgia'nın bu küçük burnu Amerikan kıtasına sekiz yüz mil mesafedeydi. Civar sularda, akıntının hızı Kutup Denizinin doğu kısmına oranla daha düşüktü. Gelgelelim ada hâlâ yer değiştiriyor ve Bering Boğazı tarafına gidiyordu. Bu durum Jasper Hobson'ın çok canını sıktı. Çünkü henüz 24 Temmuzu yaşıyorlardı. Bir ay daha böyle sürüklenirlerse, boğazdan geçerek Pasifik'in sıcak sularına gireceklerdi. Adaya gelince "bardaktaki şeker gibi" eriyecekti.

Bayan Paulina Barnett ada etrafında yaptıkları keşif gezisini Madge'e anlattı. Kırılan kısım üzerindeki üst üste katmanların durumunu, buzlu alanın suyun altında beş ayak derinliği olduğunu, Çavuş Long'un başından geçen olayı ve zoraki banyosunu, nihayet bütün bu nedenlerden ötürü buz parçasının kırılma ya da çökmesinin her an mümkün olabileceğini açıkladı.

Bu arada acente sakinleri kendilerini bütünüyle güvenlik içinde hissediyorlardı. Fort-Espérance'ın sular altında kalacağı, hayatlarının her an tehlikede olduğu bu yiğit insanların aklından bile geçmiyordu. Hepsi sağlıklıydı. Hava güzel, iklim elverişliydi. Herkesin keyfi yerindeydi. Bebek Michel herkese kendini hayran bırakıyordu. Kalenin surları içinde küçük adımlar atmaya başlamıştı. Çocuğun delisi olan Onbaşı Joliffe, ona şimdiden tüfek kullanmayı ve bir askerin eğitimi için gerekli olan ilk prensipleri öğretiyordu. Ah! Bayan Joliffe buna benzer bir çocuk verebilse onu, müthiş bir savaşçı yapacaktı! Gelgelelim Joliffe ailesinin çocukları olmuyordu. Onbaşı her gün Tanrı'ya yalvanyordu, ama en azından şimdiye kadar bu lütuf kendisinden esirgenmişti.

Askerlere gelince, hiçbiri boş kalmıyordu. Doğramacı Mac Nap ve adamları Petersen, Belcher, Garry, Pond, Hope tekne yapımında hummalı bir çalışma içindeydi. Uzun ve zorlu bir işti bu; aylarca sürebilirdi. Ancak tekne gelecek yaz, buzların çözülmesinden sonra kullanılacaktı. Oysa doğrudan acenteye ilgili işler savsaklanmadı. Sanki kalenin ömrü sınırsız bir zamana yayılacakmış gibi Jasper Hobson o işlerin yapılmasına göz yumuyordu. Durumdan habersiz olan adamlarını dayanıklı tutmaya çalışıyordu. Bu sorun Fort-Espérance "kurmayı" tarafından sık sık tartışıldı. Bayan Paulina Barnett ile Madge teğmenin bu konuya ilişkin fikirlerini paylaşmıyordu. Onlara göre arkadaşları gözüpek ve kararlı adamlardı, umutsuzluğa kapılacak tipler değildi. O insanlardan gizlemeye çalıştıkları tehlike öyle artacaktı ki tabii gelen darbe çok ağır olacaktı. Fakat Jasper Hobson durumun ciddiyetini

kabul etmesine rağmen o sırrı açıklamaya razı olmadı. Bu bakımdan Çavuş Long da onu destekledi. Ne de olsa, belki ikisi de haklıydı. Çünkü olaylar ve insanlar hakkında çok deneyimleri vardı.

Kalenim onarım ve savunmasına ilişkin çalışmalar devam etti. Surlar yeni kazıklarla güçlendirilip çeşitli yerlerinden yükseltildi ve kesin savunma amaçlı bir kuşatma siperi oluştu. Usta Mac Nap çok arzuladığı bir projeyi gerçekleştirmeye koyuldu.

Onbaşı Joliffe ona şimdiden tüfek kullanmayı öğretiyordu.

Teğmen de bu konuda onu onayladı. Gölün üzerinde çıkıntılı köşelere iki küçük gözcü kulesi inşa etti. Bu sivri kuleler bitince kale inşaatı tamamlandı. Onbaşı bekçileri uyandırmak için oraya gideceği anı aklından geçirip içini çekti. Gözcü kuleleri kaleye askeri bir çehre kazandırmıştı.

Surların işi tümüyle bitince, geçen kışın sertliklerini anımsayan Mac Nap, merkez konutun tam yanına ahşap bir hangar inşa etti. Konutun sağ tarafına yapılan bu hangarla kolayca irtibat sağlanacaktı. İçeriden açılan bir kapıyla dışarıda tehlikeye atılmadan hangara girilecekti. Böylece yakacak odun sürekli olarak tüketicilerin elinin altında olacaktı. Doğramacı sol tarafa, askerlerin lojmanı olarak kullanılacak geniş bir oda inşa etti. Böylece büyük salonda kullanılan büyük yataktan kurtulunmuş oldu. Büyük salon bundan böyle yalnızca yemeklere, kâğıt oyunlarına ve çalışmaya ayrıldı. Diğer özel odalar üç evli çift ve öteki askerlere tahsis edildi. Konutun arkasına, barutluğun yanına yapılan özel bir mağaza kürk deposu olarak kullanılacaktı. Böylece tavanarası boşaldı, çatı kirişleri ve kapaklar demir kancalarla takviye edildi; dolayısıyla her türlü saldırıya karşı güçlendirilmiş oldu.

Öte yandan Mac Nap'ın niyeti ahşap, küçük bir kilise inşa etmektir. Bu yapının taslağı acentenin bütününü kapsayan planlarda Jasper Hobson tarafından çizilmişti. Ancak yapımı bir dahaki yaz mevsimine ertelendi.

Eskiden olsa, Jasper Hobson bu işlere dört elle sarılır, büyük özen gösterirdi! Sağlam bir zemine inşa edilmiş olsaydı etrafında yükselen şu evlere, şu hangarlara, şu mağazalara ne büyük zevkle bakardı. Bathurst Burnunu surla çevirme tasarsının

da bir anlamı kalmamıştı; oysa bu tasanı Fort-Espérance'ın güvenliğini sağlayacaktı. Fort-Espérance! Şimdi bu isim kalbini daraltıyordu! Fort-Espérance bir daha geri dönmek üzere Amerikan kıtasını terk etmişti! Bundan böyle Fort Sans-Espoir (Umutsuz Kale) adını alsa daha iyi olurdu.

Evin tümünü kapsayan işler devam etti, kimse boş durmadı. Teknenin yapımı düzenli bir şekilde yürüyordu. Mac Nap'ın planlarına göre, otuz tonluk bir kapasitesi olacak ve bu kapasite yaz mevsiminde yirmi kadar yolcuyu birkaç yüz mil mesafeye taşımaya yetecekti. Bereket versin ki doğramacı eğri tahta parçaları buldu, bunlar teknenin iskeletinde kullanıldı ve çok geçmeden pruva ve kış bodoslama parçaları tekne omurgasına sabitleştirildi. Böylece tekne, Bathurst Burnunun ayağında kurulan şantiyeden görünmeye başladı.

Doğramacılar baltaları, testereleri, keserleri kullanırken, avcılar evcil hayvanların peşine düşmüşlerdi. Acente civarında bolca bulunan rengelikleri ve kutup tavşanlarını yakalıyorlardı. Zaten teğmen, Sabine ve Marbre'a pek fazla uzaklaşmamalarını tembih etmişti. Buna bahane olarak, işletmenin henüz tamamlanmadığını ve düşman tarafa kendi izlerini belli etmek istemediğini gösterdi. Aslında Jasper Hobson onları kuşkulandırmak istemiyordu. Yarımada üzerinde meydana gelen değişimleri fark edebilirlerdi.

Hatta bir gün, Marbre neden Morslar Koyuna hâlâ gitmediklerini sordu. Mors avlamanın zamanı geldiğini söyledi; üstelik bu hayvanların yağı mükemmel bir yakacak malzemesi oluşturuyordu. Jasper Hobson heyecanla itiraz etti:

“Yoo, hiç gereği yok Marbre!” karşılığını verdi.

Teğmen Hobson bir şeyi çok iyi biliyordu. Morslar Koyu iki yüz mil güneyde kalmıştı ve o hayvanların yerinde artık yeller esiyordu!

Yinelemekte yarar var, Jasper Hobson durumu umutsuz görmüyordu. Hatta hiç umutsuz görmüyordu; gerek Bayan Paulina Barnett’e gerekse Çavuş Long’a bu görüşünü açıklamıştı. Kış soğukları başlayana kadar adanın direneceğini kesin bir dille ileri sürüyordu. Dolayısıyla bu soğuklar buzlu tabakasını kalınlaştıracak ve ilerlemesini durduracaktı.

Gerçekten, keşif gezisinden sonra, Jasper Hobson yeni alanın ölçümünü çıkarmıştı. Adanın yüzölçümü 52 kilometrekareyi buluyordu. Bir kıyaslama yapmak gerekirse Victoria Adası, Sainte-Hélène Adasından hâlâ biraz daha büyüktü. Çevre uzunluğu Paris’le aşağı yukarı aynı sayılırdı. Parçalara bölerek düşünersek bu parçalar da hâlâ geniş bir alanı kapsıyor ve bir süre daha üzerinde oturulabilir durumu koruyordu.

Bir buzlu alanın bu denli bir yüzeyi kaplaması Bayan Paulina Barnett’i hayrete düşürmüştü. Teğmen Hobson onun hayretine karşılık, kutup denizcilerinin gözlemlerinin hiç de şaşırtıcı olmadığını belirtti. Kutup denizlerinde yolculuk yaparken Parry, Penny ve Franklin yüz mil uzunluğunda, elli mil genişliğinde buzlu alanlara pek sık rastlamışlardı. Hatta Kaptan Kellet onlardan birinin üzerine çıkarak gemisini terk etmişti. O buzlu alanın yüzölçümü en az otuz kilometrekareyi buluyormuş. Buna kıyasla Victoria Adası ne kadardı?

Daha ılık akıntılar tabanını eritmeye başlamadan önce, kış soğuklarına kadar dayanması mümkündü. Zira büyüklüğü yeterliydi. Jasper Hobson

bu bakımdan emindi; fakat şunu söylemek gerekir ki yine de umutsuzluğa düşüyordu. Onca çabalar boşa gitmiş, onca hayaller suya düşmüştü. Kaledeki güncel çalışmalara neden ilgisiz kaldığı şimdi daha iyi anlaşılabilirdi. Göz yummakla yetiniyordu, hepsi bu!

Bayan Paulina Barnett her şeyi güzellikle karşılıyordu. Sanki geleceğin yolları kendisine açılıyor-muşcasına arkadaşlarının çalışmalarına katılıyor, onları isteklendiriyordu. Nitekim büyük bir şevkle Bayan Joliffe'in ekim işleriyle uğraştığını gördükçe, öğütler vererek ona yardım ediyordu. Kaşıkotu ve kuzukulağı tohumları verimli ürün vermişti. Bu sonuç da onbaşının sayesinde gerçekleşmişti. Korkuluk işlevini ciddi ve kararlı bir manken gibi yerine getirmiş, tarladaki ürünü binlerce kuşun saldırısından kurtarmıştı.

Rengeyiklerinin evcilleştirilmesi tam anlamıyla başarıya ulaşmıştı. Dişi geyikler yavrulamış, hat-ta küçük Michel de o yavruların sütüne ortak olup geyik sütüyle beslenmişti. Sürünün toplam sayısı otuz kadar hayvanı buluyordu. Bu hayvanları Bathurst Burnunun otu bol alanlarına götürüp otlatıyorlardı. Öte yandan kışlık kuru ot toplanıyordu. Rengeyikleri kale insanlarına çok alışmıştı; zaten onları evcilleştirmek çok kolaydı. Kale surlarından hiç uzaklaşmıyorlar, odun taşımak için birkaç tanesi kızaklara koşuluyordu.

Acente dolaylarında dolaşan birkaç geyik tuza-ğa yakalandı. Bu tuzak kale yolu ile Barnett Lima-nı arasında kurulmuştu. Şunu hatırlatalım, aynı tuzak geçen yıl dev gibi bir ayının yakalanmasını sağlamıştı. Bu dönem rengelyikleri sık sık aynı tuzağa düştüler. Hayvanların eti tuzlanarak kurutul-

du, gelecekte besin ihtiyacı için konservesi yapıldı. Bu gevişgetirenlerden yirmi kadarı ele geçirilmişti. Yakında, kış başlayınca daha ılıman bölgelere gideceklerdi.

Fakat günün birinde toprağın bozulması sonucu tuzak kullanılmaz hale geldi. 5 Ağustosta avcı Marbre tuzağı gözden geçirmeye gitti, dönüşte Jasper Hobson'ın karşısına çıktı. Hayli tuhaf bir ses tonuyla:

"Tuzağa bakmaya gittim teğmenim," dedi.

Jasper Hobson:

"Ee, bugün herhalde çok sevindiniz Marbre," diye cevap verdi." Bir çift geyik yakaladınız galiba, öyle mi?"

Marbre sıkıla sıkıla.

"Hayır teğmenim... hayır... karşılığını verdi."

"Ne peki! Sizin tuzak dolu değil mi?"

"Hayır, zaten hayvanın biri içine düşmüş olsa kesinlikle boğulur."

Avcıya endişe dolu bir bakış atan teğmen:

"Boğulur mu!" diye bağırdı.

Komutanına sorgulayan gözlerle bakan Marbre cevap verdi:

"Evet teğmenim, çukur suyla dolu."

Bu olguya hiç aldırış etmezmiş gibi tavır takınan Jasper Hobson:

"Anlaşıldı," dedi, "bildiğiniz gibi o çukur buzu oyarak hazırlanmıştı. Bölme duvarlar, güneş ışınlarından etkilenip erimiştir., sonra..."

Marbre:

"Beni bağışlayın teğmenim, ama" dedi, "içerdeki su buzların erimesinden ileri gelmiş olamaz."

"Neden Marbre?"

Avcı ekledi:

“Çünkü buzdan ileri gelmiş olsa su tatlı olurdu. Fakat bizim çukura dolan su tuzlu!”

Kendine ne denli hâkim olmaya çalışsa da Jasper Hobson hafifçe sarardı ve hiçbir şey demedi.

Avcı devam etti:

“Suyun derinliğini anlamak için çukuru iskandil ettim. Çok şaşırdım, ama itiraf edeyim, dibini bulamadım.”

Onbaşı, tarladaki ürünü kuşların saldırısından kurtarmıştı.

Jasper Hobson telaşla cevap verdi:

“Marbre, elimizden ne gelir? Bunda şaşıracak bir şey yok. Toprakta meydana gelen bir yarık tuzakla deniz suyunu birleştirmiş! Bazen böyle şeyler olur... en katı arazide bile görülebilir! Yani merak etmeyin benim yiğit avcım. Tuzağı kullanmaktan şimdilik vazgeçin; kalenin etrafına tuzaklar kurmakla yetinin.”

Marbre selam vermek için elini alnına götürdü, topuklarının üstünde dönerek teğmenin yanından ayrıldı. Komutanına tuhaf bir bakış atmayı ihmal etmemiştir.

Jasper Hobson birkaç saniye düşünceli kaldı. Avcı Marbre’in verdiği haber son derece ciddiydi. Besbelli olan bir şey vardı ki daha ılık sularla temas ederek gitgide incelen çukurun dibi açılmıştı. Şimdi tuzağın dibini deniz suyu meydana getiriyordu.

Jasper Hobson gidip Çavuş Long’u gördü ve bu olayı açıkladı. Arkadaşlarına sezdirmeden ikisi birden kıyı boyuna, Bathurst Burnunun ayağına gitti. Çevreye işaretler ve röperler dikmişlerdi.

Birbirlerine danıştılar. Son yaptıkları gözleminden bu yana, yüzer adanın su seviyesi altı parmak inmişti!

Çavuş Long.

“Yavaş yavaş batıyoruz!” diye mınıldandı. “Buzlu alanın tabanı aşınıyor!”

Jasper Hobson bu lanetli zemine bir tekme atarak:

“Oh kış! Kış bir gelse!” diye bağırdı.

Ancak soğuk iklimin habercisi olan hiçbir belirti yoktu. Termometre ortalama elli dokuz derece fahrenheitin (sıfırın üstünde 15° santigrat) altına düşmüyordu. Birkaç saat süren gecelerde, tüpteki cıva ancak üç dört derece aşağı iniyordu.

Gelecek kış günlerinin hazırlıkları yoğun bir çabayla devam ediyor, hiçbir şey ihmal edilmiyordu. Gerçi Fort-Espérance'ın erzakı Kaptan Craventy'nin ekibi tarafından takviye edilmemişti, ama uzun kutup geceleri güvenlik içinde geçebilirdi. Yalnız her türlü malzemeyi tutumlu kullanmak zorundaydılar. İspirtolu içkilere gelince, zaten aşırı miktarda tüketilmemişti. Kolay kolay yeri doldurulamayacak bisküviden hâlâ hatırı sayılır bir stok mevcuttu. Fakat taze et ve konserve et aralıksız yenileniyordu. Et bol olduğundan bu yiyeceklerle bes-

Çavuş Long, "Yavaş yavaş batıyoruz,"
diye mırıldandı.

lenmek de sağlıklıydı. Bu yemeğe iskorbüt önleyici bitkiler de ekleniyordu. Dolayısıyla topluluk üyeleri tam anlamıyla sağlıklarını korumuş oluyorlardı.

Barnett Gölünün doğu kıyısını çevreleyen ormanda ağaç kesimi yapıldı, önemli miktarda odun istiflendi. Çam ve kayın ağaçları Mac Nap'ın balta darbeleriyle yere devrildi. Evcil geyikler bütün yakacak malzemesini kaleye taşıdı. Doğramacı bütün ormanı yerle bir etmemiş, ağaç kesimini düzenli biçimde gerçekleştirmişti. Bu adanın üzerinde hiç yakacak ihtiyacı olmayacağını düşünüyor olsa gerek; zira hâlâ onu bir yanmada gibi görüyordu. Gerçekten Michel Burnuna komşu olan bu arazi parçası bitki örtüsü bakımından zengindi.

Nitekim Mac Nap çoğu kez hayranlık duymaktan geri kalmıyor, Tanrı'nın bir lütfu olan bu araziyi keşfettiği için teğmenini kutluyordu. Ona göre yeni işletme başarıyla geliyecekti. Ahşap malzeme, av hayvanları, kürk hayvanları Kumpanya mağazalarını dolduracaktı! Balık avlamaya elverişli bir göl vardı, ondan elde edilen ürünler olağan ölçüyü aşıyordu! Hayvanların otlakları eksik değildi. Buna Onbaşı Joliffe adamlar için "çifte ücreti" ekledi! Şu Bathurst Burnu ayrıcalıklı bir toprak parçası değil miydi? Kutup kıtasında onun benzeri bir yer bulunabilir miydi? Ah! Elbette Teğmen Hobson'ın eli bereketliydi. Tanrı'ya şükretmek gerekiyordu, çünkü dünyada bir eşi bulunmayan bir toprak yaratmıştı!

Dünyada bir eşi bulunmayan! Namuslu Mac Nap! Böyle konuşurken teğmenin yüreğinde derin kaygılar uyandırdığını nereden bilsindi!

Doğaldır ki kışlık giyim hazırlıkları da ihmal edilmemişti. Bayan Paulina Barnett ve Madge, Bayan Raë ve Bayan Mac Nap canla başla çalışıyor-

du. Mutfak işleri biraz soluk alacak zaman bırakınca Bayan Joliffe de onlara katılıyordu. Gezgin kadın yakın zamanda kaleyi terk etmek zorunda kalacaklarını biliyordu. Amerikan kıtasına varmak için kış ortası, buzlar üzerinde uzun bir yol katedeceklerdi. Bu nedenle herkesin üşümeyecek şekilde sımsıkı giyinmesini arzu ediyordu. Upuzun kutup gecesinde dehşetli bir soğukla karşılaşacak, Victoria Adası kıyı boyunda hareketsiz kalana kadar günlerce bu olumsuz koşullara göğüs gerekeceklerdi. Aynı koşullarda yüzlerce mil mesafeyi aşmak için hem giysileri hem ayakkabıları gözden geçirmek gerekiyordu. Nitekim Bayan Paulina Barnett ve Madge giyim hazırlıklarına büyük özen gösterdiler. Tabii kürkler de her türlü biçimlerde kullanıldı. Zaten onları olduğu gibi kurtarmak mümkün değildi. Kürklerin iki tarafı da ısınma amaçlı olarak kullanışlı hale getirildi, dolayısıyla tüyleri vücudun hem içini hem de dışını koruyacaktı. Sonuçta askerler ve karıları, subaylar en pahalı kürkleri üstlerinde taşıyacaklardı. Oysa zengin lord eşleri ve Rus prensesleri o kürkleri bir görseler hepsinin gözü kalırdı! Kumpanya zenginliklerini kullanacaklarını öğrenince Bayan Raë, Bayan Mac Nap ve Bayan Joliffe kuşkusuz şaşırmışlardı. Ama teğmenin emri kesindi. Kaldı ki sansarlar, vizonlar, minksıçanları, kunduzlar, tilkiler ortalıkta kum gibi kaynaşıyordu. Bu bakımdan tüketilen kürklerin yerini doldurmak zor sayılmazdı. Tüfekleri kullanarak, yeni tuzaklar kurarak bu iş çözümlenirdi. Üstelik Madge kakım kürkünden nefis bir bebek giysisi dikmişti. Bayan Mac Nap bunu çocuğunun üzerinde görünce hayran kaldı.

Günler akıp gitti, ağustos ortaları geldi çattı. Hava hâlâ güzeldi, ara sıra puslanıyordu, ama güneş hemen o pusları dağıtıyordu.

Teğmen Hobson her gün durumu gözden geçiriyordu. Kaleden uzaklaşırken dikkat ediyor, güncel gözlemleri yaparken arkadaşlarını kuşkulandırmamaya özen gösteriyordu. Adanın çeşitli yerlerini dolaşıyordu. Şükür ola ki önemli bir değişiklik belirlemedi.

16 Ağustosta, Victoria Adası 167° 27' boylamında, 70° 49' enleminde bulunuyordu. Demek ki biraz daha güneye gitmiş, hiç kıyıya yaklaşmadan ve hiç sapmadan devam etmişti. Aynı yönde giderse, güneydoğuya doğru iki yüz milden çok mesafeyi aşacaktı.

Kıtadan kopmasından bu yana ya da daha doğrusu buzların son çözülmesinden beri, adanın kattığı mesafeye gelince, bunun batıya doğru bin yüz mil veya bin iki yüz mil olduğu söylenebilirdi.

Gelgelelim uçsuz bucaksız denize oranla bu mesafeler neyi ifade edebilirdi? Akıntılara kapılan gemilerin binlerce mil sürüklendiği görülmemiş miydi? İngiliz gemisi *Resolute*, Amerikan yelkenlisi *Advance*, nihayet Fox kış koşulları onları durdurana kadar buzların arasında sürüklenmemişler miydi?

VI. On Gün Fırtına

17 ve 20 Ağustos arası, hava sürekli olarak güzel, sıcaklık hayli yüksekti. Ufuktaki puslar bulutlara dönüşmemişti. Çok soğuk bir bölgede havanın böyle istikrarlı kalması sık görülür bir şey değildi. Yalnız unutulmasın, bu iklim koşulları Teğmen Hobson'ın hiç hoşuna gitmiyordu.

Ancak 21 Ağustosta, barometre havanın değişeceğini gösterdi. Cıva sütunu aniden birkaç derece düştü. Bununla birlikte ertesi gün yükseldi, tekrar düştü, yalnız ayın 23'ünden itibaren sürekli düşüşünü sürdürdü.

Gerçekten 24 Ağustosta, havada yavaş yavaş çoğalan bulutlar dağılacığına yığılmaya başladı. Güneş tümüyle bulutların içinde kayboldu, dolayısıyla Teğmen Hobson gözlem yapamadı. Ertesi gün, rüzgâr kuzeybatıya geçti, sert sert esmeye başladı, ara sıra duraklayınca şiddetli yağmur boşaldı. Bu arada sıcaklıkta hissedilir bir değişiklik başgöstermedi ve termometre elli dört derece fahrenheitta (sıfırın üstünde 12° santigrat) tutundu.

Ne mutlu ki o tarihte bütün çalışmalar tamamlanmıştı. Mac Nap teknenin iskeletini bitirmiş, borda kaplamaları ile kaburganın ıskarmozu yerine takılmıştı. Hatta evcil hayvanların avlanması da ertelenebilirdi. Bunun hiçbir sakıncası yoktu,

stokları yeterliydi. Öte yandan hava iyice kötüleşti, rüzgâr hızını artırıp şiddetlendi, yağış ve puslar yoğunlaştı. Öyle ki bu durumda, kalenin içine çekilmek zorunda kaldılar.

27 Ağustos sabahı, fırtınanın anbean ortalığı kasıp kavurduğunu gören Bayan Paulina Barnett:

“Şu kargaşaya ne diyorsunuz Mösyö Hobson?” diye sordu. “Bizim işimize yaramaz mı?”

Teğmen Hobson cevap verdi:

“Bir şey diyemem madam, ama bizim açımızdan iyi gidiyor. Bu durumda güneş sürekli olarak deniz suyunu ısıtıyor. Üstelik rüzgâr kuzeybatıya geçti, hem çok kuvvetli; bizim ada, ağırlığına rağmen onun etkisine kapılmaktan kurtulamaz. Amerikan kıtasına yaklaşırsa şaşmam doğrusu!”

Çavuş Long:

“Aksi gibi her gün ölçüm yapamıyoruz,” dedi. “Hava sisler içinde, ne güneş, ne ay ne de yıldızlar görünüyor! Gelin de bu koşullarda kerteriz alın!”

Bayan Paulina Barnett:

“Merak etmeyin Çavuş Long,” dedi. “Kara görünürse onu belirlemesini biliriz. Hangisi olursa olsun, hoş geldin diyeceğiz. Ama zorunlu olarak ya Rus Amerikası’nın bir parçası ya da Batı Georgia’nın bir yeri olacak.”

Jasper Hobson:

“Gerçekten, öyle olmasını dileyelim,” diye ekledi. “Çünkü aksi gibi Kutup Denizinin bu tarafında, üstüne çıkılacak ne ada ne de adacık var! Kaya bile yok!”

Bayan Paulina Barnett:

“Madem öyle,” dedi, “altımızdaki taşıt bizi Asya kıyısına götüremez mi? Neden olmasın? Akıntılarının etkisiyle Bering Boğazından geçer, Tchouktchis ülkesiyle kaynaşır!”

Teğmen Hobson.

“Yo hayır madam,” dedi, “bizim buz parçası birazdan Kamçatka akıntısına kapılacak ve hızla kuzeydoğuya yönelecek, bu da hiç hoş olmayacak tabii. Kuzeybatıdan gelen rüzgârın itişiyile Rus Amerikası’nın kıyılarına yaklaşmamız daha büyük olasılık!”

Gezgin kadın:

“İzlemek lazım Mösyö Hobson,” dedi. “Ve mümkün olduğu kadar yönümüzü belirlememiz gerekiyor.”

Jasper Hobson:

“İzliyoruz madam,” karşılığını verdi. “Ne var ki yoğun sis görüş açımızı daraltıyor. Üstelik karaya fırlatılırsak çarpışma şiddetli olacak ve kaçınılmaz olarak etkileneceğiz. Umut edelim de o sırada ada parçalara ayrılmasın! Çok büyük tehlike! O da başımıza gelirse o zaman düşünürüz. Şimdilik yapılacak bir şey yok.”

Anlaşılaçağı gibi böyle şeyler büyük salonda konuşulmuyordu. Çünkü çalışma saatlerinde kadınlar ve erkekler çoğunlukla orada bulunuyordu. Bayan Paulina Barnett bu konuları özel odasında görüşürdü. Bu odanın penceresi kale içinin ön tarafına bakıyordu. Yetersiz bir gün ışığı donuk camların arasından güçlkle içeri sızıyordu. Dışarıda, şiddetli fırtına ortalığı kasıp kavuruyordu. Bereket versin, Bathurst Burnu kuzeydoğudan gelen sert rüzgâra karşı konutu koruyordu. Yüksek burnun tepesinden kalkan kum ve toprak çatının üzerine düşüyor, dolu taneleri gibi çıtırtılar çıkanyordu. Mac Nap kalenin bacalarından ve özellikle mutfak bacasından endişe ediyordu. Mutfak bacasının işlevini devamlı yerine getirmesi şarttı. Kabaran de-

nizin kıyıya çarpan dalgaları müthiş gürültü çıkarıyor, bu sesler rüzgârın uğultularına karışıyordu. Fırtına kasırgaya dönüşüyordu.

Şiddetli fırtınaya rağmen 28 Ağustos günü, Jasper Hobson mutlaka Bathurst Burnuna çıkmak istedi. Deniz ve havanın durumunu gözlemlemek niyetindeydi. Hiç dışarıya çıkmayacakmış gibi giysiler giydi ve dışarıda maceraya atıldı.

Teğmen Hobson iç avluyu aştıktan sonra fazla zorlanmadan burnun ayağına vardı. Uçuşan kum ve toprak etrafı görmesini engelliyordu. Fakat en azından kalın kayalığı siper aldı, böylece rüzgârla doğrudan boğuşmaktan kurtuldu.

Jasper Hobson için işin en zor yanı, dev yığının kenarlarından çıkmaktı. Kenarlar adeta yontulmuş gibi kaygandı. Ot köklerine tutunarak bunu da başardı. Sonuçta burnun tepesine ulaştı. Burada fırtına öyle şiddetliydi ki ne yere oturabildi ne de ayakta durabildi. Yüzükoyun uzanmak zorunda kaldı, çalılıklara sarıldı, böylece bir tek başının üst kısmı sert rüzgâra maruz kalıyordu.

Jasper Hobson tepesinden geçen pusların arasından uzaklara baktı. Okyanus ve gökyüzünün durumu gerçekten dehşet vericiydi. Burnun yanımil ötesinde birbirine girmişlerdi. Jasper Hobson başının üstünden geçen alçak bulutları görüyordu. Bunlar ürkütücü bir hızla darmadağın oluyor, tam tepede birikiyorlardı. Havada kısa aralıklarla büyük bir dinginlik oluşuyor, öfkeli dalgaların çıkardığı gürültüden başka ses işitilmiyordu. Sonra eşi az bulunur bir çılgınlığa kapılan fırtına tekrar başlıyordu. Teğmen Hobson yüksek burnun tabanından sarsıldığını hissediyordu.

Gerçek bir kasırgaydı bu, göğün en kötü noktasına yerleşmişti. Kuzeydoğu rüzgânı daha uzun sürebilir, daha uzun süre havayı altüst edebilirdi. Fakat Jasper Hobson bu durumdan hiç şikâyetçi değildi. Başka koşullar olsa, böylesi bir fırtınadan ve onun yıkım doğuran etkilerinden nefret ederdi, ama şu anda seviniyordu! Ada dayanabilirse –ve bundan umut edilebilirdi–, kaçınılmaz olarak güneybatıya sürüklenecekti. Hem bu mümkündü, çünkü rüzgâr denizdeki akıntılardan daha kuvvetliydi. Kıta güneybatıda, kurtuluş oradaydı! Evet, kendisi, arkadaşları herkes kurtulacaktı; nasıl olursa olsun, kıyıya atılana kadar fırtınanın sürmesi gerekiyordu. Bir geminin kaybolacağı koşullarda başıboş ada kurtulacaktı.

Bir çeyrek saat boyunca Jasper Hobson, kasırganın kırbacını yiyerek böyle kalakaldı. Bir yandan deniz, diğer yandan yağmur suyundan ıslanmış, boğulmak üzere olan bir adamın enerjisiyle sımsıkı yere kapaklanmıştı. Fırtınanın ona sunacağı şans görmeye çalışıyordu. Tekrar aşağı indi, burnun kenarlarından kayarak kum girdabının arasından avluyu aştı ve eve döndü.

Jasper Hobson'ın arkadaşlarına yaptığı ilk uyarı, kasırganın henüz maksimum yoğunluk seviyesine çıkmadığını bildirmek oldu. Daha pek çok gün beklemek gerekecekti. Fakat teğmen bu düşüncesini tuhaf bir ses tonuyla açıkladı. Sanki güzel bir haber veriyordu. Acente sakinleri belirli bir şaşkınlıkla ona bakmaktan kendilerini alamadılar. Komutanları doğanın bu şiddetini adeta hoş karşılamış gibiydi.

Ayın 30'unda, Jasper Hobson şiddetli fırtınaya bir kez daha meydan okuyarak geri döndü. Ama bu kez Bathurst Burnunun tepesine değil de kıyı boyuna

Jasper Hobson, boğulmak üzere olan bir adamın enerjisiyle sımsıkı yere kapaklanmıştı.

çıktı. Orada, bu dik kıyının üzerinde, sahile vuran yüksek dalgaların ucunda bazı uzun otlar fark etti. Bunlar adanın bitki örtüsünden farklıydı.

Üstelik hâlâ taze otlardı! Uzun lifli deniz yosunlarıydı bunlar! Besbelli Amerikan kıtasından son günlerde sökülmüşlerdi. Şu halde kıta pek uzak sayılmazdı! Ada şimdiye dek akıntıyla sürükleniyordu; o akıntıya baskın çıkan kuzeydoğu rüzgân adayı itelemişti. Ah! Karanın yakın olduğunu müj-

deleyen şu başıboş otlan görmüş olsa Christophe Colomb bile bu denli sevinemezdi!

Jasper Hobson kaleye döndü. Yaptığı keşfi Bayan Paulina Barnett ve Çavuş Longla paylaştı. O anda az kalsın her şeyi arkadaşlarına itiraf edecekti. Onların kurtuluşuna o kadar emin olmuştu ki. Ama son bir gayretle kendini tuttu ve sessizliğini korudu.

Bu arada, o uzun içeri kapanma günlerinde, kale sakinleri yine yerinde duramıyorlardı. İçerde çalışarak zamanı değerlendiriyorlardı. Ara sıra avluda su olukları aıyorlardı. Maksat, evle mağazalar arasında biriken suyu boşaltmaktı. Mac Nap bir elinde çivi, bir elinde eki durmadan bir yerleri onarıyordu. Fırtınanın şiddetine kulak asmadan, bütün gün boyu herkes böyle çalışıyordu. Fakat gece bastırınca sanki kasırğanın şiddeti arttı. Uyumak olanaksızdı. şiddetli rüzgâr eve çarparak beklenmedik darbe sesleri çıkartıyordu. Bazen yüksek burunla kale arasında bir çeşit anafor meydana geliyordu. Bu, bir hortumdu, evi sallayan bir tornadoydu. O sırada tahtalar atırđıyor, kirişler yerlerinden ayrılacakmış gibi oluyordu. Bütün yapının parçalara bölünüp dağılmasından korkulabilirdi. İşte burada, art arda gelişen tehlikeler karşısında, doğramacı ve adamları her an tetikte beklemek zorundaydı. Jasper Hobson'a gelince, evin sağlamlığı onu pek ilgilendirmiyordu; onu asıl ilgilendiren şey üzerinde bulundukları zemindi. Fırtına yle şiddetleniyor, deniz öyle kuduruyordu ki buzlu alanın parçalanması mümkündü. Tabanı kemirilen, Okyanusun aralıksız darbelerini yiyen, kalınlığı gitgide incelen buz parçasının daha fazla dayanması olanaksız gibi görünüyordu. Buz parçasının üzerinde bulu-

nan insanlar denizin çalkantısını kuşkusuz hissetmiyorlardı Bu dev yığının ömrü uzadıkça, hiç olmazsa o tehlikeye maruz kalmayacaklardı. Sorun şurada başlıyordu: Karaya fırlatılana kadar acaba ada ayakta kalabilecek miydi? Sağlam bir karaya çarpmadan önce parçalara ayrılabilir miydi?

O ana kadar dayanması yine de kesindi. Jasper Hobson bu olayı Bayan Paulina Barnett'e açıkça anlattı. Gerçekten, eğer parçalara bölünüp dağılma daha önce meydana gelseydi, eğer buzlu alan daha küçük buz parçalarına ayrılseydi, eğer ada çok sayıda adacıklara bölünseydi Fort-Espérance sakinleri bunu hemen fark edeceklerdi. Zira onları taşıyan ada parçası denizin durumuna kayıtsız kalmayacak, deniz çalkantısından etkilenecekti. Bir aşağı bir yukarı inip kalkacak, yalpa vuracaktı. Üzerinde bulunanlar, aynı bir gemi güvertesindeki yolcular gibi deniz tarafından sallanacaklardı. Ama durum böyle değildi. Teğmen Hobson güncel gözlemlerini yaparken adanın ne sallandığını ne de yalpaladığını hissetmişti. Olduğu gibi duruyordu. Sanki Amerikan kıtasından hiç kopmamış gibiydi.

Gelgelelim kırılıp dağılması her an mümkündü.

Jasper Hobson'ın en çok kafasını kurcalayan şey, akıntıya kapılan ve kuzeydoğu rüzgârı tarafından itilen Victoria Adasının karaya yaklaşıp yaklaşmadığını anlamaktı. Gerçekten her şey bu şansa bağlıydı. Ama bilindiği gibi, güneşsiz, yıldızsız ve ay ışığından yoksun gözlem araçları hiçbir işe yaramıyordu. Bu nedenle adanın güncel konumu belirlenemiyordu. Karaya yaklaşıtlarsa, bu durum ancak kara görününce anlaşılacaktı. O zaman Jasper Hobson tam zamanında farkına varacak –en azından bir çarpışma sonucu–, adanın güneyde bir

yere geldiğini anlayacaktı. Gerçekten adanın yönü hiç değişmemişti. Bathurst Burnunun ucu hâlâ kuzeye dönüktü, eskiden olduğu gibi Amerikan toprağının ön tarafta bulunan bir burnunu oluştuyordu. Eğer ada karaya sokulmuşsa güney tarafı yanaşacak, o kısmı da Michel Burnu ile eskiden Morslar Koyunun bulunduğu dilim olacaktı. Kısaca, birleşme eski dar dilimin bulunduğu yerden gerçekleşecekti. Yani o tarafta, ne olup bittiğini anlamak önem kazanıyordu.

Fırtına ne denli ürkütücü olsa da Teğmen Hobson, Michel Burnunu görmeye karar verdi. Ancak bu keşfi arkadaşlarından habersiz yapacak, araştırmanın gerçek nedenini belli etmeyecekti. Yalnız Çavuş Long'u beraberinde götürmeliydi. Bu sırada kasırga gemi azıya almıştı.

O gün, 31 Ağustosta, her türlü olasılığa hazırlıklı olmak amacıyla Jasper Hobson çavuşu çağırttı. Çavuş teğmeni odasında buldu.

“Çavuş Long,” dedi, “Victoria Adasının konumunu hiç gecikmeden belirlemek zorundayız. Ya da en azından şu rüzgârın beklediğim gibi onu Amerikan kıtasına yaklaştırp yaklaştırmadığını bilmeliyiz.”

Çavuş:

“Kanımca, gerçekten bu gerekli,” cevabını verdi. “Bir an evvel öğrensek iyi olur.”

Jasper Hobson:

“O zaman, adanın güneyine gitmek zorundayız,” diye ekledi.

“Ben hazırım teğmenim.”

“Biliyorum Çavuş Long, bir görevi yerine getirmeye daima hazırsınız. Ama tek başına gitmeyeceksiniz. İki kişi gitmemiz daha doğru. Bir kara görüldüğü takdirde hemen arkadaşlarımıza bildir-

memiz lazım. Sonra benim bizzat görmem gerekiyor... birlikte gideceğiz."

"Ne zaman isterseniz teğmenim; uygun görürseniz şu anda bile gideriz."

"Bu akşam, saat dokuzda yola çıkarız; herkes yattıktan sonra..."

Çavuş Long cevap verdi:

"Aslında pek çok kişi bizimle gelmek ister, ama hangi amaçla acenteden uzaklaştığımızı bilmemeleri gerekir."

Jasper Hobson:

"Tabii bilmemeleri lazım," dedi, "sonuna kadar bilmeseler iyi olur. Endişeye kapılmamaları için bu korkunç durumu elimden geldiği kadar gizlemeliyim."

"Anlaşıldı teğmenim."

"Yanınıza kav ve çakmak alın; gerekirse sinyal vereceğiz. Sözgelimi, güneyde kara görünürse."

"Olur."

"Araştırma zorlu olacak çavuş."

"Zorlu olsun, önemi yok. Teğmenim, peki gezgin kadın?"

Jasper Hobson karşılık verdi:

"Duymasa iyi olur. Çünkü gelmeye kalkar."

Çavuş:

"Öyle bir şey olanaksız!" dedi. "Bir kadın bu korkunç fırtınayla başa çıkamaz! Görüyorsunuz ya, gittikçe şiddetleniyor!"

Gerçekten ev kasırganının şiddetinden sallanıyordu. Onu temellerinden sökebilirdi.

Jasper Hobson:

"Yo olmaz!" dedi. "O yiğit kadın yapamaz, bizimle gelmemeli. Ama iyice düşünüp taşınıp onu bilgilendirmemiz daha doğru olur. Yolda başımıza bir felaket gelirse bunun için hazırlıklı olsun..."

Çavuş Long:

“Tabii teğmenim, doğru söylüyorsunuz, karşılığını verdi. Ondan hiçbir şeyi gizlememek lazım, – geriye dönemediğimiz takdirde...”

“Neyse, saat dokuzda çavuş.”

“Saat dokuzda!”

Çavuş Long, asker selamı verdikten sonra teğmenin yanından ayrıldı.

Birkaç dakika sonra Jasper Hobson, Bayan Paulina Barnett’le görüşüyor, keşif planını anlatıyordu. Tahmin ettiği gibi yürekli kadın beraber gitmek için ısrar etti. Çılgın fırtınaya o da göğüs germek istiyordu. Teğmen böylesi koşullarda, bir keşfe girişmenin tehlikelerinden söz etti. Onu caydırmaya hiç çalışmadı, ama kendisinin yokluğunda Bayan Paulina Barnett’in kaleye son derece gerekli olduğunu ve huzurun korunması bakımından kendisine güvendiğini söylemekle yetindi. Bir felaket başgösterdiği takdirde yiğit kadının kendisinin yerini dolduracağından emindi.

Bayan Paulina Barnett durumu anladı ve bir daha üstelemedi. Bununla beraber Jasper Hobson’ın ihtiyatsızca davranıp tehlikeye atılmamasını rica etti, acentenin şefi olduğunu hatırlattı, herkesin kurtuluşu için hayatta kalması gerektiğini belirtti. Teğmen durumun bilincinde olduğunu ve ihtiyatlı davranacağını vaat etti. Fakat adanın güney tarafında hiç gecikmeden gözlem yapılması gerekiyordu; bunu da yapacağını söyledi. Ertesi gün Bayan Paulina Barnett, arkadaşlarına çavuş ve teğmenin kış başlamadan önce son bir keşif yapmak niyetinde olduklarını, bu nedenle yola çıktıklarını bildirdi.

VII. Bir Işık ve Bir Çıglık

Teğmen ve Çavuş Long, akşamı Fort-Espérance'ın büyük salonunda geçirdi. Yatma saatine kadar beklediler. Gökbilimci dışında herkes salonda toplanmıştı. Adamcağız sımsıkı odasına kapanıyor,

Teğmen, ihtiyatlı davranacağına söz verdi.

hiç ortalığa çıkmıyordu. Herkes çeşitli işlerle uğraşıyordu. Kimisi silahların bakımını yapıyor, ötekiler aletlerini onarıp gözden geçiriyordu. Bayanlar Mac Nap, Raë ve Joliffe dikiş dikiyor, iyi yürekli Madge de onlara katılıyordu. O sırada Bayan Paulina Barnett yüksek sesle kitap okuyordu. Bu yüksek ses, kâh evin duvarlarına bir koç gibi tos darbeleri indiren şiddetli rüzgâr nedeniyle kâh bebeğin viyaklamalarıyla ara sıra kesiliyordu. Onbaşı çocuğu eğlendirmekle yükümlüydü; bu işi üzerine almıştı. Binicilik oynuyorlardı, ama dizleri tutmamaya başlamıştı. Binicisini masanın üzerine bırakmak zorunda kaldı. Çocuk kendi keyfince oynayıp durdu, nihayet uykusu gelince sessizleşti.

Saat sekizde her zaman olduğu gibi dualar okundu. Sonra ışıklar söndürüldü. Çok geçmeden herkes odasına çekildi. İnsanlar uykularına dalar dalmaz Teğmen Hobson ve Çavuş Long, gürültü çıkarmadan boş salondan çıktılar ve koridora geçtiler. Orada Bayan Paulina Barnett'le karşılaştılar; son kez onlarla vedalaşmak istemişti.

Teğmene:

“Yarın görüşmek üzere,” dedi.

Jasper Hobson:

“Yarın madam, yarın,” diye karşılık verdi.

“Evet... yarın... aksilik olmazsa...”

“Ya geç kalırsanız?...”

Teğmen:

“Sabredip bekleyin,” dedi. “Karanlık gecede güneş ufkunu araştıracağım. O sırada bir ateş görebiliriz. Sözgelimi Georgia kıyılarına yaklaşmış olabiliriz. Daha sonra, gün ışığında bulunduğumuz mevki hakkında bir sonuca varabilirim. Geceyarısından önce Michel Burnuna varabilirsek kesinlikle yarın

akşam geri dönmüş oluruz. Onun için sabredin madam ve boş yere gitmediğimizden emin olun.”

Gezgin kadın:

“Ama ya yarın geri dönmezseniz? Ondan sonraki iki gün?...” diye sordu.

Jasper Hobson kısaca:

“O zaman, artık geri dönemeyiz!” dedi.

Bunun üzerine kapı açıldı. Teğmen Hobson ve arkadaşının ardından Bayan Paulina Barnett kapıyı tekrar kapadı. Sonra endişe içinde düşünceli düşünceli odasına döndü. Madge orada kendisini bekliyordu.

Jasper Hobson ve Çavuş Long iç avluyu geçti. Fırtınanın çıkardığı anafor az kalsın onları yere devirecekti. Birbirlerine destek oldular, demir bastonlarına yaslandılar, dış kapıyı aşarak gölün doğu kıyısındaki tepelere doğru ilerlediler.

Alacakaranlığın donuk ışığı etrafa yayılmıştı. Dünden beri yeni doğan ay ufuk üstünde görünmüyordu. Ortalıkta karanlık bir gece hüküm sürüyordu. Fakat bu karanlık en fazla birkaç saat devam edecekti. Şu anda bile her yer gözle yeterli ölçüde seçilebiliyordu.

Nasıl rüzgâr, nasıl yağmur! Teğmen Hobson ve arkadaşının ayaklarında su geçmez çizmeler vardı. Yağmur geçirmez muşambayla kaplı mantolar giymişlerdi. Bunları bellerine sımsıkı sarmışlardı. Mantoların kukuletası başlarını tümüyle örtüyordu. Böyle korunmuş halde hızlı hızlı yürüdüler, zira sırtlarından vuran rüzgâr aşırı bir kuvvetle onları iteliyor, gitgide artarak istemedikleri kadar bir çabuklukla yürütüyordu. Aralarında konuşmaya gelince bunu denemediler bile. Fırtınanın çıkardığı gürültüden sağırlaşmışlar, kasırganın şiddetinden

nefesleri tıkanmıştı. Bu durumda birbirlerini işite-
mezlerdi.

Jasper Hobson'ın niyeti kıyı boyunu izlemek de-
ğildi. Engebeli arazi gereksiz yere yolunu uzatabi-
lirdi. Kaldı ki kasırganın doğrudan darbelerine ma-
ruz kalacaktı. Sonuçta kıyı boyunca rüzgârın hızını
kesecek hiçbir engel yoktu. Bathurst Burnundan
Michel Burnuna kadar mümkün merteye doğrudan
gitmeyi düşünüyordu. Bu bakımdan yönünü gös-
terecek bir pusulayı cebinde taşımayı ihmal etme-
mişti. Bu şekilde hedefine varmak için olsa olsa on
on bir mil katedecekti. Alacakaranlık bitene doğru
yolculuğunun sonuna varacağını kestiriyordu. O
sırada alacakaranlık iki saat kadar silinecek ortalığı
gecenin karanlığına bırakacaktı.

Jasper Hobson ve çavuş bastonlarına dayanarak
hızlı hızlı ilerliyorlardı. Sert rüzgârın altında iki bük-
lüm olmuşlar, sırtları kamburlaşmış, başları omuz-
larına gömülmüştü. Göl tarafına yaklaşıp kıyıdan
uzaklaştıkça, rüzgârın kamçısını doğrudan yemiyor,
çok ıstırap çekmiyorlardı. Etrafta dizilen tepeler ve
ağaçlar az da olsa siper oluyordu. Ağaç dallarının
arasından şiddetle esen rüzgâr ısıklık çalıyordu. Ağaç-
ları kökünden koparıncasına esmesine rağmen ne
de olsa hızı kesiliyordu. Yağmur da bu sayede dağı-
lıp tuz buz oluyordu. Nitekim dört mil kadar ilerle-
yen iki keşifçi korktukları kadar etkilenmemişti.

Böyle devam ederek ağaç kümelerinin güney
ucuna vardılar. Tepeler burada bitiyor, arazi yas-
sılaşıyordu. Ortalıkta ne ağaç dalları ne de her-
hangi bir tümsek kalmıştı. Denizden gelen rüzgâr
her şeyi silip süpürüyordu. Bir an durdular. Michel
Burnuna varmaları için daha altı mil ilerlemeleri
gerekiyordu.

Teğmen Hobson çavuşun kulağına doğru bağırdı:
“Durum çatallaşıyor!”

Çavuş karşılık verdi:

“Evet, rüzgâr ve yağmur elbirliğiyle bizi kırbaç-
lıyor.”

Jasper Hobson:

“Korkarım, ara sıra işin içine dolu da karşılıyor,”
diye ekledi.

Çavuş Long filozofik bir sözle:

“Ne de olsa mitralyöz ateşi kadar ölümcül de-
ğil!” dedi. “Teğmenim mitralyöz ateşini siz de ben
de gördük. Bize vız gelir, haydi ileri!”

“Haydi ileri mert askerim!”

Şu anda saat ondu. Alacakaranlığın son ışıkları
tükenmek üzereydi. Sisler arasında boğulacaklar
ya da rüzgâr ve yağmurla söndürülmüş gibi siline-
ceklerdi. Bu arada, çok yaygın belirli bir ışık, hâlâ
varlığını sürdürüyordu. Teğmen çakmağı çaktı,
onun alevini bir süre üzerinde gezdirerek pusula-
sına başvurdu. Sonra mantosuna sımsıkı sarılarak
ileri atıldı. Çavuş peşine takıldı. Artık hiçbir siperin
korumadığı bir düzlükte ilerlediler.

İlk anda ikisi de şiddetle yere fırlatıldılar, hemen
ayağa kalkarak sımsıkı sarıldı, ihtiyar adamlar gibi
iki büklüm olmuşlardı. Adımlarını çabuklaştırdılar.

Dehşetine rağmen fırtına muhteşemdi! Parça
parça puslar, su ve havayla dokunmuş sahici ku-
maş parçaları gibi birbirine giriyordu. Kum ve top-
rak kurşun yağmuru gibi uçuşuyor, tuzlu su dudak-
larına yapışıyordu. Teğmen Hobson ve arkadaşı
bunun deniz suyu olduğunu fark etti. En az iki üç
mil uzaktan toz halinde onlara kadar geliyordu.

Çok kısa, çok nadir anlarda, yatışan fırtına sı-
rasında duruyor, soluk alıyorlardı. Teğmen katet-

tikleri yolu değerlendirerek yönlerini gözden geçiriyor, tekrar yola koyuluyorlardı.

Gelgelelim fırtına geceyle birlikte hâlâ yoğunlaşıyordu. O iki eleman, su ve hava, sanki birbirine karışmıştı. Göğün alçak tabakalarında, o korkunç hortumlardan birini oluşturunuyorlardı. Öyle ki bu hortum yapılanı devirebilir, ormanları kökünden sökebilir, gemilere top güllesi gibi darbeler indirebilirdi. Gerçekten Okyanus yatağından yukarı doğru kabarmıştı, başıboş adayı adeta bütününüyle silip süpürecekti.

O sırada Jasper Hobson haklı olarak kendine soruyordu. Böyle bir felaketle karşı karşıya kalan buzlu alan hâlâ nasıl dayanabiliyordu? Deniz çalkantısından etkilenererek hâlâ nasıl parçalara ayrılmıyordu? Bu çalkantı çok güçlü olsa gerekti; teğmen uzaktan onun böğürmelerini işitiyordu. O anda birkaç adım önünde yürüyen Çavuş Long birden durdu. Sonra teğmene dönerek kesik kesik seslendi:

“Buradan değil!”

“Neden?”

“Deniz!...”

“Nasıl! Deniz mi! Güneybatı kıyısına henüz varmadık ki!”

“Bakın görün teğmenim.”

Gerçekten gölgelerin arasından geniş bir su uzamı görünüyordu. Şiddetli dalgalar teğmenin ayaklarını yalıyordu.

Jasper Hobson ikinci kez çakmağı yaktı, alevini pusulanın üzerinde gezdirdi.

“Hayır,” dedi, “deniz daha sol tarafta. Michel Burnunu bizden ayıran büyük ormanı henüz geçmedik.”

“Ama burası...”

Kasırgadan siper almak için arkadaşı gibi yere yatmak zorunda kalan Jasper Hobson:

“Burası adanın kınılma noktalarından biri,” cevabını verdi. “Veya adanın çok büyük bir parçası; çözülüp sürüklenmiş. Veya sadece basit bir kertik. Haydi bakalım yola!”

Jasper Hobson ve Çavuş Long ayağa kalktılar ve adanın içine doğru, sağ tarafa daldılar. Deniz kenarını izliyorlar, köpükler ayaklarını yalıyordu.

Çavuş Long, “Buradan değil!” diye seslendi.

Böyle on dakika kadar ilerlediler. Haklı olarak endişe ediyorlardı; adanın güney tarafıyla irtibatı yitirmiş olabilirlerdi. O sırada fırtına gürültülerine karışan dalgaların uğultusu durdu.

Teğmen Hobson çavuşun kulağına sokularak bağırdı:

“Bu, sadece bir kertik. İlerleyelim!”

Yine güneye doğru, aynı yönde devam ettiler. Ama o sırada yürekli adamlar korkunç bir tehlikeye göğüs gereceklerdi. Düşünceleriyle iletişim kurmadılar, ama ikisi de onun bilincindeydi. Gerçekten şu anda tehlikeye atıldıkları Victoria Adasının bu parçası, uzun bir alanı kapsayacak biçimde dilimlere ayrılmıştı. Dağılması an meselesiydi. Dalgaların saldırısına dayanamayan kertik onları akıntıyla sürükleyebilirdi! Ama duraksamadılar, karanlığa doğru atıldılar. Dönüşte aynı yolu bulup bulamayacaklarını bile birbirlerine sormamışlardı.

Teğmen Hobson öyle endişe dolu düşüncelere kapılmıştı ki! Bundan böyle adanın kış gelene kadar dayanabileceğini umut edebilir miydi? Kaçınılmaz sonun başlangıcı değil miydi bu? Şayet rüzgâr onu karaya fırlatmazsa yakında yok olmaya mahkûmdu; dağılarak eriyecekti. Ne ürkütücü bir akıbetti! Buzla alanda yaşayan zavallı insanların başka şansı kalıyor muydu?

Bu arada rüzgârın saldırısından hırpalanmış, bitkin düşmüşlerdi. Buna karşılık yılmayan iki adam görev bilincinden taviz vermemişti. Hâlâ ilerliyorlardı. Geniş ormanın kenarına vardılar. Burası Michel Burnuyla sınırdaştı. Şimdi en yakın kıyı boyuna varmak amacıyla burasını geçmek söz konusuydu. Nitekim Jasper Hobson ve Çavuş Long ormanın içine daldı. Koyu karanlığın içinde, çamla-

rın ve kayın ağaçlarının arasında rüzgârın çıkardığı gürültüyü dinleye dinleye yürüdüler. Etraflarında her şey çatırdıyordu. Kırılan dallar onları kamçılıyor, devrilen bir ağacın altında her an ezilme riski taşıyorlardı. Kırık ağaç köklerine takılıyor, karanlık yüzünden bu engelleri fark edemiyorlardı. Ne var ki rasgele yürümüyorlardı; denizden gelen uğultular onlara rehberlik ediyordu. Kocaman dalgaların devrile devrile sahile vuruşunu işitiyorlardı. Çatlar-ken dehşet verici bir gürültü çıkıyorlardı. Hatta birçok kez, doğal olarak incelen zeminin dalgaların darbesinden sarsıldığını hissettiler. Yolu şaşırma-mak için el ele tutuşarak, birbirine destek olarak, içlerinden biri ağaç köklerine takılıp düştüğü za-man onu yerden kaldırarak ormanın karşısındaki boşluğa vardılar.

Tam o sırada kuvvetli bir rüzgâr anaforu onları birbirinden ayırdı. İkisi de bir o yana, bir bu yana savrulup yere fırlatıldı.

Jasper Hobson vargücüyle haykırdı:

“Çavuş! Çavuş! Neredesin?”

Çavuş Long yüksek sesle:

“Buradayım teğmenim!” dedi.

Yerde sürünerek buluşmaya çabaladılar. Ama sanki güçlü bir el onları yere mıhlamıştı. Nihayet bin bir türlü gayretle yan yana gelmeyi başardılar ve beklenmedik bir ayrılık ihtimaline karşı kemerlerini birbirine bağladılar. Sonra yerde sürüne sürüne ilerlediler. Niyetleri çam ağaçlarının egemen olduğu hafif bir tümsek bulmaktı. Sonunda buldular; biraz korunaklı bir yerdi. Bir oyuk kazarak içine büzüldüler. Kırık dökük bir halde dermansız kalmışlardı!

Akşam, saat on bir buçuktu.

Jasper Hobson var gücüyle haykırdı:
"Çavuş! Neredesin?"

Jasper Hobson ve arkadaşı ağızlarını bıçak açmadan dakikalarca öyle kaldı. Gözleri yarı aralıktı, artık kımıldayamıyorlardı. Durgunlaşmışlardı, dayanılmaz bir uyku bastırıyordu. O sırada kasırga tepelerindeki çamları sarsıyor, çamlar bir iskeletin kemikleri gibi çatırdıyordu. Buna rağmen uyumamak için direndiler. Çavuşun matarasından birkaç yudum şarap içtiler. İçki tekrar onları canlandırmıştı.

Teğmen Hobson:

“Yeter ki şu ağaçlar köklerinden sökülmesin,” dedi.

Kumun üzerine yaslanıp gerinen çavuş:

“Dua edelim de bizim oyuk onlarla birlikte gitmesin!” diye ekledi.

Jasper Hobson:

“Yani mademki buradayız,” dedi, “mademki Michel Burnundan birkaç adım gerideyiz, mademki keşif amacıyla geldik, devam edelim! Beni dinleyin Çavuş Long, içimde bir his var, karadan pek uzak değilmişiz gibi geliyor bana. Ama sadece bir önsezi!”

Teğmenle arkadaşı bulundukları yerden güney ufkunun üçte ikisini görebiliyorlardı. Tabii ufuk görülebilir hale geldiği zaman. Şu anda koyu karanlık hüküm sürüyordu. Yeter ki bir ışık görülsün. Kıyı hakkında fikir edinebilmek için gün ışığını beklemek zorunda kalacaklarını anladılar. Bu durumda kasırganın kendilerini güneyde nereye sürüklediğini keşfedeceklerdi.

Nitekim –teğmen bunu daha önce Bayan Paulina Barnett’e söylemişti–, Nouvelle-Georgie adı verilen Kuzey Amerika’nın bu tarafında balık avlanılan yerler sıkça mevcuttu. Bu kıyıda çok sayıda işletme de faaliyet gösteriyordu. Yerliler onlar için mamut dişleri topluyorlardı. Çünkü civar kıyılar, çok eski zamanda yaşamış bu hayvanların fosilleşmiş iskeletlerini barındırıyordu. Birkaç derece aşağıda New-Arkhangel bulunurdu. Aleut Adalarının yönetim merkeziydi. Ve Rus Amerikası’nın başkenti. Ancak avcılar kutup denizi kıyılarına sık sık geliyorlardı. Eskiden Rusya’nın işlettiği av sahalarını Hudson Koyu Kumpanyası kiraladığından beri bu böyleydi. Jasper Hobson bu ülkenin yabancısıydı, ama yılın bu döneminde oraya gelen ajanların alışkanlıklarını bi-

liyordu. Burada yurttaşlarına, hatta meslektaşlarına rastlayacağına inanası geliyordu. Karşısına kıyı boyunca dolaşan göçebe Yerliler de çıkabilirdi.

Gelgelelim Jasper Hobson öyle umut ediyordu, ama Victoria Adasının bu kıyıya sürüklendiği ne malumdu?

Teğmen çavuşa:

“Evet, yüz kez evet!” diye yineliyordu. “Yedi gündür şu kuzeydoğu rüzgânı fırtına halinde esiyor. Ada çok yassı olduğundan pek etkilenmiyor, bunu biliyorum, ama tepeler var, büyük ormanlık alanlar var, bunlar gerilmiş yelken işlevini görüyorlar, dolayısıyla rüzgârın hızına uyuyorlar. Üstelik bizi sürükleyen deniz de rüzgârın etkisine kapılıyor, besbelli ki dev dalgalar kıyıya doğru yöneliyor. Yani bana öyle geliyor ki akıntı yönünden sapmamız mümkün değil; bizi batıya doğru sürüklüyor. Güneyden başka tarafa sürüklenmemiz mümkün değil. Aldığımız son kerterizde karadan iki yüz mil uzaktaydık ve yedi gündür...”

Çavuş Long:

“Bütün değerlendirmeleriniz doğru teğmenim,” cevabını verdi. “Zaten rüzgârdan yardım alıyoruz, ama Tanrı da yardım ediyor; bu denli zavallının mahvolmasını istemez. Ben bütün umudumu O’na bağlıyorum!”

Fırtınanın çıkardığı gürültüler nedeniyle Jasper Hobson’la Çavuş Long kesik kesik cümlelerle konuşuyordu. Gözleri koyu karanlığı delmeye çalışıyordu. Kasırganın şiddetiyle yoğunlaşan sisli bulutlar karanlığı daha da koyulaştırıyor, hiçbir ışık demeti onun dışına sızmiyordu.

Sabah saat bir buçuğa doğru fırtına birkaç dakika olsun yatıştı. Yalnız deniz ürkütücü biçimde ka-

barmıştı; uğultular kesilmiyordu. Dalgalar müthiş bir şiddetle art arda gelip kıyıda çatlıyordu.

Birdenbire Jasper Hobson arkadaşının koluna sarıldı ve haykırdı:

“Çavuş işitiyor musunuz?...

“Neyi?”

“Denizin uğultusunu.”

Çavuş daha dikkatle kulak kabartarak:

“Evet teğmenim,” diye cevap verdi. “Hem birkaç dakikadır, bana öyle geliyor ki bu dalgalar sanki...”

“Aynı dalgalar değil... öyle değil mi çavuş?... Bakın, dinleyin... dinleyin... sahile vurup geri dönen dalgalar gibi... sanki kayaları döven dalgalar!...”

Jasper Hobson’la Çavuş Long pürdikkat kulak verdi. Bunlar gerçekten açık denizde çarpışan ve monoton sesler çıkaran dalgalar değildi, ancak sert bir cisme çarpıp geri dönen ve kayalarda yankılanan seslerdi. Üstelik adanın kıyı şeridinde bir tek kaya dahi yoktu, kum ve topraktan oluşmuş, az ses çıkaran bir düzlük vardı.

Jasper Hobson ve arkadaşı yanılmış olmasındı? Çavuş sesleri iyice işitmek amacıyla ayağa kalkmaya çalıştı, fakat kasırga bir anda onu yere yuvarladı. Yeniden, şiddetle patlamış, kudurmuştu. Kasırgadan çıkan ısıklar denizden gelen uğultuları bastırıyordu. Patlayan kasırga teğmenin kulağına çarpan o kendine özgü sesleri de bastırmıştı.

İki keşifçinin duyduğu kaygıyı bir düşünün. Yeniden oyuğun içinde büzülmüşlerdi. Bu sığınağı ihtiyatlı davranıp terk etmenin gerekip gerekmediğini birbirlerine sordular. Zira ayaklanan kum yığınının üzerlerine çökmesi ve çatırdayan çamların köklerinden sökülmesi mümkündü. Gözlerini güneiden ayıramıyorlardı. Var olup olmamaları

o yöne bağlıydı. Sürekli gözleyerek koyu karanlığı delmeye çalışıyorlardı. Şafağın ilk ışınları doğmakta gecikmedi.

Ansızın, sabah saat iki buçuktan az önce, Çavuş Long haykırdı:

“Gördüm! Gördüm!”

“Neyi?”

“Bir ışık!”

“Işık mı?”

“Evet!... orada... şu tarafta!”

Çavuş parmağıyla güneybatıyı gösteriyordu. Yanılmış mıydı? Hayır, Jasper Hobson da aynı yöne bakınca belirsiz bir ışık fark etti.

“Evet!” diye haykırdı. “Evet! Çavuş! Bir ışık! Kara orada!”

Çavuş Long cevap verdi:

“Yeter ki bu ışık bir geminin ışığı olmasın!”

Jasper Hobson bağırdı:

“Böylesi havada denizde bir gemi! Mümkün değil! Hayır! Hayır! Kara orada, diyorum size, bizden birkaç mil ötede!”

“Peki işaret verelim!”

“Tamam çavuş, karadan gelen ışığa bizim adadan bir ışıkla karşılık verelim!”

Ne Teğmen Hobson'ın ne de çavuşun yanında yakacak bir meşale vardı. Kasırga tepelerindeki çamları iki büklüm yerlere savuruyordu.

Jasper Hobson:

“Çakmağı yakın çavuş,” dedi.

Çavuş Long çakmağı yaktı, kumda sürüne sürüne bir ağaç kümesinin dibine geldi. Teğmen de yanına gitti. Ağaçların dibinde çok sayıda kuru dal mevcuttu. Kuru ağaç köklerini de onların üstüne

yıgıldılar. Sonra ateş yaktılar. Rüzgârın yardımıyla bütün ağaç kümesi alev aldı.

Jasper Hobson:

“Ah!” diye bağırdı. “Mademki biz onları gördük, onların da bizi görmesi lazım!”

Çamlar çatır çatır yanıyor, kocaman bir meşale-
den çıkarmış gibi etrafa alev saçıyorlardı. Yaşlı
çam gövdelerinin reçinesi çıtırdıyordu. Ne var ki
hepsi hemen tükendi. Çok geçmeden son çıtırtılar
da bitti ve her şey söndü.

“Onların da bizi görmüş olması lazım!”

Jasper Hobson ve Çavuş Long bakınıyor, başka bir ateşin kendilerine karşılık vermesini bekliyorlardı.

Ama hiçbir şey yoktu. Yaklaşık on dakika boyunca, bir an uzaktan parlamış olan o ışıklı noktayı aradılar. Tam umutları kınılmak üzereyken birden bir feryat işitildi. Apayrı, umutsuz bir haykırış. Ses denizden geliyordu.

Jasper Hobson ve Çavuş Long müthiş bir endişeye kapılarak sahile doğru seğırttiler.

Feryat tekrar işitilmedi.

Bu arada yavaş yavaş şafak söküyordu. Sanki güneşin ortaya çıkmasıyla fırtınanın şiddeti kesilecek gibi görünüyordu. Nihayet bütün ufku gözler önüne serecek şekilde her yer aydınlandı.

Görünürde hiç kara yoktu; deniz ve gök hâlâ aynı ufuk çizgisinde birleşiyordu!

VIII.

Bayan Paulina Barnett'in Keşif Gezisi

Bütün sabah vakti Jasper Hobson ve Çavuş Long kıyı boyunca dolaşıp durdu. Hava tam anlamıyla değişmişti. Yağmur neredeyse tümüyle durmuş, ancak rüzgâr olağandışı bir sertlikle güneydoğuya sıçramış, şiddeti hiç kesilmemişti. Son derece uğursuz bir durumdu. Bu yüzden Teğmen Hobson'ın endişesi bir kat daha artmış, artık karaya ulaşma umudundan vazgeçmek zorunda kalmıştı.

Gerçekten güneydoğudan gelen rüzgâr başıboş adayı Amerikan kıtasından kolay kolay uzaklaştıramazdı. Nitekim Kutup Okyanusunun kuzeyine yönelen çok tehlikeli akıntılara kapılacaklardı.

O müthiş gecede, adanın karaya hiç yaklaşmamış olduğu kabul edilebilir miydi? Bu, Jasper Hobson'ın hiç gerçekleşmeyecek bir önsezisinden mi ibaretti? O sırada hava son derece berraktı, görüş açısı millerce mesafeyi kapsıyordu, gelgelelim bir karanın görüntüsü bile yoktu. Acaba çavuşun var sayımı daha mı geçerliydi? Ona göre gece vakti adadan görünen bir gemi geçmiş, güvertesindeki ılık bir an için belirmiş, bezgin bir denizci çılgılık atmıştı. O geminin batmak üzere olduğu düşünülemez miydi?

Her neyse, böyle bir olay yaşansa da ne denizde bir enkaz ne sahilde bir kalıntı göze çarpıyordu.

Karadan esen şiddetli rüzgârla okyanus şaha kalkmıştı. Kabaran o kocaman dalgalara bir gemi zar zor dayanabilirdi!

Çavuş Long:

“Madem öyle,” dedi, “kesin karar vermek lazım!”

Eliyle alnını sıvazlayan Jasper Hobson:

“Lazım çavuş,” cevabını verdi. “Adada kalmamız gerekiyor. Kışı beklemekten başka seçeneğimiz yok! Yalnız o bizi kurtarır!”

O sırada öğle vakti gelmişti. Jasper Hobson akşam üzeri Fort-Espérance’a varmak istiyordu. Hemen Bathurst Burnuna doğru yola koyuldu. Yolda rüzgâr arkadan vuruyordu, iki arkadaş yine yardımlaşarak ilerledi. Çok endişeliydiler, doğa elemanlarının o çarpışması sırasında, nihayet adanın ikiye ayrılıp ayrılmadığını birbirlerine soruyorlardı. Önceki gün gözlemledikleri kertik acaba genişleyip boylu boyunca yarılmış mıydı? Belki onlar da arkadaşlarından kopmuşlardı! Bütün bunlar endişe duyulacak şeylerdi.

Çok geçmeden büyük ormana vardılar. Dün de oradan geçmişlerdi. Bir sürü ağaç boylu boyunca yere serilmişti. Bazıları gövdelerinden çatlamış, ötekiler köklerinden sökülmüştü. Bitkisel zeminde tutunamamışlardı; ince toprak tabakanın yeterli sağlamlıkta olmadığı bu olaydan belliydi. Uçuşan yaprakların yerinde buruşuk dallar kalmış, bunlar da güneybatı rüzgârına kapılmış, gürültülü tıkırtılar çıkıyorlardı.

Taş taş üstünde kalmayan ormanı aşarak iki mil ilerledikten sonra Teğmen Hobson ve Çavuş Long kertiğin kenarına vardılar. Karanlıktı, boyutlarını keşfedemediler. Özenle incelediler. Yaklaşık elli ayak genişliğinde bir yarıktı, Michel Burnu ile eski

Barnett Limanı arasındaki kıyı boyunu aşağı yukarı tam ortasından yarıyordu. Bir buçuk mil kadar içeri uzanan bir tür haliç oluşturmuştu. Yeni bir fırtına koparsa ve deniz altüst olursa kertik gittikçe yarılacaktı.

Sahile yaklaşan Teğmen Hobson, o anda, dev bir buz parçasının adadan ayrılarak akıntıya kapıldığını gördü.

Çavuş Long mırıldandı:

“İşte! Asıl tehlike bu!”

İkisi de koşar adımlarla batıya döndü. Muazzam kertiğin etrafından dönerek doğrudan Fort-Espérance’a yöneldiler.

Yol üzerinde hiçbir değişiklik gözlemlemediler. Dört saat sonra kale kapısından içeri girdiler. Arkadaşlarını her zamanki işlerinin başında buldular.

Jasper Hobson, kış bastırmadan önce, Yüzbaşı Craventy’nin göndereceğini vaat ettiği konvoyun izini son kez bulmaya gittiğini, ne var ki araştırmanın boşa çıktığını adamlarına anlattı.

Marbre:

“Yalnız şu var ki teğmenim,” dedi, “en azından bu kış da Fort-Reliance’lı arkadaşlarımızı görmek umudundan vazgeçmemiz gerekecek galiba, öyle değil mi?”

Jasper Hobson kısaca:

“Öyle sanırım,” karşılığını verdi.

Sonra büyük salona girdi.

Teğmen keşfini anlatırken yaşadıkları iki olaydan söz etti. Bayan Paulina Barnett ve Madge bunların altını çizerek üzerinde durdu: Işığın belirmesi ve çığlık sesi. Jasper Hobson, ne kendisi ne de arkadaşının hayal gördüğünü ileri sürdü. Işık gerçekten görülmüş, çığlık sahiden işitilmişti. Sonra enine

boyuna yorumlayıp herkes aynı kanıya vardı: Batmak üzere olan bir gemi gece vakti ada önlerinden geçmişti. Öte yandan adanın Amerikan kıtasına yaklaşması söz konusu bile olmamıştı.

Bu sırada güneybatı rüzgân gökyüzünü hızla temizliyor, havayı karartan bulutlar dağılıyordu. Jasper Hobson bu durumda, ertesi gün kerteriz almayı umut edebilirdi.

Gerçekten geceyarısı daha soğuk oldu, ince bir kar yağdı ve bütün adayı kapladı. Sabah uyanır uyanmaz, Jasper Hobson kış mevsiminin bu ilk habercisini sevinçle karşıladı.

Tarih 2 Eylüldü. Gökyüzü puslardan yavaş yavaş arınıyordu. Güneş yüzünü gösterdi. Teğmen onu bekliyordu. Öğle vakti güzel bir enlem gözlemi yaptı. Saat ikiye doğru bunu bir boylam gözlemi izledi.

Gözlemlerin sonucu şöyleydi:

Enlem: 70° 57';

Boylam: 170° 30'.

Anlaşılan şuydu ki kasırganın şiddetine rağmen başıboş ada az çok aynı paralelde kalmıştı. Ancak akıntı onu biraz daha doğuya sürüklemişti. Şu anda Bering Boğazının yolu üzerinde bulunuyordu. Yine de Oriental Burnunun kuzeyi ile Prince-de-Galles Burnundan en az dört yüz mil uzaktaydı. Üstelik bu burunlar boğazın en dar noktalarıydı.

Bu yeni durum daha ciddiydi. Ada tehlikeli Kamçatka akıntısına her gün biraz daha yaklaşıyordu. Eğer o akıntının hızlı sularına yakalanırsa uzaklara, kuzeye doğru sürüklenebilirdi.

Doğal olarak yakın gelecekte yazgısı belirlenmişti: Ya iki karşıt akıntının ortasında hareketsiz kalacak, bu konumda denizin donmasını bekleye-

cekti ya da uzak kuzey bölgelerine sürüklenerek yok olacaktı!

Jasper Hobson bu durumdan çok rahatsız olmuştu; endişelerini gizlemek istediğinden odasına kapandı, gün boyu ortalıkta görünmedi. Bütün haritaları önüne serdi. Pratik zekâsını, araştırmacı yeteneğini kullanarak bir çözüm bulmaya çalışıyordu.

Sıcaklık o gün birkaç derece daha düştü. Güneybatı ufku üzerinde akşam yoğunlaşan puslar kar yağışına dönüştü. Ertesi gün beyaz örtü iki parmak yüksekliğe çıkmıştı. Kış nihayet yaklaşıyordu.

O gün, 3 Eylülde, Bayan Paulina Barnett, kıyı şeridini gezip görmeye karar verdi. Birkaç millik bir mesafeyi kapsayan bu sahil Bathurst Burnu ile Eskimo Burnu arasında bulunuyordu. Daha önceki günlerde, fırtınadan doğan değişimleri keşfetmek istiyordu. Tabii bu keşif gezisinde kendisine eşlik etmesi için Teğmen Hobson'a öneride bulunsa teğmen hiç duraksamadan kabul ederdi. Ancak işleri başından aşkın olan teğmeni götürmek istemedi. Madge'le birlikte gidecekti. Zaten korkulacak hiçbir tehlike yoktu. Asıl korkulacak hayvanlar, yani ayılar yer sarsıntısının ardından bütün adayı terk etmiş görünüyordu. Nitekim iki kadın burun do-laylarında rahat rahat dolaşabilirdi. Üstelik bu gezi birkaç saatlik bir süreyi içeriyordu.

Bayan Paulina Barnett'in önerisini Madge hiç itiraz etmeden kabul etti. İki kadın sabah saat sekizde kimseye haber vermeden yola çıktı. Silah olarak yanlarına kar bıçağı almışlardı. Matara ve heybeleri de ihmal etmediler. Bathurst Burnu bayırlarından inerek batıya yöneldiler.

Güneş çoktan ufkun üzerinde bitkin bitkin sürükleniyordu. Zaten en yüksek noktaya ulaşması

için ancak birkaç derece yükselecekti. Eğik gelen ışınları parlak ve etkileyiciydi. Hafif kar tabakası o ışınların doğrudan geldiği bazı yerlerde eriyordu.

Sayırsız kuşlar, kartavukları, kutupmartıları, karabataklar, yabani kazlar, çeşit çeşit ördek sürüleri kanat çırpı çırpı sahili canlandırıyordu. Gök bu kanatlı yaratıkların çığlıklarıyla yankılanıyordu. Sürekli olarak gölden denize doğru uçuşuyorlardı. Tabii tatlı sulardan sonra tuzlu sular da onları çekeyordu.

Bayan Paulina Barnett, Fort-Espérance dolaylarında bulunan kürk hayvanlarının sayısını merak etti. Sansarları, kakımları, misksıçanlarını, tilkileri gözlemledi. Acente, mağazalarını hiç zorlanmadan doldurabilirdi. Ama iş işten geçmişti! Bu zararsız hayvanlar artık av kurbanı olmayacaklarını biliyorlardı. Korkusuzca kale surlarının dibine kadar sokuluyorlar, gitgide insanlara alışıyorlardı. Kuşkusuz o gerçeği içgüdüleriyle anlamışlardı; kale sakinleri gibi onlar da bu adada mahkûmdu. Ortak bir yazgı insanlarla onları birbirlerine yaklaştırıyordu. Ama hayli ilginç bir şey Bayan Paulina Barnett'in dikkatini çekti. O iki çılgın avcı, Marbre ve Sabine, hiç güçlük çıkarmadan teğmenin emirlerine uyuyordu. Teğmen kürk hayvanlarının avlanmasını kesinlikle yasak etmişti. Bu yüzden bu hayvanları görür görmez bir kurşun sıkmak bile içlerinden gelmiyordu. Zaten tilkiler ve öteki hayvanlar kışlık kürklerine bürünmemişti, şimdilik pek değerli sayılmazlardı, gelgelelim bu neden de iki avcının kayıtsız kalmalarını pek fazla açıklayamıyordu.

Bu sırada Bayan Paulina Barnett ve Madge rahat adımlarla yürürken, tuhaf durum hakkında konuşuyor, dikkatle kıyı boyunu gözlemliyorlardı. Fırtı-

ayla kabaran denizin neden olduğu tahribat açıkça görülüyordu. Sağda solda göze çarpan çökükler yeni kırıklar meydana getirmişti. Bu durum kesinlikle belli oluyordu. Kumsal bazı yerlerinden aşınmış, hatta endişe verici biçimde alçalmıştı. Şimdi dalgalar boylu boyunca sahili istila ediyordu. Oysa eskiden bu kıyı dik ve sarptı; başa çıkılmaz bir engel oluşturarak dalgalara karşı çıkardı. Besbelli ki adanın bazı bölümleri sular altında kalmış, Okyanusla aynı seviyeye inmişti.

Bayan Paulina Barnett üzerinde dalgaların yuvarlanarak çatladığı geniş sahili arkadaşına göstererek:

“Sevgili Madge,” dedi, “o uğursuz fırtına durumu daha da kötüleştirmiş! Açıkçası adanın genel seviyesi azar azar alçalıyor! Kurtuluşumuz bundan böyle zamana bağlı! Kış mevsiminin bir an evvel gelmesi şart! Bütün sorun burada!”

Sarsılmaz inancına dayanan Madge:

“Kış gelecek kızım,” cevabını verdi. “İşte iki gecedir kar yağıyor. Soğuk kendini hissettirmeye başlıyor. Öyle sanırım ki o soğuğu bize gönderen Tanrı.”

Gezgin kadın:

“Hakkın var Madge,” diye devam etti, “inanmak lazım. Biz kadınlar olayların fiziksel nedenlerini sorgulamayız. Bilgili erkeklerin umutsuzluğa kapıldığı yerde, biz umutsuzluğa düşmemeliyiz. Kadının olmamızın bir özelliği bu. Ne yazık ki teğmen bizim gibi düşünemiyor. Olayların nedenini araştırıyor, yorumluyor, hesaplıyor, zamanı ölçüyor. Bu yüzden tümüyle umudunu yitirmekte olduğunu görüyorum.”

Madge:

“Ama yine de yılgınlık göstermeyen bir adam, cesur bir yürek”, dedi.

Bayan Paulina Barnett:

“Doğru, evet,” diye ekledi. “Bizi kurtaracaktır. Tabii kurtuluşumuz hâlâ insan eline kaldıysa.”

Saat dokuzda Bayan Paulina Barnett ile Madge dört millik bir mesafeyi aşmıştı. Defalarca kıydan ayrılarak adanın içlerinden ilerlemek zorunda kaldılar. Zira kıyıda alçak yerler çoğalmış, dalgalar tarafından istila edilmişti. Bu bakımdan sular altında kalan yerlerin çevresinden dolaşıyorlardı. Bazı yerlerde deniz derin izler bırakmıştı. Nitekim yarım mil kadar içeri sokulmuştu. Buzlu alanın kalınlığı hayli incelmış olsa gerekti. Korkulacak bir durumdu bu. Birçok noktalardan kırılmış olabilirdi. Kırılma sonucunda kıyı boyunda küçük girinti çıkıntılar ya da yeni koylar oluşmuş olması mümkündü.

Fort-Espérance'dan uzaklaştıkça kürk hayvanlarının sayısal bakımdan azalması Bayan Paulina Barnett'in dikkatini çekti. Tuhaf bir azalmaydı. Zavallı hayvanlar insana yakın olunca kendilerini daha güvende hissediyorlardı. İnsanların buralara kadar yaklaşamayacağından endişe ediyor, daha çok acente dolaylarında toplanıyorlardı. Yırtıcı hayvanlara gelince, onların içgüdüleri gereken zamanda tehlikeli adayı terk etmelerine neden olmamıştı. Fazla sayıda göze çarpmıyorlardı. Bununla beraber Bayan Paulina Barnett ve Madge ovada başıboş birkaç kurt fark ettiler. Bütün canlılar için geçerli olan o tehlike bu vahşi etoburları henüz insanlara yaklaştırmamıştı. Zaten kurtlar pek sokulmadı ve çok geçmeden gölün güney tepeleri arkasında kayboldular.

Madge:

“Ne olacaklar?” diye sordu. “Onlar da bizim gibi adada mahpus değil mi? Yiyecekleri tükenecek, kış koşulları onları aç bırakacak. O zaman ne yapacaklar?”

Bayan Paulina Barnett:

“Aç mı kalacaklar!” dedi. “Sevgili Madge, inan bana, açlıktan yana endişe edecek durumları yok! Yiyecek bulmaları çok kolay. Bütün sansarlar, şu kakımlar, şu kutuptavşanları onlar için sağlam birer av olacak. Bize saldırırlar diye korkmaya hiç gerek yok! Hayır! Asıl tehlike o değil! Tehlike şu dayanıksız zeminde. Ayaklarımızın altındaki toprak her an çökebilir. Şuraya bak Madge! Görüyor musun, deniz adanın içlerine doğru ilerliyor! Düzlüğün bütününü kaplamış bile. Sular henüz sıcak; adanın altını üstünü aşındıracaklar! Soğuk hava önüne geçmezse deniz gölle birleşecek ve göl elimizden gitmiş olacak. Limanla küçük ırmağı öyle kaybatmedik mi?”

Madge:

“O da başımıza gelirse,” dedi, “korkunç bir felaket olur!”

Bayan Paulina Barnett arkadaşına bakarak:

“Neden felaket olsun Madge?” diye sordu.

Madge.

“İşte o zaman, tatlı sudan yoksun kalırsınız,” cevabını verdi.

“Oh! Tatlı sudan yoksun kalmayız, sevgili Madge! Yağmur, kar, buz, denizdeki buzdağları, hatta bizi götüren adanın zemini, bütün bunlar tatlı su! Hayır! Sana yineliyorum! Asıl tehlike o değil!”

Saat ona doğru Bayan Paulina Barnett ve Madge, Eskimo Burnunun yukarısına varmıştı. Ama buraya adanın iki mil kadar içinden gelmişlerdi, çünkü

deniz tarafından derinliğine kemirilmiş kıyı boyunu izlemek olanaksızdı. Oraya buraya sapa sapa yolu uzattıklarından iki kadın da yorgun düşmüştü. Fort-Espérance yoluna dönmeden önce birkaç dakika dinlenmeye karar verdiler. Bulundukları yerde, kocayemiş ve kayın ağaçlarının çepeçevre sardığı yüksekçe bir tepe vardı. Sarımsaklı yosunlarla süslü küçük bir dağ idi. Güneş ışınlarını doğrudan aldığından karlı örtüden soyunmuştu. Kadınlara mola için uygun bir yer sunuyordu.

Bayan Paulina Barnett ve Madge bir ağaç kümesinin altına yan yana oturdular. Heybelerini açtılar ve sade yiyeceklerini kardeş kardeş paylaştılar. Yarım saat sonra, doğuya doğru acente yoluna girmeden önce Bayan Paulina Barnett kıyı boyuna çıkarak Eskimo Burnunun son halini araştırmalarını önerdi. Bu ön tarafa çıkık burnun fırtınanın saldırılarına karşı dayanıp dayanmadığını görmek istiyordu. Madge nereye dilerse onunla beraber geleceğini kızına söyledi. Ancak Bathurst Burnuna sekiz dokuz mil uzakta bulunduklarını, uzun süre gecikirlerse bu yüzden Teğmen Hobson'ı endişelendireceklerini anımsattı.

Buna karşılık Bayan Paulina Barnett herhalde bir önseziden ötürü sessiz kaldı ve orayı görmek için ısrar etti. İsrarında iyi etmişti; daha ileride bunun sonucunu göreceğiz. Kaldı ki bu geri dönüş, keşif gezisini ancak yarım saat daha uzatmış olacaktı.

Bayan Paulina Barnett ve Madge ayağa kalktılar, Eskimo Burnuna doğru yöneldiler.

Ancak bir çeyrek mil kadar ilerlemişlerdi ki gezgin kadın aniden durdu. Kar üzerinde açıkça belli olan izleri Madge'e gösterdi. İzler çok tazeydi ve en çok dokuz on saat öncesini belli ediyorlardı. Aksi

halde gece yağan kar onları çoktan silmiş olurdu.

Madge:

“Buradan hangi hayvan geçmiş acaba?” diye sordu.

İzleri daha iyice gözlemlemek için yere eğilen Bayan Paulina Barnett:

“Bu, hayvan olamaz,” cevabını verdi. “Dört ayak üzerinde yürüyen hayvan bundan farklı iz bırakır. Şuraya bak Madge, bu izler insan ayağından çıkmış!”

Madge:

“Buraya kadar kim gelebilir?” diye sordu. “Bir tek asker, bir tek kadın kaleden ayrılmadı. Mademki bir adadayız... Yanılmış olmalısın kızım. Şimdi şu izleri takip edelim, bakalım bizi nereye götürecektir!”

Bayan Paulina Barnett ve Madge dikkatle izleri takip ederek ilerlediler. Elli adım sonra yine durdular.

Arkadaşına tutunan gezgin kadın:

“Bak... şuna bak Madge!” dedi. “Hadi yanılmış olduğumu söyle!”

Ayak izlerinin yanında, ağır bir cisimle açıldığı belli olan kar üzerinde, açık ve net bir el izi görülmüyordu.

Madge:

“Bu, bir kadın ya da çocuk eli!” diye haykırdı.

Bayan Paulina Barnett:

“Evet!” dedi. “Bir çocuk ya da kadın, bitkin, gücü tükenip yere düşmüş... Sonra zavallı tekrar ayağa kalkıp yürümüş... Bak, bak! İzler devam ediyor... Biraz ileride yine düşüp kalkmış!...”

Madge sordu.

“Ama kim? Kim bu?”

Bayan Paulina Barnett:

Misis Paulina Barnett, "Bak, şuna bak, Madge!" dedi.

"Ne bileyim?" karşılığını verdi. "Belki üç dört aydır, bizim gibi bu adaya hapsolmuş biri! Belki fırtınada denize düşen bir kazazede... O ışık, o çığlık! Hatırlasana, Teğmen Hobson'la Çavuş Long anlatmıştı ya!... Gel, gel Madge! Galiba kurtarmamız gereken bir zavallıyla karşılaşacağız!..."

Bayan Paulina Barnett arkadaşını peşinden sürükleyerek, koşa koşa kardaki izleri takip etti. Çok geçmeden kan lekeleriyle karşılaştı.

"Kurtarmamız gereken bir zavallı!" demişti yürekli ve merhametli kadın! Yanya yanya sulara

gömülmüş, er ya da geç Okyanusta yok olmaya mahkûm bir adada olduklarını unutuyordu galiba! Burada ne kendisi ne de başkası için kurtuluş yolu vardı!

Yerdeki izler Eskimo Burnuna doğru yöneliyordu. Bayan Paulina Barnett ve Madge pürdikkat ilerliyordu. Fakat birdenbire kan lekeleri çoğalmış, ayak izleri yok olmuştu. Artık kar üzerinde belli belirsiz lekeler uzanıyordu. Zavallı yaratık daha fazla kendini taşıyamamıştı. Yerde sürünerek, kendini zorlayarak, ellerini ve bacaklarını kullanarak ilerlemişti. Sağda solda, yırtık giysi parçaları göze çarpıyordu. Bunlar kürk ve fok derisi parçalarıydı.

Yüreği küt küt vuran Paulina Barnett:

“Hadî! Çabuk, çabuk!” diye sesleniyordu.

Madge peşinden geliyordu. Eskimo Burnuna ancak beş yüz adım kalmıştı. Çıkıntısı ufukta, denizin biraz üstünde belirginleşiyordu. Kimseler yoktu.

Kadınların takip ettiği izler doğrudan buruna yöneliyordu. Bayan Paulina Barnett ve Madge koşa koşa izlerin sonuna kadar gittiler. Hiçbir şey yoktu, yine hiçbir şey. Gelgelelim bu izler tam burnun dibinde, sağ tarafa dönüyor ve denize doğru uzanıyordu.

Bayan Paulina Barnett sağ tarafa koştu; tam kıyı kenarına varmıştı ki peşinden gelen ve endişeli bakışlarla etrafı süzen Madge onu kolundan yakaladı.

“Dur!” dedi.

Bayan Paulina Barnett içgüdüüne kapılıp atıldı:

“Olmaz Madge! Hayır!” diye haykırdı.

Arkadaşının koluna sımsıkı sarılan Madge:

“Dur kızım, baksana!” dedi.

Eskimo Burnundan elli adım ötede, tam kıyı ke-

narında, kocaman beyaz bir yığın müthiş homurtular çıkararak çırpınıyordu.

Dev cüsseli bir kutup ayısıydı bu. İki kadın oldukları yerde kalıp dehşet içinde ona baktı. Kocaman hayvan karda uzanmış kürklü bir bohçayla oynuyordu. Cismi kaldırdı, tekrar yere düşürdü, kokladı. Cisime cansız bir mors bedeni denebilirdi.

Bayan Paulina Barnett ve Madge şaşırmış, ne yapacaklarını bilemiyorlardı. İleri doğru yürüdüler. O sırada cismin başındaki kukuleta düştü, uzun esmer saçlar saçıldı.

Bayan Paulina Barnett:

“Bir kadın!” diye haykırdı.

Zavallıya doğru atılmak istedi. Ne pahasına olursa olsun, canlı mı ölü mü anlamaya çalışacaktı.

Bir kez daha koluna sarılan Madge:

“Dur!” dedi. “Dur! Ona zarar vermeyecek!”

Gerçekten ayı dikkatle o bedene bakıyor, oynamakla yetiniyor, müthiş tırnaklarını kullanmak istemiyordu. Sonra uzaklaşıyor, yeniden yaklaşıyordu. Ne yapacağını bilemiyor, kararsız kalıyordu. İki kadını fark etmemişti. Onlar da dehşet içinde hayvanı izliyordu.

Ansızın bir çatırtı meydana geldi. Bir çeşit yer sarsıntısı hissedildi. Sanki Eskimo Burnu bütünüyle sulara gömülüyordu.

Adanın kocaman bir parçası sahilden kopuyordu. Yer çekimine kapılan büyük bir buz parçası akıntıya kapılmış, ayı ve kadını da birlikte götürüyordu!

Bayan Paulina Barnett bir çığlık attı. Buz parçasına atılmak istedi. Çünkü birazdan açık denize sürüklenecekti.

Kuvvetle ona sarılan Madge soğuk soğuk:

“Dur, biraz dur kızım,” diye yineledi.

Buz parçasının neden olduğu gürültüden ürken ayı birden geri çekilmişti. Müthiş bir homurtu kopardı, bedeni bıraktı, çoktan kırk ayak uzakta kalan kıyıya doğru atılmak istedi.. Şaşkın hayvan koşarak buz parçasının çevresini dolaştı, tırnaklarıyla yeri eşeledi, kum ve karı kazmaya çalıştı, tekrar cansız bedenin yanına geldi.

Şaşkınlıktan donakalan iki kadın, birden hayvanın o bedeni giysilerinden kavradığını gördü. Ayı çenesiyle bedeni kaldırdı, adanın kıyı tarafına bakan buz parçasının kenarına geldi, sonra denize atladı.

Kutup bölgelerindeki bütün hemcinsleri gibi eşsiz bir yüzücü olan ayı birkaç kulaç atarak adanın kıyısına ulaştı. Güçlü bir çabayla karaya çıktı ve bedeni oraya bıraktı.

O anda Bayan Paulina Barnett kendini tutamadı. Korkunç etoburla yüz yüze geleceği aklından bile geçmedi. Madge'den kurtulup kıyıya fırladı.

Onu gören ayı, arka ayakları üstüne dikildi ve ona doğru geldi. Bununla birlikte on adım kala durakladı, dev başını salladı. Sonra adanın bütün yabanıl yaşamını değiştiren o korkunç tehlikenin etkisi altında kalmış olacak ki doğal yırtıcılığını yitirmiş gibi geri döndü, boğuk bir homurtu çıkardı, arkasına bile bakmadan sakın sakın adanın iç taraflarına yürüdü.

Bayan Paulina Barnett hemen karın üzerinde yatan bedene doğru koştu.

Göğsünden bir feryat koptu.

“Madge! Madge!” diye haykırdı.

Madge yaklaşarak cansız bedeni inceledi.

Genç Eskimo kadını Kalumah'ın bedeniydi!

Madge yaklaşıarak cansız bedeni inceledi.

IX. Kalumah'ın Serüvenleri

Kalumah, Amerikan kıtasından iki yüz mil uzakta, yüzer adanın üstünde! İnanılır gibi değildi!

Ama her şey bir yana, acaba talihsiz kadın nefes alıyor muydu? Hayata döndürülebilir miydi? Bayan Paulina Barnett genç Eskimo kadınının giysilerini açtı. Vücut tümüyle soğumamış gibiydi. Kalbini dinledi. Kalp hafif hafif çarpıyordu, ama çarpıyordu işte. Zavallı kızın kan kaybı elinde açılan bir yaradan ileri geliyordu. Pek ciddi sayılmazdı. Madge mendilini yaranın üstüne bastırdı ve kanamayı durdurdu.

O sırada Bayan Paulina Barnett, Kalumah'ın yanına diz çökmüş, onu tutuyordu. Genç yerlinin başını kaldırdı, birkaç damla şarabı kısık dudaklarının arasından akıtmayı başardı. Sonra alnını ve şakaklarını soğuk suyla yıkadı.

Birkaç dakika böyle geçti. Ne Bayan Paulina Barnett ne de Madge tek kelime edebiliyordu. İkisi de çok endişeli bir halde bekliyordu. Zira Eskimo kadını canlıydı, ama her an bayılabilirdi!

Kalumah hafifçe içini çekti. Elleri azıcık kımıldadılar. Gözlerini açmadan önce ve ona kimin yardım ettiğini bile anlamadan dudaklarından şu sözcükler döküldü:

“Madam Paulina! Madam Paulina!”

Gezgin kadın bu koşullarda, adının böyle çağırılmasını işitince afallamıştı. Acaba Kalumah başıboş adaya bile bile mi gelmişti? Avrupalı kadının yaptığı iyilikleri hiç unutmamıştı; onunla burada karşılaşacağını biliyor muydu? Ama nasıl bilebilirdi? Karadan bu denli uzak mesafeden Victoria Adasına nasıl gelmişti? Bayan Paulina Barnett ile Fort-Espérance'daki arkadaşlarını şu buz parçasının kıtadan uzaklara götürdüğünü nasıl tahmin etmişti? Gerçekten açıklaması zor şeylerdi bunlar.

Madge elinin altında bir sıcaklık hissetti. Zavallı yaratığın hayata geri döndüğünü fark etti.

"Yaşıyor! Ölmeyecek!" dedi.

Bayan Paulina Barnett:

"Zavallı çocuk!" diye mırıldandı. "Kalbi sağlam! Ya benim adım, benim adım! Ölmek üzereyken benim adım hâlâ dudaklarında!"

O sırada Kalumah'ın gözleri açıldı. Bakışlarında hâlâ ürkek, bulanık ve şüpheli bir ifade vardı. Gezgin kadına yaslanmıştı, birden canlandı. Bir an, sadece bir an Bayan Paulina Barnett'i görmüş, ama bu an yetmişti. Genç yerli "iyi yürekli hanımını" tanımıştı. Dudaklarından bir kez daha onun adı döküldü. Yavaş yavaş kalkan eli Bayan Paulina Barnett'in eline düştü.

İki kadının özenli bakımı genç Eskimoyu tümüyle canlandırmakta gecikmedi. Eskimo kadının aşırı bitkinliği salt yorgunluktan değil, açlıktan da ileri geliyordu. Bayan Paulina Barnett kırk saattir hiçbir şey yemediğini Kalumah'a hatırlattı. Bir parça soğut et yiyip birkaç yudum şarap içince kendine geldi. Bir saat sonra Kalumah, iki dostuyla birlikte kalenin yolunu tutacak gücü kendinde bulmuştu.

Ama o bir saat boyunca, kumun üzerinde Bayan Paulina Barnett ile Madge'in arasında oturan Kalumah bu insanların gönüllerini okşadı, bol bol teşekkür etti. Sonra başından geçenleri anlattı. Hayır! Genç Eskimo kadını Fort-Espérance'ın Avrupalılarını unutmamıştı. Bayan Paulina Barnett'in yüzü her an anılarında canlanıyordu. Hayır! Birazdan görüleceği gibi, talihi onu yarı ölü halde Victoria Adasının kıyılarına atmamıştı!

Dudaklarından şu sözcükler döküldü:
"Madam Paulina! Madam Paulina!"

İşte Kalumah'ın kısaca Bayan Paulina Barnett'e anlattıkları.

Genç kadının gelecek yıl, yaz mevsiminde ilk olarak Fort-Espérance'daki dostlarını ziyarete geleceği, bunun için söz verdiği unutulmasın. Uzun kutup gecesi geçip de mayıs ayı geldiğinde Kalumah, sözünü yerine getirmek üzere harekete geçti. Nitekim Nouvelle-Georgie işletmelerinden ayrıldı. Kış aylarını iki eniştesiyle birlikte o işletmelerde geçirmişti. Victoria Yanımdasına doğru yola çıktı.

Altı hafta sonra, haziran ortalarına doğru, Nouvelle-Bretagne topraklarına ulaştı. Bu topraklar Bathurst Burnunun yanında bulunuyordu. Liverpool Koyunun yükseklerine çıkan volkanik dağları hemen tanıdı. Yirmi mil daha ötede Morslar Koyuna geldi. Morsları onun yakınları bu koyda avlamışlardı.

Fakat bu koyun ötesinde hiçbir şey yoktu! Sahil şeridi düz bir çizgi halinde güneydoğuya doğru alçalıyordu. Ne Eskimo Burnu ne de Bathurst Burnu vardı görünürde!

Kalumah neler olup bittiğini anladı! Şimdilerde Victoria Adası olan bu arazi ya sular altında kalmış ya da denizlerde başıboş sürükleniyordu!

O kadar uzaklardan gelip aradığı insanları bulamayınca Kalumah ağlamaya başladı.

Ne var ki eniştesi olan Eskimo bu felaketten ötürü hiç şaşırılmamıştı. Bir çeşit efsaneye ya da Kuzey Amerika'nın göçebe kabileleri arasında yaygın olan bir geleneğe göre, Bathurst Burnu toprağı binlerce yüzyıldan beri kıtaya eklemliydi. Yani onun bir parçası değildi. Günün birinde doğa onu kıtadan koparacaktı. Teğmen Hobson'ın tam Bathurst Burnu dibine bir acente kurduğunu gören Eskimolar işte

bu nedenden şaşkınlıklarını gizlememişlerdi. Ancak ırklarına özgü bir çekapanıklık ve her yerlinin kendi ülkesine el koyan yabancıya karşı duyduğu o çekingenlik sonucu, Eskimolar Teğmen Hobson'a hiçbir şey açıklamadılar. O sırada işletme tamamlanmıştı. Kalumah bu efsaneyi bilmiyordu. Zaten hiçbir ciddi belgeye de dayanmıyordu. Herhalde kutup bölgelerine ilişkin sayısız söylencelerden biriydi. İşte bunun için, Fort-Espérance'a misafir gelen Eskimolar bu toprakları bekleyen tehlikeden habersizdiler.

Tabii Jasper Hobson, çok tuhaf özellikleri olan bu topraklardan kuşkulanan Eskimolar tarafından uyarılmış olsaydı, yeni –bu kez çok sağlam– bir arazi arayacak, acentesinin temelini oraya atacaktı.

Bathurst Burnu toprağının yok oluşunu gözlemleyen Kalumah, Washburn Koyuna kadar araştırmasına devam etti. Gelgelelim aradığı insanların izini bulamadı. Umutsuzluğa kapılarak batıda bulunan Rus Amerika'sının balık avlama yerlerine dönmekten başka elinden bir şey gelmedi.

Böylece haziran ayının son günlerinde, genç kadınla eniştesi Morslar Koyunu terk etti. Sahil yolunu izleyerek temmuz sonuna doğru, Nouvelle-Georgie'de bu anlamsız yolculuğu noktaladılar.

Kalumah artık, ne Bayan Paulina Barnett'i ne de Fort-Espérance'daki arkadaşlarını bir daha görmeyi umut ediyordu. Kutup denizinde sulara gömülmüş olacaklarına inanıyordu.

Bunları anlatırken, genç Eskimo kadını yaşlı gözlerini Bayan Paulina Barnett'e çevirdi ve sevgiyle eline sarıldı. Sonra dostu aracılığıyla hayatını kurtardığı için bir dua mırıldanarak Tanrı'ya şükretti!

Kalumah yuvasına, aile ortamına geri döndü. Her zamanki yaşamına sarıldı. Glaces Burnunda, yakınlarıyla birlikte balık avlama yerinde çalışıyordu. Glaces Burnu aşağı yukarı yetmişinci paralelde bulunuyordu; Bathurst Burnundan altı yüz mil ötedeydi.

Ağustos ayının ilk yarısında hiçbir olay yaşanmadı. Ayın sonuna doğru Jasper Hobson'ı çok endişelendiren o şiddetli fırtına patladı. Bering Boğazına varana kadar bütün kutup denizini kırıp geçirdi. Glaces Burnunu da altüst etti ve aynı şiddetle Victoria Adasına saldırdı. O tarihte başıboş ada karadan ancak iki yüz mil uzaktaydı. Teğmen Jasper Hobson aldığı kerterizlerle bu mesafeyi belirlemişti.

Kalumah'ın anlattıklarını dinlerken zaten iyice olayın içinde olan Bayan Paulina Barnett kafasında hemen kıyaslamalar yapıyordu. Bunlar sonunda, kendisine o tuhaf olayların anahtarını verecek, özellikle yerli kadının adaya nasıl ulaştığını açıklığa kavuşturacaktı.

Fırtınanın ilk günlerinde Glaces Burnu Eskimoları kulübelerinin içinde kapalı kalmışlardı. Dışarı çıkamıyor, balık tutamıyorlardı. Bu sırada, 31 Ağustos gecesi, içine bir şeyler doğan Kalumah tehlikeyi göze alarak kıyı boyuna gitti. Ortalığı kasıp kavuran rüzgâr ve yağmura göğüs gererek ilerledi. Karanlıkta şiddetle kabaran dalgaları endişeli endişeli izledi.

Ansızın, geceyarısından az sonra, kasırganın şiddetinden kıyıya paralel olarak sürüklenen kocaman bir yığını görür gibi oldu. Bütün göçebe yerliler gibi gözleri keskindi, uzun kutup gecelerinin karanlıklarını delmeye alışkındı; nitekim yanılmıyordu. Sahilin iki mil ötesinden kocaman bir nesne

geçiyordu. Üstelik bu nesne ne bir balina, ne gemi ne de buzdağı olabilirdi.

Kalumah daha fazla düşünemedi. Mistik bir hayal kurdu. Dostları gözünün önüne geldi. Hepsini görür gibiydi: Bayan Paulina Barnett, Madge, Teğmen Hobson, Fort-Espérance'da o denli okşadığı bebek! Evet! Karşıdan geçenler onlardı; yüzer buz parçasının üzerinde fırtınayla sürükleniyorlardı!

Kalumah bir an bile kuşku duymadı, bir an tereddüt etmedi. O kazazedelere karanın yakın olduğunu haber vermek gerektiğini düşündü. Kulübesine koşarak Eskimoların geceleri balık tutarken kullandıkları bir meşaleyi kavradı. Onu ateşleyerek Glaces Burnunun tepesinden salladı.

31 Ağustos gecesi Jasper Hobson ve Çavuş Long, Michel Burnuna sığındıkları sırada, koyu puslar arasından fark ettikleri o ışıktı.

Genç kadına ışıkla karşılık verilmişti. Eskimo çok heyecanlanmış, öyle sevinmişti ki! Bu ışık Teğmen Hobson'ın yaktığı çam dallarından geliyordu. Teğmen o denli yakın olduğunu bilmiyordu, ama âlevler bütün Amerikan kıyı şeridinden görünmüştü!

Ne var ki her şey birdenbire karanlığa gömüldü. Durgunluk birkaç dakika sürmüştü. Güneydoğuya sıçrayan şiddetli kasırga yeniden patladı.

Kalumah "avının" –uzaktan gördüğü nesneye böyle diyordu– elinden kaçacağını, adanın karaya yaşanamayacağını anladı. Onu görüyordu, adayı. Karanlığın içinde uzaklaştığını ve açıklara doğru yol aldığını hissediyordu.

Genç yerli için müthiş bir andı bu. Her ne pahasına olursa olsun, dostlarını uyarmak gerekiyordu. Kurtulmaları için hâlâ şansları vardı. Yitirilen her dakika onları karadan uzaklaştırıyordu.

Hemen karar verdi. Kutup Denizi fırtınalarına karşı defalarca göğüs gerdiği o narin tekne, onun kayağı oradaydı. Kayağı denize fırlattı, fok derisinden ceketin kemerini tekneye bağladı. Kısa küreği eliyle kavrayıp karanlıklara atıldı.

Anlatısının bu anında, Bayan Paulina Barnett genç Kalumah'ı sevgiyle kalbine bastırdı. Hanımına göre o yürekli bir çocuktı. Madge onu dinlerken ağlıyordu.

Kalumah çılgın dalgalara atılmıştı, ancak rüzgârdan yararlanacağına zarar gördü. Açığa sürükleniyordu. Karanlıkta belli belirsiz seçebildiği o dev nesneye doğru yöneldi. Dalgalar kayağın üstünden aşıyorlardı. Gelgelelim suların tepesinde bir saman çöpü gibi yüzen o sudabatmaz tekneye dalgalar bir şey yapamıyorlardı. Art arda alabora oldu, ama bir kürek darbesiyle su yüzeyine çıktı.

Nihayet bir saatlik çabalamanın ardından Kalumah başıboş adayı iyice ayırt edebildi. Hedefine vardığından emindi, zira adayla aralarında bir çeyrek mil kalmıştı!

İşte karanlığın içinden o çığlığı attı. Jasper Hobson ve Çavuş Long, ikisi de o sesi işitmişti!

Ama o sırada Kalumah, dayanılmaz bir akıntıya kapıldığını hissetti. Başa çıkamadığı akıntı batıya yöneliyordu. Victoria Adasına gideceği yerde, akıntı onu ele geçirmiş götürüyordu. Küreğine sarılıp boş yere boğuştu. Hafif tekne ok gibi süzülüyordu. Birkaç çığlık daha attı; ama kimseye duyuramadı. Çünkü çok uzakta kalmıştı. Şafak sökerken, Nouvelle-Georgie toprakları ve peşinden kovaladığı başıboş ada ufukta belli belirsiz iki yığın oluşturunuyordu.

Genç yerli o zaman umutsuzluğa mı kapıldı? Hayır. Amerikan kıtasına geri dönmesi artık müm-

kün değildi. Karşısında müthiş bir rüzgâr vardı. Aynı rüzgâr adayı da iteliyordu. Genç kadını otuz altı saat içinde iki yüz mil açığa fırlatmış, kıydan gelen akıntıyla hızı iki katına çıkmıştı.

Kalumah'ın tek çaresi vardı: Adayla aynı akıntıya kapılarak ve dayanılmaz bir güçle onu sürükleyen aynı sulara girerek adaya ulaşmak!

Ama büyük aksilik! Zavallı çocuğun tükenen gücü cesaretine ihanet etmişti! Çok geçmeden aç-

Dalgalar kayak'ın üstünden aşıyordu.

lıktan midesi kazınmış, yorgunluk ve takatsizlik küreği elinden düşürmesine neden olmuştu.

Saatlerce mücadele etti. Sanki adaya yaklaşıyormuş gibi bir hisse kapıldı. Fakat adadan onu fark edemezlerdi, zira uçsuz bucaksız denizde bir noktadan ibaretti. Kolları boşalınca, elleri kanlanarak işe yaramaz hale gelinceye kadar mücadele etti! Sonuna kadar mücadele etti, nihayet bilincini yitirdi. Aynı anda, o narin tekne terk edilmiş bir halde rüzgâr ve dalgaların oyuncağı oluyordu.

O sırada ne oldu? Bunu söyleyemezdi, bilincini yitirmişti. Bir enkaz gibi ne kadar zaman sürüklendi? Bilmiyordu, ama aniden suratına çarpan kayak onu ayılttı.

Kalumah soğuk suya daldı. Su onu canlandırdı, birkaç dakika sonra dalganın etkisiyle yarı ölü halde bir kumsala fırlatıldı.

Bunlar önceki gün, şafak sökerken, sabah saat iki ya da üçte meydana gelmişti.

Kalumah'ın tekneye binip de bu teknenin batmasına kadar yetmiş saati aşkın bir süre geçmişti.

Bu arada, genç yerli dalgalardan kurtulmuştu gerçi, ama kasırganın onu hangi kıyıya attığını bilmiyordu. Kıtaya mı fırlatılmıştı? Yoksa o denli cesaretle peşinden gittiği adaya mı çıkmıştı? Öyle olmasını umut ediyordu! Evet! Öyle umut ediyordu! Kaldı ki rüzgâr ve akıntı onu karaya değil de açığa, adaya doğru sürüklemiş olsa gerek!

Bu düşünce onu harekete geçirdi. Ayağa kalktı, kırıntı dökük bir halde kıyıyı izlemeye başladı.

Hiç kuşku yoktu. Genç yerli kadın tanrısal bir güç tarafından Victoria Adasına fırlatılmıştı. Kadının bulunduğu mevki, eskiden Morslar Koyunun yukarı kısmını oluşturunuyordu. Gelgelelim bu koşullarda,

sahil şeridini tanıması çok zordu. Sular tarafından aşınmış, karadan koparken değişikliklere uğramıştı.

Kalumah ilerledi. Daha fazla dayanamayıp durdu. Tekrar cesaretini toplayıp devam etti. Adımlarını attıkça yol uzuyordu. Her bir millik mesafede, deniz tarafından istila edilen sahil şeridinin etrafından dönmek gerekiyordu. Böylece sürüklene sürüklene, düşe kalka kocayemiş ve kayın ağaçlarının bulunduğu o yüksek tepeye vardı. İşte o sabah, Bayan Paulina Barnett ve Madge aynı yerde mola vermişlerdi. İki kadın Eskimo Burnuna doğru yönelmiş, Kalumah'ın kar üstündeki ayak izlerine rastlamıştı. Sonra biraz ileride, Kalumah bir daha ayağa kalkmamak üzere son kez yere düştü!

Bu andan itibaren, açlık ve yorgunluktan bitkin bir halde, sürüne sürüne ilerledi.

Ne var ki genç yerli kadının yüreği umutla dolup taşıyordu. Kıyıya birkaç adım kala, Eskimo Burnunu nihayet tanıdı. Geçen yıl kendi akrabaları burada konaklamışlardı. Buradan acenteye sekiz mil mesafe kaldığını biliyordu. Fort-Espérance'daki dostlarını görmek için sık sık buradan geçtiğini anımsadı. Aynı yolu izlemekten başka yapılacak şey yoktu.

Evet! Bu düşüncesi yerindeydi. Ancak sahile varmış, hiçbir gücü kalmamıştı. Karların üzerine düştü, tümüyle kendinden geçti. Bayan Paulina Barnett olmasaydı, oracıkta ölecekti!

"Ama," dedi, "sevgili hanımım benim imdadıma koşacağınızı biliyordum. Tanrım sizin ellerinizle beni kurtaracaktı!"

Geri kalanı biliyoruz! Bayan Paulina Barnett ve Madge'i aynı gün sahilde keşif yapmaya tannısal bir içgüdünün nasıl sürüklediğini biliyoruz. Aynı içgüdünün onları Eskimo Burnuna nasıl götürdüğünü,

ağaçlıklı yüksek tepede acenteye dönmeden önce nasıl mola verdiklerini de biliyoruz. Genç kadınla ayının üstünde kaldığı buz parçasının adadan nasıl koptuğunu ve ayının neler yaptığını da biliyoruz – bu olayı ayrıca Bayan Paulina Barnett genç yerliye anlatıyordu.

Bayan Paulina Barnett gülümseyerek ekledi:

“Seni kurtaran ben değilim çocuğum, o saf hayvan! O olmasa çoktan yok olmuştun! Bir gün bize geri dönerse senin kurtarıcın olarak karşılarsınız!”

Bu anlatı esnasında kendisine sevgiyle özen gösterilen Kalumah gücünü toplamıştı. Bayan Paulina Barnett hemen kaleye dönmeyi önerdi. Kendi yokluğunu fazla hissettirmek istemiyordu. Çok geçmeden Eskimo kadını ayağa kalktı, yola çıkmaya hazırdı.

Gerçekten Bayan Paulina Barnett bu sabahki olaylar hakkında Jasper Hobson’ı bilgilendirmek amacıyla acele ediyordu. Başboş ada Amerikan kıtasına yaklaştığı sırada, o fırtınalı gecede neler olup bittiğini anlatacaktı.

Fakat her şeyden önce Kalumah’ın bu olayları ve adanın durumunu kimseye anlatmamasını, kesin bir sır olarak saklamasını istedi. Gayet olağan yoldan sahile geldiğini, verdiği söz gereği dostlarını ziyaret ettiğini söyleyecekti. Onun gelişi olağan koşullarda gerçekleşmiş olacak, dolayısıyla acente sakinleri Bathurst Burnu toprağında hiçbir değişiklik meydana gelmediğine inanacaktı. Aksi halde kimlerinde birtakım kuşkular uyanabilirdi.

Aşağı yukarı saat üç olmuştu. Bayan Paulina Barnett, onun koluna yaslanan yerli kadın ve sadık Madge doğuya doğru yola koyuldu. Akşam saat beş olmadan önce üçü birlikte Fort-Espérance’ın kapısına varmıştı.

X. Kamçatka Akıntısı

Kale sakinlerinin genç Kalumah'ı nasıl karşıladıklarını anlamak zor sayılmaz. Onlara göre bu olay, dış dünya ile kopan bağlarını yeniden ilmeklemek gibi bir şeydi. Bayan Mac Nap, Raë, Joliffe yoğun sevgi tezahüründe bulundu. Kalumah küçük çocuğu görür görmez ona doğru koştu, öpe öpe kucakladı.

Avrupalı dostlarının konuksever tavırları genç Eskimo kadınına çok dokunmuştu. Ona göre, bir bayram sayılırdı bu karşılama. Bütün kış mevsimini acentede geçireceğini öğrenince çok sevindiler. Zaten mevsim epey ilerlemişti, bu koşullarda Nouvelle-Georgie işletmelerine geri dönülmezdi.

Gerçi genç yerlinin gelişine Fort-Espérance sakinleri pek sevinmişlerdi, ama Kalumah'ı Bayan Paulina Barnett'in kolunda gören Jasper Hobson ne yapmıştı? Gözlerine inanamadı. Kafasından şimşek gibi bir düşünce geçti. Demek ki Victoria Adası kıtanın bir yerinde karaya yanaşmıştı. Güncel kerterizlere rağmen kimse farkına varmadan bu olay gerçekleşmişti.

Bayan Paulina Barnett aklın alamayacağı o varsayımı Teğmen Hobson'ın gözlerinden okudu. Olumsuzca başını salladı.

O zaman Jasper Hobson durumun hiç değişmediğini anladı ve Kalumah'ın nasıl ortaya çıktığını

anlatması için Bayan Paulina Barnett'in açıklamalarını bekledi.

Birkaç dakika sonra Jasper Hobson ve gezgin kadın Bathurst Burnunun ayağında geziniyorlardı. Teğmen bin bir türlü merakla Kalumah'ın serüvenlerini dinliyordu.

Nitekim Jasper Hobson'ın tüm varsayımları gerçekleşmişti! Fırtınadan kasırgaya dönüşen rüzgâr, başboş adayı kuzeydoğudan sürükleyerek akıntı-

Kalumah küçük çocuğu görür görmez
ona doğru koştu.

nın dışına atmıştı. O korkunç 31 Ağustos gecesinde ada en az bir mil kadar Amerikan kıtasına yaklaşmıştı. Jasper Hobson'ın gördüğü ışık bir gemiden gelmiyordu. İşittiği çığlık da bir kazazedenin haykırışı değildi. Rüzgâr bir saat daha aynı yönde devam etseydi Victoria Adası Rus Amerikası sahilinde karaya bindirecekti.

İşte o anda, şiddetli, uğursuz bir rüzgâr adayı karadan açık denize fırlatmıştı! Karşı durulmaz akıntı onu tekrar sularına çekmiş, güneydoğudan gelen kuvvetli rüzgârın da itmesiyle adanın hızı iki katına çıkarak bu tehlikeli aşamaya gelmişti. Bu iki etken, rüzgâr ve akıntı adanın mahvına sebep olacak, kendisiyle birlikte zavallı insanları da yıkıma sürükleyecekti!

Teğmenle Bayan Paulina Barnett belki yüzüncü kez bu konuları tartıştı. Sonunda Jasper Hobson önemli değişimler olup olmadığını sordu. Özellikle Bathurst Burnu ile Morslar Koyu arasında bulunan arazinin durumunu öğrenmek istedi.

Bayan Paulina Barnett kıyı seviyesinin bazı kısımlarda alçaldığını, o kısımları dalgaların istila ettiğini ve toprağın artık gözden kaybolduğunu belirtti. Eskimo Burnundaki olaya da değindi. Koyun kıyısında önemli bir kınılmanın oluştuğunu ekledi.

Durum son derece kritikti. Adanın tabanındaki buzlu tabakanın azar azar eridiği açıkça anlaşıyordu. Nisbeten daha ılıklaşan sular tabanı aşındırıyordu. Eskimo Burnunun başına gelenler, her an Bathurst Burnunun başına da gelebilirdi. Acente konutları, gece veya gündüzün her anında sulara gömülebilirdi. Bu durumda yegâne çözüm, kış koşullarının gelmesiydi. O denli geciken kış tüm sertlikleriyle bir başlasaydı ah!

Ertesi gün 4 Eylülde, Teğmen Hobson tarafından yapılan gözlem Victoria Adasının bulunduğu mevkinin önceki günden beri pek değişmediğini kanıtladı. İki karşıt akıntı arasında hareketsiz kalıyordu. Şimdilik böyle kalması en olumlu konum sayılırdı.

Jasper Hobson:

“Keşke soğuk bizi böyle yakalasa,” diye düşündü, “o zaman bankız bizi durdurur. Çevremizde deniz buzlanarak katılaşıp, kendimizi güvenlik içinde hissederim. Şu anda karadan iki yüz mil olsun uzakta değiliz. Katılaştırmış buzlu alanlarda maceraya atılarak ya Rus Amerikası ya da Asya kıyıları; oralara ulaşmamız mümkündür. Fakat kış, yeter ki bir an evvel gelsin!”

Bu arada teğmenin emirleri üzerine kış hazırlıkları tamamlanıyordu. Kutup gecesi çok uzun sürecekti. Bu bakımdan, evcil hayvanların yiyecekleri stok edildi. Köpekler sağlıklıydı ve hareketsiz kaldıklarından yağlanıyorlardı. Ancak özenle bakımları yapıldı, zira zavallı hayvanlar çok yorulacaklardı. Karaya ulaşmak için Fort-Espérance'dan ayrıldıklarını andan itibaren buzlu alanda bu hayvanlara büyük iş düşecekti. Dolayısıyla güçlerini son derece formda tutmak gerekiyordu. Nitekim kanlı et ve özellikle acente civarında öldürülen rengeliklerinin eti onların başlıca gıdası olarak istiflendi.

Evcil geyiklere gelince, onlar bolluk içinde yüzüyorlardı. Ahıra yeniden çekidüzen verildi. Hatır sayılır miktarda denizyosunu onların ihtiyacı için kale ambarına yığıldı. Dişi geyikler Bayan Joliffe'e bol bol süt tedarik ediyordu. O da mutfak işlerinde günlük süt kullanıyordu.

Onbaşı ve genç karısı yeniden ekim işleriyle uğraştı. Yaz mevsimi boyunca iyi ürün toplamışlardı.

Toprak kar yağışları başlamadan önce hazırlandı. Kuzukulağı, kaşıkotu ve Labrador çayı fidelikleri gözden geçirildi. Bunlar iskorbüt önleyici bitkilerdi; kale sakinlerinin onlardan yoksun kalmaması lazımdı.

Yakacak oduna gelince, hangarlar ağzına kadar doluydu. Dondurucu, sert kış günleri artık başlayabilirdi. Geçen yıl sert soğuklarda olduğu gibi termometredeki cıva da isterse donabilirdi. Oysa geçen kış, evin ahşap eşyasına varana kadar yakmak zorunda kalmışlardı. Doğramacı Mac Nap'la adamları gereken önlemleri aldı. İnşa halindeki tekneden artakalan kalıntılar bu bakımdan mükemmel bir yedek yakacak sağlıyordu.

O tarihe doğru kışlık kürküne bürünen sansar, vizon, mavitilki, kakım gibi hayvanlar da yakalandı. Marbre ve Sabine kale etrafında tuzaklar kurmak için teğmenden izin istemişlerdi. Jasper Hobson adamlarının güvenini kaybetmek korkusuyla bu isteği geri çevirmedi. Zaten kürk tedarikini durdurmak için hiçbir ciddi bahane uyduramıyordu. Bu işin gereksiz bir uğraş olduğunu ne de olsa biliyordu; savunmasız ve kıymetli hayvanların imha edilmesi kimsenin işine yaramayacaktı. Bununla beraber bu kemirgenlerin eti köpeklerin beslenmesinde kullanıldı, böylece rengeyiklerinin etinden büyük oranda tasarruf edildi.

Sanki Fort-Espérance sağlam bir zemine oturmuş gibi her şey kış koşullarına göre hazırlanıyor, askerler coşkuyla çalışıyorlardı. Eğer durumun gizini bilseler bu coşkudan eser kalmazdı.

Daha sonraki günlerde, büyük özenle yapılan gözlemler Victoria Adasının konumunda hiçbir değişiklik olmadığını gösterdi. Jasper Hobson adanın

hep aynı yerde kaldığını gördükçe umutlanmaya başlıyordu. Kış mevsiminin belirtileri inorganik doğada henüz kendini göstermemişti. Isı sürekli olarak kırk dokuz derece fahrenheitta, ortalama olarak (sıfırın üstünde 9° santigrat) tutunuyordu. Birkaç kuğu görüldü. Güneye doğru uçuyorlardı. Daha ılıman bölgeler aramaya gidiyorlardı. Öteki kuşlar, büyük uçucular, denizin üstünde uzun mesafeleri katetmekten korkmuyor, yavaş yavaş adanın kıyılarını terk ediyorlardı. Amerikan kıtası ya da Asya kıtasının daha az sert olduğunu biliyorlardı. O kıtaların toprakları daha konuksever, kaynakları daha boldu. Onlara göre uzak sayılmazlardı; zira kanatları yeterince güçlüydü. Kuşlardan pek çoğu yakalandı. Bayan Paulina Barnett'in tavsiyesi üzerine, teğmen hayvanların گردanına bir pusula bağladı. Pusulanın üzerine zamlı bir bez eklendi. Bezin üzerine başıboş adanın konumu ve ada sakinlerinin adları yazıldı. Sonra kuşlar salıverildi. Hayvanlar güneye doğru yöneliyorlardı.

Hemen belirtelim ki bu işlem gizlice yerine getirilmişti. Tanıklar, Bayan Paulina Barnett, Madge, Kalumah, Jasper Hobson ve Çavuş Long'dan ibaretti.

Adada mahpus kalan dört ayaklılara gelince, kış vakti geri dönerek alışık oldukları güney bölgelerine gidemiyorlardı. Çoktan bu dönemde, eylülün ilk günleri geçerken rengineyikleri, kutuptavşanları, hatta kurtlar Bathurst Burnu dolaylarını terk eder, Kutup Dairesinin altında bulunan Grand-Ours Gölü veya Esclave Gölüne sığınırldı. Ama bu kez, deniz önlerine aşılmaz bir engel olarak karşı çıkıyordu, daha yaşanabilir bölgelere geçmek için kaskatı donmasını beklemeleri gerekecekti. Kuşkusuz bu hayvanlar içgüdüleriyle hareket ederek güneye gitmeyi

denemiş, ama adanın kıyı boyunda durmuşlardı. Yine içgüdülerıyla Fort-Espérance yakınlarına, insanların yanına dönmüşlerdi. O insanlar da onlar gibi mahpus kalmıştı; aralarında bu hayvanların eskiden en korkunç düşmanı olan avcılar da vardı.

5, 6, 7, 8 ve 9 Eylülde yapılan gözlemler sonucu, Victoria Adasının durumunda hiçbir değişiklik olmadığı saptandı. İki ters akıntının arasında oluşan yaygın girdap adanın sulardan uzaklaşmasını

Teğmen hayvanların boynuna bir pusula bağladı.

önlüyor, onu aynı yerde tutuyordu. Aynı durum bir on beş gün, üç hafta daha sürerse Teğmen Hobson paçayı kurtarırdı.

Gelgelelim aksilikler bununla kalmayacaktı. Fort-Espérance sakinlerini başka olağanüstü olaylar bekliyordu!

Gerçekten 10 Eylülde alınan kerteriz Victoria Adasının yer değiştirdiğini belirledi. Bu hareket şimdilik pek hızlı olmasa da kuzeye yöneliyordu.

Jasper Hobson perişan oldu! Ada mutlaka Kamçatka akıntısına yakalanmıştı! Bankizlerin olduğu o meçhul yerlere sürükleniyordu! O meçhul yerler, Kutup Denizinin ıssız bölgeleriydi; insanlığın ayak basmadığı ve bir daha geri dönüşü olmayan bölgeler!

Teğmen Hobson meydana çıkan bu yeni tehlikeyi kendisiyle aynı gizi paylaşan insanlardan saklamadı. Bayan Paulina Barnett, Madge, Çavuş Long bu durumu boynu bükük öğrendi.

Gezgin kadın:

“Belki ada tekrar duraklayacak!” dedi. “Belki çok yavaş hareket edecek! Asla umudumuzu yitirmeyelim... ve bekleyelim! Zaten kış uzak sayılmaz, onunla buluşmak üzereyiz. Her neyse, Tanrı’nın dediği olur!”

Teğmen Hobson sordu:

“Dostlarım, arkadaşlarımızı uyarmam gerekir mi, ne dersiniz? Bakın ne haldeyiz! Başımıza kim bilir neler gelecek! Karşı karşıya kalacakları ölümcül tehlikeleri onlardan gizlemek çok büyük sorumluluk gerektirmeyecek mi?”

Kararından dönmeyen Bayan Paulina Barnett:

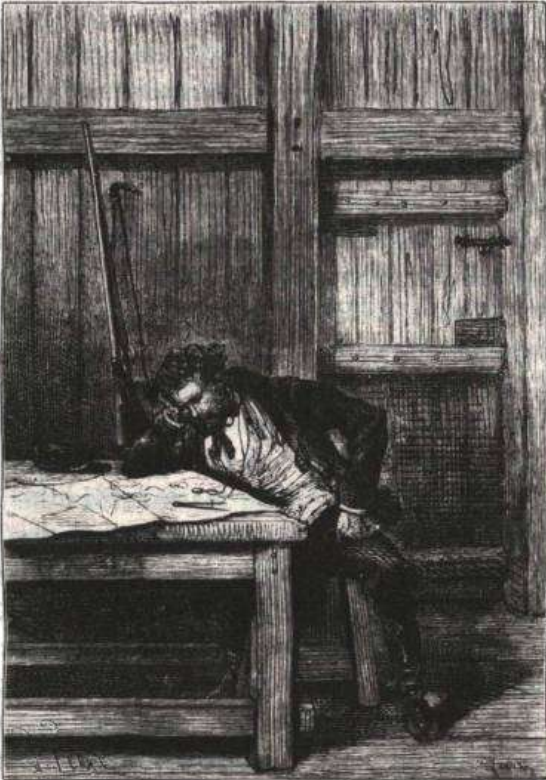
“Ben hâlâ bekleyeceğim,” cevabını verdi. “Bütün şansımızı henüz yitirmedik. Arkadaşlarımızı umutsuzluğa düşürmemeliyiz.”

Çavuş Long sade bir dille:

“Ben de aynı kanıdayım,” diye ekledi.

Jasper Hobson da böyle düşünüyordu. Bu düşüncesinin onaylanması onu sevindirdi.

11 ve 12 Eylülde, kuzeye doğru yer değiştirme iyice belli oldu. Victoria Adası günde on iki on üç mil hız yaparak sürükleniyordu. Bu demekti ki karadan sürekli olarak on iki on üç mil uzaklaşıyordu. Yani Kamçatka akıntısının o uzak bölgeye doğru yönelişini izliyordu. Çok geçmeden yetmişinci paraleli aşacaktı. Aynı paralel eskiden Bathurst

Jasper Hobson perişan haldeydi!

Burnunun en sivri ucunda bulunuyordu. Onun ötesinde hiçbir kara, kıta yoktu. Artık uçsuz bucaksız Kutup bölgeleri uzanıyordu.

Jasper Hobson her gün haritayı inceliyor, başıboş adanın hangi sonsuz uçurumlara yuvarlandığını görmek istiyordu. Tek şansları, belki de kötünün en iyisi, Bayan Paulina Barnett'in dediği gibi kış mevsimine yeniden kavuşmaktı. Kuzeye doğru sürüklendikçe soğukla daha çabuk buluşacaklardı. Buzlanmış sular yavaş yavaş çoğalacak, buzlu alan katılaşacaktı. Gelgelelim Fort-Espérance sakinleri deniz tarafından yutulmak istemiyorlarsa uzak kutup bölgelerinden nasıl döneceklerdi? Üstelik sonu gelmez, geçilemez bir yoldu bu. Ah! Yapımı devam eden tekne henüz tamamlanmamıştı, bir hazır olsaydı, Teğmen Hobson hiç duraksamaz bütün personeli tekneye bindirirdi. Fakat doğramacının bütün hamaratlığına rağmen tamamlanmamıştı, uzun süre de tamamlanamazdı, zira doğramacı teknenin yapımında büyük özen gösteriyordu. Çünkü en tehlikeli denizlerde yirmi kişinin hayatı tekneye emanet edilecekti.

16 Eylülde Victoria Adası kuzeye doğru yetmiş beş milden seksen mile doğru ilerlemişti. İki akıntısı arasında hareketsiz kaldığı birkaç günden beri bu böyleydi. Bu arada kış mevsiminin yaklaştığını gösteren belirtiler yoğunlaşıyordu. Kar yağışı sıklaşıyor, bazen lapa lapa kar yağıyordu. Termometrenin cıva sütunu yavaş yavaş düşüyordu. Ortalama sıcaklık, gün boyu hâlâ kırk dört derece fahrenheit (sıfırın üstünde 6 veya 7° santigrat) oluyor, ama geceleri otuz iki dereceye (sıfır derece santigrat) iniyordu. Güneş ufku üzerinde aşırı uzunlukta bir eğri çiziyordu. Öğle vakti birkaç

derece yükseliyor, yirmi dört saat üzerinden on bir saat kayboluyordu.

Nihayet 16 Eylül gecesi denizde ilk buzlanma belirtileri başgösterdi. Bunlar bir çeşit karlı tabakaya benzeyen ve saydam suda beyaz lekeler oluşturan birbirinden kopuk buz kristalleriydi. Daha eskiden, ünlü denizci Scoresby tarafından gerçekleştirilen bir gözleme dikkat çekelim: Bu gözleme göre, söz konusu karlı tabaka deniz çalkantısını hemen durduran bir özellik taşıyordu. Çarşaf gibi denizden yararlanan gemiciler böylece bir anda yatışan dalgaların arasında hızla yol alabiliyorlardı. Bu küçük buz parçaları birbirleriyle kaynaşmaya elverişliydi, tabii bu sayede suları sakinleştiriyorlardı. Ancak epey açıklara çıkınca dalgalar tarafından kırılıyor, birbirlerinden ayrılıyorlardı.

Jasper Hobson bu yeni oluşan buzların ortaya çıkışını büyük bir dikkatle gözlemledi. Teğmen buzlu kabuğun tabandan genişleyip iki üç parmak kalınlığa erişmesi için yirmi dört saatlik bir sürenin yeteceğini biliyordu. Bu kalınlığa erişen buzlu tabaka bir insanın ağırlığına dayanabilirdi. Öte yandan böylesi buzlanma sonucunda, Victoria Adası da yakın zamanda kuzeye yönelen hareketini durduracaktı.

Yalnız şimdilik, gecenin yaptığı işi gündüz bozuyordu. Karanlık saatlerde adanın hızı yavaşlıyordu, çünkü birkaç dayanıklı buz parçası onun hareketini engelliyordu. Ama gün boyu eriyen ya da parçalanan buzlar adanın ilerleyişini durduramıyor, ada yeniden akıntıya kapılarak hızlanıyordu.

Nitekim kuzey bölgelerine doğru adanın yol almasını durduracak ve buna karşı yapılacak hiçbir şey yoktu.

21 Eylülde, gün dönümü tarihinde, gece ile gündüzün eşit olmasının ardından geceler ardı ardına uzadı. Kışın gelişi apaçık görülüyordu, gelgelelim bu geliş ne hızlı ne de sertti. O tarihte, Victoria Adası yetmişinci paraleli bir derece aşmıştı. Ve ilk kez kendi eksenini etrafında bir dönüşe maruz kaldı. Jasper Hobson bu dönüşü bir daire çevresinin dörtte biri olarak değerlendirdi.

O zaman bu aşamada Teğmen Hobson'ın kaygıları yoğunlaştı. Şimdiye dek durumu gizlemeye çalışmıştı, gelgelelim doğa kendisini ele veriyordu. En az keskin görüşlü olanlar bile olayın farkına varabilirlerdi. Gerçekten bu dönüş hareketinin ardından adanın başlıca dört yönü değişmişti. Bathurst Burnu artık kuzeye değil, doğuya bakıyordu. Güneş, ay, yıldızlar ufukta her zamanki yerlerinde görünmüyor ve aynı yerde kaybolmuyorlardı. Mac Nap, Raë ve Marbre gibi gözlemci adamların bu değişikliği fark etmemesi olanaksızdı. Sonuçta, her şeyi anlayacaklardı.

Ne var ki yiğit adamlar hiçbir şeyin farkına varmamış gibiydi. Jasper Hobson buna çok sevindi. Zaten adanın dört yönüne ilişkin yer değiştirme çok önemli değildi. Hava genellikle pusluydu, dolayısıyla yıldızların doğuş ve batış yönü tam anlamıyla anlaşılmıyordu.

Ancak dört yönün değişmesi, bir yerden başka yere geçme hareketiyle hızlı biçimde birleşir gibi oldu. O günden sonra Victoria Adası, saatte bir mil hızla sürüklendi. Karadan tümüyle uzaklaşarak soğuk bölgelere doğru gidiyordu. Jasper Hobson umutsuzluğa kapılmadı, zaten umutsuzluk karakterinde yoktu. Ama mahvolduğunu hissediyor, her

ne pahasına olursa olsun kışın gelmesini, yani soğukların bastırmasını diliyordu.

Bu arada ısı biraz daha düştü. 23 ve 24 Eylülde yoğun kar yağışı gerçekleşti Dolayısıyla buz parçalarının yüzeyi soğuk etkisiyle katılaştı, kalınlıkları büyüdü. Uçsuz bucaksız buzlu bir alan yavaş yavaş oluşuyordu. Ada ilerleye ilerleye hâlâ buzları kınıyor, ama buzlu alanın direnci giderek artıyordu. Deniz baştan aşağı, görüş açısının limitlerine kadar buzlarla kaplanıyordu.

Nihayet, 27 Eylülde yapılan gözlem, Victoria Adasının muazzam bir buzlu alanın içinde hapsediğini gösterdi. Artık hareketsiz kalmıştı! 177° 22' boylamı ve 77° 57' enleminde hareketsizdi; herhangi bir kıtadan altı yüz mil uzakta!

XI.

Jasper Hobson Her Şeyi Açıklıyor

Durum böyleydi. Ada, Çavuş Long'un deyişiyle "demir atmış," durmuştu, artık kıpırdamıyordu. Bir zamanlar Amerikan kıtasının bir eklentisiydi; aynı konumuna dönmüştü. Ama altı yüz mil onu karadan ayırıyordu. Altı yüz mili kızaklarla aşmak gerekiyordu. Denizin katılaşmış yüzeyi izlenecek, soğuk havanın şiddetle yoğunlaştığı buzdağlarının ortasından geçilecek, kutup kışının en sert aylarıyla mücadele edilecekti.

Dehşet verici bir girişimdi bu. Ama tereddüde yer yoktu. Bu kış Teğmen Hobson dört gözle beklemişti, işte geliyordu, adanın kuzeye doğru uğursuz ilerleyişini durdurmuştu. Komşu kıtalarla altı yüz millik bir köprü kuracaktı! Bu yeni fırsattan yararlanmalı, uzak kutup bölgelerine sürüklenen insanları kurtarmalıydı.

Gerçekten, –Teğmen Hobson'ın dostlarına açıkladığı gibi– buzların çözülmesi ancak bir dahaki bahara gerçekleşirdi. Yani baharı beklerlerse, Bering Denizindeki akıntıların kaprislerine bir kez daha boyun eğeceklerdi. Oysa şimdi denizin donmasını beklemek yetecekti. Kısa bir zaman içinde üç ya da dört hafta kazanılmış olurdu. Bundan böyle Teğmen Hobson, adayı sıkıştıran buzlu alanda keşifler yapmayı planlıyordu. Katılma biçimini belirleye-

cek, kızakların kaymasına elverişli en kolay yolu bulmaya çalışacaktı. Bu yolu bulur bulmaz, ister Asya kıyıları ister Amerikan kıtası olsun, bunlardan birine yönelecekti.

Bayan Paulina Barnett ve Çavuş Long'la bu konuları tartışan Jasper Hobson:

“Doğrusunu söylemek gerekirse,” diye ekledi, “Asya kıyıları değil de Nouvelle-Georgie toprakları tercih nedenimiz olacak. Rus Amerikası'na yönelmemiz de mümkün.”

Bayan Paulina Barnett.

“O zaman, Kalumah çok işimize yarayacak,” dedi. “Ne de olsa yerli, Nouvelle-Georgie topraklarını gözü kapalı tanıyor.”

Teğmen Hobson onu onaylayarak:

“Gerçekten çok yararlı olacak,” dedi. “Bize kadar ulaşması tanrısal bir mucize. Onun sayesinde, Norton Körfezinde bulunan Fort-Michel işletmesine varmamız zor olmayacak. Hatta daha güneyde bulunan New-Arkhangel kentine gidip kış aylarını orada geçiririz.”

Bayan Paulina Barnett:

“Zavallı Fort-Espérance!” dedi. “Onca yorgunluk pahasına inşa edildi ve ne mutlu ki sizin tarafınızdan yaratıldı Mösyö Jasper! Bu adadan ayrılmak beni üzecek; onu buzlu alanlara terk edeceğiz, belki aşılmaz bankizin ötesine sürüklenecek! Evet! Ondan ayrılırken, son kez vedalaşırken içim kan ağlayacak!”

Teğmen Hobson:

“Üzölmek bakımından sizden aşağı kalır yanımla yok madam,” diye cevap verdi. “Hatta sizden daha çok üzölüyorum! Hayatımın en önemli eseriydi! Her şeyimi, bütün zekâmı, enerjimi Fort-Espérance-

ce'in yapımına harcadım! Onu terk etmek zorunda kalmak beni teselli etmeyecek! Üstelik bu işi bana havale eden Kumpanya ne diyecek? Ne de olsa alelade bir ajanıyım!

Mertçe heyecanlanan Bayan Paulina Barnett haykırdı:

"Ne mi diyecek Mösyö Hobson! Sizin görevinizi yaptığınızı, ama doğanın kaprislerinden sorumlu olmadığınızı söyleyecek. Çünkü doğa her şeyden güçlüdür, insan zekâsından ve kolundan da güçlüdür! Ne olup biteceğini önceden göremeyiz, çünkü onlar insan önsezilerinin ötesindedir! Nihayet ihtiyatlı tavrınız ve manevi gücünüz sayesinde, size emanet edilen arkadaşlarınızın bir tekinin bile yitirilmediğini öğrenecek."

Teğmen Bayan Paulina Barnett'in elini sıkarak.

"Teşekkür ederim madam," diye cevap verdi. "İçtenlik dolu sözleriniz için teşekkür ederim. Ama insanlar pek hoşgörülü olamazlar, inanın bana, kaybetmektense başarmak daha iyidir. Tanrı'nın sayesinde!"

Çavuş Long teğmeninin acılı düşüncelerini kısa kesmek isteyerek güncel konulara değindi. Teğmene yola çıkış hazırlıklarına ne zaman başlanacağını, arkadaşlarına Victoria Adasının gerçek durumunu açıklayıp açıklamayacağını sordu.

Jasper Hobson.

"Biraz daha bekleyelim," cevabını verdi. "Suskun kalarak zavallı insanları endişelerden kurtardık. Bekleyelim ve yola çıkış gününü kesin olarak saptayalım. O zaman gerçeği tümüyle öğrenirler!"

Bunu kararlaştırdıktan sonra, daha sonraki günlerde acentenin olağan çalışmalarına devam edildi.

Geçen yıl Fort-Espérance sakinlerinin mutlu ve hoşnut yaşamı nasıldı?

Bir yıl önce de aynı bugün gibi soğuk iklimin ilk belirtileri kendini göstermeye başlıyor, kıyı boyunca, yavaş yavaş ilk buzlanmalar oluşuyordu. İlkin, suları denizden daha durgun olan göl buzlanıyordu. Isı gün boyu bir ya da iki derece sıfırın üstüne çıkıyor, geceleri üç ya da dört derece sıfırın altına iniyordu. Jasper Hobson adamlarına kışlık giysilerini, kürkleri ve yünlüleri giydirmeye başlamıştı. Konutun içine kondansörler yerleştirilmiş, havalandırma tulumları ve hava rezervuarı temizlenmişti. Kale surlarının etrafına ve Bathurst Burnu dolaylarına tuzaklar kuruluyor, başanya ulaşan avcılar, Sabine ve Marbre kendilerini tebrik ediyordu. Nihayet evin belli başlı ihtiyaçları stok edilerek çalışmalar tamamlanıyordu.

Bu yıl da yiğit adamlar aynı şekilde çalıştı. Geçen yıla oranla Fort-Espérance enlem olarak iki derece daha yukarıdaydı. Bu farklılığa rağmen ortalama sıcaklık bakımından önemli bir değişiklik yok gibiydi. Gerçekten, yetmişinci paralel ile yetmiş ikinci paralel arasında, ortalama sıcaklığın doğrudan etkileneceği hatırı sayılır bir fark yoktu. Hatta geçen yıla nazaran soğuk daha az etkileyiciydi. Ama büyük olasılıkla tahammül edilebilir düzeydeydi, zaten insanlar bu sert iklimi kanıksamışlardı.

Yalnız şuna dikkat çekelim; kış koşulları her zamanki sertliğiyle başgöstermiyordu. Hava rutubetliydi. Gökyüzü her gün bulutlarla örtülüyor, bunlar bazen yağmura, bazen kar yağışına dönüşüyordu. Tabii Teğmen Hobson'ın arzuladığı kadar yeterli soğuk söz konusu değildi.

Denize gelince adanın etrafı buzlanıyor, ama bu olay sürekli ve düzenli bir eğilim göstermiyordu. Buz parçalarının henüz o denli kenetlenmediği yeni buzlu alanın yüzeyinde oluşan geniş siyahımtrak boşluklardan anlaşılıyordu. Sürekli olarak birbirinden kopan parçalardan yankılanan çatırtılar işitiliyordu. Bunlar yağış sonucu üst kısımları eriyen ve yeterli biçimde kaynaşmamış sayısız buz parçalarının çıkardığı gürültülerdi. Buzdağları, hatta buz yığınları seyrekti, bankız henüz ufukta yükselmiyordu.

Cavuş Long sık sık yineliyordu:

“İşte bir mevsim daha başladı. Kuzey Kutbu kâşifleri ve Kuzeybatı Geçidini araştıranlar için ilginç sayılır. Ama bizim projelerimize hiç uygun değil, hem geri dönüşümüzde epey zorluk çıkaracak!”

Bütün ekim ayı böyle geçti. Jasper Hobson ortalama sıcaklığın asla otuz iki derece fahrenheitin (sıfır derece santigrat) üstüne çıkmadığını gözlemledi. Oysa, bilindiği gibi, denizin donması için sıfırın altında yedi sekiz derece bir soğuk ve bu soğuk günlerce sürmesi gerekir.

Kaldı ki önemli bir nokta, Teğmen Hobson gibi Bayan Paulina Barnett'in de gözünden kaçmadı. O da buzlu alanın hiçbir şekilde geçişe elverişli olmamasıydı.

Adanın içinde mahpus kalan hayvanların kaçmaları mümkün olsaydı, yani katılaştan deniz onlara daha güvenli bir geçiş sağlasaydı, kürk hayvanları, rengelikleri, kurtlar vb doğal olarak daha ılıman bölgelere göç ederdi. Oysa hâlâ acentenin etrafında dolaşıyorlar, gitgide insanlara yaklaşıyorlardı. Kurtlar bile kaleye sokularak tüfek menziline girmişlerdi. Zira biricik besinleri olan sansarlar ve

kutup tavşanları orada bulunuyordu. Ne yosunları ne de otlanacak otları bulabilen, karnı aç geyikler sürüler halinde Bathurst Burnu dolaylarına gelmişti. Bir ayı –bu herhalde Bayan Paulina Barnett ve Kalumah'ın minnet borcu olan hayvandı– iki de bir ağaçların arasında, göl kıyılarında dolanıyordu. Bu çeşit çeşit hayvanlar, özellikle gevişgetirenler buralara kadar geldiğine göre, bitkisel beslenmeye son derece ihtiyaçları vardı. Ekim ayında hâlâ Victoria Adasındaydılar. Anlaşılan hiçbir yere kaçmamışlardı.

Ortalama sıcaklığın sıfır derecede kaldığını söylemiştik. Jasper Hobson günlüğüne başvurdu. Geçen yıl ekim ayında termometrenin sıfırın altında yirmi derece fahrenheit (sıfırın altında 10° santigrat) gösterdiğini saptadı. Tuhaf bir farklılık! Demek ki kutup bölgelerinde ısı bu denli değişkenlik gösteriyordu!

İnsanlar şimdilik soğuktan hiç rahatsız olmuyor ve evlerine kapanma zorunluğu duymuyorlardı. Bu arada rutubet çok yüksekti. Zira karla karışık yağmur sık sık yağıyordu. Düşen barometre havanın nemle dolu olduğunu gösteriyordu.

Ekim ayı boyunca Jasper Hobson ve Çavuş Long bir sürü keşif gezisine çıktı. Niyetleri ada açıklarındaki buzlu alanın durumunu anlamaktı. Bir gün Michel Burnuna gittiler, başka bir gün eski Morslar Koyunu araştırdılar. Yol için geçişin elverişli olup olmadığını görmek istiyorlardı. O zaman Amerikan kıtası olsun, Asya kıtası olsun, bunlardan birine karar vereceklerdi.

Buzlu alanın yüzeyi su birikintilerinin doldurduğu küçük bataklıklarla kaplıydı. Bazı yerler yarıklardan, çatlaklardan delik deşikti. Bu yüzeyde

kızakların ilerlemesi olanaksızdı. Ne sıvı ne de katı olan bu alanı yaya olarak bir insanın aşması bile düşünülemezdi. Görünüm soğuk havanın yetersiz ve istikrarsız olduğunu gösteriyordu. İnşili çıkışlı bir ısı bu dengesiz katılaşmayı meydana getirmişti. Buzlu alanın yüzeyini bir mağaradaki sarkıtlar gibi diken diken sivri uçlar, kristaller, prizmalar, çeşit çeşit cisimler kaplıyordu. Durum bir buzuldan çok bir tarlayı andırıyordu. Elverişli bir yol bulunsa bile, onun üzerinde yürümek son derece zahmetliydi.

Teğmen Hobson ve Çavuş Long buzlu alanda böyle tehlikeyi göze alarak güney yönünde bir ya da iki mil ilerlediler. Ama çok zorlanmışlar, yürüyüş çok zaman almıştı. Beklemek gerektiğini bir kez daha anladılar, düş kırıklığı içinde Fort-Espérance'a döndüler.

Kasım ayının ilk günleri başlamıştı. Isı yalnızca birkaç derece düşüyordu. Yeterli sayılmazdı. Victoria Adasını nemli büyük puslar örtüyordu. Işıkları odalarda gün boyu yakmak gerekiyordu. Ancak ışık tüketiminin çok sınırlı olması lazımdı. Gerçekten yağ stoku hayli kısıtlıydı, çünkü acente Yüzbaşı Craventy'nin konvoyundan hiç yardım alamamıştı. Üstelik morsların avlanması da artık mümkün değildi; suda ve karada yaşayan bu hayvanlar başıboş adayı bundan böyle sık ziyaret etmiyordu. Kış koşulları bu şekilde devam etmeye yüz tutarsa insanlar, ışık tedarik etmek amacıyla öteki hayvanların yağını, hatta çamların reçinesini kullanacaklardı. Günler kısaltmaya başlıyor, güneş soluk bir yuvarlak halinde yüzünü gösteriyordu. Ne sıcaklığı ne de parlaklığı hissediliyordu. Ufkun üzerinde birkaç saat görünüp kayboluyordu. Evet!

İşte kış gelmişti. Pusları, yağmurları, karları ile kış! Ama soğuktan yoksundu!

11 Kasım Fort-Espérance'da bayram günüydü. Bayan Joliffe akşam yemeğinde ikram ettiği "ekstra" yemeklerle bunu kanıtladı. Gerçekten küçük Michel Mac Nap'ın doğum günüydü. Çocuk o gün tam bir yaşına basmıştı. Çok sağlıklıydı; bukleli sarı saçları, mavi gözleriyle sevimliydi. Babasına benziyordu. Bu benzerlikten dolayı usta doğramacı, yiğit adam gurur duyuyordu. Tatlı servisi yapılırken bebek törenle tartıya çıkarıldı. Tartının üstünde onu görseydiniz. Kıpır kıpır oynuyor, küçük çığlıklar çıkıyordu. Tartıldı, ne demezsiniz otuz dört kilo! Ne başarı! Bu olağanüstü ağırlık hurra sesleriyle karşılandı. Çocuğunu biberonla besleyen anne Bayan Mac Nap'a üstün başarısından dolayı iltifatlar yağdırıldı. Onbaşı Joliffe'in bu tebriklerin bir kısmını üstüne alması pek anlaşılamadı. Herhalde çocuğun süt babası olmasından ve dadılığını yapmasından dolayı! Saygıdeğer onbaşı çocuğu kucığında öyle çok taşımış, nazını çekmiş, beşiğini sallamıştı ki bütün yükün kendi üzerinde olduğunu sanıyordu.

Ertesi gün, 12 Kasım'da güneş yüzünü göstermedi. Uzun kutup gecesi başlıyordu. Geçen kış Amerikan kıtasında dokuz gün sonra başlamıştı, oysa bugün başlıyordu. Bu özellik bölgeler arası farklılıktan kaynaklanıyordu; zira şimdi kıta başka yerde, Victoria Adası başka yerdeydi.

Ancak güneşin ortalıkta görünmemesi hava durumunda hiçbir değişiklik meydana getirmemişti. Isı aynı kararsız ve belirsiz durumunu korudu. Termometre bir gün iniyor, bir gün yükseliyordu. Birbiri ardına kar ve yağmur yağıyordu. Rüzgâr

ılık ve nemliydi, sürekli yön değiştiriyordu. İklimin devamlı rutubetli gitmesi endişe veriyordu; insanların iskorbüt rahatsızlığına yakalanma riski artıyordu. Erzak yetersiz olduğundan limon suyu azalmaya yüz tutmakla birlikte, bereket versin ki hiç olmazsa kuzukulağı ve kaşıkotu ürünleri boldu. Teğmen Hobson'ın tavsiyeleri üzerine bu ürünler günü gününe tüketiliyordu.

Öte yandan Fort-Espérance'ı terk etmek için her yolu denemek gerekiyordu. Bu koşullarda, en yakın kıtaya ulaşmak için belki de aşağı yukarı üç ay yetecekti. Nitekim bir kere buzlu alanda sefere çıkıldı mı bunun geri dönüşü olmayacaktı. Buzların çözölme zamanından önce sağlam bir karaya ayak basmak kaçınılmazdı. Yola çıkmak gerekiyorsa kasım sonu karar vermeliydi.

Zaten buradan ayrılmak konusunda hiç tereddüt yoktu. Gideceklerdi. Gelgelelim sert kış koşullarında, yolculuk zorlu geçecek, önemli bir sorun olacaktı. Buzlu alanın bütün kısımları katılaşacak, ancak kararsız hava yine de işi zora sokacaktı.

13 Kasımda yola çıkış gününü belirlemek amacıyla Jasper Hobson, Bayan Paulina Barnett ve Çavuş Long bir araya geldi. Çavuşun düşüncesi, adayı bir an evvel terk etmektir.

“Bütün olası gecikmeleri hesaba katmalıyız,” di-yordu. “Ne de olsa altı yüz millik bir yol bu. Yani mart ayı gelmeden önce kıtaya ayak basmak zorundayız. Aksi halde buzlar çözölmeye başlar, adadaki durumdan daha kötü bir durumla karşılaşmak zorunda kalırız.”

Bayan Paulina Barnett:

“İyi de acaba deniz tamamen donacak mı?” diye sordu. “Bizim geçişimize izin verecek mi?”

Çavuş Long:

“Evet,” diye karşılık verdi. “Buz günden güne kalınlaşıyor. Üstelik barometre de yükseliyor. Bu ısının azaldığına bir işaret. Hazırlıklarımız tamamlandığı zaman –sanırım bir hafta sürer– hava kesinlikle soğumuş olacak.”

Teğmen Hobson:

“İster öyle, ister böyle! Kış iyi gelmiyor!” dedi. “Gerçekten her şey aleyhimize! Bu denizlerde bazen tuhaf iklimler görülmüştür. Balina avcıları o tuhaf hava koşullarını biliyor. Her neyse, kaybedecek bir günümüz dahi yok. Yalnız üzgünüm, bu iklimlere özgü hava görünmüyor, bize yardımcı olmayacak.”

Bayan Paulina Barnett:

“O hava oluşacak,” cevabını verdi. “Şöyle ya da böyle, fırsatlardan yararlanmak için hazırlıklı olmalıyız. Hareket tarihi olarak hangi günü belirleyeceksiniz Mösyö Jasper?”

Teğmen Hobson:

“En geç kasım sonu,” dedi. “Ama bir hafta sonra, bu ayın 20’sine doğru hazırlıklarımız tamamlanıp da yol elverişli olursa hemen hareket ederiz.”

Çavuş Long:

“İyi,” dedi. “Bir saniye yitirmeden hazırlanmalıyız.”

Bayan Paulina Barnett sordu:

“Şu halde Mösyö Jasper, içinde bulundukları durumu arkadaşlarınıza açıklamayacak mısınız?”

“Evet madam. Mademki hareket saati geldi, onu da açıklamalıyım.”

“Bilmedikleri şeyi ne zaman açıklamayı düşünüyorsunuz?”

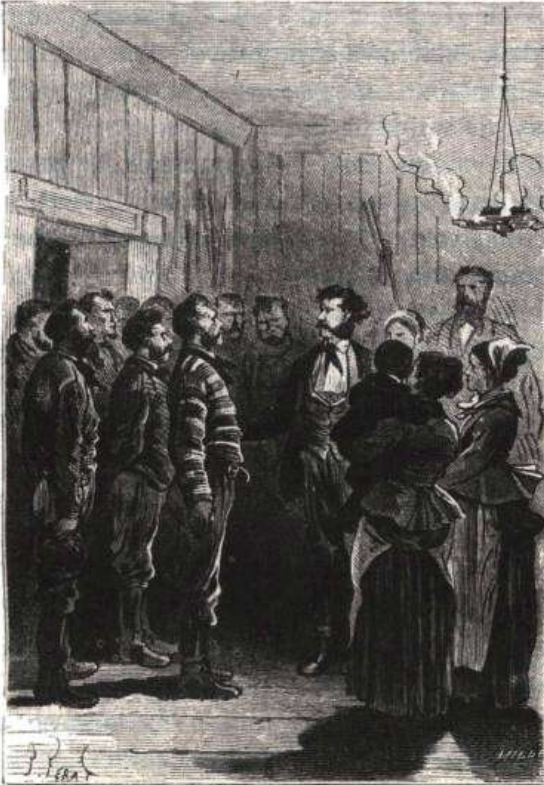
Jasper Hobson askeri bir duruşa geçen Çavuş Long’a dönerek:

"Hemen," diye ekledi. "Çavuş Long, adamları büyük salonda toplayın. Bir konuşma yapacağım."

Çavuş Long, elini şapkasına götürüp selam verdi, topukları üzerinde dönerek uygun adımla dışarı çıktı.

Birkaç dakika Bayan Paulina Barnett ve Teğmen Hobson baş başa kaldı. Susuyorlardı.

Biraz sonra çavuş geri döndü. Emrinin yerine getirildiğini Jasper Hobson'a bildirdi.

Jasper Hobson, "Dostlarım," dedi, "yarımadamız bundan böyle buzdan oluşan bir adadır."

Jasper Hobson ve gezgin kadın hemen büyük salona girdi. Bütün acente sakinleri, erkekler ve kadınlar donuk ışıkların altında toplanmışlardı.

Jasper Hobson arkadaşlarına doğru ilerledi ve ciddi bir sesle:

“Dostlarım,” dedi, “şimdiye dek sizi gereksiz kaygılardan soyutlamak istemiştım... Fort-Espérance’ın içinde bulunduğtu durumu sizlerden gizlemeye çalıştım... Bir yer sarsıntısı bizi kıtadan ayırdı... Bathurst Burnu Amerikan kıyısından koptu... Yarınmadamız bundan böyle buzdan oluştu bir adadır... Başboş bir ada...”

O anda Marbre, Jasper Hobson’a doğru ilerledi ve kendinden emin bir sesle:

“Onu biliyorduk teğmenim!” dedi.

XII. Bir Şans Daha

Onu biliyorlardı bu yiğit insanlar! Şeflerinin üzüntülerini bir kat daha artırmamak için bilmiyormuş gibi yaptılar. Ve büyük özveriyle kendilerini kış hazırlıklarına verdiler!

İçi sızlayan Jasper Hobson'ın gözleri yaşarmıştı. Heyecanlandığını gizlemeye gerek görmedi, avcı Marbre'in kendine uzanan elini tuttu ve içtenlikle sıktı.

Evet, bu dürüst askerler her şeyi biliyorlardı. Marbre çok önceden anlamıştı. Rengeyikleri tuzlağına tuzlu suyun dolması... Fort-Reliance'dan beklenen konvoyun bir türlü gelmemesi... Sağlam zeminli bir karada gereksiz olan enlem ve boy-lam gözlemlerinin günü gününe yapılması... Teğ-men Hobson'ın kerteriz alırken görünmemek için aldığı önlemler... Kış yaklaşırken göç etmeyen o hayvanlar... Nihayet son günlerde meydana çıkan yön farklılığı... Fort-Espérance sakinleri bütün bu belirtiler bir araya geldiğinde durumu çok iyi fark etmişlerdi. Yalnız Kalumah'ın ortaya çıkışına bir anlam veremiyorlardı. Genç Eskimo kadını herhalde fırtına -aşlında bu da doğrudu- adanın kıyısına fırlatmıştı.

Marbre bu belirtileri ilkin kendi kafasında çöz-meye çalışmış, daha sonra doğramacı Mac Nap ve

demirci Raë'yle paylaşmıştı. Üçü birden durumu soğukkanlılıkla karşılamış, arkadaşlarını ve karılarını uyarmak gerektiği konusunda anlaşmışlardı. Şeflerine hiçbir şey belli etmemeyi, her şeyden habersizmiş gibi davranmayı ve ona kesin itaat etmeyi kararlaştırdılar.

Avcı Marbre söz konusu açıklamaları yaparken, bu incelikten dolayı çok heyecanlanan Bayan Paulina Barnett:

“Siz yiğit insanlarsınız dostlarım,” dedi. “Dürüst ve cesur askerlersiniz!”

Mac Nap:

“Teğmenimiz bize güvenebilir,” karşılığını verdi. “O görevini yaptı, biz de görevimizi yaparız.”

Jasper Hobson:

“Evet sevgili arkadaşlarım. Tanrı bizimle beraber! Bize yardım edecektir!”

Sonra Jasper Hobson yer sarsıntısı sonucunda, Bathurst Burnunun da bulunduğu kara diliminin nasıl adaya dönüştüğünü ayrıntılarıyla anlattı. Tam bahar mevsiminde, buzlardan arınmış denizin üstünde, adanın bilinmeyen bir akıntının etkisiyle karadan iki yüz mil açığa nasıl sürüklendiğini açıkladı. Daha sonra patlayan kasırganın onu karaya yaklaştırdığını, 31 Ağustos gecesi yeniden uzaklaştırdığını; nihayet cesur Kalumah'ın ölümü göze alarak Avrupalı dostlarının yardımına koştuğunu söyledi. Adada meydana gelen değişimleri açıkladı. Ilık suların etkisiyle azar azar eridiğini ekledi. Kamçatka akıntısına kapılmaktan ya da Pasifik açıklarına sürüklenmekten büyük endişe duyduklarını anlattı. En sonunda başıboş adanın 27 Eylülde kesinlikle hareketsiz kaldığını sözlerine ekledi.

Son olarak kutup denizleri haritası herkesin önünde serildi. Jasper Hobson adanın bulunduğu mevkiyi gösterdi. Buna göre ada herhangi bir karadan altı yüz mil uzaktaydı.

Durumun son derece tehlikeli olduğunu, tekneyle kaçma fırsatı bulamadan buzların çözülme zamanında adanın zorunlu olarak unufak olacağını söyleyerek sözünü bitirdi. Zaten tekneden ancak gelecek yaz mevsiminde yararlanabilirlerdi. Amerikan kıtasına ulaşmak için buzlu alanda yol alarak kış koşullarında burayı terk etmekten başka çare yoktu.

“Soğuk havada ve gece boyunca altı yüz mil yol katedeceğiz. Dostlarımız çok çetin olacak. Ama anlıyorsunuz ya kararımızdan dönemeyiz.”

Mac Nap:

“Hareket işaretini verdiğiniz zaman teğmenim,” dedi, “sizin arkanızdan geliriz!”

Hareket günü için herkes aynı kanıdaydı. Ölüm-cül yolculuğun hazırlıkları hızlı hızlı yürütüldü. İnsanlar bu koşullarda altı yüz mil yol almaya mertçe karar vermişlerdi. Çavuş Long hazırlıkları yönetiyordu. Jasper Hobson, iki avcı ve Bayan Paulina Barnett buzlu alanın durumunu anlamak için sık sık keşif yapıyordu. Çoğu kez Kalumah da onlara katılıyordu. Deneyimli olduğundan teğmene hayli yarar dokunuyordu. Herhangi bir engel çıkmazsa hareket günü olarak 20 Kasım tarihi kararlaştırıldı. Kaybedilecek bir an bile yoktu.

Jasper Hobson'ın önceden tahmin ettiği gibi rüzgâr çıkmış, ısı biraz düşmüştü. Termometre yirmi dört derece fahrenheit (sıfırın altında 4°, 44' santigrat) gösterdi. Önceki günlerin yağmuru kara dönmüştü, toprak katılaşmaya yüz tuttu. Bu soğuk bir-

kaç gün devam ettiği takdirde kızaklarla yol almak mümkün olacaktı. Michel Burnu önündeki kerti k kısmen buzlanacak ve karla dolacaktı. Ancak unutmamalı ki onun dingin sularındaki buzlanma çok çabuk çözülebilirdi. Nitekim deniz sularının yeterli ölçüde donmaması, böyle olacağını kanıtlıyordu.

Gerçekten rüzgâr aralıksız, belirli bir şiddetle esiyordu. Denizdeki çalkantı düzenli buzlanmayı önüyor, yeterli ölçüde katılaşma oluşmuyordu. Geniş su kümeleri çeşitli yerlerde buz parçalarını birbirinden ayırıyordu. Bu durumda buzlu alanda bir geçiş bulmak mümkün değildi.

15 Kasımda adanın güneyine yapılan bir keşif gezisi sırasında Bayan Paulina Barnett Jasper Hobson'a:

"Hava kesinlikle soğumaya yüz tutuyor," dedi. "Isı hissedilir biçimde düşüyor. Çok yakında sıvı alanlar buzlanacak."

Jasper Hobson:

"Ben de aynı kanıdayım madam," cevabını verdi. "Ama ne yazık ki donma olayı elverişli değil, bizim planlarımıza uymuyor. Buz parçaları küçük boyutlarda; yüzeyler testere gibi diken diken. Bu pürtüklü buzlu alanda bizim kızaklar gidebilirler, ama çok zorlanacaklar."

Gezgin kadın:

"Yanılmıyorsam," diye ekledi, "bütün bu yüzeyin kalın kar tabakasıyla örtülmesi için birkaç gün, hatta birkaç saat yeterli olacak."

Teğmen:

"Kuşkusuz doğru madam," diye cevap verdi. "Ancak kar yağarsa ısı yükselecek, ısı yükselince buzlu alan küçük parçalara bölünecek. Bu da bizim aleyhimize olan bir ikilem!"

Bayan Paulina Barnett:

“Aslında Mösyö Jasper,” dedi, “tam Kutup Okyanusunun ortasındayız. Bulunduğumuz mevkide kutup kışı yerine ılıman bir kışla karşılaşsak bu durum felaketle kumar oynamak anlamına gelir.”

“Daha önce görülmüş madam, daha önce görülmüş. Zaten hatırlayacaksınız, Amerikan kıtasında şiddetli bir soğuk yaşamıştık. Aynı sertlikte ve aynı süre içinde iki kış mevsiminin art arda gelmesi çok nadirmiş, bu durum çoğu kez gözlemlenmiş. Kutup denizlerinde avlanan balina avcılarını bunu iyi bilirler. Tabii madam, felaketle kumar oynamak gibi bir şey. İlıman bir kış arzularken şiddetli soğukla karşılaşmak; soğuk bir kışı arzularken ılıman bir kışı yaşamak! İtiraf etmeli ki şimdiye dek işler yolunda gitmedi. Altı yüz millik mesafeyi düşündüğüm zaman! Hem de bu mesafenin kadınlar ve çocuklarla birlikte aşılması!...”

Jasper Hobson eliyle güneyi işaret ederek alabildiğine uzanan sonsuz uzamı gösterdi: Kabartmalı dantelaya benzeyen bembeyaz, geniş bir düzlük Yarım yamalak donan denizin görüntüsü hüzün vericiydi; yüzeyi uğursuz gürültülerle çatırdıyordu. Nemli pusa gömülmüş, bulanık bir ay karanlık ufkun üzerinde birkaç derece yükseliyor, bu bütüne soluk bir ışık yayıyordu. Işınlara kırılmasından etkilenen yanı karanlık nesneleri büyütüyordu. Orta yükseklikte birkaç buzdağı devasa boyutlara erişiyor, bazen canavarımsı anlaşılmaz şekillere dönüşüyordu. Uçan kuşların kanatlarından gürültülü sesler çıkıyor, optik yanılsama sonucu bir akbaba ya da uşakkapan kuşundan daha iri gözüküyorlardı. Bazı yönlerde, buzdağlarının ortasında, sanki kocaman karanlık tüneller açılıyordu. En yürekli

insan bile oralara dalmaya tereddüt ederdi. Sonra buzdağlarının yuvarlanması sonucu ani hareketler oluşuyordu. Bunlar tabanları aşınan ve yeni bir denge arayan buzdağlarıydı. Çıkardıkları müthiş gürültüler her yanda yankılanıyordu. Cin peri oyunundaki dekor gibi sahne sürekli değişiyordu! Bu korkunç olaylar zavallı insanların içinde korku uyandırıyor. Üstelik buzlu alanı geçerken bu tehlikeleri göze alacaklardı!

Cesaretine, manevi gözüpekliliğine rağmen gezgin kadın istemdişi bir dehşet duyduğunu hissediyordu. Ruhu da bedeni gibi buz kesiyordu. Görmemek, işitmemek için gözlerini ve kulaklarını kapamaya çalıştı. Ay ışığı daha koyu bir pusla örtündüğü zaman, uğursuz kutup manzarası biraz daha irileşiyor, Bayan Paulina bu ıssızlıklarda yol alan kadın ve erkek kervanını gözlerinin önüne getiriyordu. Fırtınaların, karların, çığların altında, kutup gecesinin koyu karanlığında ilerleyeceklerdi!

Bayan Paulina Barnett etrafa bakmak için kendini zorladı. O görünümlere gözlerini alıştırmak, o dehşete karşı ruhunu katılaştırmak istiyordu. Tam bakmaya çalışırken içinden bir feryat koptu, Teğmen Hobson'ın eline sarıldı, belli belirsiz kocaman bir nesneyi eliyle işaret etti. Nesne yüz adım kadar ötede, alacakaranlıkta kımıldıyordu.

Dev cüsseli, beyaz beyaz parlayan bir canavardı bu. Boyu elli ayağı aşıyordu. Dağınık buz parçalarının üstünde, birinden ötekine müthiş sıçramalarla atlayarak yavaş yavaş ilerliyordu. Aynı anda on tane meşe kütüğünü kavrayabilecek ayakları vardı. Galiba o da buzlu alanda bir geçiş arıyor, uğursuz adadan kaçmaya çabalıyordu. Ağırlığı yüzünden buz parçalarının battığı görülüyor, dü-

zensiz hareketler sonucu dengesini sağlamayı başaramıyordu.

Nitekim canavar buzlu alanda böyle ilerledi. Sonra herhalde bir geçiş bulamadığından geri döndü, Bayan Paulina Barnett ile Teğmen Hobson'ın bulunduğu kıyı boyuna yöneldi.

O anda Jasper Hobson, omuzdan asılı tüfeğini kavradı ve tetiği çekmeye hazırlandı.

Tam ateş etmek üzere nişan almıştı ki birden tüfeğini indirdi ve alçak sesle:

"Bu, bir ayı madam," dedi. "Işığın kınılması yüzünden boyutları dev gibi görünüyor!"

Gerçekten bu bir kutup ayısıydı. Optik yanılsama sonucu Bayan Paulina Barnett hayvanı canavar sandığını anladı. Uzun uzun içini çekti. Sonra aklına bir şey geldi:

"Bu, benim ayım!" diye haykırdı. "Büyük olasılıkla adadan kaçamayan tek ayı! Ama burada ne arıyor?"

Teğmen Hobson başını sallayarak:

"Kaçmaya çalışıyor madam," karşılığını verdi. "Bu kahrolası adadan kaçmaya çalışıyor! Ama beceremiyor. Kendisi için yolun kapalı olduğu anlaşıyor. O yol bizim için de kapalı!"

Jasper Hobson yanılmıyordu. Mahpus kalan hayvan kıtanın herhangi bir yerine ulaşmak amacıyla adayı terk etmeye çalışmış, ama başaramamıştı. Kıyı boyuna geri dönüyordu. Kafasını sallaya sallaya, boğuk homurtular çıkararak teğmenle arkadaşının yirmi adım ötesinden geçti. Onları görmedi ya da aldınış etmedi. Ağır ağır yürüdü, Michel Burnuna yöneldi, bir tepeciğin ardında kayboldu.

O gün Teğmen Hobson ve Bayan Paulina Barnett hüzünlü bir şekilde sessizce kaleye döndüler.

Bu bir kutup ayısıydı!

Bu sırada, sanki buzlu alanda yolculuk elverişliymiş gibi hazırlıklar hızla sürüyordu. Yolculuğun güvenliği bakımından hiçbir şeyi ihmal etmemek gerekiyordu. Her şeyi önceden düşünmek lazımdı. Yalnızca zorluklar ve yorgunlukları değil, kutup doğasının kaprislerini de hesaba katmalıydı. Zira öyle bir doğaydı ki bu bütün insan araştırmalarına yılmadan engel olabilirdi.

Köpeklerin kızaklara koşulması apayrı bir özen gerektiriyordu. Kale civarında bol bol koşmaları için

serbest bırakıldılar. Bu egzersiz onları canlandıracaktı. Uzun bir dinlenmenin ardından uyuşmuşlardı. Sözün kısası hayvanların durumu iyiydi. Onları aşırı yormazlarsa uzun bir yola dayanabilirlerdi.

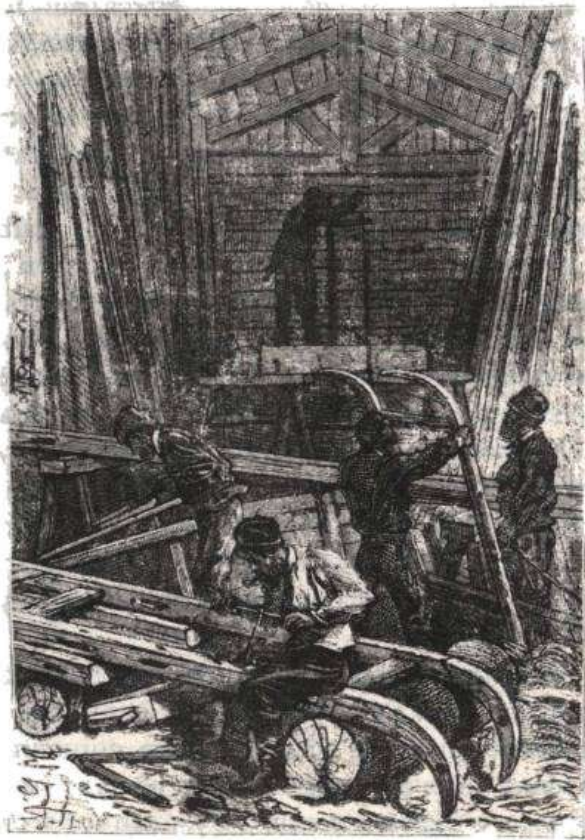
Kızaklar titizce gözden geçirildi. Buzlu alanın engebeli yüzeyi onları şiddetli darbelerle sarsacaktı. Nitekim iç şasiler, ön taraftaki taban döşegi vb gibi belli başlı parçalar güçlendirildi. Bu işi doğrudan doğramacı Mac Nap ve adamları üstlendi. Kızakları mümkün olduğu kadar sağlamlaştırdılar.

Bu taşıtlara ek olarak büyük boyutlarda iki nakliye kızıağı yapıldı. Bunlardan biri erzakı, öbürü kürkleri taşıyacaktı. Kızakları evcil rengeyikleri çekecekti, bu iş için çok uygundular. Kürkler bilindiği gibi lüks eşya sayılıyordu. Gerçi Jasper Hobson Hudson Koyu Kumpanyasının çıkarlarını gözetmek istiyordu, ama kervanın ilerlemesini tehlikeye soktukları takdirde bu kürkleri yolda terk etmeye kesin kararlıydı. Bu önlem hiç riske girmek sayılmazdı, zaten kıymetli kürkleri acente mağazalarında bıraksalardı hepsi yok olacaktı.

Erzak meselesine gelince bu başka şeydi. Yiyecekler bol miktarda bulunmalı, kolayca taşınmalıydı. Sadece av ürünlerine bel bağlamak olmazdı. Kaldı ki yol elverişli olur olmaz, avlanma olanağı artacak, çok geçmeden güney bölgelerinde bollaşacaktı. Nitekim konserve et, salamura sığır eti, tavşan etli börek, kurutulmuş balık, stokta epey azalmış bisküviler, bol miktarda yedek götürülen kaşıkotu ve kuzukulağı stoku, şarap, sıcak içeceklerle katılan alkol vb, erzakı taşıyacak olan nakliye kızıağına yüklendi. Jasper Hobson yanına yakacak odun almayı da düşündü, zira altı yüz millik yol boyunca ne ağaç, ne çalılık ne de yosun bulabilir-

lerdi. Denizden gelen enkazlara ya da odun parçalarına güvenilemezdi. Ama bu bakımdan kızağı aşırı yüklemek de doğru değildi, nitekim vazgeçmek gerekti. Ne mutlu ki insanı sıcak tutan giysiler az sayılmazdı. Çok ihtiyaç duyarlarsa, öbür nakliye kızağındaki kürklere başvururlardı.

Thomas Black'e gelince, işinin ters gitmesinden bu yana, dünyadan elini eteğini çekmiş, arkadaşlarından uzaklaşmış, teğmenin, çavuşun, gez-

Büyük boyutlarda iki nakliye kızağı yapıldı.

gin kadının tavsiyelerine kulak asmamış, odasına kapanmıştı. Nihayet yola çıkış tarihi kesin olarak belirlenince ortalıkta göründü. Gelgelelim sırf kendini taşıyacak kızakla ilgilendi. Notlarını, aletlerini taşıta yerleştirdi. Hep susuyor, ağzından tek kelime çıkmıyordu. Güneş tutulması gözleminde düş kırıklığı yaşamasından beri her şeyi, bilgin olduğunu bile unutmuştu. Kutup bölgelerine özgü olaylara artık hiç aldınış etmiyordu. Sözelimi tan kızılıkları, haleler vb, gibi şeyleri umursamıyordu bile.

Nihayet son günler geldi çatı. Herkes canla başla, öyle çalışmıştı ki 18 Haziranda bütün hazırlıklar tamamlanmıştı.

Ne yazık ki yol hâlâ elverişli değildi. Isı biraz düşmüştü, ama soğuk deniz yüzeyini donduracak denli sertleşmiyordu. Zaten ince ince yağın kar süreklilik göstermiyordu. Jasper Hobson, Marbre ve Sabine her gün adanın sahil şeridini gözden geçirdiler. Michel Burnundan başlayarak eski Morslar Koyunun sonuna kadar gidip geldiler. Buzlu alanda bile bir buçuk mil ilerleyip tehlikeye atıldılar. Her yanda çatlaklar, yanklar, delikler gördüler. Kızaklar şöyle dursun, yayalar bile bu zeminde yürüemezdi. Bu kısa keşif gezileri, teğmenle iki adamını çok yormuştu. Öyle ki sürekli değişiklik gösteren bu alanda ve hâlâ yer değiştiren buz parçalarını aşarken Victoria Adasına bir daha geri dönemeyceklerini sandılar.

Gerçekten doğa bu zavallı insanlara hiç imkân tanımıyordu. 18 ve 19 Kasım günü, barometre alçalırken termometre yükseldi. Hava durumunda meydana gelen bu değişiklik daha uğursuz bir sonuç doğuracağı benziyordu. Öte yandan soğuk azalıyor, gökyüzünü bulutlar kaplıyordu. Sıcaklık otuz

dört derece fahrenheit (sıfırın üstünde 1°, 11 santigrat) olunca kar değil, yağmur başladı. Yoğun bir yağıştı bu. Göreceli olarak bu sağanak yağışlar karlı tabakayı eritiyordu. Bu şiddetli yağışın buzlu alanı nasıl ufaladığını bir düşünün. Aslında bütün buzların çözülmesine inanmak mümkündü. Buz parçalarının üzerinde, çözülme zamanına benzer erime izleri vardı. Berbat havaya rağmen Teğmen Hobson her gün adanın güneyine gitti ve umutsuz döndü.

20 Kasımda yeni bir fırtına patladı. Bir ay önce adayı kasıp kavuran o şiddetli fırtınaya benziyordu. Kale sakinleri dışarıya adım atamadı; beş gün boyunca Fort-Espérance'a kapandılar.

XIII. Buzlu Alanın Ortasında

22 Kasımda hava biraz düzelmeye başladı. Fırtına birkaç saat içinde birden dindi. Rüzgâr kuzeye geçti, termometre çok düştü. Uzun mesafe uçan bazı kuşlar ortadan kayboldu. Yılın bu döneminde, böylesine uzak bölgede, ısıнын normale dönebileceği beklenebilirdi. Kale sakinleri geçen kış mevsimine benzer bir soğuk yaşanmamasının üzüntüsü içindeydiler. Üstelik geçen kış, termometre sıfırın altında yetmiş iki derece fahrenheitta (sıfırın altında 55° santigrat) düşmüştü.

Jasper Hobson hiç oyalanmadan Victoria Adasını terk etmeye karar verdi. 22 Kasım sabahı herkes Fort-Espérance'ı ve adayı terk etmeye hazırды. Şimdi ada bütün buzlu alanla iç içe girmiş, onunla kenetlenmişti. Hatta Amerikan kıtasına altı yüz millik bir alanla eklenmişti.

Sabah saat on bir buçuk, kurşuni renge çalan sakin bir hava. Görkemli tan kızılığы ufku aydınlatıyordu. Teğmen Hobson hareket işareti verdi. Köpekler kızaklara koşulmuştu. Nakliye kızaklarını üç çift evcil rengineyiği çekiyordu. Michel Burnuna doğru sessizce hareket edildi. O mevki adanın tam anlamıyla buzlu alandan ayrıldığı noktaydı.

Kervan ilkin, Barnett Gölünün doğusunda bulunan ağaçlı tepenin kenarını izledi. Ancak tam

burnu aşarken herkes Bathurst Burnunu son kez görmek için arkasına baktı. Bir daha geri dönmek üzere orayı terk ediyorlardı. Tan kızılığının ışığı karla örtülü birkaç tepeyi aydınlatıyor, acen-tenin surlarını sınırsız ölçüde beyaz çizgilerle uzatıyordu. Beyazımtrak kalın çizgiler her yana egemen oluyor, kalenin bacasından hâlâ duman tütüyordu. Sonsuza dek sönecek ateşin son soluğuydu bu. İşte orası Fort-Espérance'dı; o denli çalışmalara ve zahmete mal olan işletme! Şimdi her şey boşa gitmişti!

Bayan Paulina Barnett son kez elini sallayarak:

“Elveda! Elveda, bizim zavallı kutup barınağımız!” dedi.

Bu yüce hatırayı derinliğine hissededen insanlar hüznün içinde, sessiz sessiz yola koyuldular.

Kafile bir saat içinde Michel Burnuna ulaşmıştı. Kış soğuğu yetersiz kaldığından kertik donmamıştı. Onun etrafından geçmek zorunda kaldılar. Şu ana dek yolculuk önemli zorluklar çıkarmıyordu. Zira Victoria Adasının zemini nispeten katılaşmış bir yüzeyden oluşuyordu. Gelgelelim buzlu alanda bambaşka bir farklılık belirecekti. Gerçekten kuzey bankizlerinin muazzam basıncına maruz kalan buzlu alan buzdağları ve buz yığınlarıyla diken diken bir araziye dönüşmüştü. O alanda bıkıp usanmadan elverişli geçişler bulmaya çalışacak, yoğun çaba sarf edecek, aşırı yorgunluk yaşayacaklardı.

Aynı gün akşama doğru buzlu alanda birkaç mil ilerlemişlerdi. Geceyi geçirmeleri gerekiyordu. Bu iş için Eskimoların ve Kuzey Amerika Yerlilerinin yöntemine başvurdular. Buz blokların içine “kar evleri” kazdılar. Kar bıçakları çok işe yaramıştı. Saat sekizde kuru etli bir çorba içtiler. Acente per-

soneli kazdıkları oyuklara girdiler. İçerisi inanılmaz derecede sıcaktı.

Yalnız uykuya yatmadan önce Bayan Paulina Barnett teğmene Fort-Espérance'dan bu konaklama yerine kadar tahminen kaç mil yol katettiklerini sordu.

Jasper Hobson:

"Sanırım, ancak on mil ilerledik," cevabını verdi.

Gezgin kadın:

"Altı yüz milin on mili!" dedi. "Böyle devam edersek Amerikan kıtasından bizi ayıran mesafeyi aşmak için üç ay yol gideceğiz!"

Jasper Hobson:

"Üç ay olsa iyi, belki daha fazla madam," diye cevap verdi. "Daha hızlı gidemeyiz. Artık geçen yılki gibi Fort-Reliance'la Bathurst Burnu arasında bulunan buzlu düzlüklerde yolculuk yapmıyoruz. Basınçla ezilmiş, deforme olmuş bir buzlu alan üzerindeyiz. Geçişimizi hiç kolaylaştırmayan bir yol bu! Büyük engellerle karşılaşacağımızı umuyorum. O engelleri aşabilirsek! Her neyse önemli olan çabuk değil, sapasağlam gitmek! Fort-Reliance'a girerken arkadaşlarımızın bir tekinin bile eksik olmaması beni mutlu edecek. Tanrı yardımcımız olursa üç ay içinde Amerikan kıtasının herhangi bir yerine ayak basarız madam."

Gece kazasız belasız geçti. Ama Jasper Hobson'ı uzun süre uyku tutmadı. Konakladıkları zeminin altından uğursuz birtakım titremeler geliyordu sanki. Bu olay buzlu alanın bazı kısımlarının tam kenetlenmediğini belli ediyordu. Uçsuz bucaksız buzlu alan adeta tümüyle katılaşmamıştı. Çeşitli noktalarda kocaman yarıklar olsa gerekti. Son derece olumsuz bir durumdu bu. Ve böyle giderse, sağlam karayla

irtibat kurmak belirsiz bir akıbet gibi görünüyordu. Kaldı ki yola çıkmadan önce Teğmen Hobson önemli bir şey gözlemlemişti. Victoria Adasının etoburları ve kürk hayvanları acente dolaylarından ayrılmıyordu. Anlaşılan bu hayvanlar kış geldiği halde güneye, daha ılıman bölgelere göç etmiyordu. Demek ki içgüdülerine güvenerek yolda bazı engellerle karşılaşacaklarını seziyorlardı. Oysa Jasper Hobson kervanı yola çıkararak büyük bir girişim başlatmış, buzlu alanın ortasına atılmıştı. Buzların çözülme zamanından önce bu girişimi denemek zorundaydı. Belki başarısızlığa uğrayarak gerisingeri dönecekti. Ama olsun, kaleyi terk ederek görevini yapmıştı.

Ertesi gün, 23 Kasım'da, kabile doğuya doğru on mil bile ilerleyemedi. Yolun çıkardığı zorluklar son derece artmıştı. Buzlu alanın zemini çok bozuktu. Hatta bazı buzlu tabakalar üst üste yığılmıştı. Kuşkusuz bunlar Kutup Denizinin geniş çukurunu dolduran bankizin dayanılmaz basıncıyla meydana gelmişti. Bunun sonucunda buz parçaları çarpışmış, buzdağları yığılmış, iç içe giren buzlar etrafa saçılmıştı.

Köpekler tarafından çekilen kızaklardan oluşan bir kervanın buzlu blokların üstünden geçemeyeceği besbelliydi. Üstelik tıkanan yolu kar bıçağı ya da baltayla açmak da mümkün değildi. Bazı buzdağları çeşit çeşit şekiller alıyordu. Bu şekiller bütünüyle yıkıntıya uğramış bir kenti andırıyordu. Kimisi buzlu alan düzeyinden üç yüz ya da dört yüz ayak yüksekliğe tırmanmıştı. Devasa dengersiz yığınlar buzdağlarının tepesine kat kat yerleşmişti. Herhangi bir sarsıntı, bir darbe, havadan ileri gelen bir titreşim onları aşağıya yuvarlanan çığ yığınlarına dönüştürebilirdi.

Nitekim buzdağlarının yanlarından geçerken en ciddi önlemleri almak gerekiyordu. Verilen emir kesindi; tehlikeli yerlerden geçerken kimse sesini yükseltmeyecek, kimse kırbaç şaklatarak köpekleri kışkırtmayacaktı. Bu önlemler abartılı şeyler değildi; aksi halde en ufak bir ihtiyatsızlık felakete neden olabilirdi.

Gelgelelim engelleri aşarken ve elverişli geçişler ararken sonsuz zaman yitiriyor, yoğun çaba harcıyor, yorgunluktan bitkin düşüyorlardı. Zaten belirledikleri yönde asla ilerleyemiyor, doğuya doğru bir mil gitmek için dolambaçlı yollardan aşarak on mil yapıyorlardı. Buna karşılık ayakları hâlâ sağlam karaya basamıyordu.

Ancak 24 Kasım'da başka engeller ortaya çıktı. Jasper Hobson çok endişelendi; bunları asla aşamayacaklarından korktu.

Gerçekten Victoria Adasının yirmi mil kadar uzağında yükselen ilk bankizi aştıktan sonra, kafiye çok daha az engebeli bir buzlu alanla karşılaştı. Burada alanın çeşitli parçaları şiddetli bir basınca maruz kalmamıştı. Akıntıların yönü yüzünden bankizin etkisinin buzlu alanın bu tarafına ulaşmadığı anlaşıyordu. Ne var ki Jasper Hobson ve arkadaşları çok geçmeden geniş ve derin yarıklarla karşı karşıya kaldılar. Üstelik bunlar henüz donmamıştı. Isı nispeten sıcaktı ve termometre ancak otuz dört derece fahrenheit (sıfırın üstünde 10, 11' santigrat) gösteriyordu. Tuzlu suyun donması tatlı suya nazaran daha kolay olmasına rağmen sıfırın altında birkaç derecede katılaşır, sonuç olarak bu durumda deniz donmaz. Buzlu alanı ve bankizi oluşturan katılaşmış parçalar daha soğuk bölgelerden gelir ve birbirleriyle birleşerek kendi özgün so-

Buzdağlarının yanından geçerken önlem almak gerekiyordu.

ğuklarıyla beslenirler. Fakat Kutup Denizinin bu güney alanı düzenli biçimde donmamıştı. Üstelik ılık bir yağmur yağıyor, ayrıca buzların erimesine neden oluyordu.

O gün kabile bir yağın önünde ister istemez durmak zorunda kaldı. Yağın içi buzla karışık suyla doluydu, etrafa küçük buzlar serpilmişti. Genişliği yüz ayak kadardı, ama uzunluğu birçok mil olsa gerekti.

İki saat yarığın batı tarafından boylu boyunca yürüdüler. Böylece bir ucuna varmayı umut ediyorlardı. Yeniden doğu yönüne sapacaklardı. Ama boşunaydı; durmak zorunda kaldılar. Mola vererek konakladılar.

Jasper Hobson beraberinde Çavuş Long'la bir çeyrek mil öne ilerledi. Sonu gelmez yarığı gözlemledi ve kendisine bu denli zorluk çıkaran bu kış mevsiminin yumuşaklığına lanet okudu.

Çavuş Long:

"Yine de onu aşmak zorundayız," dedi. "Burada kalamayız."

Teğmen Hobson:

"Evet, onu aşmamız lazım," karşılığını verdi. "İster kuzeye çıkalım isterse güneye inelim, onu aşacağız. Zaten sonunda bu yarığın etrafından döneceğiz. Ama bundan sonra başkaları çıkacak, onların da etrafından döneceğiz ve böyle gidecek. Bu kararsız ve çok kötü hava devam etikçe belki bu iş yüzlerce mil sürecek!"

Çavuş:

"Şu halde teğmenim," dedi, "yolculuğa devam etmeden önce bu durumu anlamamız gerekiyor."

Jasper Hobson kararlı bir sesle:

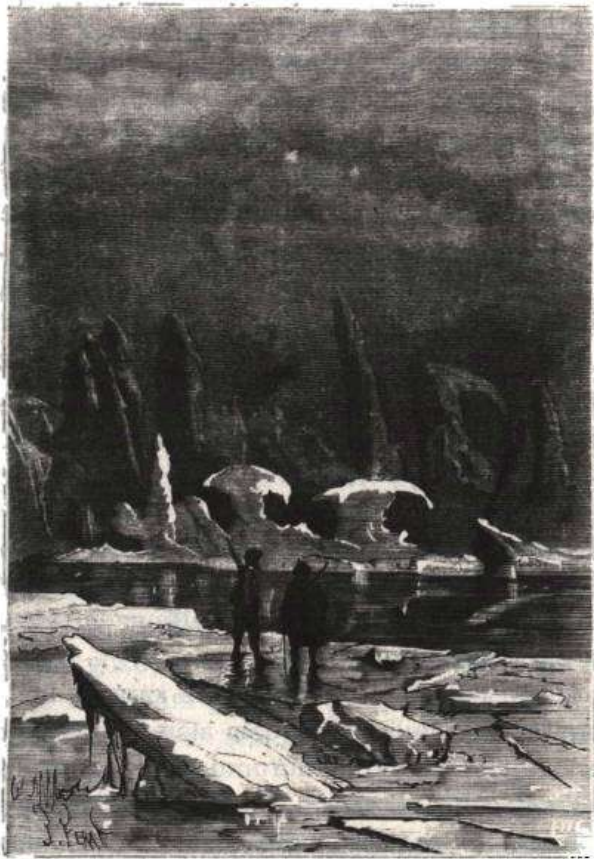
"Evet gerekiyor Çavuş Long," diye cevap verdi. Aksi halde böyle yön değiştire değiştire, dolambaçlı yollardan gide gide beş ya da altı yüz mil yaparsak bırakın Amerikan kıtasını, onu bizden ayıran mesafenin yarısını bile aşamayız. Evet! Daha uzaklara gitmeden önce, buzlu alanın yüzeyini anlamamız lazım, ben de bunu anlayacağım!"

Birkaç saat sonra, Jasper Hobson bitkin durumda geri dönüyordu. Çavuşla Bayan Paulina Barnett'in yanına gitti, buzlu alanın elverişsiz olduğunu onlara açıkladı.

“Belki,” dedi, “kızağı, bagajı olmayan tek başına bir kişi yaya olarak onu aşabilir, ama bir kervanın aşması olanaksız! Doğuya doğru yarıklar artıyor, bu durumda kızak yerine bir gemide olsak, Amerikan kıtasına ulaşmamız daha kolay olacak!”

Çavuş Long:

“O halde,” dedi, “tek kişi bu geçişi aşabileceğine göre, içimizden biri bu işi deneyemez mi, gidip yardım isteyemez mi?”

Teğmen Hobson, “Onu aşmamız lazım,” dedi.

Jasper Hobson.

“Ben gitmeyi düşünüyorum,” diye karşılık verdi.

“Siz mi Mösyö Jasper?”

“Siz mi teğmenim?”

Jasper Hobson’ın önerisine eşzamanlı sorulan bu iki soru olayın nasıl beklenmedik ve yersiz olduğunu kanıtlıyordu. O, seferin komutanı, gidecekti öyle mi! Kendisine emanet edilenleri terk edecekti öyle mi! Her ne kadar onlar için korkunç tehlikeleri göze alsa da! Hayır! Mümkün değildi. Nitekim Jasper Hobson üstelemedi.

“Peki dostlarım, sizi anlıyorum,” dedi, “sizi terk etmeyeceğim. Ama içimizden birinin de bu geçişi denemesi gereksiz! Gerçekten başaramaz, yolda düşüp kalır ve ölür. Kaldı ki New-Arkhangel’e ulaşacağını varsaysak ne yapacaktır? Bizim yardımımıza nasıl yetişecektir? Bir gemi kiralayıp bizi mi arayacaktır? Öyle olduğunu varsayalım, gemi ancak buzlar çözüldükten sonra buralara gelmeyecek midir? Zaten çözülmenin ardından Victoria Adası’nın nereye sürükleneceğini kim bilebilir? Belki kutup denizine, belki Bering Denizine gitmiştir!”

Çavuş Long:

“Doğru! Haklısınız teğmenim,” cevabını verdi. “Birbirimizden ayrılmayalım, bir arada kalalım. Eğer bir gemiyle kurtulmamız söz konusu olursa Mac Nap’ın teknesi hâlâ orada, Bathurst Burnunda, hiç olmazsa o umudumuz var!”

Bayan Paulina Barnett hiç lafa karışmadan bu konuşmaları dinlemişti. Buzlu alan elverişli geçiş vermediğine göre o da durumu çok iyi anlıyordu. Doğramacının teknesine bel bağlamaktan başka çare yoktu. Sonra sabredip buzların çözülmesini bekleyeceklerdi.

“Pekâlâ Mösyö Jasper,” diye sordu, “sizin kararınız nedir?...”

“Victoria Adasına geri dönmek!”

“O zaman geri dönelim ve Tanrı bizi korusun!”

Herkes bir araya geldi ve geriye dönüş için eyleme geçildi.

Teğmen Hobson'ın kararı kimseyi memnun etmemişti. Zavallı insanlar buzlu alandan geçerek kurtulacaklarını umuyorlardı. Nitekim yaşadıkları düş kırıklığı neredeyse umutsuzluğa dönüştü. Ama hemen harekete geçtiler ve bu karara itaat etmeye hazır olduklarını bildirdiler.

Jasper Hobson yaptığı keşfin sonuçlarını onlara açıkladı. Doğuya doğru engellerin giderek çoğaldığını, kervanın bütün malzemesiyle birlikte oradan geçmesinin olanaksızlığını anlattı. Üstelik aylarca sürececek bir yolculuk için son derece zorunlu bir malzemeydi bu.

Jasper Hobson devam etti:

“Şu anda, Amerikan kıtasıyla bütün irtibatımız kopmuş durumda. Aşırı yorgunluklar pahasına doğuya doğru ilerlemeye devam edersek adaya geri dönememek riski de var. Oysa orası, biricik son barınağımız. Öte yandan aynı alanda buzların çözülmesi olayıyla karşılaşırsak mahvoluruz. Dostlarım ben sizden gerçeği saklamıyorum, ama işlerin daha kötüye gitmesine engel oluyorum. Bunları gözüpek insanlara söylediğimi biliyorum. Onlar da benim yılgınlık göstermeyen bir adam olduğumu biliyor. Şimdi yineliyorum: “Olanaksızla karşı karşıyayız!”

Askerlerin komutanlarına mutlak güveni vardı. Cesaretini, gözüpekliliğini biliyorlardı. Oradan geçilemez dediğine göre, geçiş gerçekten olanaksızdı.

Fort-Espérance'a dönüş için ertesi gün kararlaştırıldı. Dönüş çok zorlu koşullarda gerçekleştirildi. Hava berbattı. Buzlu alanın üzerinde şiddetli rüzgâr esiyordu. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Buzdağlarının labirentinde, koyu karanlıkta yol almanın zorluğunu bir düşünün!

Kafile dört gün dört gece giderek adayı kendilerinden ayıran mesafeyi aştı. Birçok kızak ve onları çeken köpekler yanklarda kayboldu. Ancak ihtiyatlı davranan özverili Teğmen Hobson arkadaşlarından bir tekini bile kurban vermedi. Ama öyle zorluklar, öyle tehlikeler atlattılar ki! Talihsiz insanları öyle bir gelecek bekliyordu ki! Başiboş adada yeni bir kış daha geçireceklerdi!

XIV. Kış Ayları

Teğmen Hobson ve arkadaşları Fort-Espérance'a ancak 28'inde dönebildiler. Hem de muazzam zorluklar pahasına! Bundan böyle, tekneye bel bağlamaktan başka çare yoktu. O da ancak altı ay sonra işe yarayabilirdi. Yani deniz buzlardan arındığı zaman.

Kış koşulları artık başlamıştı. Kızaklar boşaltılıp yerlerine çekildi, erzak ambara istiflendi. Giysiler, silahlar, kap kacak ve kürkler mağazalara kaldırıldı. Köpekler kulübelerine, evcil geyikler ağıllarına sokuldu.

Thomas Black yeniden yerleşmek zorunda kaldı. Ama ne umutsuzlukla! Zavallı gökbilimci aletlerini, kitaplarını, not defterlerini odasına taşıdı. Yaşadığı aksiliklere daha da içerlemişti. Kimseyle görüşmedi, acentede olan bitenlere tümüyle ilgisiz kaldı.

Herkesin yeniden yerleşmesi için bir gün yetmişti. Ondan sonra kışı geçirecek olanların yaşamı yeniden başladı. Pek değişkenlik göstermeyen, büyük kentlerde yaşayanlara oranla son derece monoton bir yaşam başlıyordu. Dikiş işleri, giysilerin onarımı, belki bir kısmı kurtarılacak olan kürklerin gözden geçirilmesi, havanın gözlemlenmesi, buzlu alanın izlenmesi, okuma saatleri gibi şeyler güncel oyalanmalar ve meşgaleleri oluşturunuyordu. Bayan

Paulina Barnett her şeye öncülük ediyor, her şeyde onun etkisi hissediliyordu. Geleceğe dönük kaygılar duyan ve zor koşullar karşısında sinirlenen askerler arasında bazen önemsiz bir geçimsizlik başgösteriyor, Bayan Paulina Barnett'in sözleri ortalığı yatıştırıyordu. Gezgin kadının bu küçük topluluk üzerinde büyük nüfuzu vardı, ama bu nüfuzu salt herkesin yararına kullanıyordu.

Kalumah gitgide ona bağlanmıştı. Zaten yardımsever ve yumuşak huylu genç Eskimo kadınıni herkes seviyordu. Bayan Paulina Barnett onun eğitimini üzerine almıştı, bunu da başanıyordu, zira öğrencisi gerçekten zekiydi ve öğrenmeye hevesliydi. İngilizce dilini enine boyuna öğretip eksiklerini tamamladı, okuma yazmayı da öğretti. Zaten eksikler bakımından Kalumah kendisini tamamlarken zevk alan on öğretmen buluyordu çevresinde. Çünkü bütün askerlerin İngilizce bilgisi vardı, zaten bir kısmı İngiltere'den geliyordu. İçlerinde okuma yazma bilmeyen, hesap yapamayan tek kişi bile yoktu.

Teknenin yapımı hızla ilerledi. Ay sonu gelmeden önce güverte ve borda kaplamaları bitirilmiş olmalıydı. Karanlık havada, Mac Nap ve adamları yakılan reçinelerin ışığından yararlanarak canla başla çalışıyorlardı. Ötekilerse acente mağazalarındaki işlerle ilgileniyordu. Mevsim hayli ilerlemiş olmasına rağmen hava hâlâ aynı istikrarsızlığı koruyordu. Soğuk biraz artmıştı, ama dengesizdi. Tabii bunun nedeni batı rüzgârlarının sürekliliğinden kaynaklanıyordu.

Aralık ayı baştan başa bu koşullarda geçti. Kar ve yağmur kesik kesik yağıyor, ısı inip çıkarak yirmi altı ve otuz dört derece fahrenheit (sıfırın al-

tında 3°,33 santigrat ile sıfırın üstünde 1°,11 santigrat) arasında değişiyordu. Yakacak tüketimi aşırı sayılmazdı, zaten yedek stoku bol olduğundan tasarruflu tüketime gerek yoktu. Ne yazık ki aydınlatma bakımından durum farklıydı. Yağ tamamen tükenecek gibiydi. Jasper Hobson bir önlem olarak ancak gün boyu birkaç saat ışık yakılmasını uygun gördü. Konutun aydınlatmasında rengineyiği yağı kullanmayı denediler, gelgelelim bu yağın yaydığı koku dayanılır gibi değildi, yine karanlıkta oturmak daha iyiydi. Bu durumda çalışmalar ertelendi. Ama boş geçen saatler bitmek bilmiyordu!

Dolunay zamanında, tan kızılıkları ve haleler art arda birçok kez görüldü. Thomas Black bu olayı büyük bir özenle gözlemleme fırsatı buldu. Yoğunlukları, renkleri, atmosferin elektriksel durumuyla ilintileri, pusulayı etkilemeleri konusunda ince ölçümler yaptı. Fakat gökbilimci asla odasından ayrılmadı! Kesinlikle yolunu şaşırılmış bir zekâydı.

Gökyüzü ocak ayının ilk haftasında çok berraktı. Yeni yıl -1861- oldukça etkili bir soğukla başlamıştı. Cıva sütunu sekiz derece fahrenheitta (sıfırın altında 13°, 33 santigrat) kadar indi. Bu tuhaf kış günlerinde şimdiye dek gözlemlenen en düşük ısıydı. Epey uzak bir bölge için ne de olsa hatırı sayılır bir düşüştü.

Teğmen Hobson bir kez daha gözlem yaparak adanın enlem ve boylam bakımından bulunduğu konumu araştırdı. Adanın hiç yer değiştirmedeği sonucuna vardı.

Bu arada mümkün mertebe tasarruf yapmakla birlikte yağ tamamen tükenmek üzereydi. Öte yandan güneş bu bölgede şubat ayının ilk günlerine kadar yüzünü göstermeyecekti. Bu durum bir ay

daha sürecek, insanlar büsbütün karanlıkta kalacaklardı. Ama genç Eskimo kadını sayesinde, ışık ihtiyacını karşılayacak yağ yeniden bulundu.

Günlerden 3 Ocaktı. Kalumah yaya olarak Bathurst Burnuna gitti. Niyeti buzların durumunu gözlemlemektir. Adanın bütün kuzey bölümünde olduğu gibi o mıntıka da buzlu alan bakımından daha sıkışık. Orada oluşan buz parçaları daha kaynaşmıştı ve aralarında su birikintilerine izin vermiyorlardı. Alanın yüzeyi son derece pürüklü olmasına rağmen her yanı katılaştı. Herhalde buzlu alan bankiz tarafından kuzeye doğru itilmiş, yine bankizle Victoria Adası arasında iyice kenetlenmişti.

Bununla beraber genç Eskimo kadını ortalıkta hiç yarık görmemekle birlikte bir sürü yuvarlak delikle karşılaştı. Bunlar buzun içinden oyulmuştu. Kalumah deliklerin kimler tarafından kullanıldığını anladı. Fokların buzda açtığı oyuklardı bunlar. Suda ve karada yaşayan bu hayvanlar katılaştı buzlu kabuğun altında mahsur kaldıklarından oyuklardan yukarı çıkıp nefes alıyor, karınlarını doyurmak için kıyıda, karın altında yosun arıyorlardı.

Kalumah kış boyunca ayıların bu oyukların başında pusu kurduklarını biliyordu. Ayı oyuğun yanına çömeliyor, sabrederek suda ve karada yaşayan fokun yukarı çıkmasını bekliyordu. Fok sudan çıkar çıkmaz, ayaklarıyla onu yakalıyor, boğarak götürüyordu. Genç kadın sabır bakımından Eskimoların ayılardan aşağı kalmadığını da biliyordu. Onlar da hayvanın sudan çıkmasını bekleyip boyuna bir ip doluyor, fazla zahmete katlanmadan hayvanı yakalıyorlardı.

Mademki delikler vardı, mademki foklar bu delikleri kullanıyordu, ayıların ve Eskimoların yaptığını becerikli avcılar pekâlâ yapabilirlerdi. Üstelik bu foklar yağ demekti; acentenin yoksun kaldığı ışıık demekti.

Kalumah hemen kaleye döndü. Jasper Hobson'ı uyardı. O da avcılar Marbre ve Sabine'i görevlendirdi. Genç yerli kadın onlara Eskimoların fokları yakalarken kullandıkları yöntemi açıkladı ve bu yöntemi denemelerini önerdi.

Henüz açıklamasını bitirmemişti ki Sabine çoktan sağlam bir ip hazırlamıştı.

Teğmen Hobson, Bayan Paulina Barnett, avcılar, Kalumah ve iki üç asker Bathurst Burnuna gitti. Kadınlar kıyıda beklerken erkekler belirlenen deliklere sürünerek yaklaştılar. Her birinde ip vardı ve farklı deliklerde pusuya yattılar.

Bekleyiş oldukça uzun sürdü. Bir saat geçti. Hayvanların deliklere yaklaştığına ilişkin hiçbir işaret yoktu. Nihayet deliklerden birinin ağzı -Marbre'ın pusuya yattığı delik- fokurdayıp köpürdü. Uzun savunma dişleri olan bir baş belirdi. Bu, bir mors başıydı. Arkadaşları avcının yardımına koştular. Hayvanın direnmesine rağmen fazla zorlanmadan kocaman yarattığı sudan çıkarıp buzun üstünde sürüklediler. Sonra, birkaç balta darbesiyle öldürdüler.

Bu, bir başarıydı. Fort-Espérance konukları bu tür avlanmayı seyrederken zevk almışlardı. Aynı şekilde başka morslar da ele geçirildi. Bol miktarda yağ elde edildi. Tabii bu bitkisel değil, hayvansal yağdı. Işıklıandırmaya bol bol yetecek, büyük salon- da çalışan kadın ve erkeklerin ihtiyacını rahatça karşılayacaktı.

Bu sırada soğuk şiddetini artırmıyordu. Isı dayanılır gibiydi. Eğer kışı geçirecek bu insanlar sağlam bir karanın üzerinde olsalar, bu kış koşullarından şikâyetçi olmayacaklardı. Kaldı ki kuzey ve batı rüzgârlarına karşı yüksek bankiz tarafından korunuyor ve rüzgârın etkisini hissetmiyorlardı. Ocak ayı ilerliyor, termometre hâlâ sıfırın altına düşmüyordu.

Gelgelelim ısıнын ılımlı durumunu koruması, sonuçta Victoria Adasını çevreleyen denizin tümüyle donmasını önlüyordu. Hatta besbelli ki buzlu alan da bütünüyle donmamıştı, dolayısıyla meydana gelen yankılar elverişli bir geçiş sağlamıyordu. Aynı nedenden ötürü, gevişgetirenler ve kürk hayvanları adayı terk edememişti. Bu dört ayaklılar insanlara öyle alışmış, öyle evcilleşmişlerdi ki adeta kalenin evcil hayvan barınağını oluşturuyorlardı.

Teğmen Hobson'ın uyanılarını dinleyerek bu hayvanlara saygı duyuluyordu. Zira teğmene göre, onları öldürmenin hiçbir yararı yoktu. Rengeyiklerini ise salt taze et ihtiyacı için öldürüyorlar ve et stokunu yeniliyorlardı. Oysa kalenin etrafında korkusuzca dolaşan kakımlar, sansarlar, vaşaklar, misksıçanları, kunduzlar ve tilkilere kimse dokunmuyordu. Hatta ara sıra birkaçı kale surlarından içeri giriyor, ama kimse onları öldürmeye yanaşmıyordu. Kışlık kürklerine bürünen sansarlar ve tilkiler görkemliydi, içlerinden birkaçının kürkü çok kıymetliydi. Bu kemirgenler ısıнын ılımlı olması sayesinde, çok kalınlaşmamış yumuşak kar tabakasının altında bitkisel besin buluyor, böylece açlık çekmiyorlardı.

Endişe içinde, son derece monoton bir yaşam sürerek kışın bitmesi beklenecekti. Bayan Paulina

Barnett elinden gelen bütün yöntemleri kullanarak bu monotonluğu gidermeye çalışıyordu.

Ocak ayında, epey acılı sayılan bir olay yaşandı. Ayın 7'sinde, doğramacı Mac Nap'ın çocuğu çok yüksek bir ateşe yakalandı. Şiddetli baş ağrıları, aşırı susuzluk, titremeler ve sıcaklık basması çok geçmeden zavallı küçüğü zor duruma soktu. Annesinin, usta Mac Nap'ın ve dostlarının nasıl umutsuzluğa düştüğünü hele gözlerinizin önüne bir getirin! Kimse ne yapacağını bilemiyor, zira hastalığı teşhis edemiyorlardı. Fakat az çok bu işten anlayan Madge'in tavsiyeleri üzerine, kaynamış bitkilerden üretilen ilaç soğutularak çocuğa verildi. Bol bol lapa yedirildi. Kalumah gecesini gündüzünü çocuğun başında geçiriyor, bir an dinlenmeye razı olmuyordu.

Fakat üçüncü gün, artık kimsenin kuşkusu kalmamıştı. Kötü huylu bir kızıl hastalığıydı bu içten doğru iltihaplanıyordu. Bebeğin vücudunu döküntüler kapladı...

Bir yaşını dolduran çocukların bu şiddette ürkütücü bir hastalığa yakalanması nadir görülen şeylerdendi. Ama bazen rastlanacak bir rahatsızlıktı. Kalenin eczanesi ne yazık ki yeterli sayılmazdı. Bununla beraber Madge birçok kızıl hastalığı vakasıyla başa çıkmıştı. Bu bakımdan, belladon tentürünün etkisini iyi biliyordu. Bu ilâçtan her gün, küçük hastaya iki üç damla verildi. Hastanın havayla temas etmemesi için bütün önlemler alındı.

Çocuk, ana ve babasının bulunduğu odaya götürüldü. Çok geçmeden döküntüler bütün vücuda yayıldı. Çocuğun dilinde, dudaklarında, hatta gözkapaklarında küçük kırmızı lekeler belirdi. Fakat iki gün sonra ciltteki lekeler morlaştı ve beyazlaştı, en sonunda pul pul döküldü.

O zaman bakımı iyice yoğunlaştırmak gerekti. Hastalığı kötü huylu kılan iç iltihaplanmayla mücadele edildi. Hiçbir şey ihmal edilmedi ve sonuçta küçük varlık iyice tedavi edildi. Nitekim 20 Ocakta, hastalığın yayılmasından on iki gün sonra, çocuk tam anlamıyla iyileşti

Acente bayram ediyordu. Bu bebek, kalede herkesin çocuğuydu! Şu sert iklimde, şu yiğit insanların arasında dünyaya gelmişti. Onun adını Michel-Espérance koymuşlardı. Bunca tehlike yaşadıktan sonra, onu Tanrı'nın gönderdiği bir mucize gibi görüyorlardı. Kalumah'a gelince, çocuğun ölümü onun da ölümü olabilirdi. Gelgelelim küçük Michel, yavaş yavaş sağlığına kavuştu. Kendisiyle birlikte umut da geri geldi.

Bu denli sıkıntıların ardından, tarih 23 Ocak olmuştu. Victoria Adası olduğu yerde kalmış, durumu hiç değişmemişti. Sonu gelmez gece, hâlâ kutup denizini kaplıyordu. Birkaç gün yoğun kar yağışı görüldü. Ada zemininde ve buzlu alanda kar iki ayak boyu yükseldi.

Ayın 27'sinde, kaleye beklenmedik bir ziyaret gerçekleşti. Surların önünde nöbet tutan askerler Belcher ve Pen sabah dev cüsseli bir ayı gördüler. Hayvan yavaş yavaş kaleye yaklaşıyordu. Hemen kale içine girip korkunç etoburu Bayan Paulina Barnett'e haber verdiler.

Bayan Paulina Barnett Jasper Hobson'a:

"Galiba bu bizim ayı!" dedi.

İkisi de dış kapıya yöneldi. Çavuş, Sabine ve ellerinde tüfeklerle birkaç asker arkalarından geldi.

Ayı iki yüz adım uzaktaydı. Yavaş yavaş, duraksamadan ilerliyordu. Sanki kafasında bir plan kurmuştu.

Bayan Paulina Barnett haykırdı:

“Onu tanıdım! Bu, senin ayın Kalumah, senin kurtarıcın!”

Genç yerli haykırdı:

“Oh! Benim ayımı öldürmeyin!”

Teğmen Hobson cevap verdi:

“Öldürmeyiz. Dostlarım, hiç zarar vermeyin, büyük olasılıkla geldiği gibi gidecektir.”

Kutup ayılarının iyi niyetli olduğuna pek akli yatmayan Çavuş Long:

“Ama kalenin içine girmeye kalkarsa...” dedi.

Bayan Paulina Barnett:

“Bırakın girsin çavuş,” karşılığını verdi. “Bu hayvan bütün saldırganlığını yitirmiş. Bizim gibi mahpus o da. Bilirsiniz, mahpuslar...”

Jasper Hobson:

“Birbirlerini yemezler!” dedi. “Ama şurası gerçek ki madam, aynı türden oldukları takdirde. Fakat sizin isteğinize saygılıyız. Dokunmayacağız. Saldırırsa kendimizi savunuruz. Yine de bir önlem olarak konutun içine girmekte yarar var, sanırım. Şu etobura çok fazla yüz verilmez!”

Bu tavsiye yerinde bulundu. Herkes içeri girdi. Kapılar kapatıldı, ama kepenklere dokunulmadı.

Böylece camların arkasından bakarak ziyaretçinin manevraları izlenildi. Ayı açık bırakılan dış kapıya gelince, ayaklarıyla yavaşça kapıyı iteledi. Başını uzatıp içeriye göz attı. Sonra avluya girdi. Surların ortasında, etrafını çevreleyen yapıları inceledi. Ağla ve köpeklerin kulübesine doğru yöneldi. Bir an, onun kokusunu alan köpeklerin homurdanmalarına kulak kabarttı. Ürken rengelikleri bağırdılar. Ayı etrafı kolaçan etmeye devam etti. Ana konutun yanına sokuldu. Nihayet kocaman

başını büyük salonun pencerelerinden birine yasladı.

Açıkçası herkes geri çekilmişti. Birkaç asker tüfeklerine davrandı. Jasper Hobson endişelenmeye başlamıştı. Ayı çizmeden yukarı çıkabilirdi.

O sırada Kalumah yumuşak yüzünü cama dayamıştı. Ayı onu tanır gibi oldu –en azından Eskimo kadını böyle düşündü– ve herhalde bundan hoşnutluk duydu. Kocaman bir homurtu sesi çıkararak

Herkes geri çekilmişti...

geri çekildi, dış kapıya yöneldi ve Jasper Hobson'ın düşüncesini doğruladı. Geldiği gibi gidiyordu.

İşte son derece basit bir olay da böyle geçiştirildi ve bir daha tekrarlanmadı. Her şey eskisi gibi devam ediyordu.

Bu arada küçük çocuk kendine gelmeye başladı. Yanakları renkleniyor, gözleri canlanıyordu.

3 Şubatta, öğleye doğru, güney ufkunda soluk güneş ışığı belirdi. Sarımtırak yuvarlak bir an yüzünü gösterdi. Uzun kutup gecesinin ardından, ilk kez görünüyordu.

XV. Sonuncu Keşif

Bu tarihten sonra güneş her gün göründü ve gitgide ufukta yükseldi. Birkaç saat karanlık basıyordu ama soğuk da artıyordu. Şubat ayında sık sık böyle olurdu. Termometre bir derece fahrenheit (sıfırın altında 17° santigrat) gösterdi. Bu tuhaf kış mevsiminin en düşük ısıydı bu.

Bir gün, gezgin kadın Jasper Hobson'a:

"Bu denizlerde hangi tarihte buzlar çözülür?" diye sordu.

Teğmen:

"Buzlar genellikle, mayısın ilk günlerinde çözülmeğe başlar madam," diye cevap verdi. "Gelgelelim bu kış öyle ılıman geçiyor ki yoğun soğuklar ortaya çıkmazsa nisan ayının başında çözülme başlayacaktır. En azından ben öyle sanıyorum."

Bayan Paulina Barnett:

"Demek iki ay daha bekleyeceğiz, öyle mi?" diye sordu.

Jasper Hobson:

"Evet, iki ay daha madam," dedi. "Zira ihtiyatlı davranmak zorundayız; zamanı gelmeden tekneyi buzların arasına atarsak riske girmiş oluruz. Adanın Bering Boğazında en sıkışık yere geldiği anı kollamalıyız; bütün şanslar bizimle olacaktır. Çünkü o anda boğaz yüz millik bir genişliğe erişip daralacaktır."

Teğmenin cevabına hayli şaşırان Bayan Paulina Barnett:

“Yanılıyorsunuz galiba Mösyö Jasper!” diye karşılık verdi. “Bulunduğumuz yere bizi Kamçatka akıntısının getirdiğini unutuyorsunuz sanırım. Buzların çözölme zamanında, aynı akıntı bizi tekrar sürükleyip daha uzaklara götüremez mi?”

Teğmen Hobson:

“Sanmıyorum madam,” dedi, “hatta bundan emin olabilirim. Çözölme daima kuzeyden güneye doğru başlar. Ya Kamçatka akıntısı tersine döner ya da buzlar Bering akıntısına kapılır. Ama hep aynı şekilde, buzdağları Pasifik’e doğru sürüklenir ve orada daha ılık sulara karışarak erirler. Kalumah’a danışın. Bu suları tanıyor. Benim gibi o da çözölmenin kuzeyden güneye doğru başladığını söyleyecektir.”

Kalumah da teğmenin sözlerini doğruladı. Öyle görünüyordu ki ada nisan ayının ilk günlerinde sürüklenmeye başlayacak, kocaman bir buz parçası gibi güneye doğru yol alacaktı. Nihayet Bering Boğazının en dar kesiminden geçecekti. Aynı zamanda orası yaz boyunca New-Arkhangel balıkçılarının sık sık ziyaret ettikleri yerlerden biriydi. Fakat bütün olası gecikmeler hesaba katılırsa, sonuçta adanın güneye doğru inme zamanı da buna eklenirse mayıs ayından önce kıtaya ayak basmaktan umudu kesmek gerekirdi. Zaten soğuk yoğun olmamakla birlikte ada kesinlikle katılaşmış, dolaşısıyla buzlu tabanın kalınlığı artmış olsa gerekti. Aynı durumunu koruyarak aylarca direnebilirdi.

Nitekim kışı geçirecek bu insanlar sabır göstermeli ve beklemeliydiler, daima beklemeliydiler!

Küçük çocuğun sağlığı iyiye doğru gidiyordu. Kırk gün süren hastalığın ardından 20 Şubatta ilk kez dışarı çıktı. Dışarı çıkması, kendi odasından büyük salona gelmesi anlamına geliyordu. Orada herkes onu okşamaktan geri kalmadı. Bir yıl boyunca çocuğu memeden yoksun bırakmayan annesi onu beslemeye devam etti. Madge'in tavsiyesi üzerine, ana sütü bazen rengineyiği sütü ile karıştırıldı. Böylece çocuğun gücü hızla yerine geldi. Sevgili dostları askerler hastalığı sırasında bir sürü ufak tefek oyuncak imal ettiler. Tabii anlamak zor sayılmaz; dünyanın en mutlu bebeği olmuştu.

Şubat ayının son haftası son derece yağmurlu ve karlı geçti. Kuzeybatı rüzgânı sert sert esti. Isı epey düştüğünden birkaç gün boyunca lapa lapa kar yağdı. Kasırga da şiddetliydi. Fırtınanın Bathurst Burnu kıyısında ve bankizde çıkardığı gürültüler kulakları sağır ediyordu. Birbiriyle çarpışan buzdağları, gökgürültüsünü andıran sesler çıkarak devriliyordu. Adanın kıyı boyuna yığılan kuzey buzları gitgide sıkışarak basıncı artırıyordu. Bu durumda burnun kendisinin bile tuz buz olması beklenirdi. Ne de olsa, üstü toprak ve kumla örtülü bir çeşit buzdağıydı o da. Birkaç iri buz parçası, ağırlıklarına rağmen surların dibine kadar sürüklenmişti. Ama ne mutlu acenteye ki burun sağlam kaldı ve üzerindeki binaları tümüyle ezilmekten kurtardı.

Victoria Adasının konumu da buna benziyordu. Buzların yığılarak sıkıştırdığı bir boğazın ağzı son derece tehlikeli olabilirdi. Öte yandan ada açık denizden sürüklenen buz parçaları tarafından ezilebilirdi. İşte bu durum, ötekilerine eklenen bir başka tehlikeydi. Bayan Paulina Barnett açık denizin olağanüstü gücünü fark etti, buz blokların dayanılmaz

bir şiddetle üst üste yığıldığını gördü. Gelecek mevsim, çözülme başladığı zaman yeni bir tehlikenin adayı tehdit edeceğini anlamıştı. Bu konuyu sık sık Teğmen Hobson'la tartıştı. Teğmen başını sallayarak bu konuda bir şey söyleyemeceğini belirtti.

Mart ayının ilk günlerinde fırtına dindi. Bundan böyle, ortalığın nasıl değiştiği anlaşılabilirdi. Gerçekten sanki buzlu alanın üzerinde kayan bankiz Victoria Adasına yaklaşmıştı. Bazı yerlerde bankizle oluşan aralık on mil mesafeyi aşıyordu. Bankiz buzullar gibi yer değiştirmişti. Kıyı boyunda toprak, daha doğrusu buzlu alan korkunç derecede karışmıştı. Buz yığınları diken diken olmuş, iğne yapraklı ağaçların dalları etrafa saçılmış, kütük parçaları yere devrilmişti. Sanki şiddetli bir fırtına sonucu kabaaran denizin meydana getirdiği kalıntılardı bunlar. Her şey tanınmaz hale gelmişti. Adeta koskoca bir kentin yıkıntıları gözler önüne seriliyordu. Öyle ki hiçbir bina ayakta kalmamıştı. Yalnızca yüksek bankiz sapasağlam ayakta duruyor ve ilginç görünümlü bu darmadağınıklığı çevreliyordu.

O tarihte teknenin yapımı tamamen bitmişti. Biraz kaba saba bir şalupa olmuştu. Yine de Mac Nap övünmekten kendini alamamıştı. Küçük kadirga biçimindeki ön taraf buzların darbelerine hiç zorlanmadan dayanabilirdi. Kuzey denizlerinde dolaşan Hollanda teknelerinden birine benziyordu. Teknenin donanımı, bir kotradaki gibi, aynı direğe gerilmiş randa yelkeni ve flock yelkeninden ibaretti. Yelkenler için acentenin çadır bezleri kullanılmıştı.

Bu tekne adanın bütün personelinin rahatça içine alabilirdi. Hatta umut edildiği gibi, ada Bering Boğazına yaklaşırsa, onunla Amerikan kıtasını ayıran

kocaman mesafeyi zorlanmadan aşabilirdi. Nitekim buzların çözülmesini beklemekten başka yapacak şey kalmamıştı.

Teğmen Hobson güneydoğuya doğru uzunca bir keşif gezisi yapmaya karar verdi. Buzlu alanın durumunu gözden geçirecek, gelecek dönemde buzların dağılmasına ilişkin belirtileri gözlemleyecekti. Daha sonra bankizi inceleyecek ve nihayet denizin güncel durumuna bakarak Amerikan kıtasına geçişin hâlâ tıkalı olup olmadığını anlayacaktı. Buzların dağılarak denizin serbest kalmasından önce, pek çok beklenmedik olay, pek çok iyi ya da kötü şans meydana gelebilirdi. Dolayısıyla ihtiyatı elden bırakmamak için buzlu alanın keşfini yapmak kaçınılmazdı.

Böylece keşfin yapılması kararlaştırıldıktan sonra hareket tarihi olarak 7 Mart belirlendi. Küçük grup, Teğmen Hobson, gezgin kadın, Kalumah, Marbre ve Sabine'den oluştu. Eğer yol elverişliyse bankizden bir geçiş araştırılması uygun görüldü. Ancak, ne olursa olsun, Bayan Paulina Barnett ve arkadaşları işi fazla uzatmayacak, kırk sekiz saat içinde geri döneceklerdi.

Yiyecekler hazır edildi. Ekip her türlü tehlikeye karşı iyice silahlanarak 7 Mart sabahı Fort-Espérance'dan ayrıldı ve Michel Burnuna doğru yola koyuldu.

Termometre otuz iki derece fahrenheit (sıfır derece santigrat) gösteriyordu. Hava hafif puslu, ama sakindi. Güneş yedi sekiz saatten beri ufkun üzerindeydi; ışınları bütün buz yığınına yeterince aydınlatıyordu.

Saat dokuzda kısa bir moladan sonra, Teğmen Hobson ve arkadaşları Michel Burnundaki bayır-

dan aşağı indiler ve güneydoğu yönüne ilerlediler. Bu tarafta, bankız burnun üç mil ötesinde yükseliyordu.

Tabii doğal olarak yürüyüş hayli yavaştı. Her an, ya bir derin yanığın etrafından ya da aşılmaz bir buz yığınının çevresinden dönmek gerekiyordu. Hiçbir kızak bu girintili çıkıntılı yolla baş edemezdi. Etrafa her boyda, her şekilde buz blokları saçılmıştı. Üstelik birkaçı mucize eseri dengede duruyordu. Ötekiler az önce yere düşmüştü. Bu olay kırık parçalardan açıkça belli oluyordu. Fakat yıkıntı ve çöküntülerin arasından bir insan ya da hayvanın geçtiğine ilişkin hiçbir iz yoktu! Issızlığın ortasında kimsecikler yoktu! Kuşlar bile burayı terk etmişlerdi!

Bayan Paulina Barnett aralık ayında yola çıkıp da bu karmakarışık buzlu alanı nasıl aştıklarını hayretler içinde düşünüyordu. Fakat Teğmen Hobson o tarihte buzlu alanın aynı görünümünü sergilemediğini belirtti. Bankızın neden olduğu ağır basınç o zaman meydana gelmemiş, daha yekpare bir alanı kullanmışlardı. Şimdiyse biricik engel zeminin yetersiz katılaşmasıydı, başka şey değil. Zemin kırışık ve pürüzlüydü, bu yüzden geçiş kullanılamazdı. Ama o zaman, kışın başında bu pürüzler mevcut değildi.

Bu arada bankızın yüksek baryerine yaklaşıyorlardı. Kalumah sürekli olarak ekibin önünde ilerliyordu. Çevik ve hafif yerli kadın, Alp dağlarında kayadan kayaya sıçrayan dağ keçisi gibi buz parçalarının arasından emin adımlarla yürüyordu. Onun böyle koşar gibi ilerleyişini görmek olağanüstüydü. Hiç duraksamıyor, hiç yanlışı adım atmıyor, adeta içgüdüleriyle buzdağlarının labirentinde en elverişli geçişi buluyordu. Gidiyor, geri dönüyor, sesleniyordu. Herkes onu güvenle izliyordu.

Öğleye doğru bankizin geniş tabanına varmışlardı. Ancak üç mil yol almak için en az üç saat harcamışlardı.

Buzlardan oluşan bu bariyer öyle hatırı sayılır bir yığındı ki bazı dorukları buzlu alandan dört yüz ayak yüksekliğe varıyordu. Onu şekillendiren buzlu kayalar açıkça belli oluyordu. Buzdan duvarlar ince ince çeşitli renklere bürünmüştü. Bazı yerler kâh gökkuşağı rengini kâh alacalı donuk akik rengini alıyor, pul pul ışınlar yansıtıyordu. Hiçbir kayalık, bankizin bu özelliğini yansıtamazdı. Işık ve gölge onun üzerinde en şaşırtıcı oyunlarını oynuyordu.

Ne var ki göz kamaştırıcı yığınlar çok yaklaşmaktan sakınmalıydı. Katı durumları pek güven verici sayılmazdı. İçerden doğru çatlama ve parçalanmaları sık görülen şeylerdendi. Dağılıp ufalanmaları her an mümkündü. Yığının içinde kalan hava kabarcıkları onun çatlamasına neden oluyordu. Soğuğun inşa ettiği bu yapı ne de olsa çürüktü. Bir dahaki kutup kışına kalmayacak, güneş ışınları onu eriterek suya dönüştürecek. Böylece akarsular bu suyla beslenecekti.

Bankizin tepesinden her an bir çığ düşebilirdi. Teğmen Hobson bu tehlikeye karşı arkadaşlarını uyardı. Nitekim ekip belirli bir mesafede ilerledi. Kaldı ki ihtiyatlı davranmak son derece doğrudu; zira saat ikiye doğru, Bayan Paulina Barnett ve arkadaşları bir vadinin köşesine geldiklerinde, yüz tonu aşan ağırlıkta kocaman bir blok bankizin tepesinden koptu ve dehşetli bir gürültü çıkararak buzlu alanın üzerine düştü. Darbenin etkisiyle zemin yarıldı ve içeriden ta yukarılara su fişkırdı. Bereket versin, bomba gibi patlayan blokun parçaları kimseye isabet etmemişti.

Saat ikiden beşe kadar bankizin içine sokulan yılankavi, dar bir vadiyi izlediler. Acaba vadi boylu boyunca bankizin içinden mi geçiyordu? Bu, bilimezdi. Dış cepheden farklı olarak bankizin içini oluşturan bloklar belirli bir simetri içinde dizilmişlerdi. Birçok yerde yığının içine geçmiş ağaç gövdeleri görülüyordu. Ama bu ağaçlar kutup kökenli değildi, tropikal bölgenin ağaçlarıydı. Golfstrim akıntısına kapılarak kutup bölgelerine kadar gelmişlerdi. Buzlarla beraber yeniden Okyanusa döneceklerdi. Karşılarına birkaç enkaz da çıktı. bunlar gemi omurgalarının kalıntıları ve gemi kaburga parçalarıydı.

Saat beşe doğru yoğunlaşan karanlık araştırmayı durdurdu. Vadinin içinde şöyle böyle iki mil ilerlemişlerdi. Yol çok tıknışık ve pek elverişli değildi. Yılankavilik ne kadar yol gidildiğini anlamaya izin vermiyordu.

Jasper Hobson mola işareti verdi. Yarım saat içinde, Marbre ve Sabine kar bıçaklarını kullanarak yığında bir oyuk kazdılar. Küçük grup oyugun içine büzülerek çorba içti. Yorgun düşmüşlerdi, hemen uykuya daldılar.

Ertesi gün herkes saat sekizde ayaktaydı. Jasper Hobson vadide bir mil daha ilerledi. Niyeti vadinin boylu boyunca bankizi geçip geçmediğini anlamaktı. Güneşin konumuna göre, yol kuzeydoğuya yöneldikten sonra güneydoğuya sapar gibiydi.

Saat on birde Teğmen Hobson ve arkadaşları bankizin öbür tarafından çıkmışlardı. Şu halde hiç kuşku yoktu, vadinin geçişi vardı.

Buzlu alanın bütün bu doğu kısmı, batı tarafı gibi aynı görünümü sergiliyordu. Aynı darmadağınık buzlar, diken diken bloklar. Buzdağları ve buz

Darbenin etkisiyle zemin yarıldı.

yığınları göz alabildiğine uzanıyordu. Birçok parçalar rendelenmiş gibi birbirinden ayrılmış, kesik kesik dar yarıklar oluşturuyordu. Yine aynı ıssızlık, aynı terk edilmişlik. Ne bir hayvan ne de bir kuş.

Bir buz yığınının üzerine çıkan Bayan Paulina Barnett, bir saat kadar bu kutup manzarasını seyre daldı. Hüzün verici bir manzaraydı. Beş ay önce giriştikleri o yolculuğu anımsamaktan kendini alamadı. Bütün acente personeli o yolculuğa katılmıştı. Şimdiyse zavallı kervan Amerikan kıtasına

varmak için buzlu ıssızlığın ortasında, karanlığın içinde onca engeller ve tehlikelerle karşılaşacaktı.

Teğmen Hobson onu rüyasından uyandırdı.

“Madam,” dedi, “biz kaleden ayrılalı yirmi dört saat geçti. Artık bankizin kalınlığını belirledik. Kırk sekiz saat içinde geri dönmeye söz vermiştik. Sanırım dönme vakti geldi.”

Bayan Paulina Barnett bu uyarıyı dikkate aldı. Keşfin amacına ulaşılmıştı. Bankiz uluorta bir kalınlıktaydı, hızla eriyecekti. Buzların çözülmesinden sonra Mac Nap’ın teknesi rahat rahat yol alabilirdi. Geri dönmekten başka yapacak iş kalmıyordu, zaten hava bozabilirdi. Biriken kar taneleri vadi geçişini biraz zorlaştırıyordu.

Yemek yediler, öğleden sonra saat birde hareket ettiler. Saat beşte önceki gün gibi buzdan bir oyukta konakladılar. Gece olaysız bitti. Ertesi gün, 9 Martta, sabah saat sekizde Teğmen Hobson hareket işaretini verdi.

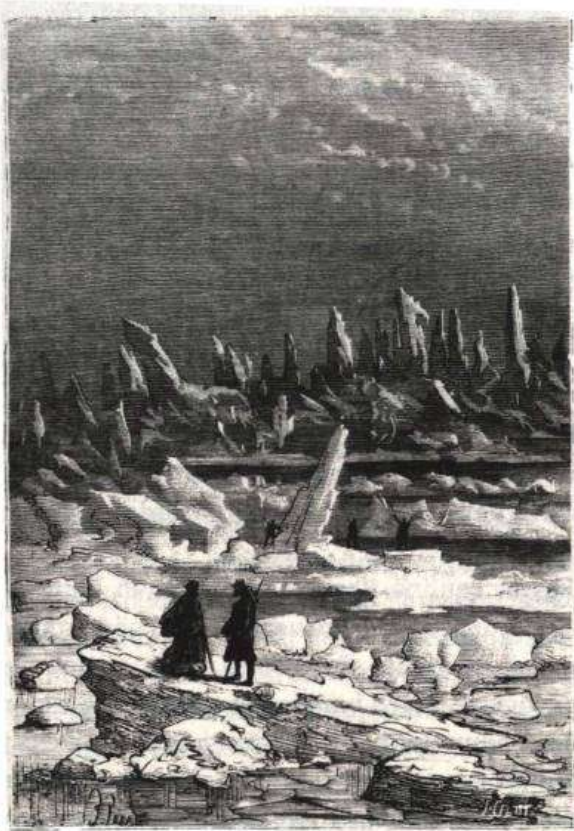
Hava güzeldi. Yükselen güneş ışınlarını bankize yayıyor, vadinin içine de biraz ışık sızıyordu. Jasper Hobson ve arkadaşları güneşe arkalarını dönmüşlerdi, zira batıya doğru ilerliyorlardı. Ancak buzlu duvarlardan yansıyan ışınlar gözlerini kamaştırıyordu.

Bayan Paulina Barnett ve Kalumah biraz geriden geliyorlardı. Marbre ve Sabine’in gösterdiği dar geçitleri izleyerek söyleşiyor, etrafı gözlemliyorlardı. Öğleye doğru bankizden tekrar geçeceklerini tahmin ediyorlardı. Bir iki saat içinde bankizle Victoria Adasını ayıran üç mili aşacaklardı. Böylece keşifçiler güneş batmadan önce kaleye varmış olacaklardı. Birkaç saat gecikme olabilirdi, ama birkaç

saat onları bekleyen arkadaşlarını endişelendirecek ciddi bir gecikme sayılmazdı.

Olaysız yürüyorlardı. Zaten bir olay yaşanacağını kimse önceden kestiremezdi.

Saat yaklaşık olarak on olmuştu. O sırada yirmi adım ileride yürüyen Sabine ve Marbre birden durdular. Aralarında tartışıyorlardı. Teğmen, Bayan Paulina Barnett ve genç yerli kadın da onların yanına geldiler. Elinde pusulasını tutan Sabine onu

Teğmen Hobson, "Dönme vakti geldi," dedi.

arkadaşına gösteriyordu. O da şaşkın bir halde pusulaya bakıyordu.

Jasper Hobson'a seslenerek:

“İşte acayip bir şey!” diye bağırdı. “Teğmenim bana söyler misiniz, ada bankize göre hangi tarafta bulunuyor? Doğu tarafında mı, batıda mı?”

Bu soruya çok şaşırان Jasper Hobson:

“Marbre bildiğiniz gibi tabii batıda,” karşılığını verdi.

Marbre başını sallayarak:

“Tabii biliyorum!... Tabii biliyorum!...” dedi. “Ama batıya gidiyorsak yanlış yoldayız. Adadan uzaklaşıyoruz!”

Avcının kesin konuşmasına çok şaşırان teğmen:

“Nasıl, uzaklaşıyor muyuz?” diye bağırdı.

Marbre.

“Kesinlikle öyle teğmenim,” diye cevap verdi. “Şu pusulaya bir göz atın. Eğer batı değil de doğuya gitmiyorsak ben de Marbre değilim.”

Gezgin kadın.

“Bu mümkün değil!” dedi.

Sabine.

“Şuna bakın madam,” diye cevap verdi. “Pusula iğnesi tam ters yönü gösteriyor.”

Jasper Hobson düşündü ve cevap vermedi.

Sabine:

“Herhalde bu sabah yola çıkarken yanılmışız,” dedi. “Sağ tarafa sapacağımız yerde, sol tarafa ilerlemişiz.”

Bayan Paulina Barnett bağırdı:

“Hayır! Mümkün değil! Yanılmış olamayız!”

Marbre:

“Ama...” dedi.

Bayan Paulina Barnett.

“Ama güneşe bakın!” cevabını verdi. “Şu anda, doğudan gelmiyor mu? Kaldı ki bu sabah ona arkamızı dönmüştük, hâlâ arkamızdan geliyor. Besbelli batıya doğru yürüyoruz. Hem ada da batı tarafında. Bankizin batı tarafından, yani vadinin ağzından çıkınca adayla karşılaşacağız.”

Bu kesin kanıtlar karşısında afallayan Marbre cevap veremedi. Kollarını kavuşturdu.

Sabine:

“Öyle ama,” dedi, “neden pusula ile güneş çelişkiye düşüyor?”

Jasper Hobson:

“Evet şu anda öyle,” dedi. “Bu çelişki şundan ileri geliyor: Uzak kuzey bölgelerinde, manyetik kutba yakın olan sularda pusulalar ara sıra saçmalamaya başlar. İğneleri tamamen yanlış yönleri gösterir.”

Marbre.

“Öyleyse,” dedi, “arkamız güneşe dönük olarak yola devam edebiliriz!”

Teğmen Hobson:

“Elbette, hiç kuşkunuz olmasın,” cevabını verdi. “Kanımca pusula güneşi ilgilendirmez; o kendi bildiğini okur!”

Yürüyüş tekrar başladı. Yürüyüşçüler güneşi yine arkalarına almışlardı. Bu durumda Jasper Hobson’ın kanıtları geçerlik kazanıyordu. İtiraz edilecek bir şey kalmamıştı.

Küçük katile vadide ilerledi. Ama bu ilerleyiş sandıklarından uzun sürmüştü. Jasper Hobson öğleden önce bankizi aşacaklarını umuyordu. Oysa dar geçidin ağzına vardıklarında saat ikiyi geçmişti.

Bu gecikme hayli tuhaftı. Teğmen endişelenmekten kendini alamadı. Fakat o ve arkadaşları çok şaşırды. Bankizin tabanına ayak bastıkları sı-

rada, artık Victoria Adasını göremediler. Yerinde yeller esiyordu!

Hayır! Ada bu taraftan, yani Michel Burnunu çevreleyen ağaçların arasından kolayca görünürdü. Oysa yoktu! Onun yerinde uçsuz bucaksız bir buzlu alan uzanıyordu. Bankizin üzerinden gelen güneş ışınları o alanda gözalabildiğine yayılıyordu.

Teğmen Hobson, Bayan Paulina Barnett, Kalumah, iki avcı bakıştı.

Sabine haykırdı:

“Ada burada olsa gerekti!”

Marbre:

“Artık yok!” dedi. “İşe bakın! Teğmenim adaya ne oldu?”

Bayan Paulina Barnett afallamış, ne diyeceğini bilemiyordu. Jasper Hobson’ın ağzını bıçak açmıyordu.

O anda Kalumah, Teğmen Hobson’a sokuldu, kolunu tutarak.

“Yolu şaşırdık,” dedi. “Vadiden ineceğimize yukan çıktık. Birinci kez bankizi geçtikten sonra dün olduğumuz yere döndük. Gelin, gelin!”

İstem dışı bir hareketle Teğmen Hobson, Bayan Paulina Barnett, Marbre ve Sabine onun içgüdüüne güvenerek genç yerli kadının peşine takıldılar. Yeniden dar geçide girip geri döndüler. Ne var ki güneşin konumuna göre belirtiler Kalumah’ı doğrulamıyordu.

Ama Kalumah açıklama yapmaktan kaçındı. Yürürken mırıldanmakla yetindi:

“Yürüyelim! Çabuk! Çabuk!”

Teğmen, gezgin kadın ve arkadaşları bitkin düşmüşlerdi, zar zor yürüyorlardı. Üç saat yürüdükten sonra, karanlık basarken bankizin öbür tarafına

geçtiler. Karanlık adanın orada olup olmadığını görmelerine engel oluyordu. Ama daha fazla kararsız kalmadan ilerlediler.

Gerçekten yüz adım kadar ötede, korlaşan resineler bütün buzlu alana yayılıyor, birbiri ardına tüfekler ateşleniyordu. Onları çağınıyorlardı.

Bu çağrıya küçük grup karşılık verdi. Çok geçmeden, Çavuş Long ve Thomas Black onlara ulaştı. Dostlarının akıbetinden endişelenen gökbilimci nihayet uyuşukluğu elden bırakmıştı. Ötekiler de onları karşılamaya yetişti. Gerçekten bu zavallı insanlar çok endişelenmişlerdi. Jasper Hobson ve arkadaşlarının adaya dönerken yolu şaşırdıklarını –aslında bu da doğrudu– zann ediyorlardı.

Fort-Espérance'da kalanlar neden böyle düşünmüş, küçük grubun neden yolu şaşırdığına inanmışlardı?

Çünkü koskoca buzlu alan ve onunla birlikte ada, yirmi dört saatten bu yana yer değiştirmişti. Bu yer değiştirmenin sonucunda, başıboş ada artık bankizin batısında değil, doğusunda bulunuyordu!

XVI. Buzlar Çözülüyor

İki saat sonra herkes Fort-Espérance'a girmişti. Ertesi gün, 10 Martta, güneş ilkin bu kıyı boyunu aydınlattı. Oysa eskiden burası adanın batı kısmını oluşturunuyordu. Bathurst Burnu kuzey yerine güneye geçmişti. Bu olayı iyi bilen genç Kalumah haklı çıkmıştı; güneş yanılmamış olsa bile, pusula hiç mi değil hata yapmamıştı!

Sonuçta Victoria Adasının yönü bir kez daha tümüyle değişmişti. Amerikan karasından kopmasından bu yana ada yer değiştirmiş, hem yalnız o değil, onu tutsak alan koskoca buzlu alan da yerinden oynamıştı. Bu yer değiştirme, buzlu alanın adayı kıtaya bağlı tutmadığını kanıtlıyordu. O da kıtanın kıyı boyundan ayrılmıştı. Sonuç olarak buzların çözülmesi çok gecikmeyecekti.

Teğmen Hobson Bayan Paulina Barnett'e:

"Ne olursa olsun," dedi, "bu değişme bizim işimize yarayabilir. Bathurst Burnu ve Fort-Espérance güneydoğuya döndüler. Yani kıtaya en çok yaklaşan konuma. Bizim tekne için zorlu ve dar bir geçit veren bankiz, artık Amerika ile bizim aramızda bulunmuyor.

Bayan Paulina Barnett gülümseyerek:

"Şu halde, her şey yolunda, öyle mi?" diye sordu.

Victoria Adasının değişen yönüne ilişkin sonuçları isabetle değerlendiren Jasper Hobson:

“Her şey yolunda madam,” diye cevap verdi.

10 Marttan 21 Marta kadar hiçbir olay yaşanmadı. Ancak yaklaşan bahar mevsimi kendini hissettiriyordu. Isı kırk üç ile elli derece fahrenheit (sıfırın üstünde 6° ile 10° santigrat) arasında gidip geliyordu. Erime sonucu, buzlar ardı ardına birbirinden kopmaya yüz tuttu. Yeni yarıklar açılıyor, oralardan sızan su buzlu alanı istila ediyordu. Balina avcılarının hoş deyişiyle, bu yarıklar balinaların açılan yaraları gibi algılanırdı. Nitekim buzlu alan “kan kaybediyordu.” Buzların parçalanarak çıkardığı gürültüler top atışlarını andıran seslere benzetilebilirdi. Hayli ılık bir yağmur günlerce devam etti. Bu olay da denizin donmuş yüzeyini eritiyordu.

Kışın başlangıcında, başıboş adayı terk eden kuşlar sürüler halinde geri döndü: Kartavukları, kutupmartıları, karabataklar, ördekler vb Marbre ve Sabine bir sürü kuş vurdu. Teğmen ve gezgin kadının bağladığı pusula içlerinden birkaçının gerdanında hâlâ duruyordu. Nihayet beyaz kuğu sürüleri ortaya çıktı. Uzun haykırışları gökyüzünde yankılanıyordu. Dört ayaklılara gelince kemirgenler ve etoburlar, her zamanki gibi acenteyi sık sık ziyaret ediyorlardı. Adeta gerçek evcil hayvanlara dönüşmüşlerdi.

Havanın elverişli olduğu zamanlarda Teğmen Hobson neredeyse her gün kerteriz alıyordu. Hatta ara sıra, sekstant kullanımında hayli uzmanlaşan Bayan Paulina Barnett teğmene yardım ediyor ya da onun yerini alıp gözlemler yapıyordu. Gerçekten en küçük değişmeleri bile belirlemek çok önemliydi. Çünkü bu saptamalar adanın enlem ve boylam

bakımından konumunu veriyordu. En kritik sorun iki akıntının akıbetinin ne olacağıydı. Buzların çözülmesinden sonra ada güneye mi, yoksa kuzeye mi yönelecekti? Her şey bir yana, Bayan Paulina Barnett ile Jasper Hobson'ın en çok kafasını kurcalayan şey bu sorundu.

Açıkça belirtmek gerekir ki bu yiğit kadın kadınlığının çok üstünde bir cesaret gösteriyordu. Arkadaşları onun her gün bir zorluğa göğüs gerdiğini görüyordu. Olumsuz havada, karda yağmurda, adanın bir yerini keşfetmeye çalışıyor, aşağı yukarı çözülmüş olan buzlu alanda tehlikeye atılıyordu. Sonra dönüşünde acentenin iç yaşamını düzene sokuyor, öğütlerini, özenini esirgemiyor, sadık dostu Madge'in katkısıyla her şeye aktif olarak katılıyordu.

Bayan Paulina Barnett geleceği korkusuzca görüyordu. Bazen kaygılara kapılıyor, bazı önseziler kafasını karıştırıyordu. Ama bunları asla belli etmiyordu. Daima güvenilir bir kadındı. Daima cesaret veren, teşvik eden bir insandı. Kafasını kurcalayan şeylerin önüne geçemediğini kimse anlayamazdı. Çünkü kendini belli etmeyen bir mizacı vardı. Jasper Hobson onu hayranlıkla takdir ediyordu.

Öte yandan Kalumah'a tam anlamıyla güven besliyordu. Bir avcı, köpeğinin içgüdüsüne nasıl güvenirse genç Eskimo kadının doğal içgüdüsüne öyle güveniyordu. Kalumah zaten çok zekiydi, kutup bölgelerindeki olaylara çok alışıktı. Bu yüzden karşılarına çıkan hiçbir sorunu yadırgamıyordu. Bir balina avcı gemisinin güvertesinde bir "icemaster"ın yerini rahatlıkla alabilirdi. Zira buzların arasında ilerleyen bir geminin yönetimi bu kılavuzun üstüne verilmiştir. Kalumah her gün buzlu alanın

durumunu keşfetmeye çalışıyor, uzaklarda çatırdayan buzdağlarının gürültüsünü izleyerek çözülmenin son gelişmelerini bildiriyordu. Kaldı ki hiç kimse buz parçalarının üzerinde yürüyerek onun kadar riske giremezdi. İçgüdüsel olarak buzun tabandan çürüdüğünü hissediyor, çok inceldiğini seziyordu. Ve hiç duraksamadan, yarıklarla delik deşik olmuş buzlu alanda ilerliyordu.

20 Marttan 30 Marta doğru erime olayı hızlı gelişmeler gösterdi. Bol bol yağmur yağıyor, buzların erimesine neden oluyordu. Çok geçmeden buzlu alanın parçalara bölüneceği beklenebilirdi. Teğmen Hobson buzlardan arınan sulardan yararlanacak, belki on beş gün sonra teknesini buzların arasına atacaktı. Kararsız kalan bir adam hiç değildi, ama adanın kuzeye doğru süreklenmesinden korkuyordu. Yeter ki Kamçatka akıntısı Bering akıntısına baskın çıksındı.

Kalumah uçsuz bucaksız Pasifik'in uzandığı güneyi göstererek sık sık yineliyordu:

"Ama bunda korkulacak ne var! Çözülme kuzeye doğru değil, güneye doğru! Bunun tersi olursa, asıl tehlike orada!"

Genç Eskimo kadını kendinden emin konuşuyordu. Teğmen Hobson bu konuda onun kararlı düşüncesini iyi bildiğinden kendine de güven geliyordu. O zaman adanın Pasifik sularında yok olmasını bir tehlike olarak görmüyordu. Bu olaydan önce, ne de olsa bütün acente personeli şalupanın güvertesine binmiş olacak, şu ya bu kıtanın üzerine çıkmak için yol ister istemez kısa sürecekti. Asya kıyısında Oriental Burnu, Amerikan kıtasında Prince-de-Galles Burnu yer alıyordu. Boğaz bu iki burun arasında tıpkı bir huni biçimindeydi.

Dolayısıyla adanın en küçük yer değiştirmelerini bile dikkatle izlemek gerekiyordu. Hava ne zaman elverişli olsa, her seferinde kerteriz alındı. Bu tarihten itibaren, şalupanın denize indirilmesi belki daha erkenden gerçekleşecekti. Bu bakımdan Teğmen Hobson ve arkadaşları bütün önlemleri aldılar.

Acentenin işletmesine özgü avlanmalar, tuzakların kurulması gibi çalışmalar bir yana bırakılmıştı. Mağazalar kürklerle dolup taşıyordu. Onların büyük bir kısmı olduğu gibi bırakılacaktı. Avcılar ve tuzakçılar boş kalmışlardı. Doğramacı ve adamlarına gelince tekne yapımını tamamlamışlar, deniz buzlardan arındığı zaman suya atacaklardı. Şimdi kale konutunu sağlamlaştırmakla uğraşıyorlardı. Zira konut buzların çözülmesi anında, Bathurst Burnu önemli bir koruma oluşturmazsa, kıyı boyunca oluşan buz parçalarının şiddetli basıncına maruz kalabilirdi. Nitekim ahşap duvarlar sağlam payandalarla güçlendirildi. Odaların içine de yatay biçimde payandalar yerleştirildi. Bu şekilde tavan kirişlerinin dayanıklılığı artırıldı. Konut payanda kemerleri ve küçük bacaklarla güçlendirildi; böylece hatırı sayılır ağırlıklara dayanır hale getirildi. Sonuçta kazmatlarla iyice sağlamlaştırıldı. Bu çeşitli işler nisan ayının ilk günlerinde bitmişti, ne denli işe yarayacakları ve ne denli yerinde işler olduğu yakında görülecekti.

Bu arada bahar mevsiminin belirtileri her gün biraz daha kendini gösteriyordu. Bu bahar tuhaf biçimde erkenciydi, zira kutup bölgelerinde pek sık görülmeyen ılıman bir kışın ardından geliyordu. Ağaçlarda tomurcuklar belirmiş, kayınların, söğütlerin kabukları eriyen buzla kabarmıştı. Yosunlar

doğrudan güneşe dönük yamaçlarda soluk bir yeşille bürünmüştü. Ancak yeterli ölçüde gelişme fırsatı bulamıyorlardı. Zira kale etrafında dolaşan ve ağzının tadını iyi bilen kemirgenler onların topraktan çıkmalarına bile imkân vermiyordu.

Mutsuz olan biri varsa o da saf onbaşıydı. Bilindiği gibi Bayan Joliffe'in kocası ekili toprakları kollamakla yükümlüydü. Kaşıkotu ve kuzukulağı ürünlerini o kanatlı yağmacılardan, karabataklar ve kutupmartılarının gagalarından korumak zorundaydı. Bu doymak bilmez kuşları kaçtırmak için bir korkuluk yetiyordu; tabii bu korkuluk onbaşının ta kendisiydi. Gelgelelim bu kuşlara bir de kutup faunasının genişgetirenleri ve kemirgenleri eklenmişti. Bu yaratıklar kış aylarında kaçacak yer bulamamış, içgüdüleri tehlikeyi sezdiğinden acente dolaylarında kalmışlardı. Rengeyikleri, kutup tavşanları, miksışanları, sivrisiçanlar ve sansarlardan geçilmiyor, onbaşının tehditlerine aldırış etmiyorlardı. Zavallı adam bunlarla baş edemez hale gelmişti; ekili alanın bir ucunu korurken öbür tarafını kemiriyorlardı.

Kuşkusuz ürünün önemli bir kısmını bu sayısız düşmana bırakmak daha akıllıca olurdu. Acente çok yakında terk edileceğine göre, zaten hiç yararlanamayacaklardı. Bayan Paulina Barnett de inatçı onbaşıya bunu tavsiye etmişti. Gelgelelim Onbaşı Joliffe bu öğütlere hiç kulak asmıyordu.

"O kadar emek boşa gitti!" diyordu. "Tam verim alırken böylesi işletmeden ayrılmak! Bu tohumları heba etmek! Oysa ben ve Madam Joliffe binbir zahmete katlanarak onları ekmiştik!... Ah madam! Bazen beni burada bırakıp hepinizin gitmesini düşünüyorum. Ben ve karım burada kalsak! Bundan

eminim, bu denli verimli bir adayı Kumpanya bize bırakmaya razı olur!"

Bayan Paulina Barnett bu tuhaf sözlere gülmekten kendini alamıyor, onbaşığı genç karısının yanına gönderiyordu. O kadıncağz da kaşıkotu ve kuzukulağı yetiştirmek için uzun zamandır ne zahmete katlanmıştı! Bundan böyle o çaba da işe yaramayacaktı.

Burada eklemek gerekir ki kış aylarını geçiren bu insanların sağlığı çok iyi gidiyordu. Hiç olmazsa hastalıktan uzak kalmışlardı. Bebek de tamamen kendine gelmiş, baharın ilk ışınları ona çok yaramıştı.

2, 3, 4 ve 5 Nisan günlerinde, buzların erimesi iyice belirginleşti. Isı ılımlı, ama hava kapalıydı. Yağmur sık sık bardaktan boşanırcasına yağıyordu. Rüzgâr güneybatıdan esiyor, karadan ılık hava taşıyordu. Fakat hava öyle pusluydu ki tek gözlem yapma fırsatı bile vermedi. Ne güneş, ne ay ışığı ne de yıldız! Tek bir parlaltı yoktu. Sıkıcı bir durumdu bu. Zira Victoria Adasının en küçük hareketlerini bile gözlemlemek önem kazanıyordu.

7 Nisanı 8 Nisana bağlayan gece çözülme gerçekten başladı. Sabah, Teğmen Hobson, Bayan Paulina Barnett ve Çavuş Long Bathurst Burnunun tepesine çıktı. Bankizin belirli bir şekilde kıpırdadığını gözlemlediler. Kocaman bariyer neredeyse ortasından bölünmüştü. İki ayrı parça oluşturunca. Yukarı bölüm kuzeye doğru yönelir gibiydi.

Buna neden olan Kamçatka akıntısı mıydı? Başiboş ada da aynı yöne mi sürüklenecekti? Teğmen ve arkadaşlarının ne denli endişeye kapıldığı anlaşılır. Yazgıları birkaç saat içinde belli olacaktı. Eğer kader onları kuzeye doğru birkaç yüz mil daha sü-

rüklerse, ufacık bir şalupanın üzerinde karaya çıkmaları çok zor olsa gerekti.

Aksi gibi bu insanların ellerinde yer değiştirmenin özelliğini belirleyecek hiçbir araç yoktu. Şu var ki adanın henüz kıpırdamadığını gözlemleyebildiler. Hiç olmazsa bankiz tarafında bu böyleydi. Ama bankizin hareketi hissediliyordu Büyük olasılıkla buzlu alanın bir kısmı ayrılmış, kuzeye doğru gidiyordu. O sırada, adanın bulunduğu alan olduğu yerde duruyordu.

Öte yandan buzlu yüksek bariyerin yer değiştirmesi karşısında, genç Eskimo kadının fikirleri hiç değişmemişti. Kalumah çözülmenin güneye doğru gelişeceğini, hatta bankizin de çok gecikmeden Bering akıntısına kapılacağını ileri sürüyordu. Kalumah düşüncesini daha iyi açıklamak istedi; boğazın konumunu küçük bir değnekle kumun üzerine çizdi. Sonra akıntının yönünü izleyen adanın Amerikan kıyısına yaklaşacağını gösterdi. Hiçbir karşıt fikir bu bakımdan onun fikrini sarsamazdı. Gerçekten son derece inandırıncı biçimde konuşan yerli kadını dinleyen herkesin içi ferahlamıştı.

Ne var ki 8, 9 ve 10 Nisan günleri, Kalumah'ı yalancı çıkardılar. Bankizin kuzey bölümü kuzeye doğru gitgide uzaklaştı. Çözülme gürültüler çıkara çıkara devam ediyordu. Buzların parçalanması kıyı boyunun her yerinde boğuk çatırtılarla sürüyordu. Açık havada birbirine sesini işittirmek olanaksızdı. Top atışlarını andıran art arda patlamalar yankılanıyordu. Kıyı şeridinden yarım mil ötede, Bathurst Burnunun egemen olduğu kesimde, birbiri ardı sıra buz parçaları belirliyordu. Bankiz sayısız parçalara bölünmüştü. Meydana çıkan buzdağları kuzeye sürükleniyordu. Hiç olmazsa buzdağlarının hareketi

gözlenebiliyordu. Teğmen Hobson hiç belli etmemeye çalışıyordu, ama gitgide endişeleniyordu. Kalumah'ın iddiaları onu hiç de rahatlatmamıştı. Eleştiriler yapıyor, genç Eskimo kadını ısrarla bunlara karşı çıkıyordu.

Nihayet bir gün -11 Nisan sabahı- Jasper Hobson kuzeye doğru gözden kaybolan buzdağlarını Kalumah'a gösterdi ve onu bu kanıtlarla bir kez daha sıkıştırdı.

Kalumah kendine inanan bir sesle:

“Hayır! Yok hayır!” diye karşılık verdi. “Kuzeye sürüklenen bankiz değil; bizim ada güneye sürükleniyor!”

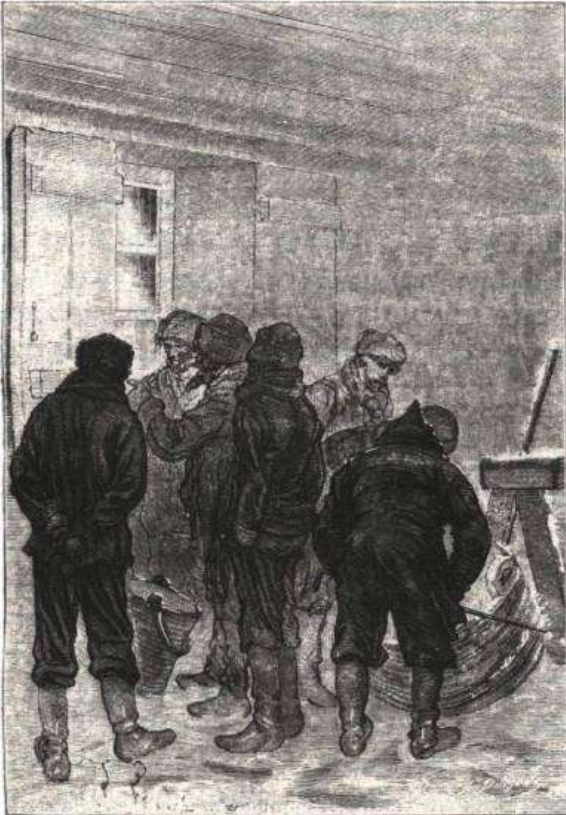
Kalumah galiba haklıydı! Jasper Hobson onun son derece kendinden emin konuşmasından etkilenmişti. Gerçekten bankizin yer değiştirmesi mümkündü, ama görünürde kalıyordu. Buna karşılık buzlu alan tarafından sürüklenen Victoria Adası boğaza yöneliyordu. Gelgelelim bu sürüklenme gerçekten oluşuyorsa, ne saptanabilir ne de değerlendirilebilirdi. Enlem ve boylam bakımından kerteriz almak olanaksızdı.

Şundan ki havanın kapalı olması ve gözlem yapmaya izin vermemesi şöyle dursun, kutup bölgelerine özgü bir doğa olayı işi daha zorlaştırıyordu. Bu olay havayı iyice karartmış, görüş açısını son derece kısıtlamıştı.

Öte yandan tam buzların çözülme anında, ısı gitgide düşmüştü. Kutup Denizi kıyıları çok geçmeden olağandışı yoğun bir sisle örtüldü. Toprak donma olayından çok farklı olan beyaz bir kabukla kaplandı. Bu, yere düştükten sonra donan su buharıydı. Buğudan oluşan çok ince tanecikler ağaçlara, kalenin duvarlarına, çalılara, ortalıkta

ne varsa her şeye yapışıyor, onların üzerinde kalın bir tabaka oluşturuyor, diken diken prizmatik lifler beliriyor, bunların ucu rüzgâr tarafına yöneliyordu.

Jasper Hobson bu olayın özelliğini anımsadı. Balina avcılarını ve kış aylarını bu bölgede geçirenler sık sık ondan söz etmişti. Olay, bahar aylarında kutup bölgelerinde meydana geliyordu.

"Arkadaşlar, bu sis değil," dedi,
"bir çeşit buzlanmış kırağı..."

“Arkadaşlar, bu sis değil,” dedi. “Bir çeşit buzlanmış kırağı. Yoğunlaşan buğunun bütünüyle donmuş hali.”

Ancak bu sis ya da donmuş buharın ortaya çıkışı epey can sıkıcı olmuştu. Zira yüz ayak yüksekliğe tırmanıyor, bütün deniz seviyesini kaplıyordu. O denli yoğun ve donuktu ki üç adım uzaklıkta duran iki kişi bile birbirini seçemiyordu.

Teğmen Hobson aletlerine sarıldı.

İnsanlar iyice düş kırıklığına kapıldı. Sanki doğa hiçbir düşmanı onlardan esirgemiyordu. Tam da buzların çözülme zamanıydı. Tam da aylardan beri hareketsiz kalan başıboş ada özgürlüğüne kavuşacaktı. Tam da adanın hareketleri büyük bir dikkatle izlenecekti. Gelgelelim sis hiçbir gözleme izin vermiyordu!

Dört gün böyle geçti. Kırağı 15 Nisanda dağıldı. Sabah başlayan kuvvetli güney rüzgârı onu dağıtıp yok etti.

Güneş yüzünü gösteriyordu. Teğmen Hobson aletlerine sarıldı. Kerteriz aldı. Yaptığı hesaplar sonucunda adanın durumu şöyleydi:

Enlem: 69° 57';

Boylam: 179° 33'.

Kalumah haklı çıkmıştı. Victoria Adası, Bering akıntısına kapılmış, güneye doğru sürükleniyordu.

XVII. Çığ Düşüyor

Sonunda Bering Denizinin sık ziyaret edilen sularına yaklaşıyorlardı. Kuzeye doğru sürüklenmekten artık endişe edemezlerdi. Bundan böyle, söz konusu olan adanın yer değiştirmesini ve hızını izlemektir. Ancak bu hız engeller nedeniyle azalabilir veya çoğalabilirdi. Jasper Hobson özellikle bunun üzerinde durdu. Art arda yıldızların ve güneşin kerterizini aldı. Hatta ertesi gün, 16 Nisanda, gözlem yaparak hız aynı tempoyla devam ederse, Victoria Adasının mayıs ayı başlarında Kutup Dairesine ulaşacağını hesapladı. Şimdilik oradan dört derece uzaklıkta bulunuyorlardı.

Bu durumda, ada boğazın sıkışık yerine geldiği zaman, buzlar çözülene kadar orada hareketsiz kalması mümkündü. O zaman şalupa suya indirilecek, Amerikan kıtasına doğru yelken açılacaktı.

Bilindiği gibi, bütün önlemler alınmış, şalupanın hiç beklemeden suya indirilmesi hazır hale getirilmişti.

Dolayısıyla ada sakinleri sabırla ve güvenle beklediler. Çok acılar çeken bu zavallı insanlar işin sonuna geldiklerini hissediyorlardı. Birkaç gün içinde şu ya da bu kıyıya yaklaşacaklar, onların karaya çıkmasını hiçbir şey önleyemeyecekti.

Bu beklenti insanların yüreğine su serpmiş, ruhları canlanmıştı. Eski neşelerine yeniden ka-

vuştular; oysa uzun süredir acı olaylar yaşamış, hepsinin keyfi kaçmıştı. Yemekler keyifli geçmeye başlamıştı. Erzak bol olduğundan yiyecek de bol bol tüketiliyordu. Çünkü yeni programa göre tasarruf yapılması söz konusu değildi. Tam tersi. Üstelik bahar havası da kendini hissettiriyordu. Herkes büyük bir özlemle onun ılık esintilerini bekliyordu.

Daha sonraki günler, ada içlerine ve kıyıya doğru birçok keşif gezisi yapıldı. Ne kürk hayvanları, ne gevişgetirenler ne de etoburlar adayı terk etmeyi düşünmüşlerdi. Zira buzlu alan onları içine hapsetiyordu. Bu alan Amerikan kıyısından ayrılınca –sürüklenme hareketi bunu kanıtlıyordu–, hiçbir kıtaya ayak basamamıştı.

Adada hiçbir değişiklik meydana çıkmamıştı. Michel Burnu, Eskimo Burnu, kıyı boyunun herhangi bir yeri olduğu gibi duruyordu. İç tarafta, ormanlarda, gölün kıyılarında hiçbir değişiklik yoktu. Michel Burnu dolaylarında, fırtına sonucu açılan büyük yank kışın tümüyle kapanmıştı. Toprağın yüzeyinde başka bir çatlak da görünmüyordu.

Bu keşif gezilerinde kurt sürülerine rastladılar. Adanın çeşitli yerlerinde dolaşıyorlardı. Bütün fauna arasında, bir tek bu yırtıcı etoburlar o tehlikeyi hissetmelerine rağmen insanlara alışmamışlardı.

Kalumah'ın kurtarıcı ayısına birçok kez rastladılar. İyi yürekli ayı hüzünlü hüzünlü ıssız düzlüklerde dolaşıyor, keşifçiler yanından geçerken durup onlara bakıyordu. Hatta bazen o insanlardan zarar gelmeyeceğini bildiğinden kaleye kadar onların peşinden geliyordu.

20 Nisanda Teğmen Hobson başıboş adanın güneye doğru sürüklenmesinin devam ettiğini belirledi. Bankizden artakalanlar, yani güney tarafındaki buzdağları bankizle birlikte yer değiştiriyorlardı.

Fakat röper noktaları bulunmadığından, bu pozisyon değişimleri ancak gökbilimsel gözlemlerle açıklanabilirdi.

Jasper Hobson toprağın bazı yerlerinde birçok sondaj yaptı; özellikle Bathurst Burnu ayağını ve göl kıyılarını sondaladı. Bitkisel zemini taşıyan buzlu kabuğun kalınlığını anlamaya çalışıyordu. Bu kalınlığın kış boyunca büyümediğini belirledi. Adanın denize göre genel seviyesi de yükselmemişti. Bu durumda ince zemini bir an evvel terk etmek gerektiği sonucuna vardı. Zira Pasifik'in ılık suları ile buluşunca hızla erimeye yüz tutacaktı.

25 Nisanda adanın yönü bir kez daha değişti. Bütün buzlu alanın yer değiştirmesi doğudan batıya doğru gerçekleşti. Bathurst Burnu bundan böyle ucunu kuzeybatıya çevirdi. Bankizin son kalıntıları böylece kuzey ufkunu kapattı. Açıkça anlaşıldığına göre buzlu alan boğazda serbestçe hareket ediyor ve şimdilik hiçbir kara parçasıyla bitişmiyordu.

Uğursuz an yaklaşıyordu. Gece ve gün boyu yapılan gözlemler buzlu alanın, dolayısıyla adanın konumunu gösterdi. 30 Nisanda, buzlu alan tümüyle Kotzebue Koyunda sürüklenmeye başladı. Bu koy Amerikan kıyısına derinliğine sokulan geniş üçgen biçiminde bir girintiydi. Güney tarafında Prince-de-Galles Burnu uzanıyordu. Tam boğazın dar yerinde takılıp kalmazsa belki başıboş adayı bu burun durduracaktı.

Şimdilik hava hâlâ güzeldi. Termometre sürekli olarak elli derece fahrenheit (sıfırın üstünde 10° santigrat) gösteriyordu. İnsanlar birkaç haftadan bu yana kışlık giysilerini çıkarmışlardı. Her an yola çıkmaya hazırdılar. Gökbilimci Thomas Black eşyasını, aletlerini, kitaplarını henüz karada bekleyen şalupaya şimdiden yerleştirmişti. Belirli miktar er-

zak ve en kıymetli kürklerden birkaçı da tekneye götürüldü.

2 Mayıs'ta inceden inceye yapılan gözlem, Victoria Adasının doğuya doğru yönelme eğiliminde olduğunu gösterdi. Sonuçta Amerikan kıtasına yöneliyordu. Sevindirici bir durumdu bu; zira Kamçatka akıntısı Asya kıyı şeridi boyunca ilerler. Dolayısıyla bu akıntıya kapılmak gibi bir korkunun yeri yoktu. Nihayet bu insanların şansı açılıyordu!

Çavuş Long Bayan Paulina Barnett'e:

"Sanırım artık şansımız geri tepmez," dedi. "Acıların sonuna geldik. Bundan böyle korkacak bir şey kalmadı."

Bayan Paulina Barnett cevap verdi:

"Gerçekten doğru söylüyorsunuz Çavuş Long. Birkaç ay önce, buzlu alanda yolculuk yapamadık; vazgeçmek zorunda kaldık. Buzlu alanın yolunu bozan Tanrı bizi korudu."

Bayan Paulina Barnett böyle konuşurken kuşkusuz haklıydı. Gerçekten kıydan beş yüz mil geride, yolda kış boyu ne tehlikelere göğüs germişler, ne engellerle karşılaşmışlar, uzun kutup gecesinde ne zorluklara katlanmışlardı!

5 Mayıs'ta Victoria Adasının Kutup Dairesini az önce aştığını Jasper Hobson arkadaşlarına bildirdi. Nihayet ada güneşin her zaman yüzünü gösterdiği bölgeye giriyordu. Öyle görünüyordu ki bu yiğit insanlar yaşanan dünyaya geri dönüyorlardı.

Bu olayı şarap içerek kutladılar. Ekvator çizgisini ilk kez geçen bir geminin güvertesindeymiş gibi Kutup Dairesine şarap döktüler.

Bundan böyle buzların erime anını beklemekten başka yapacak şey yoktu. O zaman teknenin yolu açılacak bütün mürettebatıyla birlikte adadan ayrılacaktı.

7 Mayıs günü ada bir kez daha yön değiştirdi. Bathurst Burnu şimdi kuzeye dönüyordu. Biraz ilerisinde eski bankizden artakalan buz yığınları görünüyordu. Nitekim Bathurst Burnu coğrafya haritalarında belirtilen eski konumuna dönmüştü. Amerikan kıtasına ekli olduğu tarihteki yöneydi. Ada da aynı konuma döndüğünden doğan güneş onun bütün kıyı boyunu aydınlatıyordu.

8 Mayısta yapılan gözlem, dar geçidin şöyle böyle tam ortasında adanın hareketsiz kaldığını gösterdi. Prince-de-Galles Burnundan en az kırk mil uzaktaydı. Nitekim kara oradaydı, hayli yakında. Herkesin kurtulmasına ramak kalmıştı

Akşamüstü büyük salonda lezzetli bir çorba içildi. Bayan Paulina Barnett ve Teğmen Hobson onuruna kadeh kaldırıldı.

Aynı gece teğmen, buzlu alanın güneyinde meydana gelen değişimleri gözlemlemeye karar verdi. Belki orada geçişe elverişli bir yol açılmış olabilirdi.

Bayan Paulina Barnett bu araştırmaya giderken Jasper Hobson'a eşlik etmek istedi. Ama teğmen onun dinlenmeye ihtiyacı olduğunu söyleyerek razı olmadı. Çavuş Long'u yanına aldı. Bayan Paulina Barnett teğmenin ısrarlarına dayanamadı, Madge ve Kalumah'la birlikte merkez konuta döndü. Herkes odalarına çekildi.

Gece güzel geçiyordu. Ay ışığı yoktu, ama yıldızlar görkemli ışıklarıyla göz kırıyorlardı. Buzlu alandan yansıyan son derece yaygın bir ışık hafifçe havayı aydınlatıyor, görüş açısının genişlemesine neden oluyordu. Teğmen Hobson ve Çavuş Long saat dokuzda kaleden ayrıldılar, Barnett Limanı ve Michel Burnu arasında bulunan kıyı boyuna yöneldiler.

İki keşifçi iki üç mil uzaklıktan kıyı boyunu izlediler. Gelgelelim, buzlu alan öyle bir görünüm sergiliyordu ki! Öyle altüst oluş! Öyle kaos! Lime lime buzların muazzam bir katılaşması; kasırgayla kabarın denizin aniden donması. Buna rağmen, buzlar hâlâ hiç geçit vermiyorlardı. Bir teknenin orada riske girmesi mümkün değildi.

Jasper Hobson ve Çavuş Long söyleşerek ve gözlem yaparak geceyarısına kadar kıyı boyunda kaldılar. Her şeyin olduğu gibi durduğunu görünce, birkaç saat mola verdikten sonra Fort-Espérance'a dönmeye karar verdiler.

Tam o anda, beklenmedik bir gürültü onları durdurdu.

Çoktan kurumuş eski Paulina-river'ın yatağı üzerine vardıktan sonra yüz adım kadar ilerlediler. Tam o anda beklenmedik bir gürültü onları durdurdu. Buzlu alanın kuzey kısmından, uzaktan gelen bir homurtuya benziyordu. Gürültü hızlı hızlı çoğaldı ve olağanüstü boyutlara yükseldi. Büyük olasılıkla civar sularda şiddetli bir olay meydana geliyordu. Pek güven verici bir durum değildi. Teğmen Hobson ada zemininin ayaklarının altında titrediğini sandı.

Çavuş Long:

"Bu gürültü bankiz tarafından mı geliyor?" dedi. "Neler oluyor?..."

Jasper Hobson karşılık vermedi. Çok endişelenmişti. Arkadaşını kıyı boyuna doğru sürükledi.

"Kaleye! Kaleye!" diye bağırdı. "Galiba buzların dağılmasından ileri geliyor. Bizim tekneyi hemen denize indirmeliyiz!"

En kısa yoldan soluk soluğa Fort-Espérance'a koştular.

Kafalarını binlerce düşünce kurcalıyordu. Bu beklenmedik gürültüye ne sebep oluyordu? Uyku ya yatmış kale sakinlerinin bundan haberi var mıydı? Aslında kuşkusuz uyanmışlardı. Zira şiddeti her an biraz daha yoğunlaşan patlamalar bir ölüyü bile uyandırabilirdi!

Jasper Hobson ve Çavuş Long yirmi dakika içinde Fort-Espérance'a vardılar. Tam o sırada paniğe kapılarak kaçışan kadınlar ve erkekleri gördüler. Dehşete kapılmışlar, umutsuz çığlıklar atıyorlardı.

Doğramacı Mac Nap teğmene yaklaştı. Kucağında küçük çocuğunu tutuyordu. Teğmeni sürükleyerek birkaç adım geride, kalenin arkasında bulunan bir tepeciğe çıkardı.

Jasper Hobson baktı.

Hâlâ iki mil açıkta bulunan bankizin son kalıntıları kıyı boyuna saldırmışlardı. Bathurst Burunu artık yoktu. Toprak ve kumdan oluşan kütleleri buzdağları tarafından silinmişti. Kuzeyde bulunan merkez konutla yapılar muazzam bir çığ sonucu yok olmuştu. Dehşetli gürültü devam ediyor, birbiriyle çarpışarak üst üste yığılan buz parçaları bütün geçişi kapatıyordu. Sanki adaya buz blokları hücum ediyordu.

Burnun dibinde bulunan şalupaya gelince, ortarlarda yoktu... Zavallı insanların son umudu da tükenmişti!

O anda bile kadınlar, erkekler, herkes kurtulabilirdi. Ne var ki kocaman blok bir buzun düşüşü tekneyi de alıp götürmüştü. Zavallılar göğe doğru umutsuz çığlıklar atıyorlardı.

Teğmen dehşetli bir sesle:

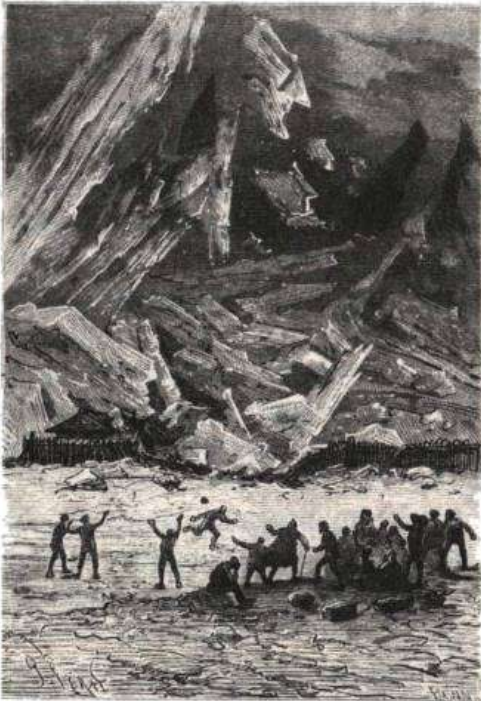
“Ya ötekiler!... Arkadaşlarımız!...” diye haykırdı.

Mac Nap kum, toprak ve buz parçalarından oluşan yığını göstererek:

“Oradalar!” dedi.

Merkez konut bu yığının altında kalıp yok olmuştu.

Evet! Bayan Paulina Barnett, Madge, Kalumah ve Thomas Black o yığının içine gömülmüş, düşen çığ onları uykusunda yakalamıştı!

Sanki adaya buz blokları hücum ediyordu.

XVIII. Herkes İşbaşına

Korkunç bir felaket geliyordu. Bankiz başıboş adanın üzerine abanmıştı! İlkın suyun üstünde duran bölümünün beş katı büyüklüğünde bir derinliğe batmıştı. Deniz seviyesinin çok altında bir derinlikti bu. Nitekim sualtı akıntılarına direnememiş, birbirinden ayrıık buzların arasından kendine bir yol açarak Victoria Adasının üzerine abanmıştı. Bu şiddetli gücün etkisiyle itilen ada hızla güneye doğru sürükleniyordu.

Köpek kulübesini, ağılı ve acentenin merkez konutunu ezen çığın gürültülerine uyanan Mac Nap ve arkadaşları evden kaçabilmişlerdi. Ne var ki yıkım çoktan gerçekleşmişti. Bu yapılardan geriye hiçbir iz yoktu! Şimdi ada, sakinleriyle birlikte Okyanusun derinliklerine sürükleniyordu. Ama çığın kalıntıları altında kalan Paulina Barnett, Madge, Genç Eskimo kadını ve gökbilimci belki hâlâ yaşıyordu! Cesetlerini bulsalar bile onlara ulaşmak lazımdı.

İlkin sersemleyen Teğmen Hobson, yeniden soğukkanlılığını ele aldı ve haykırdı:

“Kazmalara, küreklere sarılın! Ev sağlam! Dayanabilir. İşbaşına!”

Aletler, kazmalar yok sayılmazdı. Ama şu anda, kale surlarına yaklaşamazlardı. Buzdağlarının do-

ruklarından kopan buz parçaları surların içine yuvarlanıyordu. Bankizin kalıntılarından oluşan bu buzdağları, Victoria Adasından yüz ayak boyu yuvarlanıyordu. Yerinden oynayan bu yığınlar ufkun kuzey bölümünde her yerden fışkırır gibiydi. Onların ezici gücünü bir düşünün. Eski Bathurst Burnu ile Eskimo Burnu arasında kalan kıyının bu bölümü o hareketli dağlar tarafından istila edilmişti. Öyle şiddetle itiliyorlardı ki şimdiden bir çeyrek mil kadar kıyının içine sokulmuşlardı. Her an yer sarsılıyor, müthiş bir patlama duyuluyordu. Bu sesler, yığınların birer birer çöktüğünü haber veriyordu. Ürküntü verici bir olaydı. Bu denli ağırlığa dayanamayan adanın sular altında kalmasından korkulabilirdi. İyice hissedilen seviye düşüşü, bütün bu kıyı bölümünün yavaş yavaş battığını gösteriyordu. Zaten deniz de hafif dalgalar halinde gölün yakınlarına ilerliyordu.

İnsanların durumu içler acısıydı. Gecenin geri kalan bölümünde ellerinden bir şey gelmeden beklemek zorunda kaldılar. Bu istila felaketiyle baş edemezlerdi. Çığ altında kalan arkadaşlarını kurtaracak güç kalmamıştı. Son derece umutsuz bir durumdu.

Nihayet gün doğdu. Bathurst Burnu dolayları öyle bir görünüm sergiliyordu ki! Ufuk şimdi buzdan bariyerle kapanmıştı; görüş açısını daraltıyordu. Fakat çığın saldırısı hiç olmazsa şimdilik durmuştu. Bu arada, dengesini yitiren birkaç blok buzdağlarının doruğundan hâlâ aşağı yuvarlanıyordu. Öte yandan akıntının gücüne kapılan ada büyük bir hızla güneye gidiyordu.

Onunla birlikte sürüklenenler bu duruma aldırış bile etmiyorlardı. Kurtarılması gereken kazaze-

deler vardı. Onların arasında, çok sevilen o yürekli kadın da bulunuyordu. Onun için her şeyi göze alır, canlarını bile verirlerdi. Şimdi eyleme geçme zamanıydı. İnsanları kurtarabilirlerdi. Kaybedilecek bir saniye dahi yoktu. Zavallılar altı saatten bu yana çığın altındaydılar.

Daha önce söylemiştik, Bathurst Burnu artık yoktu. Kocaman bir buzdağının abanmasıyla acen-tenin üzerine devrilmiş, tekneyi parçalamış, içindeki hayvanlarla birlikte köpek kulübesi ve ağılı ezmişti. Ardından kum ve toprak tabakasının altında kalan merkez konut yok olmuştu. Elli altmış ayak yukardan devrilen ağır buz bloklar onun üzerine yığılmıştı. Kale avlusu ağzına kadar buzla doluydu. Kazıklı duvarın bir tek direği bile görülmüyordu. Kazazedelere ulaşmak gerekti. Bunun için buz, toprak ve kum yığınıyla ölesiye boğuşmak kaçınılmazdı.

İşe koyulmadan önce, Teğmen Hobson doğramacıyı yanına çağırdı.

“Mac Nap, ev çığın ağırlığına dayanabilir mi, ne dersiniz?” diye sordu.

Mac Nap:

“Sanırım dayanır teğmenim,” dedi. “Hatta bundan eminim. Biliyorsunuz, bu evi sağlamlaştırmıştık. Çatısı kazamatlı, tavanla döşeme arasına yatay kirişler yerleştirmiştik. Bunlar çok dayanıklı. Hem şunu aklınızdan çıkarmayın, ev ilkin kum ve toprak altında kalmış. Bu durum bankizin üstünden düşen blokların darbelerini hafifletir.”

Jasper Hobson:

“Dilerim Tannı’dan sizi haklı çıkarır!” cevabını verdi.” Böyle bir acıdan bizi korur!”

Sonra Bayan Joliffe’e danıştı.

“Madam evde yiyecek kaldı mı?” diye sordu.

Bayan Joliffe.

“Evet Mösyö Jasper,” karşılığını verdi. “Mutfakta biraz konserve vardı.”

“Ya su?”

Bayan Joliffe:

“Evet, su ve şarap var,” dedi.

Teğmen Hobson:

“İyi,” diye ekledi, “hiç mi değil açlık ve susuzluktan ölmeyecekler! Ama havasız kaldılar mı acaba?”

Bu soruya karşılık doğramacı cevap veremedi. Sandığı gibi ev dayanıklı çıkabilirdi, ama havasızlık dört kazazedeyi tehdit eden en büyük tehlikeydi. Ne de olsa hemen onları kurtarabilirlerse bu tehlike de bertaraf edilmiş olurdu. Yeter ki toprak altında kalan evin açık havayla teması sağlansındı.

Herkes, kadınlar, erkekler paçaları sıvadı. Eli-ne kazmayı alan işe girişti. Yeni çöküntüleri göze almak pahasına kum, toprak ve buz yığınınına daldılar. Mac Nap bu işin yönetimini üzerine aldı ve belirli bir yöntemle insanları yönetti.

Yığına tepeden girmek daha uygun görüldü. Üst üste yığılan blokları oradan göl tarafına yuvarlayabildiler. Kocaman buzları kazmalarla kırdılar. Hatta çok iri olan bazı buzlar reçineli odun ateşi yakılarak eritildi. Buz parçalarından en kısa zamanda kurtulmak için her yola başvuruldu.

Gelgelelim buzların üst üste yığılması muazzam bir şeydi. Aralıksız çalıştılar, ancak bir şeyler yemek için mola verdiler. Ama bütün çabalara rağmen, güneş batarken buz yığını şöyle böyle ufalmıştı. Yine de tepesi aşınmaya başlıyordu. O zaman gece boyu çalışmaya devam edilmesi kararlaştırıldı Bu düzeltme işi de bitince çöküntülerden korkmaya gerek kalmadı. Bunun üzerine doğrama-

cı sıkışık yığının arasından yatay bir tünel açmayı düşündü. Bu sayede daha hızlı ve doğrudan amaca ulaşılacak, havanın dışarıdan içeri girmesi mümkün olacaktı.

Nitekim bütün gece boyu, Teğmen Hobson ve arkadaşları bu kaçınılmaz temizlikle uğraştı. Demir ve ateş aralıksız buz yığınınına saldırdı. Erkekler kazma ve kürekleri kullanıyor, kadınlar ateşleri tutuyorlardı. Herkesin biricik amacı vardı: Bayan Paulina Barnett, Madge, Kalumah ve Thomas Black'i kurtarmak!

Fakat gün doğarken otuz saat geçmiş, o zavallılar hâlâ toprak altında kalmışlardı. Kalın tabakanın altında yeterli havadan yoksundular.

Gece boyu süren çalışmalardan sonra doğramacı yatay tüneli kazmaya karar verdi. Tünel doğrudan evin çatısına varmalıydı. Yaptığı ölçüme göre en az elli ayak uzunluğunda olacaktı. Buzda çalışmak zor sayılmazdı, çünkü yirmi ayak kalınlığında katılaşmıştı. Ama daha sonra kum ve toprak tabakasını oymaya başlayınca güçlükler başgösterecekti. Çünkü bu tabaka tümüyle tozdan oluşuyordu. En az otuz ayak kalınlığın arasına payanda vurmak gerekiyordu. Bu iş için uzun odun kütükleri hazırlandı ve tüneli açma girişimi başladı.

Bu dehşet verici anlarda, zavallı insanlar her türlü seçenekleri düşünüyor, umutla umutsuzluk arasında gidip geliyorlardı. Bir zorlukla karşılaşp ona takıldıkları zaman, herhangi bir çöküntü ortaya çıkıp da yapılan işin bir kısmını yıktığı zaman, umutsuzluğa kapılıyorlar, ama doğramacının kararlı ve güven verici sesi onları tekrar canlandırıyordu. Erkekler sırayla kazı işine devam ederken, üç kadın Bayan Raë, Joliffe ve Mac Nap bir tepeciğin

ayağında toplanarak bekliyorlardı. Zar zor bir şeyler konuşarak bazen dua ediyordu. Mola aralarında yemek hazırlayıp arkadaşlarının karnını doyurmaktan başka uğraşları yoktu.

Bu arada tünel pek zorluk çıkarmadan açılıyordu. Fakat buz öyle sertti ki iş çok hızlı yürümüyordu. Günün sonuna doğru Mac Nap ancak kum ve toprak tabakasına ulaşabilmişti. Tümüyle açma işinin bir dahaki günün sonunda bitebileceğini umut ediyordu.

Karanlık bastırdı. Kazı işinin durmaması gerekti. Reçine alevlerinden yararlanarak çalışmaya karar verildi. Öte yandan kıyı boyunda bulunan buz yığınlarından birinin içine bir tür kar evi oyuldu. Kadınlar ve küçük çocuk için sığınak işlevi görecekti. Rüzgâr güneybatıya geçmişti. Hayli soğuk bir yağmur yağıyor, yağmurun arasına bazen şiddetli rüzgâr karşıyordu. Çalışmaya ara verilmesi, ne Teğmen Hobson ne de arkadaşlarının aklından geçmişti.

O sırada büyük zorluklar başladı. Ne yazık ki tozlu maddenin içinde delik açamıyordu. Gerçekten tünelin içinde, etrafa dökülen toprağı tutmak için ahşap bir iç kaplama yapılması kaçınılmaz hale gelmişti. Daha sonra, ucuna ip bağlı bir kovayla tünelin ağzında bulunan adamlar dökülen toprakları dışarı taşıyacaktı. Bu koşullarda besbelli ki iş hızlı yürüyemezdi. Çöküntüler her an meydana gelebilirdi. Çalışanların onların altında kalmaması için titiz önlemler alınması gerekiyordu.

Çoğu kez doğramacı Mac Nap dar ve uzun tünelin en dibinde bizzat duruyordu Kazma işini yöneterek sık sık uzun bir sınıkla en uç bölmeyi yokluyordu. Ama hiçbir dirençle karşılaşmıyordu. Bu

durum, evin çatısına henüz ulaşılmadığını kanıtlıyordu.

Zaten sabah olduğunda kum ve toprak yığının da ancak on ayak kazdıkları anlaşıldı. Çatının hâlâ direndiği varsayılarak çığ düşmeden önceki yüksekliğe ulaşmak için daha yirmi ayak ilerlemek gerekiyordu.

Bayan Paulina Barnett, iki kadın ve gökbilimcinin yer altında kalmasından bu yana elli dört saat geçmişti!

Kazazedelerin dışarıyla bir irtibat kurmayı deneyip denemediklerini teğmen ve Mac Nap çoğu kez birbirine sordular. Bayan Paulina Barnett'in gözüpek karakterini, soğukkanlı tavrını iyi tanıyorlardı. Eğer rahatça hareket edebiliyorsa dışarıya bir geçit açmaya çalışması mümkündü. Buna kuşku yoktu. Birtakım araçlar evin içinde kalmıştı. Kellet kazmasını kesinlikle mutfakta bıraktığını hatırlıyordu. İçeride kalanlar kapılardan birini kırıp belki dışarıya bir delik açmaya çalışıyorlardı. Fakat deliği ancak yatay yönde kazabilirlerdi. Ne var ki Mac Nap'ın giriştiği işten daha uzunca bir uğraş olabilirdi. Zira çığ düşmesiyle oluşan yığılma altmış ayak yüksekliğe çıkıyor ve beş yüz ayak çapında bir alanı kaplıyordu. İçeride kalanlar doğal olarak bu durumu göremiyordu. Yatay geçidi kazdıklarını varsayarsak işin ucuna gelene kadar bir hafta geçerdi. Sonuçta yiyecekleri tükenir, havasızlıktan boğulurlardı.

Bu arada Jasper Hobson, yığının bütün kısımlarını denetliyor, yeraltından bir ses gelip gelmeyeceğine dikkat ediyordu. Ama hiçbir şey duyulmuyordu.

Yeni günle birlikte çalışanlar sımsıkı işlerine sarıldılar. Kendiliğinden dökülen toprak ve kum

sürekli olarak tünelin ağzını tıkiyordu. Kabasaba yapılan iç ahşap kaplama tozlu maddeyi az çok engelliyordu. Art arda çöküntüler meydana geldi, kum ve toprak çarçabuk dışarı atıldı. Gün boyu başka bir aksilik yaşanmadı. Yalnız asker Garry bir blokun düşmesiyle başından yaralandı, ama yarası ciddi sayılmazdı, işini bırakmak dahi istemedi.

Saat dörtte tünel elli ayak boyu bir derinliğe ulaşmıştı. Şöyle böyle buzun içi yirmi ayak oyulmuş, otuz ayak kum ve toprakta kazılmıştı.

Bu derinliği aşınca Mac Nap, evin çatısına ulaşacağını umuyordu. Eğer çatı çığın basıncına dayanmışsa bu mümkündü.

Şimdi tünelin sonuna gelmişlerdi. Kazmasını derinliğe sallayıp da hiçbir dirençle karşılaşmayınca, Mac Nap'ın nasıl düş kırıklığına kapılıp umutsuzluğa düştüğünü bir düşünün.

Bir an kollarını kavuşturup yanında duran Sabine'e baktı.

Avcı:

"Hiçbir şey yok mu?" dedi.

Doğramacı:

"Hiçbir şey," karşılığını verdi. "Hiçbir şey. Devam edelim. Çatı biraz ezildi kuşkusuz, ama tavan döşemesinin direnmesi mümkün değil! On ayak sonra, bu dösemeye rastlamamız gerekirdi... veya..."

Mac Nap söyleyeceğini bitirmemişti, ama ona yardım eden Sabine'i görünce, bir umutsuzun kızgınlığına kapılıp yeniden çalışmaya koyuldu.

Akşam saat altıda on on iki ayak boyu yeni bir derinlik açıldı.

Mac Nap tekrar yokladı. Hâlâ bir şey yoktu. Kazma hâlâ tozlu toprağa dalıyordu. Kazmasını bir an yere atıp başını ellerinin arasına aldı.

“Zavallılar!” diye mırıldandı.

Sonra iç kaplamayı tutan payandaların yanına kalkarak tünelin ağzına doğru ilerledi.

Dışarda Teğmen Hobson ve Çavuş Long’la karşılaştı. Çok endişeliydiler. Onları bir kenara çekip yaşadığı müthiş düş kırıklığını açıkladı.

Jasper Hobson:

“Anlaşılan, ev çığ altında ezilmiş,” dedi, “ve zavallılar...”

Doğramacı sarsılmaz, inançlı bir sesle:

Mac Nap, “Zavallılar!” diye mırıldandı.

“Yok, yok!” cevabını verdi. “Ev ezilmedi! Dayanmış olsa gerek, eskisi gibi sağlamlaştırılmıştı! Hayır! Ezilmedi! Mümkün değil!”

Gözlerinden iki iri yaş damlayan teğmen:

“Peki o zaman ne oldu Mac Nap?” diye sordu.

Doğramacı Mac Nap:

“Şurası besbelli,” dedi. “Ev dayandı, ama onun zemininde bulunan toprak kaydı. O zaman bir anda battı! Adanın tabanını oluşturan buzlu kabuğun arasından kaydı! Ezilmedi, ama sulara gömüldü... Ve zavallı kurbanlar...”

Çavuş Long:

“Boğuldular mı?” diye bağırdı.

“Evet çavuş! Bir anda boğuldular! Batan geminin yolcuları gibi boğuldular!

Bu üç adam birkaç saniye hiç konuşmadan durdu. Mac Nap’ın varsayımı gerçeğe çok yakındı. Zaten bundan daha mantıklısı olamazdı. Adanın tabanını oluşturan buzlu kabuk şiddetli basınç sonucu çatlamış, ev de onunla birlikte sulara gömülmüştü.

Teğmen Hobson:

“O zaman Mac Nap,” dedi, “onları canlı olarak bulamasak da...”

Doğramacı:

“Öyle,” cevabını verdi, “hiç olmazsa ölülerini bulmalıyız!”

Bunları konuştuktan sonra bu müthiş olasılığı arkadaşlarına bildiren Mac Nap, tünelin dibinde yeniden çalışmaya koyuldu. Teğmen Hobson da onun yanına geldi.

Bütün gece boyu kazı işlemi devam etti. Adamlar saat başı nöbet değiştiriyordu. İki asker kum ve toprağı kazıyorlardı. Mac Nap ve Teğmen Hobson bir payandaya yaslanıp onların başına dikilmişlerdi.

Sabah saat üçte Kellet'nin kazması aniden sert bir cisime çarpıp katı bir ses çıkardı. Doğramacı bu sesi işitmekten çok hissetmişti.

Asker haykırdı:

"Onlara ulaştık! Kurtuldular!"

Teğmen Hobson boğuk bir sesle:

"Sus ve devam et!" dedi.

O sırada çığın evin üzerine yuvarlanmasından bu yana altmış altı saat geçmişti.

Kellet ve asker arkadaşı Pond yeniden işe koyuldu. Tünelin derinliği aşağı yukarı deniz seviyesine inmiş olsa gerekti. Dolayısıyla Mac Nap içinde hiçbir umut beslemiyordu.

Kazmanın çarptığı sert cisim yirmi dakika sonra açılmıştı. Bu, çatı kirişlerinden biriydi. Doğramacı tünelin ucuna atıldı, bir baltayı kavrayarak çatının lata tahtalarını parçaladı. Birkaç saniye sonra geniş bir ağız açılmıştı...

Bu ağızdan karanlıkta hayal meyal belli olan bir yüz göründü.

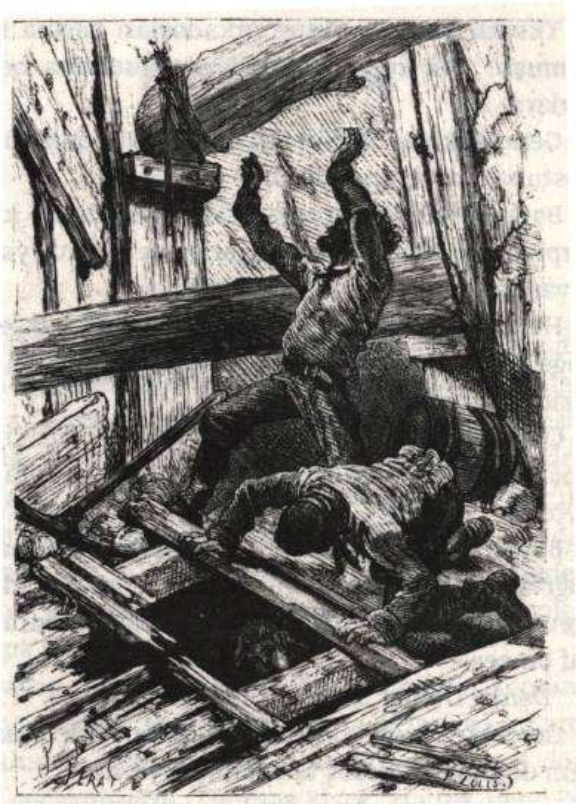
Kalumah'ın yüzüydü bu!

Zavallı Eskimo kadını cılız bir sesle:

"Bize yetişin! Yardım edin!" diye mırıldandı.

Jasper Hobson ağızdan içeri doğru süzüldü. Çok sert bir soğuk yedi. Su beline kadar çıkıyordu. Onun tahmin ettiğinin tersine çatı hiç ezilmemişti. Ama Mac Nap'in varsayımı doğru çıkmış, ev sular içinde kalmıştı. Ne var ki su tavanarasına kadar yükselmiyordu; döşemeden bir ayak boyu yukarıdaydı. Hâlâ umut vardı!...

Teğmen karanlıkta ilerlerken kımıldısız bir bedene rastladı! Tünelin ağzına kadar sürükledi. Pond ve Kellet yakalayıp yukarı kaldırdılar. Thomas Black'ti bu.

Zavallı kadın, cılız bir sesle, "Yardım edin!" dedi.

Başka bir beden daha getirildi. Madge'in vücudu. Thomas Black ve Madge açık havayla temas edince yavaş yavaş kendilerine geliyorlardı.

Kurtarılması gereken bir tek Bayan Paulina Barnett kalmıştı. Kalumah yol gösterdi ve Jasper Hobson tavanarasının tam ucuna gitmek zorunda kaldı. Nihayet aradığını bulmuştu. Suyun üzerinde hareketsiz bir baş duruyordu. Gezgin kadın ölü gibiydi. Teğmen Hobson onu kollarına aldı. Tünelin ağzına taşıdı ve birkaç saniye sonra o ve kendisi, Kalumah ve Mac Nap tünelin ağzında görüldü.

Yürekli kadının bütün arkadaşları başına toplanmıştı. Tek kelime etmeden umutsuzca bekliyorlardı.

Genç Eskimo kadını da çok halsiz düşmüştü. Dostunun bedenine sarıldı.

Bayan Paulina Barnett hâlâ nefes alıyor, kalbi çarpıyordu. Temiz hava ciğerlerine doldu, yavaş yavaş canlandı. Sonunda gözlerini açtı.

Herkesin içinden bir sevinç çığlığı yükseldi. Göğe doğru çıkan bir minnet haykırışıydı. Tabii yukarıdan duyulmuştu!

O sırada gün aydınlanıyordu. Güneş ufuk çizgisinden yukarı yükseliyor ve ilk ışınlarını etrafa saçıyordu.

Bayan Paulina Barnett olağanüstü bir çabayla doğruldu. Çığ yığınının oluştuğu ve bütün adaya egemen olan buzlu dağın tepesine baktı. Sonra tuhaf bir sesle:

“Deniz! Deniz!” diye mırıldandı.

Gerçekten buzlardan arınan deniz, hem batıdan hem doğudan başıboş adayı kuşatıyordu!

XIX. Bering Denizi

Böylece, bankiz tarafından itilen ada onun kenarlarına takılmadan aşırı bir hızla boğazı geçtikten sonra, Bering Denizi sularına kadar gerilemişti. Sürükleniyordu. Sualtı akıntısının derinliklerinden güç alan o dayanılmaz bariyerin etkisi bu sürüklenmede çok büyüktü. Bankiz sürekli olarak adayı daha ılık sulara atıyordu. Bu da çok geçmeden adanın yıkımına neden olacaktı! Öte yandan ezilen şalupa kullanım dışı kalmıştı!

Bayan Paulina Barnett tam anlamıyla kendine gelince birkaç kelimeyle başına gelenleri anlattı. Yeraltında kalan evin derinliklerinde altmış dört saat geçirmişlerdi. Thomas Black, Madge, genç Eskimo kadını çığın aniden düşüşüyle ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Herkes kapılara, pencerelere atılmıştı. Ama nafile, çıkış yoktu! Bir saniye önce Bathurst Burnunu üzerinde barındıran kum ve toprak tabaka evi bütünüyle örtüyordu. Neredeyse hemen ardından, içeride kalanlar bankizin acentenin üzerine fırlattığı kocaman buz parçalarının darbelerini işittiler.

Bir çeyrek saat geçmişti. Bayan Paulina Barnett ve arkadaşları evin bu müthiş basınca direndiğini hissettiler. Adanın dibine doğru batıyordu. Buzlu taban çöküyor, içeriye deniz suyu istila ediyordu.

Mutfaktan biraz erzak alıp tavanarasına sığınmaları bir anda gerçekleşti. Kendini koruma içgüsüyle yapılan bir şeydi. Gelegelelim zavallılar hâlâ biraz umut besleyebilirler miydi? Her nasılsa tavanarası direnecek gibiydi. Büyük olasılıkla çatının üzerinde payanda işlevini gören iki buz bloku, onları doğrudan ezilmekten kurtarmıştı.

Tavanarasına kapalı kalmışlardı. Kocaman çığ kalıntıları aralıksız üzerlerine düşüyordu. Su aşağıdan yukarıya doğru devamlı yükseliyordu. Ya ezilecekler ya da boğulacaklardı!

Fakat çok sağlamlaştırılan çatıya mucize eseri bir şey olmamıştı. Belirli bir derinliğe indikten sonra evin batışı da durmuştu. Ancak tavanarasındaki su seviyesi bir ayak boyunu aşıyordu.

Bayan Paulina Barnett, Madge, Kalumah, Thomas Black bir köşeye iyice sıkışıp sığındı. Saatlerce orada kaldılar. Özverili Kalumah herkese yardım etti, suyun içinden geçerek yiyecek taşıdı. Kurtuluş çaresi yoktu! Ancak dışarıdan yardım alabilirlerdi!

Dehşet verici durum. Bu daracık alanda nefes almak çok zordu. Çok geçmeden oksijensiz kalmışlar, içerisi bütünüyle asit karbonik dolmuştu. Havasızlık dayanılmazdı... Bu daracık alanda birkaç saat daha kapalı kalırlarsa Teğmen Hobson ancak zavallıların cesetlerine ulaşırdı!

Bunun yanında fiziksel acılara manevi acılar da eklendi. Bayan Paulina Barnett olan biteni aşağı yukarı anlamıştı. Bankizin adanın üzerine abandığını sezmişti. Evin altında homurdanan sulardan adanın güneye doğru önlenemez sürüklenişini hissediyordu. İşte bunun için gözlerini açar açmaz, etrafına bakarak o sözcükleri mırıldanmıştı:

“Deniz! Deniz!”

Şalupanın yok oluşu bu sözcükleri daha korkunçlaştırıyordu.

Gelgelelim şu anda, onun için hayatını bile verecek olanlar başka şey düşünmüyorlardı; onu ve onunla birlikte Madge, Thomas Black ve Kalumah'ı kurtarmışlardı ya, bu yeterdi! Ne gözleri bir şey görüyor ne de bir şey anlamak istiyorlardı. Şimdiye dek bunca acıya, bunca tehlikeye göğüs germiş olan Teğmen Hobson'ın da gözleri bir şey görmüyordu.

Oysa koşullar daha ciddileşebilirdi. Akıbet pek uzak sayılmazdı, daha ağır bir yıkım yaşanabilirdi.

Teğmen Hobson'ın ilk işi, gün boyu adanın durumuna ilişkin kerteriz almak oldu. Ada kesinlikle terk edilemezdi, mademki şalupa yok olmuş ve deniz buzlardan arınmıştı. Üstelik denizin çevresinde hiçbir sağlam nokta göze çarpmıyordu. Bankizin geride kalan kalıntısı, tepesiyle Bathurst Burnunu ezmişti, ama derinliğine suların altında bulunan tabanı adayı güneye doğru itiyordu.

Merkez konutun yıkıntılarını aradılar ve Thomas Black'in aletleri ile haritalarını buldular. Bereket versin, hiçbirine bir şey olmamıştı. Gökyüzünü bulutlar sarmıştı, ama güneş ara sıra yüzünü gösteriyordu. Teğmen Hobson tam zamanında ve çok yaklaşık bir sonuçla kerteriz aldı.

Bu gözlemin ardından, aynı gün, 12 Mayıs öğle vakti, Victoria Adasının 168° 12' enlemi ve 63° 27' boylamında bulunduğu sonucuna vardı. Kerteriz sonucu harita üzerinde incelendi. Buna göre Norton Körfezinden geçiyor ve Asya tarafında Tchaplın Burnu, Amerika tarafında Stephens Burnu arasında bulunuyorlardı. Ancak iki kıta arasındaki mesafe yüz mili aşırıyordu.

Bayan Paulina Barnett:

“Bu duruma göre, karaya ayak basmaktan vazgeçmek mi gerekiyor?” diye sordu.

Jasper Hobson:

“Evet madam,” diye cevap verdi. “Bu bakımdan, hiç umudumuz yok. Akıntı bizi aşırı bir hızla açığa götürüyor. Belki ada yakınlarından geçen bir balina avcı gemisiyle karşılaşabiliriz.”

Gezgin kadın:

“Kıtaya ayak basamayız, doğru,” dedi, “ama akıntı bizi Bering Denizi adalarından birine götüremez mi?”

Bu da çok zayıf bir olasılıktı. Boğulmak üzere olan bir insanın bir tahta parçasına sarılması gibi o umutsuz insanlar bu olasılığa bel bağladı. Bering Denizi dolaylarında adalar yok sayılmazdı. Saint-Laurent, Saint-Mathieu, Nouniwak, Saint-Paul, Georges bu adalardan birkaçıydı. Aslında başıboş ada Saint-Laurent'dan pek uzak değildi. Adacıklar la dolup taşan geniş bir alandı orası. O da olmazsa Bering Denizinin güneyinde bulunan Aleut Adalarına her ne nasılsa ulaşabilirlerdi. Bu şekilde adanın ilerleyişi de duracaktı.

Doğru, hiç kuşkusuz, Saint-Laurent Adası onlar için bir kurtuluş limanı olabilirdi. Onu kaçırırlarsa yolları üzerinde Saint-Mathieu ve bütün adacıklar grubu vardı. Ne var ki Aleut Adalarıyla aralarında sekiz yüz mil bir mesafe bulunuyordu. Oraya ulaşmak gibi bir sevdadan vazgeçmek gerekirdi. Zaten daha oraya varmadan Victoria Adası ılık sularla temas edecek, güneşin de etkisiyle ufalıp eriyerek denizin dibini boylayacaktı.

Bu varsayım doğru olabilirdi. Gerçekten Ekvatora yaklaşan buzların uzaklığı çok değişkenlik göste-

rir. Kuzey Yarımküreye oranla Güney Yarımkürede bu uzaklık daha kısadır. Az çok otuz altıncı paralelde, Bonne-Espérance Burnunda bazen buzlara rastlanmıştır. O sırada Kutup Denizine inen buzdağları ise hiçbir zaman kırkinci derece boylamını aşmamıştır. Fakat hava durumuna bağlı olarak buzların erime olayı iklim koşullarıyla ilişkilidir. Uzayan kış aylarında, göreli olarak aşağı paralellere inen buzlar dayanır. Zamanından erken başlayan bahar aylarında ise bunun tam tersi olur.

Nitekim sıcak mevsimin erken başlama olayı 1861 yılında, Victoria Adasının hızla erimesine neden olacaktı. Daha şimdiden Bering Denizi suları mavi değil de yeşil renge bürünmüştü. Şu halde denizci Hudson'ın uyarısı geçerlilik kazanıyordu. Buzdağları onlara çok yakındı. Yani her an bir felaketle karşılaşabilirlerdi. Artık şalupa da ellerinden gitmişti.

Jasper Hobson bir sal yapılmasına karar verdi. Sal herkesi taşıyabilecek oranda geniş olacak ve karaya doğru iyi kötü yol alacaktı. Batmadan denizde durabilecek yüzer bir nesnenin yapımı için gerekli kütükleri toplattı. Ne de olsa şanslı bir tarihteydiler. Balinaları izleyerek kuzeye yaklaşan balina avcı gemilerine rastlamak mümkündü. Mac Nap geniş ve sağlam olacak bir sal yapımı için görevlendirildi. Victoria Adası sulara gömülürken sal yüzer hale gelmiş olacaktı.

Ama her şeyden önce zavallı insanların barınabileceği bir konut yapmak gerekiyordu. En kolay merkez konutun eki olan askerlerin eski lojmanını temizleyip hazırlamaktı. Yapı hâlâ elverişliydi. Herkes azimle işe koyuldu ve yapı birkaç gün için-

de olumsuz hava koşullarına, şiddetli rüzgâra ve yağmurlara dayanıklı hale getirildi.

Merkez konutta aramalar da yapıldı. Sular altında kalan odalardan çok sayıda işe yarar eşya çıkarıldı. Bunlar, alet, silah, yatak takımı, birkaç mobilya gibi şeylerdi.

Hemen ertesi gün, 13 Mayıs'ta, Saint-Laurent Adasına ulaşma sevdasından vazgeçildi. Alınan kerteriz Victoria Adasının bu adaya çok uzak mesafeden geçeceğini gösterdi. Gerçekten akıntılar doğal bir engelle karşılaştıkları zaman ona takılıp kalmazlar; daha ziyade onun etrafından dönerler. Bu durumu iyi bilen Teğmen Hobson bu şekilde karaya çıkılamayacağını anladı. Biricik umut Aleut Adalarıydı. Belki orası adayı durdurabilirdi. Fakat oraya ulaşacakları ne malumdu? Ada aşırı bir hızla sürükleniyordu. Ancak onu iten buzdağları herhangi bir nedenle koptuklarında ya da güneş ışınları onları erittiğinde büyük olasılıkla bu hız azalacaktı.

Teğmen Hobson, Bayan Paulina Barnett, Çavuş Long ve doğramacı sık sık bu konuları tartışıyordu. Tartışmaların ardından, adanın asla Aleut Adalarına ulaşamayacağı kanısına vardılar. Zira ya hızı azalacak, ya Bering akıntısının dışına atılacak ya da sulardan ve güneşten etkilenecek eriyip gidecekti.

14 Mayıs'ta usta Mac Nap ve adamları işe koyulmuş, geniş bir salın yapımına başlamışlardı. Bu salı dalgaların yutmasını önlemek gerekiyordu. Onun için su seviyesinden mümkün mertebe yukarda tutunması söz konusuydu. İşte yapım işi burada çok önemliydi, ama adamlar canla başla yılmadan çalışıyorlardı. Bereket versin, demirci Raë bir mağazada Fort-Reliance'dan getirilen büyük miktar-

da demir takoz bulmuştu. Bunlar, salın iskeletini oluşturan çeşitli parçaları birbirine sabitlemeye yaradılar.

Yapımın nerede yapılacağı konusuna gelince buna açıklamak önemli. Teğmenin görüşünü alan Mac Nap şu önlemleri almıştı. Gerekli malzemeyi toprağın üzerine koyacak yerde, onları doğrudan göl yüzeyine götürdü. Göl kıyısında, çeşitli parçaların vida yuvasına diş açılıp zıvanası yapıldı. Daha sonra bütün parçalar göl yüzeyine atıldı. Orada zorluk çıkarmadan birbirlerine uyarlandılar. Bu çalışma yöntemi iki avantaj sağlıyordu: 1° Doğramacı doğrudan su kesimini ölçebiliyor ve sala verebileceği dengeyi anlıyordu. 2° Victoria Adası eridiği zaman sal çoktan yüzmüş olacak, ve karadan denize indirilirken maruz kalacağı darbelerden ve sürtünmelerden etkilenmeyecekti. Bu iki şık çok önemliydi ve doğramacı en çok bunların üzerinde durdu.

Çalışmalar devam ederken Jasper Hobson, bazen yalnız başına bazen Bayan Paulina Barnett'le beraber kıyı boyunda dolaşıyordu. Denizin durumunu gözlemliyor, dalgaların azar azar kemirdiği kıyının kıvrımlarını izliyordu. Bir yandan tümüyle ıssız görünen uzakları gözlüyordu. Kuzeyde ufuk çizgisinde beliren hiçbir buzdağı yoktu. Denizde kalmış kazazedeler gibi ufukta "asla görünmeyen" o gemiyi boşuna arıyordu. Okyanusun ıssızlığını bozan birkaç kuştı. Onların biricik besin kaynağı, yeşil sulara kaynaşan sayısız mikroskobik hayvancıklardı. Sonra suda yüzen odun parçaları göze çarpıyordu. Bunlar sıcak ülkelerden sökülüp kopan ve kuvvetli akıntılarla buralara kadar sürüklenen ağaç kalıntılarıydı.

Bir gün, 16 Mayıs'ta, Bayan Paulina Barnett ve Madge, adanın bu tarafında, Bathurst Burnu ile eski liman arasında bulunan mıntıkada geziyordu. Güzel bir hava vardı. Sıcaktı. Uzunca bir zamandır, adanın üzerinde kardan eser kalmamıştı. Yalnız bankizin kuzey tarafa yığıldığı buz parçaları kutup iklimi koşullarını çağrıştırıyordu. Gelgelelim buz parçaları azar azar eriyor, her gün yukarılarda ve buzdağlarının kenarlarında yeni çağlayanlar oluşuyordu. Tabii soğuk havanın üst üste yığıldığı bu sonuncu yığınlar da çok yakında eriyecekti.

Jasper Hobson denizin durumunu gözlemliyordu.

Victoria Adası ilginç bir görünüm sergiliyordu! Pek dertli olmayan gözler onu zevkle seyredebilirdi. Bahar alışılmadık bir tarzda kendini gösteriyordu. Daha ılıman bölgeye yaklaşmışlardı; bu yüzden topraktan bitkisel yaşam fışkırıyordu. Yosunlar, küçük çiçekler, Bayan Joliffe'in ekinleri çılgınca geliyordu. Bitkisel birikim kutup ikliminin sertliklerinden kurtulmuş, toprakta içini döküyordu. Bitkilerdeki cömertlik bir yana, renklerdeki canlılık da bunu gösteriyordu. Soluk ve donuk nüanslar değildi; rengârenk tonlardı bunlar. Onları aydınlatan güneşe yaraşıyorlardı. Çeşitli ağaçlar, söğütler, çamlar ve kayınlar koyu yeşil bir renge bürünüyordu. Bazı saatlerde altmış sekiz derece fahrenheitta (sıfırın üstünde 20° santigrat) yükselen ısı tomurcukları patlatıyordu. Kutup doğası, Christiania ya da Stockholm doğasına dönüşüyordu. Bunlar Avrupa'nın yeşili en çok seven ılıman bölgeleriydi.

Gelgelelim Bayan Paulina Barnett doğanın bu uyarılarına kulak asmıyordu. Şu geçici ikametini değiştirebilir miydi? Şu başıboş adayı yeryüzünün sağlam bir yerine ekleyebilir miydi? Hayır! İçinde büyük bir acı barındırıyordu. Acente dolaylarında kaynaşan yüzlerce hayvan gibi bunu içgüdüsel olarak hissediyordu. Şu sansarlar, tilkiler, kakımlar, vaşaklar, kunduzlar, miksıçanları, vizonlar, kurtlar da aynı duyguyu taşıyordu. Tehlikenin eli kulağındaydı, kaçınılmazdı; yırtıcı hayvanları bile uysallaştırıyor, eski düşmanları insanlara gitgide yaklaştırıyordu. Sanki insanlar onları kurtaracaklarmış gibi! Bu tavır, insanın üstünlüğüne karşı duyulan sessiz, içgüdüsel bir minnet duygusuna benziyordu. Ne var ki bu koşullarda o üstünlük de bir işe yaramazdı!

Hayır! Bayan Paulina Barnett bütün o doğal güzellikleri görmek dahi istemiyordu. Gözlerini o acımasız denizden ayıramıyordu. Uçsuz bucaksız, sonsuz, gökyüzünde ufuk çizgisiyle birleşen deniz!

Bir gün:

“Benim zavallı Madge'im,” dedi, “seni bu felakete ben sürükledim. Sen ki hiçbir yerde peşimi bırakmadın! Sadakatin ve dostluğun her şeye lâayk! Beni bağışlayacak mısın?”

Madge:

“Kızım, şu dünyada tek şeyi bağışlamam,” diye cevap verdi. “O da ölümü seninle paylaşamamak!”

Gezgin Kadın:

“Madge! Madge!” diye haykırdı. “Eğer benim hayatım şu zavallıları kurtarabilse hiç sakınmadan canımı veririm!”

Madge:

“Kızım,” dedi, “hiç umudun kalmadı mı?”

Arkadaşının kollarına saklanan Bayan Paulina Barnett:

“Hayır!...” diye mınıldandı.

Bu erkeksi yaradılışın içinden bir an kadın belirmişti! Böyle acılarla karşılanlardan kim olsa zayıf düşebilirdi!

Bayan Paulina Barnett hıçkırır hıçkırır ağlıyor, içi boşalıyordu. Gözyaşlarını tutamadı.

Başını kaldırarak:

“Madge! Madge!” dedi, “onlara bir şey söyleme! Hiç olmazsa ağladığımı bilmesinler!”

Madge:

“Hayır, söylemem,” diye karşılık verdi. “Zaten bana inanmazlar. Bir anlık zayıflık! Kalk kızım, kalk! Cesaretini topla!”

Misis Paulina Barnett gözyaşlarını tutamadı.

Bayan Paulina Barnett sadık arkadaşının gözlerinin içine bakarak:

“Hâlâ umut ediyor musun?” diye haykırdı.

Madge yalın bir sesle:

“Hâlâ!” dedi.

Hâlâ bir umut ışığı var mıydı gerçekten? Birkaç gün sonra, başıboş ada Saint-Mathieu adalar grubunun açığından geçti. Artık şu Bering Denizinde ayak basacakları tek kara parçası bile yoktu!

XX. Açık Denizde

Victoria Adası o sırada Bering Denizinin en geniş bölümünde yüzüyordu. Aleut Adalarından hâlâ altı yüz mil uzaktaydı. En yakın doğu kıyısına iki yüz mil mesafede bulunuyordu. Hatırı sayılır bir hızla yer değiştiriyordu. Ancak bu hızın hiç düşmediğini varsaysak bile Bering Denizinin güneyine ulaşması için en az üç hafta lazımdı.

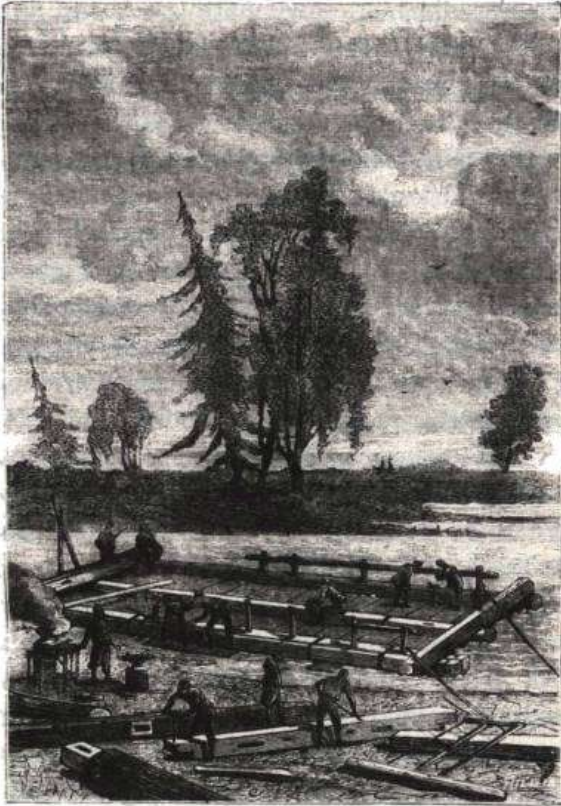
Şu adanın ömrü oraya kadar uzayabilir miydi? Ilık sularla temas eden tabanı her gün biraz daha inceliyordu. Ortalama sıcaklık elli derece fahrenheit (sıfırın üstünde 10° santigrat) yükselmişti. Daha ne kadar dayanabilirdi?

Salın yapımı için Teğmen Hobson bütün otoritesini kullanıp çalışanları sıkıştırıyordu. İç kısım şimdiden suya atılmış, gölde yüzüyordu. Mac Nap bu araca son derece dayanıklılık kazandırmak istiyordu. Öyle ki denizin sarsıntılarına karşı uzunca bir süre direnmesi gerekebilirdi. Gerçekten Bering sularında birkaç balina avcı gemisine rastlamadığını varsayarsak Aleut Adalarına kadar sürüklenecek ve uzun bir deniz yolculuğu yapacaktı.

Bununla beraber, Victoria Adasının dış görünüşünde şimdilik önemli bir değişiklik meydana gelmemişti. Keşifler günü gününe devam ediyor, ama keşifçiler son derece ihtiyatlı davranıyorlardı. Zira

her an yer yarılabilir, ada parçalara ayrılabilirdi. O zaman merkezi mıntıkadan soyutlanabilirlerdi. Nitekim bu amaçla yola çıkanlardan endişe ediliyordu. Bir daha onları görememek olasılığı vardı.

Michel Burnu yakınlarında bulunan derin yarığı kış soğukları kapatmıştı; şimdi yavaş yavaş açılıyordu. İçeriye doğru bir millik alanda uzanıyor, küçük ırmağın kuruyan yatağına kadar erişiyordu. Bu yatağı izlemesinden korkulurdu. Zaten oyuk olan yatakta ilerlerse buzlu kabuğu

Salın iç kısmı gölde yüzmeye başlamıştı bile!

inceltecekti. Bu durumda sınırında ırmağın yatağı bulunan, Michel Burnu ile Barnett Limanı arasındaki mıntıka yok olacaktı. Adanın kocaman bir parçasını oluşturan bu bölüm büyükçe bir alanı kapsıyordu. Teğmen Hobson zorunlu kalmadan o mıntıkada tehlikeye atılmamalarını öğütledi. Zira şiddetli bir deniz hareketi adanın bu bölümünü koparmaya yetecekti.

Bu arada çeşitli noktalarda iskandil atıldı. Dolayısıyla kalınlığı ölçerek erimeye karşı adanın ne denli direnme göstereceği anlaşılacaktı. Nitekim eski acentenin bulunduğu Bathurst Burnu dolaylarında kalınlığın daha etkili olduğu görüldü. Tabii burada önemli olan kum ve toprak tabakanın kalınlığı –zira onun hiç garantisi yoktu– değil de buzlu kabuğun kalınlığıydı. Sevindirici bir sonuçtu bu. Her gün iskandil işlemine devam edildi. Böylece ada tabanındaki küçülme günü gününe gözlenecekti. Küçülme yavaş seyrediyor, ama her gün ilerleme kaydediyordu. Bu uğursuz koşullarda, adanın üç hafta daha direnemeyeceği mümkündü. Ne de olsa, güneş ışınları tarafından ısınan sulara doğru sürükleniyordu.

Bir hafta boyunca, 19 Mayıs'tan 25 Mayıs'a, hava durumu çok bozuldu. Şiddetli bir fırtına patladı. Gökyüzünde şimşekler çaktı, gökgürültüleri yankılandı. Kuvvetli bir kuzeybatı rüzgânıyla kabaran deniz kocaman dalgalarıyla döve döve adayı yıprattı. Çalkantıyla etkilenen ada endişe verici sarsıntılar geçirdi. Bütün ada halkı tetikteydi; her an salın üzerine binmeye hazır bekliyordu. Salın platformu da aşağı yukarı tamamlanmıştı. Hatta platforma belirli miktar içme suyu ve erzak yığıldılar. Bütün olasılıkları göz önüne alıyorlardı.

Fırtına süresince bardaktan boşanırcasına yağmur yağdı. Fırtınayla karışık bir yağmurdu. Ilık ve iri damlalar yeri derinliğine aşındırdı; adanın tabanına saldırdılar. Yağmur suyunun sızması bazı yerlerde alt buzların erimesine neden oldu ve endişe verici çukurlar açıldı. Bazı tepeciklerin inişlerinde çukurlu oyuklar açılmış, buzlu tabaka tüm çıplaklığıyla ortaya çıkmıştı. Tabanı ısı etkisinden kurtarmak amacıyla bu oyuklar hemen kum ve toprakla örtüldü. Bu önlem alınmasaydı zemin çok geçmeden kevgir gibi delik deşik olacaktı.

Nitekim fırtına gölün batı kıyısında bulunan ağaçlı tepelere aşırı zarar vermişti. Kum ve toprak aşırı yağışla sürüklenmiş, tutunacak yeri kalmayan ağaçlar büyük oranda devrilmişti. Adanın eski Barnett Limanı ile göl arasında kalan bu bölümü bir gece içinde değişmişti. Geriye kala kala, bu saldırıya direnen birkaç çam ve kayın ağacı kümesi kalmıştı. Bu gibi durumlarda, hiç beklenmeyen terslikler yaşanabilir. Gelgelelim insan onların karşısında çaresiz kalır. Teğmen Hobson, Bayan Paulina Barnett, çavuş, yani herkes adanın yavaş yavaş yok olduğunu görüyordu. Herkes bunu hissediyordu – yalnız içine kapanık, sessiz kalan, sanki bu dünyada yaşamayan Thomas Black hariç.

Fırtına esnasında, 23 Mayıs'ta, sabah lojmandan çıkan ve yoğun sis nedeniyle önünü göremeyen avcı Sabine gece açılan geniş bir çukura düştü. Az kalsın boğulacaktı. Eskiden acente merkez konutunun bulunduğu yerde yaşanmıştı bu olay.

O ana kadar kum ve toprak tabakasının altında kalan ve dörtte üçü yutulan bu evin adanın buzlu kabuğuna eklemlendiği sanılıyordu. Ama büyük olasılıkla, denizden gelen dalgalar alt kısmını dar-

belerle oyarak bu geniş yangı büyütmüşler, eskiden Bathurst Burnunun bulunduğu yer bu denli yükü kaldıramamış ve tümüyle sulara gömülmüştü. Kum ve toprak da bu oyuktan kayarak gitmiş, onun dibini denizin çalkantılı suları doldurmuştu.

Sabine'in haykırışlarını işiten arkadaşları imdadına yetişti. Yangın içinden onu yukarı çekmeyi başardılar. Adamcağız o sırada kaygan kenarlara tutunmuş, sonu kötü bitecek zorunlu bir banyo alıyordu.

Sabine'i yangın içinden çekip çıkardılar.

Daha sonra evden kopan tahta ve kirişlerin açık denizde yüzdüğü görüldü. Batan bir geminin kalıntılarına benziyorlardı. Fırtınadan ileri gelen sonuncu zarardı bu. Üstelik adanın sağlamlığını belirli oranda tehlikeye atmıştı. Bu durumda dalgaların onun altını kemirmesi kolaylaşacaktı. Yavaş yavaş insanı öldüren kanser gibi bir olay yaşanacaktı.

25 Mayıs günü rüzgâr kuzeydoğuya geçti. Artık fırtına şiddetinde esmiyordu. Yağmur durdu, deniz sakinleşmeye başladı. Gece gürültüsüz geçti, güneş yeniden görüldü ve Jasper Hobson olumlu bir kerteriz aldı.

Gerçekten, öğle vakti yapılan gözlem şu sonucu verdi.

Boylam: 56° 13’;

Enlem: 170° 23’.

Adanın hızı iyice artmıştı. İki ay önce buzların çözülme anında, Bering Boğazında bulunuyordu. O günden bu yana neredeyse sekiz yüz mil sürüklenmişti.

Yer değiştirmedeki bu çabukluk Jasper Hobson’a biraz umut veriyordu.

Bering Denizi haritasını arkadaşlarına göstererek:

“Dostlarıım,” dedi, “şu Aleut Adalarını görüyor musunuz? Şu anda, aramızda iki yüz mil mesafe bile yok! Belki sekiz gün içinde onlara ulaşabiliriz!”

Çavuş Long başını sallayarak:

“Sekiz gün mü?” diye sordu. “Sekiz gün çok uzun!”

Teğmen Hobson:

“Bir şey daha var,” diye ekledi. “Eğer bizim ada altmış sekizinci meridyeni izlerse bu adaların paraleline düşer. Ama tabii Bering akıntısının sapmasıyla güneybatıdan uzaklaşır.”

Bu gözlem doğrudur. Akıntı Victoria Adasını karanadan açığa atma eğilimindeydi. Hatta büyük olasılıkla Aleut Adalarının dışına atabiliyordu. O adalar ancak yüz yetmişinci meridyene kadar uzanıyordu.

Bayan Paulina Barnett hiç ses çıkarmadan haritayı inceliyordu. Adanın güncel konumunu işaret eden o kalemle çizilmiş noktaya bakıyordu. O nokta geniş ölçekli harita üzerinde neredeyse ayırt edilmiyordu. Çünkü Bering Denizi uçsuz bucaksız bir alandı. O nokta kışlık yaşamdan bu yana yenden çizilen yolu görüyordu. Adaların arasından geçerek akıntıların yönünü izleyen uğursuz bir yoldu bu. Hiçbir yere temas etmeden iki kıtanın açığından geçecek ve önünde sonsuz Pasifik Okyanusu uzanacaktı.

Böyle düşünüyordu. Karanlık bir hayale dalıp gitmişti. Birden dalgınlığından sıyrılıp söylendi:

“Peki bu adanın yönünü değiştiremez miyiz? Sekiz gün! Sekiz gün bu hızla gidersek belki Aleut’ların sonuncu adasına ulaşabiliriz!”

Teğmen Hobson ağırbaşlı bir sesle:

“O sekiz gün Tanrı’nın takdirine kalmış!” dedi. “Acaba o günleri bize bağışlar mı? Size içtenlikle söylüyorum madam, kurtuluşumuz ancak Tanrı’ya kalmış!”

Bayan Paulina Barnett:

“Ben sizin gibi düşünmüyorum Mösyö Jasper,” diye devam etti. “Tanrı’nın himayesini hak etmek için ona yardımcı olmalı. Yapılacak herhangi bir şey olamaz mı? Onu denemek, benim bilmediğim bir yola başvurmak mümkün değil mi?”

Jasper Hobson umutsuz bir tavırla başını salladı. Ona göre tek kurtuluş yolu saldı. Hemen onun üzerine binerek, çarşaf ve örtülerden bir yelken yapıp

rak en yakın kara parçasına ulaşmak gerekiyordu.

Jasper Hobson, çavuşa, doğramacı Mac Nap'a, demirci Raë'ye ve avcılar Sabine'le Marbre'a danıştı. Onlara büyük güveni vardı. Herkes işin olumlu ve olumsuz yönünü tartıştı; zorunlu kalmadıkça adadan ayrılmayacaklardı. Bu konuda anlaştılar. Gerçekten sal biricik ve sonuncu çareydi. Araç sürekli olarak dalgaların etkisine maruz kalacak, buzdağları tarafından güneye doğru itilen adanın hızına bile ulaşamayacaktı. Rüzgâra gelince, genellikle doğu tarafından esiyordu. Dolayısıyla salı karadan açığa doğru atacaktı.

Beklemek gerekiyordu. Biraz daha beklemek! Ne de olsa ada hızla Aleut Adalarına doğru sürükleniyordu. O adalar grubunun yakınlarına gelince duruma göre karar verilecekti.

Gerçekten iki şık vardı. Sekiz gün içinde hızı azalmazsa, ya ada Bering Denizinin güney sınırında duracak ya da Pasifik sularına, güneybatıya doğru sürüklenecekti. Sonuçta kaçınılmaz olarak yok olacaktı.

Ne var ki uzun zamandan beri bu insanların peşini bırakmayan uğursuzluk onlara bir darbe daha indirecekti.

Adanın hızla yer değiştirmesine bel bağlamışlardı; oysa aynı hız çok geçmeden onların işini bozacaktı.

Nitekim 26 Mayıs gecesı Victoria Adası bir daha yön değiştirdi. Bunun sonuçları da çok ağır oldu. Ada kendi etrafında yarım tur dönmüştü. Onu kuzeyden sınırlayan kocaman bankiz kalıntıları olan buzdağları bu kez güney tarafına geçti.

Sabah kazazedeler –onları böyle nitelemek yerinde olmaz mı?– güneşin Eskimo Burnu tarafın-

dan doğuşuna tanık oldular. Oysa eskiden Barnett Limanı ufkunda yükseliyordu.

Bu yön değiştirme hangi sonuçlara mal olacaktı? Şu buzdağları adadan ayrılmayacaklar mıydı?

Herkes yeni bir felaket bekliyordu.

Asker Kellet haykırdı:

“Bu akşama doğru bizim pervane yok olacak!”

Kellet'nin ne demek istediğini herkes anlamıştı. Buzdağları şimdi adanın arka tarafından ön tarafına geçmişti. Çok geçmeden ondan ayrılacaklardı. Adaya o aşırı hızı sağlayan aslında onlardı. Çünkü deniz seviyesinden her ayak boyu yükseldikçe dip-te altı yedi ayak boyu tabanları bulunuyordu. Sualtı akıntısına adadan daha derinliğine batmış durumdaydılar. İşte bu sayede akıntının etkisini daha çok hissediyorlardı. İşin acı tarafı, akıntının onları adadan ayırması olacaktı. Çünkü onları adaya bağlayan başka hiçbir araç yoktu.

Evet, asker Kellet doğru söylüyordu. Ada pervanesi kırılmış, direkleri parçalanmış bir gemiye benzecekti!

Kellet'nin sözüne kimse cevap vermedi. Ama bir çeyrek saat geçmemişti ki bir çatırtı yükseldi. Buzdağları sarsılıyor, yığınlar adadan ayrılıyordu. Ada gerilerde kalıyordu. Sualtı akıntısına kapılan buzdağları hızlı hızlı güneye doğru sürükleniyordu.

XXI. Ada, Adacığa Dönüşüyor

Üç saat sonra bankizin son parçaları da ufukta kayboldu. Bu gözden kayboluş öyle hızlıydı ki adanın tamamen hareketsiz kalması anlamına geliyordu. Çünkü akıntının gücü deniz yüzeyinde değil, derinlerde çok etkiliydi.

Öğle vakti kerteriz alındı ve doğru sonuç verdi. Yirmi dört saat sonra alınan yeni kerteriz, Victoria Adasının bir mil yer değiştirmediğini gösterdi!

Geriye bir kurtuluş şansı kalıyordu. Yegâne kurtuluş, herhangi bir geminin, bir balina avcı gemisinin civar sulardan geçmesiydi. O gemi kazazedeleri kurtaracaktı. O sırada insanlar hâlâ adada bulunacak ya da adanın erimesi üzerine sala binmiş olacaktı.

Ada o esnada, 54° 33' boylamında, 177° 19' enleminde bulunuyordu. En yakın karadan, yani Aleut Adalarından yüzlerce mil uzaktaydılar.

Teğmen Hobson aynı gün arkadaşlarını biraraya topladı ve ne yapılması gerektiğini son kez danıştı.

Herkes aynı kanıdaydı: Ada yok olmadığı sürece, hâlâ onun üzerinde kalmak gerekiyordu. Genişliği henüz denize dayanabilir durumdaydı. Kesinlikle erimeye yüz tutarsa herkes salın üstüne binecek ve bekleyecekti!

Beklemek!

Sal o sırada tamamlanmış durumdaydı. Mac Nap bir çeşit güverte kamarasına benzeyen geniş bir kulübenin yapımını bitirmişti. Bütün kale personeli için bir sığınak işlevini görecekti. Gerektiğinde salın ortasına dikilmek üzere bir gemi direği hazırlanmıştı. Aracın yelkenleri daha önceden hazır bekliyordu. Araç sağlamdı. Rüzgâr elverişli olursa, deniz çok kötü olmazsa, tahta parçalarından oluşan bu bütün herkesin hayatını kurtarabilirdi.

Bayan Paulina Barnett:

“Rüzgâra ve dalgalara karşı koymak asla olanaksız değildir!” dedi.

Jasper Hobson yiyeceklerin dökümünü çıkardı. Rezerv bol bol yeterdi. Çıgın düşmesi epey zarar vermişti, ama gevişgetirenler ve kemirgenler etrafta dolup taşıyordu. Yosunlar ve ağaççıklar adayı yeşile büründürmüştü. Hiç zorlanmadan yiyecek ihtiyacını karşılayabilirlerdi. Öte yandan konserve et stokunu artırmak lazımdı. Rengeyiklerini ve tavşanları vuran avcılar bu ihtiyacı gidermiş oldular.

Kısaca insanların sağlığı yerindeydi. ılımlı geçen kış aylarından pek etkilenmemişlerdi. Manevi acılar onların fiziksel gücüne pek dokunmamıştı. Ancak doğrusunu söylemek gerekirse Victoria Adasını terk edecekleri anı ya da adanın onları terk edeceği anı endişe içinde beklemiyor değillerdi. Uçsuz bucaksız denizin üstünde kalmak onları ürkütüyordu. Ne de olsa, ahşap bir platformun üzerinde dalgaların kaprislerine karşı koyacaklardı. Olağan havalarda bile dalgalar salın üzerinden aşacak, durumu çekilmez kılacaklardı. Üstelik bu insanlar denize alışkın denizciler değildi. Gerçi askerler birkaç tahta parçasının üzerinde yüzmeye aldınış etmeyen tiplerdi. Fakat sağlam bir kara üzerinde iş

yapmaya alışmış Kumpanya elemanlarıydılar. Ada dayanıksızdı; onu tutan ince buzlu bir alandı. Ama buzun üzerinde toprak vardı. Toprağın üzerinde yemyeşil bitki örtüsü, ağaçlar, çalılıklar bulunuyordu. Hayvanlar insanlarla bir arada yaşıyordu. Ada deniz çalkantısına kayıtsız kalıyordu. Hatta onun olduğu yerde çakılı olduğuna inanılabilirdi. Evet! İnsanlar Victoria Adasını seviyorlardı. Neredeyse iki yıldır onun üzerinde yaşıyorlardı. Toprağını ekmiş, her yerini karış karış dolaşmışlardı. Nice felaketlere direnmişti! Evet! Onu terk ederken hüznolenecek, son ana kadar ayrılmak istemeyeceklerdi.

Teğmen Hobson bu duyguları iyi bilirdi ve doğal karşılıyordu. Arkadaşlarının sala binerken ne denli acı duyacaklarını da biliyordu. Fakat olaylar art arda gelecek, ada sıcak sularla temas edince erimekten kurtulamayacaktı. Aslında ciddi belirtiler başgösteriyordu ve her an uyanık olmak kaçınılmazdı.

Salın biçimi şöyleydi. Dört köşe şeklinde, her köşesi otuz ayak boyundaydı. Platform su seviyesinden iki ayak yukarıda, kenarlar küçük dalgaları püskürtecek güçteydi. Yalnız besbelli ki çok yüksek bir dalga bu yetersiz platformun üzerinden aşacaktı. Salın ortasına doğramacı tam anlamıyla bir güverte kamarası yapmıştı. Kamara yirmi kişiyi rahatlıkla içine alabilirdi. Etrafına erzak sandıkları ve su fıçıları yerleştirilmişti. Bütün bu eşya demir çengellerle sıkı sıkıya platforma bağlanmıştı. Direkt otuz ayak boyundaydı ve kamaraya eklenmişti. Çarmıklarla aracın dört köşesine tutturulmuştu. Bu direğe dört köşe bir yelken takılacaktı. Tabii yelken ancak rüzgâr arkadan geldiği zaman kullanılacaktı. Bütün bu aksam yüzer aracın özelliğini

oluşturuyordu. Sala kuşkusuz çok yetersiz olan bir de dümen takılmıştı.

İşte doğramacının yaptığı sal böyleydi. Mac Nap'ın küçük çocuğunu saymazsak üzerine yirmi kişi sığınacaktı. Güçlü bir halatla kıyıya bağlanmış, gölün sularında sakın sakın bekliyordu. Tabii öyle özen gösterilerek yapılmıştı ki kazazedeler denizin ortasında aniden onun parçalanmasından kuşku duyamazlardı. Son derece sağlam ve düzenliydi. Ama ne de olsa bir saldı.

1 Haziranda bir olay daha yaşandı. Asker Hope mutfak ihtiyacı için göl suyu almaya gitti. Bu suyun tadına bakan Bayan Joliffe tuzlu olduğunu gördü. Hope'u yanına çağırdı ve tuzlu su değil, tatlı su istediğini söyledi.

Hope göl suyundan getirdiğini ileri sürdü. İşte o anda bir tartışma çıktı. Teğmen araya girdi. Asker Hope'un iddialarını dinleyince benzi attı, hemen göle doğru seğirtti...

Su kesinlikle tuzluydu! Anlaşılan gölün dibi yarılmış, deniz suyu içeri sızmıştı.

Bu olay işitilir işitilmez herkesi bir korku sarmıştı.

Zavallı insanlar:

"Artık tatlı su yok!" diye feryat ettiler.

Gerçekten Paulina ırmağından sonra Barnett Gölü de yok oluyordu!

Fakat Teğmen Hobson arkadaşlarını sakinleştirmekte geç kalmadı.

"Dostlarım buz var," dedi. "Hiçbir şeyden korkmayın. Birkaç parça buz eritmek bize yeter!"

Gülümseyerek ekledi:

"Hem bütün adanın buzunu içecek değiliz herhalde!"

Gerçekten, ister buharlaşsın ister donsun, tuzlu su erime halindeyken içindeki tuz tümüyle ayrılır. Dolayısıyla birkaç parça buz toplanacak, eritilerek günlük ihtiyaçlar için kullanılacaktı. Salın üstünde bulunan fiçılar da bu suyla doldurulacaktı.

Bu arada doğanın yaptığı yeni uyanyı gözden kaçırmamak gerekiyordu. Anlaşılan şu ki adanın tabanı eriyerek aşınıyordu. Bu durumu, deniz suyu tarafından gölün istila edilmesi açıkça kanıtlamaktaydı. Toprak her an çökebilirdi. Jasper Hobson adamlarını uyararak fazla uzaklaşmamalarını söyledi. Zira açığa doğru sürüklenme riski vardı.

Sanki hayvanlar çok yakın bu tehlikeyi sezmişti. Eski acentenin etrafına toplanıyorlardı. Tatlı suyun kaybolmasından sonra, buz bloklarını yalıyorlardı. Endişeli görünüyorlardı. Birkaçı son derece ürk-müştü. Özellikle sürüler halinde dolaşan kurtlar boğuk boğuk uluyarak gözden kayboluyordu. Kürk hayvanları suların altına giden evin yerinde oluşan yuvarlak kuyunun önüne geliyordu. Çeşit çeşit yüzlercesi bir arada görülüyordu. Ayı etrafta gidip geliyordu. Hayvanlara da insanlara da saldırmıyordu. O da çok endişeliydi. İçgüdüsel bir korku duyuyordu. Bu tehlikeye karşı seve seve himaye altına alınmayı isterdi.

Şimdiye kadar çok sayıda kuş görünmüştü. Sayıları giderek azalıyordu. Uzun yolculuğa dayanıklı kanatları olan kuşlar, özellikle kuğular güneye göç ediyordu. Kendilerine daha güvenli bir sığınak sağlayacak Aleut Adalarına ulaşacaklardı. Kuşların hareketi o sırada sahilde dolaşan Bayan Paulina Barnett ve Madge tarafından gözlemlendi. Gördükleri manzaradan uğursuz bir anlam çıkardılar.

Bayan Paulina Barnett:

“Bu kuşlar adada yeterli yiyecek buluyorlardı, ama gidiyorlar!” dedi. “Benim zavallı Madge’im bunun bir anlamı olmalı!”

Madge cevap verdi:

“Evet, içgüdüleri onları sevk ediyor. Ama bizi uyarsalar o uyandan yararlanırdık. Sanırım öteki hayvanlar daha endişeli görünüyorlar.”

Aynı gün Jasper Hobson büyük miktarda yiyecek ve malzemeyi salın üstüne taşıttı. Herkesin sala binmesini istedi.

Fakat deniz elverişli değildi. Bering’in suları gölün içine dolarak küçük bir Akdeniz oluşturmuştu. Bu sular aşırı yoğunlukta çalkantı meydana getiriyordu. Epey sınırlı sayılan bu alanda dalgalar sahili dövüyordu. Sanki gölde fırtına çıkmıştı. Sal şiddetle sallanıyor, dalgalar aralıksız onun üzerinden aşıyordu. Hatta yiyecek ve malzemeyi sala yükleme işini ertelemek zorunda kaldılar.

Bu gelişme karşısında Teğmen Hobson’ın arkadaşlarına ısrar etmemesi doğaldı. Alt tarafı adada bir gece daha geçireceklerdi. Ertesi gün deniz yatışınca yükleme işi tamamlanırdı.

Adayı ve lojmanları terk etme emri askerlere ve kadınlara henüz bildirilmemişti. Çünkü onu terk ettikleri anda sala yerleşmeleri gerekiyordu.

Zaten gece umulduğundan daha iyi geçti. Rüzgâr dindi. Deniz yavaş yavaş sakinleşti. Sanki yıldız kaymasına benzeyen bir çabuklukla fırtına bitmişti. Akşam saat sekizde çalkantı tamamen durmuştu. Dalgalar gölün üzerinde hafif hafif kımıldanıyordu.

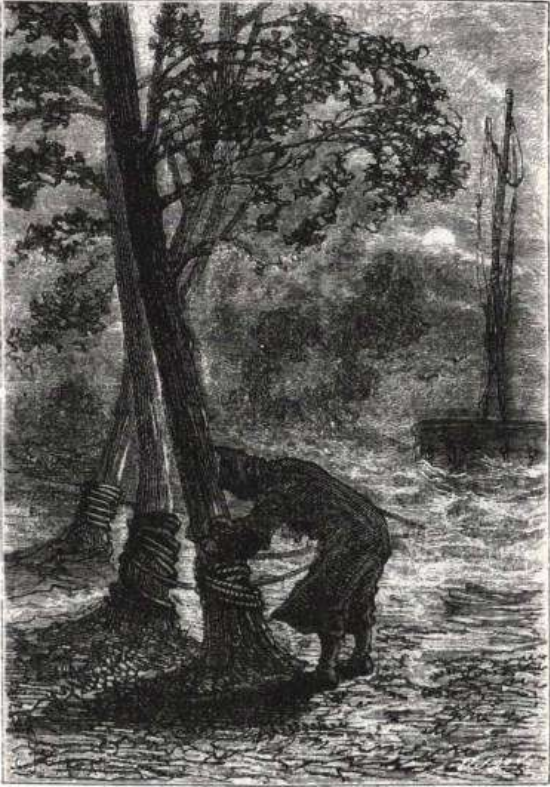
Elbette ada yok olmaktan kurtulamayacaktı. Ama fırtınayla parçalanmaktansa yavaş yavaş erimesi daha iyiydi. Oysa deniz etrafında dağlar kadar yükseldikçe bu akıbet her an mümkündü.

Yükleme işini ertelemek zorunda kaldılar.

Fırtınanın ardından hafif bir sis belirdi. Gece yoğunlaşabilirdi. Kuzeyden geliyor, sonuçta adanın yeni yönünü izleyerek büyükçe kısmını kaplıyordu.

Yatmadan önce Jasper Hobson salın halatlarını gözden geçirdi. Dayanıklı kayın ağacı kütüklerine bağlanmışlardı. Önlem olarak kütüklere iki kat sarılmışlardı. İşin en berbat yanı, salın gölde akıntıya kapılıp sürüklenmesiydi. Ne de olsa, göl çok geniş olmadığından orada kaybolma riski yoktu.

Jasper Hobson salın halatlarını gözden geçirdi.

XXII. Sonraki Dört Gün

Gece, yani şafak sökene kadar süren bir saat sakin geçti. Teğmen Hobson yatağından kalktı. Bugün herkesi sala bindirmeye kararlıydı. Göle yöneldi.

Sis hâlâ yoğundu, ama sisin üzerinden güneş ışınları fark ediliyordu. Hava önceki günkü fırtınayla temizlenmişti. Sıcak olacağını hissettiriyordu.

Jasper Hobson gölün kenarına geldiği zaman suyun nerede başladığını fark edemedi. Çünkü kalın sis tabakası görüşünü engelliyordu.

O sırada Bayan Paulina Barnett, Madge ve birkaç kişi onun yanına geldi.

Sis açılmaya başlıyordu. Gölün dibine doğru geriledi ve yüzeyi hafifçe yaladı. Ne var ki sal hâlâ seçilmiyordu.

Nihayet sert bir rüzgâr bütün sisi silip süpürdü.

Sal ortalıkta yoktu! Göl artık yoktu! Gözlerinin önünde uçsuz bucaksız deniz uzanıyordu!

Teğmen Hobson umutsuzca başını sallamaktan kendini alamadı. Arkadaşlarıyla birlikte geri döndüler. Ufkun her noktasına göz gezdirirlerken bir çılgılık yükseldi!... Ada artık bir adacıktan ibaretti!

Gece boyu Bathurst Burnunun -aşınmış ve dalgalar tarafından kırılmıştı- bulunduğu eski kara parçasının dörtte üçü sulara gömülmüştü. Sal bir çıkış yolu bularak sessiz sedasız açığa sürüklen-

mişti. Son şanslarını ona bağlayanlar ıssız Okyanusta zerresini dahi göremediler!

Zavallılar onları yutmaya hazırlanan denizin ortasında kalmışlardı. Ellerinde hiçbir kurtuluş yolu yoktu. Umutsuzluktan yıkıldılar. Deliye dönen birkaç asker denize atlamaya yeltendi. Bayan Paulina Barnett onların yolunu kesti. Vazgeçtiler. Kimisi ağlıyordu.

İşte kazazedelerin durumu böyleydi. Hâlâ umut besleyebilirler miydi? Deliye dönmüş bu zavallıların karşısında teğmenin halini düşünün. Buzdan bir adacığın üzerinde yirmi bir kişi! O adacık da çok geçmeden sulara gömülecekti! Sulara gömülen adanın büyük parçasıyla birlikte ağaçlı tepeler de yok olmuştu. Yani bir ağaç dahi yoktu. Ağaç yerine lojmanın birkaç tahta parçası kalmıştı. Onlar da yeni bir sal yapımı için kesinlikle yetersizdi. Sonuçta kazazedelerin hayatı adacığın ömrüne bağlıydı. Yani birkaç gün daha. Zira haziran ayındaydık ve ortalama sıcaklık altmış sekiz derece fahrenheit (sıfırın üstünde 20° santigrat) aşılıyordu.

O gün Teğmen Hobson adacıkta bir keşif yapmayı düşündü. Belki başka bir mıntıkaya sığınabilirlerdi. O mıntıkanın kalınlığı belki adacığın ömrünü biraz daha uzatabilirdi! Bayan Paulina Barnett ve Madge de keşif gezisine katıldı.

Bayan Paulina Barnett sadık dostuna:

“Hâlâ umutlu musun?” diye sordu.

Madge:

“Hâlâ!” karşılığını verdi.

Bayan Paulina Barnett sustu.

Kıyı şeridini izleyerek hızlı hızlı yürüyorlardı. Bathurst Burnundan Eskimo Burnuna kadar olan sekiz millik mesafe olduğu gibi duruyordu. Kırk

Eskimo Burnundan başlıyor, eğik bir çizgi çizerek gölün son ucuna kadar gidiyor, oradan adanın içlerine giriyordu. O son uçta, gölle deniz birleşmiş, yeni bir kıyı şeridi oluşmuştu. Şimdi o sahili deniz suları okşuyordu. Gölün yukarı kısmında başka bir kırık vardı. Bu kırık da Bathurst Burnu ile eski Barnett Limanı arasında bulunan kıyı boyuna kadar uzanıyordu. Nitekim bu durumuyla adacık ortalama genişliği ancak bir mili bulan ve boyu enini aşan bir şeritten ibaretti.

Eskiden adanın toplam yüzölçümü yüz kırk kilometrekareyi bulurken bugün geriye yirmi kilometrekare kalmıştı!

Teğmen Hobson adacığın yeni yapısını son derece dikkatle gözlemledi. En kalın bölüm hâlâ eski acentenin bulunduğu yerd. Böylece şimdilik konakladıkları yeri asla terk etmemeleri gerektiğini anladı. Hayvanlar da içgüsel olarak orada toplanmıştı.

Bu arada, dikkat çeken bir şey genişletirenler, kemirgenler ve köpeklerden hatırı sayılır bir miktarın adanın büyük bölümüyle birlikte yok olmasıydı. Yine de geride kalanlar az sayılmazdı; özellikle epey kemirgen mevcuttu. Ayı çılgına dönmüş, kafese kısıtlanmış yırtıcı bir hayvan gibi adacığın içinde dolanıp duruyordu.

Akşam saat beşe doğru, Teğmen Hobson ve iki arkadaşı geri döndü. Kadınlar ve erkekler bir araya toplanmış, sessiz duruyorlardı. Ne bir şey görmek, ne bir şey dinlemek istiyorlardı. Bayan Joliffe yemek hazırlamakla meşguldü. Şaşkınlıkta arkadaşlarından aşağı kalır yanı olmayan avcı Sabine gidiyor geliyor, bir parça taze et bulmak için aranıyordu. Astronoma gelince bir köşeye çekilmiş, ka-

yıtsız ve dalgın bakışlarla denizi süzüyordu. Sanki hiçbir şey onu hayrete düşürmemişti!

Jasper Hobson arkadaşlarına keşif gezisinin sonuçlarını bildirdi. Şu anda konakladıkları yerin kıyı şeridinin herhangi bir noktasından daha güvenli olduğunu söyledi. Çok fazla uzaklaşmamalarını öğütledi, zira ikinci bir kınılmanın belirtileri kendini gösteriyordu. Büyük olasılıkla adacık iyice küçülecekti. Ve hiçbir şey, yapılacak hiçbir şey yoktu!

Hava gerçekten ısınmıştı. İçme suyu tedarik etmek için toplanan buz parçaları, ateş yakmaya gerek kalmadan kendiliğinden eriyordu. Kıyının dik yamacında bulunan buzlu kabuk küçük parçalar halinde denize yuvarlanıyordu. Adacığın seviyesi gitgide alçalıyor, ılık sular aralıksız olarak tabanını aşındırıyordu.

Daha sonraki gece kimsenin gözüne uyku girmedi. Her an sulara gömülme olasılığını düşünürken kimi uyku tutabilirdi? Tabii anasına gülümseyen küçük çocuk hariç. Annesi bir an olsun onu yalnız bırakmıyordu.

Ertesi gün, 4 Haziranda, güneş bulutsuz gökyüzünde yeniden görüldü. Gece boyu hiçbir değişiklik olmamıştı. Adanın durumu hiç farklılık göstermedi.

O gün bir mavitilki korkudan lojmana sığındı ve bir daha oradan çıkmak istemedi. Eski acente dolaylarında sansarlar, kakımlar, kutuptavşanları, misksıçanları, kunduzlar adeta karınca gibi kaynaşıyordu. Sanki evcil hayvanlar sürüsüne dönüşmüşlerdi. Bu kutup faunasının arasında bir tek kurt sürüleri mevcut değildi. Ada parçalanırken bu etoburlar karşı yakada kalmış, tabii onunla birlikte sulara gömülmüşlerdi. Sanki bir şeyler sezen ayı Bathurst Burnundan bir daha uzaklaşmıyordu. Çok

endişeye kapılan kürk hayvanları onun farkına bile varmıyordu. Kazazedeler de dev cüsseli hayvana alışmışlardı, hiç ilgilenmiyor, serbest bırakıyorlardı. Tehlike herkes için geçerliydi, herkes onu seziyordu. İçgüdüler ve beyinler aynı düzeye gelmişti.

Öğle vaktinden birkaç saniye önce kazazedeler çok heyecanlandılar, ama sonu düş kırıklığıyla bitti.

Adacığın en yüksek yerine çıkan avcı Sabine, denizi gözlemliyordu. Birden haykırdı:

“Bir gemi! Bir gemi!”

Herkes sanki elektrik çarpmış gibi avcıya doğru seğirtti. Teğmen Hobson bakışlarıyla onu sorguluyordu.

Sabine doğuda göğe doğru yükselen beyaz bir dumanı gösterdi. Herkes tek kelime etmeye cesaret etmeden oraya baktı. Ve herkes bir geminin gitgide büyüyen silüetini gördü.

Gerçekten bir gemiydi; kuşkusuz bir balina avcı gemisi. Yanılmak olanaksızdı, karinası açıkça belli oluyordu.

Ne yazık ki doğu tarafında görünüyordu, yani salın sürüklendiği yönün karşıt tarafında. Salı fark etmediğine göre, balina avcı gemisi rastlantı sonucu bu sulardan geçiyordu. Ne kazazedeleri aramaya gelmişti ne de onların varlığından haberi vardı.

Şimdi deniz yüzeyinden biraz yüksekte olan adacığın fark edecek miydi? Bu yöne doğru yaklaşacak mıydı? Tam gün ortasıydı, güzel bir güneş vardı, bu mümkündü. Gece tahta parçalarından canlı bir ateş yakarak adacığın uzak mesafeden fark edilmesi sağlanabilirdi. Gelgelelim gemi gece bastırmadan kaybolabilirdi! Zaten gece bir saat sürüyordu. Her neyse işaretler verildi, havaya ateş açıldı.

Gemi yaklaşıyordu! Üç direkli olduğu görülüyordu. Büyük olasılıkla New-Arkhangel Limanına bağlı bir balina avcı gemisiydi. Alaska Yarımadasından geliyor, Bering Boğazına doğru yöneliyordu. Adacıkla aynı rüzgân alıyordu. Sancak tarafından yelken açacak, kuzeye yönelecekti. Bir denizci onun yönüne bakarak adacığın görüş hizasına yaklaşmadığını söyledi. Acaba onu fark edecek miydi?

Teğmen Hobson Çavuş Long'un kulağına mırıldandı:

“Onu fark ederse tam tersi kaçacaktır!”

Jasper Hobson'ın böyle konuşmakta hakkı vardı. Gemiler bu sularda buzdağlarına yaklaşımdan çekinir. Özellikle gece karanlığında başıboş buz parçalarına çarparak parçalanmaktan korkarlar. Nitekim tehlikeyi fark eder etmez, hemen yönlerini değiştirirler. Adacığı görür görmez, bu gemi de öyle mi davranacaktı? Mümkündü.

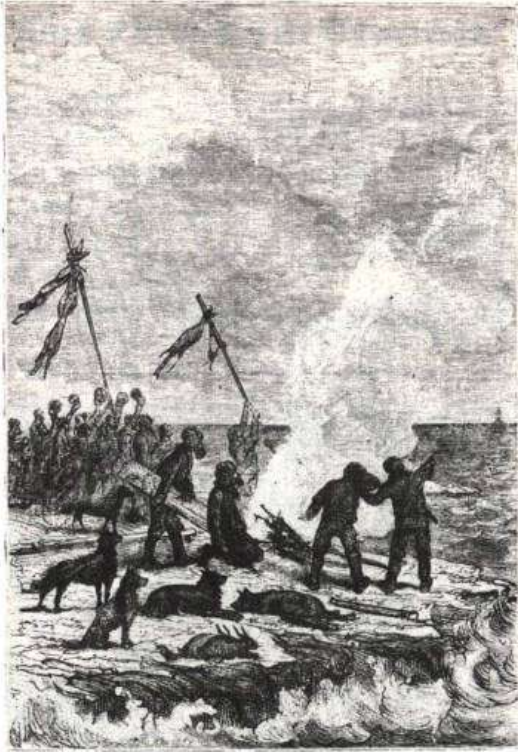
Kazazedeler bir yandan umutlanıp bir yandan umutsuzluğa düşüyorlardı. Yaşadıkları heyecan anlatılacak gibi değildi. Akşam saat ikiye kadar Tanrı'nın onlara acıdığını, onların imdadına yettiğini sandılar. Gemi hâlâ yaklaşıyordu. Adacığa altı mil uzaktaydı. İşaret verdiler, havaya ateş açtılar, hatta birkaç tahta parçasını yakarak kocaman bir duman çıkardılar.

Nafile! Ya gemi hiçbir şey görmemiş ya da adacığı fark eder etmez hemen uzaklaşmıştı.

Saat iki buçukta yavaş yavaş orsa ediyor, kuzeydoğuya doğru uzaklaşıyordu.

Bir saat sonra beyaz bir nokta gibi göründü ve çok geçmeden tümüyle kayboldu.

Askerlerden Kellet acayip kahkahalar atmaya başladı. Sonra yere yuvarlandı. Sanki deliriyordu.

Dumanla işaret göndermeye çalıştılar.

Bayan Paulina Barnett, Madge'in doğrudan yüzüne baktı. Hâlâ umutlanıp umutlanmadığını yine soracakmış gibiydi.

Madge başını çevirdi!...

Uğursuz günün akşamı bir çatırtı duyuldu. Adacığın en geniş bölümü ayrılıyor ve denize sürükleniyordu. Karanlığa dehşet verici hayvan haykırıları yayıldı. Adacıktan geriye Bathurst Burnundan sulara gömülen eve kadar olan bir parça kalmıştı.

Artık bir buz parçasından ibaretti!

Misis Paulina Barnett, Madge'in yüzüne bakıyordu.

XXIII.

Buz Parçasının Üzerinde

Bir buz parçası! Üçgen şeklinde, eğri büğrü, tabanı yüz ayak, en uzun kenarı olsa olsa yüz elli ayak boyunda bir buz parçası! Buz parçasının üzerinde yirmi bir insan, yüz kadar kürk hayvanı, birkaç köpek ve en ucuna çömelmiş dev cüsseli ayı!

Evet! Bütün zavallı kazazedeler onun üzerindeydi! Deniz henüz bir tekini bile yutmamıştı. Kopma olayı herkes lojmandayken meydana gelmişti. Yazgıları bir kez daha onları kurtarmıştı! Herhalde hepsinin birlikte ölmesini istiyordu.

Müthiş bir durum! Kimse konuşmuyordu. Kırmıdamıyorlardı. Belki en küçük bir hareket, en hafif sarsıntı buzun tabanını kırabilirdi.

Bayan Joliffe birkaç kuru et parçası dağıttı. Kimse elini bile sürmek istemedi. Neye yarardı?

Zavallılar geceyi açık havada geçirdiler. Böylesi daha iyiydi. Daracık ahşap bir kulübenin içinde ölmektense, özgürce sulara gömülmek!

Ertesi gün, 5 Haziranda, parlak bir güneş umutsuzlara yüzünü gösterdi. Zorlukla konuşuyorlardı. Daha doğrusu konuşmaktan kaçınıyorlardı. Kimisi bulanık gözlerle şu zavallı buz parçasının merkezini oluşturduğu gökyüzüne bakıyordu.

Deniz tam anlamıyla ıssızdı. Ne bir yelkenli, ne buzlu ada ne de adacık. Herhalde şu buz parçası Bering Denizinde yüzen son parçaydı!

Isı durmadan yükseliyordu. Rüzgâr artık durmuştu. Havada ürküntü verici bir dinginlik hüküm sürüyordu. Victoria Adasından artakalan son parçayı uzun dalgalar yavaş yavaş kaldırıyorlardı. Bir enkaz gibi yer değiştirmeden inip çıkıyordu. Gerçekten artık bir enkazdan başka şey değildi!

Gelgelelim bir enkaz, gemi iskeletinden bir kalıntı, kırılan direk parçası, kırık bir gabya direği, bir tahta parçası direnir, suyun üstünde yüzer, dibe gitmez! Oysa donmuş sudan oluşan buz parçasını güneş ışını eritebilir!...

Bu buz parçası –şimdiye dek neden erimediği bu yüzden anlaşılabilir– eski adanın en kalın bölümünü oluşturuyordu. Toprak ve yeşillikten oluşan bir halı üstünü örtüyordu, dolayısıyla hayli büyük kalınlıkta bir buzlu kabuk olduğu sanılabilir. Kutup denizinin uzun ömürlü soğukları onu buzlanma bakımından beslemişti. Zaten eskiden, yüzyıllık periyotlarda, Bathurst Burnu Amerikan kıtasının en öte ucunu oluşturuyordu.

Şimdilik buz parçası deniz seviyesinden hâlâ beş altı ayak yukarıdaydı. Tabanının da aynı boyutta bir kalınlığa sahip olması mümkündü. Bu durumda, şu sakin sularda parçalanma riski taşımasa da yavaş yavaş suya dönüşecek olsa gerek. Uzun dalgaların yalaması sonucu, kenarlarının hızla aşındığı görülüyordu. Ve sürekli olarak birkaç toprak parçası kendisinden sulara gömülüyordu.

Doğanın bu şekilde yok olma olayı aynı gün meydana geldi. Akşam saat bire doğru lojmanın üzerinde bulunduğu toprak parçası koptu. Bereket versin, lojman boştu. Ondan artakalan birkaç tahta parçasını kurtardılar. Kap kacağın büyük kısmı ve astronomi aletleri kayboldu! Herkes toprağın en

üst kısmına sığındı. Kötü hava şartlarına karşı artık onları hiçbir şey koruyamayacaktı.

Ortalıkta hâlâ birkaç alet ve kap kacak kalmıştı. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağdı. Jasper Hobson onlardan yararlanarak biraz yağmur suyu topladı. Şimdiye dek içme suyu sağlayan buz kullanılamazdı. Çünkü çok küçülmüştü.

Saat dörde doğru, daha önce birtakım delilik belirtileri gösteren asker Kellet Bayan Paulina Barnett'i buldu ve sakın bir sesle:

"Madam," dedi, "boğulmak istiyorum."

Gezgin kadın:

"Kellet!" diye haykırdı.

Asker:

"Size boğulmak istediğimi söyledim," diye yineledi. "İyice düşündüm. Başka çıkış yolu yok. Kendi irademle işi bitiririm."

Kellet'nin gözleri yuvalarından fırlamıştı. Bayan Paulina Barnett onun elini yakalayarak:

"Kellet," dedi, "bunu yapamazsınız!"

"Yaparım madam. Bize çok sevecen davrandınız. Size veda etmeden ölmek istemedim. Elveda madam!"

Kellet denize doğru yöneldi. Dehşete kapılan Bayan Paulina Barnett ona sarıldı. Jasper Hobson ve Çavuş Long kadının haykırışlarına yetişti. Kellet'nin beline sarılıp onu vazgeçirmeye çalıştılar. Fakat zavallı kafasına takılan saplantıdan vazgeçmiyor, olumsuzca başını sallamakla yetiniyordu.

Ne yapacağını şaşırmış bu adama bir şey anlatmak mümkün müydü? Hayır. Ama kendini denize atmaya kalkışan bu delinin davranışı ne de olsa etrafa bulaşabilirdi! Kim bilir, moral çöküntüsüne kapılan Kellet'nin birkaç arkadaşı da belki onun ar-

dından gidebilirdi! Ne pahasına olursa olsun, bu zavallının intihar etmesine engel olmak gerekiyordu.

Bayan Paulina Barnett onunla tatlı tatlı konuşarak, hatta biraz gülümseyerek:

“Kellet,” dedi, “siz benim iyi ve samimi bir dostum değil misiniz?”

Kellet sakın sakın.

“Evet madam,” karşılığını verdi.

“Kellet madem öyle, birlikte ölürüz... Ama bugün değil.”

“Madam!...”

“Hayır, benim yiğit Kellet’m hazır değilim... Yarın olsun... Yarın, kabul mü?”

Asker gözlerini dikerek yürekli kadına baktı. Bir an kararsızlık geçirir gibi oldu. Göz kamaştıncı denize hırçın bir bakış attı. Sonra elini gözlerine götürerek:

“Yarın!” dedi.

Ağzından tek sözcük çıkmıştı. Sessiz adımlarla arkadaşlarının yanına gitti.

Bayan Paulina Barnett:

“Zavallı adam!” diye söylendi. “Ben ona yarını beklemesini söyledim. Ama ne malum, sulara gömülmemiz belki yarından da yakın!”

Bu arada umutsuzluğa kapılmak istemeyen Jasper Hobson, adacığın erimesini durduracak bir yöntem düşünüyordu. Herhangi bir karaya ulaşana kadar bunu başarmak mümkün olabilirdi.

Bayan Paulina Barnett ve Madge birbirinden bir an bile ayrılmıyordu. Kalumah köpeği gibi hanımefendisinin yanına sokuluyor, onu ısıtmaya çalışıyordu. Bayan Mac Nap, Fort-Espérance’dan artakalan birkaç kürke sarınmış, küçük çocuğunu göğsüne bastırıyordu.

Öteki kazazedeler, bir enkazın üstüne serilen cesetler gibi şuraya buraya uzanmış, kımıldamadan yatıyorlardı. Bu korkunç hareketsizliği hiçbir gürültü bozmuyordu. Yalnız buz parçasını yavaş yavaş kemiren dalgaların hisırtısı duyuluyordu. Çöküntüler meydana geliyor, onların çıkardığı boğuk sesler buz parçasının gitgide küçüldüğünü hissettiriyordu.

Bazen Çavuş Long ayağa kalkarak etrafına bakıyordu. Gözleriyle denizi süzüyor, sonra tekrar yerine oturuyordu. Buz parçasının ucunda bulunan ayı, hiç kımıldamayan, beyaz, iri bir kartopunu andırıyordu.

Bir saat süreyle karanlık bastı. Hiçbir olay durumu değiştirmedil! Sabahın basık pusları doğuya doğru dalgalandılar. Yukarıda birkaç bulut belirdi. Güneş ışınları çok geçmeden sulara yayıldı.

Teğmenin ilk işi, buz parçasını gözleriyle incelemek oldu. Biraz daha küçülmüştü. Ama daha kötüsü, deniz seviyesinden yüksekliği açıkça alçalmıştı. Denizden gelen dalgalar ne denli hafif olursa olsun, üzerini yalayabiliyorlardı. Bir tek tepeciğin üstü dalgaların temasından kurtuluyordu.

Çavuş Long da meydana gelen değişimleri kendi açısından gözlemliyordu. Erimenin gelişmeleri öyle belirgindi ki geriye hiç umut bırakmıyordu.

Bayan Paulina Barnett gidip Teğmen Hobson'ı buldu.

"Bugün değil mi?" diye sordu.

Teğmen:

"Evet madam," dedi. "Kellet'ye verdiğiniz sözü tutacak mısınız?"

Gezgin kadın ciddi ciddi:

“Mösyö Jasper, yapılması gereken her şeyi yaptık mı?” diye sordu.

“Evet madam.”

“Peki, Tanrı’nın dediği olsun!”

Bu arada, gün içinde umutsuzca, son bir girişimde bulunuldu. Kuvvetli bir rüzgâr açık denizden geliyor ve kesinlikle güneydoğuya yöneliyordu. En yakın kara parçaları olan Aleut Adaları da aynı yöndeydi. Hangi mesafede? Bir şey söylenemezdi. Ellerinde alet olmadığından buz parçasının durumu kerteriz alınarak belirlenemezdi. Ancak hangi akıntıya yakalanmışlardı, bilmiyorlardı, ama aşırı biçimde sürüklenmemişlerdi. Çünkü buz parçası hiç rüzgâr tutmuyordu.

Bununla beraber bir olasılık geçerliydi. Aslında, olanaksız da olsa, buz parçası kazazedelerin sanmadıkları kadar karaya yakındı. Yönü bilinmeyen bir akıntı o denli umut beslenen Aleut Adalarına onu yaklaştırmış olabilirdi. Rüzgâr bu adalara doğru esiyordu. Rüzgârdan yararlanıp buz parçası hızla yer değiştirebilirdi. Birkaç saat yüzmesi yeterliydi. Birkaç saat içinde belki kara görünecek ya da en azından balıkçı gemilerinden biri onu fark edecekti.

Teğmen Hobson’ın kafasında ilkin belli belirsiz oluşan bir düşünce, çok geçmeden tuhaf bir saplantıya dönüştü. Alelade bir saldaki gibi bu buz parçasının üzerine de bir yelken çekilemez miydi? Gerçekten, mümkündü.

Jasper Hobson fikrini doğramacıya açtı.

Mac Nap:

“Hakkınız var,” dedi. “Her çeşit yelken çekilebilir.”

Başarı şansı ne denli az olsa da bu fikir zavalıların canlandırdı. Başka ne yapabilirlerdi zaten?

Umut ne olursa olsun, ona bel bağlamak zorundalardı!

Eskiden asker lojmanının çatısından kopan bir kiriş, tepeciği oluşturan kum ve toprak yığınının dibine kadar saplandı ve yukarı yükseltildi. Payanda yerine geçen halatlar sımsıkı ona bağlandı. Kuvvetli bir sırtık seren yerine kullanılarak ona yelken işlevini görecek kumaş parçaları eklendi ve direğin tepesine çekildi. Yelken, daha doğrusu bu kumaş bütünü, rüzgâr yönünde gerildi ve rüzgârla şişti. Sularda kalan izinden buz parçasının güneydoğuya doğru daha hızlı yer değiştirdiği görülüyordu.

Bir başarıydı bu. Yıkılmış ruhlara bir çeşit canlılık katmıştı. Artık hiç durmuyor, yürüyorlardı. Nedenli uluorta olsa da bu hız onları çok sevindirmişti. Özellikle doğramacı bu sonuçtan pek memnundu. Öte yandan herkes bakışlarıyla ufku tanyor, bir kara parçası görmeye çalışıyordu.

Üç saat boyunca buz parçası hayli dingin sular da ilerledi. Ne rüzgâra ne de dalgaya direniyordu, tam tersi engellemek yerine dalgalar onu taşıyordu. Ne var ki ufuk olduğu gibi kalıyor, onun netliğini hiçbir şey bozmuyordu. Zavallılar hâlâ umutlanıyorlardı.

Öğleden sonra saat üçe doğru Teğmen Hobson, Çavuş Long'u bir kenara çekti ve ona şöyle dedi:

“İlerliyoruz, ama bizim adacığın ömrü kısılıyor ve direnci azalıyor.”

“Ne demek istiyorsunuz teğmenim?”

“Demek istiyorum ki hızı artan buz parçası sulara sürtünüyor, bu yüzden daha çabuk aşınıyor. Tarazlanarak kırılıyor. Yelken açtığımızdan beri üçte bir küçüldü.”

“Emin misiniz?”

“Kesinlikle eminim Long. İncelip zayıflıyor. Şuna bakın, deniz tepecikten on ayak boyu aşağıda.”

Teğmen Hobson doğru söylüyordu. Bu hızla sürüklenen buz parçası başka türlü olamazdı.

Jasper Hobson:

“Çavuş, onun ilerlemesini durduralım mı, ne dersiniz?” diye sordu.

Çavuş Long bir saniye düşündükten sonra:

“Sanırım, arkadaşlarımıza danışsak daha iyi olur. Bundan sonra alacağımız kararlarda sorumluluk herkese ait olmalı.”

Teğmen bu sözleri onaylayan bir işaret yaptı. İkisi birden tepciğin üstüne çıktı ve Teğmen Hobson durumu açıkladı.

“Bu hız,” dedi, “bizi taşıyan buz parçasını aşındırıyor. Belki bir kaç saat içinde başımıza gelecek felaketi çabuklaştıracak. Bir karar verelim arkadaşlar. İleriye doğru devam etmek ister misiniz?”

“İleri!”

Bütün zavallılar bir ağızdan aynı sözcüğü söylemişti.

Yolculuk devam etti. Kazazedelerin bu kararı bilinmeyen sonuçlara gebe olsa gerekti. Akşam saat altıda Madge ayağa kalktı, güneydoğuda bir noktayı işaret ederek:

“İşte kara!” dedi.

Herkes elektrik çarpmış gibi ayağa fırladı. Gerçekten güneydoğuda, buz parçasından on iki mil ötede kara görünüyordu.

Teğmen Hobson:

“Yelkeni açın! Yelkeni açın!” diye haykırdı.

Yelkenin boyutu genişletildi. Yelken işlevi gören kumaş parçalarına giysiler, kürkler eklendi. Rüzgânı alacak ne varsa bağladılar.

Hız artmış, öte yandan rüzgâr da şiddetlenmişti. Gelgelelim buz parçası her yandan eriyordu. Onun titrediği hissediliyordu. Her an ikiye ayrılabilirdi.

Bunu akıllarına bile getirmek istemiyorlardı. Umut onları sürüklüyordu. Kurtuluş oradaydı; karada. Sesleniyorlar, el sallıyorlardı! Sanki akılları başlarından gitmişti!

Saat sekiz buçukta buz parçası karaya iyiden iyiye yaklaşmıştı. Ama göz göre göre eriyordu. Bat-

Madge, güneydoğuda bir noktayı işaret ederek,
"İşte kara!" dedi.

maya da başlamıştı. Sular içine sızıyor, dalgalar üzerini yalıyor, dehşetten çılgına dönen hayvanları birer birer alıp götürüyorlardı. Buz parçasının her an sulara gömülmesi mümkündü. Batan bir gemideki gibi yükünü hafifletmek gerekti. Daha sonra, buzlu yüzeyde artakalan kum ve toprak özenle kenarlarına eklendi. Bu şekilde güneş ışınlarından doğrudan etkilenmemesi sağlanacaktı. Üzerine kürkler serildi. Bunlar da doğası gereği ısıyı geçirmezlerdi. Nihayet büyük felaketi geciktirmek amacıyla bu gözüpek insanlar her türlü çareye başvurmuştu. Ama bütün bunlar yetersizdi. Buz parçasının içinden çatırtılar yükseliyor, yüzeyinde çatlaklar belirliyordu. Birkaç kişi tahta parçalarını kullanarak kürek çekiyordu. Ama su çoktan içeri sızmıştı ve kara hâlâ dört mil uzaktaydı!

Kahramanca bir enerji harcayan Teğmen Hobson:

“Ha gayret dostlarım!” diye haykırdı. “Bir işaret verelim. Belki bizi görürler!”

Yakacak ne varsa, bir kiriş, iki üç tahta parçası bir araya getirildi ve ateş yakıldı. Zayıf enkazın üzerinden alevler yükseldi!

Ama buz parçası gitgide eriyor, aynı zamanda batıyordu. Çok geçmeden, suların üstünde bir tek tepecik kalmış, herkes onun üzerine sığınmıştı. Dehşete kapılan hayvanların küçük bir kısmı da onun üzerine çıkmıştı. Tabii suların alıp götürmediği yaratıklardı bunlar. Ayı dehşet verici homurtular çıkıyordu.

Su devamlı olarak içeri giriyordu. Kazazeler bunun bile farkında değillerdi. Nitekim bir çeyrek saat sonra sulara gömüleceklerdi.

Buz parçasının ömrünü uzatmanın bir yolu olmaz mıydı? Sadece üç saat olsun, üç saat daha.

Belki o zaman şu kara parçasına ulaşırlardı. Artık üç mil vardı. Ama ne yapmalı? Ne yapmalı?

Jasper Hobson:

“Ah!” diye bağırdı. “Şu buz parçasının erimesine engel olacak bir çare vardır. Mutlaka vardır. Onu bulmak için canımı bile veriririm! Evet, canımı!”

O anda, biri kısa bir sesle:

“Bir çare var!” dedi.

Bunu söyleyen Thomas Black’ti. Uzun zamandır ağzını bıçak açmayan gökbilimci ölümüne mahkûm bu insanlar arasında canlı bile sayılmıyordu. Şunları söylemek için ağzından tek cümle dökülmüştü: “Evet, şu buz parçasının erimesini önleyecek bir yol var! Kurtulmamız için henüz bir çare var!”

Jasper Hobson, Thomas Black’e doğru atıldı. O ve arkadaşları gözleriyle astronomu sorguluyordu. Ne dediğini yanlış işitmiş gibi ona bakıyorlardı.

Teğmen Hobson:

“Bu çare nedir?” diye sordu.

Thomas Black sadece:

“Tulumbalar!” dedi.

Thomas Black aklını mı yitirmişti? Buz parçasının ambarında on ayak su bulunan bir gemi gibi battığını mı sanıyordu?

Aslında gerçekten havalandırma tulumbaları vardı. İçme suyu çeken hava rezervuarı da mevcuttu. Ama bunlar ne işe yarardı? Her yanı eriyen buz parçasını dondurmak için nasıl kullanılacaklardı?

Çavuş Long:

“Delinin biri!” dedi.

Astronom:

“Tulumbalar!” diye yineledi. “Rezervuarı havayla doldurun!”

Bayan Paulina Barnett:

“Dediğini yapalım!” diye bağırdı.

Tulumbalar rezervuara takıldı, rezervuarın ağzı hemen kapatılıp sıkıştırıldı. Tulumbalar hemen çalıştırıldı, rezervuarın içine aşırı basınçlı hava dolduruldu. Sonra Thomas Black rezervuarın borularından birini tutup ağzını açtı, sıkıştırılmış havayı dışarı püskürttü. Aynı havayı buz parçasının kenarlarında gezdirdi. Hava her yanda sıcaklığı soğuttuyordu.

Etkisi öyle şaşırtıcı olmuştu ki! Astronomun bu havayı eliyle gezdirdiği her yerde çözülme durmuş, çatlaklar bitişmiş, yeniden buzlanma başlamıştı.

Zavallılar hep bir ağızdan:

“Yaşasın! Yaşasın!” diye haykırdılar.

Tulumbaları kullanmak yorucu bir işti; ama bu iş için kollar eksik olmuyor, nöbetleşe çalışıyorlardı. Aşırı bir soğuk yemiş gibi buz parçası tekrar canlanmıştı.

Jasper Hobson:

“Bizi kurtardınız Mösyö Black!” dedi.

Astronom yalın bir sesle:

“Bundan daha basit bir şey olamaz!” cevabını verdi.

Gerçekten bundan basit bir şey olamazdı. Fiziksel olay şöyle gelişmişti.

Buz parçasının yeniden donması iki nedenden ötürü meydana gelmişti: İlkin basınçlı hava, buz parçasının yüzeyinde bulunan suyu sert bir soğukla etkiliyor, daha sonra buzlanmış yüzeyin üzerine üfleyerek sıcaklığını alıyordu. Boşalan havanın meydana getirdiği soğuk çatlakları sıkıştırıp kenarları katılaştırıyor ve bu işlem sayesinde buz parçası eski katılaşmış haline geri dönüyordu.

Karaya çıkan kazazedeler diz çöküp Tanrı'ya şükrettiler.

Bu çalışma saatler boyu devam etti. İçleri kocaman umutla dolan kazazedeler, kimsenin durduramayacağı bir azimle çalışıyorlardı.

Karaya yaklaşıyorlardı.

Sahile bir çeyrek mil kala ayı suya atladı, yüze yüze sahile ulaştı ve gözden kayboldu.

Birkaç saniye sonra buz parçası sahile yanaşıyordu. Üzerinde bulunan hayvanlar hemen kaçtı. Sonra kazazedeler karaya çıktılar. Mucize eseri onları kurtaran Tanrı'ya diz çökerek şükrettiler.

XXIV. Sonuç

Burası Bering Denizinin bir ucu, Aleut'ların sonuncusu olan Blejinic Adasıydı. Buzların çözülmesinden bu yana, bin sekiz yüz mil mesafeyi aşan Fort-Espérance personeli burada karaya ayak basmıştı. Aleutlu balıkçılar onların imdadına yetişti, konukseverlik göstererek ağırladılar. Hatta çok geçmeden Teğmen Hobson'la yanındakiler, kıtada bulunan Hudson Koyu Kumpanyasının İngiliz ajanlarıyla irtibat kurdular.

Bu ayrıntılı anlatının ardından, şeflerine çok yaraşan bu yiğit insanların cesaretini tekrar dilegetirmek gereksiz. O uzun acılı günlerde hiç yılgınlık göstermemiş, ne kadınlar ne de erkekler metanetini kaybetmişti. Yürekli insan Bayan Paulina Barnett tehlike karşısında yılmamanın bir örneği göstermişti. Hepsi sonuna kadar mücadele etmiş, umutsuzluğun kendilerini yenmesine izin vermemişlerdi. O kıtada Fort-Espérance'ı kurmuşlar, Fort-Espérance başıboş adaya dönüşmüş, bu ada adacık olmuş, adacık buz parçasına dönüşmüş, nihayet buz parçası ılık suların ve güneş ışınlarının etkisiyle erimeye yüz tutmuştu. İşte bütün bu olumsuzluklar onların gözünü yıldıramamıştı. Kumpanyanın girişimi başarısızlığa uğramış, yeni kale yok olmuştu. Ama bu yüzden hiç kimse Jas-

per Hobson'la arkadaşlarını eleştiremezdi. Onlar ki olağandışı olaylara insanüstü bir çabayla direnmişlerdi. Her neyse, teğmene emanet edilen on dokuz kişi sağ salım dönmüş, hatta bu insanlara iki yeni üye eklenmişti. Bunlardan biri genç Eskimo Kalumah, öbürü Bayan Paulina Barnett'in vaftiz evladı olan doğramacı Mac Nap'ın çocuğuydu.

Kurtulmalarından altı gün sonra kazazedeler Rus Amerikası'nın merkezi New-Arkhangel'e varıyorlardı.

Ortak tehlikeye karşı sımsıkı kenetlenen bütün bu dostlar, belki birbirlerini bir daha görmemek üzere orada ayrılacaktı. Jasper Hobson ve adamları Kumpanya topraklarından geçerek Fort-Reliance'a döneceklerdi. Bayan Paulina Barnett, yanından bir türlü ayrılmak istemeyen Kalumah, Madge ve Thomas Black San Fransisco üzerinden Avrupa'ya dönmeyi düşünüyorlardı. Fakat ayrılmadan önce bütün arkadaşlarını bir araya toplayan Teğmen Hobson heyecanlı bir sesle gezgin kadına şöyle hitap etti:

"Madam, bize yaptığınız iyiliklere karşılık sizi şükranla anıyoruz. Siz bizim inancımız, tesellimiz, küçük dünyamızın ruhuydunuz! Herkes adına size teşekkür ederim!"

Bayan Paulina Barnett onuruna üç kez yaşasın sesleri yükseldi. Sonra askerler sırayla onunla tokalaştı. Kadınlar onu yürekten kucakladılar.

Teğmen Hobson'a gelince, Bayan Paulina Barnett'e karşı derinden bir içtenlik duyuyordu. Elini sonuncu sıkan o oldu.

"Bir gün, tekrar birbirimizi görmek mümkün olur mu acaba?" diye sordu.

Gezgin kadın:

“Hayır Jasper Hobson,” diye karşılık verdi. “Hayır, mümkün olmaz! Avrupa’ya gelerseniz ben de gelip burada sizi bulurum. Burada, bir gün kuracağınız yeni acentenizde...”

O sırada Thomas Black, karaya ayak basmasından bu yana ilk kez söz aldı ve öne doğru ilerleyerek son derece kendinden emin bir sesle:

“Evet, tekrar görüşeceğiz... Yirmi altı yıl sonra!” dedi. “Dostlarım, 1860 yılının tutulma olayını kaçırdım. Ancak güneş tutulması, aynı koşullarda ve aynı yerlerde 1886 yılında tekrar gerçekleşecek. Yani yirmi altı yıl sonra, kutup denizi limitlerinde buluşmak üzere sevgili madam size ve yiğit teğmenime randevu veriyorum.”

BİTTİ

OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR 33

KÜRKLER ÜLKESİ

1859 yılında, Hudson Koyu Kürkçülük Kumpanyası, işletmenin kuzeydeki topraklarında, tam olarak 70. paralelin kuzeyinde, Kuzey Kutup Dairesi'nin ötesinde bir kale ve acente kurması için Teğmen Jasper Hobson'ı görevlendirir. Böylece Hobson'ın liderliğindeki kumpanya çalışanları, gezgin-gazeteci Paulina Barnett ve Greenwich gökbilimcisi Thomas Black, yani toplam 19 kişi, sonunda, kale için en uygun yeri Bathurst Burnunda bulurlar. Bir süre her şey yolunda gitse de Bathurst Burnunun uçsuz bucaksız bir buz parçasından ibaret olduğunu ve kıtadan kopmak üzere olduklarını fark etmeleri uzun sürmeyecektir. Üstelik havalarda ısınmaktadır...

OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR

- 1 Buzlar Sfenksi 2 Kaptan Grant'ın Çocukları 3 Karpatlar Şatosu
4 Arzın Merkezine Seyahat 5 Güzel Sanı Tuna 6 Seksen Günde
Devri Âlem 7 Macellanya'da 8 Denizler Altında 20.000 Fersah
9 Balonla 5 Hafta 10 Yirminci Yüzyılda Paris 11 İnatçı Keraban
12 Begüm'ün Beş Yüz Milyonu 13 Mişel Strogof 14 Mathias
Sandorf 15 Zacharius Usta 16 Dr. Ox'un Bir Fantezisi 17 Esrarlı
Ada 18 Çin'de Bir Çinlinin Başına Gelenler 19 Buzlar Arasında
Bir Kış 20 Bütün Öyküler 21 Yüzen Şehir 22 İki Yıl Okul Tatili
23 Dünyanın Ucundaki Fener 24 Güney Yıldızı Chancellor
26 Yeşil Işın 27 Fatih Robur 28 Chanteleine Kontu
29 Robinsonlar Okulu 30 Dünyanın Hâkimi 31 Bayrağa Karşı
32 Meteor Avı

ALFA

alfakitap

alfakitap

alfakitap

www.alfakitap.com

EDEBİYAT